

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

24.

1911.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOKONTTORIN

JULKAISEMA.

HELSINKI.

1916.

HELSINKI

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1916.

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.
Alkulause	V
I. Kaupunginvaltuusto.	
A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	2
1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat	2
2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat	6
3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nau- tintaoikeutta koskevat asiat	21
4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat	39
5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	81
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	111
C. Muut asiat	195
II. Rahatoimikamari.	
A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat	246
1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat	246
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nau- tintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat	250
3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat	267
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat	269
C. Muut asiat	275
III. Liikennekonttori	277
IV. Palotoimikunta	281
V. Vaivashoitohallitus	290
VI. Kasvatuslautakunta	322
VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti	327
VIII. Kaupunginkirjasto	332
IX. Rakennustarkastus	340
X. Rakennuskonttori	341
XI. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus	365
XII. Vesijohtolaitos	367
XIII. Kaasulaitos	393
XIV. Sähkölaitos	419
XV. Majoituslautakunta	434
XVI. Holhouslautakunta	441
XVII. Oikeusaputoimisto	443
XVIII. Työväenasiain lautakunta	447
XIX. Kunnan työnvälitystoimisto	454
XX. Verotusvalmistelukunta	460
Asiarekisteri	462
Oikaistavia	507

ALKULAUSE.

Esillä oleva vuosikerta kertomusta Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta on toimitettu pääasiassa saman suunnitelman mukaan kuin aikaisemmin julkaistut saman julkaisusarjan vuosikerrat. Lisäksi ovat kuitenkin tulleet kahden vastaperustetun viranomaisen, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ja verotusvalmistelukunnan kertomukset.

Osat I (kaupunginvaltuusto) ja II (rahatoimikamari) on laatinut k. senaatin oikeusosaston ent. jäsen, senaattori C. J. Timgren, jonka rahatoimikamari on ottanut näiden kunnalliskertomuksen osain toimittajaksi vuosilta 1909—15, ja kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti on edellinen osa sekä alkuperäisenä että käännökseenä toiselle kotimaiselle kielelle tarkastettu kaupunginvaltuuston kansliassa, jälkimäinen taas rahatoimikamarin kansliassa.

Muuten on allekirjottanut yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi hieman muovailnut kertomuksen eri osain muodollista puolta, ja kaikki päivämäärät ja numerotiedot ovat, mikäli mahdollista, tilastokonttorissa tarkistettut, mikä on, kuten aikaisemminkin konttorin toimittamissa vuosikerroissa, aiheuttanut useita korjauksia. Kertomuksen suomalaisen laitoksen kieliasua on tarkastanut aktuaari, filosofianlisensiaatti Edvard Gylling.

Asiarekisteri on laadittu saman suunnitelman mukaan kuin kertomuksen kolmessa lähinnä edellisessä vuosikerrassa.

Helsingin kaupungin tilastokonttori, tammikuun 3 päivänä 1916.

Harald Dalström.

I. Kaupunginvaltuusto.

Kaupunginvaltuusmiehinä vuoden varrella olivat: pankinjohtaja A. Norrmén, puheenjohtajana, todellinen valtioneuvos A. Ramsay, varapuheenjohtajana, filosofianmaisteri A. E. Alfthan, insinööri A. Engström, professori U. Lindelöf, ent. pormestari L. Cajander (syyskuun 23 päivään), pankinjohtaja H. Kihlman, konsuli E. Krogius, aktuaari O. Groundstroem, kunnallisneuvos V. von Wright, professori A. af Forselles, pankinjohtaja H. Hertzberg, dosentti G. Mattsson, apteekkari G. Salingre, varatuomari E. Polón, lääketieteentohtori, vapaaherra K. von Alfthan, professori F. Gustafsson, arkkitehti K. Wasastjerna, ent. senaattori C. Almqvist, filosofiantohtori H. M. J. Relander, lakitieteentohtori H. Renvall, rehtori V. T. Rosenqvist, arkkitehti A. Nyberg, varatuomari A. M. Lassenius, tehtailija K. A. Wigg, professori O. Aschan, insinööri J. Stjernvall, kauppias J. Tallberg, lääketieteenlisensiaatti A. Tollet, johtaja F. von Wright, pakkahuoneentarkastaja O. Häggman, ent. senaattori Fr. Lundenius (heinäkuun 1 päivään), ent. prokuraattori J. Grotenfelt (lokakuun 9 päivästä), intendentti K. Appelberg, lääketieteentohtori W. Zilliacus, ylimäär. professori A. Wallensköld, kauppias A. F. Lindberg, ent. senaattori O. Stenroth, konsuli F. Stockmann, johtaja E. W. Walldén, sähkömonttööri A. E. Stenberg, toimittaja A. R. Frenckell, kansakouluntarkastaja M. Pesonen, professori C. E. Holmberg, pankinjohtaja E. Schybergson, protokollasihteerin L. Ehrnrooth, professori O. Heikel, arkkitehti H. Lindberg ja pankinjohtaja A. Lundqvist.

Kaupunginvaltuuston valmistusvaliokuntaan kuuluivat, paitsi valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa,

vuoden alkupuoliskolla: herrat Almqvist, Rosenqvist, af Forselles, Lassenius ja Alfthan jäseninä sekä herrat Kihlman ja Heikel varajäseninä, ynnä

vuoden jälkipuoliskolla: herrat Almqvist, Rosenqvist, af Forselles, Lassenius ja Kihlman jäseninä sekä herrat Heikel ja Walldén varajäseninä.

Kaupunginvaltuuston sihteerintointa hoiti lakitieteenkandidaatti, varatuomari Hj. Ekholm.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 29 kertaa, niistä 7 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 566 asiaa.

Näistä ja vuoden alussa useilta edellisiltä vuosilta ratkaimatta olevista 44 asiasta ratkaistiin vuoden varrella 552 ja poistettiin 5 asiaa, joten vuoteen 1912 siirtyi 53 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 708 ja valtuuston puolesta annettujen kirjeiden luku 615.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1911 käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat:

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa koskevat asiat.

Korttelien
n:o:jen 436, 439
y. m. kaupun-
ginasemakaava-
vanmuutoksen
vahvistus.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 6 päivänä 1910 oli päättänyt ¹⁾ hankkia terveydenhoitolautakunnan ja rahatoimikamarin lausunnot kaupunginasemakaava-toimikunnan laatimasta ehdotuksesta kaupunginasemakaavanmuutokseksi, joka tarkoitti 60 metriä leveän, istutuksilla varustetun kadun teettämistä Töölön- ja Taivallahden välille, sekä pengermän laittamiseksi puheenalaisen kadun eteläpuoliselle, Creutz- ja Runebergkadun väliselle laidalle, antoivat lautakunta ja kamari lausuntonsa asiasta.

Asiaa uudelleen esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto myöntäyt kaupunginasemakaava-toimikunnan siinä tekemään esitykseen, kuitenkin siten muodostellen ehdotettua kaupunginasemakaavanmuutosta, että kortteli n:o 452 merkittäisiin istutukseksi, sekä tekemällä toimikunnan ehdotuksen neljänteen kohtaan sen lisäyksen, että siinä määrätyt kauppaehdot olisi kirjoitettava kaupungin tonttikirjaan, niin myös antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi valtuustolle lähettää sekä lopullisen ehdotuksen puheenalaiseksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi että seikkaperäiset ehdotukset kaupunginasemakaava-toimikunnan esityksen 2—4 kohdassa mainituiksi toimenpiteiksi.

Kaupungin yleisten töiden hallitus lähetti tämän johdosta valtuustolle kirjelmässä huhtikuun 21 päivästä lopullisen ehdotuksen korttelien n:o:jen 436, 439, 442, 444—450, 462, 463, 465—467, 469, 470 ja 474—476 kaupunginasemakaavanmuutokseksi, minkä ohessa

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 4. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 15 §.

hallitus pyysi saada, sittenkun mainittu ehdotus oli vahvistettu, valtuuston tutkittavaksi esittää ehdotuksen, joka olisi omansa valaisemaan kysymystä yhdenmukaisten ja rakennustaiteellisesti vaikuttavain julkisivujen määräämisestä erälle vastaisen bulevardin vie-reisille tonteille.

Edellä mainitun kaupunginasemakaavan muutosehdotuksen kaupunginvaltuusto hyväksyi ¹⁾, ja oli sille hankittava k. senaatin vahvistus.

Sittemmin ilmoitettiin ²⁾ maistraatin kirjelmässä heinäkuun 22 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kuu-kauden 14 päivänä vahvistanut edellä mainitun kaupunginase-makaavanmuutoksen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 8 päivänä 1910 oli kaupunginasemakaavatoimikuntaan lähettänyt ³⁾ rahatoimikamarin esityksen XIV kaupunginosan korttelin n:o 498 tonttien n:ojen 37, 39, 62 ja 64 järjestämisestä, lähetti toimikunta kirjelmässä joulukuun 31 päivältä mainittua vuotta valtuustolle laatimansa ehdotuksen puheenalaisten korttelien kaupunginase-makaavanmuutokseksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto, edellä mainittuun rahatoimikamarin esitykseen myöntyen, k. senaa-tilta hankkia vahvistuksen kaupunginasemakaava-toimikunnan ehdottamalle kaupunginasemakaavanmuutokselle.

Sittemmin ilmoitettiin ⁵⁾ maistraatin kirjelmässä heinäkuun 1 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen kesäkuun 2 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavan-muutoksen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan maaliskuun 1 päivänä 1910 rahatoimikamariin palauttanut ⁶⁾ kamarin tekemän esityksen että k. Aleksanterin-yliopistolle 5,460 markan hinnasta myytäisiin kohta venäläisen muonamakasiinin etelä- ja itäpuolella sijaitseva, 5,460 m² laaja Siltavuoren alue suojelusalueena yhdistettä-väksi yliopiston sikäläisiin tontteihin, teki kamari uuden esityksen ⁷⁾ asiasta. Siinä kamari m. m. mainitsi konsistorin asiasta tehdyn tiedustelun johdosta kamarille ilmoittaneen yliopiston suostuvan ehdotetusta 1 markan hinnasta neliömetriltä omakseen lunastamaan mainitun alueen, sitoutuen samalla muutaman vuoden kuluessa laittamaan istutuksia sopiviin paikkoihin ja pitämään alueen siistissä

Korttelin n:
498 kaupungi
asemakaavan
muutoksen
vahvistus.

Korttelin n:
140 kaupungi
asemakaavan
muutoksen
vahvistus ja
erään maa-
alueen myyn

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 40 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 31 §. —

³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 4 ja 5. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 13 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 29 §. — ⁶⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 15. — ⁷⁾ Rtk. kirj. tammik. 19 p. n:o 52.

kunnossa. Viitaten esityksen oheiseen asemapiirrookseen, jonka mukaan useinmainittu alue oli aikomus liittää I kaupunginosan kortteliin n:o 140, joka kortteli jo oli myyty yliopistolle, esitti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin yleisten töiden hallitus saisi toimekseen valtuustolle antaa lopullisen ehdotuksen Siltavuoren kaupunginasemakaavanmuutokseksi; sekä

että kamari valtuutettaisiin mainitun kaupunginasemakaavanmuutoksen tultua asianmukaisesti vahvistetuksi yliopistolle myymään puheena olevan maa-alueen muodostama osa I kaupunginosan kortteliä n:o 140 yhden markan hinnasta neliömetriltä sekä velvoittamalla yliopisto panemaan alueen siistiin kuntoon sekä sinne laittamaan ja siellä voimassa pitämään istutuksia.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi ¹⁾, ja tuli kaupungin yleisten töiden hallituksen ennen edellä mainitun ehdotuksen lähettämistä valtuustolle hankkia siitä terveydenhoitolautakunnan lausunto.

Sittenkun rahatoimikamari oli kirjelmässä kesäkuun 1 päivältä valtuustolle lähettänyt edellä mainitun hallituksen laatiman ehdotuksen puheenalaiseksi kaupunginasemakaavanmuutokseksi, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto k. senaatilta hankkia sille vahvistuksen.

Sittemmin ilmoitettiin ³⁾ maistraatin kirjelmässä syyskuun 2 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen elokuun 11 päivänä vahvistanut valtuuston hyväksymän kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 25 päivältä 1910 antanut ⁴⁾ kaupunginasemakaava-toimikunnan tehtäväksi valtuustolle toimittaa ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelien n:o:jen 401, 402 ja 403 kaupunginasemakaavanmuutoksen vahvistus.

Sittenkun terveydenhoitolautakunnan lausunto asiasta oli hankittu, myöntyi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Sittemmin ilmoitettiin ⁶⁾ maistraatin kirjelmässä heinäkuun 8 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen kesäkuun 16 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupunginasemakaavanmuutoksen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 16 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 9 §. — ⁴⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 12 ja seur. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 21 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 30 §.

Sittenkun kaupunginarkkitehti oli kaupungin yleisten töiden hallitukselle ilmoittanut, että hän laatiessaan kortteliin n:o 333 Porthaninkadun tontille n:o 12 XI kaupunginosaan rakennettavan kansankirjaston asemapiirustusta oli katsonut maan pintamuodotuksen vaativan ylittämään tontinrajan tilan hankkimiseksi rakennuksen pääjulkisivun puolelle Viidettä linjaa päin tehtäville portaille, esitti hallitus kirjelmässä helmikuun 10 päivältä, että mainittuja portaita varten tarpeellinen kolmen metrin levyinen alue liitettäisiin mainittuun tonttiin sekä että siitä johtuvalle kaupungin-
 asemakaavanmuutokselle hankittaisiin k. senaatin vahvistus hallituksen laatiman ja sen kirjelmän oheisen ehdotuksen mukaisesti.

Korttelin n:o 333 kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen vahvistus.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto hallituksen esitykseen, minkä ohessa terveydenhoitolautakunnan lausunto asiasta oli hankittava.

Sittemmin ilmoitettiin ²⁾ maistraatin kirjelmässä kesäkuun 10 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen toukokuun 26 päivänä vahvistanut valtuuston hyväksymän kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen.

Sittenkun Helsingin makasiiniosakeyhtiö oli rahatoimikamarilta anonut hankittavaksi lupaa yhtiölle vuokralle annetun VIII kaupunginosan ³⁾ makasiinikorttelin n:o 187 tonttien yhteenrakentamiseen, lähetti kamari kirjelmässä elokuun 17 päivältä valtuustolle kaupungin yleisten töiden hallituksen laatiman ehdotuksen tuollaisesta yhteenrakentamisesta johtuvaksi kaupungin-
 asemakaavanmuutokseksi sekä esitti, että ehdotukselle, josta kamari oli hankkinut terveydenhoitolautakunnan lausunnon, hankittaisiin k. senaatin vahvistus. Kaupunginvaltuusto myöntyi ⁴⁾ esitykseen.

Korttelin n:o 187 kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen vahvistus.

Sittemmin ilmoitettiin ⁵⁾ maistraatin kirjelmässä marraskuun 25 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kuukauden 8 päivänä vahvistanut ehdotetun kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen.

Kirjelmässä elokuun 3 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että siltä olivat toimenpidettä kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen aikaansaamiseksi VIII kaupunginosan kortteliin n:o 139 nähden anoneet sekä rakennusosakeyhtiö Enen, koska voimassa olevan kaupungin-
 asemakaavan mukaan osaa yhtiön omistamaa Rahapajankadun tonttia n:o 5 tulisi naapuritonttia rakennettaessa rajoittamaan kylmä muuri, joka tuntuvassa määrässä peittäisi näköalan yhtiön talon puolesta kerrosluvusta, että myös kiinteistöosakeyhtiö Skatan, Rahapajankadun tontin n:o 1 ja Pormestarinrinteen tontin n:o 3 omis-

Korttelin n:o 139 kaupungin-
 asemakaavanmuutoksen vahvistus ja erään maan-
 alueen myynti.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 15 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 28 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 24 ja 25. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 44 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 8 §.

tajana, ynnä tehtailija K. A. Wigg, viimeksi mainitun kadun varrella olevan tontin n:o 7 omistajana, jotka olivat vaatineet, osin että Pormestarinrinteen tonttien n:ojen 3 ja 5 välinen raja siirrettäisiin idemmäksi sekä siten syntynyt uusi tontti ja kaupungin omistama, tämän ja Rahapajankadun tontin n:o 1 välinen rakentamaton alue liitettäisiin viimeksi mainittuun tonttiin yhdeksi tontiksi, osin että Pormestarinrinteen tonttien n:ojen 5 ja 7 sekä näiden ja Rahapajankadun tontin n:o 3 välinen raja poistettaisiin ja näistä tonteista muodostettaisiin uusi tontti, ja tarjoutui Skatan yhtiö 30 markan hinnasta lunastamaan edellä mainitun 201.645 m² laajan maa-alueen. Tämän johdosta oli kaupungin yleisten töiden hallitus laatinut ehdotuksen korttelin n:o 139 kaupunginasemakaavanmuutokseksi, josta oli hankittu terveydenhoitolautakunnan lausunto. Lähettäen tämän ehdotuksen valtuustolle esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto hankkisi sille k. senaatin vahvistuksen sekä valtuuttaisi kamarin, sittenkun vahvistus oli saatu, Skatan yhtiölle myymään edellä mainitun maa-alueen 6,049 markan 35 pennin hinnasta.

Tähän rahatoimikamarin esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi 1).

Sittenkin ilmoitettiin 2) maistraatin kirjelmässä joulukuun 16 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen marraskuun 29 päivänä vahvistanut puheenalaisen kaupunginasemakaavanmuutoksen.

Eväty anomus
korttelin n:o
485 kaupungin-
asemakaavan
muuttamisesta.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja kamarin kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä valtuustolle lähetetyssä kirjelmässä olivat talonomistaja J. Eriksson ja kirvesmies E. Kronlund, joista ensinmainittu omisti Läntisen viertotien tontin n:o 42 korttelissa n:o 485 ja Kronlund oli ilmoittanut omistavansa viereisellä tonttipaikalla sijaitsevan rakennuksen, anoneet sekä hankittavaksi sellaista mainitun korttelin kaupunginasemakaavanmuutosta, kuin kamarin kirjelmän oheinen karttajäljennös lähemmin osotti, että myös Kronlundin oikeuttamista sittenkin lunastamaan kaupunginasemakaavanmuutoksen johdosta syntyneen asuntotontin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi 3) mainitun anomuksen.

2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Korttelin n:o
199 tonttien
n:ojen 1, 5 ja 7

Sittenkin lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 8 päivänä 1910 oli päättänyt 4) kaupungille ostaa IX kau-

1) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 12 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 30 §. —

3) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 11 §. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 8 ja seur.

punginosassa korttelissa n:o 199 olevat asuntotontit n:ot 1 ja 5 sekä tehdastontin n:o 7 1,000,000 markan hinnasta, maksettavaksi kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista, ilmoitettiin ¹⁾ maistraatin kirjelmässä tammikuun 28 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli viimeksi mainitun kuukauden 18 päivänä vahvistanut sanotun päätöksen.

Kirjelmässä ²⁾ lokakuun 27 päivältä 1910 mainitsi rahatoimikamari m. m., että Helsinginkatu on oleva XI ja XII kaupunginosan pääliikenneväyliä, se kun on aiottu suunnata näiden kaupunginosain halki ja korttelin n:o 304 kohdalla katkaistuaan rautatiepenkeeseen välittömästi yhdistämään Itäisen viertotien Eläintarhaan. Kun nämä seudut pintamuodostuksensa johdosta tarjoovat erittäin soveliaita asuinpaikkoja, saataisiin tasottamalla tämä katu ynnä viereiset syrjäkadut useita tontteja rakennettavaksi. Tässä oli kuitenkin esteenä se, että Helsinginkadun itäosa meni Helsingfors aktiebolagetin nimisen yhtiön 1923 vuoden loppuun asti vuokraamalle Suruttoman huvila-alueelle n:o 25, joten siis rakennustoiminta mainittujen kaupunginosain sisäosissa paljon estyisi sinä aikana, minkä mainittu alue oli yhtiön käytettävänä, jollei kaupunki voisi sopimusta tekeväällä aikaisemmin hankkia kaduntasotuksiin tarpeellista maata. Välitön kulkuyhteys viertotien ja puheena olevain kaupunginosain välillä puuttui nykyään ainoastaan puoleen leveyteensä aukaistun Vaasankadun sekä Neljännen linjan välisellä alalla. Tällä alalla Suruttoman alueen ulkopuolella sijaitsevista kaduista, nimittäin Viidennestä linjasta, Haapaniemen- ja Kaikukujasta sekä Sakarin- kadusta, kävisi ainoastaan ensinmainittua jossain määrin katsominen puheena olevien alueitten sisäosiin vieväksi kulkuväyläksi. Helsinginkadun jatkaminen olisi siis epämätön ehto Kallion pohjoispuolisten seutujen asuttamiselle, mutta hankkimalla Suruttoman alue takaisin kaupungin haltuun voitaisiin Penger- ja Torckelikadunkin tasotus toimittaa sekä Vaasankadun itäosa aukaista täyteen leveyteensä. — Vuonna 1905 vahvistetussa kaupungin asemakaavanmuutoksessa oli viertotie siirtynyt lännemmäksi, minkä johdosta se oli korttelien n:ojen 340 ja 343 kohdalta kaventunut. Viertotien levittäminen olisi niinkään tarpeen vaatima, siihen nähden että liikenne vuosi vuodelta lisääntyi ja vastaisuudessa raitiotie luultavasti ulotettaisiin Hermannin ja Toukolaan, jolloin sen kulkuvuorot taajenisivat. Tämänkin työn suorittaminen ennen vuotta 1923 oli jossain määrin sen varassa että kaupunki hankki Suruttoman alueelta maata.

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 8 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55 vuodelta 1910.

ostoa koskevan päätöksen vahvistus.

Erään Suruttoman tiluksen n:o 25 alueen hallintaoikeuden lunastaminen.

Tämän johdosta oli ryhdytty keskusteluihin Helsingfors aktiebostäder yhtiön johtokunnan kanssa Suruttoman huvila-alueen hallinto-oikeuden lunastamisesta, ja oli yhtiö vihdoin hyväksynyt rahatoimikamarin esittämän sopimusehdotuksen, jonka mukaan yhtiö heinäkuun 1 päivänä 1911 kaupungin käytettäväksi luovutaisi mainitun huvila-alueen pääasiallisesti seuraavilla ehdoilla, nimittäin: yhtiö oikeutetaan mainittuna päivänä lunastamaan Itäisen viertotien tontin n:o 47 sekä Helsinginkadun tontit n:ot 2 ja 4 niille maaliskuun 30 päivänä 1910 pannuista arviohinnoista, 40,776 markasta, 38,511 markasta 44 pennistä ja 32,333 markasta 85 pennistä, joista summista yhtiö tammikuun 1 päivänä 1924 suorittaa 15 % sekä kuolettaa jälellä olevan määrän kymmenesosalla vuosittain kymmenen vuoden kuluessa, ja korkoa maksamattomalle kauppahinnalle luetaan viimeksi mainitusta päivästä 6 %:n mukaan; yhtiö oikeutetaan 400 markan vuotuisesta vuokramaksusta heinäkuun 1 päivästä joulukuun 31 päivään 1923 pitämään hallussaan Itäisen viertotien tontit n:ot 41, 43 ja 45; yhtiö sitoutuu kolmen kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistamaan kaikki niillä alueilla sijaitsevat rakennukset, mitkä heinäkuun 1 päivänä 1911 luovutetaan kaupungille, paitsi sitä Helsinginkadun tontilla n:o 2 olevan päärakennuksen osaa, joka sijaitsee mainitulla kadulla ja joka rakennus saa pysyä sinällään 1923 vuoden loppuun.

Ehdotetun sopimuksen johdosta saataisiin Suruttoman alueelta, sittenkun tarpeelliset kaduntasotustyöt oli tehty, yhdeksän osittain hyvin sijaitsevaa tonttia myytäväksi, jota paitsi kaupungin tarpeisiin varattu kortteli n:o 346 tulisi käyttökelpoiseksi, minkä ohessa Harjutorin, aluksi väliaikainen, tasotus voitaisiin toimittaa myyntipaikan laittamiseksi näihin seutuihin, missä vähäistä torikauppaa jo oli syntynyt Suruttoman alueella.

Ehdotettua lunastusta vastaan kävisi tosin muistuttaminen, että puheena oleva alue joka tapauksessa verraten piakkoin palautuisi kaupungin haltuun ja ettei kaupungin sentähden tulisi uhrata varoja sen takaisin hankkimiseen ennen vuokrakauden päättymistä, vaan olisi asutus sillä välin suunnattava toisaalle. Tässä oli kuitenkin huomattava, että Helsingin- ja Vaasankadun varrelta jo oli myyty useita tontteja ja että asutuksen luonnollinen kehitys näytti suuntautuvan näille seuduille. Lisäksi huomautettaneen, että Helsinginkadun tontilta n:o 2 ulkoneva asuinrakennus, jonka suurimman osan pysyttämistä rahatoimikamari oli puoltanut, ehkäisisi mainitun kadun liikennettä. Tässä olisi kuitenkin otettava huomioon, että puheena oleva rakennus oli yhtiön suurimpia ja että, ellei tätä ehtoa hyväksyttäisi, rakennus kävisi miltei kelvottomaksi, koska se täytyisi enimmältä osaltaan purkaa, sekä edelleen, että Vaasan-

kadulla, joka tässä yhtyi viertotiehen, näytti olevan kylliksi tilaa liikenteelle.

Edellä lausutun johdosta rahatoimikamari esitti puheenalaisen huvila-alueen lunastettavaksi edellä mainituilla ehdoilla.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto äänestettyään epäsi¹⁾ rahatoimikamarin esityksen.

Sittemmin teki rahatoimikamari asiasta uuden esityksen²⁾. Siinä kamari m. m. lausui, että kamari, siihen katsoen että Helsingfors aktiebostäder yhtiön hallitus oli kamarille ilmoittanut yhtiön aikovan voimassa olevan vuokravälikirjan määräysten mukaisesti ympäröidä Suruttomassa olevan alueensa aidalla, sekä siihenkin nähden että pääsyynä valtuuston epävään päätökseen asiassa lienee ollut, ettei kaupunki ehdotetun sopimuksen kautta saavuttaisi Helsinginkadun täydellistä laajennusta, oli yhtiöltä tiedustellut, suostuisiko yhtiö ja millä ehdoilla kohta käskyn saatuaan poistamaan tontinrajan ulkopuolelle ulottuvan osan Helsinginkadun tontilla n:o 2 olevaa rakennusta. Vastaukseksi tähän tiedusteluun oli yhtiön johtokunta ilmoittanut, että johtokunnan käsityksen mukaan yhtiö oli halukas tässä kohden noudattamaan kamarin toivomuksia, jos kaupunki, sen lisäksi mitä yhtiö aikaisemmin oli alueen järjestelyyn nähden ehdottanut, myös korvaisi yhtiölle ne tappiot, joita sille puheenalaisen toimenpiteen johdosta koituisi. Johtokunta oli kuitenkin huomauttanut, että Helsinginkadun leveys aluksi tulisi tältä kohden täysin riittävä, jos huvilan kolmikerroksinen osa poistettaisiin.

Edellä esitetyillä perusteilla ja kun asia oli, sen johdosta että yhtiön oli täytynyt ryhtyä toimiin alueen aitaamiseksi, joutunut uuteen vaiheeseen, sekä vihdoin silmällä pitäen kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnossaan huomauttamia liikenneäkökohtia, oli rahatoimikamari katsonut olevan esittäminen tämän asian kaupunginvaltuuston uudestaan harkittavaksi. Kamari sentähden esitti, että kaupunginvaltuusto päättäisi

antaa kamarin toimeksi tehdä Helsingfors aktiebostäder osakeyhtiön kanssa sellaisen sopimuksen, että yhtiö heinäkuun 1 päivänä 1912 kaupungin käytettäväksi luovuttaa yhtiöllä vuokralla olevan Suruttoman huvila-alueen n:o 25 seuraavilla ehdoilla:

1) että yhtiö oikeutetaan heinäkuun 1 päivänä 1912 lunastamaan Itäisen viertotien tontin n:o 47 sekä Helsinginkadun tontit n:ot 2 ja 4, jotka kaikki tontit sijaitsevat korttelissa 343, itsekunkin 40,776 markan, 38,511 markan 44 pennin ja 32,333 markan 85 pennin hinnasta, joista määristä yhtiön tulee tammikuun 1 päivänä 1924 suorittaa

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 11 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 59.

15 % sekä kuolettaa jälellä oleva osa kymmenen vuoden kuluessa kymmenesosalla vuosittain, alkaen koronlasku 6 %:n mukaan maksamatta olevalle kauppahinnalle viimeksi mainitusta päivästä, mutta ollen yhtiöllä kuitenkin valta maksaa koko kauppahinta aikaisemminkin;

2) että kaupunki on maksamatta olevan kauppahinnan vakuudeksi oikeutettu hakemaan ja saamaan kiinnityksen yhtiön lunastettaviin tontteihin;

3) että hallintaoikeus Itäisen viertotien tontteihin n:o:ihin 41, 43 ja 45 luovutetaan yhtiölle heinäkuun 1 päivän 1912 ja joulukuun 31 päivän 1923 väliseksi ajaksi vuotuisesta 400 markan vuokrasta sekä velvoittamalla yhtiö vuokrakauden päättyessä palauttamaan tontit, joilta rakennukset sitä ennen pitää olla poistettu, kaupungin vapaasti käytettäväksi; sekä

4) että yhtiö sitoutuu kolmen kuukauden kuluessa käskyn saamisesta poistamaan kaikki rakennukset niiltä alueilta, jotka heinäkuun 1 päivänä 1912 luovutetaan kaupungille, lukuunottamatta sitä Helsinginkadun tontilla n:o 2 olevaa päärakennuksen osaa, joka sijaitsee sanotulla kadulla ja joka rakennus saa pysyä liikuttamatta paikallaan 1923 vuoden loppuun, kuitenkin sillä ehdolla että, jos suurin osa rakennusta sitä ennen tavalla taikka toisella turmeltuu, yhtiö ei ole oikeutettu uudesti rakennuttamaan tontin ulkopuolella sijaitsevaa osaa siitä, sekä että yhtiö velvoitetaan, jos kaupunki sitä haluaa, ennen sanottua ajankohtaa poistamaan puheenalaisen osan rakennusta jäävittömäin henkilöjen määräämän korvauksen maksamalla.

Tätä rahatoimikamarin esitystä käsiteltäessä kaupunginvaltuusto äänestettyään päätti ¹⁾ hyväksyä sen.

Sittenkun k. senaatti oli valtuuttanut rautatiehallituksen 2 markan hinnasta neliömetriltä myymään 814.5 neliömetrin laajuisen maa-alueen, joka aikanaan oli Suomen valtionrautateitä varten pakkolunastettu kaupungin nykyään omistamasta Helsingin pitäjän Äggelbyn kylän Monsaksen verotalosta n:o 2, mutta oli käynyt kruunulle tarpeettomaksi, sekä valtionrautateiden asiamies tämän johdosta oli kirjelmässä rahatoimikamarille tarjonnut mainittua aluetta kaupungin lunastettavaksi sanotusta yksikköhinnasta, lähetti kamari, hankittuaan asiasta kaupungin yleisten töiden hallituksen lausunnon, valtuustolle huhtikuun 6:ntena päivätyn kirjelmän, jossa kamari, joka katsoi puheena olevan kirjelmän oheisessa asemapiirroksessa osotetun maakappaleen vastedes voivan käydä kaupungille hyödylliseksi, esitti:

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 21 §.

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi 1,629 markan hinnasta lunastaa usein mainitun maa-alueen ja että tämä kauppahinta pantaisiin maksettavaksi valtuuston käyttövaroista; sekä

että varsinainen valtuusto valtuuttaisi kamarin rautatiehallituksen kanssa tekemään sopimuksen tämän maa-alueen ostosta mainituilla ehdoilla sekä ryhtymään asianmukaiseen toimenpiteeseen maakappaleen erottamiseksi valtionrautateiden alueesta ja sen liittämiseksi edellä mainittuun verotaloon.

Asiaa esiteltäessä katsoi kaupunginvaltuusto kysymyksessä olevan ainoastaan sellaisen pakkolunastetun maan takaisin lunastamisen, josta säädetään voimassa olevan pakkolunastuslain 56 §:ssä, mutta ei kiinteän omaisuuden uudesta hankinnasta kaupungille, sekä siis varsinaisen valtuuston voivan tehdä lopullisen päätöksen asiassa, ja päätti¹⁾ valtuusto valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään rautatiehallituksen kanssa sopimuksen puheena olevan alueen ostosta sekä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin alueen erottamiseksi valtionrautateiden maasta ja yhdistämiseksi mainittuun verotaloon.

Kirjelmässä toukokuun 24 päivältä mainitsi rahatoimikamari kansakoulujohtokunnan kamarille huomauttaneen, että Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti oli kaupunginvaltuuston tammikuun 26 päivänä 1897 tekemällä päätöksellä saanut luvan haaraosastoaan varten uuden kansakoulun paikaksi varatulle Neljännen linjan tontille n:o 9 kortteliin n:o 319 XI kaupunginosaan rakennuttaa pienenlaisen koulutalon sillä ehdolla että, jos rakennuksen paikka vastedes tarvitaan kaupungin omaa kansakoulua varten, siihen tehty rakennus muutetaan pois tai luovutetaan kaupungille arvioimalla määrätystä korvauksesta; ja koska mainitun pientenlastenkoulun haaraosaston pihamaana käyttämä alue tarvittiin Kallioon teetettävää kaupungin uutta kansakoulutaltoa varten, oli johtokunta ehdottanut, että Sedmigradskyn pientenlastenkoululle kuuluva koulutalo lunastettaisiin kaupungille ja sisustettaisiin Kallion kansakoulun jatkoloukkain koulukeittiöksi. Rahatoimikamari oli tämän johdosta tiedustellut Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan mieltä sekä arvioiduttanut puheena olevan koulurakennuksen, joka ynnä muuan pienenlainen ulkokuone oli arvattu 41,000 markan hintaiseksi, sekä laadittanut luonnospiirustukset ja kustannusarvion koulurakennuksen sisustamisesta koulukeittiöksi, jonka arvion mukaan työstä olisi kustannuksia 7,650 markkaa. Oheen pannen mainitut luonnospiirustukset esitti kamari kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

Koulutalon
lunastus.

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 14 §.

että Neljännen linjan tontilla n:o 9 korttelissa n:o 319 sijaitseva, Sedmigradskyn pientenlastenkoululle ja Marian turvakodille kuuluva koulutalo ulkokuoneineen lunastettaisiin kaupungin kansakouluja varten 41,000 markan hinnasta, haltuun otettavaksi kesäkuun 1 päivänä 1912;

että mainittuun koulutaloon laitettaisiin koulukeittiö Kallion suomenkielisen kansakoulun jatkoluokkia varten edellä mainittujen luonnospiirustusten mukaisesti arviolta 7,650 markan kustannuksilla; sekä

rahatoimikamari valtuutetaan 1912 vuoden menosääntöön panemaan tätä varten tarpeelliset rahamäärät.

Kansakoulujohtokunnan annettua siltä vaaditun ¹⁾ lähemmän selvityksen koulukeittiöiden järjestämisestä kaupungin kansakouluihin hyväksyi ²⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen kaikin puolin.

Kirjelmässä syyskuun 14 päivältä mainitsi rahatoimikamari havainneensa ei ainoastaan liikennekannalta, vaan esteettisistäkin syistä erittäin suotavaksi, että Unioninkatua Kasvitieteellisen puutarhan kohdalta laajennettaisiin; että kamari sentähden oli k. Aleksanterin-yliopistolta tiedustellut, suostuisiko ja millä ehdoilla yliopisto kaupungille Unioninkadun laajentamista varten luovuttamaan maata mainitun puutarhan alueelta; sekä että konsistori oli kamarin esityksen johdosta ilmoittanut yliopiston suostuvan kaupungille korvauksetta luovuttamaan 5,8 metriä leveän maakaistaleen Kasvitieteellisen puutarhan itärajaa pitkin, sillä ehdolla että kaupunki sitoutuu:

omalla kustannuksellaan muuttamaan Unioninkatua vasten olevan aitauksen siihen paikkaan uuden rajalinjan sisäpuolelle, minkä Kasvitieteellisen puutarhan hallinto osottaa;

niinikään omalla kustannuksellaan toimeenpanemaan puheenalaisen laajennuksen johdosta tarpeelliset viemäri- ja vesijohdon muutokset;

sovintorajaksi tunnustamaan aitauksen osottaman, puutarhan nykyisen etelä- ja länsirajan sekä myöntämään, että yliopisto saa länsipuolisen aitauksen ja vuonna 1829 vahvistetun läntisen rajalinjan sekä eteläpuolisen aitauksen ja pohjoisrajalle teetettävän rantatien välistä aluetta käyttää yhtäläisellä oikeudella kuin Kasvitieteellisen puutarhan muuta aluetta; sekä

että tähän kuuluvia töitä Kasvitieteellisen puutarhan alueella teetettäessä työnjohto mahdollisimman tarkoin noudattaa puutarhahallinnon osotuksia.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 15 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 7 §.

Edellä lausutun johdosta rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kamari valtuutettaisiin yliopiston kanssa tekemään lopullinen sopimus, jonka mukaan edellä mainituilla ehdoilla kaupungille korvauksetta luovutetaan 5.8 metriä leveä maakaistale Kasvitieteellisen puutarhan itärajaa pitkin oikeissa olevaa Unioninkadun laajennusta varten; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitus saisi toimekseen vuonna 1911 ryhtyä teettämään mainittua työtä, jonka kustannukset, 24,400 markkaa, pantaisiin 1912 vuoden menosääntöön.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto myöntyi 1) rahatoimikamarin esitykseen.

Konekauppaosakeyhtiö Aatran kaupunginvaltuustolle tekemän tarjouksen että kaupungille ostettaisiin noin 15 m² laajuinen osa yhtiön omistamasta Vilhonkadun tontista n:o 5 45,000 markan hinnasta valtuusto, rahatoimikamarin esityksen mukaisesti, epäsi 2).

Vilhonkadun tontin n:o 5 erään osan myyntitarjouksen evätty.

Sittenkun Helsingin pitäjän Drumsön kylässä sijaitsevan Drumsön kartanon omistajat, herrat J. ja P. Wavulin sekä neiti A. Wavulin olivat rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä tarjonneet mainitun omistamansa maatilain kaupungin lunastettavaksi 900,000 markan hinnasta, teki kamari valtuustolle esityksen 3) asiasta.

Drumsön kartanon myyntitarjouksen evätty.

Siinä kamari m. m. lausui, että Drumsön kartano käsitti kaksi taloa, Heikaksen n:o 1 ja Bertaksen n:o 2, ja siihen kuului, paitsi joitakuuta pienempiä saaria, koko Drumsön maa, lukuunottamatta kolmea saaren etelä- ja länsiosassa sijaitsevaa palstaa, jotka kruunu oli pakkolunastanut sotilaallisiin tarkoituksiin. Maatilain yhteenlaskettu pinta-ala oli alkuaan ollut 287.42 hehtaaria, mutta kun omistajat olivat aikojen kuluessa siitä luovuttaneet kaikkiaan 17 huvilapalstaa, jotka oli erotettu itsenäisiksi, yhteensä 31.64 hehtaaria käsittäviksi palstatiloiksi, oli maatilasta jäljellä 255.785 hehtaaria, nimittäin 42.45 hehtaaria viljeltyä maata, 186.845 hehtaaria metsämaata ja 26.49 hehtaaria joutomaata. Drumsön kartanon tiluksista oli, pääasiallisesti rannoilta, mutta osittain ylempääkin saarelta, luovutettu vuokralle kaikkiaan 100 huvilapalstaa yksityisten rakennettaviksi. Kun näiden palstain ynnä niille tarpeellisten teiden ala oli hiukan yli 70 hehtaarin, oli omistajain nykyään vapaasti käytettävänä oleva tilusala ainoastaan 185 hehtaarin vaiheilla. Useimmat vuokrapalstat palautuivat vasta vuosina 1931—39 maanomistajan käytettäväksi; 12 vuokrapalstaa palautui omistajalle ennen vuotta 1931 ja 15

1) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 9 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 25 §. —

3) Valt. pain. asiakirj. n:o 37.

palstaa 1939 vuoden jälkeen. Kartanon rakennukset olivat palovakuutetut yhteensä 89,300 markasta. Maatilan nykyiset vuositulot kävi arvioiminen kaikkiaan 21,000 markaksi; siltä menevät verot oli vuodelta 1910 ilmoitettu yhteensä 819 markaksi 77 penniksi. — Drumsö kuului Viaporin linnoitusplanadissa sijaitseviin saariin, jotka toukokuun 30 päivänä 1896 annetun asetuksen ja toukokuun 24 päivänä 1899 annetun julistuksen johdosta olivat käyttöoikeuteen nähden rajoitusten alaisia sikäli, että merenpohjan muotoa ei saanut muuttaa Venäjän linnoitusviranomaisten luvatta.

Ennenkuin rahatoimikamari oli ryhtynyt käsittelemään siten vireille pantua kysymystä näin huomattavan maa-alueen hankkimisesta kaupungille, olivat kamarin jäsenet toimittaneet itse paikalla katselmuksen, jossa tilaisuudessa kaupungin yleisten töiden hallituksenkin edustajia oli ollut saapuvilla.

Tehtyä tarjousta arvosteltaessa oli otettu huomioon seuraavia näkökohtia:

Vaadittua 900,000 markan hintaa ei käynyt katsominen korkeaksi, kun otettiin huomioon sekä Helsingin läheisyys että myös ne hinnat, joita pyydetään ja maksetaan sekä kaupungin itä- että länsipuolella sijaitsevassa saaristossa olevista maa-alueista. Hehtaarin yksikköhinta olisi 3,517 markkaa, tynnyrinalan 1,800 markkaa ja neliömetrin Smk 0.35. Mikäli kamarille oli tunnettua, oli sekä suuremmista että pienemmistä maa-alueista paikkakunnilla, jotka sijaitsivat melkoista etäämpänä kaupungista kuin Drumsö, maksettu 3,000 markkaa ja enemmänkin tynnyrinalalta. Tämän lisäksi oli edelleen huomioon otettava, että puheenalaiseen kauppaan kuuluisi rakennuksia noin 100,000 markan ja metsää niinkään noin 100,000 markan arvosta. — Toiselta puolen taas oli otettava huomioon se erittäin tärkeä seikka, että saaren rannanpohjaa ei saanut linnoitusviranomaisten myönnytyksettä muuttaa, mikä seikka jossakin määrin vaikeutti ranta-alueitten täydellistä hyväksi käyttämistä.

Jos sentähden omaksuttiin se käsitys, että vaadittu hinta ei ollut liian kallis, heräsi kysymys, mitä etuja tämän maatilan hankkiminen tuottaisi kaupungille. Siinä kohden olisi etusijassa otettava huomioon, että kaupan ja merenkulun käytettäväksi täytyi jo nykyään ja vastedes vieläkin enemmän hankkia avarampaa tilaa. Etelä- ja Pohjoissataman sekä Sörnäsän ja Hietalahden satamain rantasilloissa tosin oli riittävästi kytkytilaa kaupunkiin poikkeaville laivoille. Sitä vastoin oli jo nyt ollut huomattavana puutetta kaupunkiin tuotujen ja osittain myös täältä lähetettävään tavarain purkauspaikoista. Vaikka Bus- ja Santaholma järjestettäisiinkin puheenalaista tarvetta silmällä pitäen ja mainitut haitat siten saataisiin melkoiselta osalta poistetuiksi, tulisi kaupunginvaltuutuksen

kuitenkin, vastaiset tarpeet oivaltaen, varata kaupungille tilaisuutta satama-alueitten laajentamiseen. Drumsön saari paikatellen syvine rantoineen ja laiturirakennuksille erittäin soveliaine merenpohjineen sekä varsin tasaisine aloineen tarjoisi tilaisuuden sinne teettää oivallisia ja verraten halpahintaisia satamalaitoksia, erittäinkin saaren itä-, mutta myös länsirantoihin. Kysymys säännöllisen talvilaivakulun aikaansaamisesta Helsinkiin olisi siten niinkään pääsyt askeleen eteenpäin, koska Hietalahden satama sekä tämän sataman, Drumsön, Rönnskärin ja Melkön väliset vedet viimeksi kaikista kaupungin satama-alueista jäätyivät, ja siten myös vältettäisiin ne erinäiset haitat, joita Viaporin linnoitus pakostakin tuotti Eteläsatamaan kohdistuvalle talvilaivaliikenteelle. Ja jos vastaisuudessa ajatus vapaasataman laittamisesta Helsinkiin toteutuisi, olisi Drumsön omistusoikeudella silloin oleva suuri, ehkäpä ratkaiseva merkitys.

Mutta ei vain kaupan ja merenkulun etujen kannalta ollut syytä päättää puheenalainen kauppa. Helsingissä huomattavana ollut voimakas laajentumispyrkimys ei suinkaan ollut tyydytetty sillä, mitä Äggelbyn kartanon ynnä Bölen ja Nybondaksen tilojen hankkiminen sekä Gumtähden alueitten käyttäminen voivat tarjota. Se vaati kaupunkia varaamaan tilaisuutta uusien asuntopaikkojen saamiseen meren partaaltakin. Ainoastaan siten varustettuna voisi kaupunki menestyksellä kestää kilpailussa kaikkien niiden yksityisten yhtiöiden kanssa, jotka nykyään olivat ryhtyneet kilpailemaan kaupungin kanssa tällä alalla.

Niinkuin edellä mainittiin, nousivat Drumsön maatilan tulot nykyään 20,000 markan vaiheille, joka summa antoi ainoastaan 2.2 % korkoa vaaditulle kauppahinnalle. Mutta vaikkakin kaupunki epäilemättä vastaisuudessa käyttäessään maatilaa hyväkseen ei saisi takaisin ainoastaan kauppahintaa, vaan myös liikenteen järjestämisestä aiheutuneet kustannuksensa, tulisi kaupunginviranomaisten kuitenkin menetellä niin, että tuntuvat osat aluetta tulisivat mahdollisimman pian käytetyiksi, jotta kaupunki siten saisi kohtuullisen koron kustannuksistaan. Siihen nähden olisi etusijassa anottava maatilän yhdistämistä kaupunkiin hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa sekä sitten laadittava suunnitelma saaren edelleen vuokraamiseksi asuntotarkoituksiin. Siihen nähden että useimpain vuokralle annettujen palstain vuokrakausi päättyi vuosina 1931—39, voitaisiin uusia maapalstoja edelleen haitatta antaa vuokralle sanottuun ajankohtaan asti. Kaupungingeodeetin laatimain kaaviollisen suunnitelman ja likimääräisen laskelman mukaan voitaisiin vaikeuksista ja sanottavitta kustannuksista noin 100 hehtaaria antaa vuokralle ja siten saada vuotuisia vuokratuloja 25,000 markkaa,

lukien keskimäärin Smk 0.025 neliömetriltä, jota laskelmaa täytyi pitää sangen varovaisena. Kaupungin ei niinmuodoin olisi vaikea miltei heti saada 5 %:n korko kauppahinnalle.

Kamari mainitsi lopuksi, että kaupungin yleisten töiden hallituskin oli rahatoimikamarin kanssa pidetyssä yhteisessä kokouksessa puoltanut tehdyn tarjouksen hyväksymistä. Ainoastaan yksi mainitun hallituksen jäsen oli ollut sitä mieltä, että kaupungilla ei ollut puheenalaisen maatilan ostosta niin ilmeisiä etuja, että sen olisi syytä hyväksyä tarjous, joka sentähden olisi jätettävä sillensä.

Asian merkityksen selvittämiseksi merenkulun kannalta oli kamari hankkinut satamakapteenin lausunnon.

Edellä lausutun nojalla kamari ehdotti,

että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

kaupungin omaksi lunastaa Drumsön kartanon 900,000 markan hinnasta, joka summa olisi suoritettava 1911 vuoden obligationsilainan varoista; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia k. senaatin vahvistuksen vastamainitulle päätökselle;

sekä että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa rahatoimikamarin toimeksi sekä laatia kauppakirjan Drumsön kartanon omistajain kanssa että myös ryhtyä tarpeellisiin valmistaviin toimenpiteisiin sanotun maatilan yhdistämiseksi kaupunkiin hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa; sekä kohta ryhtyä antamaan sopivia palstoja vuokralle asuntotarkoituksiin, yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laadittavaa suunnitelmaa noudattaen.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto 39 äänellä 25 vastaan, jotka annettiin rahatoimikamarin esityksen puolesta, evätä mainitun esityksen.

Tilusvaihto.

Kirjelmässä ²⁾ marraskuun 9 päivältä 1910 rahatoimikamari mainitsi M. G. Stenius osakeyhtiön kamariin osotetussa kirjelmässä huomauttaneen, että vuonna 1775 Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylässä toimitettu isojako samoin kuin sittemmin suoritettut tilusjärjestelytkin, joista viimeiset toimitettiin vuosina 1870 ja 1874, oli toimeenpantu yksinomaan silmällä pitäen tuossa kylässä sijaitsevain tilain kelpaavaisuutta maanviljelystarkoituksiin, mutta että olot siitä lähtien olivat tykkönään muuttuneet, puheenalaisten tilain maanviljelystä kun täytyi pitää toisarvoisena seikkana ja aika, jolloin ne olisivat täyteen rakennettuja, lähenei lähenemistään. Kun ei nykyisiä lohkorajoja kuitenkaan käynyt pitäminen ensinkään

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. lokak. 31 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 66 vuodelta 1910.

sopivina, kun oli kysymys tilain käyttämisestä rakennustarkoituksiin, sekä uusi tilusjärjestely yksinomaan vastamainittua seikkaa silmällä pitäen näytti erittäin tarpeen vaatimalta, oli osakeyhtiö M. G. Stenius Haga nimisen 0.4949 osan Korpaksen verotaloa n:o 1¹⁰ sekä Backaksen verotalon n:o 2 omistajana, jotka molemmat tilat sijaitsivat Pikku-Huopalahden kylässä, esittänyt, että kamari antaisi jollekin kaupunginviranomaiselle toimeksi yksissä neuvoin osakeyhtiön johtokunnan kanssa tehdä ehdotuksen kaupungin ja yhtiön mainitussa kylässä omistamain tilain väliseksi tilusvaihdoksi, jossa yksinomaan pidettäisiin silmällä noiden tilain vastaista rakentamista.

Tämän johdosta oli rahatoimikamari asettanut valiokunnan, jonka tuli yksissä neuvoin M. G. Stenius osakeyhtiön kanssa jatkaa keskusteluja asiasta, ja olikin voitu sopia ehdotuksesta kaupungin ja osakeyhtiön väliseksi tilusvaihdoksi, kuitenkin edellyttäen että voitaisiin vaihdettaviksi ehdotetuille aloille toimitettavassa arvioimisessa panna likimain yhtäläinen arvo.

Tämän ehdotuksen mukaan luovuttaisi kaupunki osakeyhtiölle seuraavat tiluspalstat:

Lill-Meilans nimisen osan Meilansin eli Hindernäsin yksinäistaloa, joka käsittää 22.46 hehtaarin laajuisen Degermossanin suon sekä 4.74 hehtaarin laajuisen Hemmossanin suon; Böle Österåker nimisen, 2.88 hehtaarin laajuisen pellon ja saman talon Broåker nimisen, 2.31 hehtaarin laajuisen pellon; sekä yhtäjaksoisen lohkon, joka käsittää Böle Backåker, Ut-Greijus ja Skogsbacka Storäng nimiset tilukset ynnä pääasiallisen osan Brinkåkern nimistä peltoa eli yhteensä 20.44 hehtaaria.

Osakeyhtiö M. G. Stenius taas luovuttaisi kaupungille:

Backaksen Fredriksbergsmossa nimisen, 4.76 laajuisen suon sekä kaikkiaan 53.38 hehtaarin laajuisen yhdistävän alueen Åggelbyn kartanon tilusten ja sen Bölen taloon kuuluvan metsälohkon väliltä, missä n. s. Bölen esikaupunki sijaitsee. Tämän yhdistävän alueen länsiraja kulkisi yhdensuuntaisesti itärajan kanssa, jona on Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotalon n:o 1 Haga ja Fredriksberg nimisten osain välinen vanha raja, ollen näiden yhdensuuntaisten rajalinjain välimatka noin 246 metriä. Tuosta alasta olisi 13.36 hehtaaria Karjan radan eteläpuolella sekä 40.02 hehtaaria sen pohjoispuolella.

Kaupungingeodeetti oli sittemmin arvioinut vaihdettaviksi ehdotetut tiluspalstat, ja oli kaupungin luovutettava maa arvattu 168,680 sekä sille tuleva maa 168,440 markan arvoiseksi.

Asiaa arvosteltaessa olisi kuitenkin puheena olevain maa-alueiden arvioituun myyntiarvoon pantava vähemmän merkitystä, koska ainakaan kaupungin taholta ei voine tulla kysymykseen

maan myyminen näiltä seuduin. Kaupungin kannalta katsoen sentähden muut seikat astuivat tässä etualalle, nimittäin se hyöty ja ne edut, joita kaupungin voi katsoa ehdotetusta tilusvaihdosta saavan. Siihen nähden olivat rahatoimikamarin edustajat keskusteluissa lausuneet etusijassa julki sen käsityksen, että kaupungin näillä seuduin omistamat, nykyään hajanaiset ja toisistaan etäällä sijaitsevat tiluspalstat olisi yhdistettävä yhtäjaksoiseksi alueeksi sekä että kaupungin maiden piirissä sijaitsevat, osakeyhtiölle kuuluvat tiluspalstat olisi luovutettava kaupungille. Toiseksi ehdoksi oli pantu, että sen yhtäjaksoisen maa-alueen, minkä kaupunki siten vaihdon johdosta saisi, pitäisi sijaita niin, että kaupunki siitä vastedes saisi mahdollisimman suurta hyötyä. Siihen nähden olivat kamarin edustajat pitäneet kaupungille tarkoituksenmukaisimpana, että kaupunki saisi noin 246 metriä leveän maa-alueen, joka yhdistäisi Greijuksen ja Bölen talojen maat Äggelbyn kartanon tiluksiin. Siten ei ainoastaan kävisi mahdolliseksi teettää suora ja mukava yhdysväylä näiden kaupungin omistamain alueitten välille ja lisäksi varata asutustilaa tuon liikenneväylän kumpaisellekin puolelle, vaan myös voisi Äggelbyn kartanon vastaisuudessa mukavammin liittää kaupunkiin yhdistettyyn alueeseen. Mutta hallinnonkin kannalta olisi tuollainen tilusvaihto kaupungille edullinen, koska esimerkiksi kaupungin järjestysvallan toiminta tuntuvasti helpottuisi, jos kaupungin omistamat maat muodostaisivat yhtäjaksoisen alueen.

Rahatoimikamari oli kaikin puolin yhtynyt esitettyyn ehdotukseen. Tosin oli huomautettu että, kun osakeyhtiön kaupungille tarjoomaa maata täytyy pitää vähemmän arvoisena kuin niitä alueita, mitkä kaupunki luovuttaisi, olisi vaihdettaviksi ehdotettujen alueitten pinta-ala laskettava niin, että yhtiö luovuttaisi niin paljon suuremman alan, että arvio-arvot tulisivat aivan yhtä suuriksi. Tässä oli kuitenkin huomattava, että arvio tämän laatuudessa tapauksessa helposti voi käydä yksipuoliseksi ja joka tapauksessa oli tuollaisen arvion pohjaksi pantujen sangen epätarkkain laskuperusteiden varassa. Tähän nähden ja kun kaupungille tehdyn ehdotuksen hyväksymisestä joka tapauksessa koituisi tuntuvia etuja sekä arvio-arvojen välinen erotus oli tuskin mikään, oli kamari katsonut oikeuden ja kohtuuden vaativan, että vastaisessa tilusvaihdossa tehtäisiin sellainen sopimus, että molemmat sopimus-kumppanit luovuttaisivat toisilleen kamarin ja osakeyhtiön edustajain yhteisesti ehdottamat maapalstat. — Puheenalaisilla maa-alueilla nykyään voimassa olevat vuokravälipuheet merkitsivät asianomaisille sopimus-kumppaneille sangen vähän, mutta olisi tilusvaihdossa kuitenkin määrättävä, että kumpikin asianosainen pitäisi ne voimassa.

Edellä olevaan viitaten kamari esitti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

hyväksyä kamarin tekemän ehdotuksen Helsingin kaupungille ja mainitulle osakeyhtiölle Pikku-Huopalahden kylässä kuuluvain maa-alueiden vaihtamiseksi; sekä

antaa varsinaisen kuupunginvaltuuston toimeksi läänin kuvernööriltä hakea vahvistusta tuolle tilusvaihdolle sekä määräystä maanmittarille sen toimittamaan.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 1) lisätty kaupunginvaltuusto raha-toimikamarin esitykseen, minkä ohessa puheenalaista tilusvaihtoa koskeva päätös oli, koska osa siitä maasta, minkä kaupunki tilusvaihdossa luovuttaisi, oli alkuaan kaupungille lahjoitettu, alistettava k. senaatin vahvistettavaksi.

Sittemmin ilmoitettiin 2) maistraatin kirjelmässä kesäkuun 3 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli edellisen toukokuun 18 päivänä vahvistanut edellä mainittua tilusvaihtoa koskevan kaupunginvaltuuston päätöksen.

Rahatoimikamarin tekemän esityksen 3) johdosta, joka koski niiden ehtojen muuttamista, joilla kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 25 päivänä 1910 luvannut valtiolle luovuttaa 4) tarpeellisen alueen XIII kaupunginosan kortteleista n:oista 401, 402 ja 403 taidemuseon paikaksi, päätti 5) valtuusto pitentää ajan, jonka kuluessa mainitun museon rakennustyöt olisi aloitettava, sen uhalla että alueen käyttöoikeus muussa tapauksessa palautuisi kaupungille, tammikuun 1 päivään 1916.

Sittemmin tehdyn esityksen edellä mainittujen ehtojen muuttamisesta kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen mukaisesti epäsi 6).

Rahatoimikamarin esityksestä päätti kaupunginvaltuusto valtuuttaa kamarin huutokaupatta myymään:

1. Huvilanomistaja K. G. Mattssonille Vaasankadun tontin n:o 25 korttelista n:o 361 XII kaupunginosaa 18,585 markan hinnasta 7);

2. Huvilanomistajattarille E. Grönbladille ja A. Wickströmille Vaasankadun tontin n:o 27 korttelissa n:o 361 XII kaupunginosaa 16,087 markan 50 pennin hinnasta 8);

3. Kansanvalistusseuralle Museokadun tontin n:o 18 korttelista n:o 424 XIII kaupunginosaa 39,962 markan hinnasta ja velvoittamalla seuran tontille rakennuttamaan toimintaansa varten tarpeelliset rakennukset 9).

Taidemuseon paikan luovutusehtoja muutettu.

Vaasankadun tontin n:o 25 myynti.

Vaasankadun tontin n:o 27 myynti.

Museokadun tontin n:o 18 myynti.

1) Lis. valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 1 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 49 §. —

3) Rtk. kirj. kesäk. 8 p. n:o 349. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 12 ja seur. —

5) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 20 §. — 6) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 12 §. —

7) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 12 §. — 8) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 11 §. —

9) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 18 §.

Aktiebolaget Karamell-, chokolad- och marmeladfabriken Westerland & C:o yhtiön rahatoimikamarille esittämän anomuksen sekä kamarin valtuustolle tekemän esityksen ¹⁾ johdosta päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto myöntää yhtiölle oikeuden huutokaupatta lunastaa korttelissa n:o 463 olevat Töölönkadun tontit n:ot 18 ja 20 sekä Hesperiakadun tontin n:o 7 62,402 markan 6 pennin, 52,125 markan 68 pennin ja 39,375 markan hinnasta kunkin, sillä ehdolla että tonttien kauppa päätetään vasta sittenkun korttelin n:o 463 y. m. ³⁾ kaupunginasemakaavanmuutos on asianmukaisesti vahvistettu sekä että yhtiö kolmen vuoden kuluessa siitä, kun Pohjois Hesperiakatu myydyn korttelin viereltä on tasotettu, muuttaa mainitun kadun varrella korttelissa sijaitsevat, omistamansa puurakennukset pois.

Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä oli Suomen teollisuusvaltuuskunnan keskuskomitea esittänyt, että valtuusto vastaisen teollisuusmuseon paikaksi varaisi sopivan rakennustontin XIII kaupunginosasta taidemuseon paikaksi aiotun tontin läheisyydestä.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun lausunnon ⁴⁾ asiasta päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto mainittuun tarkoitukseen varattavaksi sen Nervanderkadun tontin, joka vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan muodostaa korttelin n:o 401 b, minkä ohessa valtuusto sekä pani mainitun tontin luovutusehdoksi, että tarpeelliset takeet on annettava taidemuseon kanssa rakennustaiteellisesti yhteen käypäin julkisivujen aikaansaamisesta, että varasi kaupungille oikeuden vieläkin harkita mainittua luovutuskysymystä, sittenkun oli tullut tunnetuksi, minkä viranomaisen tai laitoksen toimesta vastainen museo tulee rakennettavaksi. Lopuksi päätti valtuusto että, ellei puheenalaisen teollisuusmuseon rakennustyö ole alkanut ennen 1915 vuoden loppua, kaupunki saa vapaasti käyttää siten varatun tontin.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä olivat täällä toimivat käsityö- ja tehdasyhdistys, industri- och yrkesidkarförbundet, Suomen rakennusmestariiliton Helsingin osasto, svenska byggmästarföreningen i Finland sekä leipuriammattiharjoittajain liitto anoneet, että valtuusto paikaksi rakennukselle, jossa olisi yhdistysten käytettäviä kokous- ynnä muita huoneistoja, luovuttaisi Pohjois Rautatiekadun tontit n:ot 7 ja 9 korttelista n:o 402 XIII kaupunginosaa joko kustannuksitta tai mahdollisimman huokeasta hinnasta.

Sittenkun rahatoimikamari oli antamassaan lausunnossa ⁶⁾

¹⁾ Rtk. kirj. kesäk. 8 p. n:o 377. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 22 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 2 ja 3. — ⁴⁾ Rtk. kirj. kesäk. 8 p. n:o 348. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 26 §. — ⁶⁾ Rtk. kirj. lokak. 12 p. n:o 574.

Töölönkadun
tonttien n:ojen
18 ja 20 sekä
Hesperia-
kadun tontin
n:o 7 myynti.

Tontin varaa-
minen teolli-
suusmuseota
varten.

Kysymys
tonttien luo-
vuttamisesta
käsityö- ja teh-
dasyhdistyk-
selle y. m.

esittänyt, että mainitut tontit huutokaupatta myytäisiin puheenalaisille yhdistyksille, toinen 104,987 markan 88 pennin ja toinen 101,496 markan 24 pennin hinnasta, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa kehottaa hakijoita asiassa tarpeelliseksi havaitun selvityksen saamiseksi ennen toukokuun 1 päivää 1912 valtuustolle antamaan aiotun rakennuksen tarkemman ohjelman sekä luonnospiirustukset ja kustannusarvion, minkä ohessa rahatoimikamarin käskettiin, kunnes valtuusto oli asian ratkaissut, varata puheenalaiset tontit edellä mainittuun tarkoitukseen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat asiat.*

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1908 oli asettanut ²⁾ erikoisvaliokunnan m. m. lähemmin valmistelemaan kysymystä kaupunginmaan vuokrauksesta voimassa olevain oikeussääntöjen täydentämisestä luotonantajan oikeuden turvaamiseksi, antoi valiokunta mietinnön ³⁾ asiasta.

Kysymys kaupunginmaan vuokraamisesta.

Tehtyään mietinnössä ensin selkoa Ruotsin tonttioikeuslaitoksesta sekä viitattuaan asiasta aikaisemmin annetussa komitean mietinnössä ⁴⁾ olevaan lausuntoon voimassa olevan lain kannasta kaupunginmaan vuokraukseen nähden ja uuden lainsäädännön tarpeellisuudesta tällä alalla lausui valiokunta m. m., että mainitun lausunnon mukaan pitäisi sellainen kaupunginmaan käyttäminen, josta oli kysymys, olla meillä aikaan saatavissa tarvitsematta sitä varten mitään lainsäädäntötoimenpidettä. Saamansa tehtävän johdosta, joka erityisesti tarkoitti lausunnon antamista luotonantajan oikeuden turvaamista koskevasta kysymyksestä, valiokunta puolestaan vieläkin halusi huomauttaa edellä mainitussa lausunnossa tässä kohden osotetusta keinosta, että kaupunki vuokrasopimusta tehdesään sitoutuisi olemaan vuokrakauden kuluessa myymättä vuokrattua aluetta, ellei kiinnityksenhaltija siihen suostuisi. Tuollainen myynti nimittäin oli se, joka tuotti tappionuhkaa luotonantajalle, koska, sen johdosta että hänelle vakuudeksi annetun kiinnityksen esineenä ollut aikaisemmin sovittu alueen nautintaoikeus muuttui velallisen hankkimaksi saman alueen omistusoikeudeksi, panttioikeuskin luonnollisesti lakkasi olemasta. Jos kuitenkin luotonantajalle voitaisiin osotetulla tavalla tarjota tarpeellinen vakuus siitä, ettei nautintaoikeutta

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 15 §. — ²⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 12. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 61 vuodelta 1910. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14 vuodelta 1908.

ilman hänen myönnytystään vaihdeta omistusoikeudeksi, tulisi tähän nähden tarpeellinen vakuuden vaatimus täytetyksi eikä siis lain-säädäntöä asiasta tarvittaisi.

Puheena olevan vuokrasopimuksen muista ehdoista epäili valiokunta antaa lausuntoa, koska valiokunnan kokoonpano näytti osottavan, ettei kaupunginvaltuusto ollut sellaista lausuntoa edellyttänyt. Valiokunnan esittämät näkökohdat sentähden tarkoittivat ainoastaan pohjan aikaansaamista kysymyksen vastaiselle lisävalmistelulle.

Kaupungille kuuluvain alueiden hallinto-oikeuden luovuttamista koskeviin sopimuksiin pantavista ehdoista ansaitsivat seuraavat erittäin huomioon ottamista. Sopimuksen voimassaoloaikaan nähden olisi huomautettava, että sitä ei olisi määrättävä liian lyhyeksi, koska siinä tapauksessa vuokraajan tietenkin kävisi vaikeaksi saada tarpeellista luottoa. Jotta estettäisiin tonteilla keinottelemasta, olisi määrättävä, että niiden tuli olla säädetyllä tavalla rakennetut jonkin määrätyn lyhyen ajan kuluessa vuokran antamisesta ja että rakennusvelvollisuuden jäädessä täyttämättä kaupunki sai menetellä samalla tavalla kuin kaupungin rakennusjärjestyksissä oli säädetty vastaavain tapausten varalta omistusoikeutta luovutettaessa, eli että tontti voitiin tarjota toiselle, jossa tapauksessa tuollaista tarjousta tehdessä vuokraoikeuden siirrosta ehkä suoritettava hinta tulisi kaupungin hyväksi. Tonttien rakentamiseen ja aitaamiseen sekä puhtaanapitoon ja kadun kunnossapitoon nähden olisi vuokraajalle muutoin asetettava samat velvollisuudet kuin kaupungin talonomistajille. — Vuotuiset vuokramaksut sopisi määrätä maksettaviksi edeltäpäin, esimerkiksi lokakuun 1 päivänä vuosittain. Viidenkolmatta vuoden kuluttua ja sitten kunkin viisikolmattavuotisen vuokrakauden jälkeen tulisi kaupungilla olla tilaisuus korottaa vuokraa ei kuitenkaan enempää kuin viisikymmentä prosenttia viimeksi määrätystä tai, vaihtoehtoisesti, alkuperäisestä vuokrasummasta. — Vuokraaja olisi oikeutettava kaupunkia kuulematta luovuttamaan toiselle vuokraoikeutensa; kuitenkin olisi tapah-tuneesta luovutuksesta annettava kuukauden kuluessa rahatoimikamariin kirjallinen ilmoitus ja samalla näytettävä luovutuskirja, sen uhalla että, jos tämä laiminlyötiin, kaupunki oli oikeutettu mahdollisesti maksamatta jääneiden vuokramaksujen saamiseksi ja muiden välikirjassa vuokraajalle kaupunkiin nähden asetettujen velvollisuuksien täyttämiseksi pitäytymään siihenkin vuokraajaan, joka viimeksi oli rahatoimikamarille ilmoitettu. — Vuokrakauden päättyessä tulisi tontti siinä olevine rakennuksineen ja kiinteine laitoksineen kaupungin haltuun. Olisiko kaupungin tällöin suoritettava lunastusta vai ei, olisi jossain määrin jätettävä sen varaan, mihin tarkoitukseen rakennuksia käytettäisiin. Jos alueelle raken-

nettaisiin laajoja rakennuksia, näytti lunastamisvelvollisuus käyvän kaupungille rasittavaksi, joten tämä seikka olisi vuokrasopimusta tehdessä otettava huomioon. Jos kuitenkin vuokrakauden viimeisten viidentoista vuoden kuluessa olisi uusi asuntorakennus tontille rakennettu tulipalossa tai muusta syystä turmeltuneen rakennuksen sijaan tai tontilla ennestään olevaa asuntorakennusta samanlaisesta syystä melkoisilta osilta uudestirakennettu, olisi vuokraaja oikeutettava saamaan kaupungilta korvausta suhteellisesti siihen aikaan, jolloin uusi rakennus tehtiin tai entistä korjattiin, viidestä viiteenkymmeneen prosenttiin rakennuksen rakennusarvosta, jonka taas arvioisi sovintolautakunta, johon kaupunki ja vuokraaja valitsisivat kumpikin yhden jäsenen ja nämä yhteisesti kolmannen. Kaupungin tulisi kuitenkin tuollaisessa tapauksessa saada korvauksen asemesta tarjota vuokraajalle vuokran pitennystä samanlaisilla ehdoilla, kuin viimeksi oli voimassa, ja niin pitkäksi ajaksi, että vuokraajalle taattaisiin tontin hallinta arviolta viideksikolmatta vuodeksi talon rakentamisesta tai korjaamisesta lukien. Kysymystä, tuleeko vuokra-aika pitennettäväksi edellä mainitun korvauksen asemesta, olisi vuokraajan vaadittava ratkaistavaksi niin pian kuin uutis- tai muutosrakennustyö oli päätynyt tai, vaihtoehtoisesti, kohta kun uutis- tai muutosrakennuksen piirustukset oli vahvistettu. Jos vuokraoikeus oli kiinnitetty saamisesta, tulisi kiinnityshaltijan tuollaisesta lunastuksesta saada se määrä, mikä tarvittiin saamisen suoritukseen.

Siten ehdottamallaan määräyksillä oli valiokunta toiselta puolen koettanut ottaa huomioon kaupungin vaatimuksen saada hyväkseen maan arvonnousu sekä toiselta puolen tahtonut katsoa asianomaisten vuokraajain parasta niihin ehtoihin nähden, joilla he voisivat kohuudella ottaa tontteja vuokralle.

Valiokunta ehdotti:

että kaupunginvaltuusto, periaatteessa hyväksyen valiokunnan edellä esittämät näkökohdat, antaisi rahatoimikamarin edelleen valmisteltavaksi kysymyksen, kävisikö jonkin osan kaupungin maata valiokunnan tarkoittamalla tavalla luovuttaminen rakennettavaksi, ja olisi kamarin tästä aikanansa valtuustolle ilmoitettava.

Asiaa uudestaan esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan marras-
kuun 8 päivänä 1910 päättänyt ²⁾ saattaa rahatoimikamarin tiedoksi, että IX kaupunginosan korttelin n:o 199 asuntotonteilla n:oilla 1 ja 5 sekä tehdastontilla n:o 7 harjoitettua laivaveistämöliikettä ei saisi

Laivaveistämö-
tonttien käyt-
täminen.

1) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 34 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 8 ja seur.

lakkauttaa, ennenkuin sen merkitystä kaupungille oli huolellisesti ja kaikin puolin tutkittu, lähetti kamari valtuustolle maaliskuun 16:nä päivätyn kirjelmän, jossa esitetyillä syillä kamari ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että insinööri H. Jäderholmille viideksi vuodeksi, heinäkuun 1 päivästä 1911 lukien, vuokrattaisiin kamarin kirjelmän oheisessa kartassa lähemmin osotettu, noin 17,000 m²:n laajuinen tehdastontin n:o 7 osa korttelista n:o 199 seuraavilla ehdoilla:

- 1) että alueella pidetään voimassa laivaveistämöliikettä;
- 2) että vuotuinen vuokramaksu vahvistetaan 16,620 markaksi, joka summa neljännesvuosittain maksetaan kaupunginkassaan;
- 3) että vuokramiehellä ei ole oikeutta vuokrata aluetta eikä sen osia toiselle henkilölle tai yhtiölle;

4) että kaupungilla on oikeus heinäkuun 1 päivänä 1914 vuokra-alueesta erottaa joko kartassa punaisella viivalla a tai sinisellä viivalla b osotettuun rajaan asti ulottuva alue, jossa tapauksessa vuotuinen vuokramaksu alennettaisiin, edellisessä tapauksessa 13,860 ja jälkimäisessä tapauksessa 10,860 markkaan vastamainitusta ajankohdasta lukien;

5) että vuokramiehelle myönnetään se etu, että hän saa vuokrauden päätyttyä, ellei kaupunki silloin halua käyttää aluetta muulla tavoin, vuokrata sen vieläkin viideksi vuodeksi kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, kuitenkin siten että irtisanominen olisi tehtävä tammikuun kuluessa; ja

6) että vuokramiehen oikeus ranta-alueen käyttämiseen pysytetään loukkaamattomana, ollen kaupungilla kuitenkin oikeus pitentää rantasiltaa eteläänpäin kaupungille kuuluvaan veistämön telakkaan asti; alueella olevia, kaupungin omistamia rakennuksia, laitoksia ja koneita saa vuokramies käyttää, mutta velvoitetaan pitämään ne hyvässä kunnossa sekä lähtöpäivänä korvaamaan kaupungille kaiken vuokrakauden kuluessa ehkä syntyneen vahingon;

että kamari saa toimekseen vuokrata laivaveistämöalueella Myllytien varrella sijaitsevat kaupungin asuinrakennukset sekä n. s. pantturivajan yhteensä vähintään 4,000 markan vuosivuokrasta; sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen laatia ja valtuustolle antaa ehdotuksen laivaveistämöalueen vastaiseksi jaoitukseksi ja tasotukseksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Satamarakennusvaltuuskunnan esityksestä 2) päätti 3) kaupun-

Makasiini-

1) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 12 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 15 §.

ginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiölle luovuttaa makasiini-
korttelin n:o 187 VIII kaupunginosasta yhdeksäksikymmeneksi-
yhdeksäksi vuodeksi 4,000 markan vuotuisesta vuokra- ja tontti-
oikeusmaksusta sekä muutoin seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Yhtiö sitoutuu viimeistään viiden vuoden kuluessa kortteliin rakentamaan ajanmukaisen makasiinirakennuksen, joka on niin laitettu, että sitä sanottavitta muutoksitta tai kustannuksitta voi joko osittain tai kokonaan käyttää kaupungin tulli- ja pakka- huoneena, ollen piirustukset alistettava kaupunginvaltuuston tut- kittaviksi ja hyväksyttäväiksi.

2:ksi. Kaupungille taataan oikeus ei ainoastaan mainitusta makasiinirakennuksesta, kun kaupungille ilmaantuu tarvetta, minkä seikan kaupunginvaltuusto ratkaisee, vuokrata tullitoimisto- ja pakkahuoneistoja sekä muita sellaisia huoneistoja, joita kaupunki on velvollinen antamaan tullilaitoksen käytettäväksi, esimerkiksi kauttakulkuvarastomakasiineja, vuokrasta, jonka, jollei vapaaehtoista sopimusta saada aikaan, määräävät uskotut miehet, joita kaupungin- valtuusto ja yhtiön hallitus valitsee kumpikin yhtä monta ja jotka yhteisesti valitsevat lisäksi yhden jäsenen, vaan myös milloin tahansa kaupunki harkitsee olevan itselleen tarpeellista ja hyödyllistä, lunastaa aivan omakseen edellä mainitun makasiinirakennuksen hinnasta, joka vastaa yhtiöllä rakennuksen teettämisestä ja sisus- tamisesta olleita todellisia kustannuksia, ilman minkäänlaista lisä- maksua tonttioikeudesta, ja on mainittu lunastushinta määrättävä yhtiön kirjojen nojalla kohta rakennuksen valmistuttua.

3:ksi. Yhtiö sitoutuu sallimaan yhdistää makasiinirakennuksen Katajanokalla olevaan kaupungin nykyiseen pakkahuoneeseen Ank- kurikadun poikki tehtävällä holvilla tai muulla sellaisella laitteella, jonka avulla saadaan aikaan molempain rakennusten välinen mukava yhteys.

4:ksi. Vuokrakauden päätyttyä palautuu tontti kaupungin käytettäväksi sekä siinä oleva rakennus siihen kuuluvine kiinteine sisustuksineen, kuten hissineen ja sen sellaisineen, joutuu lunas- tuksetta kaupungin omaksi.

Sittemmin myönsi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä edellä mainitulle yhtiölle oikeuden kaupunkia kuulematta kolmannelle henkilölle luovuttaa makasiinikorttelin n:o 187 vuokra- oikeuden.

Vanhankaupungin työväenyhdistyksen kaupunginvaltuustolle tekemän hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti 2) valtuusto, että mainitulle yhdistykselle oli oman

Myönnetty
vapaampi
käyttöoikeus.

Erään alueen
vuokralle anta-
minen n. s.
Forsbyn
mäeltä.

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 3 §.

ginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiölle luovuttaa makasiini-korttelin n:o 187 VIII kaupunginosasta yhdeksäksikymmeneksi-yhdeksäksi vuodeksi 4,000 markan vuotuisesta vuokra- ja tontti-oikeusmaksusta sekä muutoin seuraavilla ehdoilla:

1:ksi. Yhtiö sitoutuu viimeistään viiden vuoden kuluessa kortteliin rakentamaan ajanmukaisen makasiinirakennuksen, joka on niin laitettu, että sitä sanottavitta muutoksitta tai kustannuksitta voi joko osittain tai kokonaan käyttää kaupungin tulli- ja pakka-huoneena, ollen piirustukset alistettava kaupunginvaltuuston tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi.

2:ksi. Kaupungille taataan oikeus ei ainoastaan mainitusta makasiinirakennuksesta, kun kaupungille ilmaantuu tarvetta, minkä seikan kaupunginvaltuusto ratkaisee, vuokrata tullitoimisto- ja pakkahuoneistoja sekä muita sellaisia huoneistoja, joita kaupunki on velvollinen antamaan tullilaitoksen käytettäväksi, esimerkiksi kauttakulkuvarastomakasiineja, vuokrasta, jonka, jollei vapaaehtoista sopimusta saada aikaan, määräävät uskotut miehet, joita kaupunginvaltuusto ja yhtiön hallitus valitsee kumpikin yhtä monta ja jotka yhteisesti valitsevat lisäksi yhden jäsenen, vaan myös milloin tahansa kaupunki harkitsee olevan itselleen tarpeellista ja hyödyllistä, lunastaa aivan omakseen edellä mainitun makasiinirakennuksen hinnasta, joka vastaa yhtiöllä rakennuksen teettämisestä ja sisustamisesta olleita todellisia kustannuksia, ilman minkäänlaista lisä-maksua tonttioikeudesta, ja on mainittu lunastushinta määrättävä yhtiön kirjojen nojalla kohta rakennuksen valmistuttua.

3:ksi. Yhtiö sitoutuu sallimaan yhdistää makasiinirakennuksen Katajanokalla olevaan kaupungin nykyiseen pakkahuoneeseen Ankurikadun poikki tehtävällä holvilla tai muulla sellaisella laitteella, jonka avulla saadaan aikaan molempain rakennusten välinen mukava yhteys.

4:ksi. Vuokrakauden päätyttyä palautuu tontti kaupungin käytettäväksi sekä siinä oleva rakennus siihen kuuluvine kiinteine sisustuksineen, kuten hissineen ja sen sellaisineen, joutuu lunastuksetta kaupungin omaksi.

Sittemmin myönsi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä edellä mainitulle yhtiölle oikeuden kaupunkia kuulematta kolmannelle henkilölle luovuttaa makasiinikorttelin n:o 187 vuokra-oikeuden.

Vanhankaupungin työväenyhdistyksen kaupunginvaltuustolle tekemän hakemuksen johdosta ja rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti päätti 2) valtuusto, että mainitulle yhdistykselle oli oman

Myönnetty
vapaampi
käyttöoikeus.

Erään alueen
vuokralle anta-
minen n. s.
Forsbyn
mäeltä.

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 3 §.

kamarin annettua lausunnon asiasta, myöntyi ¹⁾ edellä mainituilla ja muilla aikaisemmin voimassa olevilla ehdoilla eli että kaupungin kansakouluoppilailta ja poliisimiehistöllä on tilaisuus saada maksuttomia kylpyjä laitoksessa.

Sittenkun eduskunta alamaaisessa kirjelmässä marraskuun 16 päivältä 1909 oli anonut, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi uuden kansallismuseon yhteyteen ja että kymmenen vuoden ajaksi, 1910 vuoden alusta lukien, tarkoitukseen myönnettäisiin vuotuinen 10,000 markan arviomääräraha, sekä k. senaatti oli käskenyt muinaistieteellisen toimikunnan kaupunginvaltuustolta hankkia tiedon sekä siitä, suostuisiko kaupunki, siinä tapauksessa että valtion puolelta ryhdyttäisiin toimiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi mainitun suunnitelman mukaisesti, tälle museolle maksutta luovuttamaan sopivan paikan, mieluummin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle vuokratulta, kaupungin omistamalta Seurasaarelta, sekä takaamaan että valtio saa paikkaa käyttää niin kauan kuin siinä pidetään ulkoilmamuseota voimassa, että siitäkin, missä määrin kaupunki suostuisi ottamaan osaa ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museon vartijan asunnon rakennuttamiseen, oli muinaistieteellinen toimikunta valtuustolle lähettämässään kirjelmässä pyytänyt tietoa vastamainituista seikoista.

Vaadituksi lausunnoksi asiasta lähetti rahatoimikamari valtuustolle maaliskuun 23:ntena päivätyn kirjelmän ²⁾, jossa kamari, joka asiassa oli kuullut Helsingin anniskeluosakeyhtiötä, mainitsi että kamarissa oli vallinnut ainoastaan yksi mieli suunnitellun ulkoilmamuseon isänmaallisesta ja sivistyksellisestä merkityksestä, museo kun ei ainoastaan palvelisi tieteen tarkoituksia, vaan myös olisi suurelle yleisölle opettavana ja kasvattavana laitoksena, niin myös kaupungin velvollisuudesta tukea ja helpottaa hankkeen toteuttamista. Ainoastaan museon Seurasaarelle sijoittamisen soveliaisuudesta oli erimielisyyttä ollut sikäli, että yksi kamarin jäsen ei ollut pitänyt aivan onnistuneena kansanpuiston ja ulkoilmamuseon yhdistämistä, koska siten melko suuri osa saarta tulisi käytetyksi muuhun kuin varsinaiseen tarkoitukseensa, jota vastoin kamarin enemmistö oli ollut sitä mieltä, että Seurasaari meren rannalla sijaitsevana sekä pintamuodostuksensa ja kasvullisuutensa laadun johdosta tarjosi sopivimman paikan puheena olevaan tarkoitukseen, sekä että museon hyvin kävisi liittäminen puiston yhteyteen, jota paitsi suunniteltu laitos olisi kokonaisvaikutusta tai saaren luonnonihannutta häiritsemättä oleva melkoisena vetovoimana kansanpuistossa

Maksuton
käyttöoikeus
eräaseen Seu-
rasaaren osaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

kamarin annettua lausunnon asiasta, myöntyi ¹⁾ edellä mainituilla ja muilla aikaisemmin voimassa olevilla ehdoilla eli että kaupungin kansakouluoppilailla ja poliisimiehistöllä on tilaisuus saada maksuttomia kylpyjä laitoksessa.

Sittenkun eduskunta alamaisessa kirjelmässä marraskuun 16 päiväältä 1909 oli anonut, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi uuden kansallismuseon yhteyteen ja että kymmenen vuoden ajaksi, 1910 vuoden alusta lukien, tarkoitukseen myönnettäisiin vuotuinen 10,000 markan arviomääräraha, sekä k. senaatti oli käskenyt muinaistieteellisen toimikunnan kaupunginvaltuustolta hankkia tiedon sekä siitä, suostuisiko kaupunki, siinä tapauksessa että valtion puolelta ryhdyttäisiin toimiin ulkoilmamuseon aikaansaamiseksi mainitun suunnitelman mukaisesti, tälle museolle maksutta luovuttamaan sopivan paikan, mieluummin Helsingin anniskeluosakeyhtiölle vuokratulta, kaupungin omistamalta Seurasaarelta, sekä takaamaan että valtio saa paikkaa käyttää niin kauan kuin siinä pidetään ulkoilmamuseota voimassa, että siitäkin, missä määrin kaupunki suostuisi ottamaan osaa ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museon vartijan asunnon rakennuttamiseen, oli muinaistieteellinen toimikunta valtuustolle lähettämässään kirjelmässä pyytänyt tietoa vastamainituista seikoista.

Vaadituksi lausunnoksi asiasta lähetti rahatoimikamari valtuustolle maaliskuun 23:nä päivätyn kirjelmän ²⁾, jossa kamari, joka asiassa oli kuullut Helsingin anniskeluosakeyhtiötä, mainitsi että kamarissa oli vallinnut ainoastaan yksi mieli suunnitellun ulkoilmamuseon isänmaallisesta ja sivistyksellisestä merkityksestä, museo kun ei ainoastaan palvelisi tieteen tarkoituksia, vaan myös olisi suurelle yleisölle opettavana ja kasvattavana laitoksena, niin myös kaupungin velvollisuudesta tukea ja helpottaa hankkeen toteuttamista. Ainoastaan museon Seurasaarelle sijoittamisen soveliaisuudesta oli erimielisyyttä ollut sikäli, että yksi kamarin jäsen ei ollut pitänyt aivan onnistuneena kansanpuiston ja ulkoilmamuseon yhdistämistä, koska siten melko suuri osa saarta tulisi käytetyksi muuhun kuin varsinaiseen tarkoitukseensa, jota vastoin kamarin enemmistö oli ollut sitä mieltä, että Seurasaari meren rannalla sijaitsevana sekä pintamuodostuksensa ja kasvullisuutensa laadun johdosta tarjosi sopivimman paikan puheena olevaan tarkoitukseen, sekä että museon hyvin kävisi liittäminen puiston yhteyteen, jota paitsi suunniteltu laitos olisi kokonaisvaikutusta tai saaren luonnoniha- nuutta häiritsemättä oleva melkoisena vetovoimana kansanpuistossa

Maksuton
käyttöoikeus
erääseen Seu-
rasaaren osaan

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

ulkoilmamuseon perustamista varten kaupungin ja yhtiön välisen vuokrasopimuksen päättymisaikaan eli toukokuun 1 päivään 1919 asti, edellyttäen kuitenkin, että tarkoitukseen käytetään ainoastaan vähäinen osa saaren itärantaa ja että sopimus tästä voidaan tehdä yhtiön kanssa; sekä

että valtuusto tämän lisäksi takaa valtiolle sanotun alueen maksuttoman käyttöoikeuden kahdenkymmenen vuoden ajaksi, vastamainitusta päivästä lukien.

Tässä yhteydessä valtuusto tahtoi lisäksi huomauttaa:

että lopullinen sopimus valtion kanssa alueen luovuttamisesta ja lähemmistä ehdoista tehtäisiin vastedes; sekä

että kaupunginviranomaiset aikanaan ottavat harkittavaksi kysymyksen kaupungin osanotosta ulkoilmamuseon vuotuisiin voimassapitokustannuksiin ja museonvartijan asunnon rakennuttamiseen, sittenkun selvitys näiden kustannusten määrästä oli saatu.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin muinaistieteellisen toimikunnan ja Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kanssa päättää museoalueen tarkemmasta rajoittamisesta, jota yksityiselle ei sentähden enää tarvitsisi alistaa kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Helsingin kaupungin ruotsalais-suomalaisten evankelis-luterilaisten seurakuntain kirkkovaltuutettujen hakemuksesta sekä rahatoimikamarin esityksestä 1) päätti 2) kaupunginvaltuusto mainituille seurakunnille maksutta luovuttaa laaditussa karttaluonnoksessa tarkemmin osotetun, Neljännen linjan, Länsi Pappikadun, Castrénkadun ja Itä Pappikadun rajoittaman alueen, johon rakennettaisiin evankelis-luterilainen kirkko sekä laitettaisiin ja voimassa pidettäisiin kaupunginasemakaavaan merkittyjä istutuksia ja jalkakäytäviä, minkä ohessa rahatoimikamari valtuutettiin laatimaan sekä asianomaisille antamaan puheenalaisen alueen luovutuskirja, johon myös olisi ehdoksi pantava, että vuokramiehen on kustannettava alueeseen rajoittuvain katuosain teettäminen ja kunnossapito.

Rahatoimikamarin esitysten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto pitennetyn vuokraoikeuden:

1. Aktiebolaget Simhall yhtiölle Kaivopuiston kylpylaitokseen siihen kuuluvine uimahuoneineen kolmeksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1911 lukien, 2,500 markan vuosivuokrasta ensimmäisenä ja 3,500 markan vuosivuokrasta molempina seuraavina vuosina sekä ehdolla, että yhtiö omalla kustannuksellaan toimittaa kaikki rakennusten sisäiset korjaukset, tulisijankorjauksia lukuunottamatta 3).

Maksuton alueen luovuttaminen Kalion kirkon paikaksi.

Kaivopuiston kylpylaitoksen vuokraoikeuden pitennys.

1) Rtk. kirj. marrask. 30 p. n:o 666. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 8 §. —

3) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 9 §.

2. Huvilanomistajatar A. Ekille Toukolan rantakorttelin asuntonttiin n:o 8 kolmeksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1914 lukien, 210 markan vuosivuokrasta sekä ehdolla, että vuokraaja sitoutuu olemaan sulkematta saman korttelin asuntotonteille n:oille 9 ja 10 vievää ajotietä taikka muulla tavoin estämättä mainitun tien liikennettä 1).

3. Ravintoloitsija N. Noschikselle Alppipaviljongin ravintolaan viideksi vuodeksi, kesäkuun 1 päivästä 1912 lukien, 7,000 markan vuosivuokrasta sekä muutoin siihenastisin ehdoin 2).

4. Ravintoloitsija O. Carlsonille Kappelin ravintolaan 20 vuodeksi, toukokuun 1 päivästä 1915 lukien, seuraavilla ehdoilla:

että vuotuista vuokraa maksetaan 15,000 markkaa vuosilta 1/5 1915—1/5 1920, 17,500 markkaa vuosilta 1/5 1920—1/5 1925, 20,000 markkaa vuosilta 1/5 1925—1/5 1930 sekä 22,500 markkaa vuosilta 1/5 1930—1/5 1935;

että vuokramies sitoutuu kuluvan vuokrakauden aikana eli siis ennen toukokuun 1 päivää 1915 uudestirakennuttamaan ravintolarakennuksen kaupunginvaltuustolle lähetettyjen, arkkitehti L. Sonekin laatimain piirustusten mukaan sekä muodostamaan ravintolaan kuuluvan musiikkipaviljongin vastaisen uutisrakennuksen tyyliin; sekä

että muut voimassa olevassa vuokravälikirjassa mainitut ehdot pysyvät voimassaan 3);

5. Toiminimi Lars Krogius & C:olle tilukseen n:o 87 Tervasaari 1916 vuoden loppuun 1,200 markan vuokrasta vuodelta 1911 ja 2,400 markan vuosivuokrasta seuraavilta vuosilta sekä varamalla kaupungille oikeuden vuokrakauden kuluessa vuokramiestä kuulematta toimittaa täytetöitä saaren rannoilla, lukuunottamatta lounaisrantaa 4).

6. Helsingin kaupunkilähetykselle korttelissa n:o 358 sijaitsevaan Itäisen viertotien tonttiin n:o 61 kolmeksikymmeneksi vuodeksi, 1912 vuoden alusta lukien, ja muutoin siihenastisin ehdoin 5).

Kaupunginvaltuustolle antamassaan kirjelmässä oli polisikomisari A. Nikiforow anonut, että kaupunginvaltuusto, kumoamalla hänen kanssaan Pohjois Blekholman palstasta n:o 3 tehdyn vuokrasopimuksen, ottaisi takaisin mainitun palstan hallintaoikeuden.

Kun rahatoimikamari, johon asia oli lausunnon saamista varten lähetetty 6), oli kirjelmässä lokakuun 5 päivästä antanut tiedon, että poliisikomisari Nikiforow oli sittemmin kamarille

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 20 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 27 §. — 3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 21 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 8 §. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 15 §. — 6) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 49 §.

Toukolan rantakorttelin tontin n:o 8 vuokraoikeuden pitennys.

Alppipaviljongin vuokraoikeuden pitennys.

Kappelin vuokraoikeuden pitennys.

Tervasaaren vuokraoikeuden pitennys.

It. viertotien tontin n:o 61 vuokraoikeuden pitennys.

Rauennut Pohjois Blekholman palstan n:o 3 hallintaoikeuden takaisin ottamisesta.

ilmoittanut, ettei hän halunnut ajaa mainittua hakemustaan perille, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ettei asia aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 16 päivänä 1909 oli myöntynyt ²⁾ Brändö villastad osakeyhtiön hakemukseen saada rakennuttaa sähköraitiotien yhdistämään Itäisellä viertotiellä olevaa raitiotien päätekohtaa Sörnäsiniemekkeen koillisrantaan suunniteltuun laituriin ja samalla suonut yhtiölle viiden vuoden valmistusajan, 1909 vuoden alusta lukien, jonka ajan kuluessa raitiotie olisi avattava liikenteelle, sekä yhtiö oli rahatoimikamarille ilmoittanut ryhtyneensä alustaviin toimenpiteisiin puheena olevan raitiotielinjan rakennuttamiseksi ja niinkään maistraatin luvalla alkanut väliaikaisesti liikennöidä sitä, samoin kuin anonut toimilupakirjan laatimista Helsingin kaupungin ja yhtiön kesken, lähetti kamari kirjelmässä ³⁾ joulukuun 15 päivältä 1910 valtuustolle mainittua raitiotietä varten laatimansa toimilupakirjan ehdotuksen sekä esitti sen hyväksymistä.

Kaupungin ja Brändö villastad osakeyhtiön välinen toimilupakirja.

Mainittu ehdotus oli seuraava:

Toimilupakirja.

Helsingin kaupunginvaltuusto myöntää aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiölle luvan, raitiotieyhteyden aikaansaamiseksi Helsingin kaupungin ja Helsingin pitäjässä olevan Brändön huvilakaupungin välillä, rakentaa ja liikennöidä raitiotielinjaa, joka alkaa Helsingin raitiotie- ja omnibus-osakeyhtiön raitiotielinjan päätekohtasta Itäisellä viertotiellä ja kulkee pitkin Pääskylänkatua itään Sörnäsiniemekkeen haararadan alimenokohtaan sekä sieltä kohta mainitun radan pohjoispuolelle ja sen suuntaisesti aktiebolaget Brändö villastad osakeyhtiön, kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 myöntämällä luvalla, teettämää tietä pitkin Vanhankaupunginlahden rantaan. Raitiotiehen ja sen liikennöitämiseen nähden ovat muutoin voimassa seuraavat ehdot:

1 §.

Osakeyhtiölle myönnetään lupa edellä mainittuun raitiotielinjaan sillä harjoitettavaa liikennöitämistä varten 1945 vuoden loppuun.

Toimilupakauden päättyessä on, ellei osakeyhtiölle myönnetä luvan pitennystä, raiteet ja niihin kuuluvat patsaat, johdot y. m. poistettava sekä niitä varten käytetyt katu- ja tiealat pantava kuntoon, sen uhalla että tuo muutoin teetetään kaupungin toimesta osakeyhtiön kustannuksella.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 29 §. — ²⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 30 ja seur. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 68 vuodelta 1910.

2 §.

Kaupungilla on oikeus, 1932 vuoden umpeen mentyä, lunastaa osakeyhtiölle kuuluva, edellä mainittu raitiotielaitos siitä arvosta, minkä uskotut miehet silloin, laitoksen liikearvoon katsomatta, sille ynnä siihen kuuluville tonteille, rakennuksille, liikkuvalla kalustolle, työpajoille ja koneille panevat. Näistä uskotuista miehistä valitsevat kaupunginvaltuusto ja osakeyhtiö kumpainenkin kaksi sekä nämä yhteisesti viidennen. Jos osakeyhtiö laiminlyö uskottujen miesten valitsemisen taikka jolleivät siten valitut voi viidennen vaalista sopia, määrää ne Helsingin raastuvanoikeuden ensimmäinen osasto.

3 §.

Raitiotielaitoksen tarkoituksena on etusijassa henkilöjen kuljetus, ollen osakeyhtiöllä kuitenkin valta raitiotiellä kuljettaa tavaraakin, ellei siitä ole haittaa henkilöliikenteelle.

4 §.

Raitiotien rakentamiseen nähden on vaarinotettava:

- 1) että raitiotiekiskojen yläpinnan pitää olla kadun taikka tien tasossa;
- 2) että raideleveys on 1,000 mm.;
- 3) että osakeyhtiö saa sijoittaa tarpeelliset sivuutus- ja pistoraiteet rahatoimikamarin sitä varten hyväksymille paikoille;
- 4) että raitiovaunujen käyttövoimana käytetään sähkövoimaa;
- 5) että sähköjohtojen kannatuspatsaita saa asettaa ainoastaan sitä varten hyväksytyille paikoille;
- 6) että kontaktijohdot saa tehdä paljaasta langasta, mutta syöttöjohtojen pitää olla tehokkaasti eristetyt;
- 7) että osakeyhtiö sekä patsaiden tekoaineeseen, rakenteeseen ja sijoitukseen että johtojen laatuun, laittamiseen ja käyttöön nähden on niiden määräysten alainen, mitkä rahatoimikamari harkitsee tarpeellisiksi antaa, jota paitsi osakeyhtiö on velvollinen noudattamaan niitä ohjeita, joita julkinen viranomainen saattaa turvallisuuden kannalta katsoa kohtuulliseksi määrätä.

5 §.

Kaupunki on oikeutettu yhdistämään mahdollisesti rakennuttamansa raitiotielinjat puheenalaiseen raitiotiehen sekä liikennöitsemään sitä suorittamatta korvausta muusta kuin sähkövoimasta kaupungissa siihen aikaan käyvän hinnan mukaan.

Jos kaupunginvaltuusto harkitsee tarpeelliseksi, on osakeyhtiö velvollinen kohtuullista korvausta vastaan luovuttamaan osakeyhtiön rakentamat raiteet toisen raitiotieyrityksen käytettäväksi, ollen tuo yritys velvollinen kustantamaan tulo- ja lähtövaihteiden sijoituksen sekä niiden hoidon.

Raideristeyksissä, joita osakeyhtiö ei saa estää tekemästä, kustantaa uutislaitteen teon ja kunnossapidon se, joka sellaista laitetta tarvitsee.

Jos kaupungin liikenneolot vaativat puheenalaisen raitiotien rakennuttamista kaksiraiteiseksi, on kaupunki oikeutettu, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei tahdo tuollaiseen muutosrakennukseen ryhtyä, sen teettämään taikka vaihtoehtoisesti lunastamaan raitiotien myöskin ennen vuotta 1932 sillä tavoin, kuin 2 §:ssä tarkemmin määrätään.

Jos kaupunki lunastaa puheena olevat raiteet ennen 1932 vuoden umpeen kulumista, on osakeyhtiö kuitenkin oikeutettu mainittuun ajankohtaan asti liikennöitsemään linjaa uskottujen miesten määräämän korvauksen suorittamalla.

6 §.

Osakeyhtiö on velvollinen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä sopimuskirja on kaupungin puolesta allekirjoitettu, rahatoimikamarin tarkastettavaksi esittämään ei ainoastaan täydellisen asemapiirroksen, josta näkyy raiteen asema kadulla ja tiellä sekä mahdollisten sivuutusraiteiden luku ja pituus, vaan myös täydelliset piirustukset ja tarkan selitelmän kaikista raitiotielaitokseen ja johtoverkkoon kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, ollen muun muassa ilmoitettava, miten virta laitokseen johdetaan ja johdon katketessa vaarattomaksi tehdään, raitiotiellä käytettävien moottori- ja muiden vaunujen luku ja laatu, jarrutuslaitteet ja ukkosjohdot sekä miten raitiotien läheisyydessä olevat lennätin-, puhelin-, voima- ja valaistusjohdot sekä kaasuja vesijohtoputket suojellaan n. s. harhailevain virtain vaikutukselta. Edellä mainitun tarkastuksen toimittamiseen saa rahatoimikamari käyttää korkeintaan kahden kuukauden ajan.

Raitiotietyöt on, rahatoimikamarin siihen määräämän henkilön tai viranomaisen tarkastuksen alaisina, suoritettava mahdollisimman joutuisasti ja yleistä liikennettä vähimmin häiritsevällä tavalla.

Muutoin varaa kaupunginvaltuusto itselleen oikeuden vahvistaa ne tarkemmat määräykset, mitkä osakeyhtiö saattaa katsoa tarpeen vaatimiksi raitiotielaitoksen taikka raitiotien käytön laajaan muutokseen nähden.

7 §.

Raitiotien liikennöitämiseen nähden ovat voimassa seuraavat ehdot:

a) Raitiotietä älköön avattako yleiselle liikenteelle, ennenkuin rahatoimikamarin siihen määräämä henkilö tai viranomainen on tien asianmukaisesti katsastanut ja hyväksynyt.

b) Liikennettä pitää osakeyhtiö sitten herkeämättä voimassa yhtiön ehdottamain ja kaupungin maistraatin puolivuositain vahvistamain kulkuvuoroluetteloiden mukaisesti, käsittäen edellinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet, älköönkään noihin luetteloihin muutosta tehtävä maistraatin lupaa siihen hankkimatta. Osakeyhtiötä ei saa velvoittaa alottamaan liikennettä aamuisin ennen klo 7 eikä jatkamaan sitä iltaisin klo 10 jälkeen eikä myöskään ylläpitämään taajempia kulkuvuoroja kumpaiseenkin suuntaan kuin kahdesti tunnissa kesällä ja kerran tunnissa talvella; ollen kuitenkin kaupunki oikeutettu, jos tarpeelliseksi katsoo, järjestämään taajempia kulkuvuoroja raitiotiellä.

c) Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raitiotien kaikkine siihen kuuluvine kalustoineen hyvässä, siistissä ja ajanmukaisessa kunnossa. Vaunujen pitää kulkea tasaisesti ja töyttämättä sekä kylmänä vuodenaikana olla lämmitetyt. Muutoin on osakeyhtiö kaikkien niiden sen liikenteeseen soveltuvain määräysten alainen, joita on nykyään voimassa olevassa taikka vastedes annettavassa poliisijärjestyksessä.

d) Maksu raitiovaunun käyttämisestä Vanhankaupunginlahden rannalla olevaan päätekohtaan asti taikka sieltä takaisin suoritetaan osakeyhtiön laatiman taksan mukaan, kuitenkin vaarinottaen että keskeytymättömästä matkasta kannetaan enintään 15 penniä siinäkin tapauksessa, että matkan lähtö- tai tulopaikkana on jokin kohta jollakin toisella Helsingin kaupunkiin yhdistetylle alueelle sijoitetulla raitiotielinjalla.

e) Osakeyhtiön ilmoituksen johdosta tulee maistraatin, kaupunginvaltuustoa kuultuaan, laatia ehdotus raitiotieohjesäännöksi, jossa on määräyksiä sekä liikennehenkilökunnasta, vaunuista ja kalustosta että myös siitä, mitä

yleisön puolestaan tulee raitiotieliikenteessä vaarinottaa; ja on läänin kuveröörin asia vahvistaa tuollainen ehdotus noudatettavaksi.

f) Siinä tapauksessa että maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että tapaturmain estämiseksi raitiotieliikenteessä on vartijoita asetettava, on osakeyhtiö velvollinen vartijat asettamaan ja kustantamaan.

8 §.

Osakeyhtiö suorittaa kustannukset kaikista ajoteiden ja jalkakäytävään, viemärikanavain, vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen y. m. muutos- tai uudistustöistä, joita aiheutuu raitiotien rakentamisen taikka raitiotieliikenteen voimassapidon johdosta suoritetuista töistä. Niinikään suorittaa osakeyhtiö kustannukset sellaisista raitiotien muutostöistä, joita kaupungin vastaiset katu-, raide- y. m. laitokset voivat aiheuttaa.

Raitiotie ei saa olla esteenä yleisen paikan, kadun, viertotien, tien, sähkö-, kaasu-, lokaviemäri- tai vesijohdon muutos-, uudistus- tai korjaustyön teettämiseksi eivätkä sen johdosta yhtiölle koituvat kustannukset sekä niistä johtuva raitiotieliikenteen keskeytyminen taikka estyminen oikeuta vaatimaan korvausta. Jos tuollaisen työn johdosta käy tarpeelliseksi joksikin ajaksi poistaa raitiotie taikka liikenteen keskeyttömän jatkumisen vuoksi tehdä muutos raitiotiehen taikka muuttaa se toiselle kadulle taikka paikalle, on osakeyhtiö velvollinen, rahatoimikamarilta käskyn saatuaan, omalla kustannuksellaan viipymättä suorittamaan siten tarpeelliseksi käyneen työn. Osakeyhtiö on niinikään velvollinen, jos kaupunginvaltuusto sitä vaatii, korvauksetta lopullisesti muuttamaan raitiotien toiselle kadulle taikka paikalle, kun se muutetun kadunjärjestelyn taikka muun kunnallisen toimenpiteen johdosta havaitaan tarpeelliseksi.

Osakeyhtiö on velvollinen kunnossapitämään kadun tai tien päällystykseen kiskojen välissä ja 30 senttimetriä leveältä niiden kumpaisellakin puolella, ollen osakeyhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korjaamaan vian, joka raitiotien johdosta saattaa syntyä kadun taikka tien muuhun osaan. Jos katu taikka tie on päällystettävä uudella, kalliimmalla aineella, kustantaa raiteitten väliin ja vierelle tarvittavan aineen se, jonka velvollisuutena kadun kunnossapito on.

Osakeyhtiö on velvollinen pitämään raiteeseen sijoitetut kiskot puhtaina, eikä koottua likaa saa panna varastoon kadulle eikä tielle, vaan on se osakeyhtiön toimesta paikalla poistettava.

Poistettaessa lunta kadulta, viertotieltä taikka tieltä raitiotieliikenteen voimassa pitämiseksi on poistaminen toimitettava niin leveältä ja suoritettava siten, ettei muulle keskuusliikenteelle synny vaaraa eikä estettä. Jos kuitenkin raitiotien lumen kasaantumisen johdosta ovat esteenä muulle keskuusliikenteelle, on raitiotieliikenne poliisin käskystä keskeytettävä siksi, kunnes este on lakannut.

Osakeyhtiön Sörnäsän haararadan pohjoispuolelle teettämän tien kunnossa ja puhtaana pitoon nähden ovat voimassa kaupunginvaltuuston maaliskuun 16 päivänä 1909 vahvistamat määräykset.

9 §.

Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne raitiotiellä taikka jollakin sen osalla on keskeytyneenä eikä yhtiö voi näyttää sen johtuneen luonnonesteestä, lakosta taikka tapaturmasta, jota kohtuudella ei käy lukeminen yhtiön viaksi, maksaa osakeyhtiö kaupunginkassaan sakkoo korkeintaan 100 markkaa, rahatoimikamarin harkinnan mukaan kussakin eri tapauksessa.

Jollei liikennettä pidetä voimassa yhteen vuoteen, on toimilupa menetetty.

Vakuudeksi kaupunginkassaan mahdollisesti erääntyneistä sakoista ja niistä kustannuksista, jotka, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei noudata tässä välikirjassa olevia määräyksiä taikka että raitiotien rakennuslupa menetetään taikka yritys lakkautetaan eikä toinen ota sitä haltuunsa kaupungin myönnytyksellä, voivat olla tarpeellisia katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseksi, pitää osakeyhtiön viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluessa sopimuskirjan allekirjoittamisesta, sen uhalla että toimilupa muussa tapauksessa menetetään, rahatoimikamarin hyväksymänä, korkoa kasvavina arvopapereina kamariin pantiksi tallettaa tuhatta Suomen markkaa vastaava rahamäärä. Tämä pantti, jonka kaupunki saa laissa säädettyä arvioimista ja myytäväksi tarjoomista toimittamatta muuttaa rahaksi, on pysytettävä arvoltaan muuttumattomana, ja tulee, siinä tapauksessa että kaupungin on täytynyt siitä käyttää jokin määrä sakkujen suoritukseen taikka töiden teettämiseen taikka että sen arvo on vähentynyt, osakeyhtiön kohta rahatoimikamarin käskystä täyttää vajuus; ja saa kaupunki, siinä tapauksessa että osakeyhtiö ei sitä täytä, pitäytyä osakeyhtiön muuhun omaisuuteen summan saattamiseksi täyteen määräänsä. Sittenkun kaikki korvausvaatimukset osakeyhtiötä vastaan ovat lakanneet, on pantti osakeyhtiölle palautettava, mutta osakeyhtiö saa sillä välin nauttia hyväkseen pantille kertyvän koron.

10 §.

Jos osakeyhtiö laiminlyö raitiotielaitokseen tai sen kalustoon nähden toimeenpanna muutoksia tai parannuksia taikka raiteiden sijoituksessa taikka katujen puhtaanapidossa taikka muutoin suorittaa töitä, jotka tämän sopimuskirjan mukaan ovat osakeyhtiön velvollisuutena, saa kaupunki teettää ne osakeyhtiön kustannuksella sekä ottaa kustannusten korvauksen kaupungin haltuun jätetystä pantista.

11 §.

Yhdysliikenteestä johtuvat riitaisuudet on lopullista ratkaisua varten lykättävä kolmijäseniseen sovintolautakuntaan, johon kumpikin asianosainen valitsee yhden jäsenen ja nämä yhteisesti kolmannen. Jos asianosainen kieltäytyy sovintomiestä valitsemasta taikka jollei kolmannen sovintomiehen vaalissa päästä yksimielisyyteen, menetellään 2 §:ssä säädetyllä tavalla.

12 §.

Kaupungin palveluksessa oleva poliisimies on virkatoimessa ollessaan oikeutettu maksutta käyttämään joutilasta siltapaikkaa linjalla kulkevissa raitiovaunuissa, etusijassa etumaisella vaununsillalla; ja on osakeyhtiö velvollinen rahatoimikamarille antamaan enintään 40 maksuttomaan matkaan osakeyhtiön raitiotielinjalla oikeuttavaa lippua kaupungin taikka poliisin palveluksessa olevien henkilöiden käytettäväksi.

13 §.

Osakeyhtiölle edellä mainitussa laajuudessa myönnetyn oikeuden raitioiteitten rakentamiseen ja liikennöitsemiseen saa luovuttaa toiselle, kaupunginvaltuuston hyväksymälle omistajalle.

14 §.

Tämän toimiluvan tulkitsemista taikka käyttämisistä koskevaa riitaa ei saa vetää oikeuteen, vaan ratkaisevat sen sovintomiehet, jotka valitaan 2 §:ssä mainitulla tavalla.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä edellä olevan toimilupakirjan sekä käskeä rahatoimikamarin laatia sen mukaisesti Brändö villastad osakeyhtiön kanssa välikirjan puheena olevasta raitiotielaitoksesta.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari kirjelmässä toukokuun 11 päivältä valtuustolle Brändö villastad osakeyhtiön edellä olevan toimilupakirjan 6 §:n säännöksen mukaisesti kamariin antamat Itäisen viertotien ja Sörnäsin niemekkeen välisen raidelaitteen asemapiirustukset ja selitelmän.

Mainitut piirustukset seliteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ²⁾.

Maistraattiin annettussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja maistraatin kirjelmässä tammikuun 11 päivältä valtuustolle lähetetyssä kirjoituksessa oli Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö esittänyt että, koska johtokunta ei ollut voinut rahatoimikamarin kanssa sopia raitioteiden Töölönlinjan ³⁾ päätökohdan määrittämisestä Rautatientorilla, kysymys siitä annettaisiin yhtiön voimassa olevan toimilupakirjan mukaisesti sovintolautakunnan ratkaistavaksi sekä että valtuusto kaupungin puolesta valitsisi kaksi jäsentä lautakuntaan.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto antaa sovintolautakunnan toimeksi sekä ratkaista, kuuluuko se asia, josta erimielisyyttä oli olemassa rahatoimikamarin ja edellä mainitun yhtiön kesken, toimilupakirjan perusteella niihin asioihin, joissa kamarilla yksin on ratkaisovalta, vai onko asia sitä laatua, että se olisi järjestettävä keskinäisellä sopimuksella tai, ellei yksimielisyyteen päästäisi, lykättävä sovintolautakuntaan, että myös viimeksi mainitussa tapauksessa käydä tutkimaan asiallista riitakysymystä. Samalla valitsi kaupunginvaltuusto kaupungin jäseniksi puheena olevaan sovintolautakuntaan ent. prokuraattorin J. Grotenfeltin ja kauppaneuvos G. Björkenheimin sekä heidän varamiehekseen oikeusraatimies W. F. Heimbürgerin.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari valtuustolle kirjelmässä huhtikuun 27 päivältä ylempänä mainitun sovintolautakunnan edellisen maaliskuun 27 päivänä antaman tuomion asiasta sekä pyysi osotettavaksi varoja sen kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi määrätyn, 1,400 markan suuruisen summan suorittamiseen, minkä kaupunki oli mainitussa tuomiassa velvoitettu maksamaan.

Mainitusta tuomiosta kävi m. m. selville, että välimiehet olivat katsoneet selväksi, että syntynyt riitakysymys oli, koska raitiotie-

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 13 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 23 §. — ³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 37 sekä 226. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 42 §.

Raitiotielaitteen hyväksytyt piirustukset ja selitelmä.

Sovintolautakunta kaupungin sekä Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön välisessä riidassa.

ja omnibussosakeyhtiö oli sitä halunnut, välimiesten ratkaistava, sekä että välimiehet olivat asiallista riitakysymystä tutkiessaan havainneet, että rahatoimikamari ei ollut oikeutettu, niinkuin sen elokuun 5 ja marraskuun 9 päivänä 1910 tekemäin päätösten kautta kuitenkin oli tapahtunut, yksipuolisesti määräämään, että tarpeellinen sivuutusraide oli sijoitettava Itäisen Teatterikujan edustalle, minkätähden välimiehet olivat määränneet, että yhtiö saisi nauttia hyväkseen välikirjan mukaisen oikeutensa sijoittaa Töölönlinjan päätekohtaan rautatieaseman vierelle yhtiön ehdottamaan paikkaan sillä tavoin kuin näytetyssä kartassa oli osotettu, ja sentähden julistaneet että rahatoimikamarin mainittu toimenpide ei ollut yhtiötä vastaan pätevä eikä sitä velvoittava; ja koska kaupunki siten oli kaikilta kohdin hävinnyt jutun, oli kaupunki velvoitettu korvaamaan välimiesmenettelyn kustannukset kaikkiaan 1,400 markalla.

Kaupunginvaltuusto päätti 1) käyttövaroistaan myöntää edellä mainitun rahamäärän.

Useiden henkilöjen kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen sen suuntaiseen toimenpiteeseen ryhtymisestä, että Helsingin raitiotie- ja omnibussosakeyhtiö velvoitettaisiin ulottamaan raitiotieverkon Toista linjaa, Castrénin-, Helsingin-, Kristiinan- tai Länsi Brahe-, Viipurin-, Porvoon- ja Karjalankatua pitkin kaupungin uuteen mielisairaalaan asti, lähetti 2) valtuusto rahatoimikamariin lausunnon saamista varten.

Kysymys
raitiotieverkon
ulottamisesta
kulkutauti-
sairaalaan asti

Sittenkun osuusliike Elanto r.l. oli rahatoimikamarilta anonut m. m. lupaa laskea sivuraiteen Sörnäsän satamaradalta omistamilleen Itäisen viertotien tonteille n:oille 12 ja 14 sekä kaupungilta apumaksua raiteen laskemiskustannuksiin ynnä kaupungin yleisten töiden hallitus oli antanut lausunnon asiasta, esitti kamari kirjelmässä heinäkuun 20 päivältä, että osuuskunnalle myönnettäisiin lupa Sörnäsän rantatielle kadun tasoon laskea vaihderaide Itäisen viertotien tonttien n:ojen 12 ja 14 edustalle, kuitenkin edellyttäen että rautatiehallituksen myönnytys siihen hankitaan sekä että osuuskunta alistuu kaikkiin niihin määräyksiin ja ohjeisiin, joita kaupungin yleisten töiden hallitus vastedes työn yksityiskohtaiseen suoritukseen nähden antanee, mutta että sitä vastoin osuuskunnan anomus taloudellisen avustuksen myöntämisestä työn teettämiseen evättäisiin.

Lupa vaihd-
raiteen sijoitta-
miseen Sör-
näsän ranta-
tielle.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 3) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen sillä lisäehdolla, että osuuskunnan tulee kuuden kuukauden kuluessa irtisanomisesta poistaa puheena olevat rautatie-

1) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 35 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 36 §. —
3) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 11 §.

raiteet, jos kaupunginviranomaiset jostakin syystä sen katsovat tarpeelliseksi.

Lupa laittaa
ilmakuljetus-
rata y. m.
Sörnäsiin.

Sörnäsin puuseppäosakeyhtiön rahatoimikamarille tekemän hakemuksen sekä rahatoimikamarin esityksen ¹⁾ johdosta päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto myöntää yhtiölle luvan laittaa ilmakuljetusradan sekä Berguudin ja Suuren Verkkosaaren että Verkkosaaren höyrysaahan ja Pienen Verkkosaaren välille sekä rakennuttaa laudoista vajan ynnä lastauslaitteet tihtaalineen ja kouruineen tai lastauslaiturin, kaikki kamariin annetun piirustuksen mukaisesti, sillä ehdolla:

että ilmakuljetusrata rakennetaan niin, ettei sen liikennöityminen tuota estettä eikä vaaraa rautatieliikenteelle eikä muullekaan ehkä syntyvälle liikenteelle ja että yhtiö on velvollinen ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin ilmakuljetusradan alitse kulkevan liikenteen suojaamiseksi;

että yhtiö alistuu niihin ohjeisiin, joita rakennuskonttori katsoo tarpeellisiksi antaa rataa rakennettaessa; sekä

että yhtiö asianomaisesta paikasta hankkii vahvistuksen ehdotetun vajan piirustukselle.

Sen ohessa määräsi valtuusto, että oikeutta mainittujen ilmairatain voimassa pitämiseen ja liikennöitymiseen ei uloteta pitemmäksi aikaa kuin yhtiön hallintaoikeus Suureen ja Pieneen Verkkosaareen kestää eli 1924 vuoden loppuun.

Lupa rakentaa
sähköjohtoja
Oulunkylään.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä oli Äggelby elektriska belysningsaktiebolag, jolle oli myönnetty ³⁾ oikeus kaupungin sähkölaitoksesta saada virtaa Oulunkylän huvilayhdyskunnan sähkövalaistusta varten, anonut lupaa saada kaupungin omistamain Äggelbyn, Nybondaksen ja Kottbyn tilain maiden halki kulkevain teiden varsille kirjelmän oheisen karttaluonnoksen mukaisesti asettaa sitä varten tarpeelliset johdot patsaineen.

Sittenkun sekä kaupungin yleisten töiden hallitus että kaupungin sähkölaitoksen johtaja olivat rahatoimikamariin antaneet lausunnon asiasta, lähetti kamari kirjelmässä lokakuun 5 päivästä edellä mainitun kirjelmän valtuustolle sekä puolsi myönnettäväksi siinä tehtyyn hakemukseen, sillä ehdolla että pyydetty lupa myönnetään kymmeneksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1912 lukien, varaamalla molemmin puolin vuoden irtisanomisaika ja yhtiölle oikeus kaupunginviranomaisten harkinnan mukaan saada luvan pitennystä viideksi vuodeksi kerrallaan, sekä että kaupungin yleisten

¹⁾ Rtk. kirj. helmik. 2 p. n:o 127. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 13 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 148 ja seur.

töiden hallitukselle varataan oikeus tutkia johtopatsaiden sijoitus-ehdotusta ja, jos syytä on, vaatia muuttamaan yksityisiä patsaita ja johdon osia, joka muutto siinä tapauksessa on toimitettava yhtiön kustannuksella.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntyä puheenalaiseen hakemukseen rahatoimikamarin esittämin ehdoin muutoin, paitsi että haettu lupa myönnettiin ainoastaan kymmeneksi vuodeksi.

Maistraatin kirjelmässä marraskuun 20 päivältä vaadituksi lausunnoksi asiasta, joka koski lennätinkaapelien laskemista Uudenmaan kasarmin ja Viaporin linnoituksen välille, päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto lausua, että mainittua lennätinkaapelia laskettaessa olisi noudatettava:

Lausunto asiasta, joka koskee lennätinkaapelien laskemista Uudenmaan kasarmin ja Viaporin välille.

1) ohjeita, joita kaupungin satamakapteeni asiasta antanee;

2) että sotilaspäällystö asettaa kaapelien asemaa ilmaisevia rantamerkkejä satamakapteenin osottamiin sopiviin paikkoihin;

3) että kaapeli sotalaitoksen kustannuksella muutetaan pois niistä paikoista, missä kaupungin satamissa ehkä teetetävät työt sitä vaativat; sekä

4) että kaapelien lopullista asemaa osottava asemapiirros toimitetaan kaupungin rakennuskonttoriin, jotta se satamissa ruoppauksia ja muita töitä toimeenpantaessa voi ryhtyä toimiin kaapelien suojelemiseksi.

Maistraatin kirjelmässä joulukuun 19 päivältä vaadituksi lausunnoksi Viaporin sotasataman päällikön läänin kuvernöörille tekemästä anomuksesta saada asettaa kuusi sähkövalojohtopatsasta mainitun sotasataman ja Katajanokan pohjoisrannalla sijaitsevan uuden merikasinon välille päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä mainittuun anomukseen, sillä ehdolla että patsaat sijoitetaan pitkin jalkakäytävän pohjoislaitaa ja että, jos vastedes käy tarpeelliseksi, ilmajohto vaihdetaan maanalaiseen kaapeliin asianomaisen viranomaisen siinä kohden antamain osotusten mukaisesti.

Lausunto hakemuksesta saada asettaa sähkövalojohtopatsaita Katajanokan merikasinolle.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että tarpeelliset huoneistot on kaupungin omistamasta Puutarhakadun talosta n:o 4 toistaiseksi, ei kuitenkaan kauemmaksi kuin

Huoneistojen luovuttaminen Puutarhakadun talosta

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 6 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 23 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 14 §.

n:o 4 sairaan-
hoitotarkoi-
tuksiin.

toukokuun 15 päivään 1912, luovutettava sairaanhoitotarkoituksiin sekä käyttövaroistaan osottaa 3,000 markkaa mainittujen huoneistojen kuntoonpanettamiseksi ynnä 600 markkaa korvaukseksi voimassa olevan vuokrasopimuksen rikkomisesta kristilliselle työväenyhdistykselle, jonka käytettävänä huoneistot osittain olivat.

Sittemmin myönsi 1) kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esityksestä käyttövaroistaan edellä mainitun varasairaalan ensimmäistä kalustusta varten 5,000 markkaa sekä sairaalan voimassapitoon puolen neljättä kuukauden aikana yhteensä 14,178 markkaa 50 penniä.

Puheena olevan sairaalan avoinna pitämistä varten otettiin 2) 1912 vuoden menosääntöön 16,204 markan määräraha.

Kirjelmässä 3) maaliskuun 4 päivältä oli muinaismuistolautakunta, jonka toimikausi päättyisi vuonna 1911, esittänyt tämän toimikauden pitentämistä sekä samalla lautakunnan ohjelman laajentamista siihen suuntaan, että perustettaisiin Helsingin kaupungin museo, jonka hoito annettaisiin lautakunnan toimeksi. Tämä kaupungin museo sijoitettaisiin Hakasalmen huvilaan, joka, sittenkun k. senaatti oli hyljännyt kaupunginvaltuuston tarjouksen 4) vuokrata mainitun huvilan vuokrakaudeksi kesäkuun 1 päivästä 1911—kesäkuun 1 päivään 1912 muinaistieteellisen toimikunnan käytettäväksi, oli kesäkuun 1 päivästä 1911 kaupungin käytettävänä. Uuden museon vuosikustannukset oli lautakunta laskenut 5,000 markaksi, johon summaan myös oli luettu lautakunnan aikaisemmin nauttima 1,000 markan määräraha valokuvausta varten. Tämän ohessa tarvittaisiin tämän vuoden seitsemää kuukautta varten, joiksi lautakunta ottaisi huostaansa museon hallinnon, 3,000 markan määräraha.

Asiasta vaaditussa lausunnossa rahatoimikamari kirjelmässä 3) maaliskuun 30 päivältä m. m. mainitsi olevansa sitä mieltä, että nyt oli sopiva aika toteuttaa kaupungin museon perustamista koskeva ehdotus. Luonnolliselta tässä näytti, että tämän museon hoito ja hallinto jätettäisiin muinaismuistolautakunnalle, jonka nimi ehkä olisi muutettava ja johtosääntö laajennettava. Tarkastaessaan lautakunnan esittämää vuosirahansäännön ehdotusta ei rahatoimikamari ollut havainnut syytä muistutukseen, mutta olisi mainittu ehdotus kuitenkin lopullisesti tutkittava ja hyväksyttävä budjetinkäsittelyn yhteydessä. Lautakunnan pyytämää 3,000 markan määrärahaa museon kuntoonpanosta johtuviin kustannuksiin oli kamari katsonut olevan puoltaminen.

1) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 16 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — 4) Ks. tätä kert. siv. 26.

Kaupungin
museon perus-
taminen ja
Hakasalmen
huvilan käyttä-
minen.

Kaupungin museon perustamista koskevaan ehdotukseen oli kytketty kysymys Hakasalmen huvilan käyttämisestä. Kamari oli asiaa käsitellessään tullut siihen tulokseen, että rakennus olisi edelleen luovutettava museotarkoituksiin sekä siinä varattava tarpeellinen tila kaupungin vastaiselle museolle ja, kun koko huvilarakennusta ei tarvitsisi luovuttaa tähän tarkoitukseen, kävisi samantaiset Suomen taideyhdistyksen tai taideteollisuusyhdistyksen kokoelmat toistaiseksi sijoittaminen sinne. Taideteollisuusyhdistys olikin kamarilta anonut, että huvilan yläkerta toistaiseksi ja maksutta luovutettaisiin yhdistyksen käytettäväksi sen taideteollisuuskokoelmain huoneistoksi, ja tämän anomuksen perustelemiseksi huomauttanut, että ylempi taideteollisuuskoulu oli useat vuodet ollut vailla omaa huoneistoa Ateneumissa vallinneen suuren huoneiden puutteen vuoksi, mutta että, jos taideteollisuuskokoelmat siirrettäisiin suunniteltuun Hakasalmen museoon, vapautuisi Ateneumin museohuoneisto koulun käytettäväksi. Taloudelliseltakin kannalta katsoen olisi esitetty ehdotus kaupungille edullinen. Taideteollisuuskeskuskoulu oli Helsingin kaupungin ylempi käsityöläiskoulu, ja kaupunki suoritti sen pääasialliset kustannukset sekä otti puolekkain osaa koulun ylemmän taideteollisuusosastonkin palkkauksiin. Valtio, Ateneumin omistajana, kustansi tosin koulun huoneiston, sen lämmityksen, valaistuksen ja korjauksen. Mutta kun Ateneumissa oli liian vähän tilaa, oli kaupunki kustantanut kahden Ateneumin ulkopuolelta vuokratun huoneiston 3,000 markalla vuodessa. Toinen näistä, ehkäpä molemmatkin, kävisi tarpeettomaksi museon poismuuton johdosta. Edellä esitetyn nojalla rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Helsingin kaupungin museo perustettaisiin kesäkuun 1 päivästä 1911 ja sijoitettaisiin Hakasalmen huvilan alakertaan;

että Helsingin muinaismuistolautakunta ottaisi huostaansa tämän museon hoidon;

että 3,000 markkaa osotettaisiin kaupungin museon sisustamista ja kuntoonpanemista varten;

että mainittu rahamäärä asetettaisiin muinaismuistolautakunnan käytettäväksi sekä pantaisiin maksettavaksi valtuuston käyttövaroista;

että muinaismuistolautakunta saisi toimekseen antaa valtuustolle täydellisen ehdotuksen lautakunnan uudeksi johtosäännöksi ja uudeksi vuosirahansäännöksi;

että Hakasalmen huvilan yläkerta toistaiseksi ja maksutta luovutettaisiin taideteollisuusyhdistykselle sen taideteollisuuskokoelmain säilytyspaikaksi;

että Hakasalmen huvilan sisäpuolista korjausta varten osoitettaisiin 1,500 markkaa kaupunginvaltuuston käyttövaroista: sekä että kaupungin yleisten töiden hallitus saisi toimekseen 1912 vuoden budjettiehdotukseensa merkitä tarpeelliset määrärahat Hakasalmen huvilan täydellistä korjausta ja lämpöjohdon siihen teettämistä varten.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto hyväksyä muinaismuistolautakunnan esityksen, semmoisena kuin rahatoimikamari sen oli muodostellut, muutoin paitsi että puheena oleva museo perustettaisiin heinäkuun 1 päivästä 1911, sen johdosta että kamarin ehdottama ajankohta jo oli sivuutettu.

Taideteollisuusyhdistyksen anomuksesta sekä rahatoimikamarin ehdotuksesta päätti 2) kaupunginvaltuusto sittemmin, että edellä mainitut työt, joita varten tarpeelliset määrärahat pantaisiin 1912 vuoden menosääntöön, teetettäisiin vuonna 1911 ja kustannukset maksettaisiin edeltäpäin kaupunginkassasta.

Vahvistettaessa 1912 vuoden menosääntöä otettiin 3) siihen Hakasalmen huvilan sisustuksen muutostöitä varten 24,900 markan määräraha.

Eväty esitys huoneiston osottamisesta rekryyttejä varten.

Kirjelmässä joulukuun 16 päivältä 1910 esitti majoituslautakunta mainitsemillaan syillä, että Viaporin linnoitukseen sijoitetuihin sotajoukkoihin aiottuja, kuluvan vuoden kutsuntaan kuuluvia rekryyttejä varten huoneisto osotettaisiin jostakin kaupungin omistamasta talosta tai päinvastaisessa tapauksessa vuokrattaisiin taroitusta varten.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti 4) kaupunginvaltuusto tällä kertaa evätä majoituslautakunnan esityksen.

Määräraha poliisimaneesin sisustamista varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 5) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 13,500 markan määrärahan poliisimaneesin panettamiseksi semmoiseen kuntoon, että sinne kävisi tilapäisesti majoittaminen venäläisiä rekryyttejä.

Kysymys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakentamisesta sekä Senaatintorin tasottamisesta.

Kirjelmässä 6) huhtikuun 25 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle kamarin asettaman valiokunnan antaman mietinnön uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta Helsinkiin sekä Senaatintorin tasottamisesta.

Mainitussa mietinnössä valiokunta, selostettuaan mitä puheenalaisissa asioissa aikaisemmin oli tehty, lausui pääasiassa seuraavaa:

Se seikka että nämä kysymykset jälleen oli otettu rahatoimikamarissa käsiteltäviksi ja asetettu ensi sijaan ei johtunut aino-

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 38 §. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 27 §. — 3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 4) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 12 §. — 5) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 16 §. — 6) Valt. pain. asiakirj. n:o 15.

astaan siitä, että tila raatihuoneessa oli vuosi vuodelta käynyt yhä ahtaammaksi ja siitä aiheutuneet hankaluudet yhä tuntuvammiksi, eikä myöskään siitä, että kaupungin menot yksityisten taloista vuokratuista tarpeellisista virkahuoneistoista olivat vuosi vuodelta lisääntyneet ja nykyään nousivat 30,000 markan vaiheille. Lähin syy kamarin toimenpiteeseen liittyi kysymykseen Senaatintorin vastaisesta järjestämisestä. Sittenkun kamarin tietoon oli tullut, että korttelissa n:o 31 sijaitsevien Sofiankadun tonttien n:ojen 1 ja 2 omistajat aikoivat myydä mainitut tontit, ja kun saattoi olla epätietoista, kuka tulisi puheenalaisten tonttien uudeksi omistajaksi, sekä siihenkin nähden, että tämän johdosta oli tullut puheeksi kysymys Senaatintorin etelälaidan rakennustaiteellisen asun suojelemisesta, oli kamari toimituttanut mainittujen tonttien ja niillä olevien rakennusten arvioimisen sekä sittemmin kaupungin puolesta ilmoittautunut näiden tonttien ostajaksi. Kun kuitenkin oli selvinnyt, että G. F. Stockmann osakeyhtiö aikoi ostaa tontit ja niinikään oli päässyt keskusteluissa niin pitkälle, ettei kaupunki enää olisi voinut ryhtyä asiaan saattamatta siten ehkä kauppahintaa kohoamaan, oli kamari ryhtynyt G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa keskusteluihin, joiden tuloksena oli seuraava kamarin ja uuden ostajan välinen alustava sopimus:

Siinä tapauksessa että G. F. Stockmann osakeyhtiö ostaa Aleksanterinkadun talon n:o 26, joka käsittää tämän kaupungin korttelin n:o 31 tontit n:ot 1 ja 2, sitoutuu osakeyhtiö täten ensin mainitusta tontista n:o 1 Helsingin kaupungille myymään osan, joka käsittää tontin koko leveyden idästä länteen sekä ulottuu 26 metrin pituudelta Sofiankadun viera, eli noin 630 m², 400,000 markan kauppahinnasta ja muuten seuraavilla ehdoilla:

1) Niin kauan kuin nykyinen Senaatintorin puoleinen katurakennus pysytetään paikallaan, pitää osakeyhtiöllä olla etuoikeus vuokrata tarvitsemiaan huoneistoja tuosta rakennuksesta tarvitsematta maksaa suurempaa vuokraa kuin mitä noista huoneistoista nykyään maksetaan. Osakeyhtiön tulee kuitenkin neljäntoista päivän kuluessa rahatoimikamarilta kehotuksen saatuaan päättää, mitkä huoneistot yhtiö haluaa ottaa haltuunsa. Niinikään varaa osakeyhtiö itselleen oikeuden käyttää talon porttia, niin kauan kuin tontilla n:o 2 olevia taloja ei ole uudesti rakennettu.

2) Jos G. F. Stockmann osakeyhtiö silloin, kun kaupunki teettää piirustukset edellä mainitun Aleksanterinkadun talon n:o 26 uudestirakentamista varten, katsoo tarpeelliseksi vuokrata myymälähuoneistoja tuosta uudestakin rakennuksesta, pitää kaupungin niitä antaa yhtiön käytettäväksi enintään 25 vuoden ajaksi. Tässä tapauksessa on huoneistojen vuokra kaupungissa siihen aikaan käypiä vuokrahintoja silmällä pitäen kolmen välimiehen määrättävä, joista rahatoimikamari ja osakeyhtiö kumpikin valitsevat yhden ja nämä yhteisesti kolmannen.

3) Kaupungin puolestaan tulee sitoutua toimittamaan ja vahvistetuksi saattamaan sellainen kaupunginasemakaavanmuutos, että Sofiankatu enimmältä osalta tässä puheena olevain, yhtiön ostettavain tonttien viera laitetaan

niin leveäksi, että mainitulle tontille pitkin pituuttaan saa rakennuttaa viisi-kerroksisen talon sekä, mikäli kunnallisista viranomaisista riippuu, olemaan estämättä käyttämästä mahdollisimman vapaata rakennustapaa niin Sofiankadun tontilla kuin yhtiön omistamassa Unioninkadun viereisessä talossa. Tämän ohessa sitoutuu kaupunki ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että ajoneuvoliikenne Kauppatorin ja Aleksanterinkadun välillä käy mahdollisimman pääasiallisesti nykyisen Sofiankadun suuntaan.

4) Tätä vastaan ilmoittaa osakeyhtiö suostuvansa uudestirakennuttaessaan nykyään omistamaansa Aleksanterinkadun taloa n:o 28 teettämään Senaatintorin puoleisen julkisivun sellaiseksi, että se rakennustaiteellisesti on sopusuhtainen sen julkisen rakennuksen kanssa, joka tulee teetetäväksi Senaatintorin etelälaitaan. Jos vastamainitun laatuisen julkisivun teettäminen tämän johdosta tuottaa osakeyhtiölle suurempia kustannuksia kuin mitä kohtuudella katsotaan menevän tavallisen liiketalon julkisivun teettämiseen, tulee kaupungin tähän suorittaa kohtuullinen apumaksu. Onko kaupungin suoritettava apumaksua ja suhteellisesti minkä verran, sen tutkivat edellä mainitulla tavalla asetetut välimiehet.

5) Siinä tapauksessa että Aleksanterinkadun talo n:o 28 myydään, sitoutuu osakeyhtiö panemaan sellaisen kauppaehdon, että ostaja hyväksyy edellä olevan julkisivua koskevan sopimuksen.

6) Kymmenen vuoden kuluessa tämän sopimuksen tekemisestä pitää niiden rakennusten julkisivut, jotka teetetään kaupungin nykyään omistamille ja tässä puheena oleville Aleksanterinkadun viereisille tontteille, olla kaupunginviranomaisten vahvistamat. Päinvastaisessa tapauksessa lakkaavat mom. 4 määräykset voimassa olemasta.

Tämä sopimus on voimassa maaliskuun loppuun 1911, ja haltuunotto tapahtuu sitä seuraavan kesäkuun 1 päivänä, jolloin kauppahinta on maksettava.

Helsingissä, marraskuun 16 päivänä 1910.

pp. G. F. Stockmann osakeyhtiö
Frans Stockmann.

Tämä sopimus oli sittemmin pitennetty toukokuun 21 päivään 1911.

Kun kuitenkin valiokunnan teettämät valmistelutyöt, nimittäin seikkaperäinen ehdotus Senaatintorin järjestämiseksi, suunniteltua kaupungintaloa varten tarpeellisen tonttialan likimääräinen laskeminen sekä luonnoksen laatiminen Aleksanterinkadun puolelle Senaatintorin etelälaitaan tehtäväksi kaupungintalon julkisivuksi, olivat epäamättömästi osottaneet, että erällä edellytyksillä ei tarvittaisi tonttialaa korttelin n:o 30, raatihuoneenkorttelin, lisäksi ja puheena ollut Sofiankadun tontin n:o 1 erään osan osto voisi jäädä sillensä, oli ryhdytty uusiin keskusteluihin G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa, ja oli osakeyhtiö rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä huhtikuun 6 päivältä m. m. ilmoittanut ei ainoastaan, ettei osakeyhtiöllä periaatteessa ollut mitään sitä vastaan, että se laittaisi Senaatintorin puoleiset talojensa julkisivut niin, että ne kävisivät yhteen suunnitellun kaupungintalon

julkisivun kanssa, kuitenkin edellyttäen etteivät osakeyhtiön rakennusyrityksen kustannukset sen johdosta kohoaisi ja että kaupunki korvaisi osakeyhtiölle Senaatintorin puoleisen julkisivun muutoksesta johtuvan Unioninkadun puoleisen julkisivun muutoksen kustannukset, vaan myös että osakeyhtiö sallisi kaupungin teettämällä 10 metrin levyisen päällysrakennuksen Sofiankadun poikki yhdistää osakeyhtiön omistaman Sofiankadun talon n:o 1 kaupungin tonteille kortteliin n:o 30 rakennettavaan kaupungintaloon pysyttäen vapaan kauttakulun vastamainitulle kadulle. Mutta jos osakeyhtiön rakennusoikeuden suurempia rajoituksia tulisi kysymykseen, katsoi osakeyhtiö siitä olevan annettava sille korvausta tai muita etuja.

Valiokunta oli edellyttänyt, että uutta kaupungintaloa täytyi kohdakkoin ryhtyä rakennuttamaan. Väliaikaisesti tosin kävisi asian ratkaiseminen niin, että kaupunki rakennuttaisi uuden talon poliisilaitokselle, johon toimenpiteeseen oli ennemmin taikka myöhemmin ryhdyttävä, ja että siten käytettäväksi saadut huoneistot sisustettaisiin virastohuoneistoiksi, taikka myös siten, että kaupunki, kun Seurahuoneen osakeyhtiön kanssa tehty välikirja kesäkuun 1 päivänä 1913 meni umpeen, luovuttaisi tämän melko suuren rakennusryhmän virastohuoneistoiksi. Voitaisiinpa, jos tarpeelliseksi katsottaisiin, näitä molempiakin keinoja käyttää. Mutta tällaisesta asian järjestämisestä koituisi epäilemättä satoihintuhansiin markkoihin nousevia muutosrakennus- ja korjauskustannuksia.

Vaikka siis täytyikin myöntää, että väliaikaisilla toimenpiteillä tilaan nähden olisi aikaansaataavissa modus vivendi uutta kaupungintaloa rakennuttamatta, olisi tässä yhteydessä myös pidettävä silmällä Senaatintorin etelälaidan rakennusten vastaista rakennustaiteellista muodostelua. Jos kaupunginvaltuusto katsoisi voivansa periaatteessa päättää, että uusi kaupungintalo oli sijoitettava nykyiseen raatihuonekortteliin, ja jos sen ohessa rahatoimikamarin ja G. F. Stockmann osakeyhtiön välisten keskustelujen tulokset pääasiassa hyväksyttäisiin, olisi Senaatintorin etelälaidan lopullinen reunustus kohdakkoin valmis tosiasia. Vastakkaisessa tapauksessa lienee kaupunginviranomaisten otettava lukuun se todennäköinen mahdollisuus, että osakeyhtiön täytyi omistamilleen tonteille rakennuttaa liikepalatsi, jossa tapauksessa tietenkään ei voitaisi panna sanottavan suurta huomiota Senaatintorin kehysten rakennustaiteelliseen puoleen, eikä varsinkaan jos kaupunginviranomaiset itse, lykkäämällä kaupungintalokysymyksen ratkaisun toistaiseksi taikka ehkä toisen paikan valitsemalla, olivat pitäneet vastamainittua seikkaa merkitykseltään toisarvoisena.

Oli varsin hyvin tunnettua, että mielipiteet aiotun kaupungin-

talon paikasta olivat sangen eriäviä. Sopivina paikkoina oli m. m. mainittu Länsirannan varrella oleva entinen pakkahuoneentontti, Töölön Tempeliaukio ja Rautatientori. Seikka, joka tässä etusijassa olisi otettava huomioon, oli riittävän tilan saanti. Siihen nähden oli tehty likimääräisiä laskelmia sen edellytyksen pohjalla, että vastaisessa kaupungintalossa tulisi olla huoneistot kaupungin virastoja ja kaikkia kunnallishallinnon haaroja varten, kuitenkin siten että poliisilaitos, liikennekonttori ja teknilliset laitokset olisivat sijoitettuina eri rakennuksiin. Sen ohessa oli tarpeellista huomiota pantu siihen, että kaupungintalo voisi melko pitkiksi ajoiksi täyttää ne lisääntyneet vaatimukset, joita laajentunut kaupunginhallinto tässä kohden syystä voisi asettaa ja varmaan asettaisikin. Vastamainitut laskelmat olivat osottaneet, että uusi kaupungintalo, rakennettuna nelikerroksiseksi, vaati alaa likimain 8,000 neliometriä, lukuunotettuna tarpeellinen piha-ala, eli juuri sen pinta-alan, mikä raatihuoneenkorttelilla oli. Yksistään tämä asianhaara pakotti erottamaan luvusta useimmat noista mainituista rakennuspaikoista. Ei kuitenkaan hämmästyttäisi, jos ne, jotka vastustivat kaupungintalon sijoittamista Senaatintorin varrelle, tähän huomauttaisivat, ettei kunnan kaikkia virastoja välttämättä tarvinnut sijoittaa kaupungintaloon ja että sentähden edellä mainittua tuntuvasti pienempi tonttiala riittäisi tarkoitukseen. Niinpä olikin jo kuulunut mainittavan, että raastuvanoikeuden kaikki osastot sopisi sijoittaa erityiseen oikeuspalatsiin, mikä, varsinkin edellyttäen uuden oikeudenkäyntijärjestyksen voimaan saattamista, olisi erittäin suotavaa. Tämä edellytys oli kuitenkin niin epävarma, että saattoi epäillä, oliko siihen pantava minkäänlaista huomiota. Joka tapauksessa oli luultavaa, että kaupunki olisi melkoista aikaisemmin toteuttava puheenalaisen rakennusyrityksen, kuin mainittu uudistus olisi pantu toimeen. Mutta siinäkin tapauksessa että raastuvanoikeuden eri osastot oikeudenkäyntiuudistukseen katsomatta sijoitettaisiin erityiseen, vartavasten teetettyyn rakennukseen, aiheuttaisi tuollainen huoneistojen erillisyys tuntuvia lisäkustannuksia, eikä kuitenkaan tultaisi toimeen niin paljon vähemmällä tonttialalla, että edellä mainitut tonttipaikat voisivat tulla kysymykseen. Jos niitä käytettäisiin tarkoitukseen, täytyisi tuntuvasti useampia huoneistoja sijoittaa eri rakennuksiin, joten kaupungin ehken olisi pakko uuden kaupungintalon lisäksi teettää oikeuspalatsi ja rakennus kaupungin lautakuntia varten, jommoinen menettely varmaankin kävisi kaupungille taloudellisesti varsin epäedulliseksi.

Mutta edellä mainittujen lisäksi oli useita painavia syitä, jotka puolsivat kaupungintalon sijoittamista Senaatin- ja Kauppatorin varrelle, etusijassa se, että kaupunki jo oli uhrannut melko paljon

varoja saattaakseen kaupungintalon teettämisen nyt ehdotettuun kortteliin mahdolliseksi. Aleksanterinkadun talojen n:o:jen 22 ja 24 sekä seurahuoneen osto yhteensä yli 1,200,000 markan hinnasta oli tehty yksinomaan tätä tarkoitusta silmällä pitäen ja ollut renkaana niiden toimenpiteitten sarjassa, joihin kaupunginviranomaiset menneinä vuosina olivat ryhtyneet ja jotka kaiken aikaa olivat tähänneet samaan päämäärään: mahdollisuuteen rakennuttaa uusi kaupungintalo nykyisen raatihuoneenkortteliin. Edellä oli jo huomautettu, miten Senaatintorin järjestely ja sen etelälaidan rakennustaiteellinen asu olivat erottamattomassa yhteydessä sen seikan kanssa että kaupungintalo sijoitettaisiin tämän torin partaalle. Lisäksi lienee mainittava se aatteellinen ohjelma, mikä Senaatintoriin ja sitä ympäröiviin julkisiin rakennuksiin nähden siten tulisi toteutetuksi: kirkko, yliopisto, hallitus ja kunnallinen itsehallinto. Vaikka kaupunki laajenikin pohjoiseen ja länteen, pysyivät kuitenkin Senaatin- ja Kauppatori kaupungin keskeisinä osina, ensinmainittu keskuksena hallinnollisessa, jälkimäinen kaupallisessa ja merenkulullisessa suhteessa. Kaikilta näiltä kannoilta katsottuna olisi kaupungintalon sijoittaminen tänne erittäin hyvin perusteltu. Siten sen yksi julkisivu rajoittaisi Senaatintoria, toinen antaisi Eteläsatamaan päin — siis luonnollinen paikka Helsingin tapaisen tyypillisen merikaupungin kaupungintalolle. Näiden syiden lisäksi valiokunta vielä mainitsi, että kaupungintalon kävisi rakennuttaminen ehdotetulle paikalle verrattomasti halvemmalla kuin mihinkään muualle. Tämä väite ei perustunut niin paljon siihen, että rakennuspohja oli mahdollisimman edullinen, vaan etusijassa siihen että, kun Senaatintorin puoleinen rakennuksen julkisivu ja siihen käytettävä rakennusaine luonnollisestikin oli edeltäpäin määrätty, mikään ylellisyys näissä kohdin ei voinut tulla kysymykseen. Siten luonnollisen rakennusaineen käyttämisestä johtuvat runsaat kustannukset ja jollakin toisella rakennuspaikalla epäilemättä välttämättömäksi käyvä rakennustaiteellinen koristelu tuntuu vasti vähenisivät taikka jäisivät kokonaan pois. Näin oli laita Senaatintorin puoleisen julkisivun. Suurempaa vapautta rakennustaiteellisessa suhteessa voisi tietenkin noudattaa Kauppatorin puoleisen julkisivun sommittelussa, koska siinä voivat tulla kysymykseen toiset periaatteet sekä tyyliin että rakennusaineeseen nähden.

Edellä esitettyjä syitä vastaan arveli valiokunta tuskin olevan esitettävissä mainittavampia vastaväitteitä. Tosin oli otettava huomioon se seikka, että kaupungintalon toinen kylki jäisi yksityisen omaksi ja sisältäisi huoneistoja, joita käytettäisiin toisiin tarkoituksiin kuin kaupungintalossa olevia. Mutta niinkuin mietinnön

oheisesta suunnitelmasta kävi selville, oli tämä epäedullinen seikka vaikeuksitta onnellisesti ratkaistavissa rakennustaiteelliselta kanalta.

Siten esitettyään kantansa tässä asiassa kävi valiokunta tarkemmin selostamaan, miten asia olisi ratkaistava. Siihen nähden valiokunta ensinnä kosketteli Senaatintorin tasotuskysymystä, joka jälleen oli tullut päiväjärjestykseen kaupunginvaltuustossa asiasta tehdyn esitysehdotuksen johdosta ¹⁾. Arvostellessaan kysymystä, olisiko tori varustettava istutuksilla vai ei, oli valiokunta tullut siihen käsitykseen että, kun toria ympäröivien rakennusten ankara rakennustaiteellinen tyyli vaati vastaavalla tavalla käsittelemään itse torin pintaakin, siinä ei voinut tulla kysymykseen istutuksia, varsinkin kun ankara ilmastokin oli siinä kohden esteenä. Muutoin oli valiokunta tässä asiassa yhtynyt rakennuskonttorin vuonna 1904 antamassa mietinnössä esitettyihin näkökohtiin ²⁾. Esillä olevaa kysymystä ratkaistessaan oli valiokunta edellyttänyt välttämättömäksi, että liikeväylinä pysytettäisiin kaikki toria rajoittavat kadut ja että ajoliikenne sen lisäksi voisi käydä torin halkaisijainkin suuntaan. Viimeksi mainittu seikka tuotti tietenkin suurimmat vaikeudet, sillä torin keskellä sijaitsevalle keisaripatsaalle oli varattava merkityksensä ja arvokkuutensa mukainen rauhallinen ja toriliikenteen häiritsemätön asema. Tämän johdosta oli, erottamalla miltei koko pohjoispuoli toria ajoneuvoliikenteeltä rauhoitetuksi alaksi, halkaisijoita pitkin käyvä liikenne ehdotuksessa ohjattu kaaren suuntaan. Näin menetellen oli voitu sekä torin poikki- puolitse käyvä liikenne pysyttää pääasiallisesti samansuuntaisena kuin tähänkin asti että lounaasta koilliseen Nikolainkadulle kulkeva liikenne järjestää edullisemmin kuin mitä nykyään oli laita. Jos nämä liikenneväylät, niinkuin luonnoksessa ehdotettiin, rajoitettaisiin jalkakäytävän muotoisilla korokkeilla, saavutettaisiin lisäksi se etu, että jalkamiehet rauhassa voisivat liikkua suurimmalla osalla torin pintaa ja että tori siten paremmin vastaisi tarkoitustaan julkisena paikkana. Toinen torin lopullisessa tasotuksessa voitettava vaikeus johtui torin suuresta kaltevuudesta pohjoisesta etelään sekä idästä länteen. Oli tosin tuskin ajateltavissa, että torin poikisuuntaista kaltevuutta kävisi kokonaan poistaminen, mikä sen sijaan oli helposti aikaansaataavissa mitä tuohon toiseen suuntaan tuli. Alentamalla torin pohjoisosan pintaa paikoitellen 1.5:kin metriä saataisiin Hallituskadun laitaan yläpinnastaan vaakasuora tuki-muuri, joka estäisi torin pitkinpäisen kierouden pistämästä silmään, minkä ohessa saavutettaisiin sekin etu, että keisaripatsaan lähimmän

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 68. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14 vuodelta 1904.

ympäristön kävisi tasottaminen likimittäin vaakasuoraksi pinaksi. Kulkuyhteyden säilyttämiseksi toiselta puolen torin sekä toiselta puolen Hallituskadun ja Nikolainkirkon portaiden välillä laitettaisiin tukimuurin keskikohtaan noin 34 metrin pituiset portaat, jotka, sivuillaan kaksi parallellipedin muotoista graniittijaluskiveä, sekä liittyisivät toripinnan suunniteltuun jaoitukseen että myös olisivat kirkon portaiden elimellisenä jatkona. — Senaatintorin arkkitehtuurille ominaista oli sen tarkka symmetrinen sijoitus Nikolainkirkon keskitse pohjoisesta etelään kulkevan pääakselin ympärille. Ehdottaessaan toripinnan järjestämisestä oli valiokunta sentähden ollut sitä mieltä, että tämä akseli olisi merkittävä mahdollisimman tarkasti ja selvästi. Tämän johdosta oli pinta mittausopillisesti jaettu aloihin puheenalaista akselia silmällä pitäen. Kaupungintalon keskikohdan edustalle oli sitä paitsi varattu isonlainen, vapaa, torinmuotoinen ala. — Kustannukset mainitun suunnitelman mukaisesta torin järjestämisestä oli laskettu 220,000 markaksi. Tähän tarkoitukseen oli 1911 vuoden menosäännössä jo osotettu 21,000 markkaa.

Olellaisena edellytyksenä ehdotuksessa oli julkisen rakennuksen teettäminen torin etelälaitaan, pääosa kirkon ja torin keskiakselin suunnassa. Tämä saavutettaisiinkin, siinä tapauksessa että kaupunginvaltuusto hyväksyi G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa tehdyn alustavan sopimuksen pääkohdissaan. Laadittaessa ehdotusta torin eteläpuolisen julkisivun järjestämiseksi oli ratkaisevina pidetty samoja näkökohtia, joita oli otettu varteen torin jaoitussakin, nimittäin että saataisiin aikaan symmetrinen keskiosa kirkon akselin ympärille. Oli sentähden ollut välttämätöntä muuttaa Sofiankadun päätekohtaa Senaatintorin laidassa. Siinä mielessä oli valiokunta, ehdottamalla Sofiankadun pohjoisosan varustettavaksi julkisivun keskiosaan sovitettavalla päällysrakennuksella, löytänyt keinoon estääkseen Sofiankadun häiritsevän aseman tulemasta näkyviin. Välttämättömänä edellytyksenä suunnitelman toteuttamiselle kuitenkin oli että, vaikkakin Sofiankadun länsipuolella sijaitsevat tontit olivat yksityisten hallussa, ne Senaatintorin puolelta ehdottomasti rakennettaisiin samaan tyyliin kuin torinakselin itäpuolella sijaitseva vastaisen kaupungintalon osa. Mutta jottei tuollainen järjestys kävisi mainituille yksityishenkilöille rasittavaksi, olisi torinpuoleiset kylkirakennukset sommiteltava mahdollisimman vaatimattomaan ja muissa torin varrella olevissa rakennuksissa käytetyn tyylilajin mukaiseen tyyliin. Kun sen ohessa keskiosa laitettaisiin selvästi silmään pistäväksi ja etusijassa tuotaisiin ilmi sen luontoisuus kaupungintalona, esiintyisivät kylkirakennukset rakennustaiteelliselta kannalta katsottuina vä-

hemmän huomiota kiinnittävinä, ja siten olisi puolustettavissa se tosin jonkin verran luonnon, mutta tässä tapauksessa välttämätön järjestys, että yksityinen talo olisi kaupungintaloryhmän osana.

Kaupungintalon rakennuskustannukset oli valiokunta laskenut 3 miljoonaksi, enintään 3.5 miljoonaksi markaksi.

Tämä, samoin kuin muutoin kaikki muutkin suunnitelmat, edellytti uuden talon rakennuttamista poliisilaitoksen tarpeiksi. Kaupunginvaltuuston kokouksessa maaliskuun 12 päivänä 1907 oli todettu, että ajanmukaisen talon rakennuttaminen keskuspoliisia varten olisi suurimmassa määrässä tarpeellinen, sekä annettu 1) rahatoimikamarin tehtäväksi laatia lausunto ja ehdotus asiasta. Tämän johdosta oli kamari ryhtynyt keskusteluihin useiden talonomistajain kanssa, joiden tontteja kävi pitäminen tarkoitukseen sopivina. Silloin oli kuitenkin käynyt selville, että tarvittavista tonteista maksettava hinta täytyi laskea ainakin 700,000 markaksi. Näin ollen ja kun kamari tuohon aikaan oli keskusteluissa venäläisen Aleksanterin-lukion kanssa Vilhonkadun tonttien n:o:jen 1 ja 2 sekä Fabianinkadun tontin n:o 2 lunastamisesta, oli tehty ehdotus, että Vilhonkadun tontista n:o 1 ynnä niistä mainittuun tonttiin rajoittuvista Vilhonkadun osista, joita suunnitellun kadunjärjestelyn johdosta ei tarvittaisi katualaksi, sekä osasta silloista Fabianinkadun tonttia n:o 2 kävisi muodostaminen uuden tontin, jonka sekä pinta-ala, noin 4,750 neliometriä, että asema hyvin soveltuisi mainittuun tarkoitukseen. Lopullisesti päätettäessä vastamainittujen venäläiselle lukiolle kuuluvain tonttien lunastamisesta oli kysymys siten saavutettavasta mahdollisuudesta sopivan rakennustontin saamiseen uutta poliisitaloa varten epäilemättä ollut tärkeä seikka. Sittenkun vuonna 1911 alotettu Vilhonkadun uudestiasotus oli vuonna 1912 saatettu loppuun, oli mainittu tontti edelleen käytettävänä puheena olevaan tarkoitukseen. Kaupunginarkkitehti olikin yksissä neuvoin asianomaisen poliisipäällystön kanssa valmistanut ohjelman tätä rakennusyritystä varten, vaikkei asiassa sittemmin ollut sen enempää tehty, koska tämä asia jossain määrin oli kytkeytynyt uuden kaupungintalon rakennuskysymykseen. Valiokunnan mielestä tulisi, edellyttäen että periaatteellinen päätös kaupungintalon sijoittamisesta nykyisille raatihuoneentonteille saatiin aikaan, tästä johtuvien toimenpiteitten sarjassa ensimmäisenä olla ryhtyminen puheenalaista poliisitaloa rakennuttamaan. Yksin ajoin ja tästä riippumatta olisi Senaatintorin järjestelykin laaditun ehdotuksen mukaisesti toimeenpantava. Jos poliisitalo olisi valmis, voitaisiin ottaa lopullisesti tutkittavaksi kysymys Seurahuoneen osakeyhtiön

1) Ks. 1907 vuod. kert. siv. I. 76.

kanssa tehdyn vuokrasopimuksen uudistamisesta. Sittenkun vastaisuudessa kaikki valmistavat toimenpiteet kaupungintalon rakennuttamiseksi oli suoritettu, voisi kunnallishallinnolle tarpeellisia huoneita rakennusaikana saada seurahuoneelta ja sittemmin, Senaatintorin puoleisen kaupungintalon osan valmistuttua, nämä muuttaa sinne, samalla kun nykyinen seurahuone pantaisiin kuntoon vastaista tarkoitustaan varten. Sillä tavoin saataisiin rakennusaikana vältetyiksi erinäiset huoneistojen hankintaa kohtaavat vaikeudet sekä päästä suorittamasta tuntuvia ylimääräisiä vuokra- ja sisustuskustannuksia.

Lopuksi valiokunta huomautti, että keskusteltavana myös oli ollut kysymys uuden hotellin teettämisestä seurahuoneen sijaan, mutta että valiokunta puolestaan oli katsonut alotteen tekemisen tässä asiassa etusijassa kuuluvan yksityiselle yritteliäisyydelle.

Edellä lausutun johdosta valiokunta ehdotti, että rahatoimikamari esittäisi kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi valiokunnan tekemät, 8 eri ponteen sovitettut ehdotukset.

Yhteisessä kokouksessa käsiteltyään esillä olevaa asiaa yhtyivät rahatoimikamari ja kaupungin yleisten töiden hallitus kannattamaan sekä valiokunnan perusteluja että sen tekemiä ehdotuksia, minkä jälkeen kamari esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että uusi kaupungintalo rakennetaan kortteliin n:o 30 I kaupunginosaan, Senaatintorin puolelta pääasiallisesti niiden ulkopuolisten suuntaviivain mukaisesti, jotka ovat olleet alustavan luonoksen pohjana;

että puheenalaisen rakennusyrityksen kustannukset suoritetaan kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista sekä tarpeellinen summa osotetaan ja määrätään, sittenkun valtuusto lisätyin luvuin on hyväksynyt piirustukset ja kustannusarvion;

että uusi poliisitalo rakennetaan Vilhonkadun tontille n:o 2 kortteliin n:o 37 II kaupunginosaan;

että viimeksi mainitun rakennusyrityksen kustannukset suoritetaan kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista sekä tarpeellinen summa osotetaan ja määrätään, sittenkun valtuusto on hyväksynyt piirustukset ja kustannusarvion; sekä

että ehdotus Sofiankadun tontin n:o 1 erään osan ostamisesta 400,000 markan hinnasta evätään.

Lisäksi ehdotti rahatoimikamari varsinaisen valtuuston päätettäväksi:

että Senaatintorin järjestäminen vuonna 1912 toimeenpannaan edellä mainitun suunnitelman mukaisesti sekä että tähän tarpeellinen 200,000 markan määräraha merkitään tulevien vuosien menosääntöihin suoritettavaksi taksoittamalla saaduista varoista;

että kamari saa toimekseen tehdä G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa sopimuksen osakeyhtiön kirjelmän pohjalla, kuitenkin siten että kaupunki ei sitoudu suoranaisiin menoihin:

että kamari saa tehtäväkseen yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa laatia ehdotuksen valmistaviksi toimenpiteiksi poliisitalon ja kaupungintalon rakentamista varten; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen aikaan valtuustolle antaa ehdotuksen tarpeelliseksi kaupunginasema-kaavanmuutokseksi.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto ei ainoastaan maistraatilta anoa ryhdyttäväksi toimenpiteeseen lisätyn kaupunginvaltuuston valitsemiseksi käsittelemään asiaa koko laajuudessaan sekä kaikkia sen yhteydessä olevia kysymyksiä, vaan myös asettaa erikoisvaliokunnan, johon valittiin herrat Norrmén ja Ramsay, pormestari A. Aminoff, todellinen valtioneuvos A. Gripenberg, arkkitehdit A. Lindgren, K. Lindahl ja V. Thomé, kaupungininsinööri G. Idström sekä professori G. Nyström, edelleen valmistelemaan asiaa, minkä ohessa rahatoimikamari sai tehtäväkseen ryhtyä G. F. Stockmann osakeyhtiön kanssa keskusteluihin Senaatintorin varrella sijaitsevain osakeyhtiön omistamain kiinteistöjen ostamisesta kaupungille.

Viimeksi mainittu valiokunta antoi sittemmin asiasta mietinnön ²⁾. Siinä valiokunta m. m. mainitsi uuden kaupungintalon tarpeellisuuden ja paikkaan nähden yhtyneensä siihen, mitä rahatoimikamarin asettama valiokunta oli näistä seikoista lausunut ja ehdottanut.

Kaupungintalossa tulisi valiokunnan laskelmain mukaan olla lattiapintaa kaikkiaan 10,042 m². Tässä ei kuitenkaan ollut varattu tilaa raastuvanoikeuden osastoille, jonka tilan edellä mainittu valiokunta oli arvioinut 2,400 m²:ksi, ei myöskään portaita, seiniä, välikäytäviä y. m. varten, joiden vaatiman tilan sama valiokunta oli laskenut 5,000 m²:ksi. Jos nämä alat laskettaisiin yhteen, saataisiin loppusummaksi 17,442 m² rahatoimikamarin valiokunnan arvioiman 20,800 m²:n sijasta. Raastuvanoikeuden huoneistoille tarpeellista tilaa ei valiokunta ollut katsonut olevan tarjona puheenalaisessa korttelissa n:o 30. — Tuollaisen kaupungintalon likimääräiset kustannukset eivät olleet laskettavissa 5,000,000 markkaa vähemmiksi.

Harkitessaan, kävisikö puoltaminen rakennettavaksi niin laajaa ja kallista kaupungintaloa kuin edellä oli oletettu, oli valiokunta tullut siihen käsitykseen, että kaupungin raha-asiat sitä tuskin sallisivat. Tähän tuli lisäksi että, koska sekä raastuvanoikeus että

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 22 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23.

poliisilaitos täytyisi edellä mainitun suunnitelman toteuttamisen johdosta poistaa nykyisistä huoneistoistaan, kaupungin täytyisi näiden sijaan hankkia toiset, luultavasti teettämällä myös uuden raatihuoneen ja poliisitalon. Asiassa oli esitettävissä muitakin epäilyksiä. Niinkuin tunnettua, oli kysymys maamme oikeudenkäyntilaitoksen uudistamisesta jo kauan ollut päiväjärjestyksessä, ja vaikkakaan ei ollut odotettavissa tämän asian pikaista ratkaisua, ei kuitenkaan näyttänyt olevan aihetta nyt ryhtyä tekemään laajaperäisiä muutoksia kaupungin raastuvanoikeuden käytettävänä oleviin huoneistoihin, näin sitä vähemmän kun lainvalmistelukunnan laatiman uudistusehdotuksen mukaan valtio ottaisi suorittaakseen kustannukset kaupunkien oikeudenhoidosta. Mitä taas poliisilaitokseen tuli, niin oli se enemmän ja enemmän muuttunut valtiolaitoksen luontoiseksi eikä kaupungeilla enää ollut minkäänlaista vaikutusvaltaa sen järjestämiseen enempää kuin sen toiminnan johtoonkaan. Näin ollen ei näyttänyt perustellulta panna kaupungin maksettavaksi muuta kuin tuon laitoksen välttämättömimmät menot. Tähänkin katsoen näytti valiokunnasta tarkoituksenmukaisimmalta, että niin raastuvanoikeus kuin poliisilaitoskin, mikäli mahdollista, toistaiseksi saisivat jäädä nykyisiin huoneistoihinsa. Valiokunta oli sentähden tästä välittömästi johtunut ajattelemaan, että vastaisen kaupungintalon rakennustyö sopisi alottaa seura-huoneentontilla sekä aluksi ulottaa ainoastaan niin kauas raati-huoneentontille, kuin oli välttämätöntä kaupungin eduskunnan ja hallitusten pakottavimman huoneistotarpeen tyydyttämiseksi. Tätä silmällä pitäen oli valiokunta jäseninään olevilla ammattimiehillä teettänyt asiasta alustavia laskelmia ja nämä olivat osottaneet että, jos aluksi rakennettaisiin ainoastaan korttelin eteläpuoli, mutta sen sijaan korttelin pohjoisosassa oleva nykyinen raatihuone likimain siihen tontin kohtaan asti, mihin kaupunginvaltuuston huoneisto ulottui, sekä suurin osa poliisitaloa toistaiseksi jäisivät paikalleen, kuitenkin muuttamalla poliisitalli toiseen paikkaan — sovelias paikka näytti olevan saatavissa vanhasta pakkahuoneentalosta Aleksanterinkadun päässä — voitaisiin korttelin eteläpuoliskoon teetettyyn rakennuksen ensimmäiseen osaan sijoittaa ainakin kaupunginvaltuustolle, maistraatille, rahatoimikamarille ja rahatoimikonttorille, rakennuskonttorille ja kaupungin yleisten töiden hallitukselle, tilastokonttorille sekä rakennustarkastukselle tarpeelliset huoneistot ynnä tarpeelliset vahtimestarien huoneet. Tämän kokoisen talon tilavuus oli laskettu noin 90,000 kuutiometriksi. Laskettuna 40 markan mukaan kuutiometriltä nousisivat kustannukset 3,600,000 markkaan, jonka määrän valiokunta oli arvellut likimain vastaavan sitä, mitä kaupungin nykyään saattoi kohtuudella katsoa voivan

käyttää uuteen kaupungintaloon. Rajoittamalla rakennussuunnitelmaa tällä tavoin saataisiin erinäiset nykyisessä raatihuoneessa olevat huoneistot joutilaiksi ja voitaisiin käyttää erittäinkin raastuvanoikeuden huoneistojen laajentamiseen, mutta arvatenkin voitaisiin niihin myös sijoittaa erinäisiä nykyään vuokrahuoneistoissa majailevia hallituksia ja lautakuntia.

Kaupungintalon pohjapiirroksen aikaansaamisessa noudatettavasta lähemmästä menettelyssä oli valiokunnassa ilmaantunut jonkin verran eri mieliä. Valiokunnan kaikki jäsenet olivat olleet yksimielisiä siitä, että halullisia arkkitehteja varten olisi julistettava kilpailu, mutta valiokunnan jäsenten vähemmistön mielestä tuli kilpailuohjelman käsittää koko rakennusryhmä, siinäkin tapauksessa että se nyt ainoastaan osittain toteutettaisiin, kun taas valiokunnan enemmistö oli katsonut, että ohjelman tällä kertaa tulisi käsittää ainoastaan tontin Kauppatorin puoleisen eteläosan rakennuttaminen määrättyyn rajaviivaan asti, ollen kuitenkin piirustukset tehtävä niin, että rakennusta vastedes kävisi vaikeudetta laajentaminen Senaatintoria päin.

Valiokunnan käytettävänä ollut niukka aika ei ollut sallinut käydä asiaa seikkaperäisesti valmistelemaan, vaan oli valiokunnan täytynyt rajoittua käsittelemään sitä ainoastaan yleispiirtein. Asian tärkeyden arveli valiokunta vaativan, että kaupunginvaltuustokin aluksi, sen perustuksella mitä rahatoimikamarin komitea ja valiokunta olivat siitä lausuneet, ottaisi sen ainoastaan periaatteellisesti pohdittavaksi, joten asian seikkaperäisempi käsittely tulisi kysymykseen vasta sittenkun yleiset suuntaviivat oli määrätty.

Kysymys, joka näytti olevan likeisimmässä yhteydessä kaupungintaloasian kanssa, oli uuden, ajanmukaisen hotellin aikaansaaminen kaupunkiin seurahuoneen sijaan. Kun valiokunta oli ajatellut uuden kaupungintalon rakennustyön alotettavaksi seurahuoneentontilla, kohta kun se kesäkuun 1 päivänä 1913 oli tullut tarkoitukseen käytettäväksi, ja valiokunta niinkään oli ollut sitä mieltä, että kaupungintaloon ei olisi sisustettava juhla- eikä ravintolahuoneistoja, koska tontti-ala ei sitä sallinut eikä se muutoinkaan ollut näyttänyt sovelialta, oli tästä katsottu välttämättä johtuvan, että kaupunki jollakin tavoin koettaisi erityisesti tyydyttää yleisen avaramman juhlahuoneiston tarvetta, joka kohta seurahuoneen poistettua kävi pakottavaksi. Tämän hotellikysymyksen lähemmän valmistelun oli valiokunta kuitenkin katsonut käyvän jättäminen rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa.

Senaatintorin eteläpuolisen julkisivureunustuksen järjestämissä asiassa valiokunta puolestaan ei ollut voinut kannattaa sitä aja-

tusta, että puheenalainen kysymys ratkaistaisiin jo nyt vahvistamalla sellainen yhtenäinen julkisivu, jota rahatoimikamarin valiokunta oli ehdottanut, koska tämä suunnitelma edellyttäisi raatihuoneen ja poliisitalon perinpohjaista uudestirakentamista, jota valiokunta ei ollut voinut puoltaa. Valiokunnan oli sentähden ollut harkittava, millä tavoin julkisivukysymys olisi ratkaistava. G. F. Stockmann osakeyhtiön rahatoimikamariin lähettämästä, Senaatintorin varrella sijaitsevain mainitun yhtiön kiinteistöjen kauppaa koskevasta kirjelmästä kävi selville, että yhtiö suostui myymään puheenalaiset kiinteistönsä kaupungille kaikkiaan 2,200,000 markan hinnasta sekä että yhtiö suostumuksestaan sellaiseen voimassa olevan rakennusjärjestyksen muutokseen, että yhtiön nykyistä rakennusoikeutta erältä kohdin rajoitettaisiin, vaati, siinä tapauksessa että nämä rajoitukset käsittäisivät koko kiinteistöryhmän, korvausta 350,000 markkaa, mutta että, jos rajoitukset koskisivat ainoastaan Unioninkadun tonttia n:o 5, korvaus olisi oleva 225,000 markkaa. Mitä tuli ehdotukseen että kaupunki ostaisi koko mainitun kiinteistöryhmän, huomautti valiokunta, että kaupunki tulisi ostaneeksi nuo kiinteistöt yksinomaan sen vuoksi, että voisi siten turvata niiden rakennustaiteellisen muodon, jota vastoin ne eivät olisi tarpeelliset muihin tarkoituksiin, koska niissä olevia huoneistoja ei kävisi vaikeudetta sovittaminen kaupunginhallinnon tarpeisiin ja osakeyhtiö sitä paitsi oli varannut itselleen viiden vuoden käyttöoikeuden suurimpaan osaan niistä. Kaupungille noista kiinteistöistä odotettavissa oleva vuokratulo, eli yhteensä 86,000 markkaa, olisi niinkään sangen vaatimaton korko kiinteistöihin käytetylle pääomalle. Valiokunta ei voinut puoltaa sitäkään, että osakeyhtiölle maksettaisiin jompikumpi sen vaatimista rahamääristä vastikkeeksi yhtiön rakennusoikeuden rajoittamisesta, koska nekin kustannukset, joita kaupungille tuosta toimenpiteestä koituisi, olivat valiokunnan mielestä niin tuntuvat, että niiden ei pitäisi tulla kysymykseen. Mitä vihdoin tuli kysymykseen Sofiankadun tontin n:o 1 erään osan ostamisesta 400,000 markan hinnasta, niin oli valiokunnassa muuan vähemmistö tahtonut tätä kauppaa puoltaa, koska kaupunki siten saisi tilaisuuden rakennustaiteelliselta kannalta yhtenäisesti muodostaa ainakin Senaatintorin eteläpuolisen julkisivureunustuksen keskiosan, mikä rahatoimikamarin valiokunnan esittämistä syistä olisi mitä tärkeintä silmällä pitäen Senaatintorin tasotusta, minkä johdosta myös kysymykseen Stockmannin kulmatalon julkisivun vastaisesta muodostamisesta tarvitsisi panna jonkin verran vähemmän huomiota. Tähän olivat valiokunnan muut jäsenet huomauttaneet, ettei olisi odotettava mitään hyötyä siitä, että kaupunki hankkisi tuon länsipuolella Sofiankatua olevan kulmauksen, koska vastainen kaupungintalon-

tontti siten menettäisi suorakaiteen muotoisuutensa eikä saisi vie-
reisistä tonteista sitä luonnollista ulkorajaa, jona Sofiankatu nyky-
ään oli. Puheenalaista tontinosaa koskeva Stockmannin osakeyhtiön
tarjous tietäisi tämän ohessa sitä, että kaupunki sitoutuisi hankkimaan
vahvistuksen sellaiselle kaupunginasemakaavanmuutokselle, että
Sofiankatu enimmältä osalta niiden tonttien viertä, jotka yhtiö
nykyään tuon kadun varrella omisti, tehtäisiin niin leveä, että
noille tonteille saisi rakennuttaa viisikerroksisen talon, mikä tietäisi,
että kaupunki luovuttaisi Sofiankadun puoleisesta raatihuoneen-
tontista niin suuren osan kuin tuota kadunlaajennusta varten olisi
tarpeen, eli niinmuodoin vähintään 8 metriä leveän tonttikaistaleen,
jommoista myönnytystä valiokunnan enemmistö ei ollut mitenkään
voinut puoltaa. Valiokunnan enemmistö oli niinkään ollut sitä
mieltä että, jos Unioninkadun puoleiselle Stockmannin yhtiön kulma-
tontille teetettäisiin talo, jonka rakennuslaatu kenties ei kävisi
yhteen muiden Senaatintorin varrella olevain rakennusten ulkoasun
kanssa, siitä olisi aivan yhtä suurta, mutta luultavasti suurempaakin
haittaa, kuin jos osakeyhtiön nykyään omistama kiinteistö kokonaan
rakennettaisiin uudestaan. — Siinä tapauksessa että kaupunginval-
tuusto ottaisi huomioon valiokunnan ehdotuksen, seuraisi tästä, että
kaupungin ei tulisi nykyään ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin edellä
mainitun julkisivun järjestämiseksi.

Rahatoimikamarin asiasta tekemässä esityksessä kosketeltiin
lisäksi kysymystä Senaatintorin järjestämisestä. Valiokunta ei kui-
tenkaan ollut katsonut olevan kiinnittäminen huomiota mainittuun
kysymykseen, koska sillä ei ollut välitöntä yhteyttä muiden kysy-
mysten kanssa ja sen muuten varsinainen valtuusto voi ratkaista.

Edellä esitetyn nojalla valiokunta ehdotti kaupunginvaltuuston
lisätyin luvuin päätettäväksi:

että uusi kaupungintalo on rakennettava kortteliin n:o 30 I
kaupunginosaan;

että etusijassa tulee rakennettavaksi Kauppatorin puoleinen
osa tätä kaupungintaloa sekä että raatihuone ja poliisitalo sen-
tähdän toistaiseksi pysytetään nykyisellään;

että valiokunta saa tämän mukaisesti toimekseen laatia ja
lisätyn valtuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi antaa ehdotuksen
seikkaperäiseksi kilpailuohjelmaksi kaupungintaloa varten;

että puheenalaisen rakennusyhtyrityksen kustannukset suoritetaan
kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista
sekä tarpeellinen summa osotetaan ja määrätään, sittenkun valtuusto
lisätyin luvuin on hyväksynyt piirustukset ja kustannusarvion;

että kysymys uuden poliisitalon rakentamisesta nykyään saa
raueta;

että kysymys uuden, ajanmukaisen, tarpeellisia juhlahuoneistoja sisältävän hotellin aikaansaamisesta annetaan rahatoimikamarin lähemmin valmisteltavaksi yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa;

että ehdotus G. F. Stockmann osakeyhtiön omistamain Sofiankadun tonttien n:o:jen 1 ja 2 sekä Unioninkadun tontin n:o 5 ostamisesta vaaditusta 2,200,000 markan hinnasta evätään;

että ehdotus että G. F. Stockmann osakeyhtiölle maksettaisiin 350,000 markan korvaus yhtiön rakennusoikeuden rajoittamisesta edellä mainituilla tonteilla taikka 225,000 markan korvaus tuollaisesta rajoituksesta ainoastaan Unioninkadun tonttiin n:o 5 nähden niinkään evätään; sekä

että ehdotus Sofiankadun tontin n:o 1 erään osan ostamisesta 400,000 markan hinnasta samaten evätään.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä päätti 1) tämä 33 äänellä 23 vastaan, jotka kannattivat valiokunnan ehdotusta G. F. Stockmann osakeyhtiön myyntitarjouksen hylkäämisestä, ostaa osakeyhtiön edellä olevassa, marraskuun 16 päivänä 1910 annetussa sitoumuksessa mainitun osan Sofiankadun tonttia n:o 1 400,000 markan hinnasta ja muutoin samassa sitoumuksessa mainituin ehdoin, ja tulisi kauppahinta maksettavaksi kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista lisätyn kaupunginvaltuuston huhtikuun 4 päivänä tekemän päätöksen 2) mukaan kaupungille hankitusta obligatsioonilainasta, ja oli ensiksi mainittu päätös alistettava k. senaatin vahvistettavaksi. Samalla päätettiin asia, mikäli sitä ei ollut edellä kerrotulla tavalla ratkaistu, palauttaa edelleen valmisteltavaksi valtuuston aikaisemmin asettamaan valiokuntaan.

Sofiankadun
tontin n:o 1
erään osan
osto.

Sittemmin ilmoitettiin 3) maistraatin kirjelmässä heinäkuun 22 päivältä kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli saman kauden 14 päivänä vahvistanut lisätyn kaupunginvaltuuston päätöksen edellä mainitun tontinosan ostamisesta.

Mainittua ostoa varten merkittiin 4) 400,000 markan määräraha 1912 vuoden menosääntöön.

Uudestaan esiteltäessä Senaatintorin tasotuskysymystä päätti 5) kaupunginvaltuusto lähettää asian edelleen valmisteltavaksi viimeksi mainittuun valiokuntaan, ja kun Senaatintorin yleinen tasotus siten lykkääntyisi jonkin ajan päähän, oikeutettiin kaupungin yleisten töiden hallitus mainitun torin poikki viistoon kulkevan ajotien

1) Lis. valt. pöytäk. toukok. 18 p. 1 §. — 2) Ks. tätä kert. siv. 173 ja seur. — 3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 32 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 5) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 23 §.

uudestaan kiveämiseen käyttämään sitä tarkoitusta varten kuluvan vuoden menosäännössä oleva 21,000 markan määräraha.

Rahatoimikamarin kirjelmässä elokuun 3 päivältä tehdyn esityksen johdosta että vastamainitun, noppakivistä Senaatintorin poikki viistoon kulkevan ajotien teettämisen sattuneesta syystä saisi jättää siksi, kunnes kysymys mainitun torin lopullisesta tasottamisesta oli ratkaistu, päätti 1) kaupunginvaltuusto, että mainittu ajotie oli hetimiten teetettävä.

Määräraha
Aleksanterin-
kadun talon n:o
26 muutostöitä
varten.

Kaupungin ostamassa Aleksanterinkadun talossa n:o 26 (osa Sofiankadun tonttia n:o 1) toimeenpantavia muutostöitä varten myönsi 2) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 2,400 markan määrärahan.

Määräraha
raatihuoneen
korjauksia
varten.
Määräraha
asianajajain
työ- ja odotus-
huoneen laitta-
miseksi.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti 2) kaupunginvaltuusto raatihuoneen korjauksia varten 3,000 markan määrärahan.

Kirjelmässä heinäkuun 6 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että raastuvanoikeudessa esiintyviä asianajajia varten oli tarvittu työ- ja odotushuone ja että kamari sentähden oli ryhtynyt toimiin sen laittamiseksi, sekä esitti hyväksyttäväksi mainittua toimenpidettä ja tarkoitukseen myönnettäväksi 500 markan määrärahan.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 3) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen, ja oli mainittu määräraha pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Määräraha
tulli- ja pakka-
huoneen muu-
tostöitä varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 800 markan määrärahan tulli- ja pakkahuoneessa tarpeellisiksi havaittujen muutostöiden toimittamista varten.

Määräraha
tullikamarin
huoneiston
sisustustöitä
varten.

Kirjelmässä syyskuun 14 päivältä ilmoitti rahatoimikamari osottautuneen tarpeelliseksi muuttaa tullikamarin huoneiden jaoitusta siten, että arkistohuone luovutettaisiin tullinhoitajan työhuoneeksi ja arkistolle hankittaisiin väljempää tilaa, sekä esitti, että kaupunginvaltuusto tämän johdosta tarpeellisia sisustustöitä varten käyttövaroistaan myöntäisi 500 markkaa. Valtuusto myöntyi 5) esitykseen.

Määräraha
tulli- ja pakka-
huoneen sekä
tavaravajain
korjauksia
varten.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti 2) kaupunginvaltuusto Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjauksia varten 7,700 markkaa sekä Makasiininrannan ja Katajanokan tavaravajain korjauksia varten 6,500 ja 5,900 markkaa.

Lisämääräraha
Korkeavuoren-
kadun talon n:o
39 korjaus- ja
sisustustöitä
varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 6,600 markan 70 pennin lisämäärärahan palolaitoksen käytettäväksi ostetun Korkeavuorenkadun talon n:o 39 korjaus- ja sisustustöitä varten.

1) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 39 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. —
3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 42 §. — 4) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 14 §. — 5) Valt.
pöytäk. syysk. 19 p. 15 §. — 6) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 21 §.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti 1) kaupunginvaltuusto eteläisen palotornin korjauksia varten 4,650 markkaa, pohjoisen palotornin korjauksia varten 1,150 ja paloasemain korjauksia varten 870 markkaa.

Määräraha
palotornien ja
paloasemien
korjauksia
varten.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 14 päivänä 1910 oli päättänyt 2) paloaseman rakennettavaksi Kallioon arviolta 225,000 markan kustannuksilla, ja sen rakennuttamista varten sittemmin asetetun toimikunnan tehtäväksi oli m. m. annettu edelleen tarkastaa laaditut kustannusarviot sekä rakennustoimikunta oli valtuustolle tehnyt esityksen asiasta, päätti 3) valtuusto lähettää asiassa syntyneet kirjat kaupungin yleisten töiden hallitukselle, jonka tuli uudestaan valmisteltavaksi ottaa kysymys mainitun paloaseman rakentamisesta koko laajuudessaan ja aikansa valtuustolle antaa uusi esitys asiasta.

Paloaseman
rakentaminen
Kallioon.

Tämän johdosta antoi kaupungin yleisten töiden hallitus rahoituskamariin lokakuun 6:nä päivätyn, kaupunginvaltuustolle osotetun kirjelmän 4), jossa hallitus palomestari G. Waseniuksen antamaan lausuntoon yhtyen ehdotti, että Kallion paloasemalle rakennettaisiin:

kaksikerroksinen päärakennus, jonka alakerrassa olisi kalustohalli ja kuuden hevosen talli, lennätin- ja vartijahuone, huone ja keittiö aliruiskumestaria sekä huone talliesimiestä varten, ynnä yläkerroksessa miehistön yhteinen huone, ruokailuhuone, pesuhuone, erinäisiä vaatesuojia sekä kaksi huoneistoa ruiskumestaria ja koneenkäyttäjää varten, joista edellisen huoneisto käsittäisi kolme huonetta ja keittiön, jälkimäisen taas huoneen ja keittiön; sekä

ulkohuonerakennus, jossa olisi huone varakalustoa ja työajokaluja varten, letkujen pesuhuone sekä kaksi työpajahuonetta.

Lisäksi ilmoitti hallitus että, koska paloaseman laskettuun kustannusmäärään, 225,000 markkaan, ei ollut luettu edellä mainitun ulkohuonerakennuksen kustannuksia sekä tontin tasotuskustannukset näyttivät hallituksesta liian korkeiksi lasketuilta, oli sekä rakennusyrytystä että tasotustöitä varten laadittu uudet seikka-peräiset tarkistettut kustannusarviot, jolloin oli käynyt selville, että paloaseman päärakennuksesta olisi kustannuksia 175,000 markkaa ja ulkohuonerakennuksesta 29,000 markkaa sekä että tontin tasotamisesta aikaisemmin lasketut kustannukset 75,900 markkaa kävisi vähentäminen 53,500 markkaan. Rakennusyrytyksen kokonaiskustannukset nousisivat siten 257,500 markkaan, lukuunottamatta korttelin n:o 327 viereisten katuosain vastaisesta kiveämisestä olevia

1) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 43 ja seur.
— 3) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 40 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 51.

kustannuksia 10,927 markkaa 40 penniä, joten myönnetty määräraha tulisi ylitettäväksi 32,500 markalla.

Kirjelmässä ¹⁾ marraskuun 6 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle hallituksen kirjelmän ja antoi samalla lausunnon asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto:

että Kallion paloasema oli rakennettava kaupungin yleisten töiden hallituksen edellä mainitussa kirjelmässä tehdyn ehdotuksen sekä arkkitehti S. Lindqvistin laatimain piirustusten mukaisesti;

että tähän tarkoitukseen oli osotettava: päärakennusta varten 175,000 markkaa, ulkokuonerakennusta varten 29,000 markkaa ja tontin tasotusta varten 53,500 markkaa eli yhteensä 257,500 markkaa; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi oli annettava suorittaa ja valvoa työtä sekä hallitus oikeutettava sitä varten käyttämään palomestari Waseniusta ja arkkitehti B. Blomia asian tuntijoina ja arkkitehti Lindqvistin kanssa sopimaan lopullisten rakennuspiirustusten laatimisesta, ollen siinä tarpeellista huomiota pantava niihin rakennustaiteellisiin vaatimuksiin, joita rakennuksen esiinpiستävä asema monumenttaalisella paikalla edellytti, sekä sen tähden tarpeellinen yhteistoiminta paloaseman ja Kallion uuden kirkon arkkitehtien kanssa aikaansaata.

Puheena olevaa paloasemaa varten oli 1911 vuoden menosääntöön pantu 150,000 markkaa. Tarkoitukseen aikaisemmin myönnetyn määrärahan loppuosa, 75,000 markkaa, sekä 32,500 markan lisämääräraha otettiin huomioon ³⁾ 1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa.

Hermannin paloaseman yksityiskohtaiset piirustukset ja kustannusarvio hyväksytty sekä aseman tonttipaikka osoitettu.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 14 päivänä 1910 oli päättänyt ⁴⁾ paloaseman rakennettavaksi Hermannin arviolta 26,000 markan kustannuksilla sekä työtä varten sittemmin oli asetettu rakennustoimikunta, lähetti rahatoimikamari kirjelmässä joulukuun 15 päivältä mainittua vuotta valtuustolle rakennustoimikunnan laadittamat mainitun paloaseman yksityiskohtaiset piirustukset 25,500 markkaan päättyvine kustannusarvioineen ynnä asemapiirroksen, josta näkyi se Itäisen viertotien viereinen entisen Backaksen tilan alue, mihin paloasema oli aikomus sijoittaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁵⁾ edellä mainitut piirustukset kustannusarvioineen sekä osotti puheena olevan aseman tontiksi edellä mainittuun asemapiirroksen lähemmin mer-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 51. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 18 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 43—45. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 12 §.

kityn paikan, minkä ohessa kaupunginvaltuusto päätti käskeä raha-toimikamaria aikanaan valtuustolle antamaan ehdotuksen tarpeellisten varain osottamisesta rakennustyön kustannusten sen osan suorittamiseksi, mikä ylittäisi lisätyn valtuuston sitä varten lainavaroista myöntämän määrärahan.

1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa otettiin 1) siihen edellä mainitun paloaseman tontin tasotusta y. m. varten 1,500 markkaa.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 2) kaupunginvaltuusto 2,000 markan lisämäärärahan poliisivartiokonttorin rakennuttamiseksi Vanhaankaupunkiin kamarin ehdottamalle paikalle, ja oli mainittu summa otettava huomioon 1912 vuoden menosäännössä, mutta sitä ennen kaupunginkassasta edeltäpäin maksettava.

Lisämääräraha Vanhankaupungin poliisivartiokonttorin rakentamista varten.

1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaupunginvaltuusto myönsi 1) poliisilaitoksen käyttämien huoneiden korjauksiin Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22 ja 24 7,800 markkaa, Pengerkadun talossa n:o 5 4,750 markkaa ja Ratakadun talossa n:o 10 500 markkaa.

Määrärahoja poliisilaitoksen huoneistojen korjauksia varten.

Kirjelmässään tammikuun 12 päivältä rahatoimikamari mainitsi, että kaupungin v. t. poliisimestari oli sisustuttanut osan neljännen poliisipiirin talossa Kalliossa olevaa ulkohuoneusryhmää poliisilaitoksen koiratalliksi sekä sittemmin kamarilta anonut, että tästä työstä olleet kustannukset, laskun mukaan 721 markkaa 40 penniä, myönnettäisiin kaupungin varoista, ja jätti kamari asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi.

Määräraha koiratallia varten.

Asiaa esiteltäessä päätti 3) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää edellä mainitun summan 721 markkaa 40 penniä.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 15 päivänä 1910 oli, päätettyään 4) uuden kunnan mielisairaalan rakennettavaksi kaupunkiin, määrännyt rakennusyrityksen alotettavaksi kohta kun kaupunki oli voinut saada uuden obligationilainan, päätti 5) valtuusto, koska tuollainen laina jo oli otettu, että tarpeellisiin toimiin rakennusyrityksen aloittamiseksi oli ryhdyttävä ja antoi sitä varten kaupungin yleisten töiden hallitukselle, johon tätä tarkoitusta varten lisäjäseniksi valittiin professorit E. Ehrnrooth ja Chr. Sibelius, toimeksi johtaa mainittua rakennustyötä sekä rakennusyrityksen luonnospiirustusten laatijan, arkkitehti E. A. Kranckin kanssa tehdä sopimuksen pääpiirustusten laatimisesta ja rakennusyrityksen lähemmän työnjohdon hoitamisesta, sekä erittäin sopia hänelle työstä tulevasta korvauksesta, ja oli yksityiskohtaiset ja työpiirustukset laadittava rakennuskonto-

Kunnan uuden mielisairaalan rakentaminen.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 18 §. —

3) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 36 §. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 45 ja 46. —

5) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 6 §.

rissa kaupunginarkkitehdin silmälläpidon alaisena, ollen viimeksi mainitun kuitenkin neuvoteltava asiasta arkkitehti Kranckin kanssa.

1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa otettiin ¹⁾ siihen 600,000 markan määräraha edellä mainitun rakennusyriytyksen kustannuksia varten sanottuna vuonna.

Uuden kulkutautisairaalan lopulliset piirustukset ja kustannusarvio vahvistettu.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan helmikuun 8 päivänä 1910 oli päättänyt ²⁾ uuden kulkutautisairaalan rakennettavaksi arviolta 1,942,800 markan kustannuksilla, sekä työn teettämistä varten sittemmin oli asetettu rakennustoimikunta, lähetti tämä kirjelmässä ³⁾ tammikuun 11 päivästä valtuustolle mainitun sairaalan lopulliset piirustukset ja kustannusarvion sekä mainitsi m. m., että isompiin sairaalapaviljonkeihin nähden ei ollut tehty olennaisia poikkeuksia luonnospiirustuksista; että varapaviljongissa oli päivähuone sijoitettu sairassalien väliin sekä eräät sairaanhoitajatarten huoneet sijoitettu kellarikerrokseen; että monipuolisia taudintapauksia varten olevassa paviljongissa oli varattu tilaa kymmenelle potilaalle kahdeksan asemesta; että havaintopaviljongia oli muutettu siten, ettei kattoikkunoita enää tarvittu, kylpyhuoneisiin tuli päivänvalo välittömästi y. m., sekä että isorokkotapausten paviljonki ja ylilääkärin asunto oli suunniteltu rakennettavaksi kivistä. — Se seikka että 2,234,000 markkaan päättyvä kustannusarvio noin 300,000 markalla ylitti aikaisemmin myönnetyn määrärahan oli selitettävissä siten, että toimikunta paneamalla kustannusarvioon kaikkien tapausten varalle riittävät, osinpa korkeatkin yksikköhinnat sekä erinäisiä eriä arvaamattomia töitä varten oli tahtonut turvata kaupungin mahdollisilta rakennusmäärärahan ylityksiltä, jota paitsi oli huomattava, että likimääräiseen kustannusarvioon ei ollut pantu rakennustyön hoidosta eikä piirustuksista johtuvia menoja. Jonkin verran olivat rakennuskustannukset kohonneet siitäkkin syystä, että isorokkopaviljonki sekä ylilääkärin asunto oli suunniteltu rakennettaviksi kivistä. Mainittu kustannusmäärä, 2,234,000 markkaa, oli toimikunnan mielestä jaettava eri rakennusvuosien kesken siten että, kun 1911 vuoden menosääntöön jo oli otettu 700,000 markkaa, olisi 1912 vuoden menosääntöön merkittävä 800,000 markkaa sekä 1913 vuoden menosääntöön loput eli 734,000 markkaa.

Asiaa tammikuun 17 päivänä esiteltäessä se pantiin pöydälle ⁴⁾, kunnes asiakirjat oli ehditty painattaa.

Kun mainittua päätöstä kirjapainoissa vallitsevan työnseisähdysduksen johdosta ei kuitenkaan ollut ehditty panna toimeen ennen

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 46 ja seur. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 29 §.

valtuuston tammikuun 31 päivänä pidettävää kokousta eikä valtuusto sentähden voinut ottaa asiaa vastamainitussa kokouksessa käsiteltäväksi, päätti 1) valtuusto valtuuttaa rakennustoimikunnan siitä huolimatta viivyttämättä ryhtymään tarpeellisiin valmistaviin toimiin puheenalaista rakennustyötä varten sekä sen teettämiseksi hankkimaan tarpeelliset hankinta- ja urakkatarjoukset.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti 2) kaupunginvaltuusto vahvistaa edellä mainitut lopulliset piirustukset kustannusarvioineen sekä antaa rakennustoimikunnan tehtäväksi, sittenkun oli voitu todeta, millä määrällä sairaalan todelliset rakennuskustannukset ylittäisivät tarkoitusta varten aikaisemmin myönnetyn määrärahan, siitä valtuustolle ilmoittaa tarpeellisten varain osottamiseksi siten odotettavana oleviin lisäkustannuksiin.

1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa 3) merkittiin siihen 500,000 markan määräraha rakennusyrityksen kustannuksia varten mainittuna vuonna.

Marian sairaalan korjauksia varten myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 20,000 markan määrärahan.

Määräraha Marian sairaalan korjauksia varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti 3) kaupunginvaltuusto vesiklosettien teettämiseksi Marian sairaalan tuberkulosipaviljonkiin 2,400 markan määrärahan.

Määräraha Marian sairaalan vesiklosetteja varten.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,040 markan määrärahan sähkövalaistuksen laittamiseksi koleraparakkeiden n:o:ihin 1, 2, 3 ja 4.

Määräraha sähkövalaistuksen laittamiseksi koleraparakkeihin.

Vaivashoitohallituksen esityksestä myönsi 5) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,400 markan määrärahan vaivaistalon työlaitoksen muutostöitä varten.

Määräraha vaivaistalon työlaitoksen muutostöitä varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti 6) kaupunginvaltuusto:

Määrärahoja ulkohuoneiden y. m. teettämiseksi kaupungin uuteen työ- ja vaivaistaloon.

pajan, tallin ynnä vaunuvajan, navetan, sikalan ja käymälän teettämiseksi kaupungin uuteen työ- ja vaivaistaloon osottaa 1912 vuoden menosäännössä yhteensä 58,500 markkaa;

valtuuttaa kaupunginkassan edeltäpäin maksamaan mainitun rahamäärän tarpeen mukaan; sekä

uuden työ- ja vaivaistalon alueen laajennettavaksi rahatoimikamarin kirjelmän oheisen karttaluonnoksen mukaisesti noin 46,000 m²:llä.

1) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 32 §. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 39 §. — 3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 4) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 18 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 15 §. — 6) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 12 §.

Uutisrakennus-
ten teettäminen
kaupungin
uuteen työ- ja
vaivaistaloon.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ¹⁾ toukokuun 24 päivältä vaivaishoitohallitus lausui, että kaupungin uutta työ- ja vaivaistaloa rakennettaessa oli laitoksen alkuperäiseen suunnitelmaan tehty niin olennaisia muutoksia, että ne tuntuvasti vaikeuttaisivat vaivaishoidon toimittamista. Työtä valvomaan asetettu rakennustoimikunta oli nimittäin kaupunginvaltuustolle tehnyt erinäisiä muutosehdotuksia ²⁾, jotka oli hyväksytty vaivaishoitohallitusta asiassa kuulematta. Niinpä oli aluksi päätetty teettää asuinpaviljongit kolmikerroksiset kaksikerroksisten sijasta, joka päätös sittemmin oli muutettu niin, että paviljongit oli rakennettu neli-, osinpa viisikerroksisetkin. Samaten oli päätetty toistaiseksi teettää ainoastaan kaksi asuinpaviljonkia, toinen miehille ja toinen naisille, joten eri hoidokkiryhmiä täytyisi sijoittaa samoihin rakennuksiin. Lastenkoti, kirkko ja vahtimestarin asunto oli päätetty toistaiseksi jättää rakentamatta. — Alkuaan ehdotetuissa neljässä asuinpaviljongissa oli varattu tilaa kaikkiaan 644 hoidokille, jota vastoin nyt teetettyihin kahteen paviljonkiin sopi enintään 500 hoidokkia. — Laitosta ei sitä paitsi voitu ottaa käytäntöön, ellei ollut jääkellaria, juurikasvikellaria, ruumishuonetta ja portinvartijantupaa sekä rakennusryhmää ympäröivää lauta-aitaa. Vaivaishoitohallitus sentähden ehdotti:

että uuden vaivaistalon alueelle, paitsi jo alotettuja rakennuksia, hetimiten teetettäisiin kaksikerroksinen asuinpaviljonki noin 160 naispuoliselle hoidokille sekä jääkellari, juurikasvikellari, ruumishuone, kaksi huonetta ja keittiön käsittävä portinvartijantupa sekä laitosta ympäröivä tarkoituksenmukainen aita; ja

että puukirkkokin mahdollisimman pian rakennettaisiin alueelle.

Vaivaishoitohallituksen esityksen johdosta oli rahatoimikamari vaatinut rakennustoimikunnan lausuntoa, ja oli toimikunta m. m. puoltanut rakennettavaksi ehdotetun paviljongin arviolta 256,000 markan kustannuksilla, ruumis- ja ruumiinavaushuoneen enintään 6,000 markan kustannuksilla, portinvartijantuvan arviolta 8,000 markan kustannuksilla sekä aidan, jonka kustannukset oli laskettu 29,340 markaksi, minkä ohessa rakennustoimikunta oli ilmoittanut kirkon kustannusten nousevan 50,000 markkaan, jos rakennus tehtäisiin puusta, ja 70,000 markkaan, jos se tehtäisiin kivistä.

Kirjelmässä ³⁾ marraskuun 16 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle vaivaishoitohallituksen edellä kerrotun esityksen sekä ehdotti asiaa ratkaistavaksi rakennustoimikunnan antaman lausunnon mukaisesti.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 41. — ²⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 43 ja 44. —

³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 41.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä päätti ¹⁾ tämä uuteen työ- ja vaivaistaloon rakennettavaksi:

ennen päätettyjen lisäksi yhden noin 160 sijaa sisältävän naisten asuinpaviljongin tarkoitusta varten laadittujen piirustusten mukaisesti sekä arviolta 256,000 markan kustannuksilla;

kivikirkon 70,000 markan kustannuksilla;

jääkellarin 10,000 markan kustannuksilla;

portinvartijanasunnon 8,000 markan kustannuksilla; sekä

laitoksen koko aluetta ympäröivän lankkuaitauksen, vaihtopuolisen ehdotuksen VIII mukaisesti, 29,340 markan kustannuksilla;

ja oli nämä kustannukset, kaikkiaan siis 373,340 markkaa, maksettava 1911 vuoden obligatsioonilainasta.

Samalla annettiin varsinaisen valtuuston toimeksi ei ainoastaan hankkia asianmukainen vahvistus edellä kerrotulle päätökselle, vaan myös ryhtyä muihin täytäntöönpanotoimiin asiassa.

Sittemmin päätti ²⁾ varsinainen kaupunginvaltuusto:

k. senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainitulle lisätyn valtuuston päätökselle;

uuteen työ- ja vaivaistaloon rakennettavaksi ruumishuoneen ynnä ruumiinavaushuoneen lasketuilla enintään 6,000 markan kustannuksilla, jotka oli suoritettava vaivaistalon rakennustyötä varten aikaisemmin myönnettyistä varoista; sekä

antaa työ- ja vaivaistaloa varten asetetun rakennustoimikunnan tehtäväksi käydä teettämään kaikkia edellä mainittuja töitä.

Edellä mainittu lisätyn kaupunginvaltuuston myöntämä määrärahassumma, yhteensä 373,340 markkaa, merkittiin ³⁾ 1912 vuoden menosääntöön.

Kirjelmässä ⁴⁾ marraskuun 24 päivältä mainitsi uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunta m. m. antaneensa sanotun laitoksen rautabetonkityöt aktiebolaget Beton osakeyhtiön teetettäväksi 191,232 markan 85 pennin hinnasta, josta rahamäärästä yhtiö oli nostanut 159,260 markkaa. Kun kuitenkin toimitetussa katselmuksessa oli huomattu töissä moniaita vikoja ja puutteellisuuksia, joista muutamamat olivat erittäin arveluttavan laatuksia, mutta yhtiö ei ollut ryhtynyt toimiin niiden poistamiseksi, oli toimikunta maistraatilta anonut puheenalaisten rautabetonkitöiden asianmukaisen katselmuksen toimittamista, jotta saataisiin selville, mihin toimenpiteisiin turvallisuuden vuoksi olisi ryhdyttävä. Tämän johdosta oli maistraatti, sittenkun yhtiötä oli toimikunnan anomuksen johdosta kuultu, marraskuun 4 päivänä antanut asiasta seuraavan päätöksen:

Kaupungin uuden työ- ja vaivaistalon rautabetonkistöiden vika- naisuuksien korjaaminen.

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 1 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 57.

Maistraatti havaitsee Suomen teknillisen korkeakoulun aineenkoetuslaitoksen sekä asiantuntijain rakennuspaikalla toimittamilla tutkimuksilla olevan selvitetty: että betonki, jota asuinpaviljongeissa A ja C, talusrakennuksessa D, saunarakennuksessa E sekä työlaitoksessa F on käytetty lattioksi ja kannattaviin rakenteisiin, on laadultaan yleensä sangen huonoa ja puheenalaisiin rakenteisiin kelpaamatonta; että miltei kaikkien palkkikertain erinäisissä laatoissa, asuinpaviljongin A ullakkoa lukuunottamatta, on halkeamia, joiden luku, leveys ja pituus on tutkimusajan kestäessä lisääntynyt, mistä käy selville, että orsikerrat ovat liikkeessä sekä että luhistumisen vaaraa on olemassa; että niin päällimäisten lattialaattojen kuin yleensä palkkienkin jäykiste ei ole tehty sillä tavoin, kuin tuollaisissa rakenteissa on tarpeellista; että erinäiset asuinpaviljongin A palkit on huolimattomasti kiinnitetty muureihin; että kesäkuun 7 ja syyskuun 21 päivänä tänä vuonna toimitettujen katselmusten välisenä aikana oli huomattavia halkeamia syntynyt työlaitoksen F seiiniin, joita rautabetonkipalkit kannattavat; sekä että kaksi rautabetonkipilaria, jotka kannattavat talousosaston D keittiön kattoa, on tehty betongista, joka ei näy olevan kylliksi lujaa.

Tämän johdosta ja samalla kun aktiebolaget Beton osakeyhtiön ja insinööri Håkanssonin anomus että asia lykättäisiin toistaiseksi, jotta ulkomailta kutsutuilla asiantuntijoilla saataisiin selvitettyksi että puheenalaiset rautabetonkityöt ovat täysin välttäviiä, evätään, harkitsee maistraatti kohtuulliseksi määrätä, että kaikki edellä lufeltujen rakennusten palkkikerrat, asuinpaviljongin A ullakkokerroksessa olevia lukuunottamatta, ovat, koska ne osin tuottavat suoranaista vaaraa uutisrakennuksella työskenteleville henkilöille, osin vaaran uhkaa vastaisuudessa, purettavat sekä että kaikkien muureja kannattavain palkkien, lukuunottamatta talousosaston D leivintuvassa olevia, samoin kuin myös viimeksi mainitun rakennuksen keittiössä olevain kahden pilarin sijaan on, siihen katsoen mitä näissä kohdin on muistutettu, laitettava toiset rakenteet, joiden luotettavuisuuden kaupungin rakennustarkastaja voi hyväksyä.

Edellä mainittuun asuinpaviljongin A ullakkokerroksen palkkikertaan nähdän velvoitetaan rakennustarkastaja mahdollisimman pian tarkoin tutkimaan palkkikerran kannatusparrut sekä, jos toimituksessa, johon aktiebolaget Beton osakeyhtiönkin tulee saada kutsu, syytä muistutukseen ilmaantuu, maistraatille esittämään ne toimenpiteet, joita asianhaarat voivat aiheuttaa, ja on edellä oleva päätös noudatettavana siihen katsomatta, tuleeko siitä valitettavaksi vai ei.

Koska siitä, mitä asiassa oli esiintullut, rakennustoimikunnan mielestä selvästi näkyi, ettei aktiebolaget Beton osakeyhtiö tahtonut eikä voinut suorittaa maistraatin päätöksessä uuden työ- ja vaivastalon betonkitöissä ilmenneiden vikojen poistamiseksi välttämättömiksi osotettuja toimenpiteitä, täytyi rakennustoimikunnan käsityksen mukaan kaupungin ottaa ne suorittaakseen, varaamalla itselleen oikeuden aikanaan nostaa useinmainittua yhtiötä vastaan sen korvausvaatimuksen, johon aihetta saattaisi olla. Kun rakennustoimikunta työn laadun johdosta ei voinut määritellä, minkä verran kustannuksia työstä olisi, pyysi toimikunta saada kaupunginvaltuustolle vastedes antaa täydelliset tiedot näistä.

Rakennustoimikunta esitti:

että rakennustoimikunta valtuutettaisiin asiantuntevan henkilön johdolla ja edellä mainittujen maistraatin määräysten mukaisesti hetimiten korjauttamaan puheenalaiset puutteellisuudet ja siihen tarkoitukseen tarpeen mukaan käyttämään kaupunginvaltuuston puheenalaista työ- ja vaivaistaloa varten jo myöntämää, kaikkiaan 1,835,500 markan määrärahaa, josta vielä noin 435,000 markkaa oli nostamatta.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rakennustoimikunnan esitykseen.

Sen ohessa päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto antaa valiokunnalle, johon kuuluivat herrat Grotenfelt, Holmberg, Engström ja Appelberg sekä arkkitehti O. Bomanson, toimeksi valtuustolle esittää selvityksen niistä asianhaaroista, joiden vallitessa muistutuksen alaiset virheet olivat syntyneet, ja erittäinkin siitä, kävisikö muitakin asianomaisia kuin aktiebolaget Beton osakeyhtiötä vaatiminen vastuuseen näistä vioista.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 3,969 markan määrärahan kaupungin vesijohtokonttorin Tehtaankadun kansakoulutalon vesijohtotöistä antaman laskun maksamiseksi.

Määräraha
Tehtaankadun
kansakoulu-
talon vesijohtotöitä varten.

Niinkään myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä käyttövaroistaan 900 markkaa Tehtaankadun kansakoulutalon kaasujohdon muutostöitä varten.

Määräraha
Tehtaankadun
kansakoulu-
talon kaasujohdon muutostöitä varten.

Kaupungin sähkölaitoksen Ratakadun kansakoulutaloon laittamain sähkövalojohtojen kustannusten suoritukseksi myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 5,196 markan määrärahan.

Määräraha
Ratakadun
kansakoulu-
talon sähkö-
valojohtojen
kustannuk-
siin.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto Toukolan kansakoulutalon laudoitusta ja ulkopuolista maalausta varten 3,000 markkaa, Tehtaankadun kansakoulutalon sisä- ja ulkopuolisia maalaustöitä varten 4,650 markkaa sekä Ratakadun kansakoulutalon sisäpuolista maalausta varten 6,500 markkaa.

Määrärahoja
kansakoulu-
talojen laudoitusta ja maalausta varten.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 17 päivänä 1908 oli antanut ⁶⁾ kaupungin ammatti- ja alempain käsityöläiskoulujen vastaisen talon luonnospiirustusten ja kustannusarvion laadinnan tehtäväksi valtuuskunnalle, johon kului kaupunginarkkitehti sekä mainittujen koulujen edustajia, antoi valtuuskunta mietinnön ⁷⁾ asiasta.

Tonttien
osottaminen
kaupungin
kansakoulujen
sekä ammatti-
ja alempien
käsityöläiskou-
lujen paikaksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 30 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 13 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 14 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 20 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁶⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 60. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

Valtuuskunta ei pitänyt sopivana tyttöjen ammattikoulun sijoittamista niin etäiseen paikkaan kuin kaupunginvaltuuston varaama Runebergkadun tontti n:o 23 oli. Siihen nähden valtuuskunta huomautti, että koulun toiminnalle ja taloudelle olisi mitä suurimmaksi hyödyksi, että koulu sijaitsisi keskikaupungilla. Jos koulu sijoitettaisiin etäiseen paikkaan, vaikeuttaisi tämä tuntuvasti koulun ruuanlaitto-osaston tuotteiden menekkiä, joka tapahtuu ruuantarjoiluna koulun ruokasaleissa päivittäin käyville halullisille ruokavieraille. Nämä ruokavieraat kuuluivat yksinomaan sivistyneihin luokkiin ja olivat enimmältä osalta naisia, joilla oli toimensa ja asuntonsa kaupungin keskeisemmissä osiassa. Sama oli laita ompeluosaston, jonka asiakkaat niinkään tavallisesti kuuluivat vastamainittuihin yhteiskuntaluokkiin ja joiden täytyi käydä koetelemassa tilaamiensa vaatekappaleita. Kun varattu tontti sijaitsi loitolla raitiotiestä, kauppatorista ja tavaranhankkijoista, vaikeuttaisivat nämä seikat tarveaineitten hankkimista kouluun ja kohotaisivat niiden kustannuksia. Valtuuskunta oli sentähden sitä mieltä, että tyttöjen ammattikoulu olisi erotettava muiden koulujen ryhmästä sekä sijoitettava Kasarminkadun kansakoulutontille, jonka kansakoulutalo kohdakkoin julistettane kelpaamattomaksi. Töölössä varatulle tontille olisi valtuuskunnan mielestä teetettävä rakennus ainoastaan alempaa käsityöläiskoulua ja valmistavaa poikain ammattikoulua varten.

Valtuuskunta oli kaupunginarkkitehdillä teettänyt luonnospii-rustukset sellaista Runebergkadun tontille n:o 23 rakennettavaa taloa varten, joka käsittäisi joko kaikki kolme koulua taikka vaihtoehtoisesti ainoastaan alemman käsityöläiskoulun ja valmistavan poikain ammattikoulun. Piirustusten mukana seuranneet kustannusarviot osottivat ensimmäisen vaihtoehdon toteuttamisesta olevan kustannuksia 1,100,000, jälkimäisen taas 568,000 markkaa.

Valtuuskunta esitti, että kaupunginarkkitehdille annettaisiin toimeksi laatia suunnitelma ja kustannusarvio Kasarminkadun kansakoulutontille teetettävää tyttöjen ammattikoulun taloa sekä lopulliset piirustukset Runebergkadun tontille n:o 23 noiden muiden koulujen käytettäväksi teetettävää taloa varten.

Tämän esityksen johdosta antamassaan lausunnossa ¹⁾ huomautti rahatoimikamari m. m. seuraavaa:

Kamari oli kaikin puolin yhtynyt niihin epäilyksiin, joita valtuuskunnassa oli lausuttu sen ehdotuksen johdosta että puheenalaiset oppilaitokset sijoitettaisiin yhteen paikkaan. Tyttöjen ammattikoulu täytyi, sen toiminnan laadun vuoksi, sijoittaa kaupungin kes-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 22.

keisempiin osiin, jota vastoin muut koulut olisi sijoitettava niin, että oppilaitten, jotka yksinomaan kuuluivat työväenluokkaan, olisi mukava päästä niihin.

Alemman käsityöläiskoulun ja valmistavan poikain ammattikoulun talon sijoittamiseen nähden oli kamari ollut sitä mieltä, että koulutalo olisi rakennettava johonkin verraten keskeiseen paikkaan. Tähän tarkoitukseen sopivista käytettävänä olevista paikoista olivat kamari ja kaupungininsinööri valinneet Kansakoulukadun tontin n:o 3. Tämä tontti, jota muutama vuosi takaperin ehdotettiin vastaisen työväenopiston paikaksi, vaikka tätä koskeva kysymys sittemmin oli saanut raueta, tarjosi sekä asemaan että alaan nähden kaikki edut ja täytti kaikki ne vaatimukset, mitkä voi asettaa puheenalaiseen tarkoitukseen käytettävälle koulutontille. Tontin kauppahinnan kävi arvioiminen noin 120,000 markaksi. Rakennuskustannukset nousisivat kaupunginarkkitehdin toimittaman arvion mukaan kaikkiaan 550,000 tai 600,000 markkaan.

Tyttöjen ammattikoulu oli kamarin mielestä rakennusvaltuuskunnan ehdotuksen mukaisesti sijoitettava Kasarminkadun koulutontille. Sikäläistä, jo 1850-luvulla rakennettua kansakoulutaloa oli viime vuosina usein korjailtu ja muuteltu, mutta nyttemmin se oli niin rappeutuneessa tilassa, että se kohdakkoin olisi julistettava kansakouluksi kelpaamattomaksi. Sanottavain korjauskustannusten paneminen tuohon vanhaan, kaikin puolin epäajanmukaiseen taloon ei enää kannattanut. Tontti olisi sentähden ja edellyttäen koululle hankittavan muun sopivan paikan käytettävissä edellä mainittuun tarkoitukseen. Tontin myyntiarvon kävi laskeminen noin 180,000 markaksi. Kaupunginarkkitehdin antamain likimääräisten kustannuslaskelmain mukaan nousisivat Kasarminkadun varrelle rakennettavan uuden talon kustannukset 500,000—550,000 markkaan. Tässä olisi kuitenkin huomattava, että mainittu rakennus tuottaisi myymälävuokria noin 10,000 markkaa vuodessa.

Kasarminkadun suomenkieliselle kansakoululle sopivaksi paikaksi ehdotti kamari kaupungin omistamaa Lapinlahdenkadun tonttia n:o 19, missä jo oli suomenkielisen kansakoulun käsittävä rakennus, mutta sen lisäksi aivan riittävästi tilaa tässä puheena olevaan tarkoitukseen. Uudessa koulutalossa voitaisiin varata sijaa ei ainoastaan Kasarminkadun kansakoulun oppilasmäärälle ja lähimässä tulevaisuudessa odotettavana olevalle lisääntyvälle oppilaskouluun, vaan myös eräille nykyään vuokrahuoneistoihin sijoitettuille koululuokille. Koulu voisi sen ohessa täyttää syntymässä olevan Töölön kaupunginosan eteläpuolen koulutarpeet, minkä johdosta erityisen talon teettäminen sinne suomenkielistä kansakoulua varten voisi todennäköisesti lykkääntyä muutaman vuoden päähän.

Tämän kokoisen kansakoulutalon teettämisestä Lapinlahdenkadun varrelle olisi kustannuksia arviolta noin 430,000 markkaa. Jos otettaisiin huomioon ainoastaan Kasarminkadun kansakoulutalon sijaan tarpeellinen kansakoulutalo sekä suomenkielisten kansakoululasten luvun lisääntyminen (arviolta 300—500 lasta vuosittain), riittäisi ehkä pienempikin rakennus. Sellaisesta pienemmästä rakennuksesta oli arvioitu olevan kustannuksia 230,000 markkaa.

Edellä lausutun nojalla rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto, luopumalla aikaisemmasta päätöksestään Runebergkadun tontin n:o 23 käyttämiseen nähden, päättäisi:

että Kasarminkadun kansakoulutalo on purettava ja tontille teetettävä rakennus pääasiallisesti tyttöjen ammattikoulua varten;

että Kasarminkadun kansakoulutalon sijaan uusi, tarpeen mukaan sovitettu kansakoulutalo rakennetaan kaupungin omistamalle Lapinlahdenkadun tontille n:o 19; sekä

että uuden, tarkoituksenmukaisesti sisustetun talon teettämiseksi valmistavaa poikain ammattikoulua sekä alempaa käsityöläiskoulua varten varataan Kansakoulukadun tontti n:o 3.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto siitä pyytää kansakoulujohtokunnan lausuntoa.

Sittemmin antamassaan lausunnossa ²⁾ kansakoulujohtokunta huomautti, ettei rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti Lapinlahdenkadun tontille n:o 19 rakennettu kansakoulutalo mitenkään voisi korvata Kasarminkadun kansakoulua. Johtokunta sentähden puolsi muuatta rahatoimikamarissa aikaisemmin tehtyä ehdotusta Kasarminkadun koulutalon panettamisesta sellaiseen kuntoon, että sitä opettajain ja oppilaiden terveyden kärsimättä edelleen voisi käyttää koulutalona. Tästä johtuvain kustannusten oli laskettu nousevan 30,000 markan vaiheille.

Kirjelmässä ²⁾ syyskuun 16 päivältä 1910 kansakoulujohtokunta mainitsemillaan syillä esitti, että tarpeellinen määrä sopivia tontteja varattaisiin vastaisia kansakoulurakennuksia varten, ja ehdotti johtokunta m. m. suomenkielisten kansakoulujen tarpeisiin varattavaksi Aleksanterinkadun tontin n:o 2 tai muun sopivan tontin Kruunuhaasta taikka myös, ellei tämä kävisi päinsä, Vuorimieskadun tontin n:o 6 ynnä Dagmarkadun tontit n:ot 1 ja 3 sekä ruotsinkielisten kansakoulujen tarpeisiin Topeliuskadun tontit n:ot 41 ja 43, Töölönkadun tontit n:ot 72 ja 74 sekä Fjälldalinkadun tontit n:ot 22 ja 24.

Tämän johdosta antamassaan lausunnossa ²⁾ rahatoimikamari huomautti, ettei Aleksanterinkadun tonttia n:o 2 eikä myöskään

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 25 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 35.

Vuorimieskadun tonttia n:o 6 olisi mainittuun tarkoitukseen luovutettava, koska ensiksi mainittu asemansa johdosta oli käytettävä edustavampaan tarkoitukseen ja jälkimäinen taas oli pintamuodotuksensa johdosta sopimaton koulutontiksi. Mainittujen tonttien sijasta kävisi edullisesti luovuttaminen kaupungin aikaisemmin vastaisiin tarpeisiinsa varaamat Siltavuorenpenkereen tontit n:ot 1, 2 ja 3. Dagmarkadun tontteja n:oja 1 ja 3 ei kamarin mielestä ollut käytettävä mainittuun tarkoitukseen, koska kamari, niinkuin edellä mainittiin, oli esittänyt uutta kansakoulua rakennettavaksi Lapinlahdenkadun tontille n:o 19 sekä siten Töölön eteläisen kaupunginosankin kansakoulutarve olisi lähivuosiksi tyydytetty. — Töölön kaupunginosan ruotsinkielisen kansakoulun paikaksi olivat kamarin mielestä Fjälldalinkadun tontit n:ot 24 ja 26 erittäin sopivat, jota vastoin vastamainitun kadun tonttia n:o 22 oli pidettävä verraten arvokkaana liiketalon paikkana.

Viimeksi mainittua asiaa esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto sen palauttaa kansakoulujohtokuntaan.

Mainittu johtokunta antoi sittemmin syyskuun 1:senä päivätyn kirjelmän 2), jossa johtokunta, rahatoimikamarin lausunnon johdosta että kansakoulutalon teettämällä Lapinlahdenkadun tontille n:o 19 Töölön eteläisen kaupunginosan kansakoulutarve olisi lähivuosiksi tyydytetty, huomautti, ettei koulutalon rakennuttaminen Lapinlahdenkadun tontille suinkaan tehnyt tarpeettomaksi koulutontin varaamista Töölön eteläisessä kaupunginosassa, sillä eihän ollut otettava huomioon ainoastaan lähimpien vuosien tarpeen tyydyttämistä, vaan hankittava sopiva tontti vastaisen varalle, niin kauan kuin siihen vielä oli tilaisuutta. — Kamarin ehdotuksen johdosta että ruotsinkielisten kansakoulujen tarpeisiin varattaisiin Fjälldalinkadun tontit n:ot 24 ja 26 tonttien n:ojen 22 ja 24 sijasta huomautti johtokunta, että valaistusolot ensiksi mainituilla tonteilla niiden vähäisen pinta-alan johdosta voivat muodostua sangen epäsuotuisiksi, siinä tapauksessa että rajakkaistonteille rakennettiin korkeita taloja. Tähän tuli lisäksi, että tonteille n:oille 24 ja 26 tehtävä koulutalo oli pituussuunnassa sijoitettava luoteesta kaakkoon, joten useat kouluhuoneet antaisivat koillista kohti.

Molempia edellä kerrottuja asioita uudestaan esiteltäessä päätti 3) kaupunginvaltuusto lähettää ne lisävalmistelua varten erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat Rosenqvist, Walldén, V. von Wright, H. Lindberg ja Pesonen.

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 33 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — 3) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 17 §.

Antamassaan mietinnössä ¹⁾ lausui mainittu valiokunta m. m., ettei se Kasarminkadun kansakoulutontin vastaiseen käyttämiseen nähden ollut voinut tulla muuhun tulokseen, kuin että tämä tontti olisi varattava tyttöjen ammattikoulun ehdotettua rakennusta varten. Kasarminkadun kansakoulutalon korvaamista koskevassa asiassa oli valiokunta yhtynyt rahatoimikamarin ehdotukseen. Siinä kohden oli valiokunta kuitenkin edellyttänyt, että uudet koulutalot sitä paitsi rakennettaisiin suomenkielisiä kansakouluja varten sekä Puna-vuorenkadun 10:ssä olevalle koulutontille että ehdotetulle paikalle Siltavuorenpenkereelle. Dagmarkadun tontteja n:oja 1 ja 3 puolsi valiokunta varattavaksi mainittuun tarkoitukseen, ainakin siksi kunnes toiset yhtä hyvät tontit oli voitu osottaa niiden sijaan. Mutta kun näiden tonttien silmäänpistävä asema näytti vaativan rakennustaiteellisesti valmistettuja julkisivuja, olisi kaupunginvaltuuston asetettava tällainen vaatimus. — Fjälldalinkadun tontteihin n:oihin 22 ja 24 nähden oli valiokunta sitä mieltä, että kansakoulujohtokunnan esittämiä syitä täytyi pitää jossain määrin pätevinä sekä että myös huomioon ottamalla sen liikeväylän, jonka varrella tontti n:o 22 vastedes oli sijaitseva, näitä tontteja tuskin olisi katsottava kaupungin muita kansakoulutontteja arvokkaammiksi, minkä tähden valiokunta puolsi johtokunnan ehdotusta mainitun kadun tonttien n:ojen 22 ja 24 luovuttamisesta tarkoitukseen.

Mitä Topelius- ja Töölönkadun tontteihin tuli, oli näiden tonttien kaupunginasemakaavanmuutos käynyt välttämättömäksi sen johdosta että lääkintöhallitus oli vaatinut erinäisiä muutoksia uusien yliopistoklinikkain tontteihin nähden. Tämän vuoksi ei kansakoulujohtokunnan ehdottamia tontteja enää voitu käyttää koulutarkoituksiin. Kun valiokunta kuitenkin oli saanut tietää, että ruotsinkielistä kansakoulua varten oli toinen alue varattu kaupunginasemakaava-arkkitehdin valmistamassa kaupunginasemakaavan muutosehdotuksessa, mikä ehdotus tulisi piakkoin alistettavaksi kaupunginvaltuuston harkittavaksi, ja että kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen tarkastaja oli havainnut viimeksi mainitun paikan kaikin puolin sopivaksi, ei valiokunnan mielestä kaupunginvaltuuston päätöstä mainitusta seikasta ollut tarpeen tässä yhteydessä.

Mitä vihdoin tuli kansakoulujohtokunnan ehdotukseen että eräiden esikaupunkialueitten järjestelyluonnoksia laadittaessa varattaisiin sopivia koulutontteja, oli valiokunta saanut varmuutta siitä, että kaupungin yleisten töiden hallituksella oli aikomus ottaa huo-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 44.

mioon puheenalainen tarve, minkätähden valiokunta oli sitä mieltä, ettei tässäköän kohden kaivattaisi kaupunginvaltuuston päätöstä.

Edellä lausutun johdosta valiokunta ehdotti, kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että uudet, tarpeenmukaiset talot suomenkielisiä kansakouluja varten rakennetaan kaupungin omistamille tonteille Lapinlahdenkadun 19, Siltavuorenpenger 1, 2 ja 3 sekä Punavuorenkatu 10 oleville tonteille;

että kansakoulujohtokunnalle varataan tilaisuus lausunnon antamiseen siitä, missä järjestyksessä nämä rakennusyritykset on toimeenpantava;

että Dagmarkadun tontit n:ot 1 ja 3 varataan suomenkielisen sekä Fjälldalinkadun tontit n:ot 22 ja 24 ruotsinkielisen kansakoulun paikaksi;

että Kasarminkadun kansakoulutalo on, sittenkun sen tyhjentäminen on edellä mainittujen uutisrakennustöiden johdosta käynyt mahdolliseksi, purettava ja tontti varattava pääasiallisesti tyttöjen ammattikoulun tarpeisiin käytettävää rakennusta varten;

että Kansakoulukadun tontti n:o 3 varataan valmistavaa poikain ammattikoulua ja alempaa käsityöläiskoulua varten; sekä

että rahatoimikamari saa toimekseen aikansa tehdä valtuustolle ehdotuksen ylempänä edellytettyjen rakennusyritysten toteuttamiseen tarpeelliseksi toimenpiteiksi.

Mietintöön liittyvässä vastalauseessa herra Pesonen ehdotti:

että Kasarminkadun varrella n:o 21 sijaitseva kansakoulutalo käytettäisiin edelleenkin samaan tarkoitukseen ja pantaisiin sitä vastaavaan kuntoon; sekä

että tyttöjen ammattikoulu rakennettaisiin tontille n:o 3 Kansakoulukadun varrella sekä poikain valmistava ammattikoulu ja alempi käsityöläiskoulu tontille n:o 23 Runebergkadun varrella.

Puheena olevia asioita lopullisesti esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto kaikin puolin hyväksyä valiokunnan ehdotuksen.

Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvain rakennusten korjauksia varten myönsi 2) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 2,700 markkaa.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti 2) kaupunginvaltuusto Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvan Södergårdin kivirakennuksen muutosrakennustöiden loppuun saattamista varten 18,000 markkaa, sikalan rakennuttamiseksi Bengtsåriin 8,000 markkaa ja uuden vajan rakennuttamiseksi Östergårdin vierelle Bengtsåriin 550 markkaa.

Määräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen korjauksiin.

Määräraha Bengtsårin kasvatuslaitoksen rakennustöitä varten.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Kysymys
aresti- ja ko-
koushuoneen
laittamisesta
Bengtsårin
kasvatuslai-
tokseen.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 6 päivältä sen johdosta tehdyn esityksen, että kasvatuslautakunta oli kamariin antanut ehdotuksen arestihuoneen laittamisesta erääseen asuinrakennukseen sekä yhteisen kokoushuoneen sisustamisesta Bengtsårin kasvatuslaitokseen, lähetti ¹⁾ kaupunginvaltuusto lausunnon saamista varten mainittuun lautakuntaan.

Määräraha
kaupunginkir-
jaston korjaus-
töitä varten.

Kaupunginkirjaston korjaustöitä varten myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,350 markan määrärahan.

Kauppahallin
rakentaminen
Hakaniemen-
torille.

Sittenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 22 päivänä 1910 oli rahatoimikamariin sekä palauttanut ³⁾ kysymyksen kauppahallin rakennuttamisesta Hakaniementorille ja käskenyt laadittuttaa täydelliset luonnospiirustukset ynnä kustannus- ja kannattavaisuuslaskelmat hallirakennusta varten ja samalla esittää selvityksen siitä, missä määrin muillekin myyjille kuin liha-kauppiaille kävisi varaaminen tilaa hallissa, että myös kamariin lähettänyt Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. nimisen osuuskunnan hakemuksen, joka kamarin, mikäli koski kyllin tilavan ja sopivilla allaslaitteilla varustetun huoneiston laittamista kauppahalliin, tulisi mainitun hallin lähempää suunnitelmaa laatiessaan ottaa tutkittavaksi ja muutoin tarpeenmukaisesti valmistella, lähetti kamari kirjelmässä ⁴⁾ lokakuun 5 päivältä valtuustolle täydelliset luonnospiirustukset kahta kaupunginarkkitehdin laatimaa Hakaniementorin hallirakennussuunnitelmaa varten, ollen toisen suunnitelman mukaan rakennus yksikerroksinen ja tarkoitettu yksinomaan ruokatavarain myyntiä varten, toisen mukaan taas kaksikerroksinen ja tarkoitettu sekä elintarpeiden että tehdastavarain myyntiä varten.

Mainitussa kirjelmässä mainitsi kamari m. m., että yksikerroksisen hallirakennuksen kellarikerroksessa olisi 32 kellaria, katetussa ja eristetyssä kylkirakennuksessa 11 kalamyymälää sekä hallin päärakennuksen alakerrassa 120 hallimyymälää muita ruokatavaroita varten. Kustannuslaskelmat osottivat tällaisen hallirakennuksen maksavan 325,000 markkaa. Kannattavaisuuslaskelmat taas osottivat seuraavaa:

32 kellaria	kukin keskim. 50 mk vuod.	Smk	1,600: —
11 kalamyymälää	” ”	180 ” ”	1,980: —
120 ruokatavaramyymälää	” ”	180 ” ”	21,600: —
			<u>Yhteensä Smk 25,180: —</u>

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 13 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. —

³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 53 ja 54. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 40.

Tästä summasta olisi vähennettävä vuotuiset hoitokustannukset, arviolta 12,150 markkaa, joten jäisi jällelle puhdasta tuloa 13,030 markkaa, mikä vastaisi 4 prosentin korkoa rakennuspääomalle.

Toisen ehdotuksen mukaan olisi hallirakennus kaksikerroksinen. Sekä kellarien että kalahallien sijoitus ja lukumäärä olivat tässä suunnitelmassa samat kuin edellisessäkin. Alakerroksen myymälät, lukuaan 114, luovutettaisiin yksinomaan elintarpeitten kauppaa varten. Alakerroksen sisäänkäytävistä veisivät mukavat portaat suorastaan toiseen kerrokseen, joka olisi jaettu 103 kauppahallimyyvälään, joissa kaupattaisiin kangas- ja nahkatavaroita, läkkiastioita, saviteoksia sekä kotiteollisuustuotteita. Kustannuslaskelmat tätä kauppahallia varten nousivat 450,000 markkaan. Kannattavai-suuslaskelmat osottivat seuraavaa:

32 kellaria	kukin keskim.	50 mk	vuod.	Smk	1,600: —
11 kalamyymälää	”	”	”	”	1,980: —
114 ruokatavaramyyvälää	”	”	”	”	20,520: —
103 tehdastavaramyyvälää	”	”	”	”	15,450: —
Yhteensä Smk					39,550: —

Jos tästä summasta vähennettäisiin vuotuiset hoitokustannukset, tässä tapauksessa arviolta 14,550 markkaa, jäisi puhtaaksi voitoksi 25,000 markkaa eli 5.5 % rakennuskustannusten määrälle.

Kamari oli havainnut jälkimäisen suunnitelman edullisemmaksi ei ainoastaan rakennustaiteelliselta, vaan taloudelliseltakin kannalta. Kamarissa oli tosin lausuttu epäilyksiä, olisiko odotettavissa kauppa-liikettä syntyvän yläkerroksessa sekä olisiko hyvin harkittua yhdistää samaan hallirakennukseen niin erilaatuisten tavarain kuin elintarpeiden sekä tehdas- ja lyhyitten tavarain kauppaa. Näiden väitteiden johdosta kamari huomautti, että ulkomaiden suuremmissa kaupungeissa oli viime vuosina yleisesti pyritty keskittämään erilaatuisten elintarpeitten kauppa isonlasiin keskeisiin hallirakennuksiin. Olikin osottautunut että, kun kauppa niin sanotuissa erikoishalleissa oli ollut kituvaa — mikä asianlaita meilläkin oli todettavissa Länsirannan n. s. voihallissa —, keskeiset kauppahallit olivat vetäneet kaupan puoleensa ja, ainakin tosin paikoin, antaneet hyviä taloudellisia tuloksia. Mitä eritoten Hakaniementorin kauppahalliin tuli, saanee edellytyksiä pitää erittäin suotuisina, koska halukkaita hallimyyväläin vuokraajia jo oli melkoinen joukko, nimittäin useimmat niistä henkilöistä, jotka nykyään harjoittivat ruokatavara-kauppaa mainitulla torilla. Ei niinmuodoin näyttänyt olevan painavia syitä rakentaa suunniteltua hallia yksinomaan lihahalliksi. Luonnollista niinkään olisi että, kohta kun kaupanteko — lukuunottamatta yhteisen kansan kauppaa — tällä torilla kiellettäisiin,

nämä kauppiaat pyrkisivät asettumaan halliin, koska sikäläisten myymäläin vuokrat olivat verrattomasti halvemmat yksityishuoneistojen vuokria. Tärkeänä kaksikerroksisen hallin rakentamista puoltavana syynä oli mainittava, että sillä keinoin saataisiin Hakaniementorin kauppaa kokonaisuudessa heti järjestetyksi.

Kustannusarvioita likemmältä tarkastellessa oli käynyt selville, että niitä kävi jonkin verran huojistaminen, niin että kustannukset olisi laskettava 300,000 ja 420,000 markaksi, jotka summat kaupunginarkkitehtikin oli myöntänyt oikeiksi.

Mitä tuli Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. osuuskunnan anomukseen että suunniteltuun kauppahalliin laitettaisiin kalakauppaa varten kyllin tilava huoneisto sopivine altaineen sekä myös kaupungin kustannuksella kemiallinen jäädytyslaitos Länsirannan nykyisen kalahallin kellarikerrokseen, huomautti kamari, että kaupunginarkkitehdin suunnittelemia Hakaniementorin kauppahallin kalamyymälöitä niihin kuuluvine altaineen täytyi pitää kaupungin tämän puolen kalakaupan tarpeita täysin tyydyttävinä. Sitä vastoin kamarin mielestä ei voinut tulla kysymykseen, että tähän halliin varattaisiin ja erityisesti laitettaisiin myymälöitä Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. osuuskunnan vuokratta käytettäväksi. Niinikään saattoi syyllä panna kyseeseen, eikö ehdotus kemiallisen jäädytyslaitoksen laittamisesta Rantatorin kauppahalliin olisi jätettävä sil lensä. Oli nimittäin huomattava, että kaupunki oli useana vuonna tuntuvasti avustanut mainittua osuuskuntaa antamalla vuokravapaasti sen käytettäväksi huoneiston, jonka vuotuiset vuokratulot oli laskettava ainakin 5,000 markaksi, kustantanut huoneiston korjaukset sekä vihdoin kaiken vedenkulutuksen mainitussa kauppahallin osassa, jotka menot olivat nousseet 5,000 markan vaiheille vuodessa. Osuuskunnan toiminta, vaikka olikin vuosi vuodelta osottanut edullisempia tuloksia, ei kuitenkaan ollut saanut aikaan kalanhintain huojistumista eikä muutenkaan mainittavasti kyennyt järjestelemään kaupungin kalamarkkinoita. Näin ollen kamari ei voinut huomata olevan painavia syitä, jotka puoltaisivat entisen lisäksi antamaan taloudellista kannatusta yritykselle, jonka toiminnan yleishyödyllisyys kenties oli arvattu liian suureksi.

Edellä lausutun nojalla rahatoimikamari ehdotti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että Hakaniementorille rakennetaan kaksikerroksinen kauppahalli kaupunginarkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti 420,000 markan kustannuksilla, jotka suoritetaan 1911 vuoden obligatsioonilainan varoista; ja

että varsinainen kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia edellä mainitulle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen;

sekä varsinaisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin tekemän päätöksen mukaisesti ryhtyä puheenalaista rakennusyritystä toteuttamaan:

että osuuskunnan Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. anomus tarpeellisen tilan varaamisesta ja erinäisten laitteiden hankkimisesta Hakaniementorin kauppahalliin osuuskunnan kalakauppaa varten evätään; sekä

että epämällä edellä mainitun osuuskunnan anomus jäädytyslaitoksen teettämisestä Rantatorin kauppahallin kellarikerrokseen rahatoimikamarille annetaan toimeksi esittää täydellinen selvitys kaupungin keskusjäädytyslaitoksen aikaansaamista koskevasta asiasta.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ lisätty kaupunginvaltuusto Hakaniementorille rakennettavaksi kaksikerroksisen kauppahallin kaupunginarkkitehdin sitä varten laatiman ehdotuksen mukaisesti 420,000 markan kustannusmäärällä, joka suoritettaisiin kaupungin vuonna 1911 ottamasta obligatsioonilainasta, ja olisi kauppahallin yläkerta sisustettava niin, että sen, kohta kun tarvetta ilmaantuisi, kävisi sanottavitta kustannuksitta muuttaminen ruokatavarakauppaa varten soveltuvaksi, minkä ohessa varsinainen valtuusto sai toimekseen sekä hankkia asianmukaisen vahvistuksen mainitulle päätökselle että ryhtyä muihin täytäntöönpanotoimiin asiassa.

Sittemmin päätti ²⁾ varsinainen kaupunginvaltuusto:

alistaa lisätyn valtuuston vastamainitun päätöksen k. senaatin vahvistettavaksi;

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi usein mainitun päätöksen mukaisesti käydä toimeenpanemaan puheena olevaa rakennusyritystä; sekä

evätä osuuskunnan Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. anomuksen tarpeellisen tilan varaamisesta ja erinäisten laitteiden aikaansaamisesta osuuskunnan kalakauppaa varten Hakaniementorin kauppahallissa sekä niinkään evätä osuuskunnan anomuksen jäädytyslaitoksen laittamisesta Rantatorin kauppahallin kellarikerrokseen.

1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaupunginvaltuusto pani ³⁾ siihen edellä mainitun 420,000 markan määrärahan.

Sähkövalaistuksen laittamiseksi Kasarmintorin kauppahalliin myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 2,160 markkaa.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 300 hevosvoimaisen turbiinin hankkimiseksi Van-

Evätty anomus jäädytyslaitoksen laittamisesta Rantatorin kauppahalliin.

Määräraha sähkövalaistuksen laittamiseksi Kasarmintorin kauppahalliin. Lisämääräraha turbiinin hankkimiseksi Van-

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. marrask. 14 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 24 §.

hankaupungin
vesijohtolai-
tokseen.

hankaupungin vesijohtolaitokseen 18,500 markan määrärahan suoritettavaksi muita vesijohtotöitä varten myönnettyistä, säästyneistä lainavaroista sekä merkittäväksi 1912 vuoden menosääntöön.

Vahvistettu
päätös lainava-
rain myöntämi-
sestä kaupun-
gin sähkölai-
toksen laajen-
tamiseen.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 18 päivältä ilmoitettiin 1) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli saman kuukauden 2 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 13 päivänä 1910 tekemän päätöksen 2) osottaa kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista: a) sähkölaitoksen ala-asemain ja johtoverkon rakennuttamiseksi sähkövoiman jakelua varten Kallioon ja Töölöön 860,000 markkaa; sekä b) erinäisiä sähkölaitoksessa tarpeellisia töitä ja laajennuksia varten 355,000 markkaa.

Kaupungin
sähkölaitoksen
ala-asetat Kal-
lion ja Töölön
kaupungin-
osissa.

Siitenkun lisätty kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 13 päivänä 1910 oli päättänyt 2) kaupungin sähkölaitoksen toiminnan ulotettavaksi Kallion ja Töölön kaupunginosiin sekä sitä varten rakennettavaksi ala-asetat ynnä johtoverkon, päätti 3) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä:

että korttelissa n:o 479 oleva Runebergkadun tontti n:o 52 ja korttelissa n:o 336 oleva Kaarlenkadun tontti n:o 5 oli annettava sähkölaitoksen käytettäväksi mainittujen ala-asemain rakennuspai-koiksi;

valtuuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tekemään arkkitehti S. Lindqvistin kanssa sopimuksen puheenalaisia rakennuksia varten tarpeellisten piirustusten laatimisesta sekä rakennustyön valvomisesta; niin myös

antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin mainitun hallituksen kanssa valtuustolle toimittaa lausunnon ehdotuksineen siitä, millä ehdoilla kaupungin teknillisten laitosten käyttämät tontit ja maa-alueet olisi näille laitoksille luovutettava.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä touku-kuun 17 päivältä valtuustolle lähetetyt, edellä mainittujen ala-asemain lopulliset piirustukset kaupunginvaltuusto hyväksyi 4) rahatoimi-kamarin annettua siltä pyydetyn lausunnon asiasta.

Varain osotta-
minen kaupun-
gin sähkölai-
toksen laajen-
tamista varten.

Siitenkun lisätty kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan joulu-kuun 13 päivänä 1910 erinäisiä kaupungin sähkölaitoksessa tarpeelli-sia töitä ja laajennuksia varten osottanut 5) 355,000 markkaa sekä jättänyt varsinaisen valtuuston toimeksi tutkia, missä järjestyksessä ehdotetut työt olisi teetettävä, ja silloin myös lähemmin tarkastaa laskettuja kustannusmääriä, päätti 6) valtuusto kaupungin teknillis-ten laitosten hallituksen kirjelmässä maaliskuun 1 ja toukokuun 24

1) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 8 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 55 ja seur. — 3) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 15 §. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 36 §. — 5) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 58 ja 59. — 6) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 17 § ja toukok. 30 p. 47 §.

päivältä tehtyjen esitysten johdosta osottaa mainitusta määräraha-
hasta vuonna 1911 maksettavaksi seuraavat määrät, nimittäin: 1
virranmuuntajaa y. m. varten 85,000 markkaa, korkeajännitteiskaapeleja
varten 60,000 markkaa, matalajännitteiskaapeleja varten
85,000 markkaa, Sörnäsän niemekkeelle rakennettavaa korkeajännitteisliitosta
ynnä transformaattoriasemaa varten 19,000 markkaa, korkeajännitteisen
virran yhdistämiseksi kaupungin uuteen työ- ja vaivaistaloon 14,000
markkaa, erään viemärijohtoon muuttamiseksi Sörnäsän rantatielle
20,000 markkaa sekä korkeajännitteisen virran yhdistämiseksi uuteen
kulkutautisairaalan ja Fredriksperin asema-alueelle niinkään 20,000
markkaa.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä 1) lokakuun 20 päivältä esitti kaupungin teknillisten töiden hallitus myönnettäväksi 2,000,000 markkaa sähkölaitoksessa vuosina 1912, 1913 ja 1914 toimeenpantavia laajennuksia varten tämän laitoksen toimitusjohtajan laatiman, laitoksen suunniteltuja töitä ja uutisrakennuksia koskevan promemorian ja kustannusarvion mukaisesti.

Määräraha kaupungin sähkölaitoksen laajentamista varten.

Kirjelmässä 1) marraskuun 9 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle hallituksen mainitun esityksen sekä ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

1911 vuoden obligatsioonilainasta myöntää sähkölaitoksen laajennusta varten vuosina 1912—14 laaditun työohjelman mukaan 2,000,000 markkaa; sekä

antaa varsinaisen valtuuston toimeksi hankkia k. senaatin vahvistuksen mainitulle päätökselle.

Asiaa esiteltäessä myöntyi lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen 2).

Sittenkin 1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa otettiin 3) siihen 700,000 markkaa sähkölaitoksen laajentamista varten mainittuna vuonna.

Sittenkin kaupunginvaltuusto 1910 vuoden budjetinjärjestyksessä oli antanut 4) rahatoimikamarin toimeksi tutkia, voisiko kaupunki jollakin silloista hyödykkäämmällä tavalla käyttää Vuorimieskadun taloa n:o 9, sekä antaa asiasta lausunnon valtuustolle, esitti 5) kamari, jonka mielestä mainitun talon rakennukset olisi perin pohjin korjattava, mistä työstä olisi kustannuksia 11,000 markkaa ja minkä johdosta talon vuokratulojen oli laskettu kohoavan 2,400 markalla, että valtuusto päättäisi mainittua tarkoitusta varten myön-

Määräraha Vuorimieskadun talon n:o 9 korjaustöitä varten.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — 2) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 1 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 146. — 5) Rtk. kirj. marrask. 9 p. n:o 631.

tää 11,000 markan määrärahan otettavaksi huomioon 1912 vuoden menosäännössä. Valtuusto myöntyi 1) esitykseen.

Määräraha
Vilhonkadun
Alon n:o 1
muutos- ja
korjaustöitä
varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 2) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 10,000 markan määrärahan kaupungille kuuluvassa Vilhonkadun talossa n:o 1 tarpeelliseksi havaittua rakennusten muutostyötä varten.

Vastamainitun talon täydellistä sisä- ja osittaista ulkopuolista korjausta varten myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 10,000 markkaa.

Määräraha
Kaivuhuoneen
sähköjohtojen
uudistusta
varten.

Rahatoimikamarin kirjelmässä elokuun 3 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että Kaivuhuoneen sähköjohtojen uudistusta varten myönnettäisiin 5,499 markan 62 pennin määräraha, maksettavaksi sähkölaitoksen samanvuotisista voittovaroista, päätti 4) kaupunginvaltuusto mainittua tarkoitusta varten sanotuista voittovaroista osottaa 4,805 markkaa 17 penniä, jota vastoin loput eli 694 markkaa 45 penniä, mikä summa vastasi 472 hiililanka- ja 153 osramlampun kustannuksia, näytti kaupungin ja Kaivuhuoneen ravintolaosakeyhtiön kesken tammikuun 17 päivänä 1907 tehdyn vuokrakirjan määräysten nojalla olevan vuokramiehen suoritettava.

Määräraha seu-
rahuoneen kor-
jauksia varten.
Määrärahoja
uima- ja kylpy-
huoneiden kor-
jauksia varten.

Seurahuoneen korjauksia varten myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 7,100 markan määrärahan.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi 3) kaupunginvaltuusto korttelissa n:o 181 olevan uimahuoneen korjauksia varten 5,700 markkaa, Kaivopuiston uimahuoneiden korjauksia varten 5,000 sekä Kaivopuiston kylpyhuoneen korjauksia varten 2,000 markkaa.

Kysymys kun-
nan uimahallin
rakentami-
sesta.

Suomen uimaliiton kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen kunnan uimahallin rakentamisesta lähetti 5) valtuusto lausunnon saamista varten kaupungin yleisten töiden hallitukseen, terveydenhoitolautakuntaan ja rahatoimikamariin.

Määräraha
sähkövalais-
tuksen laitta-
miseksi yleisiin
käymälöihin.

Sähkövalaistuksen laittamiseksi kaupungin yleisiin käymälöihin myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 1,380 markan määrärahan.

Määräraha
käymäläin ja
mukavuuslai-
toksen raken-
tamista varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti 3) kaupunginvaltuusto uusien käymäläin rakennuttamista varten Hakaniementorille 2,800 markkaa, Merisatamaan 1,850 markkaa ja Ruoholahteen niinkään 1,850 markkaa sekä uuden mukavuuslaitoksen rakentamiseksi Kolmikulmatorille 1,500 markkaa.

Kysymys viru-
tushuoneiden

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä oli Helsingin työväenyhdistyksen naisosasto m. m. esittänyt, että riittävä määrä viru-

1) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 11 §. — 2) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 10 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 4) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 12 §. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 21 §.

tushuoneita rakennettaisiin kaupungin eri osiin sekä että näissä, niin kauan kuin viemärijohdot liikaavat rantavettä, käytettäisiin vesijohtovettä.

rakentamista.

Terveydenhoitolautakunnan annettua lausunnon asiasta lähetettiin ¹⁾ se lausunnon saamista varten kaupungin yleisten töiden hallitukseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,700 markan määrärahan tarpeellisiksi havaittujen korjaustöiden teettämiseksi Äggelbyn kartanon rakennuksissa.

Määräraha Äggelbyn kartanon korjaustöitä varten.

5. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehiksi valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto professori G. Grotenfeltin ja rakennusmestari A. N. Nybergin sekä heidän varamieheksi arkkitehti M. Schjerfbeckin ja rakennusmestari G. F. Willandtin.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet.

Kirjelmässä ⁴⁾ helmikuun 9 päivältä rahatoimikamari mainitsi osottautuneen, että kaupunginvaltuuston lokakuun 6 päivänä 1908 Vallilan huvila-alueen kortteleille n:oille 530—551 vahvistama ⁵⁾ rakennusjärjestys oli puutteellinen kahdessa suhteessa, se kun oli toiselta puolen sallinut sijoittaa rakennukset asianomaisille tonteille niin lähelle toisiaan, että siitä helposti saattoi syntyä melkoista tulenvaaraa, sekä toiselta puolen ei rajoittanut mahdollisuutta asuntotarkoituksiin käyttää enempää kuin puolet ullakon pinta-alasta, jommainen rajoitus tosin oli ollut tarkoitettu vahvistetussa rakennusjärjestyksessä, mutta ei ollut tullut siinä selvästi sanotuksi. Näiden epäkohtain johdosta oli kamari jättänyt kaupungin rakennuskonttorin toimeksi yksissä neuvoin palomestarin kanssa antaa kamarille lausunnon siitä, olisiko mainitun rakennusjärjestyksen määräyksiä muutettava, varsinkin mikäli koski rakennusten sijoittamista asianomaisille tonteille. Palomestari oli sittemmin huomauttanut että, niinkuin Vallilan alueella jo teetetyistä rakennuksista epäamättömästi kävi ilmi, tulisi alueelle pääasiallisimmin rakennettavaksi kaksikerroksisia puutaloja, ja kun nämä rakennukset rakennusjärjestyksen mukaan kävisi sijoittaminen tonteille joko siten, että eri tonteille teetettyjen asuinrakennusten välille jäi neljän metrin levyinen aukko, tai siten, että tontin rajalla olevat huoneukset rakennettaisiin yhteen kaksittain, joten syntyi kahdeksan metrin

Vallilan huvila-alueen korttelien n:o:jen 530—551 rakennusjärjestyksen 1 ja 6 §:n muuttaminen toisin kuuluviksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 12 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — ⁵⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 6 ja seur.

levyisiä aukkoja eli kujia, mikä jälkimäinen menettely tulenvaaran torjumisen kannalta oli paljon edullisempi, oli palomestari esittänyt, että mainittua aluetta varten laadittaisiin asemakaava merkityin rakennusrajoin ja varaamalla kahdeksan metrin levyiset kujat. Palomestarin esittämään ehdotukseen yhtyen oli kaupungin yleisten töiden hallitus antanut kaupunginarkkitehdin toimeksi valmistaa rahatoimikamarin kirjelmän oheisen asemakartan, jossa kunkin tontin rakennusrajat oli osotettu siinä osassa aluetta, joka toistaiseksi oli tarkoin mitattu ja kartalle pantu, ja samalla kun hallitus puolestaan oli ehdotuksen hyväksynyt, oli hallitus ehdottanut puheena olevan rakennusjärjestyksen 1 §:n muutettavaksi seuraavaan muotoon:

1 §.

Asuinrakennuksen saa sijoittaa ainoastaan tontin siihen osaan, joka tonttikartalla on tummemmalla värillä merkitty.

Tässä yhteydessä ja kun oli osottautunut, että rakennusjärjestyksen 6 §:n 1 momentin sanamuoto: „Palavasta aineesta rakennetussa asuntorakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneeksi“, oli monasti aiheuttanut yrityksiä kiertää määräyksiä sisustamalla ullakolle komeroita, konttoreja, eteisiä y. m., joiden lattia-ala monessa tapauksessa epäilemättä käytettäisiin asuntotarkoituksiin, oli hallitus esittänyt 6 §:n 1 momentinkin muutettavaksi seuraavaksi:

6 §.

Palavasta aineesta rakennetussa asuntorakennuksessa saa katonrajan yläpuolella olevasta ullakosta ainoastaan puolet sisustaa asuinhuoneiksi; ja on toinen puoli jätettävä yhtenäiseksi avonaiseksi ullakoksi.

Rahatoimikamari oli kaikin puolin yhtynyt esitettyihin ehdotuksiin, jotka epäilemättä tarkoittivat sekä terveydellisessä suhteessa että tulenvaaraan nähden vallitsevain epäkohtain poistamista, ja esitti kamari sentähden kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan huvila-alueen voimassa olevan rakennusjärjestyksen 1 ja 6 § muutetaan kamarin edellä mainitun ehdotuksen mukaisesti; sekä

että kaupunginarkkitehdin valmistama, rakennusrajoilla varustettu Vallilan vuokratonttien asemakartta vahvistetaan noudatettavaksi tontteja vastedes vuokralle annettaessa mainitulta alueelta.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p 3 §.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esitysten johdosta vahvisti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatiman ehdotuksen XIII kaupunginosan korttelien n:ojen 424, 425, 435, 436 ja 442 sisäpuolisiksi rakennusrajoiksi.

Eräiden XIII kaupunginosan korttelien sisäpuoliset rakennusrajat.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan vahvistettuja sisäpuolisia rakennusrajoja noudattamatta rakentaa yhtiöllä vuokralla olevat korttelin n:o 492 osat XIV kaupunginosassa.

Lupa rakentaa korttelin n:o 492 osia vahvistettuja sisäpuolisia rakennusrajoja noudattamatta.

Kirjelmässä ³⁾ huhtikuun 20 päivältä mainitsi rahatoimikamari saaneensa läänin kuvernöörin läheteessä heinäkuun 8 päivältä 1910 käskyn antaa tarkan selvityksen Venäjän merisotalaitoksen käytettävänä olevasta Katajanokan alueesta ja sen rajoista sekä, koska tämän asian selvittäminen vaati laajoja arkistotutkimuksia ja tarkkaa asiantuntevaa valmistelua, antaneensa sanotun työn erinäisten Helsingin kaupungissa olevain tonttien ja alueiden omistusoikeuden tutkimista varten asetetun komitean tehtäväksi, joka komitea tehtävänsä suorittuaan oli kamariin antanut promemorian selvityksineen omistus- ja käyttöoikeudesta Katajanokan itäosassa olevaan kasarmialueeseen siihen kuuluvine ranta- ja vesialueineen. Kun ei kamari kuitenkaan ollut katsonut voivansa vastata mainittuun läheteeseen alistamatta asiaa ensin kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, lähetti kamari mainitun promemorian valtuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi.

Kysymys Katajanokan kasarmialueen omistus- ja käyttöoikeudesta.

Tässä promemoriassa komitea hankkimansa selvityksen pohjalla antoi seuraavan lopullisen lausunnon asiasta:

1:o Katajanokan kasarmialueen omistus- ja käyttöoikeutta koskevaan kysymykseen nähden:

että tämän alueen omistusoikeus kuuluu Helsingin kaupungille;

että alue on luovutettu Suomen kruunun maksutta käytettäväksi epämääräiseksi ajaksi sotilaallisiin tarkoituksiin, mihin myös täytyy katsoa sisältyneen oikeus luovuttaa paikka Venäjän sotalaitoksen käytettäväksi; sekä

että Venäjän meri- ja sotalaitoksella, jolle Suomen kruunu on luovuttanut käyttöoikeuden maa-alueeseen ja siihen teetettyihin, Suomen sotalaitokselle kuuluviin rakennuksiin, toistaiseksi ja siihen asti kun tästä asianmukaisessa järjestyksessä toisin määrättäneen, täytyy katsoa kaupungin suhteen olevan kiistämätön hallintaoikeus kasarmialueeseen luovutustilaisuudessa määrättyin ehdoin ja rajoituksin;

¹⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 17 § ja kesäk. 13 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 34 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

2:o kasarmialueen rajoihin nähden:

että alueen lailliset rajat ovat voimassa olevaan kaupungin-
asemakaavaan merkitty väliraja lännessä sekä Katajanokan luon-
nolliset rantaviivat pohjoisessa, idässä ja etelässä;

3:o ympäröivän vesialueen omistus- ja käyttöoikeuteen nähden:

että tämä vesialue kuuluu Helsingin kaupungille, joka siihen
nähden saa käyttää kaikkea vedenomistusoikeuteen laillisesti sisäl-
tyvää toimivaltaa; sekä

että Venäjän meri- ja maasotalaitos ei ole kaupungin luvatta
oikeutettu täyttämään vesialuetta eikä veteen nähden ryhtymään
minkäänlaisiin muihin toimenpiteisiin, jotka ovat omansa haittaa-
maan veden tarkoitusta satama-alueena taikka muutoin loukkaa-
maan kaupungin oikeutta veden omistajana.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaikin puolin
yhtyä edellä mainitussa promemoriassa oleviin lausuntoihin.

Selvitys kau-
pungin vesi-
alueen, kau-
punkia ympäröivän saarien
sekä Kataja-
nokan tonttien
ja alueiden
omistus- ja
käyttöoikeu-
desta.

Kirjelmässä ²⁾ syyskuun 7 päivältä lähetti rahatoimikamari
valtuustolle eräiden Helsingin kaupungin tonttien ja alueiden omis-
tusoikeuden tutkimista varten asetetun komitean antaman mietin-
nön, jossa oli selvitys kaupungin vesialueesta, kaupunkia ympäröi-
västä saarista sekä eräistä Katajanokan tonteista ja alueista.

Mainitussa mietinnössä antoi komitea ensinnä selvityksen kau-
pungin vesialueen rajoista. Siinä yhteydessä komitea huomautti,
että niistä periaatteista, jotka 1734 vuoden lain Maakaaren 12 luvun
4 §:n ja 1902 vuoden välirajalain 2 §:n mukaisesti olivat voimassa
pienempäin, kylän vesialueen piirissä sijaitsevain saarien omistus-
oikeudesta, seurasi, että myöskin kaikki Helsingin kaupungin rajoi-
tetulla vesialueella sijaitsevat pienemmät saaret ja luodot kuuluivat
kaupungille, ellei jollakin erityisellä peruusteella muun asianlaidan
näytetty olevan voimassa. Vanhemmissa asiakirjoissa tosin tapasi
muistoonpanoja, jotka osottivat, että Rönnskärin saaret ja Viaporin
eteläpuolella sijaitsevat saaret ja luodot oli katsottu kruunulle kuulu-
viksi. Minkäänlaisia vaatimuksia näihin saariin ja luotoihin nähden
ei kruunu kuitenkaan, mikäli oli tunnettua, ollut aikaisemmin esittä-
nyt. Näin ollen täytyi sen oikeuden, mikä kruunulla ehkä aikai-
semmin oli ollut näihin saariin ja luotoihin, katsoa rauenneen, joten
siis nämä saaret ja luodot kuuluivat Helsingin kaupungille. Nämä
ulkosaaret ja luodot olivat seuraavat:

Abrahamsholmen, Brännvinskubben, Djupgrundet, Enskär
(Stora Enskär), Gråhara, Hamngrundet, Hundskär, läntinen ja itäi-
nen, Låghara, Långören, Räntan, Skogsholmen, Skogskär, Söder-

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 38 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

holmskubben, Tafvelgrundet, Tirgrundet sekä kaksi pientä luotoa Tafvelgrundetin ja Tirgrundetin pohjoispuolella.

Virallisten asiakirjain ja karttain mukaisesti oli komitea teetänyt mietinnön oheisen yleiskartan, joka osotti kaupunkiin yhdistetyn vesialueen rajat idässä ja lännessä sekä kaikki sillä alueella olevat saaret, luodot ja karit.

Koska kaupunki paitsi varsinaista kaupunkiin yhdistettyä vesialuettansa myös omisti sen kalaveden, joka aikaisemmin oli kuulunut Melkö nimiseen kolmannekseen Bertaksen taloa n:o 2 Drumsön kylässä Helsingin pitäjää, mutta kalavesi Drumsön lohkokunnassa, joka käsitti Heikaksen talon n:o 1 ja mainitun Bertaksen talon, edelleen oli jakamatta, näytti komitean mielestä kaupunginviranomaisten olevan otettava harkittavaksi, eikö kaupungin olisi vaadittava tämän yhteisen kalaveden laillista jakoa kaupungin osuuden erilleen murtamiseksi ja, ehdollisesti, sen yhdistämistä kaupungin muuhun vesialueeseen.

Kaupungin piirirajain sisällä sijaitsevan, Viaporin linnoitusta ympäröivän vesialueen omistus- ja käyttöoikeuteen nähden komitea huomautti, ettei kaupunki milloinkaan ollut kruunulle luovuttanut sellaista oikeutta, vaan olivat kaupunginviranomaiset päin vastoin eri tilaisuuksissa vedonneet kaupungille tämän alueen omistajana kuuluvaan oikeuteen. Mitään muutakaan toimenpidettä, jonka kautta kaupungilta olisi otettu pois jokin osa puheenalaista vesialuetta, esimerkiksi pakkoluovutusta tai kalavedenjakoja, ei ollut olemassa. Helsingin kaupunki oli tämän johdosta edelleen katsottava kaupungin vesialueeseen luetun, Viaporin linnoitussaaria ympäröivän veden omistajaksi sekä oli oikeutettu tähän veteen nähden käyttämään kaikkea vedenomistusoikeuden tuottamaa toimivaltaa, mikäli rajoituksia tähän ei ollut erityisellä perusteella laillisessa järjestyksessä tehty, niinkuin esimerkiksi oli tapahtunut toukokuun 24 päivänä 1899 annetun, Viaporin linnoitusesplanadia koskevan julistuksen kautta.

Lisäksi esitti komitea tutkimustensa tuloksen kaupunkiin yhdistetyllä vesialueella sijaitseviin saariin nähden, lausuen näistä seuraavaa:

Niihin saariin, jotka kuninkaallisen lahjoituksen nojalla kuuluivat Helsingin kaupungille, oli myös luettava ne kuusi saarta (Vargskär, Vargö, Stora ja Lilla Öster-Svartö, Väster-Svartö sekä Långörn), joille Viaporin linnoitus oli 1700-luvun keskivaiheilla rakennettu. Hankkimaansa selvitykseen perustuvana käsityksenään komitea lausui, että Ruotsin kruunu pakkotoimin anastamalla nämä saaret ei ollut saavuttanut omistusoikeutta niihin, vaan ainoastaan hallintaoikeuden määräämättömäksi ajaksi ja määrättyä, ilmoitettua

valtiotarkoitusta varten. Vuodesta 1809 lähtien oli Viaporin linnoitusalueetta tuntuvasti laajennettu liittämällä siihen m. m. viereiset Vasikkasaari, Skanssinmaa eli Majakkasaari (Aleksanterinsaari), Lonna ja Harakka.

Viimeksi mainituista saarista oli Vasikkasaari Kymin lakikunnan laamanninoikeuden huhtikuun 30 päivänä 1829 antamalla päätöksellä julistettu Santahaminan taloihin kuuluvaksi.

Skanssinmaa oli muinoin kuulunut kaupungille täysin omana. Tämän saaren yhdistäminen linnoitusalueeseen ei ollut tapahtunut pakkoluovutuksen eikä kaupungin asianomaisten viranomaisten kanssa tehdyn sopimuksen nojalla, ja kun ei sotalaitoksen saannolle näyttänyt olevan esitettävissä muutakaan oikeusperustetta, oli komitea sitä mieltä, että kaupungilla edelleen oli valta vaatia korvausta tuosta menettämästään saaresta.

Lonnan saari niinikään kuului Helsingin kaupungille lahjoitettuun maa-alueeseen ja oli vuoteen 1808 asti riidattomasti ollut kaupungin käytettävänä. Kruunu oli saanut saaren haltuunsa samalla tavalla kuin Skanssinmaan ja muut linnoitukseen kuuluvat saaret, nimittäin yksipuolisesti anastamalla ja huomioon ottamatta kaupungin maanomistusoikeutta ja siihen perustuvaa oikeudenmukaista vastikevaatimusta. Edellyttäen että Venäjän kruunun, joka jo edellisen vuosisadan alusta oli pitänyt Lonnan saarta hallussaan ja siihen nähden käyttänyt omistusoikeuden tuottamaa toimivaltaa, ei jo ollut katsottava saavuttaneen omistusoikeutta saareen ylimuistaisen nautinnan perustuksella — mikä seikka tuntui epäilyttävältä —, näytti kaupunki vielä olevan laillisesti esteetön saattamaan voimaan vaatimuksensa Lonnan luovuttamisesta tulevaan korvaukseen nähden.

Kaupungin lahjoitettuun alueeseen kuuluva Harakan saari oli vuonna 1869 kaikkia muodollisuuksia noudattaen luovutettu Venäjän kruunun omaksi ja hallittavaksi.

Kaupungille kuuluvia Busholmaa, Korkeasaarta ja Sinivuoremaata oli ajoittain käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin, mutta oli ne sittemmin palautettu kaupungin haltuun.

Skatakubbin (Skatuddskubbenin) oli kaupunki vuonna 1875 maksutta luovuttanut luotsilaitokselle luotsivartion paikaksi.

Rysskär, Hundör, Hundörsbådan, Ormholmen, Tallholmen, Ormholmskubb (osittain), Rönnbusken ja Långgrund oli elokuun 13 päivänä 1890 annetun armollisen määräyksen johdosta luovutettu kaupungille omistusoikeuksin.

Kysymys muiden kaupungille kuuluvain saarien, luotojen ja karien omistusoikeudesta näytti olevan aivan selvä ja riidaton eikä näyttänyt kaipaavan tarkempaa valaisua komitean puolelta. Nämä

saaret olivat kaupungin kiinteistökirjan mukaan lueteltuina seuraavat:

Blekholmat, pohjoinen ja eteläinen, Blekholmankari, Pukkisaaret (isoin osittain), Sulhanen, Morsian, Brudhälla, Pormestarinluodot, Pormestarinhepo, Kyläsaari, Pieni ja Iso Pässisaari, Pässikari, Taivalluodot, Taivalsaari, Sirpalekari, Sirpalesaari, Seurasaari, Lasinleikkaajansaari, Granholma, Porsas (osittain), Puolimatkansaaari, Humalluodot, Hanaholma, Kana, Korkeasaarenluoto, Knihti, Likgrund, Liussaari, Mer- eli Sundholma (osittain), Norssi, Iso Verkkosaari, Pikku Verkkosaari, Paloholma, Ryssänsaari, Rajasaari, Rönnskäri (läntinen ja itäinen), Santaholma, Hietaniemenluodot, Liuskaluodot, Liuskasaari, Skellari, Sumppari, Tervasaari, Uunisaaret, Utteri, Utterinluoto, Vrakholma, Hernesaari, Hernesaarenluoto sekä Ourat, itäinen ja läntinen.

Lopuksi annettiin mietinnössä selvitys seuraavista Katajanokan tonteista ja alueista:

1:ksi. Katajanokan kasarmialueesta.

Kysymystä tämän alueen omistus- ja käyttöoikeudesta y. m. on edellä ¹⁾ kosketeltu.

2:ksi. Katajanokan kreikkalais-venäläistä kirkkoa ympäröivästä maasta sekä mainittuun kirkkoon kuuluvan tontin pinta-alasta ja rajoista.

Tätä asiaa koskevasta selvityksestä katsoi komitea käyvän ilmi: että Helsingin kaupunginviranomaiset ovat, asiasta tehdyn anomuksen johdosta, vuonna 1860 puoltaneet, että Katajanokan luoteisosassa sijaitsevalta ylänneeltä maksutta luovutettaisiin paikka kreikkalais-venäläiselle kirkolle ja kirkonpalvelijaston asunnolle, sillä ehdolla kuitenkin, että kreikkalais-venäläisen seurakunnan olisi korvattava kaupungille kustannukset kirkonrakennusta varten tarvittavain, yksityisten hallussa olevien tonttien lunastuksesta;

että Katajanokan kaupunginasemakaavaa vahvistettaessa vuonna 1861 rajoitettu, noin 8,000 m²:n laajuinen alue varattiin edellä mainittuihin tarkoituksiin;

että erinäisten vanhempien rakennettujen tonttien lunastus, kirkon läheisimmän ympäristön väljentämiseksi, toimitettiin vuonna 1862, sekä että kreikkalais-venäläinen seurakunta sittemmin korvasi kaupungille osan tonttien lunastuksesta ja niillä olevien rakennusten poismuuttamisesta koituneita kustannuksia;

että kirkonrakennustyötä suorittamaan asetettu komitea vuonna 1862, rakennustyön alettua, anoi kirkontontin uutta järjestelyä, koska paikka edellä mainittujen rajain sisällä sijaitsevana komitean mielestä ei ollut tarkoitukseensa sopiva;

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 83 ja 84.

että Katajanokan vuonna 1861 vahvistettu kaupunginasemakaava tästä syystä sekä erinäisten maistraatin huomauttamain puutteellisuuksien johdosta tarkastettiin ja eräiltä kohdin laadittiin uudestaan, minkä jälkeen korkeimmassa paikassa Katajanokan jaoitusta varten vahvistettiin uusi asemakaava vuonna 1864;

että tämä viimeksi mainittu asemakaava, joka kumosi kirkonalueen aikaisemman järjestelyn, edellytti, että kirkon eteläpuolinen alue jätettäisiin rakentamatta sekä että erinäisiin toimiin ryhdyttäisiin liikenteen vaatimuksia silmällä pitäen ja tuon monumenttaalisuuden rakennuksen ympäristön saattamiseksi asianmukaiseen kuntoon, jota vastoin asemakaavaan ei, niinkuin 1861 vuoden kaupunginasemakaavassa oli laita, ollut merkitty määrättyä ympärysrajaa itse kirkontontille, vaan jätettiin tontin lopullinen järjestely vastaisen varaan;

että vuonna 1868, kirkon valmistuttua, sen lähin ympäristö tasotettiin ja pengerrerettiin, kuitenkin oleellisesti poiketen vahvistetusta kaupunginasemakaavasta;

että tätä tasotusta toimitettaessa kirkontontiksi jätettiin kaikkiaan 4,460 m²:n ala (pääpengermä, kirkontaso ja niiden väliset pengerrykset);

että näin rajoitettu kirkontontti merkittiin vuonna 1875 m. m. Katajanokalle armollisimmin vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, joten siis tontin pinta-ala ja rajat oli lopullisesti määrätty;

että tontin järjestelyyn ei ole tehty mitään muutosta vuosina 1894 ja 1910 vahvistetuissa kaupunginasemakaavoissa, jotka käsittävät Katajanokan osittaisen uudestijärjestelyn; sekä

että tšekäläisellä kreikkalais-venäläisellä seurakunnalla niinmuodoin on katsottava olevan käyttöoikeus siihen alaan, mikä voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan on merkitty kirkontontiksi, mutta että tontin pohjois-, länsi- ja eteläpuolella sijaitseva, kaupunginmaahan kuuluva alue, missä m. m. vastaisen rauhankappelin paikka sijaitsee, kuuluu kaupungille täysin omistus- ja käyttöoikeuksin.

3:ksi. Katajanokalla olevasta rahapajan tontista.

Hankkimansa selvityksen katsoi komitea osottavan, että Helsingin kaupunki ei ole antanut pois omistusoikeuttaan rahapajalle Katajanokalta luovutettuun tonttiin, mutta että Suomen kruunulle on rahapajaa varten tunnustettava maksuton käyttöoikeus määräämättömäksi ajaksi tuohon tonttiin, siten rajoitettuna kuin se on nykyään voimassa olevassa, vuonna 1895 armollisimmin vahvistetussa Katajanokan asemakaavassa.

4:ksi. Katajanokan pohjoisrannalla sijaitsevasta luotsilaitoksen makasiinialueesta.

Tämän alueen, korttelin n:o 143, oli kaupunki vuonna 1896 myynyt Suomen valtiolle 48,620 markasta.

Katajanokan pohjoisrannalla korttelissa n:o 145 oli luotsilaitoksen käytettävänä tilapäinen, vuonna 1875 rakennettu kruununmakasiini. Paikkaa luovuttaessaan mainittuna vuonna oli kaupunginvaltuusto nimenomaan pannut ehdoksi, että alueen tuli palautua kaupungin käytettäväksi kohta, kun sotalaitos oli vastaanottanut Siltavuorenrantaan rakennetun uuden muonamakasiinin. Komitean mielestä oli valtion sentähden, milloin kaupunki vaati, poistettava puheenalainen puusta tehty makasiini ja palautettava alue kaupungin vapaasti käytettäväksi.

5:ksi. Katajanokalla sijaitsevista lääninvankilan tilusalueista.

Komitea lausui, että kaupunki oli tammikuun 28 päivänä 1887 Suomen valtion kanssa tekemällään sopimuksella, sitä vastaan että kaupunki kaikiksi ajoiksi vapautettiin velvollisuudesta pitää voimassa vankilaa kaupungin tutkintovankeja varten ja palkata tuollaisia vankeja varten tarpeellisia vartijoita, sitoutunut avustamaan lääninvankilan uudestirakentamista suorittamalla rahassa 100,000 markkaa kymmenen vuoden kuluessa ja maksutta luovuttamalla kruunulle lääninvankilan laajentamista varten tarpeellisen alueen, 97,300 neliöjalkaa. Näin ollen katsoi komitea valtiolle olevan tunnustettava täysi ja rajoittamaton omistusoikeus mainittuun lisämaahan, vaikka sopimuksessa ei ollutkaan nimenomaista välipuhetta omistusoikeuden luovuttamisesta, vaan ainoastaan „maksuttomasta luovutuksesta“. Oli kuitenkin huomattava, että lääninvankilan koko alueeseen, joka maanmittarin vuonna 1897 toimittaman kartallepanon ja selitelmän mukaan käsitti 12,058 m² ja vastasi Katajanokan korttelin n:o 159 tontteja 1 ja 3, kuului paitsi puheena olevaa lisämaata myös aikaisempi suorakaiteen muotoinen vankilatontti, jonka pinta-ala oli noin 3,400 m². Tästä alueesta, jota ei ensinkään kosketeltu 1887 vuoden sopimuksessa, oli valtio ainakin suurinta osaa pitemmän aikaa muistuttamatta käyttänyt kruununvankilan tonttina, ilman että tämän muinoin kaupungille arvottoman maan luovutusta tiettävästi oli tapahtunut ja ilman että kaupunki oli luopunut omistusoikeudestaan paikkaan. Tähän nähden komitea käsityksensä lausui, että kruunulla ei ollut laillista saantoa tähän vankila-alueen osaan, vaan ainoastaan oikeus käyttää sitä määräämätön aika ilmoitettuun tarkoitukseen. Kyseeseen saattoi kenties panna, eikö kruunun jo ollut katsottava saavuttaneen omistusoikeutta tähän alueeseen nautinnan nojalla, mutta kun paikan rajat vasta viime vuosisadan keskivaiheilla tarkemmin määrättiin, ei tuollaisen saannon edellytyksiä voine katsoa puheenalaisessa tapauksessa olevan olemassa.

Paitsi edellä mainittua lisäaluetta oli Suomen valtio vuonna 1903 laillisessa järjestyksessä hankkinut omistusoikeuden lääninvankilan pohjoispuolella sijaitseviin korttelin 159 tontteihin n:o:ihin 5 ja 7, toiseen 41,934 ja toiseen 33,753 markan hinnasta.

Edellä mainitussa kirjelmässä rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto, samalla kun yhtyisi komitean esillä olevista asioista antamiin lausuntoihin, valtuuttaisi kamarin:

siinä tapauksessa että olojen katsotaan sitä vaativan, ryhtymään toimiin kaupungin osuuden erilleen murtamiseksi Drumsön lohkokuntaan kuuluvasta kalavedestä ja sen yhdistämiseksi kaupungin muuhun vesialueeseen; sekä

ryhtymään luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen kanssa neuvotteluihin edellä mainitun, korttelissa n:o 145 sijaitsevan väliaikaisen makasiinin poistamisesta taikka ehdoista sen edelleen pysyttämiseksi paikallaan.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksen.

Lausunto
erästä Kata-
janokan maa-
aluetta koske-
vasta asiasta.

Läänin kuvernööri oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa asiasta, joka koski Venäjän merisotalaitoksen vaatimusta erääseen Katajanokan maa-alueeseen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto vaatia rahatoimikamarin lausuntoa asiasta.

Kuolleiden
eläinten uuden
kuoppaus-
paikan laitta-
minen.

Terveystoimikunnan kirjelmässä huhtikuun 6 päivältä tehdyn esityksen johdosta että järjestettäisiin uusi kuolleiden eläinten kuoppauspaikka ja rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto tuollaisen paikan laitettavaksi viljelyspalstalle n:o 23 Tilkan niitylle sekä kaupungin rankkurin asunnon sijoitettavaksi mainitun paikan vierelle, mutta tähän tarpeelliset kustannukset määrättäväksi 1912 vuoden menosääntöä vahvistettaessa.

Sitten otettiin ⁴⁾ mainittuun menosääntöön 9,000 markan määräraha edellä mainitun asunnon muuttoa varten sekä 2,000 markkaa paikalle vievän tien teettämistä varten.

Määräraha
vesijohdon
rakennusten,
putkiverkon
y. m. korjausta
ja kunnossapitoa varten.

Vesijohdon rakennusten, aitauksien, tokeiden, koneiden, putkiverkon y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 50,000 markan arviomäärärahan.

Määräraha
vesijohtolaitoksen laajennuksia varten.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ⁵⁾ lokakuun 20 päivältä esitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus myönnettäväksi 1,000,000 markkaa vesijohtolaitok-

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 14 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 7 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 34 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 47.

nessa vuosina 1912, 1913 ja 1914 toimitettaviin laajennuksiin ei ainoastaan mikäli koski putkiverkkoa uusien katujen tasoituksen yhteydessä, vaan laitosta muutoinkin.

Kirjelmässä 1) marraskuun 9 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle hallituksen vastamainitun esityksen sekä esitti kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin päätettäväksi:

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta myönnettäisiin vesijohtolaitoksen laajentamiseen vuosina 1912—14 kaikkiaan 1,000,000 markkaa; sekä

että varsinainen valtuusto saisi toimekseen hankkia mainitulle päätökselle k. senaatin vahvistuksen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 2) lisätty kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi 3) kaupunginvaltuusto vesijohdon teettämiseen Panimokadun alle Sörnäsän panimon alueelle asti 8,500 markan arviomäärärahan sekä salli mainitun työn teettää kuluvana vuonna. Työn kustannukset merkittäisiin 1912 vuoden menosääntöön.

Määräraha
vesijohdon
teettämiseksi
Panimokadun
alle.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön otti 4) kaupunginvaltuusto siihen kaikkiaan 347,550 markkaa vesijohdon teettämiseksi Kirkkomaankadun länsipuolisille varastopaikoille asti ja niiden alle, Pääskylänkadun alle Panimokadulta Sörnäsän niemekkeelle, Viipurinkadun alle Kristiinan- ja Fredriksperinkadun välille, Sturekadun ja sen jatkoksen alle Vallilassa Fredriksperinkadun ja Vallilantien välille, Kristiinankadun alle Josafatin- ja Alppikadun välille, Vallininkadun alle Alppikadun ja Kolmannen linjan välille, Laaksokadun alle tonttien n:o:jen 2 ja 13 väliseltä rajalta Kaikukadulle asti, viimeksi mainitun kadun alle Sörnäsän rantatielle asti, Vegakadun alle Orioninkadun ja Itäisen viertotien välille, Saarikadun alle Oihonkakadulta osotenumeroon 17, Museokadun alle Läntisen viertotien ja Aurorakadun välille, Apollokadun alle Creutz- ja Töölönkadun välille, Etelä Hesperiakadun alle Töölön- ja Creutzkadun välille, Creutzkadun alle Etelä Hesperia- ja Apollokadun välille, Töölönkadun alle Etelä Hesperia- ja Kulneffkadun välille, Floratien alle Kaavi- ja Toivokadun välille, Toivokadun alle, Kaavikadun alle, Nimrodkadun alle lastenhoitoyhdistyksen tontin ja Seurasaarentien välille, Seurasaarentien alle Nimrodkadulta ukkokotiin asti, Fredriksperinkadun alle osotenumeroista 4 Pengerkadulle, Fredriksperinkadun alle Saimaan- ja Karjalankadun välille, Inarintien alle Ätsärin- ja Ouluntien välille, Suvantotien alle Inarintien ja korttelien

Muita määrärahoja vesijohdojen y. m. teettämiseksi.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 47. — 2) Lis. valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 1 §. —

3) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 6 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

n:o 546 ja 547 länsipuolisen kadun välille, Ouluntien alle, Inarintien ja vastamainittujen korttelien länsipuolisen kadun välille, mainittujen korttelien länsipuolisen kadun alle Oulun- ja Ätsärintien välille, Roineen-, Suvanto- ja Virtaintien alle, Maistraatinkadun alle tontilta n:o 31 Magdalenakadulle, Selmakadun alle, Bölekadun alle Selma- ja Reginakadun välille, Leakadun alle tontilta n:o 9 Bölekadulle, Freesekadun alle Aurora- ja Dagmarkadun välille, Dagmarkadun alle Freese- ja Fredrikinkadun välille sekä Tempelikadun alle osotenumeroista 1 Nervanderkadulle, uusia johtoja varten, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan, sekä vapaakaivon laittamiseksi Magdalenakadulle Böleen.

Anomus vesijohtoon ulottamisesta Korkeasaarelle.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen kaupungin vesijohtoverkon ulottamisesta Korkeasaarelle lähetti ¹⁾ valtuusto lausunnon saamista varten rahatoimikamariin.

Määräraha kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten.

Kaasulaitoksen rakennusten, pääputkiverkon y. m. korjausta ja kunnossapitoa varten myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 21,500 markkaa.

Määräraha kaasulaitoksen pääputkiverkon laajentamista varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa osotti ²⁾ kaupunginvaltuusto kaikkiaan 47,000 markkaa kaasulaitoksen pääputkiverkon ulottamiseksi Viipurinkadun alle Kristiinan- ja Fredriksperinkadun välille, Kaikukadun alle Laaksokadun ja Sörnäsin rantatien välille, Kristiinan- ja Josafatinkadun välille, Vallininkadun alle Vallininkujan ja Kolmannen linjan välille, Speranskintien alle, Museokadun alle Runeberg- ja Töölönkadun välille, Nervanderkadun alle, Cygnæuskadun alle Nervander- ja Museokadun välille, Topeliuskadun alle Kammio- ja Meilanskadun välille, Hietaniemenkadun alle Nordenskiöldkadun ja Hietaniemenkadun n:o 10 välille, Aurorakadun alle Arkadiakadun ja Aurorakadun n:o 10 välille, Agricolakadun alle Flemingkadun ja Itä Pappikadun välille sekä Kaarlenkadun alle Agricola- ja Flemingkadun välille ynnä muita uutistöitä varten kaupungin teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan.

Määräraha Kauppatorin länsiosan kiveämistä varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että Kauppatorin länsiosassa olevat, ketokivillä päällystetyt kolmiot oli vuonna 1912 päällystettävä noppakivillä, varustettava asfaltilla päällystetyllä jalkakäytävän tapaisella korokkeella raitioiteitä käyttävän yleisön odotuspaikaksi sekä mainittua tarkoitusta varten ottaa 15,800 markkaa puheena olevan vuoden menosääntöön.

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 25 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 14 §.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja kaikkiaan 179,600 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain korjauksia ja kunnossapitovarten, nimittäin: Saunakadun keskimäisen kolmanneksen, kaupungille kuuluvan Albertinkadun ja Hietalahdenrannan välisen osan, kaupungille kuuluvan Pohjois Makasiini- ja Pikku Robertinkadun välisen Kasarminkadun osan, kaupungille kuuluvan Ison Robertin- ja Uudenmaankadun välisen Yrjönkadun osan, kaupungille kuuluvan Yrjön- ja Erottajakadun välisen Uudenmaankadun osan sekä tarkastuspaviljongin ja Makasiininrannan välisen Etelärannan jälellä olevan osan päällystämiseksi paraslaatusilla noppakivillä asfalttiin, Siltavuorenrannan sekä Rautatien luoteiseen suuntaan käyvän ajotien ketokiveyksen uudistamista ja osittaista laajentamista varten, kaupungille kuuluvan Puistokadun osan, Kaivopuiston Läntisen lehtotien sekä Kaivopuiston Ison lehtotien viertämistä varten, Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin uutisrakennuksia jo oli teetetty tai vuoden varrella teetettäisiin, sekä Läntisen viertotien laajentamista, kaupungille kuuluvain katuosain viereisten kaiteiden uudestirakentamista ja korjausta ynnä erinäisiä korjauksia varten.

Määräraha katujen ja yleisten paikkain korjausta ja kunnossapitovarten.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto, poistaen menosäännöstä rahatoimikamarin siihen paneman 3,600 markan määrärahan Kam-pintorin viertämistä varten, kaupungin yleisten töiden hallitukseen lähettää kysymyksen istutusten laittamisesta mainitulle torille, voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan, ja tuli hallituksen antaa valtuustolle lausunto mainitusta asiasta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 27 päivänä 1910 oli rahatoimikamarin valmisteltavaksi lähettänyt ²⁾ herra Aschanin valtuustolle antaman, Senaatintorin tasotusta koskevan esitysehdotuksen sekä kamari, joka sillä välin oli valtuustolle tehnyt esityksen ³⁾ uuden kaupungintalon rakennuttamisesta ja siinä yhteydessä mainitun torin tasottamisesta, oli kirjelmässä heinäkuun 13 päivästä palauttanut lähetekirjat, päätti ⁴⁾ valtuusto että muu toimenpide mainitun esitysehdotuksen johdosta oli raukeava.

Senaatintorin tasotusta koskeva esitysehdotus rauennut.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 4,000 markan määrärahan Pormestarinrinteen eteläosan uudestitasotusta varten.

Määräraha Pormestarinrinteen tasotusta varten.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 90 metriä pitkän ja 7 metriä leveän väliaikaisen paalusillan teetettäväksi Sörnäsän rautatielinjan poikki Sturekadun suuntaan ja yhdis-

Määräraha paalusillan teettämiseksi Sörnäsän rautatielinjan poikki.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 68. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 42 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 40 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 18 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 11 §.

tämään Vallilan alueen XI ja XII kaupunginosaan sekä tarkoitusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettavaksi 21,000 markkaa.

Santa- ja Busholman järjestäminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto rahasääntöä vuonna 1910 järjestäessään oli osottanut ¹⁾ 50,000 markkaa käytettäväksi varasto-paikkain järjestämiseksi Busholmaan sekä samalla päättänyt, että mainittua määrärahaa ei saisi käyttää, ennenkuin valtuusto oli tarkastanut ja hyväksynyt tarpeellisen suunnitelman työtä varten siihen kuuluvine kustannusarvioineen, jotka olisi hetimiten laadittava, lähetti kaupungin yleisten töiden hallitus kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ²⁾ kesäkuun 30 päivästä rahatoimikamariin Santa- ja Busholman vastaista käyttämistä koskevan suunnitelman siihen kuuluvine kustannusarvioineen.

Mainitussa kirjelmässä huomautti hallitus m. m., että Hietalahden satama oli melko suuren syvyytensä, pohjansa hyvän laadun ja viereiseen kaupunginosaan nähden edullisen asemansa johdosta erittäin sopiva kauppakeskustaksi, joka kaupungin länsipuolella olisi mitä Eteläsatama oli sen itäpuolella. Tämä edellytti kuitenkin, että Santa- ja Busholma kokonaan luovutettaisiin kaupan ja merenkulun käytettäväksi, osin syystä että liikennöity satama-alue vaati melko laajoja, aivan sen vierellä sijaitsevia aloja tavarain varastoonpanoa ja makasiinissa säilytystä varten, osin sen johdosta että mainitulla vesialueella oleva ainoa kyllin tilavan, suojatun ja syväkulkuihin alusten käytettäväksi kelpaavan rantasillan paikka oli sanottujen saarien itärannalla.

Ehdotuksessa Hietalahden sataman järjestämiseksi sekä Santa- ja Busholman kaupunginjaoitukseksi oli etusijassa pidetty silmällä sitä seikkaa, että tasotettavaksi ehdotetulle alueelle kävisi laittaminen mukavat raiteet sekä hyvä liikeyhteys sen ja kaupungin kesken, ollen viimeksi mainittuun seikkaan nähden pidetty tarpeellisena ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että ainakin ajoneuvo- ja jalkamiesliikenne voi herkeämättä jatkua muun liikenteen sitä häiritsemättä. Näin ollen ja kun toiselta puolen ei näyttänyt hyvin harkitulta, että täyhteellä kokonaan suljettaisiin Hietalahden ja Ruoholahden satamain välinen salmi, eikä toiselta puolen käynyt Santa- ja Busholmaa sekä satamarataa toisiinsa yhdistävää rautatieraidetta rakentaminen niin korkealle, että laivat pääsisivät kulkemaan sen alitse, ei puheenalaisen alueen ja Ruoholahdenrannan väliseksi yhdyssiteeksi riittänyt yksi ainoa sekä rautatie- että muuta liikennettä välittävä silta, vaan oli sitä varten täytynyt suunnitella jonkin verran laajempaa laitosta. Ehdotuksen mukaan tulisi nimittäin Busholman itäinen niemeke rantasillan rajoittamalla täyhteellä jat-

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 67. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

kettavaksi Ruoholahdenrantaan päin, jättämällä tuohon rantaan kuitenkin 11 metriä leveä kanava Hietalahden satamain väliseksi yhdysväyläksi. Tämän noin 40 metriä pitkän kanavan poikki kulki kaksi siltaa, joista toinen, kääntösilta, välittäisi rautatieliikennettä ja toinen, kiintonainen, 16 metrin levyinen silta, henkilö- ja ajoneuvoliikennettä, ollen viimeksi mainittu niin korkealla vedenpinnasta, että soutuveneet ja höyrypurret sekä muut taklaamattomat alukset voivat kulkea sen alitse.

Puheena olevalle alueelle ehdotettu katuverkko oli suunniteltu etusijassa silmällä pitäen sopivain korttelien aikaansaamista makasiini- ja varastotonttien paikaksi. Makasiinikorttelit oli sijoitettu osin pitkin rantoja, osin ja etusijassa sille alalle, mikä saataisiin täyttämällä Santa- ja Busholman välinen vesi-alue. Muut korttelit luovutettaisiin kaikenlaatuisten tavarain varastopaikoiksi sekä sellaisen pienemmän teollisuuden käytettäväksi, jonka tarkoituksena oli varastoon pantujen tarveaineitten ensimmäinen muokkaus, saamatta siinä kuitenkaan käyttää höyryä käyttövoimana.

Korttelin jakamista tontteihin ei ollut suunnitelmassa toimitettu, koska hallituksen mielestä oli ollut sopivampaa toimittaa tuollainen jaoitus jokaiseen kortteliin nähden erittäin kulloinkin niitä tarkoituksia silmällä pitäen, joita varten yksityiset tontit luovutettaisiin.

Ehdotuksen mukaan tulisi yleisen liikenteen tarpeisiin luovutettavaksi 141,750 m², josta alasta 35,950 m² olisi makasiinikortteleja, 95,900 m² varastokortteleja ja 9,900 m² Busholman pohjoisrannalla sijaitsevasta alueesta, johon sopisi laittaa veistämö pieniä ja keskikokoisia laivoja varten. Sitä paitsi oli 4,300 m²:n laajuinen kortteli ehdotettu varattavaksi kaupungin omiin tarpeisiin.

Hallitus oli arvellut, ettei makasiini-enempää kuin varastotonttejakaan myytäisi, vaan ainoastaan annettaisiin vuokralle, ensinmainitut 30 vuoden ajaksi ja oikeuttamalla vuokramies saamaan vuokrasopimuksen jatketuksi kahdesti, 10 vuodeksi kumpaisellakin kerralla, sekä jälkimäiset 10 vuoden ajaksi ynnä oikeudella 10 vuoden vuokranpitennykseen.

Suunnitelman mukaan tulisi Santa- ja Busholman alueen rautatieverkko, jota vähitellen ja tarpeen mukaan kävisi laajentaminen täyteen määräänsä, edellä mainitulla kääntösillalla yhdistettäväksi satamarataan Ruoholahdenkadun länsipään läheisyydessä, mihin ristosvaihte sijoitettaisiin. Kun raideverkko täysin valmiina käsitäisi noin 6,600 pituusmetriä, saattaisi näyttää siltä, kuin olisi tässä yhteydessä ollut ehdotettava satamaradan rakentamista kaksiraiteiseksi Ruoholahden ja tavararatapihan väliseltä osalta; mutta kun toiselta puolen täytyi edellyttää kaikkien toimenpiteiden, joihin puheena olevalla alueella ryhdyttäisiin kaupan ja merenkulun helpottami-

seksi, edistävän liikenteen tasottumista muilla satamaradan koskettamilla vilkasliikenteisillä paikoilla ja etusijassa Katajanokalla, sekä kun toiselta puolen ehdotettu raideverkko vähitellen tulisi rakennettavaksi täyteen laajuuteensa, ei hallitus ollut arvellut satamaradalla syntyvän äkillistä liikenteen lisäännystä esillä olevan ehdotuksen toteuttamisen johdosta, joten ei myöskään kysymystä lisäraiteen rakentamisesta satamaradalle olisi selvitettävä tässä yhteydessä, erittäinkin kun tämä kysymys oli useitten muitten seikkain ja näkökohtain varassa.

Santa- ja Busholman itärantaan oli ehdotettu rakennettavaksi 570 metrin pituinen, rautatieraiteilla ja tarpeellisilla tavaravajoilla varustettu rantasilta. Kun kuitenkin tämä rantasilta tulisi rakennettavaksi vain vähitellen ja liikenteen vaatimusten mukaan, mutta makasiini- ja varastopaikat eivät olleet täysin käyttökelpoisia, ellei niiden läheisyydessä ensinkään ollut tilaisuutta laivain purkauksen ja lastauksen toimittamiseen, oli hallitus arvellut, että tämä tarve olisi aluksi tyydytettävä teettämällä sopiviin kohtiin väliaikaisia laitureita, siten rakennettuja, että ne eivät olisi esteenä vastaisille, lopullisille rantasiltarakennuksille.

Kaikkien edellä kerrottujen ehdotusten toteuttamisesta oli rakennuskonttori laskenut olevan kustannuksia 2,325,100 markkaa.

Hallitus oli niinkään laadituttanut sekä seikkaperäisen suunnitelman, josta näkyi mitkä työt olisi etusijassa teetettävä jotta saaria voitaisiin hetimiten käyttää hyväksi, että myös näiden töiden kustannusarvion. Tämän suunnitelman mukaan olisi sekä molemmat sillat että niiden johdosta tarpeelliset laiturei- ja täytetyöt teetettävä lopullisesti valmiiksi. Yksin ajoin siltarakennusten kanssa olisi ainakin kaksi ehdotetuista kaduista, nimittäin Busholman etelärannalla ja molempien saarien itärannalla kulkevat, teetettävä. Lisäksi olisi Santaholman pohjoisosaan ehdotetut kadut tasotettava sekä vihdoin sen kokoinen väliaikainen silta, että tavalliset höyrylaivat voivat siihen laskea, rakennettava Santa- ja Busholmaa toisiinsa yhdistävän pengermän laitaa. Näistä töistä oli laskettu olevan kustannuksia 487,400 markkaa. Jotta kuitenkin nämä työt ensinkään voisivat tulla kysymykseen taikka ylipäättään olla miksikään hyödyksi, olisi ryhdyttävä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että kaupunki saisi täyden käyttöoikeuden Busholmaan, jonka länsiosa oli annettu vuokralle toistaiseksi vuoden irtisanomisajalla, jota vastoin saaren itäosaa sitoi asessori U. Kurténin kanssa tehty, vasta vuonna 1928 päättyvä sopimus. Hallitus oli tämän johdosta keskustellut viimeksi mainitun vuokramiehen kanssa vuokrasopimuksen purkamiseshdoista sekä häneltä saanutkin tarjouksen, jonka mukaan vuokramies puheenalaisen vuokraoikeuden sekä alueella

olevain rakennusten omistusoikeuden luovuttamisesta vaati m. m. 27,000 markan korvausta. Tämä summa oli merkitty niiden töiden kokonauskustannuksiin, jotka ehdotuksen mukaan tulisivat etusijassa teetetäviksi.

Hallitus esitti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi edellä lausutun mukaisesti laaditun lähemmän ehdotuksen asiassa.

Kirjelmässä ¹⁾ syyskuun 7 päivältä lähetti rahatoimikamari hallituksen vastamainitun esityksen siihen kuuluvine asiakirjoiheen valtuustolle. Samalla kamari m. m. mainitsi pääasiassa yhtyneensä hallituksen ehdotukseen. Kamari oli kuitenkin tahtonut esittää, eikö raidelaitteita olisi niiden suuren liikenteellisen merkityksen vuoksi ennen yksityiskohtaisen ehdotuksen laatimista ja lopullisen ehdotuksen esittämistä edelleen tutkittava ulkomaiden satamakaupungeista ehkä saatavissa olevain kokemusten pohjalla. Niinikään oli kamari tahtonut huomauttaa, että näiden alueiden kaupungin-asemakaavaa vahvistettaessa olisi kaupungin omiin vastaisiin tarpeisiin varattava melkoista suuremmat alat kuin hallituksen ehdotama kortteli n:o 613. Huomattava nimittäin olisi, että tähän uuteen kaupunginosaan lukuisine ja kallisarvoisine tavaravarastoineen olisi laitettava sekä poliisi- ja paloasema että myös huoneistoja liikenne-, satama- y. m. maksujen kantamista varten. Ja kun oli luultavaa, että kaupunki omiin tarkoituksiinsa tarvitsisi melko suuren tonttialan, olisi jo ensimmäisessä alueen käyttämisestä koskevassa ehdotuksessa tarpeellinen ala varattava kaupungin käytettäväksi. Tähän nähden kamari ehdotti kaupungin vastaisiin tarpeisiin varattavaksi myöskin korttelit n:ot 605, 606 ja 609.

Yrityksen kannattavuus ei tietenkään vielä ollut laskettavissa. Mutta laskelman, vaikka epävarmankin, kävi kuitenkin tekeminen sen asianlaidan perusteella, että noin 130,000 m²:n ala voitaisiin vuokrata osin makasiini- ja osin varastotonteiksi. Näistä alueista saataisiin vuotuisia vuokria noin 130,000 markkaa. Kun kokonauskustannukset nousisivat noin 2,300,000 markkaan, saisi kaupunki niinmuodoin suoranaisia tuloja 5 % yritykseen käyttämälleen pääomalle.

Kustannusten koko määrää ei tarvitsisi nykyhetkellä osottaa maksettavaksi. Luultavaa kyllä oli, että tämä huomattava järjestely- ja satamarakennustyö täytyisi pääasiallisimmin kustantaa lainavaroilla, mutta mahdotonta ei ollut, että tuntuvia rahamääriä voitaisiin osottaa kertyneiden tontinlunastusten ylijäämistä. Tähän nähden oli kamari ollut sitä mieltä, että nykyään ainoastaan osa lasketusta kokonaissummasta olisi osotettava maksettavaksi lainavaroista, jota

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 38.

vastoin jällellä olevaan osaan nähden olisi toistaiseksi jätettävä ratkaisematta, käytettäisiinkö lainavaroja vai taksoittamalla saatuja varoja. Määrätessään kuinka suuri osa kustannuksista tässä yhteydessä olisi lainavaroista suoritettava oli kamari katsonut 500,000 markkaa riittävän yrityksen alkuunpanoon ja tärkeimpien töiden teettämiseen.

Lopuksi oli kamari katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että tässä yhteydessä ei päätettäisi miten vastainen maa-ala olisi käytettävä. Näytti nimittäin siltä, kuin olisi kysymys Santa- ja Busholman maan luovutusehdoista liian varhain herätetty ja kaipaisi perinpohjaista harkintaa eri seikkoja huomioon ottamalla.

Rahatoimikamari ehdotti, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

Santa- ja Busholman saarien järjestelemiseksi kirjelmän oheisen suunnitelman mukaisesti osottaa 500,000 markkaa maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainavaroista; sekä

antaa varsinaisen kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle tarpeellisen vahvistuksen;

sekä että varsinainen kaupunginvaltuusto päättäisi:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi sekä valmistaa kaksin kappalein tehdyn ehdotuksen Santa- ja Busholman kaupunginasemakaavanmuutokseksi että myös laatia ja valtuustolle antaa ehdotuksen puheenalaisen alueen rakennusjärjestykseksi;

antaa rahatoimikamarin toimeksi esittää, millä ehdoilla maata luovutetaan Santa- ja Busholmasta, sekä asessori Kurténin kanssa sopia Busholman itäosan vuokraoikeuden luovutuksesta 27,000 markan korvauksen suorittamalla ja muuten hänen esittämillään ehdoilla ynnä ryhtyä muihin toimenpiteisiin töiden aloittamiseksi puheenalaisella alueella sitä varten laaditun seikkaperäisen suunnitelman mukaisesti.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto sekä maistraatilta anoa lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä valittavaksi asiaa käsittelemään ja ratkaisemaan että kaupungin satamakapteenilta vaatia lausuntoa asiasta ynnä kehottaa kaupungin yleisten töiden hallitusta antamaan lähemmän selvityksen Busholman ja Ruoholahdenrannan välisen alan täyttämisestä olevista kustannuksista sekä kustannusarvion satamaradan rakentamisesta kaksiraiteiseksi Ruoholahden ja tavarapihan väliseltä matkalta.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 9 §.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ satamakapteeni huomautti: että Hietalahden sataman rantasilta hänen mielestään oli ulotettu aivan liian pitkälle satamaan päin; että Busholman ja Ruoholahdenrannan väliseen täytealueeseen tehtävä kanava olisi sijoitettava loitommaksi mainitusta rannasta ja kohtisuoraan Ruoholahden puoleista täyte-aineen rantalinjaa vasten; että korttelia n:o 621 ei olisi luovutettava laiva- ja proomuveistämön paikaksi; että aallonmurtaja olisi rakennettava yhdistettyjen saarien eteläpuolella sijaitsevan, Santaholman ja Aallonmurtajakadun rajoittaman altaan edustalle; sekä että valtion jäänsärkijäläivain kytkypaikka olisi järjestettävä Busholman rantasillan luoteisosaan.

Kirjelmässä ¹⁾ marraskuun 17 päivältä kaupungin yleisten töiden hallitus taas ilmoitti, että Busholman ja Ruoholahdenrannan välisen salmen täyttämisen kautta kustannusarvion loppusumma vähenisi 48,095 markalla, johon summaan oli luettu kustannukset täytealueelle suunnitellun, 5 metriä leveän ja 1.8 metriä korkean kanavan teettämisestä jonkinlaiseksi, vaikkakin epämukavaksi väyläksi, jota pitkin soutuveneitä ja muita pienempiä aluksia kävisi kuljettaminen näiden molempain satamain välillä. Jos tämäkin kanava poistettaisiin ehdotuksesta ja sen sijaan tehtäisiin ainoastaan vedenalainen aukko veden kulkua varten, vähenisivät kustannukset vieläkin 20,000 markalla. Lisäksi ilmoitti hallitus, että kustannukset satamaradan laajentamisesta edellä mainitulla paikalla nousisivat 351,330 markkaan, lukuunottamatta sitä 18,900 markan menoerää, mikä jäisi valtionrautateiden maksettavaksi toiseen raiteeseen käytettävistä tarveaineista.

Oheen pannen piirustukset ja kustannusarvion hallitus samalla oikaisi aikaisemmassa kustannusarviossa olevan laskuvirheen, minkä johdosta kustannukset erään siltalaitteisiin tarpeellisen arkun perustamisesta oli laskettu 13,800 markaksi 55,200 markan sijasta.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ lisätty kaupunginvaltuusto Santa ja Busholman järjestämiseksi pääasiallisesti edellä kerrotun suunnitelman mukaisesti osottaa 500,000 markkaa maksettavaksi kaupungin vuonna 1911 ottamasta obligatsioonilainasta, minkä ohessa varsinainen valtuusto sai toimekseen sekä hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen että myös ryhtyä muihin täytäntöönpanotoimiin asiassa.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ tämän jälkeen:

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi sekä valtuustolle lähettää kaksin kappalein laaditun ehdotuksen Santa-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 56. — ²⁾ Lis. valt. pöytäk. marrask. 28 p. 1 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 1 §.

ja Busholman kaupunginasemakaavanmuutokseksi että myös laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen puheena olevan alueen rakennusjärjestykseksi, ja tuli hallituksen näitä ehdotuksia laatiessaan myös ottaa tutkittaviksi kaupungin satamakapteenin edellä mainitussa lausunnossa tekemät huomautukset mainittujen saarien käyttämistä koskevaa alustavaa ehdotusta vastaan sekä yksissä neuvoin satamakapteenin ja terveydenhoitolautakunnan kanssa edelleen perinpohjin valmisteltavaksi ottaa kysymys Busholman ja mantereen välisestä kulkuyhteystiestä;

antaa rahatoimikamarin tehtäväksi valtuustolle lähettää ehdotuksen ehdoiksi, joilla maata luovutetaan Santa- ja Busholmasta; sekä

niinikään antaa rahatoimikamarin toimeksi sopia asessori Kurténin kanssa Busholman itäosan vuokraoikeuden luovuttamisesta 27,000 markan korvauksesta ja muutoin hänen esittäminsä ehdoin sekä ryhtyä muihin toimenpiteisiin, jotta puheena olevalla alueella voitaisiin panna työt alkuun pääasiallisesti sitä varten laaditun seikkaperäisen suunnitelman mukaisesti.

Vahvistettaessa 1912 vuoden rahäsääntöä otettiin ¹⁾ siihen Santa- ja Busholman järjestämistöitä sekä niiden ja Ruoholahdenrannan välisen yhdysväylän ja rautatieraitteen aikaansaamista varten 550,000 markan määräraha.

Määrärahoja
katujen ja
yleisten paik-
kain teettä-
mistä varten.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto määrärahoja yhteensä 783,800 markkaa alempana mainittujen katujen ja yleisten paikkain teettämiseen, nimittäin: Läntisen viertotien ja Runebergkadun välisen, kaupungille kuuluvan Pohjois Rautatiekadun osan, Pohjois Rautatie- ja Fredrikinkadun välisen, kaupungille kuuluvan Arkadiakadun osan, Läntisen viertotien ja Cygnæuskadun välisen, kaupungille kuuluvan Museokadun osan sekä Museo- ja Nervanderkadun välisen, kaupungille kuuluvan Dagmarkadun osan päällystämiseksi ketokivillä, Vilhelmsperinkadun tasottamiseksi ja viertämiseksi, Armfelttien ja Ehrenswardtien kaupungille kuuluvain osain viertämiseksi, Ankkuri- ja Itä Satamakadun välisen Rahapajanrannan päällystämiseksi ketokivillä, Vuori- ja Unioninkadun välisen, kaupungille kuuluvan Vilhonkadun osan sekä Kasvitieteellisen puutarhan viereisen Unioninkadun laajennetun osan päällystämiseksi I:ma noppakivillä asfalttiin, Unioninkadulta Siltavuorenpenkereelle vievän tien tasottamiseksi, Museo- kadun ja Läntisen viertotien yhtymäkohdan järjestämiseksi, seuraavien katujen ja teiden tasottamiseksi: Temppele- ja Fredrikin- kadun välisen Dagmarkadun, Freesekadun, Nervanderkadun ja

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

korttelissa n:o 417 olevan tontin n:o 12 välisen Tempelikadun, Creutz- ja Töölönkadun välisen Apollokadun, Läntisen viertotien ja Creutzkadun välisen Etelä Hesperiakadun, Creutzkadun, Etelä Hesperia- ja Kulneffkadun välisen Töölönkadun, Töölönkadun ja Läntisen viertotien välisen Kulneffkadun, Töölönkadun ja Seuraasaarentien välisen Nimrodkadun, Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien, Sallikadun, Kaavikadun, korttelin n:o 296 viereisen Näinkujan, Itäisen viertotien ja Harjukadun välisen Fredriksperinkadun, Saimaan- ja Karjalankadun välisen Fredriksperinkadun puoleen leveyteensä, Viidennen linjan ja Castréninkadun välisen Itä Pappikadun, Vaasan- ja Fredriksperinkadun välisen Kustaankadun, Itäisen viertotien ja Flemingkadun välisen Vaasankadun, Itäisen viertotien ja Inarintien välisen Keiteleentien, Oulun- ja Ätsärintien välisen Inarintien, Suvantotien noin 100 metriä Inarintiestä länteen, Ouluntien noin 100 metriä Inarintiestä länteen, Vallilan- ja Virtaintien välisen Suvantotien, Ylä ja Ala Roineentien, Virtaintien, Magdalena- ja Fannykadun välisen Maistraatinkadun, Selmakadun, Fannykadun, Selma- ja Reginakadun välisen Bölekadun, Leakadun, Porvoon- ja Fredriksperinkadun välisen Sturekadun länsipuoliskon sekä Norden-skiöldin lehtotien puoleen leveyteensä ynnä lastausraiteen teettämiseksi Sörnäsän rautatien pohjoispuolelle kortteliin n:o 533.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto käskeä rahatoimikamarin, kaupungin yleisten töiden hallitusta kuultuaan, ottaa harkittavaksi kysymyksen Kaavi- ja Toivokadun välisen Floratien varrella sekä Salli- ja Kaavikadun varrella sijaitsevain tonttien voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta, jolloin myös kysymykseen samassa korttelissa Läntistä viertotietä päin olevain tonttien rakennuttamisesta olisi pantava tarpeellista huomiota; eikä mainittujen katujen varsilla sijaitsevia tontteja saisi myydä, ennenkuin valtuusto oli ratkaissut kysymyksen puheena olevan rakennusjärjestyksen muuttamisesta.

Viemärikanavain korjaukseen ja kunnossapitoon myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan kaikkiaan 39,000 markkaa.

Vastamainituissa tilaisuudessa myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto edelleen viemärikanavain teettämiseen, pääasiallisesti päätettyihin kaduntasotustöihin liittyen, kaikkiaan 174,750 markkaa sekä puhdistusaseman rakennuttamiseksi Eläintarhan alueelle Läntisen viertotien itäpuolelta Töölönlahteen laskevia lokaviemärejä varten ja laskujohdon rakennuttamiseksi vanhalta Eläintarhantieltä mainitulle puhdistusasemalle 158,600 markkaa.

Määrärahoja viemärikanavain korjaukseen ja kunnossapitoon.

Määrärahoja viemärikanavain ja likaveden puhdistusaseman teettämiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Mainittuun puhdistusasemaan nähden päätti kaupunginvaltuusto, että sitä koskeva lähempi suunnitelma sekä kysymys aseman paikasta oli alistettava valtuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi ennen puhdistusaseman rakennustyön alottamista.

Määrärahoja teiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto teiden korjaukseen ja kunnossapitoon seuraavat määrärahat, nimittäin: jalkakäytävän teettämiseksi pitkin uutta Eläintarhantietä Säästöpankinrannasta Helsinginkadun jatkoksen risteykseen 22,200 markkaa, Ullanlinnanvuorten poikki Tähtitornin- ja Unioninkadun välillä kulkevan ajotien korjaukseen 2,200 markkaa, Eläintarhan Kehätien korjaukseen 9,500 markkaa, Diakonissalaitoksen ja Läntisen viertotien välisen Eläintarhantien korjaukseen 5,000 markkaa sekä erinäisiin korjauksiin 10,000 markkaa eli siis kaikkiaan 48,900 markkaa.

Lausunto Itäisen viertotien kunnossapitoa koskevasta asiasta.

Maistraatin kirjelmässä syyskuun 16 päivältä oli kaupunginvaltuustolta vaadittu lausunto Itäisen viertotien varrella sijaitsevain talojen omistajain velvoittamisesta panemaan kuntoon ja pitämään kunnossa mainittu viertotie.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto lähettää asian rahatoimikamariin, jonka tuli asiallisten kanssa neuvoteltuaan laatia ehdotus asian järjestämiseksi noudattaen toukokuun 4 päivänä 1896 annettua asetusta kaupunkikunnan ja tontinomistajain kesken tehtävistä sopimuksista katujen kunnossapidon siirtämisestä kunnan haltuun, jolloin kamarin myös tulisi ottaa huomioon asiallisten edut siinä kohden, kuin kamari asiasta maistraattiin antamassaan lausunnossa oli maininnut, ja sitten valtuustolle ilmoittaa mitä asiassa oli esiintullut.

Määrärahoja viertoteiden korjaukseen ja kunnossapitoon.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto viertoteiden erinäisiin korjauksiin 15,000 markkaa sekä Itäisen viertotien viereisen jalkakäytävän jatkamiseen 7,000 markkaa ja Läntisen viertotien viereisen jalkakäytävän jatkamiseen 5,000 eli siis kaikkiaan 27,000 markkaa.

Kaupungin satamaoloja koskeva esitys evätty.

Kaupunginvaltuustolle annettussa kirjelmässä oli Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiö esittänyt ryhdyttäväksi toimenpiteisiin eräiden kaupungin rantasilloilla toimitettavaa kalkin ja kalkkikiven purkausta haittaavain epäkohtain poistamiseksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon asiasta päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, koska kaupunginviranomaisten puolelta jo oli puheena olevassa kohden ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin, että edellä mainittu esitys ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 6 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 4 §.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten seuraavat rahamäärät, nimittäin: erinäisiä korjaustöitä varten 25,000 markkaa, jälle vievään siltain sekä rantasiltain ja jäärailojen aitausten korjauksiin 5,000 markkaa, satamain ruoppaukseen 20,000 markkaa, ruopannostokoneen muuttoa varten 4,000 markkaa, Sörnäsän niemekkeen ruoppavarastopaikan järjestämistä varten 10,000 markkaa, Sumpparin itärannassa olevan yleisen laiturin uudestirakentamista ja jatkamista varten 3,500 markkaa, Makasiininrannan eteläosan kansituksen erään osan päällystämiseen II:da noppakivillä 4,000 markkaa, eteläisen laiturisiiven länsiosan uudestirakentamiseen 3,100 markkaa, Lintulahdenkadun edustalla Sörnäsän rantatien vierellä olevan purkaussillan korjauksiin 2,350 markkaa sekä Sörnäsän läntisen purkaussillan arkkujen ja kansituksen uudestirakentamiseen 15,500 markkaa eli kaikkiaan siis 92,450 markkaa.

Määrärahoja satamain korjaus- ja kunnossapitotöitä varten.

Lisäksi osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto vastamainitussa tilaisuudessa soutu- ja moottoriveneiden kytkylaiturin teettämiseksi Pohjoisrantaan 25,000 markkaa sekä Makasiininrannassa olevan 25 tonnin nostokranan laittamiseksi sähkövoimalla käyväksi 10,000 markkaa.

Määrärahoja satamain uutistöitä varten.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto kustakin edellä mainittuun laituriin kytkettävästä veneestä kannettavaksi maksua 5 markkaa vuodessa.

Veneiden kytkymaksu.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto istutusten y. m. kunnossapitoon seuraavat määrärahat, nimittäin: istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoon 102,800 markkaa, järjestysmiehen palkkaamiseksi Eläintarhan urheilukentälle 600 markkaa, mainitun urheilukentän kunnossapitoon 1,000 markkaa, Punanotkon leikkikentän kunnossapitoon 500 markkaa ja Haapaniemen istutuksessa olevan urheilukentän kunnossapitoon 800 markkaa, kaupunginpuutarhassa olevain asuinrakennusten polttoaineisiin 1,200 markkaa, erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitystä ja polttoaineita varten 360 markkaa, samain valaistusta varten 150 markkaa, talvipuutarhan kunnossapitoon 6,000 markkaa, tallipalvelijaston palkkoihin, kaupunginpuutarhan tallin rehu- y. m. menoihin 6,300 markkaa, kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden korjauksiin 500 markkaa, Alpin kunnossapitoon 1,500 markkaa, vanhempien nurmien ja käytävien uudistukseen 4,500 markkaa, aitausten kunnossapitoon 3,500 markkaa, mullan valmisteluun kaupunginistutuksia varten 3,500 markkaa, lannan ostamiseksi hyötylavoihin 650 markkaa, kaupungin vesilintujen hoitoa varten 1,000 markkaa, leposohvain korjaukseen 2,200 markkaa, työkalujen ostoon ja korja-

Määrärahoja istutusten kunnossapitoon.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §

ukseen 2,500 markkaa, kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvi-huoneissa y. m. kulutetun veden kustantamiseksi 12,000 markkaa sekä vesijohtojen laittamiseksi useihin kaupungin istutuksiin 7,000 markkaa eli siis kaikkiaan 158,560 markkaa.

Kysymys
Kaisaniemen
puiston
uudestijärjes-
tämisestä.

Kirjelmässä ¹⁾ toukokuun 19 päiväältä lähetti kaupungin yleisten töiden hallitus valtuustolle laatimansa ehdotuksen Kaisaniemen puiston uudestijärjestämiseksi sekä lausui asiasta seuraavaa:

Päätarkoituksena oli ollut saada puiston omituista muotoa ja pintamuodostusta noudattava jaoitus sellaiseksi, että siinä tulisivat huomioon otetuiksi puiston luonnolliset edut ja sen ohessa kävisi mahdolliseksi järjestää puisto uudestaan sellaiseen tyyliin, joka arvokkaasti liittyisi puiston ylevään ja luonnonihanaan, vesistön varteiseen asemaan. Siitä lähtien kun elokuunmyrsky vuonna 1890 kaatoi satoja Kaisaniemen suurimpia puita, oli tuo muinoin tuuhea ja kaunis puisto ollut ikäänkuin väliaikaisessa tilassa. Jotta puisto voisi jälleen saavuttaa entisen arvosijansa, täytyisi ryhtyä runsain määrin istuttamaan uusia puita. Tässä ei kuitenkaan näyttänyt käyvän puoltaminen sitä, että koetettaisiin luontoa jäljittelemällä saattaa Kaisaniemi siihen kuntoon, missä se oli ennen myrskyn tuhoamista. Sekä puiston sisäiset, suorassa kulmassa vastakkain käyvät ääriviivat, että sen enimmältä osalta tasainen pinta edellyttivät puiston pääosain säännöllisempää jaoitusta, minkä ohessa liikenteen tarpeet puistoalueella välttämättä näyttivät vaativan käyttämään jyrkkäpiirteistä puistotyyliä.

Tarpeelliset uudet puut olisi etusijassa istutettava suurten liikenneväyläin laidoille sekä leikki- ja urheilukenttään ympärille suoraviivaisiin riveihin, toisin sanoin yksi- tai kaksirivisiksi lehtokujiksi. Tietysti olisi muitakin, säännöllisesti taikka säännöttömästi ryhmitettyjä uusia istutuksia laitettava, mutta leimansa tulisi puistosuunnitelman saada mainituista lehtokujista ja puuriveistä. Edelleen näytti tarpeelliselta panna huomiota siihen kauttakulkuliikenteeseen, joka Rautatientorilta pitkin molempia teatterikujia ja Mikonkatua kävi rautatiepengermän itäpuolelle teetetylle uudelle tielle. Tähän nähden oli tärkeätä, että liikenne koottiin suoraviivaiseen, tasaisella alalla kulkevaan pääväylään, koska sillä tavoin puiston muut osat voitiin saada verraten rauhoitetuiksi. Tämä näkökanta piti myös paikkansa siihen liikenteeseen nähden, joka Elisabetin- ja Unioninkadulta kulki puiston halki Rautatientorille, minkätähden Elisabetinkatua oli ehdotettu jatkettavaksi suoraan suuntaan länttä kohti siihen avonaiseen paikkaan asti, jonka pohjoisrajalta tuo 10 metrin levyinen päätie pohjoista suuntaa kulkien vei Kasvitieteellisen

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 66.

puutarhan rantaan Unioninkadun ja Eläintarhan välille teetetäväksi päätetylle ajotielle.

Nykyisestä lammikosta pysytettäisiin edelleen osa säännöllisesti sijoitettuna Kansallisteatterin keskitse kulkevaksi ajatellun viivan ympärille. Toinen, pienempi lammikko sijoitettaisiin lännestä itään kulkevan päätien päätekohtaksi. Edelleen oli suunniteltu kolmas lammikko laitettavaksi puheenalaisen tien pohjoispuolelle ja siihen päätien suunnassa käyvä silta.

Isoa urheilukenttää laajennettaisiin hiukan pohjoista kohti, jota paitsi se jaettaisiin kaksinkertaisella, lännestä itään käyvällä puurivillä. Kentän eteläosa oli varattu kymmenelle lawntennis-pelille ja pohjoispuoli kaikenlaatuksille nuorison urheiluleikeille. Puiston itäosaan oli aikomus sijoittaa neljä istutusten toisistaan erottamaa leikkikenttää eri-ikäisille lapsille.

Puiston vähäpätöisemmät tiet ja käytävät kulkisivat tasaisella maalla suoraan, mutta noudattaisivat epätasaisella maalla pintamuodostusta. Puistossa oleviin muistomerkkeihin, Paciuksen rintakuvaan ja vapaamuurarin hautaan sekä ravintolan rakennuksiin nähden ei suunnitelman toteuttaminen aikaansaisi mitään muutosta.

Lopuksi oli paikkoja varattu kioskeille ja vähäisille rakennuksille sekä veistokuville, suihkukaivoille y. m.

Ehdotuksen toteuttamisesta olisi, lukuunottamatta pohjoisinta lammikkoa, oheen pannun arvion mukaan kustannuksia 180,000 markkaa.

Samalla lähetti hallitus valtuustolle kaupunginpuutarhuri S. Olssonin laatiman suunnitelman puiston uudestijärjestämiseksi ilmoittaen ei voineensa mainittua ehdotusta puoltaa, koska kustannukset sen toteuttamisesta nousisivat 203,200 markkaan, eikä ehdotuksessa sitä paitsi ollut suotavassa määrässä otettu huomioon puiston pintamuodostusta.

Rahatoimikamari, jolta oli vaadittu lausuntoa asiasta, lähetti valtuustolle kirjelmässä ¹⁾ marraskuun 11 päivältä asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan antaman mietinnön.

Mainitussa mietinnössä valiokunta huomautti kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen tarkoittavan puiston järjestämistä mittausopillisesti säännölliseen ranskalaiseen puutarhatyyliin, joka viime aikoina oli sivistysmaissa päässyt eräissä tapauksissa huomattavan laajaan käytäntöön. Valiokunnan mielestä puisto kuitenkin olisi järjestettävä luonnontyyliin, joka paremmin kuin jäykkä ja vaateliias ranskalainen tyyli näytti soveltuvan meikäläisiin oloihin. Ranskalainen puistotyyli vaati laajempia tasapintoja ja avarampia

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 66.

perspektiivejä, taustanaan rakennustaiteellisia tai veistokuvateoksia, esimerkiksi monumenttaalisia rakennuksia tai loisteliaita yksityisasumuksia. Luonnontyyli taas oli paremmin sovitettavissa pintamuodostuksen mukaan ja soveltui erittäinkin epätasaisella maalla käytettäväksi. Se salli suurempaa kasvullisuuden vaihtelua, teiden ja käytävien vapaampaa sijoittelua sekä puistoalueen pienempään pintain erilaatuista käsittelyä.

Valiokunnan mielestä olisi puiston asemaa ja pintamuodostusta silmällä pitäen puiston järjestelyssä ehdottomasti edullisempi käyttää viimeksi mainittua puutarhatyyliä. Siten järjestettynä puistosta tulisi miellyttävämpi oleskelupaikka kaupungin asukkaille ja se saisi hupaisuuden ja rauhallisuuden leiman, joka hyvin kävisi yhteen täkäläisen makusuunnan, väestön luonteen ja puiston kunnioitusta herättävien muistojen kanssa. Kaisaniemen puutarhatyyliä valitessaan oli valiokunta vihdoin pitänyt ratkaisevana sitä seikkaa, että luonnontyyli vaati vähemmän kustannuksia kuin ranskalainen tyyli kalliine ja laajaperäisine laitteineen. Tämän johdosta oli valiokunta teettänyt uuden vaihtopuolisen ehdotuksen puistoalueen järjestämiseksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan ei ollut tarkoitus sanottavasti muuttaa aikaisempia suunnitelmia, mikäli leikki- ja urheilukenttään sijoittamista koski. Sitä vastoin ehdotukset erosivat toisistaan tuntuvasti mitä tuli teiden ja käytävien suunnitteluun, ne kun valiokunnan ehdotuksessa oli luonnontyylin vaatimusten mukaisesti suunnattu käyriksi maan pintamuodostusta noudattaen.

Rautatientorilta lähtevällä, rautatiepenkereen itälaitaa pitkin kulkevaksi suunnitellulla ajotiellä käyvä liikenne johdettaisiin valiokunnan ehdotuksen mukaan Läntiseltä Teatterikujalta puiston lounaisosassa sijaitsevan kummun ympäritse ja edelleen pitkin rautatiealueen rajaa sekä vihdoin ravintolan länsipuolitse rautatiepengermän eteläpäässä olevaan risteykseen. Siten johtamalla tie pitkin puiston länsirajaa ja sen puiston osan halki, joka rautatiealueen välittömän läheisyyden johdosta verraten vähemmin houkutelisi puoleensa puistossa käyvää yleisöä, edistettäisiin tuntuvassa määrässä puiston muiden osain rauhallisuutta ja hupaisuutta.

Luonnontyylin käyttämisestä puiston uudestijärjestelyssä olisi lisäksi se huomattava etu, että vanhan lammikon kävisi pysyttäminen miltei sinällään, joten vältettäisiin hallituksen suunnittelemain uusien lammikkojen laittamisesta olevat melko runsaat kustannukset. Hallituksen ehdottama, Kasvitieteellisen puutarhan rajalla olevan leikkikentän läheisyyteen tehtävä lammikko näytti suunnitellun aivan liian pieneksi voidakseen täyttää tarkoituksensa.

Elisabetin- ja Unioninkadulta puiston halki Rautatientorille

kulkevan liikenteen vaatimusten tyydyttämiseksi oli hallitus ehdottanut laitettavaksi alaskäytävän Elisabetinkadun jatkokseen sekä sen yhteyteen leveän päälehtokujan, joka kulkisi suoraan länttä kohti. Valiokunta oli sitä mieltä, että tuollainen läpikäytävä olisi omansa puistoon vetämään ei ainoastaan suurinta osaa Kalliosta ja Kruunuhaasta tulevaa jalkamiesliikennettä, vaan myös kaikenlaisia vähemmän toivottavia aineksia, mikä taas tuntuvasti häiritsisi rauhallisuutta tässä eritoten nuoremmille sukupolville varatussa puiston osassa. Valiokunnan mielestä ei sentähden olisi Elisabetinkadun kohdalle laitettava alaskäytävää, ja taas pääkäytävä tähän puiston osaan olisi sijoitettava puiston kaakkoiskulmaukseen Puutarhakadun vierelle.

Puiston järjestämisestä luonnontyyliin olisi kustannuksia 163,000 markkaa.

Edellä mainitussa kirjelmässään puolsi rahatoimikamari valiokunnan ehdottamaa Kaisaniemen puiston uudestijärjestämistä.

Samalla mainittiin, että kaksi kamarin jäsentä oli puoltanut hallituksen ehdotusta siten muutettuna, että pääliikenneväylä vastaisuudessa laitettaisiin kulkevaksi Läntisestä Teatterikujasta aivan pitkin puiston etelä- ja länsilaitaa ravintolaan, ja tämän perustelemiseksi huomauttanut, että oli sopimatonta, että puiston pääkäytävänä olisi Läntinen Teatterikuja, joka ei ole kaupungille kuuluva katu.

Kaikissa ehdotuksissa oli sivuutettu Vilhonkadun uudestitasoituksen johdosta syntynyt kolmion muotoinen ala. Kamarista oli kuitenkin näyttänyt tarpeelliselta, että etusijassa tämä osa silmään pistävän asemansa johdosta olisi järjestettävä, ja tietenkin samaan tyyliin kuin puiston muu osa. Puheenalaisen alueen järjestelysuunnitelman vahvistaminen voitaisiin jättää kamarin tehtäväksi yhteistoimin kaupungin yleisten töiden hallituksen kanssa.

Oheen pannen valiokunnan ehdotuksen siihen kuuluvine kustannusarvioineen ehdotti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä valiokunnan laatiman ehdotuksen Kaisaniemen puiston järjestämiseksi; sekä

antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi vatedes, sikäli kuin määrärahaa tarkoitukseen myönnetään, toteuttaa mainitun suunnitelman.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto sen palauttaa kaupungin yleisten töiden hallitukseen edelleen valmisteltavaksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 22 §.

Kaupungin
puutarha-
viljelys.

Kirjelmässä 1) syyskuun 19 päivältä mainitsi kaupungin yleisten töiden hallitus, että se käsitellessään kysymystä, olisiko kaupunginpuutarha pysytettävä Eläintarhassa vai ehkä muutettava Savilan alueelle, missä kaupungin puutaimistot sijaitsivat, oli katsonut kaupunginpuutarhan pysyttämisen Eläintarhassa olevan joka suhteessa kaupungille edullisimman. Kuten tunnettua, oli kaupungilla puutarhaviljelyksiä Tehtaanpuistossa, mutta täytynee kaupungin mahdollisimman pian ne lakkauttaa, koska kieltämätöntä oli, että puutarhamaata lannoitettaessa ja taimilavoja laitettaessa syntyi epäterveellistä löyhkää niiden haitaksi joilla oli asuntonsa puiston läheisyydessä. Puistoa ympäröivistä asutokortteleista tuleva ja kasveja vaivaava pöly ja savu niinikään oli katsottava melkoiseksi haitaksi, minkä ohessa tuskin olisi hyvän taloudenhoidon mukaista teettää puistossa olevain vanhain ja puoleksi lahojen kasvisuojain sijaan uusia samaan paikkaan, kun ne samoilla kustannuksilla kävisi rakentaminen kaupunginpuutarhaan, joten kasvihuoneviljelys saataisiin tarpeen mukaisesti keskitetyksi.

Valitessa Eläintarhan ja Savilan alueen välillä puolsivat kaupungin taloudelliset edut ilmeisesti kaupunginpuutarhan laajentamista sillä paikalla, missä kaupunki oli jo uhrannut rakennuksiin melko suuria pääomia. Mutta tähän seikkaan katsomatta näytti olevan vaikea löytää paikkaa, joka olisi sopivampi puutarhaviljelykseen kuin nykyinen, joka oli suojattu pohjoistuulilta ja sijaitsi loivasti etelään päin viettävällä rinteellä. Savilassa ei ollut tarjona tähän verrattavia etuja, mutta kyllä se haitta, että se sijaitsi asuntojen läheisyydessä, joitten asukkaita tietenkin vaivaisivat samanlaiset löyhkät, mitkä häiritsivät Tehtaanpuiston lähimpiä naapureita, minkä ohessa kaupungin talvipuutarhan ja Savilan välinen matka tuotaisi melkoista ajanhukkaa ja siitä johtuvia kalliita kuljetuskustannuksia. Sitä paitsi kävisi Savilaan laittaminen tarpeellisia kasvihuoneita ainoastaan sittenkun oli teetetty kalliita pengerrystöitä, jota vastoin sellaiset työt jo oli suurimmaksi osaksi suoritettu Eläintarhassa.

Jos, kuten hallitus luuli voivansa edellyttää, kaupungin koko puutarhaviljelys tulisi keskitettäväksi kaupunginpuutarhaan, olisi sitä ryhdyttävä vähä vähältä laajentamaan tilan saamiseksi sen alan sijaan, joka menetettäisiin lakkauttamalla Tehtaanpuiston alueella harjoitettu puutarhaviljelys sekä poistamalla sikäläiset kasvihuoneet ja kasvisuojat lämpöjohtoineen. Suunnitelluista kasvihuonelaitoksista olisi kustannuksia yhteensä 159,850 markkaa, josta määrästä 25,000 markkaa oli otettu kuluvan vuoden menosääntöön

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 50.

sekä 102,350 markkaa olisi otettava 1912 vuoden, 17,500 markkaa 1913 vuoden ja 15,000 markkaa 1914 vuoden menosääntöön.

Oheen pannen asemapiirustuksen ja kustannuslaskelmat esitti hallitus hyväksyttäväksi edellä olevan mukaista ehdotusta asiassa.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun lausunnon 1) asiasta päätti 2) kaupunginvaltuusto:

että Tehtaanpuiston puutarhaviljelykset vähä vähältä lakka-utetaan, sikäli kuin lisätilaa saadaan rakennuttamalla uusia kasvi- huoneita ja kasvisuojia kaupunginpuutarhaan:

että 1912 vuoden kuluessa on kaupunginpuutarhaan raken- nettava kasvihalli, jonka yhteydessä on kuusi yhteensä 718 m²:n laajuista kasvisuojaa;

että niin kasvihalli kuin kasvisuojatkin on laitettava lämpö- vesijohdoilla lämmitettäväksi;

että mainittua tarkoitusta varten pannaan 1912 vuoden meno- sääntöön 102,350 markan suuruinen määräraha; sekä

että kaupungin yleisten töiden hallitus saa toimekseen valvoa ja teettää puheena olevan työn.

Hallituksen niinkään tekemä ehdotus kaupungin kasvihuo- neiden ja muiden puutarhaviljelysten keskittämisestä yksinomaan kaupunginpuutarhaan ei aiheuttanut päätöstä kaupunginvaltuuston puolelta, koska tämä asia havaittiin sen laatuiseksi, että se vaati lisäharkintaa.

Istutusten laittamiseksi Marian sairaalan vierelle myönsi 3) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosäännön vahvistaessaan 3,157 markan 50 pennin määrärahan.

Määräraha Marian sairaalan istutuksia varten.

Vastamainitussa tilaisuudessa myönsi 3) kaupunginvaltuusto lisäksi istutusten y. m. laittamista varten seuraavat määrärahat, nimittäin: rautatielinjan itä- sekä Alppilantien länsipuolisen alueen järjestämiseksi 15,000 markkaa, kiviaidan teettämiseksi kaupungin- puutarhan pohjoisrajalle 3,000 markkaa, korttelin n:o 127 poh- joisosan istutuksen järjestämiseksi 10,000 markkaa, Haapaniemen urheilukenttää ympäröivän istutuksen jatkamiseksi 4,450 markkaa sekä Kaivopuiston tasotus- ja istutustöitä varten 5,000 markkaa, VI kaupunginosassa Tehtaan- ja Laivurikadun kulmauksessa olevan istutuksen järjestämiseksi 10,000 markkaa, Simonkadun viereisen avonaisen paikan istutusta varten 5,000 markkaa ja Kaisaniemen puiston istutuksia varten 30,000 markkaa, kelkkaratain laittamiseen 3,000 markkaa, Savilan taimistotöiden jatkamiseen 2,500 markkaa

Muita määrä- rahoja istu- tuksia y. m varten.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 50. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 17 §. —

3) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

sekä Punanotkon tasotus- ja istutustöiden jatkamiseen 10,000 markkaa, eli kaikkiaan siis 97,950 markkaa.

Samalla päätti kaupunginvaltuusto antaa kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi laatia ja valtuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotuksen edellä mainitun rautatielinjan itä- ja Alppilantien länsipuolisen alueen järjestämiseksi sekä määräsi, että tämän työn aloittamista varten osotettua 15,000 markan määrärahaa ei saisi käyttää, ennenkuin valtuusto oli voinut hyväksyä edellä mainitun ehdotuksen.

Määrärahoja
puhtaanapitoa
varten.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto puhtaanapitolaitosta varten seuraavat määrärahat, nimittäin: kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain, kauppahallien sekä Aleksanterinkadun talon n:o 1 ja Länsirannan talon n:o 10 pihain puhtaanapitoa varten 5,000 markkaa, kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoa varten 5,000 markkaa, vartijain palkkaamiseksi 7,000 markkaa, makkien ja käymäläin puhtaanapitoon 15,000 markkaa, makkien ja käymäläin korjauksiin 2,000 markkaa, käymäläin vedenkulutusta varten arviolta 5,000 markkaa, kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapitoa varten 130,000 markkaa, VI kaupunginosan huvila-alueella olevain, kaupungille kuuluvain tieosain puhtaanapitoa varten 11,500 markkaa, keskikaupungin katujen kastelua varten 28,500 markkaa, keskikaupungin katujen kasteluun ja Kauppatorin huuhteluun tarvittavan veden kustannuksiin 22,900 markkaa, viertoteiden puhtaanapitoon 40,000, Kaivopuiston s:n 1,000 ja teiden 18,000 markkaa, venesatamain puhtaanapitoon 2,000 markkaa, jäiden puhtaanapitoon 1,500 markkaa sekä kolmen tarveainevajain teettämiseen 900 markkaa eli siis kaikkiaan 294,400 markkaa.

Määräraha
yleisen käy-
mäläin puh-
taanapidon
rakennus-
töihin.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön osotti ¹⁾ kaupunginvaltuusto Malmin kaatopaikalla olevan lastauslaiturin uudestirakentamista ja sikäläisten rakennusten korjausta varten 3,600 markkaa sekä uuden kaivon teettämiseksi Malmille ynnä pumpun ja putkenosain hankkimiseksi siihen 2,400 markkaa.

Määräraha
Korkeasaaren
ja Seurasaaren
laitosten
voimassa-
pitoon.

Sen johdosta että Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunta oli kaupunginvaltuustolta anonut yhtiön 1911 vuoden voittovarain kaupungille tulevasta osuudesta 87,015 markan 28 pennin määrärahaa käytettäväksi Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon vuonna 1912, myönsi ²⁾ valtuusto yhtiölle mainittuun tarkoitukseen 35,000 markan määrärahan edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta sekä aikansa takaisin suoritettavaksi kaupungin osuudesta mainittuja voittovaroja, minkä

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 7 §.

ohessa valtuusto sen kysymyksen valmistelemiseksi, minkä verran yhtiölle lopullisesti voitaisiin myöntää avustusta edellä mainituista voittovaroista, lähetti asian siihen erikoisvaliokuntaan, jonka valtuusto vastedes asettaisi laatimaan ehdotusta voittovarain jakamiseksi.

Kirjelmässä huhtikuun 12 päivältä 1910 oli rautatiehallitus esittämillään syillä anonut, että Suomen valtionrautatiet vapautettaisiin rautatiehallituksen ja Helsingin kaupungin välillä tammikuun 21 päivänä 1892 tehdyn sopimuksen mukaisesta velvollisuudesta joko uudesti rakentamalla laajentaa Töölönlahden rautatiepenkereen alaisen aukon vähintään kahta vertaa laajemmaksi nykyistään taikka myös teettää siihen lisäksi toisen aukon.

Sittenkun rahatoimikamari, kuultuaan asiassa rakennus- ja satamakonttorin mieltä, oli siitä antanut lausunnon, päätti 1) kaupunginvaltuusto evätä rautatiehallituksen esityksen.

Maistraatin kirjelmässä joulukuun 6 päivältä oli kaupunginvaltuustolta vaadittu lausuntoa kaupunginasemakaava-arkkitehdin laatimasta, kaupungin yleisten töiden hallituksen hyväksymästä ehdotuksesta eri kaupunginosain maantieteellisiksi nimiksi.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 2) kaupunginvaltuusto siitä vaatia rahatoimikamarin lausuntoa.

Evätty esitys rautatiehallituksen vapauttamisesta velvollisuudesta laajentaa Töölönlahden rautatiepenkereen alaista aukkoa.

Lausunto kaupunginosain maantieteellisten nimien ehdotuksesta.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan inventtaajiksi valitsi 3) kaupunginvaltuusto herrat Salingren ja Stockmannin sekä heidän varamiehikseen herrat Kihlmanin ja Krogiuksen.

Kirjelmässä toukokuun 4 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle rahatoimikonttorin laatiman kertomuksen 4) kaupungin 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä. Tilinpäätös oli yhteenvedettynä seuraava:

Kaupunginkassan inventtaajat.

Kertomus kaupungin 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.

Tulot.

Tuloja rahasäännön mukaan	Smk 15,501,568: 35
„ yli rahasäännön	„ 1,596,785: 80
Säästöä määrärahoissa	„ 252,639: 98
	<hr/>
	Yhteensä Smk 17,350,994: 13

1) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 22 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 21 §.
— 3) Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 5 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 18.

Menot.

Määrärahoja rahasäännön mukaan	Smk 15,501,568: 35
Määrärahoja ylitetty	„ 718,624: 16
Vajausta lasketuissa tuloissa	„ 74,701: 19
	Smk 16,294,893: 70
Vuoden tulos, ylijäämää	„ 1,056,100: 43
	Yhteensä Smk 17,350,994: 13
Edellä mainittu ylijäämä	Smk 1,056,100: 43
siihen lisättyinä 1909 vuoden käyttämätön voitto eli	„ 445,078: 65
antaa saldoksi vuodelle 1911	Smk 1,501,179: 08

Kertomus
kaupungin 1910
vuoden tilien
ja hallinnon
tarkastuksesta.

Kirjelmässä toukokuun 13 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle kertomuksen ¹⁾ kaupungin 1910 vuoden tilien ja hallinnon tarkastuksesta.

Kertomuksessa lausuiivat tilintarkastajat ensinnäkin toivottavaksi, että painettuja kertomuksia olisi saatavissa paljon useammista kaupungin laitoksista kuin siihen asti oli ollut laita, sekä että nämä kertomukset hyvissä ajoin annettaisiin tilintarkastajille, jotka täten saisivat hyvän pohjan työlleen.

Kaupungin menoja tarkastaessaan olivat tilintarkastajat havainneet niitä olleen 15,937,718 markkaa 72 penniä osotetun summan 15,501,568 markan 35 pennin sijasta, joten lisäys oli 2.8 % koko budjetista, sen sijaan että se oli ollut 3.4 % ja 4.9 % vuosina 1909 ja 1908.

Silmäys kaupungin tuloihin osotti melkoista suurempia eroavaisuuksia laskettujen ja todellisten tulojen välillä, mutta suotuisaan suuntaan, sillä todellisia tuloja oli ollut 16,993,819 markkaa 15 penniä lasketun määrän 15,501,568 markan 35 pennin sijasta, ollen tämä lisätulo siis 1,492,250 markkaa 80 penniä. Tätä tulosta olivat edistäneet m. m. korot 194,240 markalla 43 pennillä, vesi-johto 79,175 markalla 15 pennillä, valaistuslaitokset 273,271 markalla 95 pennillä sekä tontinlunastukset 666,019 markalla 11 pennillä. Lopputuloksena osotti kaupungin tilinpäätös vuodelta 1910 ylijäämää 1,056,100 markkaa 43 penniä, mikä tulos oli paljon suotuisampi kuin yhtenäkkään edellisenä vuonna.

Tarkastusta toimitettaessa oli tilintarkastajain huomio, samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna, kiintynyt niihin lukuisiin eri tilien välisiin siirtoihin, joita vuoden lopussa oli tehty, varsinkin tällä kertaa pääluokkaan XIII, Yleiset työt, kuuluvilla tileillä.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 27.

Mainitun pääluokan kohdalla toimitettuja tilisiirtoja ei ollut mitenkään perusteltu.

Tälläkin kertaa palasivat tilintarkastajat jo kahdessa viime tarkastuksessa lausuttuun toivomukseen, nimittäin että eri laitosten kesken aikaansaataisiin yhteistoimintaa siinä mielessä että yhteisiä paljottaisostoja ja urakkatarjouksia tekemällä koetettaisiin saada alennetuksi niiden tarveaineiden hintoja, joita suurissa määrin käytetään kaupungin tarpeisiin. Vuosi vuodelta kohonneet tarvetavarain ostokustannukset, vertauslukujen puute arvosteltaessa tavarain hintaa, jota eri laitokset olivat maksaneet melko lailla eri määrät samasta tavarasta, sekä kaupungin lukuisia ja erilaisia laitoksia kohtaava vaikeus keskenään neuvotella tämänlaisista asioista, saattoivat itsestään ajattelemaan tämänlaatuisten ostojen järjestämistä erikoisen hankintalautakunnan välityksellä. Tämän lautakunnan tulisi hankkia tarjouksia ja kuuluttaa mainittujen tarvetavarain hankintahuutokauppoja. Siten kävisi mahdolliseksi nykyistä suuremmassa määrässä saada hankintasopimukset tehdyiksi aikoina, jolloin tavara oli huokeimmillaan. Jotta eri laitosten toivomukset ja tarpeet tulisivat parhaimmalla tavalla tyydytytyiksi, sopisi lautakunnan jäseniksi valita näihin laitoksiin kuuluvia henkilöjä, joiden lisäksi asetettaisiin asiantuntijoita mutkallisempain kysymysten ollessa käsiteltävinä. Juoksevia asioita vuoden varrella hoitamaan olisi tarpeellista asettaa erikoinen toimihenkilö. Lautakunnan käsiteltävinä olisivat lähinnä esim. hiilien, polttopuiden, öljyjen, rakennusaineiden, heinäin, rehun, huonekalujen, linoleumin, konttori- ja koulutarvikkeiden ostamista, taulukkojen, lomakkeiden ja muiden sellaisten painattamista, sairaalain tarveaineiden sekä elintarpeiden hankkimista koskevat kysymykset. Lautakunnan kustannukset olisivat aivan varmaan mitättömän pienet verrattuina niihin summiin, mitkä täten säästyisivät, jota paitsi päästäisiin välillisestikään eri hankkijoita suosimasta. Olisi ehkä löydettävissä muitakin keinoja kysymyksen ratkaisemiseksi, mutta joka tapauksessa näytti asia niin tärkeältä, että jotakin olisi pian tehtävä kaupungin etujen tehokkaammin huomioon ottamiseksi edellä mainituissa kohdin.

Edellä mainittua kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä annettua kertomusta sekä tilintarkastuskertomusta esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää rahatoimikamarille sekä kaupungin muille hallituksille ja hallinnollisille lautakunnille vastuunvapauden niiden toiminnasta ja tilityksestä vuodelta 1910.

Vastuunvapaus kaupungin hallintoviranomaisille vuodelta 1910.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 7 §.

Mitä sitten tuli tilintarkastajain lausumiin toivomuksiin että painettuja kertomuksia tulisi olla useammasta kaupungin laitoksesta kuin ennen, että vältettäisiin tilikirjoissa tekemästä siirtoja tililtä toiselle sekä että asetettaisiin erikoinen lautakunta toimittamaan tavarain yhteisosteluja kaupungin tarpeisiin, katsoi kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi varata rahatoimikamarille tilaisuuden tutustua mainittuihin lausuntoihin, ja tuli kamarin, sittenkun se oli, mikäli tarpeelliseksi osottautui, esitetyistä asioista neuvotellut kaupungin eri laitosten ja viranomaisten kanssa, valtuustolle antaa lausunto ja ehdotus edellä mainituista seikoista.

Kertomus kaupungin irtaimen omaisuuden katsastamisesta.

Kirjelmässä huhtikuun 6 päivältä ilmoitti 1) rahatoimikamari kaupunginvaltuuston tiedoksi, että kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehet olivat toimittaneet kaupungissa ja Greijuksen tilalla sijaitsevassa vaivaistalon lisäsairaalassa olevan kunnan irtaimen omaisuuden katsastuksen, mutta varanneet itselleen tilaisuuden vastedes antaa erityisen kertomuksen kaasulaitoksen kivihiilivaraston ja Bengtsårin kasvatuslaitoksen katsastuksesta.

Sittemmin lähetti rahatoimikamari kirjelmässä syyskuun 28 päivältä valtuustolle kertomuksen kaasulaitoksen kivihiilivaraston ja Bengtsårin irtaimiston katsastuksesta. Kertomuksessa ehdotettiin, että jokin kaupungin vuodekseen valitsemista irtaimen omaisuuden katsastusmiehistä jo tammikuussa 1912, mainitun kasvatuslaitoksen katsastusluetteloa laadittaessa, kävisi laitoksessa sekä ottaisi henkilökohtaisesti osaa katsastukseen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi 2) kaupunginvaltuusto vastamainittuun ehdotukseen.

Vastuunvapaus Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle.

Kirjelmässä toukokuun 24 päivältä lähetti Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta valtuustolle kertomuksen koulujen hallinnosta vuonna 1910 sekä kertomuksen koulujen samanvuotisten tilien tarkastuksesta.

Asiaa esiteltäessä päätti 3) kaupunginvaltuusto myöntää johtokunnalle vastuunvapauden mainitulta tilivuodelta.

Kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkamaksutapa.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti 4) kaupunginvaltuusto, että kaupungin palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet saavat palkkansa jälestäpäin kunkin kuukauden viimeisenä päivänä, kuitenkin niin, että ne virkamiehet, jotka nykyään saavat palkkansa edeltäpäin, vastedeskin, niin kauan kuin ovat kaupungin palveluksessa, saavat pitää mainitun edun.

Määräraha maistraatin jäsenten ja vir-

Kirjelmässä toukokuun 3 päivältä anoi maistraatti, viitaten pääasiassa samoihin syihin, joilla yhteinen raastuvanoikeus oli

1) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 15 §. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 26 §. —

3) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 33 §. — 4) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 16 §.

perustellut esitystään 1) määrärahan myöntämisestä raastuvanoikeuden puheenjohtajain, jäsenten ja notaarien viransijaisten palkkaamiseen, että maistraatin jäsenille ja virkamiehille myönnettäisiin viransijaisuuspalkkiot kuukauden kesälomaa varten ja että palkkiota myönnettäisiin oikeusneuvosmiehen viransijaisen palkkaamiseksi sekä siksi kuukaudeksi, minkä oikeusneuvosmies on kunnallispor- mestarin kesäloman aikana velvollinen hoitamaan pormestarin- virkaa, että oikeusneuvosmiehen omankin lomakuukauden ajaksi 400 markkaa kuukaudessa eli kaikkiaan 800 markkaa, kahden kunnallis- neuvosmiehen viransijaisille, kumpaisellekin 250 markkaa, eli yh- teensä 500 markkaa, samaten kahden notaarin viransijaisille, kum- paisellekin 200 markkaa, eli yhteensä 400 markkaa, maistraatin- sihteerin viransijaiselle 200 markkaa, registraattorin viransijaiselle 150 markkaa ja kanslistin viransijaiselle 100 markkaa eli siis kaikkiaan 2,150 markkaa vuodessa.

Asiaa esiteltäessä lähetettiin 2) se lausunnon saamista varten siihen valiokuntaan 3), jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut val- mistelemaan kysymystä palkkion myöntämisestä yleensä kaupungin virka- ja palvelusmiesten kesäloman aikaisten viransijaisten palk- kaamiseksi.

Sittemmin antamassaan lausunnossa valiokunta huomautti, että pääasiassa samat syyt, joita valiokunta oli mietinnössään 4) viran- sijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kesäloman hankkimiseksi kau- pungin virka- ja palvelusmiehille esiintuonut raastuvanoikeuden jäseniin nähden, myös soveltuivat maistraatin virkamiehiin, minkä- tähden valiokunta puolsi myöntymistä maistraatin esitykseen, kui- tenkin siten että, koska raastuvanoikeudelle ei ollut yhdessä- kään tapauksessa anottu suurempaa viransijaisuuspalkkiota kuin 350 markkaa kuukaudessa eikä mainittua määrää ollut valiokunnan mielestä ylitettävä, olisi oikeusneuvosmiehenkin viransijaisen palkkio määrättävä enintään täksi summaksi ehdotetun 400 markan palkkio- määrän sijasta. Valiokunta siis ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi myöntää maistraatin jäsenille ja virkamiehille sellaiset apu- maksut viransijaisten palkkaamiseksi kuukauden kesäloman ajaksi, kuin valiokunta edellä oli puoltanut, eli yhteensä 2,050 markkaa vuodessa, joka rahamäärä vuodelta 1911 suoritettaisiin valtuuston käyttövaroista.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi 5) kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

1) Ks. tätä kert. siv. 116. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 48 §. — 3) Ks. tätä kert. siv. 117. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — 5) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 2 §.

Maistraatin
tarverahain
määrärahan
ylitys.

Määräraha
raastuvanoikeu-
den puheen-
johtajain, jä-
senten ja no-
taarien viran-
sijaisten palk-
kaukseen.

Asiasta tehdyn esityksen johdosta oikeutti ¹⁾ kaupunginvaltuusto maistraatin 2,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä olevan maistraatin tarverahain määrärahan.

Joulukuun 5:ntenä 1910 päivätyssä kirjelmässä huomautti yhteinen raastuvanoikeus, että raastuvanoikeuden eri osastot olivat useana vuonna voineet järjestää istuntonsa kesäkuukausina siten, että oikeusasioita oli käsitelty kahtena peräkkäisenä viikonpäivänä, minkä järjestelyn kautta, joka oli raastuvanoikeuden henkilökunnalle suonut tilaisuuden oleskella maalla muina viikonpäivinä, melkoinen helpotus oli saavutettu kesän aikaisessa virantoimituksessa. Lukuunottamatta ensimmäistä osastoa, joka toistaiseksi oli voinut pysyttää tämän järjestyksen, oli raastuvanoikeuden kuitenkin lisääntyneen työn vuoksi jo kesällä 1909 täytynyt luopua siitä ja pitää istuntonsa kesäisin, kuten muinakin vuodenaikoina, kolmena viikonpäivänä. Lisääntyneen työtaakan johdosta ei eri osastojen jäsenillä ollut mahdollisuutta hoitaa toistensa virkoja kesäisin. Raastuvanoikeuden puheenjohtajilla ja jäsenillä tosin oli oikeus saada kesälomaa, mutta kun sen ehdoksi oli pantu, että he itse palkkaisivat viransijaisensa, oli raastuvanoikeuden jäsenten asema tässä kohden huonompi kuin maamme useimpain muiden virkamiesten. Edellä lausutun johdosta ja kun menot, joita raastuvanoikeuden jäsenten ja raastuvanoikeudessa palvelevien notaarien täytyi suorittaa saadakseen hyvin tarvitsemaansa ja joskus runsaan työn vuoksi välttämättömän tarpeellista lepoa kesäisin, viimeisten kymmenen vuoden kuluessa olivat kohonneet lähes kaksinkertaisiksi, alisti yhteinen raastuvanoikeus, eikö kaupunginvaltuusto katsoisi olevan syytä myöntää kaupungin varoista määrärahaa viransijaisten palkkaamiseksi raastuvanoikeuden jäsenten ja notaarien kesäloman ajaksi ainakin sen verran, mikä likimain vastaisi tavanmukaisia viransijaisuuspalkkioita puolelta loma-ajalta. Tässä tapauksessa tarvittaisiin yhteisen raastuvanoikeuden arvioinnin mukaan viisi 350 markan palkkiota puheenjohtajia, seitsemän 250 markan palkkiota jäseniä ja samoin seitsemän yhtäsuurta erää eri osastojen notaareja varten. Kaikkiaan tarvittaisiin puheenalaiseen tarkoitukseen niinmuodoin 5,250 markkaa.

Puheenalaisen esityksen johdosta antamassaan lausunnossa rahatoimikamari m. m. huomautti, ettei kaupunginvaltuusto ollut siihen asti periaatteellisesti käsitellyt kysymystä viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kaupungin virkamiehille kesäloman aikana. Tosin oli rahasäännössä erinäisiä viransijaisuuspalkkioita kesäloman hankkimiseksi, mutta nämä määrärahat oli vuosien kuluessa

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 18 §.

menosääntöön pantu ainoastaan harkinnan nojalla kussakin eri tapauksessa sekä pikemmin poikkeustapauksina kuin yleisenä sääntönä. Ylipäänsä ei kaupungin virka- ja palvelusmiehille ollut viime aikoihin asti ensinkään taattu kesälomaa, lukuunottamatta kuitenkin maistraatin ja raastuvanoikeuden virkamiehiä.

Kun raastuvanoikeuden esitys välillisesti sisälsi anomuksen virkamiesten palkkojen parantamisesta sekä sentähden olisi ollut tehtävä niin hyvissä ajoin, että se olisi voitu ottaa lopullisesti tutkittavaksi viime budjetinkäsittelyn yhteydessä, mutta niin ei ollut tehty eikä anomus tarkoittanut ainoastaan tilapäisen määrärahan myöntämistä täksi vuodeksi, vaan sen lisäksi vuotuista menoa vastaisuudessaakin, olisi ollut soveliasta jättää asia lepäämään budjetinkäsittelyyn asti vuonna 1911. Mutta kun kamarilla oli tiedossa, että valtuustolle tulisi tehtäväksi muitakin samantapaisia esityksiä ja kysymys viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kaupungin virkamiehille kesäloman hankkimiseksi heille niinmuodoin näytti tulevan päiväjärjestykseen sekä tällä kysymyksellä oli melko suuri taloudellinen kantavuus ja sen ratkaiseminen suuntaan tai toiseen saattoi aiheuttaa tuntevan lisäyksen kaupungin menosääntöön, esitti kamari, että kaupunginvaltuusto lähettäisi asian erikoisvaliokuntaan, jonka tulisi antaa selvitys ja ehdotus viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä virkaloman hankkimiseksi kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen, ja valittiin erikoisvaliokunnan jäseniksi herrat Lundenius, Walldén ja Tollet.

Valiokunta antoi sittemmin asiasta mietinnön ²⁾. Siinä valiokunta aluksi huomautti, että kaupunginvaltuusto oli rahatoimikamarin ehdotuksesta toukokuun 11 päivänä 1909 antanut sensisältöisen yleislausunnon, että kunnan virkamiehille olisi, kun työn tasaista kulkua haittaamatta saattoi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassaa rasiteta erityisellä menolla, hankittava vuosittain kuukauden kesäloma.

Annettuaan sitten erinäisiä tietoja siitä, miten valtion palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten kesäloma oli järjestetty, lausui valiokunta asiasta yleensä, että erittäinkin pohjolassa pitkine, pimeine syksyineen ja talvineen sekä lyhyine kesineen saanee katsoa olevan nykyajan pyrintönä sekä julkisessa että yksityisessä toiminnassa, että niille, joilla oli virka tai jotka suorittivat vakinaista työtä ja joiden oli pakko asua kaupungissa, taattiin se lepo ja virkistys, minkä jonkin ajan kestävä vapautus työstä sekä siten mahdolliseksi käynyt maalla oleskelu tietenkin tuotti. Oltuaan

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 21 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 16.

aikaisemmin suotu pääasiallisesti ainoastaan osalle varsinaisia ylempiä ja alempia virkamiehiä sekä yliopisto- ja kouluvirkakuntain jäsenille oli tämä etu vähitellen myös ulotettu liike-elämän ja teollisuuden alalla palveleviin henkilöihin.

Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehiin nähden huomautti valiokunta, että heille oli ainakin jossain määrin suotu kesälomaa ilman että työn siitä lienee tarvinnut kärsiä sanottavaa keskeytystä. Eräitä virkoja varten oli kaupunki myöntänyt tarpeelliset viransijaisuuspalkkiot, toisissa tapauksissa taas olivat virkamiehet korvauksetta hoitaneet toistensa virkoja.

Saadakseen selville mitä viransijaisuuspalkkioiden myöntäminen kaupungin virka- ja palvelusmiesten kesälomaa varten kaupungille merkitsisi taloudelliselta kannalta oli valiokunta tehnyt laskelmia sekä niistä havainnut että, jos kaikille niille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, joiden katsottiin olevan kesäloman tarpeessa, taattaisiin apumaksu viransijaisen palkkaamiseksi kuukauden kestävän kesäloman ajaksi, koituisi tästä kaupungille menoja tasaluvuin noin 30,000 markkaa. Tämä summa, johon ei ollut luettu niitä 9,660 markan määrärahoja, mitkä kaupunki jo aikaisemmin oli puheenalaiseen tarkoitukseen myöntänyt, eikä myöskään yhteisen raastuvanoikeuden anomaa 5,250 markan määrärahaa, oli laskettu sen nojalla, mitä viimeksi mainittu viranomaisen oli katsonut tarvittavan viransijaisten palkkioiksi kuukauden aikana eli siten, että eräin vähäisin poikkeuksin 50 % pohjapalkasta oli pantu säännöksi; kuitenkin ei 350 markkaa suurempaa apumaksua ollut edellytetty ainoatakaan virkaa varten.

Vaikka valiokunta oli sitä mieltä, että kesälomaa olisi mahdollisimman laajassa mitassa suotava kaupungin virkamiehistölle, ei valiokunta kuitenkaan katsonut seurauksena tästä käyvän hyväksyminen lausuntoa, että kaupunki joka tapauksessa ottaisi velvollisuudekseen jonkin lähemmin määrätyn perusteen mukaan avustaa viransijaisen palkkaamista. Paitsi että kaupungille tästä koituvaa menoerää täytyi pitää varsin tuntuvana, varsinkin jos otettiin huomioon, että nykyään päiväjärjestyksessä oleva kysymys eläke-edun varaamisesta kaupungin virkamiehille niinikään aiheuttaisi melko suuren menon heidän palkkaetujensa parantamiseksi, herätti tuollainen menettely valiokunnan mielestä epäilyksiä periaatteelliseltakin kannalta. Kesäloman ynnä viransijaisen palkkaamiseen tarvittavan apumaksun saamista tarkoittavaa vaatimusta ei käynyt katsominen niin itsestään selväksi, että kaupunginvaltuustolla olisi syytä myöntää määrärahaa, jota ei ollut pyydetty ja joka ei tulisi käytettäväksi yleishyödylliseen tarkoitukseen. Lakiin perustuvaa oikeutta virkaloman tai virkaloman aikaisen viransijaisen palkkion saami-

seen ei kaupungin virkamiehillä ollut tässä puheena olevissa tapauksissa, koska sellaista etua ei ollut virkaan otettaessa taattu. Tämän johdosta oli valiokunta sitä mieltä, että kysymys viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kesälomaa varten olisi jätettävä harkinnan varaan kussakin eri tapauksessa, jolloin sellainen hakemus oli tehty, minkä menettelyn ei tietystikään tarvitsisi estää valmistelemasta tällaisia kysymyksiä yhdenmukaisesti taikka siinä noudattamasta eräitä yleisiä näkökohtia.

Mitä sitten tuli yhteisen raastuvanoikeuden lähettämään esitykseen, huomautti valiokunta, että puheenalaisesta asiasta nykyään voimassa olevat määräykset olivat k. senaatin kesäkuun 20 päivänä 1908 antamassa päätöksessä, jossa lausuttiin, että maistraatin ja raastuvanoikeuden puheenjohtajat saavat nauttia kahden kuukauden kesälomaa, jos asettavat ja palkkaavat puolestaan sijaisjäsenet, jotka maistraatti ja raastuvanoikeus hyväksyvät, kuitenkin siten että maistraatin kunnallispormestari ja oikeusneuvosmies tai raastuvanoikeuden saman osaston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja eivät saa yhtäaikaa nauttia tällaista lomaa.

Siksi loma-ajaksi, jota raastuvanoikeuden puheenjohtajat ja jäsenet olivat mainitun säännöksen mukaan nauttineet, oli näiden siis itsensä täytynyt palkata viransijaisensa; ja oli tämän johdosta anottu, että kaupunki myöntäisi kohtuulliset palkkiot toista loma-kuukautta varten sekä puheenjohtajille ja jäsenille että notaareille.

Tätä esitystä harkitessaan oli valiokunta katsonut tarpeelliseksi hankkia tarkempia tietoja raastuvanoikeuden eri osastojen viimevuotisten istuntojen lukumäärästä sekä saanut tietää, että kukin osasto oli kokoontunut noin 10 à 12 kertaa kuukaudessa, kesäkuukausinakin, ja että istunnot olivat tavallisesti kestäneet koko aamupäivän ja joskus, varsinkin ensimmäisellä osastolla, jatkuneet myöhään iltapäivälläkin. Kun samalla otettiin huomioon, että eräiden oikeuden jäsenten ja notaarien velvollisuutena oli pöytäkirjan laadinta ja että tämän työn tarkastaminen oli puheenjohtajain velvollisuutena, joihin töihin istuntojen välinen aika pääasiallisesti kului, oli ilmeistä, että yhteisen raastuvanoikeuden viittausta oikeuden runsaaseen työtaakkaan saattoi pitää oikeutettuna, ja näin sitä suuremmalla syyllä, kun tuomarintoimi laatunsakin puolesta täytyi myöntää varsin rasittavaksi. Tuomarille näytti olevan sangen tärkeää, ettei työhalu, huomion tarkkuus eikä arvostelukyky liikarasiituksen johdosta herpaantunut, vaan että tarpeellista ja riittävää virkistävää lepoa oli tarjona. Jos tämä tunnustettiin, lienee niinkään myönnettävä, että kaupungin tuli menetellä niin, että oli olemassa mahdollisuutta tarpeellisen virkistykseen saamiseen, tarvitsematta asianomaisille siitä koitua ainakaan tuntuvaan taloudellista

uhrausta. Yhteisen raastuvanoikeuden esitys, että kaupunki suorittaisi lasketut viransijaisuuskustannukset puolelta kesäloman ajalta näytti sentähden valiokunnasta kohtuulliselta ja hyvin perustellulta.

Edellä esittämänsä johdosta valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

suostua yhteisen raastuvanoikeuden anomukseen kaikkiaan 5,250 markan vuotuisen määrärahan myöntämisestä viransijaisten palkkaamiseksi raastuvanoikeuden puheenjohtajille, jäsenille ja notaareille näiden kesäloman ajaksi, mikä määräraha vuodelta 1911 olisi suoritettava valtuuston käyttövaroista; sekä

että kysymys tällaisten viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä kaupungin muille virka- ja palvelusmiehille aikaisemmin myönnettyjen lisäksi ei tässä yhteydessä aiheuttaisi muuta toimenpidettä, vaan jätettäisiin asianhaaran harkitsemisen varaan niissä tapauksissa, jolloin tämäntapaisia hakemuksia valtuustolle tehtänee.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

Määräraha raastuvanoikeuden viidettä osastoa varten vuodeksi 1912 ja kysymyksen asettamisesta vakinaiselle kannalle y. m.

Kirjelmässä lokakuun 5 päivältä teki yhteinen raastuvanoikeus esityksen ei ainoastaan 25,200 markan määrärahan myöntämisestä vuodeksi 1912 mainitun oikeuden väliaikaisen viidennen osaston voimassapitoon sanottuna vuonna, vaan myös komitean asettamisesta valmistelemaan kysymyksiä mainitun osaston asettamisesta vakinaiselle kannalle sekä raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston työmäärän huojentamisesta ynnä siitä raastuvanoikeuden kokoonpanoon ja työtapaan ehkä johtuvista muutoksista, johon komiteaan, paitsi niitä henkilöitä, jotka valtuusto näkisi hyväksi siihen valita, yhteinen raastuvanoikeus oikeutettaisiin jäseniksi valitsemaan kaksi jäsenistään sekä Helsingin asianajajayhdistys kaksi asianajajaa.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ²⁾ kaupunginvaltuusto yhteisen raastuvanoikeuden esitykseen, ja oli edellä mainittu 25,200 markan määräraha merkittävä 1912 vuoden menosääntöön, jota paitsi valtuusto puolestaan ehdotetun komitean jäseniksi valitsi herrat Grotenfeltin Walldénin ja Renvallin.

Viransijaisuuspalkkio kaupunginviskaali A. Mestertonille.

Maistraatin esityksestä myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaupunginviskaali A. Mestertonille 400 markan korvauksen siitä, että Mesterton oli lokakuun 6 päivästä saman kuukauden 31 päivään hoitanut täkäläisen toisen kaupunginviskaalin virkaa.

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 8 §.

Kaupunginviskaali A. Mestertonin y. m. anomuksesta 1) sekä budjettivaliokunnan ehdotuksesta päätti 2) kaupunginvaltuusto 1912 vuoden menosääntöön ottaa kaikkiaan 1,000 markan määrärahan, josta annettaisiin neljä 250 markan suuruista palkkiota kuukauden kesäloman hankkimiseksi kaupunginviskaaleille.

Määräraha kaupunginviskaalien viransijaisten palkkaamiseen.

Kirjelmässä marraskuun 6 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle sekä maistraattiin annetut hakemukset parempain palkkaetujen myöntämisestä ulosottolaitoksen palvelusmiehille että myös maistraatin esityksen, että sille annettaisiin 3,000 markan määräraha käytettäväksi toisen kaupunginvoudin luona palvelevain ulosottoapulaisten lahjapalkkioiksi.

Ulosottoapulaisten palkanparannus- y. m. anomukset evätty.

Asiaa esiteltäessä epäsi 3) kaupunginvaltuusto mainitut hakemukset ja esityksen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 4) kaupunginvaltuusto sihteerilleen, varatuomari Hj. Ekholmille virkavapautta tammikuun 15 päivästä helmikuun loppuun, ja määrättiin lakitieteenkandidaatti E. Bök virkavapauden aikana hoitamaan sihteerinvirkkaa kaikkiaan 750 markan palkkiosta, joka maksettaiisiin kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Virkavapaus kaupunginvaltuuston sihteerille sekä määräraha viransijaisten palkkukseen.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemän esityksen ozonikojeen hankkimisesta kaupunginvaltuuston kokoussaliin valtuusto epäsi 5), koska näytti epätietoiselta, saavutettaisiinko mainitulla toimenpiteellä tarkoitusta.

Evätty esitys ozonikojeen hankkimisesta kaupunginvaltuuston kokoussaliin.

Tässä yhteydessä annettiin valmistusvaliokunnan toimeksi tehdä kaupunginvaltuustolle ehdotus sensuuntaiseen toimenpiteeseen ryhtymisestä, että valtuuston kokoukset voitaisiin pitää muualla kuin nykyään käytetyssä ahtaassa ja erittäin epämukavassa huoneistossa.

Kysymys toisen kokoushuoneiston hankkimisesta kaupunginvaltuustolle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,500 markan määrärahan ylimääräisen sihteerin palkkaamiseksi kamariin kesäkuun 1 päivään asti.

Määräraha ylimääräisen sihteerin palkkaamiseksi rahatoimikamariin.

Rahatoimikamarin kirjelmässä toukokuun 4 päivältä tehdyn esityksen johdosta myönsi 7) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 700 markan määrärahan apulaisen palkkaamiseksi liikennekamreerille tullikamarin posti- ja varasto-osaston maksunpanon toimittamisessa, käytettäväksi mainitussa kirjelmässä ehdotetulla tavalla.

Määräraha apulaisen palkkaamiseksi liikennekamreerille.

Tehtailija J. Eichingerin kaupunginvaltuustolle tekemän, palmunsiementen liikennemaksun huojistamista tarkoittavan hakemuksen

Palmunsiementen liikennemaksu vahvistettu.

1) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 26 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 3) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 11 §. — 4) Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 7 §. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 6 §. — 6) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 17 §. — 7) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 22 §.

johdosta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon ¹⁾ asiasta päätti ²⁾ valtuusto vahvistaa mainitun liikennemaksun 70 penniksi 1,000 kilolta.

Kauttakulku-
tavarankulku-
liikenne-
maksuista
vapauttamista
koskevan päätöksen selitys.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli kirjelmässään ³⁾ joulukuun 15 päivästä 1910 tiedustellut kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän n. s. kauttakulku-tavaran liikennemaksuista vapauttamista koskevan päätöksen oikeata sisällystä sekä Helsingin kauppalavaltuutettujen annettua niiltä vaaditun lausunnon ³⁾ asiasta ja sittenkun valtuuston asiaa edelleen valmistelemaan asetama ⁴⁾ valiokunta, johon kuuluivat herrat Lassenius, Häggman ja Krogius, oli antanut asiasta mietinnön ³⁾, päätti ⁵⁾ valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti selittää:

että liikennemaksuja ei tarvitse suorittaa, kun tavara, joulukuun 30 päivänä 1887 tullaamattomain tavarain kuljetuksesta maassa ja maan kautta annetun tullisäännön 10 luvun mukaan voidaan täältä lähettää tullipassituksella, sekä että siis:

a) tavara on suorastaan aluksesta, rantasillalta tai kaupungin tavaravajasta meritse tai rautateitse uudesti lastaamatta määräpaikkaan lähetettävä;

b) osote paikalla olevan vastaanottajan ei tarvitse olla tavaran omistaja; sekä

c) vastaanottajan tulee asua paikkakunnalla, jolla on tullaus-oikeus.

Samalla päätettiin, että kaupunginvaltuuston siten tekemä päätös oli saatettava rahatoimikamarin ja liikennekonttorin tiedoksi ollakseen noudatettavana mainitussa valiokunnan mietinnössä tarkoitetuissa tapauksissa.

Kysymys talvi-
purjehdus-
kauden aikaisen
liikenne- ja
satamamaksu-
jen alennusta
koskevan
määräyksen
muuttamisesta.

Vahvistaessaan 1912 vuoden rahasäännön päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto erikoisvaliokuntaan, jonka kokoonpano valmistusvaliokunnan tulisi ehdottaa, lähemmin valmisteltavaksi lähettää liikennekonttorin esittämän kysymyksen että voimassa olevaa määräystä liikenne- ja satamamaksujen huojistamisesta 50 %:lla talvipurjehduskauden aikana muutettaisiin sikäli, että talvipurjehduskauden alku määrättäisiin tammikuun 1 päiväksi.

Suoritettujen
liikennemak-
sujen pala-
utusta tarkoi-
tava anomus
eväty.

Liikemies W. Lübcken rahatoimikamarille tekemän anomuksen, että hänelle maksettaisiin takaisin eräästä tšekäläisen venäläisen lukion uutisrakennusta varten maahan tuottamastaan tiilimäärästä suorittamansa liikennemaksut, kaikkiaan 354 markkaa, kaupunginvaltuusto epäsi ⁷⁾ kamarin ehdotuksen mukaisesti.

¹⁾ Rtk. kirj. tammik. 26 p. n:o 89. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 19 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 14 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 6 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 7 §.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä oli Töölön sokeritehdasosakeyhtiö anonut, että valtuusto sekä antaisi anteeksi sen 96 markan rahamäärän, jota yhtiöltä oli vaadittu makasiinivuokrana eräästä sokerimäärästä, jota oli vahvistetun makausajan yli säilytetty eräässä Katajanokan rantamakasiinissa, että myös päättäisi, ettei makasiinivuokraa vastedes lueta tavarasta, jota tavaranomistaja ei ole vallitsevan vaunujen puutteen johdosta voinut vahvistetun maksuttoman makausajan kuluessa rantamakasiineista poistaa, ollen kuitenkin rahatoimikamarille varattava oikeus erikseen harkita kutakin eri tapausta.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun lausunnon 1) asiasta, päätti 2) kaupunginvaltuusto sen lähettää lausunnon saamista varten siihen erikoisvaliokuntaan, minkä valtuusto oli asettanut 3) käsittelemään kysymystä kaupungin rantasilloilla olevain tavara-vajain käyttämisestä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 7 päivänä 1910 oli erikoisvaliokuntaan lähettänyt 4) kysymyksen työkunnan järjestämisestä kaupungin pakkahuoneeseen, antoi valiokunta asiasta mietinnön 5).

Siinä valiokunta m. m. lausui, ettei erimielisyyttä näyttänyt voivan vallita pakkahuoneeseen perustettavan työkunnan tarpeellisuudesta. Kysymys, olisiko kaupungin vai tulliviranomaisten otettava huolekseen työkunnan perustaminen, sen sijaan saatettiin ottaa keskustelun alaiseksi. Omasta puolestaan oli valiokunta sitä mieltä, että työkunta olisi soveliaimmin kaupungin perustettava, koska näytti olevan liikkeenharjoittajille hyödyksi, että kaupunginviranomaisilla olisi jonkinlaista vaikutusvaltaa työkunnan toimintaan ja johtoon.

Kysymyksellä, kävisikö tavaranomistajaa pakottaminen käyttämään kaupungin työkuntaa vai olisiko häntä pidettävä oikeutettuna, jos tahtoi, käyttämään omaa väkeään tai palkkatyöläisiä kaupungin pakkahuoneessa, ei valiokunta katsonut olevan sanottavaa käytännöllistä merkitystä. Jos kaupunki perustaisi sellaisen työkunnan ja sille vahvistaisi liikkeenharjoittajille edullisen taksan, olisi epäilemättä osottautuva, että liikkeenharjoittajat havaitsisivat olevan etunsa mukaista olla käyttämättä muuta väkeä. Oli muuten oletettavissa että, niin pian kuin työkunta oli saatu aikaan, sille tulliviranomaisten alotteesta taattaisiin yksinoikeus työskennellä pakkahuoneessa, muuttamalla tähän kuuluvia voimassa olevan tullisäännön määräyksiä, jos tarve vaatisi.

Anonus maksettavaksi pannun makasiinivuokran anteeksi antamisesta y. m.

Työkunnan järjestäminen kaupungin pakkahuoneeseen.

1) Rtk. kirj. lokak. 19 p. n:o 583. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 14 §. — 3) Ks. tätä kert. siv. 217. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 193. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

Työkunnan järjestystapaan nähden oli valiokunta sitä mieltä, että työkunta olisi asetettava liikennekonttorin alaiseksi. Sen työtä lähinnä johtamaan asetettaisiin rahatoimikamarin valitsema esimies, joka saisi palkkaa esim. 250 markkaa kuukaudessa sekä 10 prosenttia osavoittoa mahdollisesta nettovoitosta. Tämä esimies ottaisi miehistön toimeen.

Kun paino ehdotettiin pantavaksi maksunpanon perusteeksi, tarkoitettiin sillä bruttopainoa, s. o. tavaraa kaikkine kääreineen, mikä paino kävi selville tullilaitoksen konossementtikappaleesta tai, kun tavara oli saapunut rautateitse, rahtikirjasta. Näiden kirjain puuttuessa olisi punnitseminen toimitettava. Korvaus olisi liikennekonttorin pantava maksettavaksi ja sen kassaan maksettava. Korvaussumma merkittäisiin ja kuitattaisiin liikennemaksuista annettuun laskuun.

Korvausta olisi suoritettava mietinnön oheisen taksan mukaan. Työkunnan vuotuisiin kustannuksiin nähden ehdotti valiokunta:

20 vakinaista työmiestä varten à 100 markkaa kuukaudessa, ollen nämä velvolliset tarpeen vaatiessa tekemään työtä toimitusajan (k:lo 9—4) ylikin	24,000	markkaa
Ylimääräistä työvoimaa varten	5,000	”
Työnjohtajaa varten	3,000	”
Työpuseroita, lakkeja y. m. varten	500	”
	<hr/>	
	Yhteensä	32,500 markkaa

Koko tämän vakinaisen 20-miehisen työvoiman ei tarvitsisi ryhtyä toimeen, ennenkuin olot sitä vaatisivat.

Tuloja oli tietenkin vaikea varmasti laskea edeltäpäin. Todenäköisyyslaskelman oli valiokunta kuitenkin hankkinut. Sen mukaan olisi suoranaisia tuloja 35,000 markkaa vuodessa.

Paitsi vasta mainittuja suoranaisia tuloja kävisi kaupungille kuitenkin työkunnan olemassa ollessa hankkiminen lisäksi välillisiä tuloja siten, että menot pakkahuoneiden y. m. puhtaanapidosta, jotka nykyään nousevat 4 à 5,000 markkaan vuodessa, jäisivät kokonaan pois, kun tämä puhtaanapito pantaisiin työkunnan velvollisuudeksi.

Jos kaupunki päättäisi perustaa puheena olevan työkunnan, olisi se valiokunnan mielestä järjestettävä toistaiseksi ainoastaan koetteeksi, samalla kun liikennekonttori velvoitettaisiin ennen marraskuun loppua antamaan lausunnon työkunnan toiminnasta saaduista kokemuksista sekä ehkä tarpeelliseksi havaitun ehdotuksen työkunnan järjestyksen ja taksan muuttamiseksi.

Asiaa esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

1) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 23 §.

täkäläiseen pakkahuoneeseen kesäkuun 1 päivästä koetteeksi perustettavaksi työkunnan, jonka järjestys ja velvollisuudet olisivat sellaiset kuin valiokunta oli edellä ehdottanut;

antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin liikennekonttorin kanssa ryhtyä tarpeellisiin täytäntöönpanotoimiin asiassa; sekä

antaa liikennekonttorin toimeksi ennen marraskuun loppua tehdä rahatoimikamarille ilmoituksen työkunnan toiminnasta saaduista kokemuksista niine sitä koskevine ehdotuksineen, joita tarpeellisiksi katsottanee.

Samalla vahvisti kaupunginvaltuusto seuraavan, valiokunnan ehdottaman:

Taksan Helsingin kaupungin pakkahuoneen työkuntaa varten.

I. Lastin vastaanotto ja varastoonpano:

- a) yksityisistä kääroistä 100 kg:lta 15 penniä
 b) tukkutavaroista liikennekamreerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan.

- II. a) Maksut tavaroiden tuomisesta tullaushuoneeseen pakkahuoneen makasiinista, niiden viemisestä pakkahuoneeseen ja antamisesta sieltä, kun muuten tarpeellisen työn suorittaa tavaranomistajan oma väki 100 „ 15 „
 b) Maksut työkunnan suorittaessa kaiken tullikäyttelyyn kuuluvan työn:
 1) kun tullikäyttely ei vaadi täydellistä purkamista ja pakkaamista 100 „ 25 „
 2) kun tullikäyttely vaatii täydellisen purkamisen ja pakkaamisen 100 „ 35 „

Vähin maksu I ja II kohdassa on 50 penniä.

III. Postipaketin purkamisesta ja pakkaamisesta kappaleelta 10 penniä.

IV. Työkunnan miehistöä voidaan myös käyttää aikapalkalla, ja on maksu siinä tapauksessa 75 penniä tunnilta miestä kohti.

Täyttääkseen saamansa tehtävän lähetti liikennekonttori valtuustolle marraskuun 30:ntena päivätyn kirjelmän ¹⁾, esittäen siinä m. m. seuraavaa:

Kesäkuun 1 päivänä olleella 18-miehisellä työvoimalla ei alussa ollut riittävästi työtä, minkätähden sitä, kahden miehen erottua, ei täydennetty ennenkuin syyskuun 1 päivänä. Heinäkuussa oli vakinainen työvoima ollut täysin riittävä, mutta jo elokuussa oli täytynyt käyttää tilapäistä miehistöä, ja sen tarve oli kuukausi

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 62.

kuukaudelta lisääntynyt, vaikka vakinaista miehistöä oli syyskuun 1 päivänä lisätty 2 miehellä. Koska apumiehistöä oli tarvittu päivittäin ainoastaan työajan joinakin tunteina tai muutamina viikonpäivinä ja kelpollisia tilapäisiä työmiehiä oli ollut saatavissa, oli konttori toistaiseksi voinut olla lisäämättä vakinaista työvoimaa, joten purjehduskauden päätyttyä ei ollut tarvinnut erottaa varsin monta työmiestä.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan olivat vakinaiset työmiehet velvolliset tekemään työtä koko toimitusajan k:lo 9:stä 4:ään ja tarpeen vaatiessa yli senkin. Heidän velvollisuuksiinsa kuului pakkahuoneen puhtaanapitokin. Tullihuoneen konttori- ja muiden yleisön käytettäväksi luovutettujen huoneistojen puhdistamista ei sitä vastoin käynyt edullisesti teettäminen työkunnan miehistöllä, osin koska tämän puhdistamisen naiset toimittivat paremmin, osin ja pääasiallisimmin koska se oli toimitettava aikoina, jolloin työkunnan miehistö ei ollut velvollinen olemaan työssä eri korvausta saamatta.

Työkunnan toiminnan taloudellinen tulos ensimmäiseltä puolelta vuodelta kävi ilmi laaditusta taulukosta ja osotti tappiota 1,289 markkaa 52 penniä.

Saavutetun kokemuksen nojalla katsoi konttori olevan syytä koetteeksi tehdä sellaisen muutoksen vakinaisen työvoiman palkkaustapaan, että vakinainen palkka alennettaisiin puoleen määräänsä eli 50 markkaan sekä määrättäisiin 25 pennin tuntipalkka, jossa tapauksessa tuntimäärä laskettaisiin siten, että maksettavaksi pantu työpalkka jaettaisiin taksassa määrättyllä tuntimaksulla. Sellainen palkkaustapa olisi omansa kehottamaan työmiehiä käyttämään työajan mahdollisimman tarkkaan.

Työpalkka oli ainoastaan poikkeustapauksissa pantu maksettavaksi painon mukaan, nimittäin tullattaessa tavaroita, joita oli ollut useaa eri laatua pienehköt määrät, jommoisten tavarain käsittely vei verraten paljon aikaa. Aniharvoin oli sellaisissa tapauksissa työpalkka noussut taksan määräämää 50 pennin vähintä maksua enemmäksi. Kun siis painon mukaista maksunpanoa oli ainoastaan harvoin käytetty ja niissä tapauksissa, jolloin niin oli tehty, maksettavaksi pantu työpalkka ei riittänyt työkustannuksiin, oli konttorin mielestä tämä maksunpanotapa kokonaan poistettava taksasta ja ainoastaan tuntimaksu pysytettävä; mutta tältäkin kohden oli taksaa korotettava, jos mieli pysyväisesti ylläpitää menojen ja tulojen välistä tasapainoa.

Määräys että työnjohtaja ottaa työmiehet oli osottautunut sopimattomaksi.

Edellyttäen konttorin olevan kaupunginvaltuuston päätöksen osottamissa rajoissa tehtävä ne palkkaustavan muutokset, joita konttori katsoi tarpeen vaatimiksi, ehdotti konttori:

että työpalkan maksunpano painon mukaan lakkaisi tammi-kuun 1 päivästä 1912;

että samasta ajankohdasta lukien tuntimaksu korotettaisiin 90 penniin, ja alotettu puolitunti luettaisiin puoleksi tunniksi; vähin kannettava maksu olisi 50 penniä;

että tukkutavaraa pakkahuoneeseen otettaessa ja varastoon pantaessa maksu määrättäisiin liikennekamreerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan;

että kappalemaksu postipaketin purkamisesta ja pakkaamisesta olisi edelleen 10 penniä; sekä

että työkunnan työmiehet ottaisi kamreeri työnjohtajan esityksestä.

Tämä liikennekonttorin esitys pantiin pöydälle 1) johonkin seuraavaan kokoukseen.

Satamakonttorin kirjanpitäjän G. Steniuksen kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen, että hän saisi nauttia palkan- korotusta viiden vuoden palveluksesta 1911 vuoden alusta lukien, valtuusto, rahatoimikamarin annettua lausunnon 2) asiasta, epäsi 3).

Niinikään valtuusto, kamarin 4) ja budjettivaliokunnan ehdotusten mukaisesti, epäsi 5) satamakonttorin rahatoimikamarille tekemän, kaupunginvaltuustolle lähetetyn esityksen tarpeellisen määrärahan osottamisesta kahden- tai viidentoista satamakonstaapelin asettamisesta 1912 vuoden alusta.

Rahatoimikamarin esityksestä valtuutti 6) kaupunginvaltuusto kamarin arkkitehti E. Fabritiukselle viransijaisuuspalkkiona kaupunginasemakaava-arkkitehdin viran hoitamisesta lokakuun 20 päivästä joulukuun 31 päivään 1910 osottamaan 250 markkaa maksettavaksi kaupunginasemakaava-toimikunnan samanvuotisesta määrärahasta.

Vahvistettaessa 1912 vuoden menosääntöä otettiin 7) siihen kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulaisen palkkaamiseksi 6,000 markkaa.

Helsingin kaupunkikunnan työnjohtajaliiton kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen kaupungin palveluksessa olevain työnjohtajain ja piirustajain palkkaetujen parantamisesta valtuusto, rahatoimikamarin annettua lausunnon 8) asiasta, epäsi 9).

Satamakonttorin kirjanpitäjän G. Steniuksen palkan korotus-anomus evätty. Evätty esitys määrärahan myöntämisestä satamakonstaapelin luvun lisäämiseksi.

Viransijaisuuspalkkio kaupunginasemakaava-arkkitehdin viran hoitoa varten.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulaisen palkkaus.

Evätty esitys työnjohtajain ja piirustajain palkkaetujen parantamisesta.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 28 §. — 2) Rtk. kirj. maalisk. 23 p. n:o 205. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 19 §. — 4) Rtk. kirj. marrask. 6 p. n:o 610. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 6) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 16 §. — 7) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 8) Rtk. kirj. jouluk. 7 p. n:o 677. — 9) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 11 §.

Määräraha huoneiston vuokraamiseksi rakennuskonttorin huoneiden rakennusosastoa varten.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 2,400 markan määrärahan rakennuskonttorin huoneiden rakennusosastolle tarpeellisen huoneiston vuokraamista ja korjauksia varten.

Tilastoaineiston järjestäminen ja julkaiseminen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto antaa kaupungin tilastokonttorin toimeksi järjestää ja julkaista viime kiinteistö- ja rakennuslaskussa Helsingissä kootun tilastoaineiston sekä tarkoitusta varten myöntää 1,500 markan määrärahan, ja oli mainittu rahamäärä pantava maksettavaksi konttorin tämänvuotisessa vuosirahansäännössä olevasta painatuskustannusten määrärahasta.

Työväenasiain lautakunnan liittymisen kahteen järjestöön.

Työväenasiain lautakunnan esityksestä valtuutti ³⁾ kaupunginvaltuusto lautakunnan liittymään tänne perustettuun sosiaaliseen keskusliittoon ja Parisissa perustettuun kansainväliseen työttömyyden vastustamislittoon (Association internationale pour la lutte contre le chômage) sekä tarverahainsa määrärahasta suorittamaan tästä johtuvat maksut, yhteensä 200 markkaa.

Määräraha työväenasiain lautakunnan sihteerin viransijaisen palkkaamiseen.

Työväenasiain lautakunnan esityksestä myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto kuukauden kesäloman hankkimiseksi lautakunnan sihteerille vuotuisen 100 markan viransijaisuusapumaksun, joka vuodelta 1911 suoritettaisiin valtuuston käyttövaroista.

Määräraha kunnan työnvälitystoimiston apulaisten viransijaisten palkkaamiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 550 markan määrärahan viransijaisten palkkaamiseen kunnan työnvälitystoimiston toiselle naisapulaiselle, 100 markan mukaan kuukaudesta lukien, neljän kuukauden aikana sekä miesapulaiselle kuukaudeksi, 150 markan mukaan lukien, joina aikoina nämä henkilöt olivat sairauden tähden estyneet hoitamasta toimiaan.

Virkavapaus kunnan työnvälitystoimiston apulaiselle I. Peteliukselle sekä määräraha viransijaisten palkkaamiseen.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli kirjelmässä syyskuun 28 päivältä tehnyt esityksen virkavapauden myöntämisestä kivullosuuden tähden kunnan työnvälitystoimiston apulaiselle, rouva I. Peteliukselle, päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto, mainitun toimiston johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, myöntää apulaiselle Peteliukselle tuollaista vapautta enintään kuudeksi kuukaudeksi, syyskuun 1 päivästä lukien, sekä samalla oikeuttaa hänet sinä aikana palkastaan, 200 markasta kuukaudessa, kuukausittain kantamaan 150 markkaa, minkä ohessa valtuusto siten jällelle jääväin 50 markan lisäksi myönsi 75 markan kuukausimäärärahan tarpeellisen viransijaisten palkkaamiseen; ja oli mainittu viransijaisuusmääräraha, siis kuuden

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 11 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 36 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 29 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 37 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 25 §.

kuukauden ajalta 450 markkaa, pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää kasvatyslautakunnan jäsenille ja sihteerille lautakunnan asioissa tehdyistä matkoista 10 markan päivärahan ynnä korvauksen todellisista matkakuluista, maksettavaksi lautakunnan tarverahoista.

Helsingin muinaismuistolautakunnan kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta että lautakunnan kokoelmiin ostettaisiin konsuli G. Sundmanin omistama isonlainen kokoelma vanhempia valokuvia Helsingistä 3,000 markan hinnasta ja rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon päätti ²⁾ valtuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa kamarin tekemään konsuli Sundmanin kanssa sopimuksen mainitun valokuvakokoelman ostamisesta 3,000 markan hinnasta, joka maksettaisiin valtuuston käyttövaroista, sekä määrätä kokoelman annettavaksi muinaismuistolautakunnan haltuun sen säilytettäväksi.

Kaupunginvaltuuston kesäkuun 13 päivänä annettua Helsingin muinaismuistolautakunnan toimeksi ³⁾ lähettää valtuustolle ehdotuksen lautakunnan uudeksi vuosirahansäännöksi lähetti lautakunta kirjelmässä ⁴⁾ lokakuun 14 päivältä valtuustolle sellaisen ehdotuksen.

Rahatoimikamarin annettua ehdotuksesta lausunnon vahvisti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, samalla kun päätti että mainitun lautakunnan nimi vastedes oli oleva „Helsingin kaupungin museon lautakunta“ seuraavan menosäännön:

Helsingin kaupungin museon lautakunnan menosääntö.

Johtaja, palkkiota	Smk 600:—
Valokuvaukseen sekä museoesineiden ostoon	„ 2,000:—
Vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa ja lämpöä, palkkiota ..	„ 600:—
Tarverahat, valaistus y. m.	„ 400:—
	<hr/>
	Yhteensä Smk 3,600:—

Kirjelmässä syyskuun 30 päivältä anoi maistraatti myönnettäväksi 2,500 markan määrärahaa, jolla, lukien 400 markkaa kuukaudessa, heinäkuun 1 päivästä vuoden loppuun palkattaisiin tarpeelliseksi havaittu apulainen rakennustarkastukseen ja josta summasta maistraatti oli tarverahoistaan edeltäpäin heinäkuun 1 ja lokakuun 1 päivän väliseltä ajalta osottanut maksettavaksi 1,200 markkaa.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto myöntää pyydetyn määrärahan.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 33 §. —

³⁾ Ks. tätä kert. siv. 40 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 39. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 2 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 5 §.

Kasvatyslautakunnan jäsenten ja sihteerin päiväraha ja matkakulujen korvaus. Määräraha valokuvain ostamiseksi Helsingin muinaismuistolautakunnan kokoelmiin.

Helsingin kaupungin museon lautakunnan menosääntö.

Määräraha apulaisen palkkaamiseksi rakennustarkastukseen.

Tässä yhteydessä katsoi kaupunginvaltuusto tarpeelliseksi huomauttaa maistraattia joulukuun 30 päivänä 1909 tekemästään, maistraatin tiedoksi kirjelmässä mainitulta päivältä saatetusta päätöksestä, jonka mukaan annettiin maistraatin tehtäväksi ryhtyä toimiin rakennustarkastuksessa noudatettavan sivusaatavataksan tarkastamiseksi siltä kohden kuin mainitussa kirjelmässä oli lähemmin mainittu, minkä tehtävän täyttämistä valtuustolle ei ollut saapunut mitään tietoa.

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston vuosirahansääntö.

Lopullisesti esiteltäessä ¹⁾ valiokunnan mietintöä ehdotuksineen köyhäinasianajolaitoksen uudestijärjestämiseksi vahvasti ²⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin vähävaraisten oikeusaputoimistolle seuraavan vuosirahansäännön, noudatettavaksi huhtikuun 1 päivästä:

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston vuosirahansääntö.

Oikeusavustaja, palkkaa	Smk	6,000:—
Oikeusavustajan apulainen, palkkaa	”	3,600:—
Viransijaisen palkkaamiseksi oikeusavustajain kesäloman aikana	”	600:—
Vuokrarahoja	”	1,400:—
Tarverahoja, arviolta	”	1,100:—
		Yhteensä Smk 12,700:—

Edellä mainittu 600 markan määrä viransijaisen palkkaamiseksi oikeusavustajain kesäloman ajaksi myönnettiin kuitenkin ainoastaan väliaikaisesti, siihen nähden että kysymys tuollaisen vapauden suomisesta kaupungin virkamiehille nykyään oli kaikessa laajuudessaan käsiteltäväksi lähetetty tarkoitusta varten asetettuun erikoisvaliokuntaan.

Samalla päätti valtuusto köyhäinasianajokonttorin silloisen huoneiston muutostöitä varten myöntää 700 markan määrärahan; ja oli tästä päätöksestä johtuvat menot, sikäli kuin köyhäinasianajolaitoksen 1911 vuoden menosäännössä olevat määrärahat eivät niihin riittäisi, maksettava valtuuston käyttövaroista.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin vuosirahansääntö.

Lopullisesti esiteltäessä rahatoimikamarin esitystä ³⁾ kaupungin revisionilaitoksen perustamisesta vahvasti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto seuraavan kamarin ehdottaman vuosirahansäännön Helsingin kaupungin revisionikonttorille noudatettavaksi 1912 vuoden alusta:

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 206 ja seur. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 2 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 209 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 13 §.

Helsingin kaupungin revisionikonttorin vuosirahansääntö.

1 kaupunginreviisori, palkkaa	Smk	9,000:—
1 reviisori	”	6,000:—
Revisionikonttorin apulaisten palkkiot, arviolta	”	6,000:—
Vuokra ja tarverahat, arviolta	”	4,000:—
	Yhteensä Smk	25,000:—

Muist. Kaupunginreviisori ja reviisori saavat palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % palkastaan kumpaisellakin kerralla.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 1) kaupunginvaltuusto käyttövareistaan 343 markan 5 pennin määrärahan kaluston ostamiseksi poliisilaitoksen siveysoastolle.

Määräraha poliisilaitoksen kaluston ostoon.

Läänin kuvernöörin vaatimaksi lausunnoksi tehdyn ehdotuksen johdosta että poliisilaitoksen siveysoastoon asetettaisiin kaksi naispuolista houreinhoitajaa, kumpikin 1,200 markan vuosipalkalla, päätti 2) kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon, ilmoittaa, että kaupunki, siinä tapauksessa että sanottuun ehdotukseen myönnyttään, suostuu ottamaan osaa mainittujen hoitajain palkkaamiseen samassa suhteessa kuin kaupunki ottaa osaa poliisilaitoksen muihin kustannuksiin, eli kahdella seitsemäsosalla kokonaiskustannusten määrästä.

Lausunto naispuolisten houreinhoitajain asettamisesta poliisilaitoksen siveysoastoon.

Kirjelmässä elokuun 11 päivältä lähetti maistraatti valtuustolle lääninhallituksen lähetteen, jossa kaupunginvaltuustolta vaadittiin lausuntoa kaupungin poliisimestarin poliisilaitoksen uuden vuosirahansäännön ehdotusta vastaan tekemäin muistutusten johdosta.

Lausunto poliisilaitoksen uuden vuosirahansäännön ehdotuksesta.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti 3) kaupunginvaltuusto maistraatilta anoa hankittavaksi lausuntoa asiasta siltä komitealta, jonka maistraatti aikaisemmin oli asettanut laatimaan edellä mainittua ehdotusta.

Mainittu komitea antoi sittemmin mietinnön 4) asiasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti 5) kaupunginvaltuusto, lähettäen mainitun mietinnön kuvernöörille, samalla ilmoittaa kaikin puolin yhtyvänsä mietinnössä oleviin lausuntoihin.

Maistraatin kirjelmässä syyskuun 30 päivältä vaadituksi lausunnoksi kaupungin poliisimestarin läänin kuvernöörille tekemän esityksen johdosta että 3,800 markan vähimmästä hinnasta saataisiin myydä poliisilaitokselle kuuluva automobiili, joka oli havaittu

Lausunto poliisilaitokselle kuuluvan automobiilin myymisestä.

1) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 19 §. — 2) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 4 §. —

3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 37 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 49. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 10 §.

tarkoitukseensa kelpaamattomaksi ja jonka ostoon kaupungin varoista oli myönnetty 2,000 markan apumaksu, päätti 1) kaupunginvaltuusto ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut puheenalaista myyntiä vastaan mitään muistuttamista, edellyttäen että kauppahinta säädettyllä tavalla tilitetään.

Terveystenhoitola
lautakunnan
tarverahain
määrärahan
ylitys.
Määräraha
ensimäisen
kaupungin-
lääkärin apu-
laisen palkkaa-
miseksi.

Tehdyn esityksen johdosta oikeutti 2) kaupunginvaltuusto terveydenhoitola-
lautakunnan 1,500 markalla ylittämään kuluvan vuoden
menosääntöön merkityn lautakunnan tarverahain määrärahan.

Määräraha
ensimäisen
kaupungin-
lääkärin apu-
laisen palkkaa-
miseksi.

Terveydenhoitola-
lautakunnan esityksestä päätti 3) kaupungin-
valtuusto henkilön asettamiseksi lautakunnan toimistoon olemaan
ensimäiselle kaupunginlääkärille apuna täkäläisten kasvattilasten
hoidon valvomisessa terveyden- ja sairaanhoidon 1912 vuoden
menosääntöön pantavaksi 2,000 markan palkkion ynnä 100 markkaa
matkarahoiksi.

Määräraha
toisen aluelää-
kärin palkkaa-
miseksi Kallion
alueelle.

Niinikään päätti 4) kaupunginvaltuusto terveydenhoitola-
lautakunnan esityksestä hyväksyä lautakunnan toimenpiteen ottaa tervey-
den- ja sairaanhoidon 1912 vuoden menosääntöehdotukseen 4,000
markan määrärahan toisen aluelääkärin palkkaamiseksi Kallion
alueelle, minkä ohessa valtuusto tälle aluelääkärille, jonka tuli
määrätä erikoinen vastaanottoaika sukupuolitauteja sairastavia
henkilöitä varten, vuodeksi 1912 myönsi 600 markan arviomäärä-
rahan tilintekovelvollisuudella käytettäväksi mainittujen tautien
hoidossa tarpeellisiin lääkkeisiin.

Määräraha
kulkutautien
vastustami-
sesta oleviin
kustannuksiin.

Terveydenhoitola-
lautakunnan esityksestä myönsi 5) kaupungin-
valtuusto kulkutautien vastustamisesta oleviin kustannuksiin seu-
raavat määrärahat, nimittäin: 25 potilaan hoitamiseksi diakonissa-
laitoksessa kuukauden aikana 4,400 markkaa, varasairaalan voimassa-
pitoon entisen kaasutehtaan konttorirakennuksissa kahden kuukau-
den aikana 7,000 markkaa, Hesperian varasairaala varten neljän
kuukauden aikana 10,000 markkaa, koleraparakeissa olevia vara-
sairaaloi-
ta varten viiden kuukauden aikana 25,000 markkaa, ylimää-
räisen sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi Hermanniin 300 markkaa
sekä avustavan desinfiointsijan palkkaamiseksi 500 markkaa eli
yhteensä 47,200 markkaa, ja oli tästä rahamäärästä 18,000 markkaa
suoritettava kuluvan vuoden menosäännössä satunnaisten kulkutau-
tien johdosta annettavaa sairaanhoitoa varten olevasta määrära-
hasta sekä loput 29,200 markkaa pantava maksettavaksi valtuuston
käyttövaroista.

1) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 3 §. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 14 §. —
3) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 2 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 16 §. —
5) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 16 §.

Edelleen myönsi kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esitysten johdosta käyttövaroistaan:

toimenpiteisiin ryhtymiseksi koleravaaran varalta 6,000 markkaa 1); sekä

entisen kaasutehtaan konttorirakennuksissa olevan varasairaalan avoinna pitämiseksi kesäkuun aikana enintään 3,000 markkaa 2).

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti 3) kaupunginvaltuusto:

että viimeksi rakennetussa koleraparakissa, entisen kaasutehtaan konttorirakennuksissa sekä Hesperiassa olevat varasairaalat saa, jos tarve vaatii, pitää avoinna toukokuun 1 päivään 1912;

vuonna 1911 tarkoitukseen myöntää kaikkiaan 41,200 markan määrärahan;

koleraparakkien n:ojen 1 ja 2 korjaukseen, jotta näitä voisi pitää avoinna kylmempänäkin vuodenaikana, myöntää 23,000 markkaa;

tulirokkosairaalan voimassa pitämiseksi viimeksi mainituissa parakeissa puolenneljättä kuukauden aikana osottaa 16,800 markkaa sekä tarpeellisen kaluston hankkimiseen arviolta 4,000 markkaa;

tulirokkoon sairastuneiden henkilöjen kuljettamiseksi varasairaaloihin neljän kuukauden aikana vuonna 1911 myöntää 2,000 markan määrärahan; sekä

sallia terveyspoliisiin asetettavaksi lisää yhden desinfiointsijan 2,000 markan vuosipalkalla siksi ajaksi kuin paraikaa liikkuva kulkutauditapainen tulirokko terveydenhoitolautakunnan harkinnan mukaan sellaista toimenpidettä vaatii, sekä tähän tarkoitukseen vuonna 1911 osottaa 666 markkaa 67 penniä.

Nämä määrärahat, kaikkiaan 89,666 markkaa 67 penniä, pantaisiin maksettaviksi valtuuston käyttövaroista.

Terveydenhoitolautakunnan sittemmin ilmoitettua, että edellä mainittu koleraparakkien n:ojen 1 ja 2 korjauksiin osotettu 23,000 markan määräraha ei näyttänyt riittävän, sekä anottua että tarpeellisen lisämäärärahan saisi ottaa tulirokkosairaalan voimassa-pitöön näissä parakeissa myönnetystä 16,800 markan määrärahasta, päätti 4) kaupunginvaltuusto oikeuttaa lautakunnan tarpeellisella määrällä ylittämään mainittujen parakkien korjausmäärärahan, jota vastoin parakkeihin laitettujen sairaalain voimassa-pitöön osotetussa määrärahasa syntävä säästö oli toimitettava kaupunginkassaan.

1912 vuoden menosääntöön merkittiin määrärahoja koleraparakkeissa olevia varasairaaloita varten 36,400 markkaa sekä entisessä

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 26 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 27 §. —

3) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 51 §. — 4) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 18 §.

kaasutehtaassa ja Hesperiaassa olevia varasairaaloita varten, toista 13,600 ja toista 10,400 markkaa, sairaiden kuljetusta varten 2,000 markkaa sekä ylimääräisen desinfiointsijan palkkaamiseksi 666 markkaa 67 penniä.

Kirjelmässä syyskuun 26 päivältä terveydenhoitolautakunta ilmoitti, että menoja, joita ei ollut merkitty Marian sairaalan vuosirahansääntöön, johtuisi kaupunginvaltuuston päätöksestä sijoittaa tulirokkoon sairastuneita henkilöitä mainitun sairaalan vanhaan puupaviljonkiin, nousten nämä menot 3,150 markkaan vuodelta 1911 sekä 3,600 markkaan 1912 vuoden neljältä kuukaudelta, ja anoi lautakunta samalla, että valtuusto osottaisi ensiksi mainitun summan vuodelta 1911 sekä hyväksyisi lautakunnan toimenpiteen ottaa 3,600 markan suuruisen erän 1912 vuoden budjettiehdotukseen.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto terveydenhoitolautakunnan esitykseen, ja oli määräraha vuodelta 1911 pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 375 markan määrärahan toisen sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi Hermannin alueelle vuonna 1911.

Kunnan sairaanhoitajarten luvun lisääminen.

Kirjelmässä lokakuun 5 päivältä esitti terveydenhoitolautakunta m. m., että kunnan sairaanhoitajarten luku vuodesta 1912 lisättäisiin seitsemästä kahdeksaksi sekä että näiden määräraha korotettaisiin 12,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto lähetti ²⁾ esityksen rahatoimikamariin käsiteltäväksi mainitun vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä.

Vahvistettaessa 1912 vuoden menosääntöä otettiin ³⁾ siihen terveydenhoitolautakunnan esityksen mukaisesti edellä mainittua tarkoitusta varten 12,000 markan määräraha.

Määräraha Marian sairaalan Röntgenosastoa varten.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä oikeutti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto lautakunnan terveyden- ja sairaanhoidon 1912 vuoden menosääntöehdotukseen merkitsemään 8,000 markan määrärahan Röntgenkojeen hankkimiseksi Marian sairaalaan, 2,400 markkaa assistentin palkkaamiseksi Röntgenosastolle ja 2,000 markkaa osaston voimassapitoon.

Marian sairaalan määrärahan ylitys.

Myöntyen terveydenhoitolautakunnan esitykseen lisäyksen osottamisesta Marian sairaalan tämänvuotisessa menosäännössä oleviin määrärahoihin päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että seuraavat menotililit saisi ylittää, nimittäin: kulkutautiosaston tilin 12,400 markalla, kirurgisen osaston tilin 1,500 markalla ja talousosaston tilin 23,700

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 30 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 17 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 15 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 4 §.

markalla. Ilmoituksen mukaan eräissä muissa tileissä syntyneet säästöt oli toimitettava kaupunginkassaan.

Vahvistaessaan 1912 vuoden budjetin päätti 1) kaupunginvaltuusto antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi, Marian sairaalan hallitukselta lausunnon hankittuaan, valtuustolle antaa lausunnon ylempään luokkaan kuuluvain yksityisten sairassijain päivämaksujen korottamisesta mainitussa sairaalassa.

Kysymys Marian sairaalan päivämaksujen korottamisesta.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä oikeutti 2) kaupunginvaltuusto lautakunnan arviolta 8,000 markalla ylittämään kuluvan vuoden menosäännössä kotien desinfiointia varten olevan 7,000 markan arviomäärärahan.

Kotien desinfiointimäärärahan ylitys.

Terveydenhoitolautakunnan esityksestä päätti 3) kaupunginvaltuusto terveyden- ja sairaanhoidon 1912 vuoden menosääntöön otettavaksi 4,200 markan määrärahan desinfiointisijan palkkaamiseksi lautakunnan toimistoon, toimittamaan desinfiointia tuberkulosin tuottamissa kuolemantapauksissa, puhdistajattaren palkkaamiseksi semmoisia asuntoja varten, joissa puhdistus tuberkulosin tartunta-aineen johdosta katsottiin olevan toimitettava, sekä apulaisen palkkaamiseksi tälle puhdistajattarelle, ja oli mainitusta määrärahasta 2,500 markkaa luettava desinfiointisijan vuosipalkaksi, 1,000 markkaa puhdistajattaren vuosipalkaksi ja, arviolta, 700 markkaa puhdistajattaren apulaisen vuosipalkaksi.

Määräraha tuberkelitaustisten asuntojen desinfiointia varten.

Kirjelmässä 4) maaliskuun 16 päivältä huomautti terveydenhoitolautakunta, että kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioon oli sen perustamisesta alkaen otettu tutkittavaksi sekä muiden kuntain että varsinkin yksityishenkilöiden sinne lähettämiä, terveydellisessä suhteessa monasti sangen vähäarvoisia esineitä. Kun tutkittaviksi annettujen esineiden luku oli ollut suuri, oli voinut käydä niin, että tutkimukset, jotka olisi ollut suoritettava kaupungin tarpeiksi ja joiden suorittamisen varassa kaupungin terveydellisten olojen järjestely oli, olivat joutuneet jossain määrin kärsimään tai ainakin viivästyneet. Huomattava seikka oli lisäksi, että laboratorion voimassa oleva tutkimustaksa oli niin alhainen, etteivät kaupungin omat kustannukset aina olleet saaduilla maksuilla täysin korvautuneet. Tämä oli osaltaan ollut syynä siihen, että laboratoria joskus oli käytetty ilman painavampaa syytä, mikä kävi selville siitä, että henkilöt, jotka olivat tutkittaviksi antaneet esineitä, toisinaan olivat laiminlyöneet noutaa analyysitodistuksen ja maksaa analyysien suorittamisesta määrätyt maksut.

Kysymys kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorion työtä koskevain määräysten muuttamisesta.

1) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 29 §. — 3) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 3 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

Nämä laboratorin nykyisen johtajan osaksi esittämät seikat olivat saattaneet lautakunnan ottamaan harkittavaksi, miltä kohdin laboratorin voimassa olevaa työjärjestystä ja taksaa olisi muutettava. Lautakunta oli näistä seikoista ollut sitä mieltä, että työjärjestys olisi muutettava sen suuntaiseksi, että laboratorin työt ensi sijassa tyydyttäisivät kaupungin omien terveydellisten tutkimusten tarvetta, että muiden kuntain ja yksityishenkilöjen antamat tutkimustehtävät tulisivat kysymykseen vasta toisessa sijassa, että uusi taksa korotettuine analyysimaksuineen, pääasiallisesti kaupungin omain kustannusten korvaamiseksi, olisi laboratoria varten vahvistettava ja että analyysimaksujen kantamiseen nähden määrättäisiin periaatteeksi, että analyysimaksut on suoritettava edeltäpäin.

Näiden periaatteiden mukaisesti oli lautakunnan valtuustolle lähettämät ehdotukset „terveydenhoitolautakunnan laboratorin uudeksi työjärjestykseksi“ ja „terveydenhoitolautakunnan laboratorissa noudatettavaksi taksaksi“ laadittu. Niihin poikkeuksiin ja muutoksiin nähden, joita ehdotuksissa oli tehty voimassa olevaan työjärjestykseen ja taksaan, esitti lautakunta seuraavaa:

Laboratorin nimi oli ehdotettu muutettavaksi „terveydenhoitolautakunnan laboratoriksi“, osin koska silloinen nimi oli lautakunnan mielestä liian pitkä ja osin, koska laboratorio oli lautakunnan alainen ja lautakunta tai sen puolesta ensimmäinen kaupunginlääkäri antoi laboratorille sen tehtävät.

Työjärjestyksen 1 §:ssä määrättiin, jotta terveydenhoitolautakunnan olisi helpompi järjestää laboratorin työt siten, että ne kaikki kävisi ilman ajanhukkaa suorittaminen tarpeen mukaisesti, että varsinkin sellaiset laajanlaiset tutkimukset, joita kaupungin viranomaiset antoivat laboratorin suoritettaviksi, oli sille annettava lautakunnan välityksellä.

Samassa pykälässä oleva myönnytys, että terveydenhoidon alaan kuuluvia tutkimuksia saisi sekä muiden kuntain että yksityishenkilöiden varalle suorittaa laboratorissa, oli laboratorin koko olemassaoloajan sisältynyt sen toiminnan puitteisiin, mutta oli lautakunta nyt katsonut että, jotta laboratoria eivät muut käyttäisi ylenmäärin ja haitaksi kaupungin omille terveydellisille tutkimuksille, lupa sellaisten analyysien suorittamiseen olisi hankittava joko lautakunnalta tai ensimmäiseltä kaupunginlääkäriltä.

Uuteen taksaehdotukseen oli tullut lisää useita tutkimuksia, joilla nykään oli terveydellistä merkitystä ja joita laboratorissa sentähden ehkä tulisi suoritettavaksi. Maksut oli määrätty jonkin verran korkeammiksi täkäläisessä kaupungin avustamassa kauppa-kemiallisessa laboratorissa kannettuja, koska kaupungin laboratorin tarkoitus oli täyttää kunnan omaa tarvetta ja se ainoastaan poikkeuksetuna oli yleisön käytettävissä analyysien suorittamista varten.

Edellä lausutun johdosta lautakunta esitti, että mainitut ehdotukset laboratorion uudeksi työjärjestykseksi ja uudeksi taksaksi vahvistettaisiin.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 1) kaupunginvaltuusto sen lähettää edelleen valmisteltavaksi ammattimiestoimikuntaan, johon jäseniksi valittiin herrat Aschan ja Mattsson, filosofiantohtori A. W. Forsberg, filosofianmaisteri G. K. Bergman ja insinööri E. Salvén.

Sen johdosta että terveydenhoitolautakunta kirjelmässään maaliskuun 30 päivältä oli tehnyt esityksen tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä täällä hevosissa liikkuvan kulkutauditapaisen influenssan vastustamiseksi, päätti 2) kaupunginvaltuusto, että mainitun kulkutaudin vastustamiseksi oli kuntoon pantava kunnan eristystalli sekä sitä tarkoitusta varten vuokrattava aktiebolaget J. D. Stenberg & söner yhtiön tehdasrakennuksissa oleva valimohuoneisto, joka oli ilmoitettu olevan tarkoitukseen käytettävissä; ja myönsi valtuusto samalla käyttövaroistaan eristystallin sisustamiseen ja voimassapitoon kolmen kuukauden aikana, eläinlääkärin ja tarpeellisten hoitajain palkkaamiseksi talliin sekä lääkkeitä y. m. varten kaikkiaan 24,610 markkaa, josta summasta 2,500 markkaa eli sisustustöiden kustannukset annettaisiin rakennuskonttorin ja muut määrärahat terveydenhoitolautakunnan käytettäväksi.

Muutoin päätti kaupunginvaltuusto, että sairasmaksu hevosesta päivässä oli määrättävä 4 markaksi sekä että tallin palvelukseen asetetun eläinlääkärin, jonka terveydenhoitolautakunta saisi ottaa toimeen, tuli pitää silmällä sairastallia, johtaa sen toimintaa ja periä sairasmaksut.

Sittemmin päätti 3) kaupunginvaltuusto, sen johdosta että täkäläisen pika- ja kuorma-ajurien hevოსvakuutusrengas oli kaupunginvaltuustolta anonut edellä mainitun sairasmaksun huojistamista, antaa terveydenhoitolautakunnan asiaksi huojistaa sairasmaksun 2 markaksi 50 penniksi vuorokaudessa niissä tapauksissa kuin kohtuulliseksi katsoi.

Esiteltäessä vaivahoitohallituksen esitystä 4) väliaikaisen ylitarkastajan asettamisesta kaupungin vaivahoidon palvelukseen hyväksyi 5) kaupunginvaltuusto hallituksen ehdotuksen että ylitarkastajan palkka olisi oleva 6,000 markkaa vuodessa, jota paitsi hän saisi maaseudulle tekemistään matkoista lukea korvauksen todellisista matkakuluistaan ynnä 8 markan päivärahan.

Kunnan eristystalli influenssaa sairastavia hevosia varten.

Kaupungin vaivahoidon väliaikaisen ylitarkastajan palkkauksen vahvistus.

1) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 14 §. — 3) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 46 §. — 4) Ks. tätä kert. siv. 215. — 5) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 27 §.

Määräraha hoitajattaren palkkaamiseksi työ- ja vaivaistaloon.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 600 markan määrärahan hoitajattaren palkkaamiseksi työ- ja vaivaistaloon.

Määräraha sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi työ- ja vaivaistalon Greijuksen lisäsairaalaan.

Niinkään myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto vaivaishoitohallituksen esityksen johdosta käyttövaroistaan 400 markan määrärahan yhden lisäsairaanhoitajattaren palkkaamiseksi työ- ja vaivaistalon Greijuksen lisäsairaalaan toukokuun 1 päivästä vuoden loppuun.

Vaivaishoidon määrärahojen ylytys.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että seuraavat kuluvan vuoden menosäännössä olevat vaivaishoidon määrärahat saisi ylittää, nimittäin: vaivaistalon määrärahan 4,500 ja houruinhoitolaitoksen määrärahan 5,000 markalla, vaivaishoittoon ehdottomasti oikeutettujen henkilöiden suoranaista avustamista varten olevan arviomäärärahan 15,000 sekä tarverahain arviomäärärahan 500 markalla.

Niinkään vaivaishoitohallituksen esityksestä oikeutti ¹⁾ kaupunginvaltuusto hallituksen 8,650 markalla ylittämään vaivaishoidon kuluvan vuoden menosäännössä vaadittua, ruokaa, kalustoa, polttopuita ja valaistusta sekä erinäisiä menoja varten olevat arviomäärärahat.

Määräraha työn jakamiseksi köyhille naisille.

Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistyksen johtokunnan anomuksesta myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan yhdistykselle 5,000 markan määrärahan työn jakamiseksi köyhille, vanhoille ja työttömille naisille.

Palkanlisäys tyttöjen ammattikoulun opettajattarelle H. Kaporille.

Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan esityksestä myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto mainitun koulun äidinkielen opettajattarelle, neiti H. Kaporille, syyskuun 1 päivästä lukien, vuotuista palkanlisäystä 140 markkaa eli yhden viikkotunnin palkkion korvaukseksi oppilaiden ainekirjoitusten korjauksesta johtuvasta työstä, ja oli mainittu palkanlisäys, mikäli sitä meni vuodelta 1911, pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin kansakoulujen palkkausmääräykset.

Kirjelmässä tammikuun 18 päivästä ilmoitti ⁶⁾ kansakoulujohtokunta noudatettavaksi vahvistaneensa kaupunginvaltuuston kokouksessaan lokakuun 25 päivänä 1910 hyväksymät ⁷⁾ määräykset Helsingin kaupungin kansakoulujen vakinaisille opettajille ja opettajattarille maksettavista palkoista niiltä ajoilta, joihin he ovat estyneitä virkojaan hoitamasta, sekä viransijaisille ja tuntiopettajille.

Kirjelmä ei aiheuttanut muuta toimenpidettä.

Kansakouluille tulevan valtiotulon laskemi-

Kirjelmässä maaliskuun 4 päivästä lähetti ⁸⁾ maistraatti kaupunginvaltuuston tiedoksi k. senaatin edellisen tammikuun 26 päivänä

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 15 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 41 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 17 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 43 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 33 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 23 §. — ⁷⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 102 ja seur. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 8 §.

tekemän päätöksen kaupunkien kansakouluille maksettavan valtioavun laskemisen perusteesta, joka mainitun päätöksen mukaan oli 1911 vuoden alusta lukien toistaiseksi oleva 12½ % siitä määrästä, mihin päätöksessä lähemmin luetellut kaupunkikunnan todelliset menot näistä kouluista nousivat.

sen peruste vahvistettu.

Maistraatin kirjelmässä lokakuun 2 päivältä ilmoitettiin 1) kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli määrännyt kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioapuja maksettavaksi 1911 vuoden alusta 198,250 markkaa ensinmainituille ja 9,350 markkaa jälkimäisille.

Kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioavut vahvistettu.

Vahvistaessaan 1912 budjetin päätti 2) kaupunginvaltuusto, koska kaupungin kansakoululaitoksen menot olivat jonkin verran lisääntyneet siitä lähtien, kun edellä mainitut kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioavut oli vahvistettu, k. senaatille esittää, että mainittuja valtioapuja 1912 vuoden alusta lukien maksettaisiin korotetut määrät, jota varten oli ilmoitettava, että tässä kysymykseen tulevat menot oli mainitun vuoden meno- ja tulosääntöön merkitty 1,602,520 markaksi 53 penniksi kansakoulujen ja 72,950 markaksi kasvatuslaitosten osalta.

Esitys kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioapujen korottamisesta.

Kansakoulujohtokunnan tehtyä kirjelmässä syyskuun 27 päivältä esityksen kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan palkkauksen korottamisesta päätti 3) kaupunginvaltuusto, että mainittu palkkaus oli lokakuun 1 päivästä lukien oleva 6,000 markkaa vuodessa sekä että tämän johdosta vuodelta 1911 tarpeellinen lisämääräraha oli pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan palkkauksen korotus.

Sen johdosta että kansakoulujohtokunta oli kirjelmässä syyskuun 1 päivältä tehnyt esityksen 50 markan suuruisen kuukausittaisen henkilökohtaisen palkankorotuksen myöntämisestä kansakoulujen taloudenhoitajan kanslia-apulaiselle, kansakoulunopettajatar F. Johanssonille, maksettavaksi mainitusta päivästä lukien, päätti 4) kaupunginvaltuusto sallia johtokunnan merkitä kaupungin kansakoulujen 1912 vuoden menosääntöehdotukseen tarkoitukseen tarpeellisen 600 markan määrärahan, minkä ohessa valtuusto käyttövaroistaan myönsi 200 markkaa mainitun menon suoritukseen kuluvalta vuodelta.

Henkilökohtainen palkkalisäys kansakoulujen taloudenhoitajan kanslia-apulaiselle F. Johanssonille.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä päätti 5) kaupunginvaltuusto, siksi kunnes kaksi koululääkäriä vakinaisesti asetettaisiin, 300 markan kuukausipalkalla helmikuun 1 päivästä määrätä kansakoululääkäriin, lääketieteentohtori M. Oker-Blomin apulaiseksi lääke-

Avustavan kansakoululääkäriin määrääminen.

1) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 4 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. —

3) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 10 §. — 4) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 26 §. — 5) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 22 §.

tieteennilensiaatti J. Lydeckenin sekä antaa tohtori Oker-Blomin toimeksi koululääkäriin tehtävään jakamisen tuona väliaikana, ja oli avustavan lääkärin palkkio pantava maksettavaksi kuluvan vuoden menosäännössä kansakoululääkärien palkkausta varten olevasta määrärahasta.

Kaupungin kansakoululääkärien palkkaus vahvistettu.

Kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta 1) vahvisti 2) kaupunginvaltuusto kansakoululääkärien palkkaedut 6,400 markaksi suomenkielisissä kouluissa palvelevalle ja 3,600 markaksi ruotsinkielisissä kouluissa palvelevalle lääkärille, oikeuttaen heidät saamaan palkan korotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kumpaisellakin kerralla, edellisen 900 ja jälkimäisen 500 markkaa.

Palkankorotus kaupungin kansakoululääkäreille.

Kirjelmässä toukokuun 31 päivästä esitti kansakoulujohtokunta, että kaupungin kansakoulujen vastanimittetyt 3) lääkärit, lääketieteentohtorit M. Oker-Blom ja R. Sievers oikeutettaisiin rahassäännössä heille taattuihin palkankorotuksiin nähden hyväkseen lukemaan sen ajan, minkä he ovat olleet kaupungin palveluksessa, tohtori Oker-Blom kansakoululääkäriä ja tohtori Sievers Marian sairaalan ylilääkärinä, jossa tapauksessa mainituille henkilöille tulisi, Oker-Blomille korotus 5 vuoden palveluksesta 900 markkaa sekä Sieversille korotukset 5 ja 10 vuoden palveluksesta yhteensä 1,000 markkaa.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon 4) asiasta päätti 5) kaupunginvaltuusto, äänestettyään, myöntyä kansakoulujohtokunnan esitykseen, kuitenkin siten, että korotus tohtori Sieversille maksettaisiin hänelle myönnettynä henkilökohtaisena palkanlisäyksenä.

Kaupungin kansakoulujen n. s. apukoulun opettajiston palkkaetujen parannus.

Sen johdosta että kansakoulujohtokunta oli kirjelmässä 6) lokakuun 25 päivästä tehnyt esityksen kaupungin kansakoulujen n. s. apukoulun opettajiston palkkaetujen parantamisesta sekä rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon 6), päätti 7) kaupunginvaltuusto vahvistaa mainitun opettajiston pohjapalkan 1912 vuoden alusta samaksi määräksi palkankorotuksineen ja kalliinajanlisäyksineen, minkä kaupungin ylempään kansakoulujen opettajisto nykyään saa.

Lahjapalkkio kansakoulunopettajienleskille S. Lindforsille ja H. Salolalle.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä 8) kaupunginvaltuusto, äänestettyään, antaa lahjapalkkiona kansakoulunopettajienleski S. Lindforsille 1,800 markkaa ja kansakoulunopettajienleski H. Salolalle 680 markkaa, maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 34 §. Ks. myös tätä kert. siv. 232 ja 233. — 3) Ks. tätä kert. siv. 235. — 4) Rtk. kirj. kesäk. 15 p. n:o 384. — 5) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 45 §. — 6) Valt. pain. asiakirj. n:o 63. — 7) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 24 §. — 8) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 26 §.

Niinikään kansakoulujohtokunnan esityksestä myönsi 1) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 360 markan määrärahan kansakoulunopettajatarten avustamiseksi ottamaan osaa täällä toimeenpantuihin voimistelu- ja leikkikursseihin.

Sen johdosta että kuudennen yleisen pohjoismaisen aistivalliasia-kokouksen järjestämistä varten asetettu keskuskomitea oli kaupunginvaltuustolta anonut esimerkiksi 5,000 markan apumaksua mainittua, täällä kesällä 1912 pidettävää kokousta varten, ja sittenkun rahatoimikamarin lausunto 2) asiasta oli hankittu, päätti 3) valtuusto käyttövaroistaan puheenalaista kokousta varten myöntää anottun kannatusavun maksettavaksi, sittenkun kokous oli pidetty.

Sen johdosta että kaupunginkirjaston hallitus oli kirjelmässä syyskuun 15 päivältä tehnyt esityksen kaupunginkirjaston kirjastonhoitajan palkkaetujen parantamisesta sekä rahatoimikamarin annettua lausunnon 4) asiasta, päätti 5) kaupunginvaltuusto, että mainitulle kirjastonhoitajalle oli 1912 vuoden alusta lukien maksettava vuosipalkkaa 8,000 markkaa 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta korotetun vuosirahansäännön voimaan astumisesta lukien, sillä ehdolla ettei kirjastonhoitaja valtuuston myönnytyksettä saa pitää muuta virkaa.

Esiteltäessä kaupunginkirjaston hallituksen esitystä 6) kirjastonhoitajanapulaisen asettamisesta kirjastoon, päätti 7) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon mukaisesti kirjastonhoitajanapulaisen virasta maksettavaksi palkkaa 4,000 markkaa 10 %:n korotuksin 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Sittenkun kaupunginkirjaston hallitus oli, sen johdosta että oli nostettu kysymys mainitusta kirjastosta annetuista kirjalainoista kannettavain maksujen poistamisesta, tehnyt esityksen asiasta, päätti 8) kaupunginvaltuusto mainitut maksut poistettavaksi 1912 vuoden alusta lukien ja valtuutti hallituksen mainitun vuoden budjettiehdotuksessa ottamaan huomioon tästä aiheutuvat määrärahaerät.

Vahvistettaessa 1912 vuoden rahasääntöä otettiin 9) siihen: yhden lisäamanuenssin palkkaamiseksi pääkirjastoon 1,200 markkaa, toisen ylimääräisen amanuenssin palkkaamiseksi Sörnäsän haaraosastoon 765 markkaa, korotettua määrärahaa kirjoja, aikakaus- ja sanomalehtiä sekä nidottamista varten 2,000 markkaa sekä ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi pääkirjastoon ja haaraosastoihin 800 markkaa.

Määräraha voimistelu- ja leikkikurssien järjestämistä varten.

Apuraha aistivalliasiaa käsittelevän kokouksen toimeenpanemista varten.

Kaupunginkirjaston kirjastonhoitajan palkkaetujen parannus.

Kaupunginkirjaston kirjastonhoitajanapulaisen palkkauksen vahvistus.

Kaupunginkirjaston kirjainamaksujen poistaminen ja uusien määrärahoja kirjastolle.

1) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 11 §. — 2) Rtk. kirj. toukok. 4 p. n:o 275. — 3) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 50 §. — 4) Rtk. kirj. marrask. 6 p. n:o 620. — 5) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 19 §. — 6) Ks. tätä kert. siv. 216 ja 217. — 7) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 20 §. — 8) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 19 §. — 9) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Soittokuntain
ja teatterien
apurahat.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltaviksi lähettää kokonaisuudessaan kysymykset apurahain myöntämisestä filharmoniselle soittokunnalle ja Helsingin torvisoittokunnalle sekä kysymyksen apurahan myöntämisestä täkäläisille teattereille, sikäli kuin korotettuja määrärahoja oli anottu.

Sittemmin valitsi ²⁾ valtuusto mainitun komitean jäseniksi herrat Ramsayn, F. von Wrightin, H. Lindbergin ja Renvallin sekä kauppaneuvos G. Björkenheimin, minkä ohessa rahatoimikamari oikeutettiin valiokunnan määräyksen mukaan valtuuston käyttövaroista maksamaan enintään 10,000 markkaa palkkausavuiksi mainituille soittokunnille.

Vuokratilain
osottaminen
edeltäpäin
maksettaviksi
sotilashenki-
löille.

Kirjelmässä joulukuun 16 päivältä 1910 esitti majoituslautakunta, että Helsingin kaupungin komendantille osotettaisiin edeltäpäin maksettavaksi 500 markkaa kuukausittain niiden sotilashenkilöjen vuokratilaksi, jotka virka-asioissa tilapäisesti oleskelevat kaupungissa, sillä ehdolla että summasta, joka rahatoimikamarin olisi komendantille osotettava maksettavaksi majoituslautakunnan pyynnöstä, komendantti tekisi saman vuoden joulukuussa tilin kamariin lähettämänsä joulukuun vuokratilalausten yhteydessä.

Rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon ³⁾ myöntyi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan esitykseen.

Majoituslauta-
kunnan kielen-
kääntäjän
palkkauksen
korotus.

Majoituslautakunnan esityksestä päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, että lautakunnan kielenkääntäjänvirasta maksettava 1,200 markan vuosipalkkio oli toukokuun 1 päivästä lukien korotettava 1,800 markkaan sekä kuluvalta vuodelta tarvittava lisäsumma pantava maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Kaupungin
teknillisten
laitosten
kuoletussuun-
nitelmat.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 9 päivänä 1909 oli antanut ⁶⁾ rahatoimikamarin tehtäväksi valtuustolle lähettää ehdotuksen niiksi suunnitelmiksi, joiden mukaan kaupungin teknillisten laitosten arvonpoistot olisi toimitettava, sekä mainittujen laitosten hallitus oli rahatoimikamariin lähettänyt kuoletussuunnitelmaehdotuksensa, esitti kamari kirjelmässä ⁷⁾ lokakuun 19 päivältä kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin teknillisten laitosten tulee kaupungin obligatsi-onilainoista saamistaan varoista suorittaa korkoa sama määrä, minkä kaupunki itse todellisesti näistä lainoista maksaa, korotettuna lähinnä korkeammaksi kymmenesosaprosentiksi, ollen tässä laskelmassa otettava huomioon niin pääomanalennukset kuin lainain hankintakustannuksetkin; sekä

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 2 §. —

³⁾ Rtk. kirj. tammik. 12 p. n:o 40. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 13 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 42 §. — ⁶⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 86 ja 87. —

⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

että kaupungin teknillisten laitosten hallituksen käsketään laatia eri laitosten kuoletussuunnitelma, huomioon ottamalla että korko ja vuotuinen kuoletus erotetaan toisistaan, sekä lähettää se kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 6 päivänä 1910 oli antanut kaupungin teknillisten laitosten hallituksen toimeksi 2) laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen hallituksen seikkaperäiseksi vuosirahansäännöksi, lähetti hallitus kirjelmässä 3) helmikuun 8 päivältä sellaisen ehdotuksen, minkä jälkeen rahatoimikamari antoi siitä lausunnon 3).

Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella 4).

Sen johdosta että kaupungin teknillisten laitosten hallitus oli kirjelmässä 5) toukokuun 17 päivältä tehnyt esityksen sen summan vahvistamisesta, minkä vesijohtolaitos oli kaupungille velkaa, sekä rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon 5) päätti 6) kaupunginvaltuusto, että vesijohtolaitoksen velka kaupungille oli vahvistettava joulukuun 31 päivänä 1910 olevaksi 5,880,008 markkaa 4 penniä, mutta että tämän ohessa tehty ehdotus vesijohtolaitoksen pääomavon vähentämisestä, mikäli sillä tarkoitettiin tasaustilin perustuksen saamista, sen sijaan raukeaisi, koska valtuuston marraskuun 9 päivänä 1909 tekemän, kaupungin teknillisten laitosten hoidossa noudatettavan kirjanpidon perusteita koskevan päätöksen johdosta sellaista tiliä ei pidä tulla kysymykseen muussa mielessä kuin mitä mainittu päätös osotti.

Kaupungin teknillisten laitosten esityksestä sekä rahatoimikamarin lausunnon hankittuaan kaupunginvaltuusto päätti 7):

että valtuuston helmikuun 12 päivänä 1884 määräämää 5 %:n korotusta vedenkulutusmaksujen suorituksen myöhästymisestä ei enää ole pantava maksettavaksi; sekä

että kuluttaja, jonka vesijohto vedenkulutusmaksun suorittamatta jättämisen johdosta on suljettu, on velvollinen kaupungille korvaamaan kulut sekä siitä ja johdon uudelleen avaamisesta 5 markalla että myös mittarin poistamisesta ja paikalle panosta ynnä sulkemisaikana ehkä vahingoittuneen vesijohdon korjauksesta laskun mukaan.

Kirjelmässä lokakuun 20 päivältä teki kaupungin teknillisten laitosten hallitus esityksen että kaupunki vesijohtolaitokselle kor-

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen vuosirahansääntö.

Vesijohtolaitoksen velka kaupungille.

Muutettuja määräyksiä myöhästymisestä vedenkulutusmaksujen suorituksesta.

Vesijohtolaitokselle tuleva korvaus

1) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 27 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 111 ja 112. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — 4) Vrt. tätä kert. siv. 233 ja 234. — 5) Valt. pain. asiakirj. n:o 46. — 6) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 26 §. — 7) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 18 §.

satamajohdoista y. m. antamastaan vedestä.

vaisi satamajohdoista, vapaakaivoista, hevosaltaista y. m. otetun veden.

Sittenkun rahatoimikamari, jonka käsiteltävänä hallituksen esitys oli ollut, kirjelmässä marraskuun 6 päivältä oli ilmoittanut vuodeksi 1912 laatimaansa menosääntöehdotukseen merkinneensä kaikkiaan 15,680 markkaa korvaukseksi edellä mainitusta vedenkulutuksesta, päätti 1) kaupunginvaltuusto hyväksyä kamarin menettelyn muutoin, paitsi että korvausta valtuuston eräille vedenkuluttajille myöntämistä huojennuksista ei luettaisi vesijohtolaitoksen hyväksi, minkä johdosta edellä mainittua menoerää olisi vähennettävä 2,300 markalla.

Kysymys toimenpiteistä vesijohtoveden kattilakivimuodostuksen vähentämiseksi.

Kirjelmässä 2) lokakuun 13 päivältä mainitsi kaupungin teknillisten laitosten hallitus, sen johdosta että höyrykattilanomistajain taholta oli kuulunut valituksia että kaupungin vesijohtovesi suuressa määrässä edisti kovan kattilakiven erittymistä ja, sittenkun vesijohtolaitos oli hallitukselle tehnyt ehdotuksen että mainittu epäkohta korjattaisiin neutralisoimalla vesi suudaa käyttämällä sekä hallitus oli mainitusta ehdotuksesta hankkinut lausunnot professori O. Aschanilta ja filosofianmaisteri A. Zilliakukselta, vesijohtolaitoksessa koetteeksi jonkin aikaa käytetyn ehdotettua menettelyä, samalla kun hallitus oli tästä ilmoittanut terveydenhoitolautakunnalle ja pyytänyt lautakuntaa tutkimuksen toimitettuaan hallitukselle antamaan tiedon, aiheuttiko menettely muistutuksia terveydelliseltä kannalta.

Vesijohtolaitoksessa koeajan kestäessä toimitetuista laskelmista ja analyseistä oli m. m. käynyt selville: että kustannukset veden neutralisoimisesta suudalla ja kalkilla nousivat 0.236 penniin kuutiometriltä, jota vastoin kustannukset neutralisoimisesta yksinomaan kalsinoitua suudaa käyttämällä nousivat 0.46 penniin; että vesijohtoveden kokonaiskovuus oli ollut keskimäärin 1.46° ja jokiveden 1.50°; sekä että kipsimuodostusmahdollisuus oli vähentynyt 60 %, minkä ohessa ammattimiesten lausunnon mukaan oli käytännössä osottautunut, että ei ainoastaan kattilakiven määrä ollut tuntuvasti vähentynyt, vaan myös että kattilakivi, sen sijaan että se ennen oli ollut sangen kovaa, kiteytyntä ja vaivoin irtautuvaa, nyt oli käynyt huokoiseksi, pehmeäksi ja varsin helposti irtautuvaksi.

Sittemmin oli terveydenhoitolautakunta hallitukselle ilmoittanut, että ne tutkimukset, jotka lautakunta juomaveden erinomaisen suurta terveydellistä merkitystä silmällä pitäen oli käskenyt kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin toimittaa, jotta

1) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 28 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 52.

saataisiin selville puheenalaisen kokeilumenettelyn vaikutus vesijohtoveden kokoumukseen, olivat osottaneet veden kalkkipitoisuuden sen johdosta vähentyneen, sekä että lautakunta näin ollen ja kun kalkkipitoisempi vesi terveydelliseltä kannalta ehdottomasti oli parempaa kuin vähemmän kalkkipitoinen vesi, oli sitä mieltä, että puhdistusmenettelyssä toimeenpantu muutos oli vaikuttanut terveydelliseltä kannalta epäsuotuisaan suuntaan.

Vastoin sitä terveydenhoitolautakunnan esiintuomaa mielipidettä, että kalkkipitoisempi vesi olisi terveydelliseltä kannalta edullisempaa kuin vähemmän kalkkipitoinen vesi, huomautti hallitus, että eräät tämän alan ammattimiehet olivat sitä mieltä, että ravintoaineista sai niin paljon kalkkia ja muita kivennäisaineita, että ne varsin hyvin voivat olla vedestä poissa, kun taas toiset, niiden joukossa etusijassa fysiologit, arvelivat, että näiden aineitten tuli yhtyä elimellisiin yhdistyksiin, jotta ihmisruumis voisi niitä käyttää hyväkseen. Kysymys, oliko kovempi vesi terveydellisessä suhteessa edullisempaa kuin pehmeämpi vesi, oli siis edelleen ratkaisematta, ja joka tapauksessa näytti kovuudella olevan vain toissijainen merkitys.

Viime vuonna oli kaupungin vesijohtoveden kovuus ollut korkeintaan 3.08 ja vähintään 2.10 astetta sekä keskimäärin 2.56 astetta, jokiveden vastaavain astemääräin ollessa 2.13, 1.11 ja 1.61. Jos puhdistukseen käytettäisiin yksinomaan suudaa kalkin asemesta, saataisiin vesijohtoveden kovuus vaihtelevaan 2.1:sta 1.6 asteeseen. Vesijohtovedelle kuitenkin olisi soveliainta, jos veden kokoumus vuoden varrella mikäli mahdollista voitaisiin pysyttää samana, joten siis kovuudenkin aina tulisi olla sama. Tämä tulos olikin jossain määrin saavutettavissa, jos kemiallisten aineitten määrä jokaisessa eri tapauksessa sovitettaisiin jokiveden laadun mukaan, ja tähän nähden kävisi sopivaksi kovuusmääräksi säätäminen 2 astetta.

Suudan käyttämisestä vuonna 1912 puhdistettavaan vesimäärään, hiukan yli 6 miljoonan kuutiometriin, oli laskettu koituvan lisäkustannuksia 13,000 markkaa, jos neutralisoiminen toimitettaisiin yksinomaan suudalla, ja 7,500 markkaa, jos valmistettaisiin 2 kovuusasteen vettä.

Hallitus esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin vesijohtoveden puhdistamisessa olisi toistaiseksi aikaansaataava noin 2 asteen kovuus; sekä

että 1912 vuoden budjettiin vesijohtolaitoksen käytettäväksi merkittäisiin 7,500 markkaa hallituksen esittämien vedenpuhdistuskustannusten lisäksi.

Antamassaan lausunnossa 1) rahatoimikamari ilmoitti laatimaansa 1912 vuoden meno- ja tulosääntöehdotukseen edellä mainittua tarkoitusta varten merkinneensä 7,500 markan lisämäärärahan sekä ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupungin vesijohtovettä puhdistettaessa aikaansaataisiin noin 2 asteen kovuus.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti 2) kaupunginvaltuusto lähettää asian lisälausunnon saamiseksi terveydenhoitolautakuntaan.

Myönnetty
suoritetujen
vesimaksujen
palautus.

Vanhan ja uuden klinikan toimitsijan A. Lindholmin kaupunginvaltuustolle tekemään anomukseen, että hänelle maksettaisiin takaisin hänen kaupungille suorittamansa 5 %:n korotus mainituissa klinikoissa 1910 vuoden kolmannella neljänneksellä kulutetusta vedestä, joka lisämaksu oli ollut 98 markkaa 92 penniä, valtuusto, rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon, myöntyi 3).

Maksutonta
vedensaantia
tarkoittava ha-
kemus evätty.

Sitä vastoin epäsi 4) kaupunginvaltuusto, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ja rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon, Sokeain ystävain yhdistyksen anomuksen saada 1911 vuoden alusta maksutta käyttää kaupungin vesijohtovettä.

Evätty esitys
vesimittarin-
vuokran poista-
misesta.

Niinikään epäsi 5) kaupunginvaltuusto, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen annettua asiasta lausunnon, Helsingin talonomistajayhdistyksen tekemän esityksen, että 1912 vuoden alusta vesimittarinvuokraa ei kannettaisi kiinteistöön liitetystä vesijohdosta.

Lahjapalkki-
oita kaasulai-
toksen virka-
miehille.

Kaupungin kaasu- ja sähkölaitoksen hallituksen esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen assistentille, kamreerille ja kassanhoitajattarelle korvausta kaupungin uuden kaasulaitoksen rakennustyön tuottamasta runsaasta työllisyydestä, assistentille ja kamreerille kumpaisellekin 1,000 markkaa sekä kassanhoitajattarelle 500 markkaa, maksettavaksi mainitun laitoksen rakentamista varten osotetuista varoista.

Entisen
kaasulaitoksen
tontin y. m.
arvon poista-
minen tileistä.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä päätti 7) kaupunginvaltuusto, että entisen kaasulaitoksen tontin ynnä siinä olevain rakennusten y. m. arvoa, kaikkiaan 500,000 markkaa, ei enää heinäkuun 1 päivästä lukien olisi merkittävä kaasulaitoksen tileihin.

Määräraha
kuorma-auto-
mobiiliin hank-

Niinikään päätti 8) kaupunginvaltuusto kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä, että kaasulaitoksen käyttövaroista

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 52. — 2) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 19 §. —
3) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 26 §. — 4) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 12 §. —
5) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 49 §. — 6) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 19 §. —
7) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 22 §. — 8) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 5 §.

saisi käyttää 12,400 markkaa kahden tonnin kuorma-autobiiliin hankkimiseksi kaasulaitokselle.

Edelleen päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä, että kaasulaitoksen 1910 vuoden käyttämättömistä voittovaroista oli 36,889 markkaa 49 penniä toimittava rahatoimikonttoriin voittovaroina sekä sähkölaitoksen samanlaisista voittovaroista 111,238 markkaa 39 penniä siirrettävä kaupunginkassaan laitoksen perustamispääoman korkona ja ylijäämä, 104,224 markkaa 7 penniä, luettava laitoksen pääomavelan vähennykseksi. Kuitenkaan ei tätä päätöstä saisi pitää periaatteellisesti ratkaisevana samanlaatuisten kysymysten vastedes esiintyessä.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 18 päivältä ilmoitettiin ²⁾ kaupunginvaltuuston tiedoksi, että k. senaatti oli saman kuukauden 2 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston joulukuun 13 päivänä 1910 tekemän päätöksen ³⁾ osottaa kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista 2,100,000 markan määrärahan kaupungin sähkölaitoksen kustannusten lopulliseen järjestämiseen samaan tarkoitukseen aikaisemmin myönnetyn 2,500,000 markan määrärahan lisäksi.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kirjelmässä helmikuun 9 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että sähkölaitoksen maksettavaksi ei olisi rakennusajalta pantava sen 350,000 markan suuruisen pääoman korkoja, minkä kaupunki oli suorittanut ostaessaan ne Kasarminkadun tontit, mihin sähkölaitoksen ala-asema ja hallintotalo oli rakennettu, vaan että nämä korot, 27,708 markkaa 33 penniä, maksettaisiin laitoksen 1909 vuoden voitosta, sekä rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon ⁴⁾, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto mainitun korkosumman tileistä poistettavaksi, koska sanotut tontit alkuaan oli ostettu Kasarmintorilta pitkin Pikku Roberfinkatua kaupungin lounaisosiin vievän liikenneväylän laajentamiseksi ja sitä varten myös vastamainitun kadun ja Kasarminkadun tontin kulmaus oli pyöristetty lukematta sähkölaitokselle mitään korvausta sen siten menettämästä tontinosasta.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto enintään 40,000 markan määrärahan käytettäväksi sähkölaitokselle tarpeellisiin kiireellisiin kaapelitöihin, hallituksen kussakin eri tapauksessa antaman lähemmän määräyksen

kimiseksi kaasulaitokselle.

Kaasu- ja sähkölaitoksen käyttämättömät voittovarot.

Vahvistettu päätös lainavarain osottamisesta kaupungin sähkölaitoksen kustannusten lopulliseen järjestämiseen.

Sähkölaitoksen maksettavaksi pannun korkosumman poistaminen tileistä.

Määräraha sähkölaitoksen kaapelitöitä varten.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 35 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 8 §. —

³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 114 ja seur. — ⁴⁾ Rtk. kirj. helmik. 16 p. n:o 152. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 26 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 37 §.

mukaan, ja oli mainittu summa merkittävä sähkölaitoksen 1912 vuoden menosääntöön.

Samaan menosääntöön pantiin 1) sittemmin edellä mainittua tarkoitusta varten 15,000 markan arviomääräraha.

Kysymys
sähkölaitoksen
johtoverkon
liittämisestä
taloihin olleiden
kustannusten
korvaamisesta.

Kirjelmässä syyskuun 21 päivältä ilmoitti kaupungin teknillisten laitosten hallitus, että eräät talonomistajat, jolle kaupunginvaltuuston marraskuun 17 päivänä 1908 vahvistamain 2), kaupungin sähkölaitoksen johtojen liittämistä koskevain sääntöjen mukaan oli suotu se etu, että taloja johtoverkkoon liitettäessä eräät työt oli maksutta teetetty, kohdakkoin sen jälkeen kun liittäminen oli toimitettu, olivat rikkoneet sähkölaitoksen kanssa tekemänsä virranhankintasopimukset ja siirtyneet toisen virranhankkijan tilaajiksi. Kun kuitenkin talonomistajain olisi korvattava sähkölaitoksen siten maksutta teettämät työt, esitti hallitus, että kaupunginvaltuusto edellä mainittujen sääntöjen selittämiseksi päättäisi että, jos sellaisen talon omistaja, joka sähkölaitokseen liitettäessä on nauttinut erikoisetuja kokonaan taikka osittain maksutta teetettyjen töiden muodossa, rikkoo laitoksen kanssa tekemänsä sopimuksen ja siirtyy toisen virranhankkijan tilaajaksi, on laitoksella talosta siten olleet kustannukset pantava mainitun talon kohdalle kirjaan ja vastedes, ennenkuin se talo ehkä jälleen liitetään sähkölaitokseen, 5 %:n koron kera keskeytyspäivästä lukien laitokselle korvattava.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 3) kaupunginvaltuusto hallitukselta vaatia lähempää selvitystä hallituksen esityksessä kosketellun asianlaidan taloudellisesta kantavuudesta.

Sähkövirran
toimittaminen
Brändön ja
Oulunkylän
huvilayhdyskuntiin.

Sittenkun osakeyhtiöt Brändö villastad ja Äggelby elektriska belysningsaktiebolag olivat kahdessa kaupunginvaltuustolle annetussa hakemuksessa tiedustelleet, suostuisiko kaupunki ja millä ehdoilla sähkölaitoksestaan antamaan virtaa sekä katuvalaistukseen että yksityistarpeisiin käytettäväksi Brändön ja Oulunkylän huvilayhdyskunnissa, sekä kaasu- ja sähkölaitoksen hallitus oli näistä hakemuksista antamissaan lausunnoissa ehdottanut niihin eräin ehdoin myönnettäväksi ja lisätty kaupunginvaltuusto, jonka käsiteltäväksi ja ratkaistaviksi usein mainitut hakemukset oli alistettu, sen johdosta että kustannukset puheena olevista virranhankinnoista oli katsottu olevan suoritettava kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista, oli kokouksessaan joulukuun 13 päivänä 1910 päättänyt 4), että lainavaroja ei ollut edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävä, päätti 5) varsinainen valtuusto lähettää

1) Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. — 2) Ks. 1908 vuod. kert. siv. 47 ja 48. — 3) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 20 §. — 4) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 116 ja 117. — 5) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 20 §.

asian edelleen valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, jonka sen ohessa tuli yleensä selvittää kysymystä, mitä politiikkaa kaupungin tulisi noudattaa läheisyydessään sijaitseviin huvilayhdyskuntiin nähden, sekä käskää kaupungin teknillisten laitosten hallituksen antaa lähemmän taloudellis-teknillisen selvityksen ehdotettujen virranhankintain kannattavuudesta. Mainitun valiokunnan jäseniksi valitsi ¹⁾ valtuusto herrat Lundeniuksen, af Forselleksen, Stjernvallin, Renvallin ja F. von Wrightin.

Kirjelmässä ²⁾ maaliskuun 1 päivältä antoi kaupungin teknillisten laitosten hallitus pyydetyn taloudellis-teknillisen selvityksen asiasta.

Edellä mainittu valiokunta antoi mietinnön ²⁾ asiasta, mikäli koski puheena olevia virranhankintoja, sekä lausui m. m. havainneensa asian periaatteellisen puolen arvostelemisen olevan erittäin tärkeän, siihen nähden että kaupunginvaltuustolle luultavasti kohdakkoin saapuisi muitakin samanlaisia taikka samanlaatuisia anomuksia. Valiokunnan enemmistö ei ollut katsonut minkäänlaisia periaatteellisia epäilyksiä tarvitsevan olla tässä asiassa. Vaikkakin kaupungilla oli täysi oikeus evätä tehdyt anomukset jo silläkin perusteella, ettei kaupungilla tietenkään ollut minkäänlaista velvollisuutta ottaa huvilasiirtolain asukasten etuja huomioon nyt puheena olevassa enempää kuin muissakaan kohdin, niin toiselta puolen sen seikan sinänsä, että tässä oli kysymys toiminnasta, joka jossain määrin tulisi ulotettavaksi kaupungin rajain ulkopuolelle, ei pitäisi vaatia asettumaan epäävälle kannalle, edellyttäen että sitä muuten kävisi harjoittaminen kaupungille edullisesti. Mitä taas tuli lausuntoon, että huvilayhdyskuntain syntyminen kaupungin ulkopuolelle ei olisi kaupungin etujen mukaista, niin voi tuollaista käsitystä tosin pitää oikeana sikäli, että kaupunki noihin huvilasiirtoloihin muuton johdosta menetti osan veroa maksavia jäseniään; mutta valiokunta katsoi olevan huomauttaminen, että kaupungin siten menettämä veroäyri-luku varmaankaan ei ollut sanottavasti vaikuttanut sen talouteen sekä että mainitusta asutuksen jakautumisesta ainakin siinä kohden oli ollut hyötyäkin, että se oli jonkin verran voinut vaikuttaa kaupungin asunnonvuokriin, jotka tosin olivat viime vuosina tuntuvasti kohonneet, mutta olisivat voineet kohota vieläkin enemmän, ellei puheenalaista poismuuttoa olisi ollut. Mainittu poismuuttohan oli oleellisesti myös aiheutunut kaupungissa viime aikoina kovasti kohonneista elantokustannuksista eikä sentähden ollut mikään luonnoton ilmiö.

Samalla kun valiokunta siis kannatti sitä, että kaupunki suos-

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17.

tuisi anomuksiin sähkövirran antamisesta Brändöhön ja Oulunkylään, katsoi valiokunta myönnytykseen olevan liitettävä seuraavat ehdot:

„Kaupungin sähkölaitos antaa Brändö villastad ja Äggelby elektriska belysningsaktiebolag osakeyhtiöille korkeajännitteistä kiertovirtaa sekä hankkii ja panee kuntoon tarkoitukseen tarpeellisen korkeajännitteisen johdon sopivaan paikkaan kulutusalueella. Transformaattori- ja muuntaja-aseman ynnä matalajännitteisen verkon hankkivat ja kustantavat edellä mainitut kuluttajat sähkölaitoksen antamien ohjeitten mukaan.

Kun kulutusmäärä ei ole ennakolta varmasti arvioitavissa, pitää mainittujen kuluttajain, paitsi virran hintaa, suorittaa määrätty pohjamaksu, joka vastaa kohtuullista korkoa ja kuoletusta sähkölaitoksella kaapeleista ja yhdistysjohdoista olleille kustannuksille. Tämä vuotuinen pohjamaksu, arviolta 10 % puheenalaisista kustannuksista, määrätään sittenkun sähkölaitoksen todellisten kustannusten määrä on tunnettu, ja muutetaan Oulunkylään nähden soveliasta suhteellisuutta noudattaen, sittenkun sinne tehty yhdistysjohto, joka aluksi olisi ilmajohto, myöhemmin on muutettu maanlaiseksi.

Virrasta suoritetaan 25 penniä kilowattitunnilta vuotuisen kulutuksen ollessa enintään 50,000 kw., minkä jälkeen hinta huojistuu 22 penniin kw:lta. Vuotuisen kulutuksen ollessa 25,000 kw. jää puolet pohjamaksusta pois, ja kulutuksen ollessa yli 35,000 kw. ei pohjamaksu tule ensinkään kysymykseen.

Virtaa ei saa huvilayhdyskunnissa jaella halvemmasta hinnasta kuin mitä kaupungin sähkölaitoksen kaupunkilaistilaaajilta samaan aikaan otetaan.

Hankintasopimuksen voi kumpikin sopimuskumppani määrätyn irtisanomisajan kuluttua purkaa, johon nähden kaupungille on taattava kohtuullinen korvaus siltä varalta että tilaaja irtisanoutuisi ennen jotakin tarkemmin määrättyä ajankohtaa.

Brändö villastad osakeyhtiö vastaa tuohon huvilakaupunkiin johdettua merikaapelia mahdollisesti kohtaavista mainittavammista vaurioista.

Sinä aikana, jolloin sähkölaitoksen pääasema ei ole käynnissä vuorokauden umpeen, on ehtona että virranhankinta voi varmasti jatkua ainoastaan k:lo 6:sta a. p. k:lo 1 asti yöllä elokuun 15 ja toukokuun 1 päivän välisenä aikana. Sopimuksen mukaan voidaan virtaa kuitenkin erinäisinä öinä saada yön umpeen. Kesäkuukausina voi virranhankinta tulla kysymykseen ainoastaan niinä aikoina, jolloin Sörnäsän keskusasema muutoin on käynnissä eli todennäköisesti k:lo 6:sta a. p. k:lo 7—8 asti i. p.“

Edellä lausutun johdosta ehdotti valiokunta kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin teknillisten laitosten hallitus tekee sopimuksen sähkövoiman antamisesta Brändön ja Oulunkylän huvilayhdyskuntaan, ollen siinä noudatettavina edellä mainitut ja muut sanotun hallituksen ehkä tarpeelliseksi havaitsemat ehdot; sekä

että lasketut perustamiskustannukset, eli korkeintaan 20,000 markkaa Brändön ja korkeintaan 10,000 markkaa Oulunkylän johdosta, on kaupunginkassasta edeltäpäin suoritettava sekä aikoinaan merkittävä 1912 vuoden budjettiin.

Mietintöön liitetystä vastalauseesta ehdotti herra af Forselles puheenalaiset hakemukset evättäväksi.

Asioita lopullisesti esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto 26 äänellä 11 vastaan, jotka annettiin mainitun vastalauseen puolesta, hyväksyä valiokunnan ehdotuksen asiassa.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä oli aktiebolaget Korvaus aktiebolaget Gottfr. Strömberg Gottfr. Strömberg osakeyhtiö anonut kesäkuun 1 päivään 1914 pitennettäväksi yhtiölle myönnettyä lupaa sähköjohtojen pitämiseen kaupungissa tai vaihtopuolisesti kerta kaikkiaan 100,000 markan korvausta tappiosta, mikä yhtiölle koituisi toimiluvan lakkaamisesta syyskuun 1 päivänä 1911. osakeyhtiölle.

Sekä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen että raha-toimikamarin 2) annettua lausunnon asiasta päätti 3) kaupunginvaltuusto 28 äänellä 9 vastaan, jotka puolsivat puheenalaisen toimiluvan pitentämistä syyskuun 1 päivään 1912, rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti:

myöntää yhtiölle korvausta 40,000 markkaa, korkohyvityksettä maksettavaksi puolet tammikuussa vuonna 1912 ja toinen puoli saman vuoden heinäkuussa, sillä ehdolla että yhtiö sitoutuu kaupungin sähkölaitoksen kanssa sinä aikana, kun yhtiön tilaajia liitetään sähkölaitoksen johtoihin, aikaansaamaan semmoista yhteistointintaa, että mainittu liittäminen voi käydä päinsä häiritsemättä ja mahdollisimman vähän haittaa kuluttajille tuottaen;

valtuuttaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sähkölaitoksen käytettävänä olevista varoista edeltäpäin maksamaan mainitun summan; sekä

antaa saman hallituksen tehtäväksi sähkölaitoksen budjetti-ehdotusta vuodeksi 1912 laatiessaan ottaa harkittavaksi, miten edellä mainittu rahamäärä on takaisin maksettava.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto Palkkio Pitkän-

1) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 1 §. — 2) Rtk. kirj. kesäk. 8 p. n:o 344. —

3) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 34 §. — 4) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 21 §.

sillan rakennustoimikunnan jäsenille.

Pitkäsillan uudestirakentamista varten asetetun toimikunnan jäsenille, professori C. E. Holmbergille ja yli-insinööri K. Lindbergille kumpaisellekin 100 markan kuukausipalkkion, maaliskuun 1 päivästä 1910 lukien, maksettavaksi mainittua rakennusyritystä varten osotetuista lainavaroista.

Erään kujan rakennustannusten poistaminen tileistä.

Rahatoimikamarin esityksestä valtuutti ¹⁾ kaupunginvaltuusto kamarin tileistä poistamaan 593 markkaa 32 penniä käsittävän laskun korttelin n:o 182 halki tehdyn kujan laittamisesta ja asfaltoimisesta, koska liikemies P. J. Valkeapäältä, joka olisi ollut velvollinen mainitun summan maksamaan, ei ollut voitu saada maksua eikä hän enää oleskellut tässä maassa.

Samalla saatettiin rahatoimikamarin tiedoksi, että kaupungin vastedes teettäessä mainitunlaatuista töitä on asianomaisilta talonomistajilta vaadittava tarpeellinen vakuus kustannusten asianmukaisesta suorituksesta.

Määräraha uusien hengenpelastuskalujen y. m. hankkimiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa 2,500 markkaa tarpeellisten uusien hengenpelastuskalujen hankkimiseen ja vanhain korjaukseen sekä antaa rakennuskonttorin toimeksi kirjallisia tarjouksia hankittuaan tehdä kaupungin puolesta sopimuksen mainittujen kalujen ostamisesta.

Lahjoitusrahastovarain sijoitus Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassa osakeyhtiöön.

Sittenkun Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassa osakeyhtiö oli rahatoimikamarille ehdottanut, että Helsingin kaupunki rupeaisi kassan osakkaaksi merkitsemällä 10 osaketta eli 50,000 markkaa, ehdotti kamari kirjelmässä joulukuun 1 päivästä 1910 myönnyttäväksi mainittuun esitykseen sekä kaupungin lahjoitusrahastoihin kuuluvista varoista 50,000 markkaa sijoitettavaksi kassan osakkeisiin, minkä ohessa kamari pyysi, koska mainitut varat oli aikanaan voitu sijoittaa 6 %:n korkoa vastaan, mutta kassan osakkeille taattiin enintään 5 %, saada aikansa valtuustolle tehdä esityksen määrärahan osottamisesta mainituille rahastoille siten ehkä koituvan korkotappion korvaamiseksi.

Asiaa esiteltäessä päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto hyväksyä edellä kerrotun rahatoimikamarin ehdottaman rahainsijoituksen; kuitenkin ei valtuusto katsonut tarpeelliseksi, että kaupungin lahjoitusrahastoille korvattaisiin niille mainitun sijoituksen johdosta ehkä koituvaa korkotappiota.

Johan Gustaf Wilckmanin rahaston korkovarain jako.

Kansakoulujohtokunnan esityksestä päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto, että ne Johan Gustaf Wilckmanin rahaston korkovarain, jotka testamenttisäädöksen mukaan tulevat Sörnäsien kansakoulussa käyvään köyhäin lasten hyväksi, saisi jakaa Toukolan, Vallilan, Nel-

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 28 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 28 §.
— ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 8 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 18 §.

jännien linjan 9:ssä sekä Neljännen linjan 13:ssa ja 15:ssä olevain kansakoulujen oppilasten kesken, joita kouluja Sörnäsissä asuvat kansakouluoppilaat etusijassa käyttävät.

Helsingin ukkokoti-yhdistyksen anomuksen johdosta valtuutti 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin yhdistykselle maksettavaksi osottamaan tarkoitusta varten lahjoitettujen rahastojen järeillä olevan pääomamäärän korkovarot, kuitenkin sillä ehdolla ettei yhdistys saa korkovaroja hyväkseen nauttia, ennenkuin sen talo on valmistunut ja laitoksen hoidokit sinne sijoitettu.

Kansakoulujohtokunnan tekemän esityksen saada käyttää erään määrän muurarimestari Alex. Ärtin rahaston 1911 vuoden korkovaroja kansakoululasten kesätyöskentelyn järjestämiseksi kaupunginvaltuusto epäsi 2), koska mainittujen kesätyöskentelyjen valmistelu-aika jo oli sivuutettu eikä sopivaa henkilöä ollut niiden johtajaksi voitu saada.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjelmässä 3) oli Sokeain ystäväin yhdistys anonut F. J. von Beckerin lahjoitusrahastosta vuotuista 3,000 markan apurahaa viiden vuoden aikana, tammikuun 1 päivästä 1912 lukien.

Rahatoimikamari, jolta oli hakemuksen johdosta vaadittu lausuntoa, huomautti antamassaan lausunnossa 3), että von Beckerin aviopuolisojen testamentissa oli kamarin mielestä ehdoton määräys siitä että, niin kauan kuin osa mainitun rahaston tuottoa maksetaan lahjoittajan omaisille, on sen järeillä oleva osa lisättävä pääomaan. Kun sama kohta muunkin sisällyksensä puolesta lienee tulkittava niin, että rahasto kartuttuaan tarpeelliseen määrään on kaupunginvaltuuston määräämään aikaan kokonaisuudessaan käytettävä lahjoituskirjassa mainittuun tarkoitukseen, nimittäin sokeain henkilöjen kasvatus- ja opetuslaitoksen perustamiseen ja voimassapitoon Helsingin kaupungissa, esti kamarin mielestä tämäkin seikka anomukseen myöntymästä.

Edellä lausutun johdosta kamari esitti, että kaupunginvaltuusto epäisi puheena olevan anomuksen.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 4) kaupunginvaltuusto painattaa siinä syntyneet asiakirjat.

Kirjelmässä elokuun 17 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että kauppias W. Wavulin vainaja oli Helsingin kaupungille testamentannut 15,000 markkaa käytettäväksi kaupungin köyhäin hyväksi sekä että tuo rahamäärä jo oli kaupunginkassaan maksettu, ja esitti kamari, että kaupunginvaltuusto kaupungin puolesta vastaanottaisi

Korkovarain maksu Helsingin ukkokoti-yhdistykselle.

Evätty esitys muurarimestari Alex. Ärtin rahaston korkovarain käyttämisestä.

Anomus apurahan myöntämisestä F. J. von Beckerin lahjoitusrahastosta.

Waldemar Wavulinin lahjoitusrahasto.

1) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 23 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 31 §. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 65. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 19 §.

mainitun lahjoituksen sekä antaisi vaivashoitohallituksen toimeksi valtuustolle laatia ehdotuksen sekä rahaston nimeksi että sen vastaista käyttämistä koskeviksi määräyksiksi.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esitykseen.

Vaivashoitohallituksen ehdotuksesta määräsi ²⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin, että edellä mainitusta varoista oli muodostettava „Waldemar Wavulinin lahjoitusrahasto“ niminen rahasto, sekä että vaivashoitohallitus vuosittain jakaisi rahaston korot kymmenenä yhtä suurena apurahana tästä kaupungista kotoisin oleville, todella puutteenalaisille henkilöille, yhteiskunnalliseen asemaan ja uskontunnustukseen katsomatta.

Helsingin
anniskelu-
osakeyhtiön
1910 vuoden
voittovarain
jako.

Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1910 vuoden voittovaroista kaupungille tuleva osuus oli rahatoimikonttoriin suoritettu 314,946 markan 22 pennin suuruisena. Tästä voitto-osuudesta oli kaupunginvaltuusto aikaisemmin kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi myöntänyt: rahatoimikamarin Keski-Uudenmaan raittiuspiirille anniskeluosakeyhtiön 1906 vuoden voittovaroista erehdyksestä maksettavaksi osottamat 900 markkaa sekä Helsingin anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain yhtiön laitosten voimassapitoon 35,000 markkaa. Jaettavana oli siis jällellä 279,046 markkaa 22 penniä.

Asiaa valmistamaan asettamansa valiokunnan ehdotuksen ³⁾ mukaisesti myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto:

neideille E. Alanderille ja H. Rothmanille Sörnäsin kansanlastentarhaa varten 24,000 markkaa;

neideille B. Bäckmanille ja L. Winterille Kallion kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

neiti E. Flomanille uutta suomenkielistä kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

neiti A. Rundströmille Perämiehenkadun kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

neiti L. Wendellille Töölön ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

neiti Th. Vuorenheimolle Hermannin suomenkielistä kansanlastentarhaa varten 14,500 markkaa;

neideille M. Brotherukselle ja H. Anthonille Hermannin ruotsinkielistä kansanlastentarhaa sekä iltapäivä-lastentarhaa varten 10,000 markkaa;

rouva M. Metherille Kallion uutta suomenkielistä kansanlastentarhaa varten 7,500 markkaa;

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 43 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 15 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 52 §.

neiti A. Nordmanille Sepänkadun ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

Fredriksperin kansanlastentarhan avustukseksi 2,000 markkaa;

neiti A. Geitlinille Töölön suomenkielistä kansanlastentarhaa varten 8,000 markkaa;

neiti K. Eklundille Toukolan kaksikielistä kansanlastentarhaa varten 7,500 markkaa;

rouva M. Grönforsille ja neiti I. Liljeströmille Vladimirinkadun 21:ssä olevaa uutta ruotsinkielistä kansanlastentarhaa varten 9,000 markkaa;

neiti L. Hellgrenille Kivenhakkaajakadun 3:ssa olevaa kansanlastentarhaa varten 8,000 markkaa;

neiti B. Hannénille lasten työkoulua varten 1,000 markkaa;

neideille E. Olinille, L. Stolzenbergille ja L. Wendellille Töölön työtupaa varten 500 markkaa;

Arbetets vänneryhdistykselle lasten kesätyöskentelyä varten 1,000 markkaa;

saman yhdistyksen Sörnäsän osastolle lasten kesäpuutarhaa varten 1,000 markkaa;

saman yhdistyksen läntiselle osastolle kesätyöskentelyä varten 1,800 markkaa;

Valkonauha-yhdistykselle molempain lastenkotiensa voimassapitoon 8,000 markkaa sekä yhdistyksen n. s. suojelutoimintaa varten 2,000 markkaa;

Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle sen Grankullassa olevaa kesäsiirtolaa varten 1,000 markkaa;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunnalle kesäsiirtoloja varten 14,000 markkaa sekä tuberkelitautisten oppilaiden virkistyskotien voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden kustantamiseksi Högsandin parantolaan 8,000 markkaa;

yhdistykselle Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille 17,000 markkaa;

Helsingin kuuromykkäyhdistykselle kuuromykkäin opetusta ja yhdistyksen lastentarhakoulua varten 1,000 markkaa;

Helsingfors svenska folkhögskola opistolle 1,500 markkaa;

Helsingin kansanopistoseuralle 2,500 markkaa;

veistonopettaja O. W. Coranderille hänen kasvatusopillista veisto-oppilaitostaan varten 2,000 markkaa;

neiti A. Blomille hänen veistokouluansa varten 500 markkaa;

Helsingin käsityökoulun johtokunnalle 2,000 markkaa;

hammaslääkäreille Th. Weberille ja A. Aspelundille heidän yksityisen kansakouluhammasklinikkansa voimassapitoon 9,000 markkaa;

lastenhoidon edistämisyhdistykselle sen yleisiin tarkoituksiin 11,000 markkaa ja Pippingsköldin turvakotia varten 2,000 markkaa; Maitopisara-yhdistykselle sen toimintaa varten 3,000 markkaa; Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistykselle 4,500 markkaa; Suomen eläinsuojelusyhdistykselle sen toimintaa varten 500 markkaa;

terveystoimistolle veneeristen tautien vastustamiseksi 7,000 markkaa;

Helsingin uimaseuralle 1,500 markkaa;

risatautisten lasten parantolayhdistykselle 1,500 markkaa;

köyhäin lasten työkotien toimikunnalle 9,000 markkaa;

pelastusarmeijalle Albergan lastenkodin, pelastusasemien, Sörnäsän lastenseimen, köyhäin lasten kesäsiirtolan, yömajan, miesten kodin sekä nuorten naisten uuden kodin voimassapitoon 10,000 markkaa;

sokeain ystäväin yhdistykselle sen työkoulua varten 1,000 markkaa;

hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle työn jakamiseksi naisille 2,000 markkaa ja yhdistyksen keskustoimiston voimassapitoon 1,500 markkaa;

rouvasväenyhdistykselle sen lastenkotia varten 2,000 markkaa;

kaupunkilähetykselle veisto- ja ompelukursseja, urheiluretkeä ja puutarhaviljelystä, yhdistyksen lastenkotia, kesäsiirtoloja, nuorisokirjastoa sekä halkopihaa varten 3,000 markkaa;

Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle 4,000 markkaa;

Martha-yhdistyksen Helsinginosastolle ruuanlaittokurssien järjestämiseksi työväenluokan naisille 2,000 markkaa;

tehtaalaisnaisten kodille 1,000 markkaa;

Suomen naisyhdistykselle työläisnaisten kesäsiirtolaa varten 1,500 markkaa;

Helsingin palvelijataryhdistykselle sen palvelijatarkotia varten 1,746 markkaa 22 penniä; sekä

Helsingin anniskeluosakeyhtiölle Korkeasaarella ja Seurasaaressa olevain yhtiön laitosten voimassapitoon 35,000 markkaa, eli yhteensä 314,046 markkaa 22 penniä, ja salli valtuusto samalla myös, että viimeksi mainitulle yhtiölle myönnetty 35,000 markan lisämääräraha edeltäpäin otettiin yhtiön 1911 vuoden voittovaroista.

Muutoin päätti kaupunginvaltuusto:

että niiden yhdistysten, seurain ja yksityishenkilöjen, joille apurahoja oli voittovaroista myönnetty, ehdottomasti tuli antaa lyhyt kertomus toiminnastaan, eritoten myönnettyjen määrärahojen käyttämistä silmällä pitäen,

kansanlastentarhain, lasten työskentelykurssien ja kesäpuutarhain johtajatarten ja asianomaisten toimikuntain, Valkonauhan lastenkotiensa puolesta ja Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen kasvatustalokunnalle;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen, yhdistyksen Ruokaa köyhille kansakoululapsille, Helsingin kuuromyökkäyhdistyksen, Helsingin käsityökoulun, veistonopettaja Coranderin, neiti Blomin, Helsingfors svenska folkhögskola opiston, Helsingin kansanopistoseuran sekä hammaslääkärien Weberin ja Aspelundin kansakoulujohtokunnalle;

Toipumakoti-yhdistyksen, Suomen eläinsuojelusyhdistyksen, lastenhoidon edistämisyhdistyksen, Maitopisara-yhdistyksen, Helsingin uimaseuran, risatautisten lasten parantolayhdistyksen sekä terveys-toimiston terveydenhoitolautakunnalle;

sokeain ystävään yhdistyksen, rouvasväenyhdistyksen, köyhäin lasten työkotien johtokunnan, hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistyksen, pelastusarmeijan ja kaupunkilähetyksen vaivaishoitohallitukselle; sekä

Valkonauha-yhdistyksen n. s. suojelutoimintaansa nähden, Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnan, Martha-yhdistyksen Helsinginosaston, tehtaalaisnaisten kodin, Suomen naisyhdistyksen ja Helsingin palvelijataryhdistyksen työväenasiain lautakunnalle, joitten lautakuntain velvollisuutena oli antaa asianomaisille apurahansaaajille tarkka tieto myönnettyjen apurahain tarkoituksesta ja määrästä sekä kaikista niiden nauttimiseen nähden säädetyistä ehdoista ja määräyksistä, niin myös seurata asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa ynnä oman lausuntonsa kera valtuustolle lähettää edellä mainitut kertomukset;

lisäehdoiksi seuraavain apurahain nauttimiselle asianomaisten apurahansaaajain noudatettavaksi vahvistaa:

veistonopettaja Coranderin: että maksutonta opetusta hänen veistokoulussaan annetaan vähintään kahdeksalle tämän kaupungin oppilaitoksista olevalle oppilaalle;

neiti Blomin: että niinkään maksutonta opetusta annetaan viidelle tästä kaupungista kotoisin olevalle kouluoppilaalle;

Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan vuoden umpeen varaa paikan seitsemälle tai kahdeksalle varattomalle potilaalle;

risatautisten lasten parantolayhdistyksen: että yhdistys kesällä vuonna 1911 noin puolenneljäntä kuukauden aikana maksutta luovuttaa Högsandin parantolasta kuusi sijaa vaivaishoitohallituksen ehdottamille potilaille; sekä

vaivashoitohallituksen alaisten armeliaisuusyhdistysten: että, samalla kun näiden tuli tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevain henkilöjen välillä, oli apurahain nauttimiseen liitettävä se lisäehto, että asianomainen yhdistys kuu-kausittain vaivashoitohallitukselle toimitti määrätyn, yhdistyksen käytettäväksi annetun kaavakkeen mukaan laaditun luettelon henkilöistä, joille apurahoja oli annettu, sekä apurahain määrästä.

Kansanlasten-
tarhain toi-
minta.

Edellä mainitun valiokunnan niinikään tekemään ehdotukseen että, samalla kun kaupungin kansanlastentarhain määrärahat vastedes olisi pantava maksettaviksi vakinaisesta menosäännöstä, erityinen valiokunta asetettaisiin laatimaan ehdotusta näiden lastentarhain toiminnan lähemmäksi järjestämiseksi ja tarkastamiseksi valtuusto myöntyi muutoin, paitsi ettei valtuusto asian silloisellaan ollessa tahtonut lausua mieltänsä kansanlastentarhain määrärahojen ottamisesta vakinaiseen menosääntöön; ja valittiin 1) erikoisvaliokunnan jäseniksi herrat Gustafsson, Pesonen, Lindelöf ja Lundenius sekä pankinjohtaja K. W. Saurén ja, herra Lundeniuksen kuoltua, hänen sijaansa herra Walldén.

Viimeksi mainittu valiokunta antoi sittemmin valtuustolle mietinnön 2) asiasta. Tehtyään selkoa kansanlastentarhain synnystä järjestyksestä ja toiminnasta sekä ulkomailla että Suomessa ja mainittuaan, että Helsingissä paraikaa oli 14 kaupungille tulevasta anniskeluosakeyhtiön voittovarain osuudesta avustettua kansanlastentarhaa ja niissä 864 suomen- ja 738 ruotsinkielistä lasta, lausu valiokunta m. m. seuraavaa:

Harkitessaan kysymystä, miten kaupungin kansanlastentarhoille, joiden yhteiskunnalliselle ja kasvattavalle merkitykselle valiokunta antoi täyden arvon, voitaisiin taata nykyistä turvatumpi asema sekä suurempia kehitysmahdollisuuksia, oli valiokunta havainnut tässä kohden olevan ajateltavissa kaksi keinoa, nimittäin joko se että kunta ottaa kokonaan huostaansa nämä lastentarhat sekä asettaa ne pääasiassa kansakoulujen vertaisiksi, taikka että ne niinkuin tähänkin asti jäävät yksityisten huostaan, mutta saavat parempitaiteita tarpeellisen apurahan saamisesta siten, että se vastedes pannaan maksettavaksi kaupungin vakinaisesta menosäännöstä. Nykyisten lastentarhain ottaminen paikalla kaupungin huostaan ei koltaisi voittamattomia esteitä. Valiokunta ei kuitenkaan ollut katsonut ainakaan nykyään voivansa puoltaa siihen suuntaan menevää päätöstä. Huomattava oli, etteivät puheenalaiset laitokset olleet tähän asti olleet minkäänlaisen valvonnan alaisina enempää kaupungin kuin valtionkaan puolelta, joten tarpeellista kokemusta niiden toiminnasta

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 43 § ja syysk. 5 p. 50 §. — 2) Valt. päätöksiä, n:o 42.

tarkoituksenmukaisimmasta järjestämisestä puuttui, että kysymystä opettajatarten valmistamisesta ei vielä ollut riittävästi selvitetty, minkätähden toistaiseksi oli vaikea määrätä heidän virkakelpoisuusehtojaan, sekä että kansanlastentarhoihin kohdistuvat vaatimukset niin niiden lukumäärään kuin huoneistojen laatuun sekä muihinkin tähän kuuluviin seikkoihin nähden, siinä tapauksessa että kaupunki niitä pitäisi voimassa, varmaankin huomattavasti kohoaisivat. Voidakseen arvostella niiden menojen määrää, joita kaupungille koituisi, jos se vastedes sitoutuisi voimassapitämään kansanlastentarhat, oli valiokunta alemman kansakoulun ensimmäiselle luokalle otetun oppilasmäärän nojalla koettanut laskea sen lapsimäärän, minkä saattoi olettaa lastentarhoja käyttävän. Täkäläisiin alempiin kansakouluihin oli syksyllä 1911 otettu lähes 2,100 oppilasta. Kun mainittu määrä edusti ainoastaan yhtä ikäryhmää, seitsenvuotiaita, mutta kansanlastentarhoissa kävi kolme ikäryhmää, neli-, viisi- ja kuusivuotiaita, olisi lastentarhoissa siis pitänyt olla tilaa noin 6,000 oppilaalle, mikä, jos todennäköinen kustannus oppilasta kohti tähänastisen kokemuksen nojalla laskettaisiin 100 markaksi, tietäisi kaupungille koituvan noin 600,000 markan vuotuisen menon kansanlastentarhoille maksettujen apurahain ollessa noin 130,000 markkaa. Vaikka mainittu rahamäärä olisikin jossain määrin alennettavissa, vastaanottamalla esimerkiksi ainoastaan kaksi ikäryhmää, tai muulla sopivalla tavalla, oli kuitenkin selvää, että kaupungin menot kansanlastentarhain ottamisesta sen huostaan melkoisesti lisääntyisivät.

Vaikkei valiokunta siis toistaiseksi ollut voinut puoltaa viimeksi mainitun vaihtopuolen hyväksymistä, ei valiokunta tällä kuitenkaan ollut tahtonut sanoa, ettei kaupunki vastaisuudessa voisi katsoa lastentarhain ottamista omaan huostaansa tarkoituksenmukaiseksi. Tällä kertaa riittävänä toimenpiteenä, jonka samalla kävisi katsominen välittävän siirtymistä lastentarhain täydelliseen liittämiseen kaupungin opetuslaitoksiin, oli valiokunta tahtonut ehdottaa, että kansanlastentarhain apurahat pantaisiin maksettaviksi kaupungin vakinaisesta rahasäännöstä. Ne vaihtelut, joiden alaisena anniskeluvaroista kaupungille tuleva osuus oli viime aikoina ollut, ynnä se seikka, että mainittu osuus usein oli osottautunut riittämättömäksi kaikkiin sillä täytettäviin, huomiota ansaitseviin tarpeisiin, kehottivat kaupunkia välttämättä suorittamaan taksoitetuista varoista apurahat lastentarhoille, joiden kehitys muussa tapauksessa, sensijaan että sitä asianmukaisesti edistettäisiin, tulisi ehkäistyksi.

Vaikka siis valiokunta oli yhtynyt ehdotukseen kansanlastentarhain apurahain ottamisesta vakinaiseen menosääntöön, oli valiokunta kuitenkin ollut sitä mieltä, että jonkin osan näitä avustuksia

ehkä vastakin, jos voittovarat sen sallivat, kävisi suorittaminen näistä varoista. Sopiva ajankohta määrärahan merkitsemiseksi vakinaiseen menosääntöön näytti olevan 1913 vuoden alku, siihen nähden että lastentarhat viimeksi toimitetussa voittovarain jaossa saivat avustuksia kuluvaksi työvuodeksi, siis myöskin kevätlukukaudeksi 1912, ja näitä avustuksia nykyisin tai jonkin verran korotetuinkin määrin, niinkuin luultavasti osottautunee tarpeelliseksi, voitaneen viimeksi mainitun vuoden syyslukukaudeksi vaikeudetta myöntää 1911 vuoden voittovarain osuudesta.

Kun kaupunki mainitulla tavalla antaisi kansanlastentarhoille turvallisemman taloudellisen pohjan, edellytti tämä, että kaupunki samalla myös järjestäisi koulujen toiminnan valvonnan, eli toisin sanoen että ne pantaisiin asiantuntevan tarkastuksen alaisiksi. Tässä kohden oli ensinnä harkittava, mille kaupungin viranomaiselle tai lautakunnalle lastentarhain ylivalvonta soveliaimmin kuuluisi. Nykyään olivat kansanlastentarhat kasvatuslautakunnan valvonnan alaiset, tämän kuitenkin tietämättä sitä, että lautakunta olisi lähemmin puuttunut niiden toimintaan. Valiokunnasta oli näyttänyt, että kansakoulujohtokunnalle pikemmin kuin mainitulle lautakunnalle olisi annettava toimeksi näiden laitosten valvonta, osin koska kasvatuslautakunnan velvollisuudet luonnostaan olivat oleellisesti toiset, osin syystä että kansanlastentarhoissa annettavaa opetusta täytyi pitää valmistuksena kansakouluun.

Kansanlastentarhain lähin valvonta näytti kuitenkin olevan annettava toimeksi sitä varten erittäin asetettavalle tarkastajalle. Tämän valvonnan antaminen kaupungin kansakoulutarkastajain toimeksi ei valiokunnasta tuntunut täysin sopivalta, osin koska lastentarhain lähempi tarkastaminen edellytti eräitä erikoistietoja, osin syystä että kansakoulutarkastajain työala oli jaettu kielellisellä pohjalla, kun taas lastentarhain tarkastus valiokunnan mielestä ainakin toistaiseksi voisi olla yhtenäinen. Valiokunta oli arvellut, ettei vastaisen tarkastajan velvollisuuksia aluksi tarvitsisi ulottaa niin laajalle, että hän puuttuisi lastentarhain hallinnon ja opetuksen yksityiskohtiin, vaan voisi rajoittua niiden toiminnan yleiseen valvontaan, samalla kun tarkastajan tulisi kansakoulujohtokunnassa esitellä kaikki lastentarhoja koskevat asiat sekä valmistella niihin nähden esiintyvät kysymykset, kaikki lähemmän johtosäännön mukaan, jonka ehdotus kansakoulujohtokunnan olisi valmistettava. Koska valiokunta ei siis ollut edellyttänyt vastaisella tarkastajalla olevan niin laajoja tehtäviä, että hänen tarvitsisi käyttää aikansa kokonaan viran hoitamiseen, oli valiokunta arvellut 1,200 markan vuotuisen palkkion toistaiseksi riittävän palkkioksi tästä toimesta.

Niinkuin edellä mainittiin, edellytti valiokunta vastaisen kansan-

lastentarhain tarkastajan omaavan tähän alaan kohdistuvia erikoistietoja. Tällaisten erikoistietojen hankkimiseksi tai niiden kartuttamiseksi oli valiokunta katsonut kaupungin olevan myönnettävä esimerkiksi 1,500 markan suuruinen matkastipendi, joka annettaisiin tarkastajaksi valitulle henkilölle ja velvoittaisi häntä esimerkiksi kolmen kuukauden aikana ulkomailla, lähinnä Saksassa, Itävallassa ja Sveitsissä, perehtymään kansanlastentarhain järjestykseen ja toimintaan niin hoitopuoliselta kuin opetusopilliseltakin kannalta.

Ehdotuksensa yhdistellen valiokunta esitti kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin kansanlastentarhoille annettavat apurahat 1913 vuoden alusta säännönmukaisesti merkitään vakinaiseen menosääntöön;

että kaupungin kannattamain kansanlastentarhain ylivalvonta vastedes kuuluu kansakoulujohtokunnalle;

että mainittujen kansanlastentarhain toiminnan lähempi valvonta annetaan toimeksi toistaiseksi kolmeksi vuodeksi asetetulle tarkastajalle, miehelle tai naiselle, jonka palkkio on 1,200 markkaa vuodessa;

että kansakoulujohtokunta saa toimekseen julistaa tarkastajan-toimen avoimena haettavaksi ja sitten tehdä valtuustolle esityksen sen täyttämisestä;

että myönnetään 1,500 markan matkastipendi vastaisen tarkastajan käytettäväksi, sillä ehdolla että hän kolmen kuukauden aikana ulkomailla tutkii kansanlastentarhain järjestystä ja toimintaa sekä tältä opintomatkalta palattuaan antaa matkakertomuksen kansakoulujohtokunnalle; sekä

että kansakoulujohtokunnan toimeksi annetaan saavutetun kokemuksen nojalla valmistaa sekä kaupunginvaltuuston harkittavaksi lähettää ehdotus kansanlastentarhain valvontaa koskeviksi ohjeiksi ja niiden avustamiseksi.

Mainittua mietintöä esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuuston lähettää kasvatuslautakuntaan ja kansakoulujohtokuntaan lisälausunnon saamista varten.

Sen valiokunnan ehdotuksesta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut jakamaan vuodelta 1911 niitä apurahoja, mitkä valtuuston lokakuun 26 päivänä 1886 tekemän päätöksen mukaan on vuosittain jaettava ²⁾ kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, antoi valtuusto 48 hakijasta seuraaville henkilöille kullekin 50 markan apurahan, nimittäin: palvelijattarille G. Ahlqvistille, K. Anderssonille, G. Ch. Ekholmille, M. J. Eklundille, Fr. D. Karlssonille,

Apurahat
kunnollisen
palvelusväen
palkitsemis-
rahastosta.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 10 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 22 §.

W. Lampénille, J. Lundströmille, M. Mattssonille, H. S. Miettiselle, J. C. Nemlanderille ja E. S. Åbergille; ja oli nuo rahamäärät rahatoimikonttorin toimesta puheenalaisen rahaston käytettävänä olevista varoista talletettava säästöpankkiin kunkin edellä mainitun henkilön hyväksi, jotka sitten saisivat rahatoimikonttorista noutaa säästöpankkikirjansa, minkä ohessa rahatoimikonttorin tuli heidän ja muiden hakijain saatavina pitää näiden sinne antamat todistukset ja papinkirjat.

Apuraha
rakennusmes-
tari J. F. Larssonille.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto rakennusmestari J. F. Larssonille 480 markan vuotuisen elinkautisapurahan, 1911 vuoden alusta lukien, mainitulta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
työmies
M. Hakomäelle.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ²⁾ kaupunginvaltuusto työmies M. Hakomäelle vuotuisen 150 markan elinkautisapurahan, 1911 vuoden alusta lukien ja mainitulta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
vahtimestarin-
leski M. O. Winqvistille.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi ³⁾ kaupunginvaltuusto vahtimestarinleski M. O. Winqvistille vuotuisen 120 markan apurahan, 1911 vuoden alusta lukien ja mainitulta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
siivoojatar
A. Malénille.

Niinikään myönsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto tehdyn hakemuksen johdosta siivoojatar A. Malénille vuotuisen 300 markan apurahan, helmikuun 1 päivästä lukien ja vuodelta 1911 maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
ent. sairaan-
hoitajattarelle
E. Fagerholmille.

Samaten myönsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto tehdyn hakemuksen johdosta ent. sairaanhoitajattarelle ja emännöitsijälle E. Fagerholmille vuotuisen 480 markan elinkautisapurahan, 1911 vuoden alusta lukien, mainitulta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Lisäapuraha
työmiehenleski
E. S. Pirttilälle.

Sen johdosta että rahatoimikamari oli kirjelmässä maaliskuun 16 päivältä tehnyt esityksen ylimääräisen apurahan myöntämisestä työmiehenleski E. S. Pirttilälle, jonka mies A. A. Pirttilä oli helmikuun 11 päivänä tapaturmaisesti saanut surmansa kaupungin työssä, päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto leski Pirttilälle, hänelle ja hänen kahdelle alaikäiselle lapselleen A. L. ja F. E. Pirttilälle aikaisemmin myönnettyjen vuosiapurahain, kaikkiaan 288 markan lisäksi, myöntää lisäapurahaa 6 markkaa kuukaudessa kumpaistakin edellä mainittua lasta kohti, kunnes nämä ovat saavuttaneet kuuden vuoden iän.

Apuraha ent.
naistyöläiselle
M. L. Svahnille.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin puhtaanapitolaitoksen entiselle työntekijättarelle M. L.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 18 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 21 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 22 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 23 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 13 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 9 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 36 §.

Svahnille vuotuisen 120 markan elinkautisapurahan, toukokuun 1 päivästä lukien ja kuluvalta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Niinikään myönsi 1) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä ulkotyöntekijä A. E. Thomassonille vuotuisen 240 markan elinkautisapurahan, kesäkuun 1 päivästä lukien sekä kuluvalta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
ulkotyöntekijä
A. E. Thomassonille.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi 2) kaupunginvaltuusto leskirouva A. U. Brennerille vuotuisen 360 markan elinkautisapurahan, kesäkuun 1 päivästä lukien ja kuluvalta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
leskirouva
A. U. Brennerille.

Vaivaishoitohallituksen esityksestä myönsi 3) kaupunginvaltuusto ent. sairaanhoitajattarelle F. Kantille vuotuisen 300 markan elinkautisapurahan, syyskuun 1 päivästä lukien ja kuluvalta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
ent. sairaanhoitajattarelle
F. Kantille.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi 4) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen työntekijälle I. Toukalle vuotuisen 400 markan elinkautisapurahan, lokakuun 1 päivästä lukien ja kuluvalta vuoden osalta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
kaasulaitoksen
työntekijälle
I. Toukalle.

Samalla myöntyi valtuusto hallituksen esitykseen, että hallitus vastedeskin saisi kohtuullisella palkalla käyttää edellä mainittua henkilöä kaasulaitoksen työssä.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 5) kaupunginvaltuusto ent. vahtimestarille, leskirouva A. K. Anderssonille vuotuisen 600 markan apurahan, kesäkuun 1 päivästä lukien ja 1911 vuoden osalta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
ent. vahtimestarille
A. K. Anderssonille.

Kaupungin teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi 6) kaupunginvaltuusto kaasulaitoksen työntekijälle H. M. Henrikssonille vuotuisen 400 markan elinkautisapurahan, joulukuun 1 päivästä lukien ja kuluvalta vuodelta maksettavaksi valtuuston käyttövaroista.

Apuraha
kaasulaitoksen
työntekijälle
H. M. Henrikssonille.

Sen ohessa myöntyi valtuusto hallituksen ehdotukseen, että hallitus vastedeskin saisi kohtuullisella palkalla käyttää edellä mainittua henkilöä kaasulaitoksen työssä.

Maistraatin esityksestä myönsi 7) kaupunginvaltuusto ulosottoapulaiselle K. O. Olinille vuotuisen 600 markan elinkautisapurahan, 1912 vuoden alusta lukien.

Apuraha
ulosottoapulaiselle
K. O. Olinille.

Niinikään maistraatin esityksestä päätti 8) kaupunginvaltuusto äänestettyään myöntää kaupunginviskaalinleski A. Albrechtille vuo-

Apuraha
kaupunginviskaalinleski
A. Albrechtille.

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 17 §. — 2) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 23 §. — 3) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 13 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 23 §. — 5) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 13 §. — 6) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 17 §. — 7) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 10 §. — 8) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 29 §.

tuisen 880 markan elinkautisapurahan, tammikuun 1 päivästä 1912 lukien.

Pöydälle pantu
apurahan-
anomus.

Ent. kansakoulunopettajan W. A. Lahden anomuksen vuotuisen 600 markan elinkautisapurahan saamisesta kaupunginvaltuusto, saatuaan rahatoimikamarin lausunnon asiasta, pani pöydälle ¹⁾, kunnes kysymys kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläkkeistä oli lopullisesti ratkaistu.

Evättyjä
apurahan-
anomuksia.

Eron saaneen rankkurin H. G. Savelinin elinkautisapurahan anomuksen kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾.

Niinikään epäsi ³⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginviskaalileski A. Albrechtin anomuksen jonkin tilapäisen apurahan saamisesta hautausavuksi.

Edelleen epäsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto leskirouva E. Andströmin anomuksen eläkkeen saamisesta miesvainajansa, kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajan, insinööri W. Andströmin jälkeen, taikka myös kasvatusavun saamisesta kolmelle alaikäiselle lapselleen.

Lainain anta-
minen Vallilan
rakennustoiminnan edistä-
miseksi.

Kirjelmässä ⁵⁾ toukokuun 30 päivältä mainitsi Vallilan asuntojen rakennustoimikunta, että kaupunginvaltuusto oli kokouksessaan lokakuun 6 päivänä 1908 m. m. päättänyt ⁶⁾:

että aluksi mainittuna vuonna Vallilan kortteleihin n:oihin 534 ja 535 ryhdytään teettämään 13 erityyppistä rakennusta, pääasiallisesti kaupunginarkkitehdin laatimain luonnospiirustusten mukaisesti, yhteensä 250,000 markan kustannusmäärällä, joka maksetaan 1902 vuoden obligatsioonilainasta työväenasuntojen teettämiseen varatuista varoista; sekä

että kaupungin rakennuskonttori saa toimekseen yksissä neuvoin rahatoimikamarin tarkoitusta varten asettaman rakennustoimikunnan kanssa pitää huolta edellä mainittujen rakennustöiden teettämisestä.

Rakennustoimikunta, joka erinäisistä syistä ei ollut voinut koontua ennenkuin syyskuun 14 päivänä 1910, oli ryhtyessään valmistaviin toimiin rakennusyhteyksen toteuttamiseksi valinnut korttelin n:o 535 niiden rakennusten paikaksi, jotka etusijassa tulisivat teetetäviksi, sekä antanut kaupunginarkkitehdin toimeksi edelleen valmistaa edellä mainittuja luonnospiirustuksia ja kustannusarvioita. Näitä piirustuksia ja kustannusarvioita laadittaessa oli rakennustoimikunta kuitenkin havainnut, että kustannukset, erittäinkin jos rakennukset teetetäisiin jompaankumpaan niitä varten varatuista kortteleista,

¹⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 18 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 6 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 13 §. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — ⁶⁾ Ks. 1908 vuod. kert. siv. 11.

paljon ylittäisivät aikaisemmin lasketun määrän. Tämä kustannusten kohoaminen johtui suurelta osalta siitä, että rakennusten teettäminen varattuihin kortteleihin, joiden rakennuspohjaa aikaisemmin ei ollut lähemmin tutkittu, vaatisi rakennusten arvoon verraten suhteettomaan kalliita perustustöitä. Toimikunta oli sentähden tutkinut, eikö Vallilan alueelta olisi saatavissa parempipohjaisia käyttämättömiä tontteja, sekä havainnut edellytysten viereisessä, ylävässä korttelissa n:o 551 olevan paljon suotuisammat. Rakennusten teettäminen sinne ei vaatisi sanottavia louhinta- eikä tasotustöitä.

Kun siis puheenalaista rakennusyritystä varten laaditut lopulliset arviolaskelmat eivät pitäneet yhtä niiden kanssa, joihin kaupunginvaltuusto oli perustanut asiasta aikaisemmin tekemänsä päätöksen, ja kun varsinkin korttelit n:ot 534 ja 535 olivat tarkoitukseen erittäin epäedulliset, oli rakennustoimikunta katsonut velvollisuudekseen saattaa nämä seikat valtuuston tietoon ja pyytää valtuuston ratkaisua mainitun päätöksen täytäntöönpanoon nähden sekä, siinä tapauksessa että valtuusto pysyisi päätöksessään, ehdottaa, että luopumalla kortteleista n:oista 534 ja 535 tarkoitukseen osotettaisiin kortteli n:o 551.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 1) kaupunginvaltuusto siitä vaatia rahatoimikamarin lausuntoa.

Sittemmin antamassaan lausunnossa 2) rahatoimikamari huomautti että, kun Vallilan alue vuosina 1908 ja 1909 tasotettiin ja kanavoitiin, vahvistettiin tälle alueelle rakennusjärjestys, joka pääasiassa oli osottautunut tarkoituksenmukaiseksi, jota paitsi myös hyväksyttiin alueelle rakennettavien asuntojen tyyppi, joka oli osottautunut pääkohdissaan hyvin vastaavaksi olojen vaatimuksia. Sekä mainittujen asianhaarain että kaupungin tarjoomain edullisten vuokraehtojenkin johdosta oli tonttien kysyntä tässä osassa kaupunkia ollut erittäin vilkas ja antanut tulokseksi, että alueen tasotettu osa oli niin lyhyessä ajassa kuin kahdessa vuodessa tullut likimittäin kokonaan rakennetuksi. Jatkuva tonttien kysyntä kehotti edelleen tasottamaan alueen jälellä olevan osankin vuonna 1912. Toistaiseksi oli Vallilasta annettu vuokralle noin viisikymmentä tonttia ja tasotustöitä teettämällä saataisiin vastamainittuna vuonna sama määrä uusia tontteja vuokralle annettaviksi.

Laadittaessa ehdotusta Vallilan alueen tasottamiseksi ja käyttämiseksi asuntotarkoituksiin oli kuitenkin asiaa käsittelemään asetetussa komiteassa herännyt epäilyksiä, voisiko yritys onnistua, ellei kunnan taholta siihen annettaisi tehokkaampaa apua, ja oli komitea sentähden ehdottanut, että kaupunki alottaisi alueen raken-

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 40 §. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 34.

nuttamisen teettämällä sinne mallirakennuksia, jotka sitten edullisilla ehdoilla myytäisiin halullisille työväenluokkaan kuuluville ostajille, sekä tarkoitusta varten osottaisi lainavaroja 250,000 markkaa. Tämän ehdotuksen olikin kaupunginvaltuusto hyväksynyt, minkä ohessa oli asetettu erityinen toimikunta noiden asuntojen rakennuttamista varten. Tulokset, joihin toimikunta valmistelutöissään oli tullut, kuitenkin varsin vähän kehottivat ratkaisemaan kysymystä aikaisemmin ehdotettuun suuntaan. Suotuisimmassa tapauksessa nousisivat kaupungin kustannukset toimikunnan suunnittelemaa tyyppiä olevan huoneuksen rakentamisesta ainakin 18,000 markkaan. Rahatoimikamarille oli kuitenkin tunnettua, että Vallilan tonteille oli rakennettu tuntuvasti suurempia huoneuksia melkoista vähemmillä kustannuksilla. Näin ollen olisi kaupungilla varsin vähän mahdollisuutta saada suunniteltuja asuntoja myydyiksi tappiotta. Eräs tärkeimmistä syistä ehdotettujen rakennusten teettämiseen, nimittäin rakennustyön alottaminen puheena olevalla alueella, ei myöskään enää ollut olemassa.

Näin ollen rahatoimikamari esitti, eikö kaupungille olisi taroituksenmukaisinta, että kaupunginviranomaiset luopuisivat puheenalaisen ehdotuksen toteuttamisaikeesta. Tätä mielipidettä oli kamarissa kannatettu sitä suuremmalla syyllä, kun kamari kulu-neena vuonna oli tullut siihen käsitykseen, että edellä mainittua tehokkaampi Vallilan rakennustoiminnan edistämiskeino olisi rakennuslainain antaminen. Tontinvuokraajat, jotka olivat aikoneet ryhtyä taikka jo ryhtyneet rakennuttamaan omia asuntoja, olivat nimittäin kerta toisensa jälkeen kamarilta tiedustelleet, eikö kaupungilla olisi tilaisuutta heitä avustaa rakennuslainoilla. Tämä oli vakauttanut kamaria siinä mielipiteessään, että kaupunki antamalla rakennuslainoja etusijassa uusien asuntojen teettämiseksi Vallilaan tehokkaammin kuin välittömästi puuttamalla sikäläiseen rakennustoimintaan voisi kannattaa sanottua toimintaa tässä osassa kaupunkia.

Siinä tapauksessa että kaupunginvaltuusto hyväksyisi nämä kamarin esittämät näkökohdat ja ratkaisisi asian periaatteelliselta kannalta, olisi se palautettava kamariin, jotta tämä saisi tilaisuuden mahdollisimman pian antaa tarkemman ehdotuksen laina-asiasta koko laajuudessaan

Kamari sentähden ehdotti, että kaupunginvaltuusto päättäisi: luopumalla aikaisemmasta päätöksestään, että kaikkiaan 250,000 markan kustannuksilla rakennutetaan erinäisiä erityyppisiä rakennuksia Vallilan alueelle, osottaa tuon rahamäärän annettavaksi rakennuslainoina etusijassa uusien rakennusten teettämiseksi maitulle alueelle; sekä

muutoin palauttaa asian kamariin, jonka tulisi antaa täydellinen ehdotus siitä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 18 äänellä 14 vastaan, jotka annettiin rakennustoimikunnan ehdotuksen hyväksymisen puolesta, yhtyä rahatoimikamarin ehdotukseen.

Tässä yhteydessä päätti valtuusto, jonka mielestä kaupungin-arkkitehdin rakennustoimikunnan varalle laatimat piirustukset olisi sopivalla tavalla monistettava niiden ohjeeksi, joilla oli aikomus teettää mainitunlaatuksia rakennuksia, antaa rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin rakennustoimikunnan kanssa ottaa tämän asian tutkittavaksi sekä siitä valtuustolle tehdä tarpeellisen ehdotuksen.

Kysymys rakennuspiirustusten monistamisesta.

Vahvistettaessa ²⁾ 1912 vuoden menosääntöä otettiin siihen 139,250 markkaa rahastona Vallilan rakennustoiminnan avustamiseksi. 1911 vuoden menosääntöön työväenasuntojen teettämiseksi Vallilaan pantu 125,000 markan rahamäärä, jota ei ollut käytetty sanottuun tarkoitukseen, siirrettiin mainittuun rahastoon, joka siis viimeksi mainitun vuoden päättyessä oli 264,250 markkaa.

Kaupunginvaltuustolle annetussa esityksessä ehdotti herra Stenroth mainitsemillaan syillä ja siihen viitaten, että kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin oli huhtikuun 4 päivänä päättänyt ³⁾ ottaa 25 miljoonan markan suuruisen uuden ulkomaisen obligatsioonilainan, että valtuusto päättäisi uuden lainan nettosummasta erottaa 3 miljoonaa markkaa erityiseksi, varsinaisen rahasäännön ulkopuolella tilitettäväksi rahastoksi, josta myönnettäisiin pitempiaikaisia kuoletuslainoja myöhempää, 50—90 % kiinteistön arvosta vastaavaa kiinnitysvakuutta vastaan niille osakeyhtiöille, osuuskunnille ja yksityisille, jotka aikoivat keinottelua estävin ehdoin jäsenilleen (omalle varalleen) rakentaa pienenlaisia, enintään 2 huonetta ja keittiön käsittäviä huoneistoja.

Esitysehdotus rahaston perustamisesta lainojen antamiseksi asunto-tarkoituksiin.

Esitysehdotuksen lähetti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto valmisteltavaksi valiokuntaan, johon valittiin herrat Stenroth, Lundqvist, Nyberg, Ehrnrooth ja Kihlman.

Suomen kaupunkien kehitystä vuosina 1875—1899 valaisevan historiallis-tilastollisen teoksen laatimista varten asetetun komitean ehdotuksesta päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto m. m., että komitean työn aiheuttamat kokonaiskustannukset, eli 4,484 markkaa 60 penniä, saisi poistaa kaupungin tileistä.

Komiteakustannusten poistaminen tileistä.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁶⁾ kaupunginval-

Määräraha kunnan asetus-

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 20 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. —

³⁾ Ks. tätä kert. siv. 173 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 47 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 23 §. Ks. myös tätä kert. siv. 195. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 28 § ja jouluk. 12 p. 18 §.

kokoelman kodifioimista varten.

tuusto, että täällä ilmestynyt kunnan asetuskokoelma oli täydellisesti kodifioitava kumpaisellakin kielellä sekä työ annettava tehtäväksi oikeusneuvosmies A. V. Lindbergille, joka oli ilmoittanut suostuvansa sen vastaanottamaan ja asiasta laatinut likimääräisen, 7,514 markkaan päättyvän kustannusarvion, sekä että tarkoitusta varten oli 1912 vuoden menosääntöön merkittävä 8,000 markan arviomääräraha.

Matkastipendi rakennustarkastaja M. Gripenbergille.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 1) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan rakennustarkastajalle, arkkitehti M. Gripenbergille 1,200 markan matka-apurahan rakennustoiminnan tarkastuksen tutkimista varten Ruotsissa ja Saksassa sekä 400 markkaa viransijaisen palkkaamiseksi arkkitehti Gripenbergin poissaoloaikana, sillä ehdolla että hän aikomaltaan opintomatkalta palattuaan antaa tarpeellisen matkakertomuksen komitealle, jonka valtuusto oli asettanut laatimaan kaupungin uutta rakennusjärjestystä.

Matkastipendi professori V. Sucksdorffille.

Terveysneuvoston esityksestä myönsi 2) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan ensimmäiselle kaupunginlääkärille, ylimäär. professorille V. Sucksdorffille 750 markan matka-apurahan ulkomaista opintomatkaa varten, sillä ehdolla että professori Sucksdorff mainitulta opintomatkalta palattuaan ennen 1911 vuoden loppua lautakunnalle antaa tarpeellisen matkakertomuksen.

Matkastipendi kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtajalle J. Sjöholmille.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi 3) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan kaupungin puhtaanapitolaitoksen johtajalle J. Sjöholmille 1,000 markan matka-apurahan, jotta hänellä olisi tilaisuus käydä Dresdenissä toimeenpannussa terveystieteellisessä näyttelyssä sekä muilla Saksan paikkakunnilla tutkimassa puhtaanapidon järjestystä, sillä ehdolla että aiottu opintomatka kestää kuukauden sekä että stipendiaatti matkalta palattuaan antaa tarpeellisen matkakertomuksen kaupungin yleisten töiden hallitukselle.

Matkastipendi Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta.

Niinikään rahatoimikamarin esityksestä päätti 4) kaupunginvaltuusto, että Gustav Pauligin lahjoitusrahaston 1911 vuoden korkovarot, 3,000 markkaa, jotka on käytettävä matkastipendeiksi liikealalla valmistumista varten, oli annettava konttoristi Y. K. Janssonille.

Rauennut kysymys Valkonauha-yhdistyksen lastenkotien ottamisesta kaupungin haltuun.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan toukokuun 26 päivänä 1910 oli antanut kasvatuslautakunnan toimeksi 5) ottaa tutkittavaksi, eikö Valkonauha-yhdistyksen tänne perustamia kahta lastenkotia vastedes kävisi asettaminen välittömästi lautakunnan alaisiksi, jonka siis tulisi ottaa huolekseen niiden hoito, esitti lautakunta kirjelmässä joulukuun 24 päivältä samaa vuotta mainitsemillaan syillä, että puheena oleva kysymys saisi raueta.

1) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 7 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 25 §. —

3) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 13 §. — 4) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 9 §. —

5) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 126.

Asiaa esiteltäessä hyväksyi 1) kaupunginvaltuusto kasvatuslautakunnan esityksen.

K. senaatin lähetepäätöksessä joulukuun 23 päivältä 1910 vaa- dituksi lausunnoksi siitä, suostuisiko kaupunki kustantamaan kaupunkilähetyksen täällä voimassa pitämän turvakodin, päätti 2) kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin antaman lausunnon mukaisesti, kunnan viranomaisten asian aikaisemmassa vaiheessa antamiin lausuntoihin liittyen sekä niihin toimenpiteisiin viitaten, joita oli valmisteltu kunnan vastaanottokodin aikaansaamiseksi, evätä ehdotuksen edellä mainitun turvakodin voimassa pitämisestä kunnan kustannuksella.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa olivat tšekäläi- sen eläinsuojeluyhdistyksen sekä Eläinten ystävät nimisen yhdistyksen johtokunnat anoneet, että yhdistysten käytettäväksi asetettaisiin vuotuinen 600 markan määräraha niiden kustannusten suoritukseksi, joita yhdistyksille koitui poliisin toimesta pidätettyjen koirain hoidamisesta ja lopettamisesta inhimillisyyden vaatimusten mukaisella tavalla.

Rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon 3) päätti 4) kaupunginvaltuusto sen mukaisesti tällä kertaa evätä edellä mainitun hakemuksen vakinaisen apurahan myöntämisestä puheena olevaan tarkoitukseen, mutta sitä vastoin käyttövaroistaan myöntää 600 markan määrärahan annettavaksi puheena olevain yhdistysten käytettäväksi koirain hoidon ja lopettamisen toimittamiseen edelleen vuonna 1911.

Sen johdosta että maistraatin kirjelmässä huhtikuun 29 päivältä oli tehty esitys määrärahan osottamisesta muokkaamattomain vuotain varastopaikan järjestämistä varten, päätti 5) kaupunginvaltuusto tarkoitukseen myöntää pyydetyn rahamäärän, 700 markkaa, sekä samalla antaa terveydenhoitolautakunnan toimeksi yksissä neuvoin asianomaisten satama- ja tulliviranomaisten kanssa edelleen harkita, mihin toimenpiteisiin kaupungin sopisi ryhtyä, sekä niistä päättää.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti 6) kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottaa enintään 2,000 markkaa kaupungin kunniapalkinnon ostamiseksi Uudenmaan porsiklubin kesällä 1911 vietettävään viisikymmenvuotisjuhlaan sekä antaa tarkoitusta varten asettamansa toimikunnan, herrain Norrménin, Krogiuksen ja Wasastjernan, toimeksi ostaa mainitun palkinnon ynnä päättää siihen pantavasta kirjoituksesta ja palkinnon kilpailuehdoista.

Lausunto ehdotuksesta että kunta kustantaisi kaupunkilähetyksen turvakodin voimassapidon.

Määräraha koirain hoitoa ja lopettamista varten.

Määräraha muokkaamattomain vuotain varastopaikan järjestämistä varten.

Määräraha kunniapalkinnon ostoon.

1) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 43 §. — 2) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 32 §. — 3) Rtk. kirj. huhtik. 6 p. n:o 225. — 4) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 12 §. — 5) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 31 §. — 6) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 23 §.

Määräraha
kytkypojujen
hankkimiseen.

Rahatoimikamarin esityksestä myönsi¹⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan 1,500 markkaa tarpeellisten kytkypojujen hankkimiseksi Uudenmaan pursiklubin heinäkuussa vuonna 1911 aikomaa purjehdusviikkoa varten.

Määräraha
nuoriso- ja rait-
tiusseurain
edustajain vas-
taanottokus-
tannuksiin.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja kamarin oman lausuntonsa kera valtuustolle lähettämässä kirjoituksessa oli Nylands svenska ungdomsförbund liiton ja muiden yhdistysten valitsema komitea tänne kesäkuun 23—25 päivänä saapuviksi odotettujen ulkomaisten nuoriso- ja raittiusseurain edustajain vastaanottoa varten anonut 3,000 markan apurahaa tuon vastaanoton kustannuksiin sekä samalla ilmoittanut, että mainitun vierailun aikana täällä tulisi toimeenpantavaksi kansanjuhla, jonka tulot, niin pitkälle kuin niitä riittäisi, käytettäisiin pyydetyn määrärahan takaisin maksamiseen.

Asiaa esiteltäessä päätti²⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan myöntää puheena olevan määrärahan, velvoittaen hakijan maksamaan sen takaisin kaupunginkassaan, sikäli kuin tulot edellä mainitusta kansanjuhlasta sen sallisivat, minkä johdosta valtuusto velvoitti hakijan aikansa rahatoimikamarille esittämään tilin kansanjuhlan menoista ja tuloista.

Määräraha
unkarilaisten
rautatieteiläisten
vastaanotosta
koituviiin kus-
tannuksiin.

Everstiluutnantti A. R. G. Steniuksen tšekäläisten rautatievirkamiesten toimenannon perusteella tekemän anomuksen johdosta myönsi³⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan enintään 2,000 markkaa kaupunkiin kesäkuun 17 päivänä saapuviksi odotettujen satakunnan unkarilaisen rautatievirkamiehen y. m. henkilön vastaanotosta koituviiin kustannuksiin.

Määräraha
kristillisten
nuorten mies-
ten yhdistysten
maailmankon-
ferenssin jär-
jestämistä var-
ten.

Sen johdosta että nuorten miesten kristillisten yhdistysten 18:nnen maailmankonferenssin raha-asiain komitea oli kaupunginvaltuustolta anonut 10,000 markan apurahaa mainitun konferenssin toimeenpanemiseksi täällä kesäkuun 4—10 päivänä 1912 ja sittenkun rahatoimikamari oli asiasta antanut lausunnon⁴⁾, päätti⁵⁾ valtuusto käyttövaroistaan mainittua konferenssia varten myöntää 10,000 markan kannatusavun, maksettavaksi sittenkun konferenssi oli pidetty.

Määräraha
„lasten päivän“
valaistuskus-
tannuksiin.

Lastenhoidon edistämisyhdistyksen anomuksen johdosta myönsi⁶⁾ kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan enintään 1,000 markan määrärahan Kaivopuiston sähkövalaistuksen kustantamiseksi syyskuun 16 päivänä, jolloin mainittu yhdistys siellä toimeenpanisi n. s. „lasten päivän“.

1) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 13 §. — 2) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 19 §. — 3) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 50 §. — 4) Rtk. kirj. maalisk. 16 p. n:o 196. — 5) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 25 §. — 6) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 52 §.

Suomen pelastusarmeijan kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen 5,000 tai 10,000 markan määrärahan myöntämisestä pelastusarmeijalle apumaksuksi sen täällä kustantaman halkopihan voimassapitoon valtuusto rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi 1).

Evätty anomus määrärahan myöntämisestä halkopihan voimassapitoon.

Kaksi työttömäin asettaman komitean kaupunginvaltuustolle tekemää anomusta 850 tai 318 markan määrärahan myöntämisestä huoneiston vuokraamiseksi komitean toimintaa varten valtuusto epäsi 2).

Evättyjä vuokarahain hakeuksia.

Niinikään epäsi 3) kaupunginvaltuusto saman komitean tekemän anomuksen 260 markan määrärahan myöntämisestä komitean toimintaansa varten vuokraaman huoneiston vuokran ja lämmityksen kustantamiseksi.

Viimeksi kerrotun asian yhteydessä katsoi valtuusto kuitenkin tarpeelliseksi antaa työväenasiain lautakunnan toimeksi ottaa periaatteellisesti tutkittavaksi kysymyksen, olisiko edellä mainitulle komitealle vastedes annettava tarpeellinen kansliahuoneisto jostakin kaupungin omistamasta talosta.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa oli Keski-Hämeen rautatien väliaikainen toimikunta, ilmoittaen että oli nostettu kysymys rautatien rakennuttamisesta Hämeenlinnasta Päijänteen länsirantaan, esittänyt, että Helsingin kaupunki joko merkitsemällä osakkeita mainitun rautatien rakennuttamista varten perustettavassa yhtiössä taikka muulla tavoin kannatusta myöntämällä edistäisi yritystä, sekä ehdottanut, että valtuusto asiaa valmistelemaan asettaisi valiokunnan, jolle väliaikainen toimikunta voisi antaa lähempiä tietoja suunnitelman yksityiskohdista.

Kysymys rautatien rakentamisesta Hämeenlinnan kaupungista Päijänteelle.

Asiaa esiteltäessä päätti 4) kaupunginvaltuusto asettaa valtuuskunnan, johon valittiin herrat Ramsay, Tallberg ja Holmberg, neuvottelemaan väliaikaisen toimikunnan kanssa sillä tavoin, kuin vastamainitussa kirjoituksessa oli edellytetty.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 8 päivänä 1910 oli lausunnon saamista varten rahatoimikamariin lähettänyt 5) Haminan rauhanteon muistoksi rakennettavaa muistomerkkiä varten asetetun komitean puheenjohtajan anomuksen, että mainitun muistomerkin pystyttämistä varten Uspenskin tuomiokirkon viereltä pakkolunastetun maan korvaus annettaisiin anteeksi, sekä kamari oli asiasta antanut lausunnon ja sen oheen pannut selvityksen 6) m. m. Katajanokan kreikkalais-venäläistä kirkkoa ympäröivän maan

Evätty anomus Uspenskin tuomiokirkon vierestä muistomerkkiä varten luovutetun maan korvauksen anteeksi antamisesta.

1) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 25 §. —

3) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 14 §. — 4) Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 3 §. —

5) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 131. — 6) Ks. tätä kert. siv. 87 ja seur.

omistusoikeudesta, päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, joka, koska puheena oleva alue oli kaupungin hallusta luovutettu kaikkein korkeimpaan määräykseen perustuvalla pakkolunastuksella, ei katsonut olevan aihetta puuttua pakkolunastusmenettelyn lailliseen menoon ja loppuun saattamiseen asiasta voimassa olevan asetuksen mukaisesti kaupungille myönnetyn pakkolunastushinnan maksamisella, olla mainittua anomusta huomioon ottamatta.

Tileistä poistettu korkomäärä.

Rahatoimikamarin esityksestä ²⁾ päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto, että se 2,412 markan 9 pennin rahamäärä, mikä tšekäläisen venäläisen Aleksanterin-lukion olisi tullut kaupungille maksaa korttelissa n:o 217 olevain tonttien lunastushinnan korkona lokakuun 1 päivästä joulukuun 31 päivään 1910, oli tileistä poistettava.

Esitysehdotus tonttiverotaksan uudistamisesta.

Vapaaherra von Alfthanin sekä herrain Almqvistin, H. Lindbergin ja Ehrnroothin kaupunginvaltuustolle antama esitysehdotus, jossa esitetyillä syillä ehdotettiin, että valtuusto päättäisi täällä tonttiverojen panemisesta voimassa olevan taksan uudistettavaksi siihen suuntaan, että kaupungin vakinaiset tulot tämän osaston kohdalla lisääntyisivät, lähetettiin ⁴⁾ rahatoimikamariin lähemmin valmisteltaviksi.

Tuulaakimaksun laskeminen.

K. senaatin vaatimaksi lausunnoksi ja ehdotukseksi siitä tullimaksun prosentimäärästä, joka tuulaakina katsottiin vastedes olevan kaupungissa kannettava, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, sekä rahatoimikamarin että liikennekonttorin annettua lausunnon asiasta, ilmoittaa pitävänsä sopivana, että tuulaakia kolmivuotiskautena tammikuun 1 päivästä 1911 joulukuun 31 päivään 1913 vahvistetaisiin Helsingissä maksettavaksi sama prosentti kaikkien tullialaisten tavarain tullimaksusta, mikä viimeksi oli ollut vahvistettu, eli 2 %.

Sittemmin ilmoitettiin ⁶⁾ maistraatin kirjelmässä syyskuun 9 päivältä, että senaatti oli edellisen elokuun 25 päivänä vahvistanut tuulaakimaksun määrän tässä kaupungissa tammikuun 1 päivään 1914 asti 2 %:ksi tullimaksusta.

Kiinnityksen myöhemmäksi siirtäminen.

Kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä ilmoitti rahatoimikamari, että asunto-osakeyhtiö Into, jota kamari oli kehottanut lunastamaan Hörneperin alueella sijaitsevan Vilhelmsperinkadun asuntotontin n:o 4, joka yhtiöllä oli hallussaan vuokralla, oli kamarilta anonut, että kaupunki myöntäisi etuoikeuden yhtiön ottamille kahdelle yhteensä 160,000 markan suuruiselle lainalle tontin lunastushinnan, 43,411 markan 20 pennin, vakuudeksi myönnetyn kiinnityksen edellä.

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 24 §. — ²⁾ Rtk. kirj. jouluk. 31 p. 1910 n:o 590. — ³⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 15 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 31 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 25 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 10 §.

Asiaa esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto myöntyä edellä kerrottuun yhtiön anomukseen.

Rahatoimikamariin annetussa, kaupunginvaltuustolle osotetussa ja kamarin oman lausuntonsa kera valtuustolle lähettämässä kirjoituksessa oli lääketieteen tohtori K. Eskelin anonut, että hänet vapautettaisiin suorittamasta 2,200 markan lisämaksua oikeudesta sisustaa asuinhuoneiksi kolme huonetta ja keittiön Pietarinkadun tontilla n:o 22 korttelissa n:o 183 VII kaupunginosaa omistamansa kivitalon kellarikerroksessa.

Evätty anomus päästä suorittamasta lisämaksua oikeudesta sisustaa kellarikerros asuinhuoneiksi.

Asiaa esiteltäessä päätti 2) kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti, epäämällä tohtori Eskelinin anomuksen, ilmoittaa kaupungin tyytyvän hakijan antamaan 2,200 markan määräiseen, korotta juoksevaan velkakirjaan, joka olisi kaupungin puolelta irtisanomaton niin kauan kuin hakijan perustamaa sairaalaa tontilla voimassa pidetään, mutta päinvastaisessa tapauksessa heti maksettavaksi erääntynyt, sekä antaa kamarin toimeksi kiinnittää mainitun velkakirjan kaupungin vakuudeksi puheena olevaan taloon ja tonttiin.

Kirjelmässä tammikuun 19 päivästä alisti rahatoimikamari, eikö kaupunginvaltuuston olisi syytä asettaa lainatoimikunta, jonka tulisi kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotus sekä lainavaroilla teetettäväksi töiksi että uuden obligatsioonilainan ottamiseksi kaupungille.

Uuden obligatsioonilainan ottaminen.

Mainittuun esitykseen myöntyen valitsi 3) kaupunginvaltuusto lainatoimikunnan jäseniksi herrat Ramsayn, Stenrothin, Heikelin ja Schybergsonin sekä protokollasihteeri B. Wasastjernan.

Lainatoimikunta antoi sittemmin valtuustolle asiasta esityksen 4). Siinä toimikunta m. m. huomautti, että kaupunginvaltuusto oli, sitenkun koko se 16,096,000 markan rahamäärä, jonka valtuusto oli vuonna 1909 hankkinut obligatsioonilainan ottamalla oli eri tarkoituksiin osotettu, lisäksi alempana mainittuja tarkoituksia varten myöntänyt seuraavat erät maksettaviksi kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista:

uutta kulkutautisairaala varten	Smk	2,042,800: —
Pitkäsillan uudesti rakentamista varten	”	787,500: —
kunnan mielisairaalan perustamista varten (tarvitava maa sekä ensimmäinen kalusto lukuunotettuina)	”	2,471,500: —
Kallion uutta paloasemaa varten	”	225,000: —
Hermannin uutta ” ”	”	25,000: —

1) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 13 §. — 2) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 37 §. —

3) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 36 §. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

Korkeavuorenkadun talon n:o 39 ostoon	Smk	125,000: —
kunnan sähkölaitoksen laajentamista varten	„	795,100: —
		<u>Smk 6,471,900: —</u>

Lisäksi huomautti lainatoimikunta, että kaupunginvaltuuston viime aikoina päättäessä obligatsioonilainain hankkimisesta oli lainan suuruutta määrättäessä otettu huomioon sekä lainavaroista aikaisemmin maksettaviksi osotetut summat että nekin menot, mitkä lähivuosina luultavasti oli sellaisilla varoilla suoritettava. Tähän nähden oli lainoja otettu melkoista suuremmat määrät, kuin jo päätetyt menot olivat vaatineet, sekä ylijäämä varattu vastaisiin menoihin. Näin varattujen varain käyttämisen edellytyksenä oli kuitenkin ollut, että lisätty kaupunginvaltuusto oli kussakin eri tapauksessa tehnyt siitä päätöksen ja että k. senaatti oli päätökset vahvistanut.

Olettaen kaupunginvaltuuston tälläkin kertaa aikovan menettellä samalla tavalla oli toimikunta koettanut hankkia tietoja niistä suuremmista yrityksistä, joita lähivuosina olisi toteutettava ja joita varten lainavaroja tarvittaisiin. Toimikunta olikin saanut tietää, että läheisessä tulevaisuudessa olisi tehtävä päätöksiä seuraavista suuremmista asioista, joista menot oli laskettu alempana mainittuihin määriin:

Hakaniementorin kauppahalli	Smk	200,000: —
Uusi teurastamo	„	3,000,000: —
Kaupungin ammatti- ja käsityöläiskoulujen yhteinen talo 600,000: —, ehdollisesti	„	1,100,000: —
Sörnäsän rautatielinjan pohjoispuolella olevain maa-alueiden järjestämisen alottaminen ..	„	5,000,000: —
Sörnäsän ja Busholman satamarakennukset 2,000,000: — tai	„	3,000,000: —
Katajanokan satamarakennusten valmiiksi saattaminen	„	1,000,000: —
Meilansin erään osan järjestäminen asuntoteiksi	„	1,500,000: —
Uusi kaupungintalo	„	3,000,000: —
Vesijohtolaitoksen edelleen laajentaminen	„	1,000,000: —
		<u>Smk 18,800,000: —</u>

Tämä summa ynnä kaupunginvaltuuston jo myöntämät määrät nousivat tasaluvuin 25,000,000 markkaan.

Jo myönnettyistä rahamääristä tulisi ainoastaan sähkölaitoksen laajentamiseen osotettu käytettäväksi kaupungille tuloa tuottaviin

tarkoituksiin. Lähiaikoina odotettavana olevista menoista taas oli suuri osa semmoisia, jotka lisäsivät kaupungin tuloja.

Se lisääntynyt velkataakka, minkä kaupunki saisi kannettavakseen ottamalla lainan edellä mainittuja tarkoituksia varten, ei kävisi kaupungille niin rasittavaksi, kuin summan suuruuden johdosta voisi olettaa, koska tästä johtuvat, budjettia rasittavat vuotuismaksut suureksi osaksi korvaantuisivat lisääntyneillä tuloilla niistä yrityksistä, joihin suurin osa rahoista käytettäisiin. Muut, välittömästi tuloa tuottamattomat tarkoitukset, joihin lainaa käytettäisiin, olivat taas sellaisia, joita kaupunki jatkuvan kasvamisensa ja kehityksensä vuoksi ei voinut olla tyydyttämättä. Lainan vuotuismaksuista korvautuisi siten laskelman mukaan 60 % niistä yrityksistä saaduilla tuloilla, joihin varat oli käytetty, ja 40 % jäisi kunnan veroa maksavien jäsenten suoritettavaksi lisääntyneillä kunnallisveroilla.

Edellä esitettyihin seikkoihin katsoen ei toimikunta ollut epäilyt puoltaa 25,000,000 markan suuruisen obligatsioonilainan ottamista.

Mitä lainan ottamisaikaan tuli, näyttivät nykyolot oikeuttavan päättämään, että lainakysymys olisi ajettava niin pitkälle, että lainan ottamisesta olisi olemassa vahvistettu päätös, jonka pohjalla sitten suotuisain olojen ilmaantuessa voitaisiin hetimiten ryhtyä lopullista lainasopimusta tekemään.

Samoin kuin 1909 vuoden lainaa otettaessa oli laita, näytti nytkin olevan soveliainta, ettei lainatoimikunnan tehtävää rajoitettaisi määräämällä lainan summaa, vielä vähemmin vahvistamalla korkokantaa, vaan että lisätty kaupunginvaltuusto ainoastaan määräisi lainan vuotuismaksun ja takaisinmaksuajan rajat, jolla pohjalla lainan sitten saisi hankkia. Tältä kannalta lähtien oli toimikunta arvellut olevan ehdottaminen, että lainan vuotuismaksu määrättäisiin 1,400,000 markaksi sekä lainan takaisinmaksuaika samaten kuin vuonna 1909 oli laita vähintään 40 ja enintään 60 vuodeksi, koska yritykset, joiden toteuttamiseksi laina otettiin, olivat sen laatuisia, että ne tulivat vastaisenkin sukupolven hyväksi.

Lainatoimikunnan esitystä esiteltäessä päätti 1) kaupunginvaltuusto palauttaa asian toimikuntaan, johon lisäksi valittiin valtioneuvos M. Hallberg ja todellinen valtioneuvos A. Gripenberg ja jonka tulisi koettaa supistaa ehdotettua lainasummaa.

Tämän johdosta esitti lainatoimikunta kirjelmässä maaliskuun 2 päivältä, että toimikunta kaikkia asiaan vaikuttavia, kirjelmässä lähemmin mainittuja seikkoja harkittuaan oli tullut siihen käsitykseen, että ehdotettu lainasumma ei ollut liiallinen, vaan olisi pysy-

1) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 44 §.

tettävä sinällään, ja esitti toimikunta sentähden ainoastaan, että kaupunginvaltuusto tekisi päätöksensä toimikunnan aikaisemman ehdotuksen mukaisesti.

Asiaa lisätylle kaupunginvaltuustolle esiteltäessä päätti ¹⁾ tämä: että kaupungin tarpeisiin oli otettava korkoa kasvavia obligatsioneja vastaan kuoletuslaina takaisin maksettavaksi vähintään 40 ja enintään 60 vuoden kuluessa;

että lainan vuotuismaksu oli oleva enintään 1,400,000 Suomen markkaa;

että lainan sai ottaa joko yhdellä kertaa tai vähin erin;

että näillä lainavaroilla maksettaisiin edellä luetellut, kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin jo päättämät menot sekä että ylijäämä, sikäli kuin sitä ei tarvittaisi pääomanalennuksen ja lainan kustannusten suorittamiseen, käytettäisiin muihin lisätyn kaupunginvaltuuston vastedes hyväksymiin tarkoituksiin, edellyttäen että, ennenkuin mitään osaa siten varattuja lainavaroja käytetään, k. senaatin vahvistus päätökselle joka kerta hankitaan; sekä

että varsinaisen valtuuston tuli hankkia asianmukainen vahvistus edellä mainitulle päätökselle ja ryhtyä kaikkiin lainan ottamiseksi tarpeellisiin muihin toimenpiteisiin.

Varsinainen kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ sen jälkeen k. senaatilta hankkia vahvistuksen lisätyn valtuuston päätökselle puheena olevan obligatsioonilainan ottamisesta ja valtuuttaa edellä mainitun lainatoimikunnan ryhtymään keskusteluihin lainan hankkimisesta sekä, sittenkun asianmukainen vahvistus puheena olevalle lisätyn valtuuston päätökselle oli saatu, kaupungin puolesta laatimaan ja allekirjoittamaan lainasopimuksen, ja tuli lainatoimikunnan aikansa tehdä valtuustolle ilmoitus asian päättymisestä.

Maistraatin kirjelmässä toukokuun 20 päivältä ilmoitettiin ³⁾ kaupunginvaltuuston tiedoksi, että senaatti oli mainitun kuukauden 9 päivänä vahvistanut lisätyn valtuuston päätöksen usein mainitun obligatsioonilainan ottamisesta.

Kirjelmässä toukokuun 15 päivältä ilmoitti edellä mainittu lainatoimikunta tehneensä konsortsion kanssa, johon kuuluivat Vereinsbank in Hamburg, Dresdner Bank in Hamburg ja herrat Joh. Berenberg, Gossler & C:o Hampurissa, Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft Strassburgissa, herrat J. Henry Schröder & C:o Lontoossa, Skandinaviska kreditaktiebolaget Göteborgissa, Bankaktiebolaget Norra Sverige Tukholmassa sekä Pohjoismaiden osakepankki kaupaa ja teollisuutta varten ja Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag,

¹⁾ Lis. valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 2 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 16 §.

Helsingissä, sopimuksen 1,000,000 Englannin punnan eli 25,150,000 Suomen markan suuruisen lainan ottamisesta 4 1/2 %:n obligatsioneja vastaan, joka laina keskimäärin 1,272,644 Suomen markan suuruisin vuotuismaksuin täydellisesti kuoleutuisi viidessäkymmenessä vuodessa, ja lähettäen valtuustolle lainan obligatsioonitekstin ja kuoletuussuunnitelman ehdotuksen esitti toimikunta, että kaupunginvaltuusto päättäisi:

k. senaatilta hakea vahvistusta obligatsioonitekstin ja kuoletuussuunnitelman ehdotukselle; sekä

että obligatsioonit kaupungin ja sen rahatoimikamarin puolesta allekirjoittaisi yksi kamarin jäsen, varmentaisi jokin kamarin virkamiehistä ja rahatoimikonttorissa kirjaan panisi jokin konttorin virkamiehistä.

Tämän lainatoimikunnan esityksen valtuusto kaikin puolin hyväksyi ¹⁾.

Kaupunginvaltuuston vuodeksi 1912 vahvistama ²⁾ meno- ja tulosaäntö osottaa, 1911 vuoden rahasääntöön verraten, seuraavat loppusummat:

1912 vuoden
meno- ja tulo-
sääntö.

Menot:		1912.	1911.
I. Kaupungin velat	Smk	3,451,521: 84	2,335,241: 22
II. Kaupungin virastot	”	360,193: 32	372,576: 64
III. Kunnallishallinto	”	712,235: 83	612,576: 66
IV. Katu- ja laiturivalaistus ..	”	299,800: —	281,000: —
V. Palolaitos	”	166,719: 50	161,735: —
VI. Poliisilaitos	”	350,562: 61	354,662: 61
VII. Terveysten- ja sairaanhoito	”	980,799: 37	877,383: —
VIII. Vaivaishoito	”	656,460: —	615,730: —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	”	1,930,072: 54	1,907,097: 14
X. Kaupungin yleiset rasitukset	”	605,098: 96	524,670: 96
XI. Kauppahallit	”	36,650: —	36,650: —
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	”	4,782,538: 07	882,440: —
XIII. Yleiset työt	”	6,067,643: 50	6,115,298: 11
XIV. Eläkkeet ja apurahat	”	64,099: 67	39,202: 17
XV. Sekalaiset menot	”	831,323: 95	514,990: —
Yhteensä	Smk	21,295,719: 16	15,631,253: 51

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 17 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:ot 48, 58 ja 68 sekä valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §.

Tulot:		1912.	1911.
Säästö	Smk	1,600,000: —	350,000: —
I. Korot ja kuoletusapumak-			
sut	”	2,619,621: 07	654,500: —
II. Tontinlunastukset	”	1,100,000: —	1,100,000: —
III. Kaupungin kiinteä omai-			
suus.....	”	720,320: —	658,850: —
IV. Tonttiverot	”	4,000: —	4,000: —
V. Tuloa tuottavat oikeudet..	”	1,508,500: —	1,513,500: —
VI. Sekalaiset tulot	”	790,145: —	685,052: —
VII. Valtioavut.....	”	292,903: —	497,318: —
VIII. Kaupungin teknilliset lai-			
tokset.....	”	3,887,555: —	1,595,000: —
IX. Puhtaanapitolaitos	”	230,100: —	209,000: —
X. Lainat.....	”	4,007,590: —	4,045,252: 30
XI. Taksoitus	”	4,534,985: 09	4,318,781: 21
Yhteensä Smk		21,295,719: 16	15,631,253: 51

1912 ja 1911 vuoden rahasääntöjen väliset eroavaisuudet joh-
tuvat pääasiallisimmin seuraavista seikoista:

Menot.
Kaupungin
velat.

I pääluokan, Kaupungin velat, kohdalle otettiin 1912 vuoden menosääntöön vuotuismaksut ja lainakustannukset kaupungin obligatsioonilainoille vahvistettujen kuoletussuunnitelmain ja lainakontrahdeissa olevain määräysten mukaisesti. Uusina erinä merkittiin: 1911 vuoden obligatsioonilainan ¹⁾ kuoletus, korko, provisio- nit, kurssierotukset y. m. 1,279,421 markkaa 10 penniä ja Kallion uutta kansankirjastotaloa varten otetun lainan kuoletus 150,000 markkaa. Seuraavat 1911 vuoden menosäännön erät poistuivat: Bölen talon hallintaoikeuden lunastusta varten otetun lainan pääomansuoritus 40,000 markkaa, Makasiininrannan tavaravajan korotusrakennusta varten otetun lainan kuoletus 100,000 markkaa, laiva- veistämöntonttien kauppahinnan korko 22,500 markkaa sekä kassa- krediivien ja lainain korko y. m. 125,000 markkaa. Tämän pää- luokan menot osottavat lisäännystä 1,116,280 markkaa 62 penniä.

Mainitun pääluokan menosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto sen täytäntöönpanovallan nojalla, minkä lisätty valtuusto sille oli antanut laivaveistämöntonttien ostosta kau- pungille päätettäessä, hyväksyä rahatoimikamarin menettelyn 1911 vuoden obligatsioonilainasta kerrallaan maksaa mainittujen tonttien koko kauppahinnan, joka ei vielä ollut kokonaisuudessaan mak- settavaksi erääntynyt, mutta samalla määrätä, että kamarin tulee

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 173 ja seur.

lainavaroja vastedes käytettäessä noudattaa sitä menettelyä, että valtuuston päätös hankitaan joka kerta kun sellaiseen toimenpiteeseen näyttää olevan ryhdyttävä.

II pääluokan, Kaupungin virastot, kohdalle otettiin maistraatin neuvosmiesten ja notaarien viransijaisten palkkioiksi kaikkiaan 1,600 markkaa 1). — Osaston „Raastuvanoikeus“ kohdalle merkittiin niinikään puheenjohtajain, jäsenten, notaarien ja kaupunginviskaalien viransijaisten palkkioita yhteensä 6,250 markkaa 2). Yhden kaupunginviskaalin palkankorotus, 800 markkaa, poistui viranpitäjän kuoleman johdosta. — Osastoon „Maistraatin ja raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet“ pantiin m. m. palkankorotusta aktuaarille 1,500 markkaa, kanslistille 300 markkaa ja raatihuoneenrengille 100 markkaa, palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta kaupunginpalvelijoille yhteensä 383 markkaa 35 penniä, palkkiota maistraatinsihteerin, registraattorin ja kanslistin viransijaisille yhteensä 450 markkaa 1) sekä palkkiota yhdelle maistraatin kansliaan lisäksi asetettavalle kaupunginpalvelijalle 1,600 markkaa. — „Ulosotto toimi“ nimiseen osastoon merkittiin palkkionkorotusta toiselle kaupunginvoudille 1,000 markkaa sekä palkankorotusta 5 ja 10 vuoden palveluksesta ulosottoapulaisille yhteensä 883 markkaa 33 penniä. Ulosottolaitoksen käytettävänä olevan huoneiston vuokra oli 1911 vuoden menosääntöön epähuomiosta merkitty 3,660 markaksi, vaikka se todellisuudessa oli 3,160 markkaa, mikä virhe nyt oikaistiin. — Osastosta „Sekalaista“ poistui eduskuntavaalien kustannuksia varten oleva 25,000 markan määräraha. — Tämän pääluokan kohdalla osottaa menojen kokonaissumma vähennyistä 12,383 markkaa 32 penniä.

III pääluokan, Kunnallishallinto, kohdalla merkittiin rahatoimikamarin vuosirahansääntöön palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta sihteerille ja apulaissihteerille, edelliselle 583 markkaa 33 penniä ja jälkimäiselle 291 markkaa 67 penniä, sekä korotettiin arvaamattomien tarpeiden määräraha 10,000 markasta 15,000 markkaan. — Rahatoimikonttorin vuosirahansääntöön pantiin palkankorotuksena 5 tai 10 vuoden palveluksesta kaupunginkamreerille 416 markkaa 67 penniä, vanhemmalle kaupunginkirjanpitäjälle 366 markkaa 67 penniä ja yhdelle nuoremmalle kaupunginkirjanpitäjälle 75 markkaa sekä henkilökohtaisena palkanlisäyksenä yhdelle vahtimestarille 200 markkaa, korotettiin ylimääräisten apulaisten määrärahaa 2,000 markalla, verolippujen jakelumäärärahaa 1,000 markalla ja tarverahain määrärahaa 1,500 markalla sekä lisättiin erät 600 markkaa rahainperimistä ja 1,800 markkaa 1892 vuoden

Kaupungin
virastot.

Kunnallis-
hallinto.

1) Ks. tätä kert. siv. 114 ja 115. — 2) Ks. tätä kert. siv. 116—120 ja 121.

obligatsioonilainan uusien emälippujen painatusta varten. — Osastoon „Liikennekonttori“ merkittiin palkankorotuksena 5 tai 10 vuoden palveluksesta kamreerille 333 markkaa 33 penniä, yhdelle vanhemmalle kirjurille 275 markkaa ja kirjanpitäjälle 220 markkaa, henkilökohtaista palkkionlisäystä kamreerille 1,000 markkaa, palkkionkorotusta kahdelle nuoremmalle kirjurille ja kirjanpitäjälle 300 markkaa kullekin sekä palkankorotusta yhdeksälle vahtimestarille 300 markkaa kullekin. Ylimääräisten apulaisten määrärahaa korotettiin 1,590 markalla. Uutena eränä merkittiin 1,200 markkaa kamreerin apulaisen palkkioksi. Sitä vastoin vähennettiin tarverahain määrärahaa 3,000 markalla sekä polttoaineiden, valaistuksen, vedenkulutuksen ja kaluston määrärahaa 1,000 markalla.

Polttoaine- ja
valaistusmää-
rärähain laske-
minen.

Liikennekonttorin vuosirahansäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto, että kaupungin viranomaisten, hallitusten ja lautakuntain on vastedes erikseen laskettava polttoaineisiin ja valaistukseen käytettävät määrärahat sekä menosääntöehdotuksiaan perille lähettäessään ilmoitettava polttoaineiden kulutusmäärä lähinnä edellisenä vuonna, syyskuun 1 päivästä lukien.

Osastoon „Satomakonttori“ merkittiin m. m. satamakapteenille ja satamakonttorinkirjanpitäjälle tulevain kannantaprosenttien korotusta, edelliselle 240 ja jälkimäiselle 145 markkaa, palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta satamakonttorinkirjanpitäjälle 116 markkaa 67 penniä sekä palkankorotuksia kassanhoitajalle 250 markkaa, vanhemmalle vahtimestarille 200 markkaa ja nuoremmalle vahtimestarille 400 markkaa. 1911 vuoden rahäsäännössä olevan „satamaviskaalin palkkio 400 markkaa“ nimisen erän sijasta merkittiin kahta satamaviskaalia varten yhteensä 1,200 markkaa. Uutena eränä merkittiin 1,600 markan palkka yhdelle tarkastuskonstaapelille, jonka tulee järjestää kaupungin rantasilloilla ja rannoilla olevain varastopaikkain olot sekä tehokkaasti valvoa, että näitä varastopaikkoja käytetään kaupunginviranomaisten määräämään tarkoitukseen. — Osastoon „Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori“ merkittiin palkankorotuksena 5 vuoden palveluksesta kaupunginarkkitehdille 83 markkaa 33 penniä, geodeetin palkka korotettuna 3,000 markasta 5,000 markkaan ja palkankorotuksena hänelle 10 vuoden palveluksesta 400 markkaa sekä korotettiin tarveaineiden y. m. määräraha 10,000 markasta 13,000 markkaan. Avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdin palkkaamiseksi merkittiin 6,000 markkaa ja huonerakennusosaston huoneiston vuokraa varten 2,660 markkaa. — Osastoon „Tilastokonttori“ merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta aktuaarille 112 markkaa 50 penniä sekä ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen 4,800 markkaa. Kunnalliskalenterin julkaisukustannuksia varten aikaisemmin ollut 1,200 mar-

kan määräraha poistui. — Osastossa „Erityiset lautakunnat ja virkailijat“ korotettiin verotusvalmistelukunnan jäsenten arviomääräraha 2,400 markasta 3,000 markkaan. 1911 vuoden menosäännössä tarverahoja, apulaisia, siivoamista ja vahtimestaria varten olevan 15,000 markan määrärahan sijasta merkittiin seuraavat arviomäärärahat: ylimääräiset apulaiset 11,400 markkaa, ensitietojen hankkiminen 800 markkaa, palvelijasto ja siivoaminen 1,200 markkaa sekä tarverahat 2,000 markkaa. Työväenasiain lautakunnan sihteerin kesäloman aikaisen viransijaisen palkkaamiseksi merkittiin 100 markkaa ¹⁾. Kunnan työnvälitystoimiston johtajan ja saman toimiston miesapulaisen henkilökohtaisena palkanlisäyksenä merkittiin, edellisen 500 ja jälkimäisen 300 markkaa. Kasvatustalouden vuosirahansäännössä korotettiin vahtimestarin palkkiota 150 markalla ja tarverahain y. m. määrärahaa 300 markalla, jota paitsi siihen merkittiin talouden- ja kassanhoitajan palkkaamiseksi 1,200 markkaa. Muinaismuistolautakuntaa varten olleen 1,000 markan määrärahan sijaan panttiin kaupunginvaltuuston vahvistama, 3,600 markkaan päättyvä Helsingin kaupungin museolautakunnan menosääntö ²⁾. Kunnan työväenasuntojen hallintolautakunnan vuosirahansääntöön tuli lisäksi 1,200 markan arviomääräraha Hietaniemenkadun n:oissa 5—23 olevain asuntojen viereisten istutusten y. m. kunnossapitoa sekä 4,900 markkaa mainittuihin asuntoihin kuuluvain pihamaiden tasotusta ja katuojalaitteita varten, jota vastoin tarverahain y. m. määrärahoja vähennettiin kaikkiaan 2,500 markalla. Rakennustarkastuksen vuosirahansääntöön tuli lisäksi tilapäinen 6,000 markan määräraha, maistraatin määräyksestä tarpeen mukaan käytettäväksi teknillisesti sivistyneen ammattimiehen palkkaamiseksi tarkastamaan m. m. betonkirakenteita. Tähän osastoon panttiin oikeusaputoimiston menot kaupunginvaltuuston asiasta aikaisemmin tekemäin päätösten ³⁾ mukaisesti muutoin, paitsi että toimiston huoneiston vuokra merkittiin välikirjan mukaisesti 900 markaksi. Toimiston menosääntö nousi siten 12,200 markkaan. Hiljattain perustetun revisionilaitoksen vuosirahansääntö laadittiin kaupunginvaltuuston siitä aikaisemmin tekemän päätöksen ⁴⁾ mukaisesti, mutta siihen merkittiin lisäksi vuositilitarkastajain palkkiot, 6,200 markkaa, ja kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten palkkiot, 800 markkaa, jotka palkkiot aikaisemmin olivat olleet merkittyinä XV pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalle. Revisionilaitoksen vuosirahansääntö nousi siten 32,000 markkaan. — Puheena olevan pääluokan menot osotavat lisäennystä 99,659 markkaa 17 penniä.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 128. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 129. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 130. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 130 ja 131.

Katu- ja laituri-
valaistus.

IV pääluokan, Katu- ja laituri- valaistus, kohdalla kohosivat kaikkien osastojen menosäännöt, „Kaasuvalaistus“ nimisen osaston 6,200 markalla, „Sähkövalaistus“ nimisen 9,000 markalla, „Petroli- valaistus“ nimisen 3,100 markalla ja „Laiturien ja tavaravajain yli- määräinen valaistus“ nimisen osaston 500 markalla. Viimeksi mai- nittuun osastoon tuli lisää määräraha sähkövalaistuksen laittamiseksi Pohjoissataman T-muotoiselle rantasillalle. Tämä pääluokka osottaa siis menojen lisäännystä 18,800 markkaa.

Palolaitos.

V pääluokan, Palolaitos, kohdalla lisättiin osastossa „Palkat ja muut edut“ kersanttien lukua yhdellä, korpraalien kahdella, toi- sen luokan konstaapelien kahdella ja kolmannen luokan konstaa- pelien niinikään kahdella sekä korotettiin vastaavia palkkauseriä tämän johdosta yhteensä 5,040 markalla. Lisäksi korotettiin ruuan- pito- ja vaatetusmäärärahoja, edellistä 2,409 ja jälkimäistä 900 mar- kalla, sekä osotettiin 1,000 markkaa alipäällystön vaatetusavuksi. 1911 vuoden menosäännössä oleva määräraha Hermannin paloase- man miehistön palkkaamiseksi 6 kuukauden aikana, 4,054 markkaa 50 penniä, poistui. — Osastossa „Palotalli, 21 hevosta“ korotettiin yhteensä 2,100 markalla kaikkia muita määrärahoja, paitsi 350 mar- kan määrärahaa yhden hevosen ylläpitoa y. m. varten Hermannin paloasemalla, joka määräraha poistui. — Osastossa „Lämmitys, va- laistus, puhtaanapito ja vedenkulutus“ vähennettiin polttopuiden mää- rärahoja yhteensä 1,100 markalla. — „Palokalut ja kalusto“ sekä „Sekalaista“ nimisten osastojen menosääntöjä korotettiin, edellisen 3,940 ja jälkimäisen 100 markalla. — Aikaisemmin ollut vapaaehtoisen palokunnan määräraha, 5,000 markkaa, poistui. — Tämän pää- luokan menot osottavat lisäännystä 4,984 markkaa 50 penniä.

Poliisilaitos.

VI pääluokan, Poliisilaitos, kohdalla vähennettiin „Virkahuo- neistot“ nimisessä osastossa kirjapainon ja varuskamarin määrä- rahaa 100 markalla. — Osastosta „Sekalaista“ poistui 1911 vuoden menosäännössä poliisiarkiston laittamista varten ollut 4,000 markan määräraha. — Tämän pääluokan menot osottavat siis vähenemistä 4,100 markkaa.

Terveysten- ja
sairaanhoito.

VII pääluokan, Terveysten- ja sairaanhoito, kohdalle merkittiin osastoon „Terveystoimikunta“ lautakunnan vahtimestarille henkilökohtaista palkanlisäystä 240 markkaa. — Osastossa „Lääkärit ja sairaanhoitajat“ korotettiin Töölön alueen aluelääkärin palkkaa 400 markalla, määrärahoja kunnan sairaanhoitajattaria varten, joiden luku lisättiin seitsemästä kahdeksaksi, 3,600 markalla ja alue- lääkärien kesäloman aikaisten viransijaisten palkkioita 300 markalla sekä lisättiin 4,000 markkaa toisen aluelääkärin palkkaamiseksi Kallion alueelle ja 600 markkaa lääkelaikojen oston 1) ynnä 2,100

1) Ks. tätä kert. siv. 132.

markkaa apulaisen palkkaamiseksi ensimmäiselle kaupunginlääkärille 1). — Osastoon „Marian sairaala“ merkittiin nimikkeen „Sisätautien osasto“ kohdalle palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta yllääkärille 800 markkaa ja kolmelle hoitajattarelle yhteensä 180 markkaa, korotettiin oppilaiden opetusmäärärahaa 300 markalla ja kaluston kunnossapitomäärärahaa 1,000 markalla, osastonhoitajatarten lukua lisättiin yhdellä, alihoitajatarten niinkään yhdellä ja siivoojatar-ten kahdella sekä korotettiin tämän johdosta vastaavia palkkauseriä kaikkiaan 1,860 markalla. Lisäksi pantiin 500 markan määräraha seerumitutkimusta varten. Ylimääräisen sairaanhoidon määrärahaa vähennettiin 400 markalla ja tuberkulosipaviljongin siivoojattaren palkkauserä, 336 markkaa, poistui. Kulkutautien osaston kohdalle merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta kahdelle hoitajattarelle yhteensä 55 markkaa, jota paitsi korotettiin ylimääräistä sairaanhoitoa, lääkkeitä, kaluston kunnossapitoa ja sairashuoneiden desinfioimista y. m. varten olevia määrärahoja kutakin 2,800 markalla, 2,000 markalla, 2,000 markalla ja 2,500 markalla. Kirurgisen osaston kohdalle merkittiin palkankorotusta 5 tai 10 vuoden palveluksesta yllääkärille 100 markkaa ja neljälle hoitajattarelle yhteensä 185 markkaa, lisäksi pantiin yhden osastonhoitajattaren palkkaus 840 markkaa sekä korotettiin hierojan palkkiota 200 markalla ja kaluston kunnossapitoon ja ostoon käytettävää määrärahaa 2,000 markalla. Alihoitajatarten lukua vähennettiin yhdellä ja vastaavaa palkkauserää 540 markalla, minkä ohessa yhden hoitajattaren palkankorotus 5 vuoden palveluksesta, 60 markkaa, poistui. Talousosaston kohdalla merkittiin lisäksi yhden palvelijattaren palkkaus 240 markkaa, korotettiin ovenvartijan palkkausta 300 markalla sekä ruuanpitomäärärahaa 15,214 markalla 70 pennillä, polttoaineiden määrärahaa 4,300 markalla, hevosen ylläpitomäärärahaa 100 markalla ja sekalaisten menojen määrärahaa 1,800 markalla. Menot nimikkeen „Desinfioimislaitos“ kohdalla kohosivat kaikkiaan 1,000 markalla. Nimikkeen „Röntgenosasto“ kohdalle merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen 2) mukaan määrärahoja yhteensä 12,400 markkaa. 1911 vuoden rahäsäännössä sairaanhoitajatarten ja siivoojatar-ten kesälomaa varten olevan 3,000 markan määrärahan sijasta merkittiin 4,300 markkaa tuollaisen loman hankkimiseksi henkilökunnalle. — Osastojen „Humaliston varasairaala“ ja „Sairaanhoito Bölen tilalla“ menosääntöjä korotettiin, edellistä 1,187 ja jälkimäistä 300 markalla. — Osastoon „Poliklinikat“ tuli lisää 1,650 markan määräraha diakonissalaitoksen tuberkulootisten lasten kotia varten. Tämän määrärahan kaupunginvaltuusto myönsi vii-

1) Ks. tätä kert. siv. 132. — 2) Ks. tätä kert. siv. 134.

deksi vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1912 lukien, sillä ehdolla että ne viisitoista lasta, joita varten koti oli aiottu, ovat kotoisin Helsingin kaupungista sekä että diakonissalaitos lasten hoitoon nähden alistuu terveydenhoitolautakunnan tarkastukseen. — Osastoon „Terveyspoliisi“ merkittiin ylikaitsijantoimesta, jommoiseksi yksi kait-sijantoini oli muodostettu, korotettua palkkausta 300 markkaa sekä palkankorotusta 5 tai 10 vuoden palveluksesta käsiammattien ja työpaikkain tarkastajalle 425 markkaa ynnä ylikaitsijalle ja kait-sijoille yhteensä 250 markkaa, kotien desinfiomismääräraha korotettuna 3,000 markalla sekä kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen ¹⁾ mukaan määrärahoja yhteensä 4,200 markkaa desinfiomisen toimittamiseksi tuberkelitautisten asunnoissa. Uutena eränä tuli lisää palkkausta kahdelle nuoremmalle kait-sijalle yhteensä 4,000 markkaa, jota vastoin ylimääräisten kait-sijain määrärahaa vähennettiin 2,000 markalla. — Osastossa „Terveystoimisto“ korotettiin kuuden kait-sijan palkkausta kunkin 500 markalla sekä siivoamista ja vaatteiden pesua varten olevaa määrärahaa 100 markalla. Kahta uutta kait-sijantointia varten merkittiin yhteensä 4,000 markkaa. — Osastossa „Satunnaisia määrärahoja“ korotettiin rottain tappomäärärahaa 1,000 markalla, jota vastoin Leppäsuon koleraparakin ja ruumiinavaushuoneen lämmitystä varten ollut 600 markan määräraha poistui. — Tämän pääluokan kohdalle merkittiin kaupunginvaltuuston aikaisemmin myöntämät määrärahat ²⁾ väliaikaisia sairaaloita varten Puutarhakadun talossa n:o 4 16,204 markkaa, kolera-parakissa 36,400 markkaa, entisessä kaasutehtaassa 13,600 markkaa ja Hesperiassa 10,400 markkaa, sairaiden kuljetusta varten 2,000 markkaa, ylimääräistä desinfiointsijaa varten 666 markkaa 67 penniä sekä kulkutautisairaiden hoitamiseksi Marian sairaalan puupaviljongissa 3,600 markkaa. Satunnaisten kulkutautien aikana annettavaa sairaanhoitoa varten oleva määräraha korotettiin 18,000 markasta 25,000 markkaan. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 103,416 markkaa 37 penniä.

Vaivaishoito.

VIII pääluokan, Vaivaishoito, kohdalla korotettiin osastossa „Vaivaishoitohallitus“ sihteerin palkkaa 600 markalla sekä kirjantäijän ja kassanhoitajan palkkaa niinikään 600 markalla, kaupungissa olevain kait-sijain ja maaseudun vakinaisten asiamiesten määrärahaa 1,500 markalla, tarkastusmatkain korvausmäärärahaa 200 markalla sekä kirjuriapulaisen palkkausmäärärahaa 300 markalla. Ylitarkastajan palkkausta varten merkittiin 6,000 markkaa ³⁾. — Osastossa „Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset“ koro-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 135. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 39 ja 40 sekä 133 ja 134. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 137.

tettiin nimikkeen „Vaivaistalo“ kohdalla m. m. rengin palkkausta 120 markalla, vaatetusmäärärahaa 1,500 markalla, ruuanpitomäärärahaa niinkään 1,500 markalla, polttopuu- ja valaistusmäärärahaa 1,000 markalla, kaurain ja heinäin määrärahaa 400 markalla sekä sekalaisten menojen määrärahaa 2,500 markalla. Työlaitoksen menosäännössä korotettiin ruuanpidon ja sekalaisten menojen määrärahoja, edellistä 1,500 ja jälkinäistä 500 markalla. Nimikkeen „Hourinhoitolaitos ynnä Greijuksen lisähoitola“ kohdalle merkittiin m. m. palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta naispuolisille hoitajille yhteensä 140 markkaa ja yhden uuden naishoitajan palkkaamiseksi 600 markkaa sekä korotettiin ruuanpitomäärärahaa 9,000 markalla, polttopuu- ja valaistusmäärärahaa 1,000 markalla sekä sekalaisten menojen määrärahaa 2,200 markalla. Sitä vastoin vähennettiin korjaustöiden määrärahaa 9,000 markalla.

Kun nimikkeiden „Vaivaistalo“, „Työlaitos“ ja „Hourinhoitolaitos ynnä Greijuksen lisähoitola“ kohdalla tehdyt „sekalaisten menojen“ korotukset olivat johtuneet siitä, että kaupunginkassaan nyttemmin oli suoritettava maksu vedenkulutuksesta, päätti kaupunginvaltuusto puheena olevan osaston vuosirahansäännön vahvistaessaan että, kun määrärahat on tarkoitettu käytettäväksi vedenkulutussmaksuihin, on ne erittäin menosääntöön merkittävä.

Vedenkulutus-
määrärahain
merkittäminen
menosääntöön.

Osastossa „Apurahoja ja kustannuksia laitoksen ulkopuolella olevia köyhiä varten“ korotettiin elätteelle annettuja henkilöjä, mielenvikaisia henkilöjä sekä suoranaisia apurahoja varten olevia määrärahoja kutakin 5,000, 6,000 ja 20,000 markalla, jota vastoin lääkkeiden määrärahaa vähennettiin 3,000 markalla.

Tässä yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi vastedes vuosirahansääntöehdotuksen menopuolelle merkitä tarpeellisen määrärahan varattomain henkilöjen hoidon kustantamiseksi kaupungin sairaaloissa, jonka määrärahan vastapainona tulopuolella olisi sairaalain päivämaksujen vastaava lisäannus, ja tuli kamarin siihen nähden harkita, olisiko sijasta yleisessä sairaalissa nykyään kannettu maksu pantava mainitun kustannuksen laskemisen perusteeksi, vai olisiko otettava huomioon kaupungilla sairaalain voimassapidosta kutakin sijaa kohti olevat todelliset omat kustannukset, sekä niinkään ottaa harkittavaksi, eikö vastedes olisi meneteltävä niin, että sairaiden, jotka tosin ovat vähävaraisia, mutta kuitenkin kykenevät suorittamaan ainakin osan sairasmaksusta, maksettavaksi pantaisiin sairasmaksuja sen verran, kuin kussakin tapauksessa katsottaisiin kohtuulliseksi.

Määräraha
varattomain
henkilöjen hoi-
dattamiseksi
kaupungin sai-
raaloissa ja näi-
den potilaiden
päivämaksut.

Osastossa „Sekalaista“ korotettiin tarverahain määrärahaa 500 markalla. Uuden työ- ja vaivaistalon muuttoa varten aikai-

semmin ollut 10,000 markan määräraha poistui. — Tämä pääluokka osottaa menojen lisäännystä 40,730 markkaa.

Opetus- ja
sivistyslaitok-
set.

IX pääluokan, Opetus- ja sivistyslaitokset, kohdalla korotettiin osastossa „Käsityöläiskoulut“ ylempäin ja alempain käsityöläiskoulujen määrärahoja, edellistä 2,994 ja jälkimäistä 324 markalla. Nimikkeen „Valmistava poikain ammattikoulu“ kohdalle merkittiin palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta yhdelle vakinaiselle opettajalle 350 markkaa, korotettiin kirjaston y. m. ja lämmitys- y. m. määrärahoja, edellistä 250 ja jälkimäistä 300 markalla, merkittiin 450 markan määräraha apulaisen kustantamiseksi vahtimestarille 9 kuukauden aikana sekä 100 markkaa oppilaskirjastolle. Höyläkoneen y. m. ostoja varten aikaisemmin ollut 2,880 markan määräraha poistui. Nimikkeen „Tyttyöjen ammattikoulu“ kohdalle merkittiin palkkionlisäystä yhdelle äidinkielen opettajattarelle 140 markkaa ¹⁾ sekä korotettiin kalusto- ja korjausmäärärahaa 300 markalla. — Osaston „Kauppaoppilaitokset“ menosäännössä korotettiin Liikemiesyhdistyksen toimeenpanemain iltakurssien määräraha 2,000 markasta 4,000 markkaan sekä merkittiin lisäksi 4,000 markkaa ruotsinkielistä kauppaopistoa varten ja 3,000 markkaa tilapäisenä järjestämispurahana mainitulle opistolle. Tätä vuosirahansääntöä vahvistaessaan päätti kaupunginvaltuusto myönnettyjen määrärahaehdoksi panna että Liikemiesyhdistyksen iltakurssissa kymmenen vapaaoppilassijaa varataan tästä kaupungista kotoisin oleville kurssien osanottajille ja että vapaaoppilassijat muissakin kauppaoppilaitoksissa on etupäässä varattava henkilöille, joilla on täällä kotipaikkaoikeus. — Osastoon „Kansakoulut“ merkittiin nimikkeen „Palkat“ kohdalle henkilökohtaista palkanlisäystä taloudenhoitajan apulaiselle 600 markkaa ²⁾, palkkausta molemmille lääkäreille kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaisesti ³⁾, toiselle 7,300 ja toiselle 4,600 markkaa, palkankorotusta 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta opettajille ja opettajattarille yhteensä 4,320 markkaa 88 penniä, kalliinajanlisäystä opettajille ja opettajattarille yhteensä 2,333 markkaa 32 penniä sekä palkkoja kahdelletoista uudelle opettajattarelle yhteensä 24,000 markkaa. Veiston tuntiopettajia sekä syyslukukaudella todennäköisesti tarvittavia lisäopettajia varten olevia määrärahoja korotettiin, edellistä 1,000 ja jälkimäistä 2,000 markalla. Niinkään korotettiin vahtimestarien palkkausta yhteensä 4,350 markalla sekä johtajain ja johtajatarten palkkioita 100 markalla ynnä kansakoulujen jatkoloukkain opetusta varten olevaa määrärahaa 2,000 markalla. Voimistelun tuntiopettajatarten mää-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 138. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 139. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 140.

rärahaa vähennettiin 1,000 markalla, minkä ohessa poistuivat yksi 1,700 markan suuruinen opettajatarmääräraha, 1,050 markan määräraha opettaja F. O. Holmberg vainajan kuolinpesälle ja 1,920 markkaan nousevat palkkiot erityisen raittiusopetuksen antamisesta. Nimikkeen „Muut kustannukset“ kohdalla korotettiin köyhäin oppilaiden vaatetusapurahaa 1,000 markalla, vedenkulutusmaksujen määrärahaa niinkään 1,000 markalla sekä määrärahaa Viaporissa ja rajakkaisilla saarilla asuvien lasten käyttämiseksi kansakouluissa 170 markalla. Sekalaisia arvaamattomia menoja varten merkittiin 4,000 markkaa. Seuraavia määrärahoja vähennettiin: vuokrain 3,400 markalla, kouluhuonekalujen 3,000 markalla, valaistuksen 10,000 markalla, puhtaanapidon 6,500 markalla, huoneistojen ja talojen kunnossapidon 12,342 markalla sekä eläkeapumaksujen 575 markalla. Biologisten kokoelmain kuntoonpanoa varten ollut 800 markan määräraha poistui. Kansakoulujen menosääntö päättyi 1,392,708 markkaan 37 penniin. 1911 vuoden menosäännön vastaavat menot olivat 1,386,221 markkaa 14 penniä. — Osastossa „Tylsämielisten ja raajarikkoisten lasten opetus“ korotettiin määrärahoja kaikkiaan 600 markalla. — Osastossa „Pahantapaisten lasten turvakodit“, jonka vuosirahansääntöjen menomäärät entistä tarkemmin eriteltiin, korotettiin määrärahoja kaikkiaan 19,788 markalla 50 pennillä. — Osastoon „Helsingin kaupungin kirjasto“ merkittiin m. m. korotettua palkkaa kirjastonhoitajalle ja palkkaa kirjastonhoitajanapulaiselle kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen ¹⁾ mukaan yhteensä 8,000 markkaa sekä lainamaksujen poistamisen johdosta ¹⁾ määrärahoja kaikkiaan 4,765 markkaa työvoimain y. m. lisäämiseksi. Sitä paitsi tuli lisäksi määrärahoja yhteensä 2,300 markkaa kahden uuden amanuenssin palkkaamiseksi, 10,500 markkaa Sörnäsien uuden kirjastotalon sisustamiseksi ja 710 markkaa kirjoituskoneen hankkimiseksi. Polttopuita ja valaistusta, paloapumaksuja, lumenkuljetusta, vedenkulutusmaksuja, puhtaanapitoa ja arvaamattomia menoja varten olevia määrärahoja korotettiin kaikkiaan 2,450 markalla. Sitä vastoin vähennettiin vuokraa sekä luetteloiden painatusta varten olevia määrärahoja, edellistä 916 markalla 66 pennillä ja jälkimäistä 1,500 markalla. — Osaston „Muut kansanvalistustarkoitukset“ menosäännössä korotettiin kansallisteatterin määrärahaa 3,000 markalla, minkä ohessa soittokuntain määrärahat, kaikkiaan 45,000 markkaa, poistuivat ²⁾. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 22,975 markkaa 40 penniä.

X pääluokan, Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset, kohdalla korotettiin majoituskustannusten määrärahaa 79,728 markalla, majoituslautakunnan kielenkääntäjän palkkausta 600 markalla ²⁾ sekä

Kaupungille
kuuluvat yleiset
rasitukset.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 141. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 142.

lautakunnan tarverahain määrärahaa 100 markalla. Tämä pääluokka osottaa siis menojen lisäännystä 80,428 markkaa.

Kauppahallit.
Kysymys kala-
kaupan järjes-
tämistä.

Vahvistaessaan XI pääluokan, Kauppahallit, menosäännön päätti kaupunginvaltuusto lähettää kysymyksen täkäläisen kalakaupan järjestämisestä koko laajuudessaan rahatoimikamariin, jonka tuli, hankittuaan siitä terveydenhoitolautakunnan lausunnon, valtuustolle antaa täydellinen ehdotus asiasta.

Kaupungin tek-
nilliset laitok-
set.

Sittenkun kaupunginvaltuusto budjettia järjestäessään vuonna 1910 oli antanut rahatoimikamarin toimeksi harkita, eikö XII pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, menoeriä vastedes kävisi järjestäminen siten, että menopuolelle merkittäisiin kaikki teknillisten laitosten menot sekä tulopuolelle brutto- eikä nettotuloja, oli kamari budjettiehdotukseensa tämän pääluokan kohdalle merkinnyt kaikki ne teknillisten laitosten menoerät, joista tietoja tähän asti oli ollut vahvistetun rahasäännön liitteissä, joista valtuusto ne oli erittäin tarkastanut ja hyväksynyt.

Tämän johdosta päätti kaupunginvaltuusto:

että kaupungin yleiseen meno- ja tuloarvioon on vastedes täydellisesti merkittävä teknillisten laitosten meno- ja tulosäännöt;

että kulunkiarvioon on vastedes liitettävä teknillisten laitosten taloudellista tulosta osottava taulu, siten järjestettynä, kuin laadittu kaavake osotti; sekä

että teknillisten laitosten kirjanpito on näiden laitosten kamreeriosastojen tehtävä, ollen nämä velvolliset rahatoimikonttoriin lähettämään neljännesvuosibilansseihin tarvittavat tiedot.

Vesijohtolaitoksen menosääntöön merkittiin hoitoa varten 85,333 markkaa, käyttöä varten 178,500 markkaa, kunnossapitoa ja korjauksia varten 58,500 markkaa, sekalaisia menoja varten 62,850 markkaa, kuoletusta ja korkoa varten 408,000 markkaa sekä uutistöitä varten 385,050 markkaa 1), johon viimeksi mainittuun summaan myös oli luettu arviomäärärahoja yhteensä 29,000 markkaa vesimittarien, työkalujen ja kaluston ostoa varten. Vesijohtolaitoksen menosääntö päättyi siten 1,178,233 markkaan. — Kaasulaitoksen menosääntöön merkittiin hoitoa varten 79,834 markkaa, kaasunvalmistuskustannuksia varten 584,550 markkaa, sivutuotteita varten 43,500 markkaa, katuvalaistusta varten 68,500 markkaa, yksityistä kaasunkulutusta varten 47,000 markkaa ja johto-osastoa varten 29,200 markkaa, korjauksia ja kunnossapitoa varten 31,000 markkaa, sekalaisia menoja varten 18,500 markkaa, kuoletusta ja korkoja varten 367,921 markkaa 7 penniä, uutistöitä varten 47,000 markkaa 2), uusien lyhtyjien asettamista varten 60,500 markkaa sekä talojohtoja

1) Ks. tätä kert. siv. 91 ja 92. — 2) Ks. tätä kert. siv. 92.

ja kalustoa varten 91,000 markkaa eli siis kaikkiaan 1,468,505 markkaa 7 penniä. — Sähkölaitoksen menosääntöön merkittiin hoitoa varten 52,300 markkaa, käyttöä varten 332,000 markkaa, jakelua varten 89,000 markkaa, johtoverkkoa varten 20,000 markkaa, johtotöitä, varastoa ja korjauspajaa varten 28,000 markkaa, sekalaisia menoja varten 33,000 markkaa, kuoletusta ja korkoa varten 353,000 markkaa, voittovaroilla teetettäviä uutistöitä varten 528,500 markkaa — m. m. sähkötekniikko O. A. Blomqvistille sopimuksen mukaisen korvauksen viimeinen erä 110,000 markkaa, aktiebolaget Gottfr. Strömberg osakeyhtiölle 40,000 markkaa 1), laitokseen liittymisen helpottamiseksi myönnetyn etuannin suoritusta 100,000 markkaa, sähkövalaistuksen antamisesta Brändön ja Oulunkylän huvilayhdyskuntaan 30,000 markkaa 2), katujen sähkövalaistuksen kustannuksia arviolta 74,000 markkaa, kaapeli- ja johtotöiden teettämiseen 50,000 markkaa sekä 2,000 mittarin oston 100,000 markkaa — ynnä lainavaroilla teetettäviä uutistöitä varten 700,000 markkaa 3). Sähkölaitoksen menosääntö päättyi siis 2,135,800 markkaan. — Tämän pääluokan kohdalla nousi menojen kokonaissumma siis 4,782,538 markkaan 7 penniin.

Puheena olevan pääluokan menosääntöjä vahvistaessaan päätti kaupunginvaltuusto rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi lähettää kysymyksen, miten teknillisten laitosten voittovarot olisi käytettävä.

Kysymys teknillisten laitosten kuoletusvarain käyttämisestä.

Yleiset työt.

XIII pääluokan, Yleiset työt, kohdalle merkittiin osastoon „Rakennukset ja talot“ tässä kertomuksessa aikaisemmin mainittuja korjauksia y. m. varten määrärahoja kaikkiaan 146,067 markkaa 50 penniä 4). Vastaavat menot olivat 1911 vuoden menosääntön mukaan 106,834 markkaa 11 penniä. Lumenkuljetusta sekä erinäisiä korjauksia varten olevia määrärahoja korotettiin, edellistä 1,000 ja jälkimäistä 4,375 markalla. Uutistöitä varten merkittiin seuraavat määrärahat: uutta kulkutautisairaala varten 500,000 markkaa 5), kunnan uutta mielisairaala varten 600,000 markkaa 6), Hakaniementorin uutta kauppahallia varten 420,000 markkaa 7), Kallion uutta paloasemaa varten 107,500 markkaa 8), uutta työ- ja vaivaistaloa varten 58,500 markkaa 9), saman uutistöitä varten 373,340 markkaa 10), rankkurin asunnon muuttoa varten 9,000 markkaa 11), Aleksanterinkadun talon n:o 26 oston varten 400,000 markkaa 12), Neljännen linjan tontilla n:o 9 olevan Sedmigradskyn pien-

1) Ks. tätä kert. siv. 151. — 2) Ks. tätä kert. siv. 148 ja seur. — 3) Ks. tätä kert. siv. 79. — 4) Ks. tätä kert. siv. 40 ja seur., 58, 59, 61, 63, 74, 78, 80, 81 ja 110. — 5) Ks. tätä kert. siv. 62 ja 63. — 6) Ks. tätä kert. siv. 61 ja 62. — 7) Ks. tätä kert. siv. 74 ja seur. — 8) Ks. tätä kert. siv. 59 ja seur. — 9) Ks. tätä kert. siv. 63. — 10) Ks. tätä kert. siv. 64 ja seur. — 11) Ks. tätä kert. siv. 90. — 12) Ks. tätä kert. siv. 57 ja 58.

tenlasten koulutalon ostoa ynnä sinne sisustettavaa koulukeittiötä varten 48,650 markkaa ¹⁾, Toukolan kansakoulutalon laudoitusta ja ulkopuolista maalausta varten 3,000 markkaa, Tehtaankadun kansakoulun erinäisiä sisäpuolisia maalaustöitä varten 3,850 markkaa, saman talon ulkopuolisia maalaustöitä varten 800 markkaa, Ratakadun kansakoulutalon sisäpuolista maalausta varten 6,500 markkaa, saman rakennuksen sähkövalojohtoja varten Helsingin kaupungin sähkölaitoksen antaman laskun mukaan 5,196 markkaa, vuosina 1910 ja 1911 alotettujen muutostöiden loppuun saattamiseksi Bengtsårin kasvatuslaitokseen kuuluvassa Södergårdin kivi-rakennuksessa 18,000 markkaa, sikalan laittamiseksi Bengtsåriin 8,000 markkaa, uuden vajan teettämiseksi Bengtsårin Östergårdiin 550 markkaa, Vanhankaupungin poliisivartiotuvan vierustan tasotusta y. m. varten 2,000 markkaa, Hermannin paloaseman tasotusta y. m. varten 1,500 markkaa, Hakaniementorin uutta käymälää varten 2,800 markkaa, Merisataman viereistä uutta käymälää varten 1,850 markkaa, Ruoholahden uutta käymälää varten 1,850 markkaa sekä Kolmikulmatorin uutta käymälää varten 1,500 markkaa eli määrärahoja kaikkiaan 2,574,386 markkaa 1911 vuoden menosäännössä olevan määrän 3,061,402 markan 30 pennin sijasta. — Osastoon „Kadut ja yleiset paikat“ merkittiin Kauppatorin länsiosan kiveämistä varten 15,800 markkaa ²⁾ sekä muita korjaus- ja kunnossapitotöitä varten kaikkiaan 179,600 markkaa ³⁾, yhteensä siis 195,400 markkaa 1911 vuoden menosäännön 268,650 markan sijasta, sekä uutistöitä varten kaikkiaan 1,379,200 markkaa ⁴⁾ mainitun menosäännön 1,402,500 markan sijasta. — Osastoon „Kanavat ja viemärit“ tuli nimikkeen „Korjaus ja kunnossapito“ kohdalle lisää 5,000 markan määräraha lokaviemärien huuhteluun käytetyn veden kustannuksia varten sekä merkittiin nimikkeen „Uutistyöt“ kohdalle määrärahoja yhteensä 333,350 markkaa ⁵⁾ 1911 vuoden menosäännön 217,350 markan sijasta. — Osastossa „Tiet“ osotettiin korjausta ja kunnossapittoa varten yhteensä 48,900 markkaa ⁵⁾ ja nimikkeen „Uutistyöt“ kohdalle merkittiin tien teettämiseksi rankkurin uuteen asuinpaikkaan 2,000 markkaa ⁶⁾. Vuoden 1911 menosäännön mukaan nousivat tämän osaston menot 10,000 markkaan. — Osastoon „Viertotiet“ merkittiin korjauksia ja kunnossapittoa varten määrärahoja yhteensä 27,000 markkaa ⁷⁾ 1911 vuoden menosäännön 26,100 markan sijasta. — Osastossa „Satamat“ osotettiin korjaus- ja kunnossapitotöitä varten kaikkiaan 92,450 markkaa ⁷⁾ 1911 vuoden menosäännön

¹⁾ Ks. tätä kert siv. 11 ja 12. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 92. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 93. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 12 ja 13 sekä 93—104. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 102. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 90. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. siv. 103.

147,000 markan sijasta sekä nimikkeen „Utistytöt“ kohdalla sou-tu- ja moottoriveneiden kytkylaiturin teettämiseksi Pohjoisrantaan 25,000 markkaa, isonlaisen ruoppauslaitoksen ynnä tarpeellisten proomujen ostoon 200,000 markkaa sekä Makasiininrannassa olevan 25 tonnin nostokranan laittamiseksi sähkövoimalla käyväksi 10,000 markkaa eli siis yhteensä 235,000 markkaa mainitun menosäännön 38,675 markan sijasta. — Osastoon „Istutukset“ merkittiin nimikkeen „Korjaus ja kunnossapito“ kohdalle määrärahoja yhteensä 158,560 markkaa 1) sekä uutistöitä varten 200,300 markkaa 2). Vastaavat määrärahat olivat 1911 vuoden menosäännön mukaan 153,331 markkaa 70 penniä ja 97,950 markkaa. — Osastoon „Puhtaanapitolaitos“ merkittiin määrärahoja yhteensä 294,400 markkaa 3) edellisen vuoden 234,700 markan sijasta. — Osastossa „Yleinen käymäläin puhtaanapito“ korotettiin miehistön ja ajomiesten palkkausmäärärahaa 15,000 markalla, rehujen määrärahaa 2,400 markalla, desinfioimisaineiden y. m. sekalaisten menojen määrärahaa 400 markalla ja rautatierahtien määrärahaa 15,000 markalla sekä osotettiin lisäksi arviomäärärahoja 2,400 markkaa rautatievaunujen korjaukseen, 4,250 markkaa 10 rikkainkuljetusvaunun ostoon, 3,600 markkaa Malmin kaatopaikalla olevan lastauslaiturin uudesti rakentamiseen ja sikäläisten rakennusten korjaukseen, 2,400 markkaa uuden kaivon teettämiseksi Malmille ynnä pumpun ja putkenosain hankkimiseksi siihen sekä 3,200 markkaa höyrykattilan ynnä putkijohtojen y. m. ostoon. Sitä vastoin vähennettiin makkiastiain y. m. ostoa varten olevaa määrärahaa 35,700 markalla. — Osaston „Työkalut“ menosääntöä korotettiin 12,500 markalla. — Osastosta „Sekalaista“ poistuivat kahden virutushuoneen ja kahden avonaisen virutuslaiturin korjausta varten olleet määrärahat yhteensä 6,000 markkaa. — Tämän pääluokan menojen kokonaissumma osottaa vähennystä 47,654 markkaa 61 penniä.

XIV pääluokan, Eläkkeet ja apurahat, kohdalle merkittiin vuonna 1911 myönnettyjä apurahoja kaikkiaan 5,430 markkaa 4). Sen johdosta että palokonstaapelinleski G. Hukkanen ja siivoojatar K. Ch. Sundmark, jotka olivat saaneet vuotuisia apurahoja yhteensä 420 markkaa, olivat vuoden varrella kuolleet, että sairaanhoitajatar E. Hjortille myönnetty 37 markan 50 pennin apuraha poistui sekä rakennusmestarinleski A. M. Nyholmin apuraha väheni 75 markalla, hänen lapsensa kun olivat saavuttaneet laillisen iän, vähenivät aikaisemmin myönnettyjä apurahoja varten olleet määrärahat 532 markalla 50 pennillä. Kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläk-

Eläkkeet ja
apurahat.

1) Ks. tätä kert. siv. 104. — 2) Ks. tätä kert. siv. 108 ja seur. — 3) Ks. tätä kert. siv. 110. — 4) Ks. tätä kert. siv. 162—164.

keitä varten merkittiin 20,000 markan arviomääräraha. Tämä pääluokka osottaa siis menojen lisäännystä 24,897 markkaa 50 penniä.

Sekalaiset
menot.

XV pääluokan, Sekalaiset menot, kohdalla korotettiin paloapumaksujen määrärahaa 6,000 markalla, henkikirjoittajan huoneiston siivoamismäärärahaa 120 markalla, työntekijöille ruumiinvammasta maksettavan vahingonkorvauksen määrärahaa 800 markalla, eräisiin kaupungin taloihin y. m. hankittavan kaluston määrärahaa 3,000 markalla, puhelinmaksujen määrärahaa 500 markalla, taksoitettujen varain ja muiden tulojen vähennystä ja palautusta varten olevaa määrärahaa 35,000 markalla ja arvaamattomain tarpeitten määrärahaa 100,000 markalla sekä tuli lisäksi 139,250 markkaa Vallilan rakennustoiminnan avustusrahastoon ¹⁾, arviolta 8,000 markkaa kunnan asetus-kokoelman kodifioimista varten ²⁾, 8,850 markkaa Bengtsårin maatilaa varten, arviolta 22,000 markkaa pakkahuoneessa olevaa kaupungin työkuntaa varten ³⁾, 9,533 markkaa 95 penniä keittiöparakin rakennuttamiseksi poliisimaneesin vierelle ja kaluston hankkimiseksi siihen ⁴⁾ 13,380 markkaa vapaakaivojen y. m. vedenkulutusta varten ⁵⁾ sekä 500 markkaa eräiden kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutusta y. m. varten. Sen sijaan vähennettiin Henrik Borgströmin Turholmassa olevan kansanpuiston määrärahaa 900 markalla ja poistuiivat vuositilintarkastajain ja kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten palkkiot, yhteensä 7,000 markkaa ⁶⁾, köyhäinasianajajan ja hänen apulaisensa sekä köyhäinasianajokonttorin vuokran määrärahat, yhteensä 7,700 markkaa ⁶⁾, ynnä väenlaskun toimitamista varten ollut 15,000 markan määräraha. Tämä pääluokka osottaa siis menojen lisäännystä 316,333 markkaa 95 penniä.

Tulot.
Säästö.

Tulosääntöön merkittiin säästökseksi vuodelta 1911 kaikkiaan 1,600,000 markkaa mainitun vuoden tulosäännön 350,000 markan sijasta.

Korot ja kuole-
tusapumaksut.

I pääluokan, Korot ja kuoletusapumaksut, kohdalla laskettiin korkotulot kaupungin lainaobligatsioneista, tontinlunastuksista ja niistä lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungin hyväksi kukin 9,200 markkaa, 50,000 markkaa ja 4,000 markkaa suuremmiksi edellisen vuoden tulosäännön vastaavia määriä. Erää „Erinäisiä korkoja ja osinkoja“ korotettiin 780,000 markalla, sen johdosta että suurin osa 1911 vuoden obligatsioonilainaa oli sijoitettu pankkitalleuksiin sekä luottolaitoksille annettuihin lainoihin. Teknillisten laitojen etuantien korot merkittiin 3,000 markkaa suuremmiksi aikaisempaa määräänsä. Tämän pääluokan kohdalle merkittiin teknil-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 164 ja seur. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 167 ja 168. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 123 ja seur. — ⁴⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 110 ja 111. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 143 ja 144. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 181.

listen laitosten kaupunginkassaan maksettavat kuoletusapumaksut ja korot vesijohtolaitoksen osalta kaikkiaan 408,000 markaksi, kaasulaitoksen osalta 367,921 markaksi 7 penniksi sekä sähkölaitoksen osalta 353,000 markaksi. Tämän pääluokan kokonaistulot nousivat 2,619,621 markkaan 7 penniin 1911 vuoden tulosäännön 654,500 markan sijasta. Tulosäännön järjestykseen tehtyjen muutosten johdosta ei vertailu 1912 vuoden ja aikaisempain vuosien laskettujen tulojen kesken kuitenkaan anna oikeaa kuvaa todellisesta asianlaidasta.

III pääluokan, Kaupungin kiinteä omaisuus, kohdalla korotettiin osastossa „Kaupunkiin yhdistetty alue“ tuloeria vuokria rakennuksista ja tiloista sekä alppipaviljongista yhteensä 5,200 markalla, vuokria poliisin huoneistoista yhteensä 2,200 markalla ja kunnan työväenasunnoista 3,000 markalla, kalavesimaksuja 100 markalla, heinänteko- ja laidunmaksuja 850 markalla, satunnaisia maanvuokria 15,000 markalla sekä laivaveistämöalueen vuokraa 5,620 markalla. Uusina erinä merkittiin vuokria Bengtsärin kasvatuslaitoksesta 13,000 markkaa, laivaveistämöalueen rakennuksista 4,050 markkaa ja Aleksanterinkadun talosta n:o 26 arviolta 15,000 markkaa. Erää „Erinäisiä vuokria“ vähennettiin 6,000 markalla. Erä „Vuokria Fabianinkadun talon n:o 1 huoneistoista“ 7,400 markkaa poistui, koska kaupunki oli käyttänyt koko talon sairaanhoitotarkoituksiin sekä kesäkuun 1 päivästä 1912 vuokratta luovuttanut huoneistot Helsingin käsityökoululle. — Osastossa „Kaupungin maatilat“ korotettiin Äggelby'n y. m. tilojen maanvuokria 2,000 markalla sekä merkittiin uutena eränä tuloja Bengtsärin maatilasta 8,850 markkaa. — Tämän pääluokan tulojen kokonaissumma osottaa lisäännystä 61,470 markkaa.

V pääluokan, Tuloa tuottavat oikeudet, kohdalla korotettiin tuloeria tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätyistä tavaroista 13,000 markalla, liikennemaksuja 50,000 markalla, satamamaksuja 10,000 markalla ja siltamaksuja 2,000 markalla. Vuoden 1911 rahasaännössä ollut 80,000 markan tuloera kaupungin osuudesta perunkirjoitusprosentteja poistui, koska kaupunki ei enää saa tällaisia tuloja. Tämä pääluokka osottaa siis tulojen vähennystä 5,000 markkaa.

VI pääluokan, Sekalaiset tulot, kohdalla korotettiin tuloeria henkilökohtainen vaivaismaksu 3,000 markalla, sairaanhoidosta Marian sairaalassa 10,000 markalla, kotien desinfioimisesta 3,000 markalla, korvausta köyhäin ylläpidosta 5,000 markalla, koiraveroa 1,000 markalla sekä klosettimaksuja 500 markalla. Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista oikaistiin 7,675 markan määräiseksi 7,532 markan sijasta. Majoituskustannusten korvaus laskettiin 75,650 markkaa suuremmaksi 1911 vuoden tulosäännössä olevaa määrää. Uusina erinä merkittiin Marian sairaalan oppilaiden pääsymaksuja arviolta 600 markkaa, mainitun sairaalan myydyistä ruuantähteistä

Kaupungin
kiinteä oma-
isuus.

Tuloa tuottavat
oikeudet.

Sekalaiset
tulot.

arviolta 1,400 markkaa sekä tuloja kaupungin työkunnasta 22,000 markkaa. Tulot työlaitoksesta sekä kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorista laskettiin, edellinen 5,000 ja jälkimäinen 500 markkaa vähemmiksi entistään. Tulot vaivashoitolaisten töistä, 200 markkaa, poistuivat. Niinikään poistuivat kirjalainoista olleet tulot 11,500 markkaa, sen johdosta että kaupunginvaltuusto oli päättänyt ¹⁾ kaupunginkirjastossa kannetut kirjalainamaksut poistettaviksi. Tämä pääluokka osottaa siis tulojen lisäännystä 105,093 markkaa.

Kotien desinfi-
oimisesta
annettujen
laskujen peri-
minen.

Puheena olevan pääluokan tulosäännön vahvistamisen yhteydessä päätti kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin toimeksi yksissä neuvoin terveydenhoitolautakunnan kanssa järjestää kohteissa toimitetusta desinfiomisesta annettujen laskujen perimisen.

Valtioavut.

VII pääluokan, Valtioavut, kohdalle merkittiin kansakoulujen valtioavut 200,240 markaksi 1911 vuoden tulosäännön 396,500 markan sijasta, kasvatustaitosten valtioapu 10,370 markaksi mainitun tulosäännön 18,700 markan sijasta sekä valmistavan poikain ammattikoulun valtioapu 20,725 markaksi aikaisemman määrän 20,550 markan sijasta. Tämä pääluokka osottaa siis tulojen vähennystä 204,415 markkaa.

Kaupungin
teknilliset
laitokset.

VIII pääluokan, Kaupungin teknilliset laitokset, kohdalla laskettiin vesijohtolaitoksesta olevan tuloja: vedenmyynnistä, lukuunotettuna kaupungin oma kulutus, arviolta 975,000 markkaa, vesimittarien vuokria arviolta 40,000 markkaa, vesimaksuja hevosaltaista arviolta 2,100 markkaa, korvauksia vedenkulutuksesta vapaa-kaivoissa y. m. 15,680 markkaa, maanvuokria 175 markkaa ja voittoa tehdyistä johtotöistä arviolta 20,000 markkaa eli yhteensä 1,052,955 markkaa. — Kaasulaitoksen tulot merkittiin seuraavasti: korvausta katuvalaistuksesta 164,500 markkaa ja yksityiskulutuksesta 755,000 markkaa, tuloja sivutuotteista 416,000 markkaa, voittoa tehdyistä töistä 40,000 markkaa ja vuokratuloja 5,100 markkaa eli kaikkiaan 1,380,600 markkaa. — Sähkölaitoksesta laskettiin olevan tuloja: korvausta katuvalaistuksesta 40,000 markkaa ja yksityiskulutuksesta 1,350,000 markkaa, voittoa johtotöistä 40,700 markkaa sekä vuokratuloja 23,300 markkaa, siis yhteensä 1,454,000 markkaa. — Tämän pääluokan kokonaistulot laskettiin siis 3,887,555 markaksi. — Tulosäännön muutetun järjestyksen johdosta ei vertailua 1911 vuoden tulosäännön vastaavan pääluokan tuloihin käy toimittaminen.

Puhtaanapito-
laitos.

IX pääluokan, Puhtaanapitolaitos, kohdalla laskettiin talonomistajain maksujen ja kaupungin omista taloistaan suoritettavain maksujen kohoavan, edellisten 20,000 ja jälkimäisten 1,100 markalla.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 141.

X pääluokan, Lainat, kohdalla osotettiin 1902 vuoden obligatsioonilainasta Vallilan rakennustoiminnan avustusrahastoon 139,250 markkaa ¹⁾ sekä 1911 vuoden obligatsioonilainasta uutta kulkutautisairaala varten 500,000 markkaa ²⁾, Kallion uutta paloasemaa varten 75,000 markkaa ³⁾, Bus- ja Santaholman järjestelyä varten 500,000 markkaa ⁴⁾, Hakaniementorin uutta kauppahallia varten 420,000 markkaa ⁵⁾, uutta mielisairaala varten 600,000 markkaa ⁶⁾, vesijohdon laajentamista varten 300,000 markkaa, sähkölaitoksen laajentamista varten 700,000 markkaa ⁷⁾, Aleksanterinkadun talon n:o 26 ostoon 400,000 markkaa ⁸⁾ sekä uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennustöitä varten 373,340 markkaa ⁹⁾.

Lainat.

XI pääluokan, Taksoitus, kohdalle merkittiin kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettavaksi määräksi 4,534,985 markkaa 9 penniä 1911 vuoden tulosäännön 4,318,781 markan 21 pennin sijasta.

Taksoitus.

C. Muut asiat.

Esiteltäessä kaupunginvaltuuston diariin kirjoitettujen, joulukuun 31 päivänä 1910 ratkaisematta olevain asiain luetteloa ¹⁰⁾ päätti ¹¹⁾ valtuusto kehottaa herra Ramsayta kutsumaan koolle komitean, jonka valtuusto oli asettanut Suomen kaupunkien kehitystä vuosina 1875—99 käsittelevän historiallis-tilastollisen teoksen julkaisemista varten, sekä kehottaa komiteaa valtuustolle antamaan ehdotuksen mahdollisesta työn loppuun saattamisesta.

Ratkaisemattomat asiat.

Sittemmin esitti mainittu komitea kirjelmässä maaliskuun 16 päivältä m. m., että edellä puheena olleen työn saisi sattuneesta syystä keskeyttää sekä teosta varten kootun aineiston ynnä jo laaditut yhdistelmät ja tekstiluonnokset antaa kaupungin tilastokonttorille järjestettäväksi ja säilytettäväksi vastaisen varalle. Tähän esitykseen kaupunginvaltuusto myöntyi ¹²⁾.

Komiteatehtävän peruutus.

Rahatoimikamarin kirjelmässä marraskuun 30 päivältä tehdyn esityksen johdosta päätti ¹³⁾ kaupunginvaltuusto, että seuraavat edellä mainitussa luettelossa olevat asiat oli diarista poistettava, nimittäin: puutarhalautakunnan esitys Eläintarhan puiston järjestämisestä, tohtori M. Oker-Blomin esitysehdotus Eläintarhan huvilalueen muodostamisesta kansanpuistoksi, maistraatin kirjelmä kau-

Asiain poistaminen diarista.

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 164 ja seur. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 62 ja 63. — ³⁾ Ks. tätä kert. siv. 59 ja 60. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 94 ja seur. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. siv. 74 ja seur. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. siv. 61 ja 62. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. siv. 79. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 58. — ⁹⁾ Ks. tätä kert. siv. 64 ja seur. — ¹⁰⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 10 §. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 23 §. Ks. myös tätä kert. siv. 167. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 14 §.

pungin vaivaistalon läheisyydessä olevaa ruutimakasiinia koskevasta asiasta sekä lääninhallituksen lähete Töölön alueen kaupunginasemakaavan vahvistamista koskevasta asiasta.

Kysymys tonttiarvon nousun hyödyn varaimisesta kunnalle.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 1 päivänä 1908 oli antanut 1) erikoisvaliokunnan tehtäväksi m. m. lähemmin valmistella kysymystä tonttiarvon nousun tuottaman hyödyn varaamisesta kunnalle, antoi valiokunta mietinnön 2) asiasta.

Ensin tehtyään selkoa ansiottoman maa-arvonnousun verotuksesta eräissä vieraissa maissa huomautti valiokunta että, jos mieli maa-arvonnousun verotuksen muodossa tai toisessa panna toimeen, oli luonnollista, ettei se ollut aikaansaataavissa muulla tavoin kuin lainsäädäntötietä. Sellainen lainsäädäntö ei tietenkään koskisi ainoastaan tätä kaupunkia, vaan maamme muitakin kaupunkeja ja maalaiskuntia. Jo tästäkään syystä ei kaupunginvaltuustolla liene aihetta hankkia asiasta enempää selvitystä, mutta mikään ei näyttänyt estävän valtuustoa tekemästä hallitukselle esitystä valtionkomitean asettamisesta asiaa kaikin puolin pohtimaan. Tuollaisen alotteen tarkoituksenmukaisuutta olisi tietenkin valtuuston harkittava, ja oli valiokunta lähinnä sellaista harkintaa helpottaakseen antanut edellä mainitun selonteon.

Katsomatta tässä yhteydessä olevan ottaminen asiaa seikka-peräisemmin valmisteltavaksi esitti valiokunta sentähden, että kaupunginvaltuusto päättäisi k. senaatille tehdä esityksen komitean asettamisesta, joka selvitettyään kysymystä ansiottoman maa-arvonnousun verottamisesta siinä mielessä että kunnille tulisi taatuksi osallisuus siihen, laatisi sellaisen ehdotuksen asiasta kuin mainitun selvityksen nojalla harkittaneen tarkoituksenmukaiseksi.

Asiaa uudestaan esiteltäessä epäsi 3) kaupunginvaltuusto äänestettyään valiokunnan esityksen.

XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusten julkisivupiirustusten tarkastus.

Kaupunginasemakaava-toimikunnan kirjelmässä joulukuun 31 päivältä 1910 tehdyn esityksen johdosta päätti 4) kaupunginvaltuusto että, koska toimikunta oli mainitun vuoden päättyessä lakanut toimimasta, hoitaisi toimikunnan velvollisuutena 5) olleen XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusten julkisivupiirustusten tarkastuksen kaupungin yleisten töiden hallitus siksi, kunnes siitä muuta määrättäisiin, sekä että hallituksen tuli valtuustolle antaa ehdotus julkisivutarkastuksen vastaisesta toimittamisesta.

Sittemmin päätti 6) kaupunginvaltuusto hallituksen asiasta antaman ehdotuksen mukaisesti, että puheena olevan julkisivutar-

1) Ks. 1908 vuod. kert. siv. 12. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 61 vuodelta 1910. — 3) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 34 §. — 4) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 14 §. — 5) Ks. 1909 vuod. kert. siv. 117 ja 118. — 6) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 16 §.

kastuksen suorittaisi ensi kädessä toimikunta, johon kuuluisivat kaupunginarkkitehti, kaupunginasemakaava-arkkitehti ja rakennustarkastaja, sekä että tämän toimikunnan kussakin eri tapauksessa antama lausunto oli sitten alistettava hallituksen lopullisesti tutkittavaksi.

Maistraatin vaatimiksi lausunnoiksi tonttien yhteenrakentamislupaa tarkoittavista hakemuksista puolsi kaupunginvaltuusto myöntymistä hakemuksiin, joita olivat tehneet:

Lausuntoja
tonttien yhteen-
rakentamis-
asioista.

lääketieteellisensiaatti E. Roos ¹⁾ korttelissa n:o 218 oleviin Tehtaankadun tontteihin n:o:ihin 32 c ja 32 d nähden;

talonmistaja K. Saariaho ²⁾ korttelissa n:o 135 oleviin Raati-
mieskadun tonttiin n:o 1 ja Pietarinkadun tonttiin n:o 2 nähden;

Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ³⁾ korttelissa n:o 492
oleviin tontteihin n:o:ihin 23, 25, 46 ja 48 nähden;

osakeyhtiö Pro-primo aktiebolag ⁴⁾ korttelissa n:o 88 oleviin
Uudenmaankadun tontteihin n:o:ihin 5 ja 6 nähden;

bostadsaktiebolaget Pallas asunto-osakeyhtiö ⁵⁾ korttelissa n:o
94 oleviin Ratakadun tontteihin n:o:ihin 9 ja 11 nähden;

maanviljelijän maitokeskusliikeosakeyhtiö ⁶⁾ korttelissa n:o 192
oleviin Arkadiakadun tontteihin n:o:ihin 4 ja 6, Annankadun tont-
teihin n:o:ihin 39 ja 41 sekä Salomoninkadun tonttiin n:o 3 näh-
den; sekä

talonmistaja K. G. Salminen ⁷⁾ korttelissa n:o 91 oleviin Alber-
tinkadun tontteihin n:o:ihin 13 ja 14 nähden.

Maistraatin vaadittua lausuntoja tonttien halkomislupaa tar-
koittavista hakemuksista puolsi kaupunginvaltuusto myöntymistä
hakemuksiin, joita olivat tehneet:

Lausuntoja
tonttien halko-
misasioista.

osakeyhtiö J. D. Stenberg & söner ⁸⁾ korttelissa n:o 296 Näkin-
kujan varrella sijaitsevaan tehdastonttiin n:o 7 nähden, sillä ehdolla
että vaatimusta Näkinkujan tasottamisesta ei saa tehdä, ennenkuin
tuollainen tasotus on kaupungille sopiva; sekä

G. F. Stockmann osakeyhtiö ⁹⁾ korttelissa n:o 31 olevaan Sofian-
kadun tonttiin n:o 1 nähden.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi kaupunginvaltuusto
pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen:

Pitennetty
tonttien raken-
nusaika.

toukokuun 13 päivään 1912:

johtaja A. Grönbergille ¹⁰⁾ korttelissa n:o 522 sijaitsevaan Län-
tisen viertotien tonttiin n:o 29 nähden;

¹⁾ Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 6 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 30 §. —
³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 47 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 48 §. — ⁵⁾ Valt.
pöytäk. syysk. 5 p. 27 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 8 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk.
lokak. 31 p. 5 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 6 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. kesäk.
13 p. 46 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 7 §.

syyskuun 1 päivään 1912:

sahanomistaja N. Ahlgrenille 1) korttelissa n:o 378 sijaitsevaan Porvoonkadun tonttiin n:o 37 nähden;

marraskuun 11 päivään 1912:

arkkitehti S. Frosterukselle 2) korttelissa n:o 423 sijaitsevaan Töölönkadun tonttiin n:o 6 nähden;

1912 vuoden loppuun:

kauppias V. Liljeströmille 3) korttelissa n:o 355 sijaitseviin Länsi Brahekadun tonttiin n:o 4 ja Vaasankadun tonttiin n:o 30 nähden; sekä

toukokuun 5 päivään 1913:

osuuskunta Kivelle r. l. 4) korttelissa n:o 285 sijaitsevaan Hörneperinkadun tonttiin n:o 8 nähden.

Evätty esitys
Armfelttien
tontin n:o 12
rakennusoikeu-
den rajoitta-
misesta.

Hembygdskörningens vänner i Nyland nimisen yhdistyksen tekemän esityksen korttelissa n:o 226 VI kaupunginosassa sijaitsevan Armfelttien tontin n:o 12 rakennusoikeuden rajoittamisesta jotta siten geologiseksi havaintoaineistoksi säilyisivät tontilla olevat n. s. hiidenkirnut ja halkeamat, kaupunginvaltuusto, rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon, jätti huomioonottamatta 5).

Lausunto kau-
pungin raken-
nusjärjestyk-
sen määräyk-
sistä poikkeaa-
misesta.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa oli G. F. Stockmann osakeyhtiö anonut sen suuntaista toimenpidettä, että kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräykset eivät estäisi yhtiötä omistamallaan Unioninkadun tontilla n:o 5 päällystämästä pihamaata lasikatolla.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä päätti 6) kaupunginvaltuusto antaa rahatoimikamarin tehtäväksi terveydenhoitolautakunnan lausunnon hankittuaan esittää lausunnon asiasta.

Sittemmin antamassaan lausunnossa 7) esitti rahatoimikamari, että kaupunginvaltuusto päättäisi puoltaa G. F. Stockmann osakeyhtiön puheena olevaa anomusta seuraavilla ehdoilla:

että tehokkaalla tuulluutuslaitteella aikaansaadaan hyvä ilman-tulo huoneistoihin;

että lasikatto sopivilta kohdin varustetaan savuluukuilla, jotka helposti käy altapäin avaaminen ja joiden koon ja luvun maistraatti määrää;

että pihamaalle asetetaan paloposti, jonka vesi ei kulje mittarista, sekä palokaappi paloaseman välittömään yhteyteen, minkä ohessa tulensammutuskojeita sijoitetaan huoneistoihin palomestarin osotuksen mukaan;

1) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 8 §. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 8 §. — 3) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 9 §. — 4) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 44 §. — 5) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 20 §. — 6) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 45 §. — 7) Rtk. kirj. elok. 31 p. n:o 496.

että lasikatto laitetaan niin, että ylimmässä kerroksessa olevat henkilöt tulenvaaran uhatessa voivat sen päällitse mukavasti päästä toisesta kylkirakennuksesta toiseen; sekä

että asetetaan sähkökellojohto, jonka avulla käy kaikkiin huoneistoihin yhtäikaa ilmoittaminen, jos tulenvaara on puhjennut jossakin liiketalon alueella.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto jatkokäsittelyä varten maistraattiin lähettää siinä syntyneet kirjat, minkä ohessa valtuusto omaksi lausunnokseen siitä kaikin puolin hyväksyi rahatoimikamarin edellä kerrotun lausunnon.

Oheen pannen lääninhallituksen lähetepäätöksen tammikuun 18 päivältä oli maistraatti kirjelmässä saman kuukauden 25 päivältä kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi jättänyt, katsoisiko valtuusto kaupungin puolelta johonkin muuhun toimenpiteeseen olevan ryhtyminen mainitussa lähetepäätöksessä esitetyn vaatimuksen johdosta, että eräs määrä tavallisia sotamiehiä liikekannallepanon tapahtuessa majoitettaisiin ilmoitettuun, sopivaksi havaittuun kortteliin siten, että mainitussa korttelissa olevien asuntojen omistajille, siinä tapauksessa että heidän olisi liikekannallepanon tapahtuessa pakko luovuttaa huoneistonsa sotaväen käytettäväksi, korvaukseksi osotettaisiin asunnot kaupungin saatavissa olevista huoneistoista.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ kaupunginvaltuusto vastaukseksi maistraatille ilmoittaa, että kaupungin viranomaiset sotaväen liikekannallepanon tapahtuessa koettaisivat, mikäli niiden asiana lain mukaan oli, niin menetellä, että puheena olevan sotavoiman kävisi sijoittaminen sotilasviranomaisten haluamaan kortteliin.

Kuopion kaupunginvaltuustolta saapuneen, helmikuun 27:nä päivätyn kirjelmän johdosta, joka koski yhteistyön aikaansaamista maamme kaupunkikuntain kesken kunnallispoliittisella alalla, päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto mainitussa kirjelmässä tehtyihin ehdotuksiin myöntyen edustajikseen ehdotettuun maamme kaupunkien valtuutettujen yhteiseen kokoukseen valita herrat Norrménin, Ramsayn, Cajanderin, Almqvistin ja Schybergsonin sekä, herra Cajanderin sittemmin kuoltua, hänen sijaansa herra Stenrothin.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 25 päivänä 1910 oli palauttanut ⁴⁾ kysymyksen eläke-edun varaamisesta kaupungin virka- ja palvelusmiehille tarkoitusta varten asetettuun valiokuntaan, antoi valiokunta uuden mietinnön ⁵⁾ asiasta. Siinä valiokunta esitti m. m. kaksi vaihtopuolista ehdotusta kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteiksi.

Majoitus sota-
väkeä liike-
kannalle ase-
tettaessa.

Kysymys
yhteistyön
aikaansaami-
sesta kaupun-
kikuntain kes-
ken.

Eläke-edun
varaaminen
kaupungin
virka- ja pal-
velusmiehille.

¹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 48 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 37 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 14 § ja lokak. 3 p. 31 §. — ⁴⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 152 ja seur. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 56 vuodelta 1910.

Asiaa uudestaan esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntää eläkkeen kaupungin palveluksessa oleville henkilöille, niiden joukossa kaupungin kansakoulujen opettajistollekin, valtuuston lähemmin määräämin ehdoin sekä palauttaa asian valiokuntaan selvityksen ja lopullisen ehdotuksen saamiseksi valtuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti, minkä ohessa valiokuntaan lisäksi valittiin herra Relander.

Sittemmin antamassaan mietinnössä ²⁾ pyysi valiokunta lähempää selvitystä eräistä seikoista, minkä ohessa valiokunta ilmoitti, että valmistusvaliokunta oli sen käsiteltäväksi esillä olevan asian yhteydessä lähettänyt rahatoimikamarin lausunnon kaupungin kansakoulujen naispuolisen opettajiston ³⁾ eläke-etujen parantamista tarkoittavan anomuksen johdosta sekä erinäisten kaupungin kansakouluissa palvelevien henkilöiden valtuustolle antaman, tammikuun 31:nä päivätyn kirjoituksen samasta asiasta.

Kaupungin
kansakoulujen
opettajiston
eläkeoikeus.

Tämän johdosta päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto m. m. lausua, että kaupungin kansakoulujen palveluksessa oleva opettaja ja opettajatar on eläkeoikeuteen nähden asetettava kaupungin muiden virkamiesten vertaiseksi sekä tämän mukaisesti saapa virasta erotessaan eläkettä valtuuston kunnan eläkkeitä varten vahvistamain yleisten perusteiden mukaan.

Kaupungin
kasvatustaitosten
johtajain
anomus eläke-
etujensa paran-
tamisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto lisäksi oli valiokuntaan valmisteltavaksi lähettänyt ⁵⁾ kaupungin voimassa pitämäin Nummen, Lohjan, Vihdin, Sipoon ja Porvoon kasvatustaitosten johtajain anomuksen, että heidät eläkejärjestelyä toimitettaessa asetettaisiin kansakouluopettajiston vertaisiksi, sekä kasvatustaitokunnan mainitun anomuksen johdosta antaman lausunnon, jossa lautakunta ei ollut puoltanut ainoastaan mainittuja johtajia vaan lautakunnan alaisten laitosten muitakin opettajia ja opettajattaria saamaan kunnan lisäeläkettä virasta erotessaan samoilla perusteilla, mitkä kansakouluopettajistolle vahvistettaisiin, antoi valiokunta lopullisen mietinnön ⁶⁾ asiasta.

Siinä valiokunta viimeksi mainitusta asiasta huomautti että, kun kaupunginvaltuuston eläkeasiasta tekemä periaatteellinen päätös sisälsi, että kasvatustaitokunnankin toimialaan kuuluva henkilökunta tulisi eläkeoikeuksista osalliseksi valtuuston vahvistamain yleisten perusteiden mukaan, eivät asianhaarat vaatineet muuta lausuntoa valiokunnan puolelta.

Lisäksi antoi valiokunta tilastollisen selvityksen siitä, mitä

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 33 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 20. —

³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 161 ja 162. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 5 §. —

⁵⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 1 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 69.

seurauksia taloudelliselta kannalta olisi eläkeoikeuden ulottamisesta kaikkiin kaupungin palveluksessa tai työssä oleviin henkilöihin.

Eläkeoikeuden ulottamisesta kunnan työntekijöihin oli valiokunta sitä mieltä, että järkiperäisiin perusteluihin nojaava kunnan työntekijäin eläkkeiden järjestely oli toimeenpantavissa ja toimeenpantava, mutta valiokunta oli toiselta puolen huomannut, että kysymys ei ollut ratkaistavissa sillä tavoin, että vahvistettu virka- ja palvelusmiesten eläkeohjesääntö ilman muuta ulotettaisiin kunnan työntekijäinkin luokkaan. Tämä eläkekysymyksen puoli kaipasi perinpohjaista valmistelua ja tarkkoja erikoismääräyksiä. Kun valiokunta alun pitäen oli katsonut tämän kysymyksen olevan ohjelmansa ulkopuolella eikä valiokunnassa myöskään ollut edustettuna sitä asiantuntemusta, jota asian laatu vaati, esitti valiokunta, että työntekijäin eläkekysymys erotettaisiin esillä olevasta asiasta sekä lähetettäisiin valmisteltavaksi erityiseen, asiantuntijoista kokoonpantuun valiokuntaan tai komiteaan, johon olisi valittava m. m. kaupungin työtä antavain laitosten edustajia sekä ehken myös kunnan ruumiillisen työn tekijäin edustaja.

Lopuksi valiokunta ehdotti vahvistettavaksi laatimansa kaupungin virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteet.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 1912 vuoden alusta noudatettaviksi vahvistaa seuraavat:

Helsingin kaupungin palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten eläkeperusteet.

1. Jokainen kaupungin palveluksessa oleva virka- ja palvelusmies on virkaeroa ottaessaan, jos on tullut 63 vuoden ikään ja kaupungin palveluksessa nuhteettomasti ollut 30 vuotta, oikeutettu järeillä olevaksi eliniäkseen saamaan kaupungilta eläkettä 60 % silloisista palkkaeduistaan. Jos hänen täytyy, ennenkuin on täydet ikä- tai virkavuodet saavuttanut, näytetyn kivuloisuuden tähden erota toimestaan tai omatta syytönsä virasta poistua, olkoon niinikään oikeutettu saamaan eläkettä 15 vuoden palveluksesta 20 %, 20 vuoden palveluksesta, 30 % ja 25 vuoden palveluksesta 40 % niistä palkkaeduista, mitkä hänellä on virkaeron ottaessaan. Älköön vuotuinen eläke kuitenkaan missään tapauksessa olko 6,000 markkaa suurempi.

Virka- ja palvelusmiehellä tarkoitetaan kaupungin yleisessä menosäännössä tai asianmukaisesti vahvistetuissa erikoismenosäännöissä mainittujen vuosi- tai kuukausipalkkaisten toimien pitäjiä.

Palolaitoksen päällystö, alipäällystö ja miehistö saavat täyden eläkkeen 50 vuotta täytettyään ja 25 vuotta virassa oltuun. Sama etu tulee sairaanhoidossa palveleville hoitajattarille sekä houreinhoitajille heidän saavutettuaan 50 ikä- ja 20 virkavuotta.

¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 20 §.

Kaupungin poliisilaitoksen virka- ja palvelusmiesten eläkeoikeudesta on voimassa mitä siitä on säädetty tai vastedes erittäin säädetään.

2. Eläkettä laskiessa on palkkaetuna otettava lukuun määrävuosien palveluksesta myönnetty korotus, henkilökohtainen palkanlisäys, kalliinajalisäys, vuokra- ja matkarahat, ja muut tuollaiset korvaukset sekä, kaupunginvaltuuston harkinnan mukaan, luontoisetuna annettu asunto. Palkkaeduiksi luetaan myös tointa seuraavat sivutulot, jotka lasketaan kymmenenä viime vuonna ennen virasta eroamista saatujen tuollaisten tulojen keskimäärän mukaan tai, ellei hakijalla ole niin kauan ollut sivutuloja, vuotuisen keskimäärän mukaan sinä aikana kun hänellä on niitä ollut; kuitenkin että, jos hakijalle on ollut vakuutettuna jokin vähin sivutulomäärä, eläkettä laskiessa ei saa sivutuloja lukea sitä määrää vähemmäksi.

3. Virka- ja palvelusmies, jolla on useampia toimia, on eläkkeeseen oikeutettu ainoastaan yhden toimen puolesta ja, jos tointen pitäjä on oikeutettu erisuuruiseen eläkkeeseen, sen toimen puolesta, jota seuraa suurin eläke.

4. Virka- ja palvelusmies, jolla on palkkaa valtionvaroista joko vakinaisella taikka lakkautuspalkkasäännöllä taikka eläkettä tai apurahaa, saa eläkettä kaupunginkassasta ainoastaan sen määrän, minkä viimeksi mainittu eläke on valtionvaroista tulevaa palkkaa, eläkettä taikka apurahaa suurempi.

5. Virkavuosia laskiessa on palvelusajaksi katsottava se aika, minkä hakija vakinaisessa taikka ylimääräisessä toimessa, tuottipa se eläkeoikeuden taikka ei, taikka erityisen määräyksen nojalla on ollut kaupungin palveluksessa, ei kuitenkaan kuukautta lyhempää aikaa; eikä vähennystä saa tehdä virantoimituksen keskeytymisen tähden, kun sen on aiheuttanut virkaloma, ei myöskään sairauden tähden, jos virkavapaus ei ole yhteen jaksoon kestänyt vuotta kauemmin, eikä erityisen julkisen tehtävän taikka omaa kehitystä tarkoittavan matkan tähden, ellei tehtävä taikka matka ole yhteen jaksoon kestänyt kuutta kuukautta kauemmin, eikä muutoin myönnetyn virkavapauden tähden, ellei se kalenterivuoden kuluessa ole ollut kolmea kuukautta pitempi.

6. Eläke luetaan sen kuukauden alusta, joka lähinnä seuraa sitä, jolloin eläkkeensaaja on eronnut virasta, sen kuukauden loppuun, jona hän kuolee, sekä maksetaan kuukausittain.

7. Hakijan eläkeoikeuden tutkii ja ratkaisee edellä säädettyjen perusteiden mukaisesti kaupunginvaltuusto kuultuaan asiassa rahatoimikamaria sekä sitä virastoa, jonka alainen hakija on ollut. Eläkekirjan antaa maistraatti.

Lisäksi päätti valtuusto:

että käsityöläiskoulujen johtajat ja opettajat eivät ole osallisia kunnan eläkejärjestelystä;

että kysymys eläke-edun varaamisesta kunnan palveluksessa oleville työntekijöille oli lähetettävä valmisteltavaksi erikoiskomiteaan, johon myös valittaisiin rakennuskonttorin, teknillisten laitosten ja kaupungin työntekijäin edustajia;

että 1912 vuoden alkupuoliskoa varten asetettavan valmistusvaliokunnan tuli valtuustolle antaa ehdotus mainitun komitean kokoonpanosta; sekä

että eläkejärjestelyn toimeenpanoa varten tarpeellinen määrä-

raha oli merkittävä 1912 vuoden menosääntöön sekä tämän määrärahan suuruus vahvistettava budjetinkäsittelyssä.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 30 päivänä 1906 oli erikoisvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi lähettänyt ¹⁾ herra Schildtin valtuustolle tekemän esitysehdotuksen kauppa- ja merenkulautakunnan asettamisesta, esitti valiokunta kirjelmässä lokakuun 17 päivältä että, kun kaupungin yleisten töiden hallitus oli asettanut erikoiskomitean valmistelemaan kaupungin satama- ja rautatieoloja koskevaa kysymystä, edellä mainittu esitysehdotus ei aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Rauennut esitysehdotus kauppa- ja merenkulautakunnan asettamisesta.

Kaupunginvaltuusto myöntyi ²⁾ valiokunnan esitykseen.

Vahvistaessaan 1912 vuoden menosäännön päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta perustettavaksi kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulaisviran, minkä ohessa valtuusto jätti hallituksen toimeksi julistaa viran avonaiseksi ja täyttää sen sekä valtuustolle antaa ehdotuksen tämän virkamiehen johtosäännöksi.

Kaupungin-asemakaava-arkkitehdin apulaisviran perustaminen.

Kirjelmässä ⁴⁾ toukokuun 22 päivältä lähetti työväenasiain lautakunta valtuustolle asettamansa valiokunnan antaman mietinnön asuntolautakunnan perustamisesta.

Kysymys asuntolautakunnan asettamisesta.

Mainitussa mietinnössä loi valiokunta ensinnä katsauksen ulkomailla perustettuihin tai suunniteltuihin, asuntouudistusta edistäviin virallisiin yhteiskuntaelimiin sekä antoi sitten selvityksen ulkomailla toimivista asunnonvälitystoimistoista.

Mitä tuli kysymykseen asunnonvälitystoimiston perustamisesta tänne huomautti valiokunta m. m., että kaupunginvaltuustossa tehty esitys kunnan työnvälitystoimiston toiminnan laajentamisesta niin, että se myös voisi avustaa vähävaraisia asuntojen hankkimisessa, oli valtuuston joulukuun 10 päivänä 1907 tekemän päätöksen johdosta jätetty siksi, kunnes kysymys viimeksi mainitun toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle oli ratkaistu ⁵⁾, sekä että valtuusto marraskuun 23 päivänä 1909 oli evännyt ⁶⁾ esityksen saman toimiston asettamisesta vakinaiselle kannalle. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut asiallista estettä olevan olemassa uuden ehdotuksen tekemiselle kunnan työnvälitystoimiston järjestämisestä, varsinkin kun tämä ehdotus esiintyisi aivan uudessa yhteydessä.

Valiokunta huomautti lisäksi, että kaupungin asuntopolitiikka käsitti niin monta eri tehtävää, ettei suinkaan olisi soveliasta jättää sitä kokonaisuudessaan jonkin ennestään olevan elimen toimeksi.

¹⁾ Ks. 1906 vuod. kert. siv. I. 155. — ²⁾ Valt. pöytäk. lokak. 31 p. 9 §. —

³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 1 §. Ks. myös tätä kert. siv. 127. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — ⁵⁾ Ks. 1907 vuod. kert. siv. I. 115 ja 116. — ⁶⁾ Ks. 1909 vuod. kert. siv. 121.

Terveydenhoitolautakunta hoiti jo asuntotarkastusta sivutehtävänä. Kaupungin teknillisten töiden hallituksella oli niin paljon miltei puhtaasti teknilliseen alaan kuuluvia asioita, ettei voinut olla puhuttakaan, että sen velvollisuudeksi lisäksi pantaisiin tässä puheenalaista laatua olevia tehtäviä. Työväenasiain lautakunta ei ollut sopiva ottamaan tehtäväkseen kaikkia niitä toimia, joita täkäläinen asuntopolitiikka vaati. Sama oli laita kunnan työväenasuntojen hallintolautakunnan. Järjestökysymys olisi sentähden paraiten ratkaistavissa siten, että asetettaisiin uusi lautakunta, asuntolautakunta, hoitamaan kunnan asuntopolitiikkaa ja että tämä lautakunta ottaisi huolekseen vastamainitun hallintolautakunnan tehtävät sekä saisi sellaisen kokoonpanon, mikä asettaisi sen niiden muiden kunnallishallinnon haarain yhteyteen, jotka ovat tärkeät asuntolautakunnan tehtävän täyttämiseksi oikealla tavalla.

Asuntolautakunnan yleisinä tehtävinä olisi seurata kaupungin asunto-olojen kehitystä ja kaupunginvaltuustolle tehdä ehdotuksia niiden parantamiseksi, antaa valtuustolle lausuntoja sellaisista asioista sekä panna täytäntöön toimenpiteet, joita valtuusto oli päättänyt kaupungin asunto-olojen parantamiseksi. Viimeksi mainitut täytäntöönpanotoimenpiteet käsittäisivät sellaisiakin tehtäviä, joita tähän asti oli annettu erinäisten toimikuntain suoritettaviksi ja jommoisia olivat esimerkiksi työväenasuntojen rakentaminen Hieta-niemen- ja Kristiinankadun varrelle sekä Vallilaan. Erittäinkin tulisi asuntolautakunnan alaistensa elimien avulla pitää silmällä sellaisia kaupungin asunto-olojen parantamista tarkoittavia laitoksia, esimerkiksi yleishyödyllisiä asuntoyhtiöitä, työläisnaisten ja palvelijatarhateja y. m., joille kaupunki oli myöntänyt joitakin etuja, hoitaa kunnan rakennuttamia vuokra-asuntoja, toimittaa kunnallista asunnonvälitystä sekä koota ja alustavasti yhdistellä vastaisen asuntotilaston aineistoa.

Valiokunta ei ollut katsonut voivansa ehdottaa asuntotarkastuksen asettamista asuntolautakunnan alaiseksi. Sellainen menettely nimittäin riistäisi tarkastukselta sen laillisen tuen, mikä sillä nykyään oli terveydenhoitoasetuksen tähän kuuluvissa säännöksissä. Tällä tavoin asuntolautakunta myös pääsisi ryhtymästä terveystoiminnan asiana oleviin toimenpiteisiin asuntojen tyhjentämiseksi y. m. s. ja voisi kokonaan ja yksinomaisesti toimia yhteiskunnallisena menestyslaitoksena. Mutta jotta tämä laitos voisi oikein täyttää tehtävänsä, tulisi sen kuitenkin olla liikeisesti kosketuksissa asuntotarkastuksen kanssa. Tämä olisi aikaansaataavissa siten, että tarkastusviranomaisen edustajille varattaisiin sija asuntolautakunnassa, missä he voisivat välittömästi, kirjelmävaihtoa käyttämättä, todellisiin asuntopoliittisiin esityksiin ja toimenpiteisiin sovelluttaa tarkastustoiminnasta saamansa kokemukset.

Asuntolautakunta olisi valiokunnan mielestä järjestettävä niin, että siinä olisi sekä itseoikeutettuina jäseninä eräitä kunnan virkailijoita, joiden toiminnalla sinänsä oli yhteyttä asuntokysymyksen ja sen ratkaisun kanssa, että myös määrääjäksi valittuina jäseninä niiden kunnallisten järjestöjen edustajia, joille tähän kuuluvain asiain käsittely likinnä kuului. Itseoikeutetuiksi jäseniksi oli valiokunta ajatellut terveydenhoitolautakuntaan asetettua asuntotarkastajaa, kaupungin tilastokonttorin johtajaa, joka tarkemmin tunsi asuntopolitiikalle erittäin tärkeät väestöolot ja niiden muutokset ynnä muut tähän kuuluvat seikat, sekä kaupungin asemaakava-arkkitehtia, joka kaupungin laajennusta suunnittelemalla arvaamattomassa määrässä edisti sen jännityksen helpottumista, minkä ehkäisty asutuksen laajenemispyrkimys muuten sai aikaan. Näiden lisäksi olisi neljä valittua jäsentä, joista kaupunginvaltuusto valitsisi kaksi sekä terveydenhoitolautakunta ja työväenasiain lautakunta kumpikin yhden. Valituille jäsenille olisi myös valittava tarpeelliset varajäsenet. Asuntolautakuntaan asetettaisiin palkattu sihteeri. Muita likinnä lautakunnan alaisia virkailijoita olisivat kunnan työväenasuntojen isännöitsijä tai isännöitsijät sekä vastaisen asunnonvälitystoimiston henkilökunta, joiden tehtävistä kuitenkin olisi erittäin säädetty näitä toimialoja varten vahvistetuissa erikoisjohtosäännöissä.

Edellä lausutun johdosta valiokunta ehdotti, että työväenasiain lautakunta esittäisi kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että tammikuun 1 päivästä 1912 lukien asetetaan asuntolautakunta, jolle vahvistetaan valiokunnan laatimat johto- ja menosääntöehdotukset;

että vastamainitusta ajankohdasta lähtien lakkautetaan kunnan työväenasuntojen hallintolautakunta, jolle helmikuun 16 päivänä 1909 vahvistetun johtosäännön mukaan kuuluvat tehtävät asuntolautakunta ottaisi huolekseen, ja että tähän nähden tuon johtosäännön sijalle hyväksytään valiokunnan laatima ehdotus Helsingin kaupungin kunnan työväenasuntojen hallinnossa noudatettaviksi säännöiksi;

että asuntolautakunta saa tehtäväkseen valtuustolle antaa ehdotuksen kunnan asunnonvälitystoimiston järjestämiseksi; sekä

että asuntolautakunnalle annetaan toimeksi, julistettuaan lautakunnan sihteerinviran avonaisena haettavaksi, valtuustolle tehdä ehdotus sen täyttämiseksi.

Edellä mainitussa kirjelmässä puolsi työväenasiain lautakunta hyväksyttäväksi valiokunnan esitystä ja ehdotusta muutoin, paitsi mikäli koski asuntolautakunnan kokoonpanoa, johon nähden työväenasiain lautakunta ehdotti, että kaupungin tilastokonttorin joh-

taja ja kaupunginasemakaava-arkkitehti eivät kuuluisi itseoikeutettuina jäsenenä asuntolautakuntaan, mutta että sitä vastoin vaivais-hoitohallitus olisi siinä edustettuna.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 1) kaupunginvaltuusto siitä hankkia rahatoimikamarin ja terveydenhoitolautakunnan lausunnot.

Köyhäinasian-
ajolaitoksen
uudesti järjes-
täminen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 6 päivänä 1910 oli antanut 2) rahatoimikamarin tehtäväksi lausua mielensä eräästä erikoisvaliokunnan tekemästä, köyhäinasianajolaitoksen uudesti järjestämisestä koskevasta ehdotuksesta, antoi kamari asiasta lausunnon 3).

Siinä rahatoimikamari m. m. huomautti, että työväenasiain lautakunnan sihteerä ei olisi velvoitettava olemaan avustajana saapuvilla ehdotetussa oikeusaputoimistossa, sekä esitti sentähden muutettavaksi erinäisiä pykäläiä valiokunnan laatimassa mainitun toimiston johtosääntöehdotuksessa.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti 4) kaupunginvaltuusto siitä vaatia työväenasiain lautakunnan lausuntoa.

Sittemmin antamassaan lausunnossa 3) työväenasiain lautakunta m. m. ehdotti, että oikeusaputoimisto olisi lautakunnan alainen sekä että oikeusaputoimiston tehtävänä olisi antaa maksutonta apua oikeusasioissa niille kaupungin henki- tai kirkonkirjoissa oleville tai kaupungissa työskenteleville varattomille henkilöille, jotka itse sitä suullisesti pyysivät.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti 5) kaupunginvaltuusto m. m., huhtikuun 1 päivästä lukien, kaupunkiin perustettavaksi kunnan vähävaraisten oikeusaputoimiston, joka olisi oikeusapulautakunnan alainen, sekä köyhäinasianajaviran samasta ajankohdasta lähtien lakkautettavaksi ja sovintolautakunnan toiminnan lakkaavaksi, minkä ohessa oikeusaputoimistolle vahvistettiin seuraava johtosääntö:

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston tehtävänä on maksutta antaa apua oikeudellisissa asioissa niille mainitun kaupungin henki- tai kirkonkirjoissa oleville vähävaraisille henkilöille, jotka itse sitä suullisesti pyytävät.

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 30 §. — 2) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 171 ja seur. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — 4) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 35 §. — 5) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 2 §. Ks. myös tätä kert. siv. 130.

2 §.

Oikeusaputoimiston toimintaa hoitaa oikeusavustaja niminen johtaja sekä oikeusavustajan apulainen.

Antaakseen tietoja ja neuvoja asioista, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin ja toiselta työnantajain tai julkisten viranomaisten ja laitosten väliä, tulee kaupungin työväenasiaian lautakunnan sihteerin sen mukaisesti, mitä siitä on erittäin säädetty, olla toimistossa saapuvilla mainitun lautakunnan määrättävinä aikoina.

3 §.

Oikeusaputoimisto on pidettävä avoimna jokaisena arkipäivänä tarpeellisen osan aamupäivää sekä sen lisäksi vähintään kahdesti viikossa iltapäivällä sellaisina aikoina, jolloin työntekijät voivat siellä käydä työnsä estämättä.

Toimiston toiminnasta ja sen aukioloajoista pitää olla ilmoitus niiden kaupungissa ilmestyväin päivälehtien päivälissä, joita avunetsijät enimmin lukevat, minkä ohella se muutoinkin on soveliaalla tavalla saatettava tiedoksi.

4 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen ovat velvolliset oleskelemaan oikeusaputoimistossa sen aukioloaikoina sekä silloin vastaanottamaan avunetsijöitä, oikeusavustaja ensi sijassa ja oikeusavustajan apulainen mikäli sitä on tarpeen.

Jos työväenasiaian lautakunnan sihteeri ei ehdi avustamaan niitä neuvontarvitsijoita, jotka haluavat kääntyä hänen puoleensa, tulee oikeusavustajain hänelle antaa tarpeellista apua.

5 §.

Oikeusaputoimiston tulee sillä kielellä, ruotsin taikka suomen, jota avunetsijä käyttää, ei ainoastaan vastata tehtyihin kysymyksiin, vaan myös puheellaisesta asiasta ja siihen kuuluvista oikeusoloista antaa kaikki tiedot, mitkä avunetsijän taikka yhteiskunnan etu saattaa vaatia.

6 §.

Tarpeen vaatiessa tulee oikeusaputoimiston avunetsijän puolesta alottaa ja hoitaa kirjeenvaihto yksityisten henkilöjen kanssa sekä, edellyttäen että varattomuustodistus näytetään, avunetsijän puolesta ajaa kannetta kaupungin raastuvanoikeudessa sekä laatia muille viranomaisille annettavat kirjoitukset, ollen niissä käytettävä avunetsijän kieltä, ruotsia taikka suomea.

Tärkeämissä jutuissa pitää oikeusavustajan saapua oikeuteen; pienemät jutut voi oikeusavustajan apulainen ajaa.

7 §.

Jollei avunetsijä voi esittää minkäänlaista todistetta vaatimuksensa tueksi taikka jos muusta syystä vaatimuksen hyväksymistä ei ole odotettavissa, voi oikeusaputoimisto kieltäytyä ryhtymästä pyydettyyn oikeudenkäyntiin asiassa.

Siihen katsomatta mitä 1 momentissa säädetään on toimisto niinikään oikeutettu epäämään pyynnön, joka tarkoittaa kanteen ajamista pienissä rikosjutuissa sekä vastaajan puhevallan käyttämistä virallisen syyttäjän vireille panemissa jutuissa.

Rikosjutut, jotka virallinen syyttäjä on velvollinen ajamaan, on avunetsijä neuvottava ilmoittamaan syyttäjälle.

8 §.

Kaikki oikeusaputoimiston käsittelemät asiat merkitään diariin siten, että asia kirjoitetaan lomakkeelle, jossa mainitaan, minä päivänä asia on ilmoitettu, sekä avunetsijän täydellinen nimi ynnä ammatti tai arvonimi ja asunto-osote, ollen lomakkeeseen sitten tarkoin merkittävä ne toimenpiteet, joihin toimisto on ryhtynyt, päivä, milloin niihin on ryhdytty, tulos, johon toimenpiteet ovat vieneet, sekä päivä, jolloin tulos on saavutettu taikka jolloin toimisto on siitä saanut tiedon, kuin myös asian lopullinen päätös.

Nämä lomakkeet numeroidaan järjestysjaksossa sekä pannaan kansiin. Kaikista diariin merkityistä asioista on pidettävä luetteloa. Lähetettävät kirjeet kopioidaan.

9 §.

Avunetsijain käyntien ja asiain luvusta, viimeksi mainittujen laadusta sekä avunetsijain ammateista tulee oikeusaputoimiston laatia yhdenmukainen tilasto toimistolle sitä tarkoitusta varten laadittavan kaavakkeen mukaan.

10 §.

Oikeusaputoimiston toimintaa valvoo oikeusapulautakunta, johon kuuluu kolme kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä sekä kaksi varajäsentä, jotka valitaan, jäsenet kolmeksi ja varajäsenet vuodeksi kerrallaan.

11 §.

Oikeusapulautakunnan asiana on erittäin määrätä oikeusaputoimiston aukioloajat sekä miten ne saatetaan tiedoksi, yksissä neuvoin työväenasiain lautakunnan kanssa laatia tarpeelliset kaavakkeet 9 §:ssä mainittua tilastoa varten, antaa oikeusaputoimistolle ne tarkemmat määräykset, joita tämän johtosäännön määräysten lisäksi saattaa olla tarpeen, sekä asianhaaran vaatiessa antaa toimistolle tarpeellisia neuvoja ja tarpeenmukaista apua.

12 §.

Jos avunetsijä arvelee, ettei oikeusaputoimisto täytä velvollisuuttaan, taikka jos avunetsijä on saamaansa apuun tyytymätön, valittakoon siitä oikeusapulautakunnalle, jonka tulee viipymättä, toimistoa kuultuaan ja asian selvitettyään, antaa siitä päätöksensä.

1 momentissa mainituissa tapauksissa pitää oikeusaputoimiston antaa avunetsijälle selvä ilmoitus siitä, mitä hänen tulee vaarinottaa tuossa momentissa mainitun valituksen perille ajamiseen nähden.

13 §.

Oikeusavustajan ja oikeusavustajan apulaisen ottaa kaupunginvaltuusto kuuden kuukauden molemminpuolisen irtisanomisajan varaten oikeusapulautakunnan ehdotuksesta, jonka pitää sitä ennen olla julistanut virat avoimina haettaviksi lautakunnalta kolmenkymmenen päivän kuluessa julistamisesta.

Kumpaisenkin oikeusavustajan pitää olla suorittanut sellainen lainopillinen tutkinto, joka vaaditaan tuomarinviran toimittamiseen, sekä sen jälkeen hankkinut riittävää käytännöllistä kokemusta lainopillisella alalla.

14 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen ovat oikeutetut vuosittain nauttimaan hyväkseen kuukauden virkalomaa oikeusapulautakunnan määrät-

tävänä aikana, ei kuitenkaan molemmat yhtähaavaa, ollen velvolliset puolestaan panemaan lautakunnan hyväksymät viransijaiset, joiden palkkaamiseksi kaupunki maksaa kohtuullisen määrän.

Jos oikeusavustaja on virkalomalla taikka jos hän on muusta syystä estetty virkaansa hoitamasta, tulee oikeusavustajan apulaisen johtaa oikeusaputoimistoa.

15 §.

Oikeusavustaja ja oikeusavustajan apulainen eivät saa yksityisinä asianajajina käsiteltäväksi ottaa juttuja tai asioita, jotka on esitetty oikeusaputoimistolle, eivätkä myöskään neuvoessaan avunetsijää toisen asianajajan luonimelta mainita taikka muutoin osottaa ketään erityistä asianajajaa.

16 §.

Oikeusaputoimiston tulee vuosittain helmikuun kuluessa oikeusapulautakunnalle antaa lyhyt kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuotena, joka kertomus sitten lähetetään kaupunginvaltuustolle niiden huomautusten kera, joihin lautakunta saattaa katsoa olevan syytä.

17 §.

Mitä avunetsijä oikeusaputoimistossa esittää, älköön tarpeettomasti kellekään ilmaista.

18 §.

Tätä johtosääntöä pitää tarpeellinen määrä ruotsin- ja suomenkielisiä kappaleita olla saatavana oikeusaputoimiston odotushuoneessa.

Lisäksi päätti kaupunginvaltuusto:

antaa oikeusapulautakunnan toimeksi julistaa oikeusavustajan ja oikeusavustajan apulaisen virat avoimina haettaviksi oikeusaputoimiston johtosäännön edellyttämässä järjestyksessä;

antaa varatuomarien G. Poppiuksen ja W. Beckerin tehtäväksi näitä virkoja seuraavia palkkaetuja nauttien hoitaa, ensiksi mainitun oikeusavustajan ja jälkimmäisen oikeusavustajan apulaisen virkaa, siksi kunnes ne on täytetty; sekä

antaa työvänasiain lautakunnan toimeksi laatia sekä valtuustolle lähettää ehdotuksen niiksi lautakunnan sihteerin johtosäännön muutoksiksi ja täydennyksiksi, joita valtuuston edellä mainittu päätös vaatinee.

Kirjelmässä ¹⁾ kesäkuun 1 päivältä lähetti rahatoimikamari valtuustolle Helsingin kunnallishallinnon muutoskysymyksiä käsittelemään asetetun komitean kamarille antaman mietinnön kaupungin revisionilaitoksen perustamisesta. Revisionilaitoksen perustaminen kaupunkia varten.

Mainitussa mietinnössä esitti komitea m. m. seuraavaa:

Huomattavimpia puutteita Helsingin kunnallishallinnossa oli

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

se tapa, miten sen tilien, kassain ja irtaimiston tarkastus tähän asti oli ollut ja nykyään oli järjestettynä. Tilien tarkastus oli niiden tilintarkastajain toimenä, jotka raastuvankokous vuosittain joulukuussa valitsi kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen johdosta. Lähempiä määräyksiä tilintarkastuksen toimittamistavasta ei ollut olemassa, sillä yleisen raastuvankokouksen maaliskuun 3 päivänä 1902 Helsingin kaupungin tilintarkastajille hyväksymä johtosääntö kohdistui yksinomaan heidän työnsä muotoihin. Tilintarkastajia oli viime vuosina ollut kymmenen, ja vaikka heidän lukunsa oli ollut näin huomattava, näytti kuitenkin luonnolliselta, että tilintarkastajat, joilla virkatoimissaan taikka yksityistehtävissään oli yllin kyllin työtä, voivat käyttää ainoastaan vähän aikaa tilintarkastustehtävään, erittäinkin kun sitä varten käytettävänä oleva määräaika, kunnallisasetuksen säännöksen johdosta että kaupunginvaltuuston on otettava tilintarkastuskertomus tutkittavaksi kesäkuulla pidettävässä varsinaisessa kokouksessa, rajoittui kahteen tai kolmeen kuukauteen. Helsingin kokoisessa kaupungissa, jonka raha-asiaain hoito sitä paitsi oli varsin mutkikas, olivat tilit jo saavuttaneet sellaisen laajuuden, että noin lyhyenä tilintarkastusaikana tuskin ehti saamaan käsitystä menneen vuoden rahahallinnosta yleispiirteinkään, saatikka sitten syventymään yksityiskohtiin, yleisemmin toimittamaan numerolukujen tarkastusta ja tutkimaan menojen tarkoituksenmukaisuutta ja oikeutusta. Oli sentähden näytännyt tarpeelliselta ja tilintarkastajatkin olivat toivomuksena lausuneet, että kaupungin tilien ja kassain tarkastus järjestettäisiin uudestaan sillä tavoin, että kävisi mahdolliseksi seikkaperäisemmin tarkastaa numerolukuja ja tutkia eri menoeräin oikeutusta ja hyödyllisyyttä kaupungille, sekä että kaupungin raha-asiaain hoito voisi tulla perinpohjaisen käsittelyn ja tutkimuksen esineeksi. Kun komitean tehtävänä kuitenkin oli ehdottaa kaupunginhallintoon sellaisia uudistuksia, jotka olivat toimeenpantavissa kaupunkien kunnallishallituksesta voimassa olevaa asetusta muuttamatta, ei komitea ollut voinut ryhtyä mitenkään muuttelemaan sitä, mitä tuossa asetuksessa oli kaupunkikunnan tilintarkastuksesta säädetty. Lain kannalta ei kuitenkaan mikään estänyt raastuvankokouksen valitsemain tilintarkastajain rinnalle asettamasta toista tarkastavaa viranomaisista, joka olisi pysyväinen ja valmistelisi ja helpottaisi tilintarkastajain tarkastustyötä, samalla kun oikeus asiallisten muistutusten esittämiseen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi edelleen pysytettäisiin raastuvankokouksen valitsemilla tilintarkastajilla.

Tuollaiseksi viranomaiseksi pitäisi voida asettaa revisionikonktorin, johon kuuluisi kaupunginreviisori ja reviisori sekä tilintarkastustyön paljouden mukaan sovitettu määrä apulaisia. Kau-

punginreviisori olisi, niinkuin hänen arvonimensäkin osotti, revisionikonttorin esimies ja siellä suoritettavien töiden johtaja.

Sen mukaisesti mitä kunnallisten laitosten virkamiesten asetamiseen nähden meillä oli käytännössä, olisi kaupungin revisionikonttorin virkamiehet kaupunginvaltuuston valittava. Jotta nämä reviisorit saisivat omintakeisemman aseman ja alun pitäen voisivat olla aivan syrjässä tilintarkastuksen alaisten viranomaisten vaikutukselta, olisi revisorinvirat täytettävä, ei niinkuin muiden kaupungin rahatoimen yhteydessä olevain virkain oli laita rahatoimikamarin, vaan maistraatin esityksestä. Samoin kuin kaupungin muut virkamiehet olisi kaupungin revisoritkin asetettava kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla. Virkalomaan nähden olisi heille myönnettävä samat edut kuin rahatoimilaitoksen virkamiehillä oli.

Revisionikonttorin tehtävänä olisi tarkastaa kaikkien kunnan viranomaisten, vieläpä väliaikaisestikin asetettujen hallitusten, semmoisten kuin tilapäisten rakennustoimikuntain tilit, ja tuon tuostakin toimittamalla inventauksia hankkia varmuutta sekä kassan tilasta rahatoimikonttorissa ja muissa omintakeisella kassahallinnolla varustetuissa kaupungin laitoksissa ja viranomaisissa, että myös eräitten laitosten, niinkuin palolaitoksen, vaivaishoidon, sairaalain y. m. hallussa olevain varain tilasta. Konttorin velvollisuutena olisi niinkään lukea yksityisten henkilöjen tilitystä vastaan kaupunginrahastosta tilaamat etuannit. Samaten tulisi konttorin olla apuna kaupungin irtaimen omaisuuden, kaluston, rakennustarpeitten, työkalujen ja koneiden, palosammutuskalujen y. m. katsastuksissa sekä tarkastaa niistä laaditut tavaraluettelot.

Kaupunginreviisorin tärkeimpiä tehtäviä olisi raastuvankokouksen valitsemain tilintarkastajain avustaminen. Sitä varten tulisi revisionikonttorin etusijassa laatia selonteko kaupunginreviisorien työn kulusta menneenä vuonna ja koota kaikki tekemänsä huomautukset yhteen, jotta ne siten tulisivat vuositilintarkastajain tutkimisen esineiksi, sekä esittää ne vuositilintarkastajain ehdotettavat toimenpiteet, joihin revisionikonttorin mielestä olisi ryhdyttävä. Tuollaisessa selonteossa voisi kaupunginreviisori pääkohdittain esittää kuluneena tilivuonna saamansa kokemukset ja kiinnittää vuositilintarkastajain huomiota kaupungin hallinnossa ehkä esiintyviin puutteellisuuksiin, joihin vuositilintarkastajat, vapautuneina hankalasta numerojen tarkastuksesta, voisivat panna perinpohjaisempaa huomiota. Tarkoituksenmukaisesti järjestämällä tilintarkastustyö voitaisiin päästä siihen, että kaupungin eri laitokset kukin vuoroonsa muutaman vuoden kuluessa tulisivat huolellisemman tilintarkastuksen esineiksi, mistä varmaankin olisi hyötyä niiden hallinnolle, jota paitsi vuositilintarkastajat ehtisivät tilintarkastuskertomuksessaan

ottaa kaupungin hallinnon tulokset suurin piirtein nähtyinä käsittelyn alaisiksi.

Puheenalaisesta vuositilintarkastajain tehtävän uudesti järjestämisestä siten, että koneellinen tarkastustyö supistuisi mahdollisimman vähään, pitäisi voida seurata sellainen muutos, että tähän tehtävään voitaisiin valita kaupungin liikeasioihin hyvin perehtyneitä henkilöjä, jotka kohdistaisivat tarkastuksensa kaupungin koko hallintoon ja kunnallispolitiikkaan yleensä ja joilla olisi riittävää auktoriteettia, jotta tehdyt muistutukset saisivat osakseen huomiota.

Oheen pannen ehdotuksen revisionikonttorin ohjesäännöksi ehdotti komitea:

että perustettaisiin sillä tavoin kokoonpantu kaupungin revisionikonttori kuin edellä oli ehdotettu;

että ehdotus revisionikonttorin ohjesäännöksi vahvistettaisiin olemaan voimassa 1912 vuoden alusta;

että maistraattia kehoitettaisiin hyvissä ajoin sitä ennen julistamaan reviisorinvirat avonaisina haettaviksi ja kaupunginvaltuustolle tekemään ehdotus niiden täyttämiseksi; sekä

että ohjesäännön 2 §:ssä ehdotettua säännöstä revisionikonttorin velvollisuudesta vuositilintarkastajille antaa pykälässä mainittu selonteko ei tarvitsisi noudattaa 1912 vuoden tilintarkastuksessa.

Edellä mainitussa kirjelmässä ehdotti rahatoimikamari, joka asiasta oli vaatinut rahatoimikonttorin ja kaupungin teknillisten laitosten hallituksen lausuntoa, komitean esitystä hyväksyttäväksi muutoin, paitsi mitä tuli revisionikonttorille annettavaan toimivaltaan. Siinä kohden ei kamarin mielestä kaupunginreviisorien tulisi saada tehtäväkseen tutkia suoritettujen menojen tarkoituksenmukaisuutta eikä hyödyllisyyttä kaupungille, vaan ainoastaan toimittaa numerotarkastus. Tämän johdosta kamari niinkään ehdotti eräitä muutoksia laadittuun ohjesääntöehdotukseen.

Pantuaan asian kahdessa kokouksessa pöydälle 1) päätti 2) kaupunginvaltuusto sitä lopullisesti esiteltäessä, osittain äänestyksen jälkeen, hyväksyä komitean esityksen asiasta.

Siten vahvistettu revisionikonttorin ohjesääntö oli seuraava:

Helsingin kaupungin revisionikonttorin ohjesääntö.

1 §.

Avuksi niille tilintarkastajille, jotka raastuvankokous voimassa olevan 8 päivänä joulukuuta 1873 annetun kunnallisasetuksen määräysten mukai-

1) Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 24 § ja syysk. 19 p. 18 §. — 2) Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 13 §. Ks. myös tätä kert. siv. 130—131.

sesti vuosittain valitsee tarkastamaan kaupungin tilejä ja hallintoa, perustetaan kaupungin revisionikonttori, johon kuuluu kaupunginreviisori, joka on konttorin johtaja, reviisori ja tarpeellinen määrä apulaisia.

2 §.

Revisionikonttorin velvollisuus on toimittaa sellainen kaupungin tilien valmisteleva tarkastus, että raastuvankokouksen valitsemat tilintarkastajat voivat vapautua yksityiskohtain ja numerojen tarkastuksesta; ja tulee revisionikonttorin pitää vuositilintarkastajain saatavana selonteko konttorin töistä kuluneena vuonna, ollen selonteossa myös mainittava revisionikonttorin tekemät muistutukset, erittäin ne, jotka ovat aiheuttaneet oikaisun, ja ne, joita ei ole loppuun käsitelty, sekä ehdotukset niiksi toimenpiteiksi, joita revisionikonttori katsoo tarpeelliseksi vuositilintarkastajille ehdottaa.

3 §.

Kaupungin revisionikonttorin velvollisuus on vuoden varrella tarkastaa rahatoimen, kaikkien lautakuntain, hallitusten ja omintakeisten konttorien tilit sekä silloin ei ainoastaan toimittaa tililaskujen tarkastus, vaan myös katsoa että asianomaiset kunnan viranomaiset ovat noudattaneet voimassa olevia määräyksiä ja kaupunginvaltuuston päätöksiä eivätkä ole menneet sen toimivallan ulkopuolelle, mikä voimassa olevain johto- ja ohjesääntöjen mukaan niille kuuluu, sekä ovat muutenkin valvoneet kaupungin parasta. Tätä tarkastusta varten tulee kaikkien kaupungin viranomaisten pitää tililaskunsa ja niihin kuuluvat todisteet, pöytäkirjat, kirjelmät y. m. revisionikonttorin saatavina.

4 §.

Revisionikonttorin velvollisuus on niinkään olla apuna niissä kaupungin irtaimiston, työkalujen ja varastojen inventauksissa, joita kunnallisetukun määräysten mukaisesti erittäin sitä tarkoitusta varten valitut henkilöt toimittavat. Älköönkään kaupungille kuuluvia huone- ja työkaluja taikka muuta irtaimistoa kuluneiksi katsottako, ennenkuin ne ovat tuollaisessa vuosi-inventauksessa asianmukaisesti julistetut kelpaamattomiksi.

5 §.

Tämän lisäksi voi revisionikonttori, milloin tahansa tarpeelliseksi harkitaan, edeltäpäin ilmoittamatta tarkastaa rahatoimikonttorin ja kaikkien kunnan laitosten ja viranomaisten kassat sekä yksityisille tilitystä vastaan annetut ennakkorahamäärät.

6 §.

Kaupunginreviisorin ja reviisorin asettaa kaupunginvaltuusto virkaan molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla, maistraatin esityksestä ja sittenkun virat ovat viimeksi mainitun viranomaisen toimesta olleet julistetut avonaisina haettaviksi 30 päivän kuluessa. Apulaiset ottaa tarpeen mukaan revisionikonttorin johtaja, sikäli kuin konttorin vuosirahansääntöön merkityt määrärahat sallivat.

7 §.

Kaupungin revisionikonttorin johtajana ja niin ollen sen töistä vastuunalaisena tulee kaupunginreviisorin:

tilata kaikki tarkastustyötä varten tarpeelliset tililaskut ja asiakirjat sekä valvoa, että ne ajoissa saapuvat taikka ovat käytettävissä;

jakaa tarkastustyö konttorissa ja katsoa, että se kunnollisesti ja joutuisasti suoritetaan, sekä muutoin antaa virantoimitukseen nähden tarpeellisia määräyksiä;

tutkia konttorin tarkastamat tililaskut, sekä numerotietoihin nähden että muun tarkastuksen toimittamiseksi, erittäinkin menojen oikeutusta silmällä pitäen, ja varustaa ne todistuksella tarkastuksen toimittamisesta;

katsoa, että kaikki konttorin velvollisuutena olevat kirjeet, muistutusmemoriaalit y. m. asianmukaisesti laaditaan ja lähetetään; sekä itse ottaa tarkastustyöhön osaa sikäli kuin aikaa riittää.

8 §.

Reviisorin ja revisionikonttoriin asetettujen apulaisten tulee noudattaa mitä kaupunginreviisori virassa heille määrää.

9 §.

Kaupunginreviisorin ollessa estettynä hoitaa reviisori ilman eri määräystä hänen tehtävänsä.

10 §.

Revisionikonttorin virkamiehillä ja vakinaisilla apulaisilla on itsekullakin kuukauden virkaloma vuosittain täydellä palkalla, kuitenkin siten että kaupunginreviisorilla ja reviisorilla ei ole lomaa yhtäaikaa.

11 §.

Tarkastettaviksi jätettyjä tilejä ja asiakirjoja älköön vietäkö pois revisionikonttorin työhuoneesta taikka sen laitoksen huoneistosta, missä tarkastus tapahtuu.

12 §.

Jos tarkastuksessa ilmenee aihetta muistutukseen, pitää kaupunginreviisorin koettaa saada asianomainen virkamies viipymättä korjaamaan huomautettu puutteellisuus. Jos oikaisu saadaan aikaan, pitää kaupunginreviisorin kuitenkin tehdä siitä ilmoitus sille lautakunnalle tai hallitukselle, jota asia koskee, ellei huomautettu virhe ole vähäpätöinen.

13 §.

Jos asianomainen kieltäytyy tarpeellista oikaisua tekemästä eikä huomautuksen tekemisestä sille lautakunnalle tai hallitukselle, jonka alainen virkamies on, ole apua, ilmoittakoon kaupunginreviisori — jos muistutuksen alainen puutteellisuus ei ole sen laatuinen, että siitä voi seurata korvausvelvollisuus taikka jos se muuten on sitä laatua, että syytteen pitää seurata — asian vuositilintarkastajille, jotka asianhaaroja tutkittuaan joko jättävät asian kaupunginvaltuustolle tai antavat muistutuksen raueta.

14 §.

Jos huomautettu puutteellisuus voi tuottaa korvausvelvollisuuden taikka jos muistutus koskee vajausta taikka muuten on sitä laatua, että syytteen pitää seurata, ilmoittakoon kaupunginreviisori, kohta kun virhe on huomattu, asian maistraatille, joka ryhtyy asianhaarain vaatimiin toimenpiteisiin.

tänyt Helsingin yhteisten kirkkoneuvostojen laatiman ja hyväksymän ehdotuksen vakinaisen papinviran perustamisesta kaupungin sairaaloihin ja vaivaistaloon.

tamisesta kaupungin sairaaloihin ja vaivaistaloon.

Terveystenhoitolautakunnan, vaivashoitohallituksen ja rahatoimikamarin annettua lausuntonsa asiasta päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, ettei esitys aiheuttaisi muuta toimenpidettä.

Kirjelmässä helmikuun 6 päivältä esitti vaivashoitohallitus kaupungin vaivashoitoon asetettavaksi väliaikaisen ylitarkastajan, jolle siirrettäisiin seuraavat kaupungin voimassa olevan vaivashoito-ohjesäännön 25 §:n mukaan vaivashoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvat tehtävät, nimittäin:

Väliaikaisen ylitarkastajan asettaminen kaupungin vaivashoitoon.

b) mikäli mahdollista hankkia tietoja kunnassa olevista puutteenalaisista, erittäinkin alaikäisistä, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa, sekä sen johdosta tehdä hallitukselle ilmoitus sellaisia toimenpiteitä varten, joihin asianhaarat antavat aihetta;

d) valvoa, että järjestys ja siveellisyys vallitsevat kaupungin vaivaistalossa, minkätähden hänen tulee ainakin kerran viikossa käydä laitoksessa;

e) pitää erittäin silmällä vaivaistalon ulkopuolella hoidettuja, vaivashoidon elättämiä köyhiä, heidän hoitoaan, ylläpitoaan ja elämänehtojaan, jota varten hänen usein tulee käydä kaupunkiin ja sen läheisyyteen elätteelle sijoitettujen köyhien luona;

f) pitää silmällä, että myönnetyt vaivaisavut oikein käytetään;

h) antaa tarkastajille ja köyhäinkatsojille, jos sellaisia on asetettu, tarpeellista ohjausta heidän tehtävissään ja valvoa heidän toimintaansa;

k) antaa vaivashoitohallitukselle tarpeellista apua köyhiä elätteelle sijoitettaessa.

Sen ohessa ehdotti vaivashoitohallitus m. m., että ylitarkastajanvirka heti julistettaisiin avonaisena neljäntoista päivän kuluessa haettavaksi sekä että kaupunginvaltuusto itse valitsisi mainitun virkamiehen vuoden jälellä olevaksi ajaksi.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon ²⁾ asiasta myöntyi ³⁾ kaupunginvaltuusto vaivashoitohallituksen esitykseen, kuitenkin siten että hallituksen tuli heti julistaa väliaikainen tarkastajanvirka avonaisena haettavaksi viikon kuluessa sekä antaa valtuustolle ehdotus sen täyttämisestä ennen maaliskuun 6 päivää.

Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjoituksessa anoi k. senaatin asettama ammattikasvatuskomitea, että täkäläisen tyttöjen ammattikoulun käytettävänä olevaa huoneistoa ynnä tarvittavia huonekaluja, kalustoa ja opetusvälineistöä saisi koululle sopivana aikana käyttää hankkeissa olevassa ompeluopetuskurssissa, jonka aikaansaamiseksi komitea aikoi ryhtyä toimenpiteisiin.

Tyttöjen ammattikoulun huoneiston käyttäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 17 §. — ²⁾ Rtk. kirj. helmik. 9 p. n:o 131. — ³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 27 §. Ks. myös tätä kert. siv. 137.

Mainitun ammattikoulun johtokunnan annettua lausunnon asiasta päätti 1) kaupunginvaltuusto myöntyä tehtyyn esitykseen sillä ehdolla:

että tavarat viimeistään kesäkuun 17 päivänä vastaanottaa se, joka tulee kursseja johtamaan;

että kaikki vastaanotetut tavarat palautetaan samassa kunnossa, minkä johdosta katselmus on pidettävä niitä luovutettaessa ja palautettaessa;

että kulutetusta kaasusta ja sähkövirrasta maksetaan korvaus; sekä

että toinen ammattikoulun palveluksessa olevista palvelijattarista 75 markan korvauksesta otetaan vahtimestariksi kursseille kouluhuoneiston tarpeellista hoitoa ja silmälläpitoa sekä siivoamista varten.

Kysymys kaupungin kansakoulujen uudistuksista.

Maistraatin kirjelmässä helmikuun 11 päivältä ilmoitettiin kaupunginvaltuuston tiedoksi 2), että k. senaatti oli edellisen tammikuun 18 päivänä evännyt valtuuston tammikuun 25 päivänä 1910 tekemän alamaisen esityksen 3) voimassa olevan kansakouluasetuksen 103 ja 104 §:n muuttamisesta siihen suuntaan, että yhteiskouluperiaatetta saisi kaupunkien kansakouluissa soveltaa niin laajasti kuin asianomaiset kansakoulujohtokunnat sopivaksi katsovat.

Evätty esitys ylempään kansakoulun perustamisesta Fredriksperiin.

Vaunureviisori K. Koivulan ynnä muiden Fredriksperin esikaupungissa asuvain henkilöjen kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen, että mainittuun esikaupunkiin syksystä 1911 lähtien sijoitettaisiin ylempi kansakoulu, valtuusto, kansakoulujohtokunnan annettua asiasta lausuunon, epäsi 4) johtokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Kirjastonhoitajan apulaisviran perustaminen kaupunginkirjastoon.

Kirjelmässä lokakuun 20 päivältä anoi kaupunginkirjaston hallitus valtuutusta saada kirjastoon 1912 vuoden alusta asettaa kirjastonhoitajanapulaisen. Tämän virkamiehen tehtävänä olisi etusijassa valvoa Sörnäsin lainakirjaston toimintaa ja ottaa siihen osaa. Lisäksi tulisi hänen avustaa kirjastonhoitajaa tämän työssä, aluksi pääasiallisesti kirjaluetteloiden laatimisessa ja kirjavarastojen luokittelussa. Kirjaston sisäisen järjestämistyön edistyttyä niin pitkälle, että kirjasto kykenisi tarjoutumaan yhteistyöhön muiden sivistyslaitosten kanssa, tulisi kirjastonhoitajanapulaisen kirjastonhoitajan kera ottaa osaa tähän työhön.

Rahatoimikamarin annettua lausunnon 5) asiasta päätti 6) kaupunginvaltuusto mainitun lausunnon mukaisesti m. m.:

1) Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 24 §. — 2) Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 9 §. — 3) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 176 ja seur. — 4) Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 27 §. — 5) Rtk. kirj. marrask. 6 p. n:o 616. — 6) Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 20 §. Ks. myös tätä kert. siv. 141.

että kirjastonhoitajan apulaisvirka oli 1912 vuoden alusta perustettava kaupunginkirjastoon;

että kaupunginkirjaston hallitus valtuutettiin julistamaan mainittu virka avonaisena haettavaksi, minkä jälkeen hakukirjat oli hallituksen lausunnon kera valtuustolle lähetettävä; sekä

että hallituksen tuli vastedes antaa valtuustolle ehdotus kirjastonhoitajanapulaisen johtosäännöksi.

Kirjelmässä toukokuun 25 päivältä esitti kansakoulujohtokunta asetettavaksi komitean laatimaan ehdotusta lähemmän yhteistyön järjestämiseksi kaupungin sivistyslaitosten johtokuntain kesken.

Asiaa esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto, tehtyyn esitykseen myöntyen, mainitun komitean jäseniksi valita herrat Wallensköldin ja Ehrnroothin, lääketieteentohtori R. Sieversin, aistiviälliskoulujen tarkastajan V. Forsiuksen sekä professori E. Nordströmin.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa ²⁾ esitti Suomen tavaravälittäjäyhdistys, että kaupungin tavaravajain voimassa olevat järjestyssäännökset laadittaisiin perin pohjin uuteen muotoon sekä asiallisestikin uudistettaisiin, jotta aikaansaataisiin vajoihin sijoitettujen tavarain mahdollisimman yhdenmukainen, yksinkertainen ja oikeudenmukainen käsittely, ja ehdotti yhdistys siinä mielessä, että määrättäisiin ainoastaan kaksi maksutonta makausaikkaa, niin että lyhempi luettaisiin Helsingissä tullatulle tavaralle sekä pitempi tullaamattomana toiseen paikkakuntaan lähetettävälle tavaralle, siihen katsomatta onko sellainen tavara alun pitäen ollut osotettu toiseen paikkakuntaan vai ei ja niinikään siitä riippumatta, tapahtuuko edelleen kuljettaminen rautateitse vai meritse.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ³⁾ kaupunginvaltuusto siitä vaatia liikennekonttorin, Helsingin kauppa- valtuutettujen ja edellä mainittujen tavaravajain päällysmiehen lausuntoa.

Mainittujen lausuntojen ²⁾ saavuttua lähetti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto asian valmisteltavaksi erikoisvaliokuntaan, johon valittiin herra Häggman, valtioneuvos B. Winter ja kauppaneuvos V. Ek.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 11 päivänä 1910 oli päättänyt asettaa kaupungin yleisten töiden hallituksen ja samalla antanut hallituksen toimeksi ⁵⁾ valtuustolle lähettää ehdotuksen omaksi ja virkamiestensä johtosäännöksi sekä hallitus oli rahatoimikamariin antanut tuollaisen ehdotuksen ynnä, koska hallitus oli havainnut muuttuneiden olosuhteiden vaativan antamaan

Kysymys lähemmästä yhteistyöstä kaupungin sivistyslaitosten johtokuntain kesken.

Kysymys kaupungin tavaravajain käyttämisestä voimassa olevain määräysten muuttamisesta.

Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen sekä rakennuskonttorin johtosäännöt.

¹⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 31 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — ³⁾ Valt. pöytäk. 31 p. 31 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 11 §. — ⁵⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 162 ja seur.

rakennuskonttorille uuden johtosäännön, ehdotuksen konttorinkin johtosäännöksi, lähetti kamari kirjelmässä 1) huhtikuun 27 päivältä mainitut ehdotukset valtuustolle.

Asiaa esiteltäessä vahvasti 2) kaupunginvaltuusto saapuneet ehdotukset eräin muutoksin, joten puheena olevat johtosäännöt saivat seuraavan muodon:

Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen johtosääntö.

1 §.

Kaupungin yleisten töiden silmälläpitoa hoitaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, joka on kaupungininsinööri, sekä neljä jäsentä, joista kaupunginvaltuusto valitsee kolme kolmeksi vuodeksi sekä rahatoimikamari yhden vuodeksi kerrallaan. Kaupunginvaltuuston valitsemista kolmesta jäsenestä eroaa arvalla kahtena ensimmäisenä vuonna yksi jäsen ja sijaan valitaan yksi. Varajäseniä valitsee niinkään valtuusto kaksi ja rahatoimikamari yhden, kulloinkin vuodeksi kerrallaan.

Kaupungininsinöörin ollessa estettynä tulee työpäällikkö jäseneksi hallitukseen, jonka on keskuudestaan valittava puheenjohtaja siksi ajaksi, minkä estettä kestää.

2 §.

Hallitus kokoontuu kerran viikossa taikka tarpeen mukaan useammin.

3 §.

Jos jäsen taikka varajäsen eroaa ennen vaalikauden umpeen menemistä, on siitä ilmoitettava sille viranomaiselle, joka vaalin on toimittanut, uuden vaalin toimittamista varten. Siten valittu pysyy toimessaan sen ajan, mikä eronneen toimikaudesta on jällellä.

Jos jäsenellä on este, pitää hänen siitä ilmoittaa puheenjohtajalle.

4 §.

Hallituksen alainen on rakennuskonttori kaikkine osastoineen.

5 §.

Hallituksen kokouksessa esittelevät osastopäälliköt asiat, joista heidän on ennen kokousta annettava puheenjohtajalle luettelo; ja pitää luettelon mukana seurata lyhyt promemoria.

Hallitus on päätäntövaltainen, kun paitsi puheenjohtajaa kaksi jäsentä on saapuvilla ja he ovat päätöksestä yhtä mieltä. Erimielisyyden sattuessa ratkaisee äänten enemmistö. Äänten käydessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni.

6 §.

Sihteerin tehtäviä hoitamaan valitsee hallitus, kuulutetun hakuajan umpeen mentyä, toimeen sopivan henkilön.

Hallituksen kokouksissa tehdyssä pöytäkirjassa on mainittava läsnä-

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — 2) Valt. pöytäkirj. toukok. 30 p. 26 §.

olevat jäsenet, käsitellyt asiat ja tehdyt päätökset sekä lyhyesti niiden perustelut. Pöytäkirjan tarkistus toimitetaan lähinnä seuraavassa kokouksessa.

Jos joku, joka on neuvotteluun ottanut osaa, haluaa antaa eri lausunnon, on se kirjallisesti annettava pöytäkirjaan liitettäväksi.

Lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja esittelevä osastopäällikkö sekä varmentaa sihteerin.

7 §.

Hallituksen velvollisuutena on erittäinkin:

a) katsoa, että kaikki yleisiä töitä varten osotetut määrärahat tulevat asiantuntevalla ja kaupungin edun mukaisella tavalla käytetyiksi tarkoituksiinsa;

b) vahvistaa, ellei kaupunginvaltuusto toisin määrää, kaupungin rakennusyritysten ohjelma ja valvoa niitä;

c) kaikinpuolisesti tutkia rakennusten, katujen, rantasiltain, istutusten y. m. uutis- taikka muutostöitä varten tehdyt piirustukset ja kustannusarviot;

d) tutkia ja hyväksyä tarveaineiden ja työkalujen y. m. hankintatarjoukset sekä rakennuskonttorin toimesta hankitut urakkatarjoukset;

e) vuosittain yksissä neuvoin teknillisten laitosten hallituksen kanssa laatia kaupungin katuverkkoa koskevain töiden ohjelma;

f) kaupungin teknillisten laitosten hallituksen ilmoituksen johdosta ja sen kustannuksella teettää kaikki ne katuverkossa suoritettavat työt, joita aiheutuu kaupungin yleisten vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen laajentamisesta, uudistamisesta ja täydentämisestä;

g) ratkaista kysymykset, jotka koskevat sekä työajan pituutta rakennuskonttorin huollettavina olevissa töissä että työpalkkain määrää, niin myös tariffi- ja muita sopimuksia;

h) katsoa, että ehdotus tarpeelliseksi kaupunginasemakaavan laajennukseksi ajoissa tehdään, valmistella sellainen asia sekä rahatoimikamarille antaa sitä koskeva perusteltu esitys;

i) tehdä ehdotus sellaisesta kaupungin kulkulaitosten sekä katu- ja lokaviemäriverkon laajentamisesta ja täydentämisestä, jota asutus- ja muut olot saattavat vaatia;

k) katsoa, että merenkulun tarpeet asianmukaisesti otetaan huomioon ja siihen nähden tehdä ehdotuksia uusien satamalaitteiden rakentamisesta ja ennestään olevien laajentamisesta;

l) pitää silmällä kaupungin puhtaanapitotoimintaa.

8 §.

Hallituksen tulee toimeen ottaa:

apulaistyöpäällikkö, kaupunginarkkitehdin apulainen, kaupunginrakennusmestari, varastonhoitaja ja metsänvartijat.

9 §.

Virkavapautta voi hallitus myöntää rakennuskonttorin virkamiehille ja hallituksen sihteerille kuukaudeksi; pitempiaikaista lomaa tarkoittavan hakeuksen lähettää hallitus kaupunginvaltuustolle.

Helsingin kaupungin rakennuskonttorin johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin rakennuskonttorin tomena on valmistella ja suorittaa kaupungin yleiset työt, laatia ehdotukset kaupunginasemakaavan laajentamiseksi, täydentämiseksi ja muuttamiseksi, luetteloon panna kaupungin alueella sijaitsevat tontit ja tilukset, hoitaa kaupungin kiinteätä omaisuutta sekä yleisiä töitä varten tarpeellista tarveaine- ja työkaluvarastoa sekä muuten täytäntöön panna kaikki, mitä kaupungin rakennusjärjestyksen mukaan on rakennuskonttorin asiana, niin myös noudattaa niitä määräyksiä, joita Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus katsoo tarpeelliseksi antaa.

2 §.

Rakennuskonttorin alaisia ovat:

- 1) katu-, lokaviemäri-, rautatie-, silta- ja laiturirakennusten osasto;
- 2) geodeettisten töiden osasto;
- 3) huonerakennusosasto;
- 4) kaupunginasemakaavaosasto;
- 5) kaupunginistutusten osasto;
- 6) puhtaanapitolaitos; ja
- 7) tiliosasto.

3 §.

Rakennuskonttorin esimiehenä on kaupungininsinööri, joka johtaa konttorin toimintaa 2 §:ssä mainittujen osastopäällikköjen, osastopäällikönapulaisten, kaupunginrakennusmestarin, varastonhoitajan ja tarpeellisten metsänvartijain avulla.

4 §.

Kaupungininsinöörin nimittää virkaan kaupunginvaltuusto Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta.

Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa eikä käyttää kaupungin tehtäviin tarpeellista aikaansa muihin toimiin.

Erittäin on hänen velvollisuutenaan:

- a) ylinnä johtaa kaupungin yleisiä töitä, lukuunottamatta niitä, jotka laajuutensa vuoksi taikka muusta syystä, kaupunginvaltuuston taikka hallituksen päätöksen mukaan, on suoritettava jonkun toisen henkilön johdossa;
- b) pitää silmällä, että rakennuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;
- c) asianomaisen osastopäällikön ehdotuksesta toimeen ottaa tarpeelliset ylimääräiset apulaiset, piirustajat, rakennusmestarit ja työnjohtajat;
- d) katsoa, että yleisiä töitä ja järjestelyjä y. m. varten laaditut piirustukset ja kartat pannaan luetteloon ja säilyvät sekä että tarpeellisia diarioita ja kalustoluetteloja pidetään;
- e) tarkastaa ja hyväksyä päivätyö- ja urakkalistat sekä saapuneet laskut;
- f) katsoa, että kaupungin rakennuksissa, katuosissa, viemärikanavissa, rantasilloissa, kaivoissa, teissä ja viertoteissä y. m. huomattut tilapäiset puutteellisuudet joutuisasti korjataan;
- g) ilmoituksen johdosta neuvoa, miten yksityisten työt katujen parantamiseksi ja kiveämiseksi taikka viemärikanavan johtamiseksi kadun alle on suoritettava;

h) joka kuukaudelta rahatoimikamariin lähettää oikeaksi todistettu tarve-
aineraportti; sekä

i) vuosittain helmikuun kuluessa toimittaa konttorin tilit päätetyiksi.

Kaupungininsinöörin pitää niinkään suorittaa mitä kaupungin rakennus-
järjestys säättää sekä maistraatti toimivaltansa piirissä hänelle määrää, niin
myös rahatoimikamarin toimenannosta ottaa osaa arvioimis- ja katselmus-
toimituksiin, antaa kirjallisia lausuntoja ja kamarin kokouksissa tietoja kai-
kista rakennuskonttorin toimintaan ja hoitoon kuuluvista asioista, joiden käsit-
telystä rahatoimikamari katsoo hänen läsnäolonsa tarpeelliseksi.

Hänen tulee niinkään hallitukselle kirjallisesti taikka suullisesti tehdä
esityksiä ja ehdotuksia kaikesta, mitä hänen toimialaansa kuuluu.

5 §.

Työpäällikön nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin
yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta
virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) katu-, lokaviemäri-, rautatie- ja satamarakennusosaston päällikkönä
huoltaa työalaansa kuuluvien kaupungin töiden lähin johto ja silmälläpito;

b) osaston toimesta muun viranomaisen taikka yksityishenkilön tiliin
teettää hallituksen määräämät, kaupungin katu- taikka lokaviemäriverkkoa kos-
kevat työt;

c) katsoa, että ehdotukset ja kustannusarviot tarpeellisia uutisrakennus-,
korjaus- ja täydennystöitä varten ajoissa tehdään;

d) valmistella ja esitellä kaikki ne toimialaansa koskevat asiat, jotka
ovat hallituksen ratkaistavia;

e) antaa muille osastonpäälliköille avustusta sekä ne tiedot, joita hänellä
virka-asemansa johdosta on käytettävänä;

f) tarkastaa, että hänen johdossaan suoritetuista töistä annetut päivä-
työ- ja urakkalistat sekä laskut ovat oikeat;

g) huoltaa osastolle tarpeellisten tarveaineiden ja työkalujen ostoa;

h) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää antaa hallitukselle ehdotus seu-
raavana vuonna tarpeellisista töistä niihin kuuluvine piirustuksineen ja kus-
tannusarvioineen;

i) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa lyhyt selonteko
osaston työstä lähinnä edellisenä vuonna; sekä

k) olla kaupungininsinöörin apuna ja hänen ollessa estettynä astua
hänen sijaansa.

Hänen tulee niinkään hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdotuksia kai-
kesta, mitä hänen toimialaansa kuuluu.

6 §.

Apulaistyöpäällikön nimittää Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus
virkaan työpäällikköä kuultuaan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen tehtävänä on:

a) työpäällikön ohjeen mukaan valvoa johdettavikseen annettuja yleisiä
töitä;

b) olla apuna piirustusten ja kustannusarvioiden laatimisessa sekä ottaa
osaa osastoon saapuvien työlistain ja laskujen tarkastukseen; niin myös

c) muuten suorittaa ne tehtävät, joita hallitus, kaupungininsinööri taikka
työpäällikkö hänelle antaa.

7 §.

Geodeetin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta.

Hänen ei ole lupa pitää muuta sen laatuista virkaa, joka voisi estää hänen toimintaansa kaupungin palveluksessa.

Geodeetilla, jonka on esiteltävä kaikki alaansa kuuluvat asiat, on velvollisuutena:

- a) pitää kaupungin tonttikirjaa ja antaa siitä todistuksia;
- b) toimittaa tontinmittaukset ja antaa mittauskirjat;
- c) tontinomistajain ilmoituksen johdosta toimittaa rajalinjain viitoitus ja rakennuspaikkain paalutus rakennettavilla tonteilla sekä osottaa jalkakäytävän korkeus kivijalan ja portaitten laittamista varten, niin myös tonttiin käyvän yleisen viemärikanavan korkeus;
- d) ottaa osaa kaupungin maata ja kiinteistöjä koskeviin katselmustoimituksiin sekä pitää pöytäkirjaa näissä toimituksissa;
- e) toimittaa mittaukset ja laatia tarpeelliset kartat d) kohdassa mainittuja katselmustoimituksia varten;
- f) täydentää, hoitaa ja luetteloon panna geodeettisiin töihin kuuluvat kartat ja asiakirjat;
- g) suorittaa rakennuskonttorille tarpeelliset geodeettiset työt, niinkuin kaupunginasemakaavan järjestelyä ja laajentamista varten tarpeelliset mittaukset, vuokramaiden, huvila- ja asuntotonttien jaoitus y. m. mitä hänen alaansa käy lukeminen;
- h) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa kertomus toiminnastaan lähinnä edellisenä vuonna; sekä
- i) muuten maistraatin, rahatoimikamarin taikka hallituksen määräyksestä suorittaa ne tehtävät, joita rakennusjärjestys, rahatoimikamarin ohjesääntö taikka muut annetut määräykset aiheuttavat.

8 §.

Kaupunginarkkitehdin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa eikä käyttää kaupungin toimiin tarpeellista aikaansa muihin tehtäviin.

Kaupunginarkkitehdin velvollisuutena on:

- a) huonerakennusosaston päällikkönä johtaa ja järjestää kaikki osaston asiana olevat työt;
- b) teetettäväksi ehdottaa ja johtaa sekä kaupungin talojen kaikki korjaustyöt että kaikki ne uusirakennustyöt, joita kaupunginvaltuuston tilapäisen määräyksen johdosta ei teetetä jonkun toisen arkkitehdin silmälläpidon alaisina;
- c) tarkastaa kaupungin vuokralle antamille alueille teetettävään rakennusten piirustukset ja niistä antaa lausunto, kun rahatoimikamari sitä hallitukselta vaatii;
- d) panna luetteloon ja hoitaa kaikki kaupungin rakennuksia koskevat piirustukset;
- e) katsoa, että kaupungin rakennukset palovakuutetaan kohtuullisesta arvosta;
- f) huoltaa rakennustöitä varten tarpeellisten työkalujen ja tarveaineiden osto;
- g) tarkastaa, että hänen johdossaan suoritetuista töistä annetut päivätyö- ja urakkalistas sekä laskut ovat oikeat;

h) olla maistraatin apuna katselmuksissa, tarkastuksissa ja muissa toimituksissa, joita kaupungin rakennusjärjestyksen määräykset voivat aiheuttaa;

i) kutsuttaessa olla saapuvilla maistraatin ja rahatoimikamarin kokouksissa sekä siellä antaa häneltä mahdollisesti pyydytyt tiedot;

k) olla muiden osastonpäälikköjen apuna ja antaa heille ne tiedot, joita hänellä virka-asemansa johdosta on käytettävänä;

l) vuosittain huhtikuun kuluessa antaa hallitukselle kertomus osaston työstä lähinnä edellisenä vuonna;

m) vuosittain ennen syyskuun 15 päivää antaa hallitukselle ehdotus seuraavana vuonna teetettävistä tarpeellisista töistä niihin kuuluvine piirustuksineen ja kustannusarvioineen; sekä

n) muuten suorittaa kaikki toimialaansa kuuluvat työt ja tehtävät, joita hallitus hänen toimekseen antaa.

Hänen tulee myös hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikista mitä hänen toimialaansa kuuluu sekä esitellä tähän alaan kuuluvat asiat.

9 §.

Kaupunginarkkitehdin apulaisen nimittää Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus virkaan kaupunginarkkitehtiä kuultuaan. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) kaupunginarkkitehdin ohjeen mukaan valvoa johdettavikseen annettuja yleisiä töitä;

b) olla apuna piirustusten ja kustannusarvioiden laatimisessa sekä ottaa osaa osastoon saapuneiden työlistojen ja laskujen tarkastukseen; niin myös

c) muuten suorittaa ne tehtävät, mitkä hallitus, kaupungininsinööri tai kaupunginarkkitehti hänelle antaa.

10 §.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdillä, joka johtaa kaupunginasemakaava-asiain osastoa, on velvollisuutena:

a) sekä valmistella ja suorittaa kaupunginasemakaavan laajentamista, muuttamista ja täydentämistä tarkoittavat työt että myös hallituksessa tehdä tuollaisia asioita koskevia ehdotuksia ja kutsuttaessa olla saapuvilla hallituksen kokouksissa;

b) johtaa ja valvoa kaupunginasemakaava-osaston töitä;

c) hallitukselle esitellä virka-alaansa kuuluvat asiat;

d) kaupunginvaltuuston hyväksymäin ehdotusten mukaisesti laatia ja nimikirjoituksellaan vahvistaa kaikki lopulliset kaupunginasemakaavat;

e) vuosittain huhtikuun kuluessa antaa hallitukselle kertomus toiminnastaan;

f) hoitaa ja luettelemaan panna kaupunginasemakaava-osaston piirustukset, kartat ja asiakirjat; sekä

g) olla muille osastonpääliköille avullisena ja antaa heille niitä tietoja, joita hänellä virka-asemansa johdosta on käytettävänä.

11 §.

Kaupunginpuutarhurin, jonka asiana on toimialaansa kuuluvain asiain esittely, nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

a) johtaa alaansa kuuluvia töitä sekä suojella ja hoitaa kaikkia kaupungin omassa hoidossa olevia istutuksia ja puutarhalaitteita ynnä niihin kuuluvia laitoksia ja työkaluja;

b) säilyttää istutuksista tehdyt piirustukset, asemapiirrookset ja kartat niihin kuuluvine luetteloineen;

c) huoltaa niiden tarvikkeiden osto, joita ei voida hänelle toimittaa kaupungin varastosta taikka hallituksen välityksellä muulla tavoin hankkia;

d) yhdistellä ja tarkastaa hänen johdossaan suoritettavista töistä annetut päivätyö- ja urakkalistaset sekä laskut;

e) valvoa, että kaupungin maan vuokraajat ja muut yksityishenkilöt täyttävät sitoumuksensa istutuksiin nähden;

f) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää hallitukselle antaa seuraavana vuonna teetettävien töiden ehdotus kustannusarvioineen ja, jos on tarpeellista, piirustuksineen;

g) sittenkun vuosirahansääntö on vahvistettu, hallitukselle antaa ehdotus määrärahan jakamiseksi istutusten kunnossapitoa ja korjausta varten;

h) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa lyhyt kertomus lähinnä edelliseltä vuodelta; sekä

i) töissä, joissa hänen ammattitietojaan ehkä tarvitaan, olla kaupungin-insinöörille avullisena sekä muutoin täyttää, mitä hallitus hänen toimekseen virassa määrää.

Hänen tulee myös hallitukselle tehdä esityksiä ja ehdotuksia kaikesta mitä hänen toimeensa kuuluu.

12 §.

Puhtaanapito-osaston johtajan, jonka on esiteltävä alaansa kuuluvat asiat, nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Johtajan velvollisuutena on:

a) likinnä valvoa sekä kaupungin katujen, yleisten paikkain, viertoteiden ja teiden puhtaanapitoa että myös yleistä makkien puhtaanapitoa;

b) katsoa, että kaupungille kuuluvat, puhtaanapidon toimittamista varten olevat laitokset, työkalut ja hevoset hyvin hoidetaan ja kunnossa pidetään;

c) hoitaa kaupungista koottujen karikkeitten käyttelyä ja myyntiä;

d) rakennuskonttorin kamreerin taikka kaupungininsinöörin ohjauksen mukaisesti pitää osaston toiminnan johdosta tarpeellisia tilikirjoja sekä kirjoittaa laskut saatavista, joita osastolle tulee suorittamistaan töistä ja tavaranhankinnoista;

e) hallitukselle esittää virkatoiminnastaan johtuvat ehdotukset;

f) vuosittain ennen lokakuun 1 päivää hallitukselle antaa ehdotus osaston ensivuotiseksi tulo- ja menoarvioksi; sekä

g) vuosittain huhtikuun kuluessa hallitukselle antaa kertomus osaston toiminnasta lähinnä edellisenä vuonna.

13 §.

Kamreerin nimittää kaupunginvaltuusto virkaan Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on:

- a) pitää rakennuskonttorin tilikirjoja ja luetteloja;
- b) yhdistellä päivätyölistat ja toimittaa muut hallintoon kuuluvat laskelmat; sekä
- c) kirjaan panna ja tarkastaa konttorin silmälläpidon alaisena oleva tarveaine- ja työkaluvarasto sekä laatia 4 §:n h) momentissa mainittu tarveaineraportti ja muutoin suorittaa ne tehtävät, joita kaupungininsinööri hänelle antaa.

14 §.

Kaupunginrakennusmestarin ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus toimeen. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa.

Hänen velvollisuutenaan on työpäällikön määräyksen mukaan ja silmälläpidon alaisena valvoa kaupungin katuosain, lokaviemärien, kaivojen, laiturien, siltain, viertoteiden y. m. korjaustöitä, koota ja yhdistellä sekä oikeiksi todistaa työnjohtajain noista töistä antamat päivätyölistat sekä muutoin täyttää, mitä kaupungininsinööri hänen tehtäväkseen antaa.

15 §.

Varastonhoitajan ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus toimeen. Hänen ei ole lupa pitää muuta tointa.

Hänen velvollisuutenaan on hoitaa rakennuskonttorin silmälläpidon alaista kaupungin tarveaineiden ja työkalujen varastoa, vastaanottaa, mitä varastoon tuodaan ja sieltä antaa, mitä asianmukaisessa järjestyksessä tilataan, sekä pitää tarpeellisia varastoluetteloja, jotka on toimitettava kamreerille kirjaanpanoa varten.

16 §.

Metsänvartijat ottaa Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus.

Heidän asianaan on valppaasti pitää silmällä, että kaupungin metsät rauhoitetaan sekä että kaupungin alaisten tilusten vuokramiehet eivät mene oikeuksiensa ulkopuolelle eivätkä laiminlyö velvollisuuksiaan heidän haltuunsa annettuun metsämaahan nähden. Rikkomukset ilmoitetaan rakennuskonttorille, joka jättää asian hallitukselle siihen toimenpiteeseen ryhtymistä varten, johon aihetta saattaa olla. Kaupunkiin yhdistämättömällä maalla olevissa metsissä toimittavat metsänvartijat hakkuuta, harvennusta ja viljelystä metsävirkamiiehen ohjeen mukaan niin laajasti vuotenaan, kuin hallitus määrää. Metsänvartijain tulee niinkään kaupungininsinöörin määräyksen mukaan huolehtia kaupungin ulkopuolella olevien teiden kunnossapidosta, lukuunottamatta viertoteitä, sekä muutoin täyttää toimialaansa kuuluvat taikka hallituksen heille antamat tehtävät.

17 §.

Yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi sellaisissa töissä, jotka myös koskevat kaupungin teknillisiä laitoksia ja yleisiä vesi-, kaasu- ja sähköjohtoverkkoja, tulee rakennuskonttorin:

- a) sikäli kuin ehdotuksia uuden kaupunginosan, kadun taikka paikan rakentamiseksi laaditaan, siitä ilmoittaa teknillisten laitosten hallitukselle;
- b) laatiessaan seuraavan vuoden menosääntöehdotusta saattaa teknillisten laitosten hallituksen tiedoksi teetettäviksi ehdotettavat kiveämistyöt, kadun-
tasotukset ja lokaviemärilaitteet;

c) kaupungin katuihin teknillisten laitosten puolesta teettää kaikki kaivaus-, täyte- ja kiveämistyöt, joita on tarpeen johtoverkkojen laajentamisen, korjaamisen ja täydentämisen toimittamiseksi; sekä

d) teknillisten laitosten virkamiesten kanssa neuvotella yhteisten töiden suorittamisesta.

18 §.

Virkavapautta voi Helsingin kaupungin yleisten töiden hallitus myöntää rakennuskonttorin virkamiehille enintään kuukaudeksi; pitempiaikaista lomaa tarkoittavan hakemuksen toimittaa hallitus kaupunginvaltuustolle.

19 §.

Paitsi vuosirahansääntöön merkittyjä palkkaetuja tulee rakennuskonttorin virkamiehille toimituskirjain lunastusta ja palkkiota eräistä toimituksista erityisen taksan mukaan.

Näitä virkamiehiä toimeen otettaessa on molemmin puolin varattava kuuden kuukauden irtisanomisaika.

20 §.

Rakennuskonttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä Helsingin kaupungin yleisten töiden hallituksen määräämänä aikana.

Helsingin kaupungin tilastokonttorin johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 27 päivänä 1910 oli tehnyt päätöksen kaupungin tilastokonttorin perustamisesta ja samalla antanut konttorin toimeksi 1) lähettää johtosääntöehdotuksensa rahatoimikamariin sen toimitettavaksi valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, sekä konttori oli kamariin antanut sellaisen ehdotuksen, lähetti kamari kirjelmässä 2) maaliskuun 16 päivältä valtuustolle mainitun ehdotuksen ynnä laatimansa ehdotukset konttorin johtosäännöksi sekä lisäsäännöksiksi valtuuston edellä mainittuun päätökseen, minkä ohessa kamari puolsi molempain viimeksi mainittujen ehdotusten vahvistamista.

Asiaa esiteltäessä päätti 3) kaupunginvaltuusto eräin muutoksin vahvistaa tilastokonttorin laatiman johtosääntöehdotuksen, joten johtosääntö sai seuraavan muodon:

Helsingin kaupungin tilastokonttorin johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin tilastokonttorilla, joka on kaupungin rahatoimikamarin alainen, on tarkoituksena koota, järjestää ja julkaista tilastollisia ja muita tietoja Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta sekä sen väestö-, taloudellisista, yhteiskunnallisista, sivistys- ja muista oloista.

1) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 169 ja seur. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — 3) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 21 §.

2 §.

Konttorin tehtävänä on:

- 1) vuosittain laatia ja julkaista Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja;
- 2) vuosittain laatia ja julkaista kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta;
- 3) vuosittain laatia ja julkaista Helsingin kaupungin terveyden- ja sairaanhoitotilasto;
- 4) vähintäänkin joka kolmas vuosi laatia ja julkaista Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri;
- 5) kaupunginvaltuuston, maistraatin tai rahatoimikamarin määräyksestä toimittaa Helsingin kaupunkia koskevia tilastollisia erikoistutkimuksia;
- 6) antaa kaupungin viranomaisille ilmoituksia käytettävissä olevien tilastotietojen pohjalla;
- 7) vaihtamalla konttorin julkaisuja muiden koti- ja ulkomaisten laitosten julkaisuihin sekä ostamalla hankkia konttorille tarpeellinen kirjallisuus; sekä
- 8) huolehtia kunnallistilaston jatkuvasta kehittämisestä yhä suurempaan täydellisyyteen, selväpiirteisyyteen ja tarkkuuteen sekä sitä varten rahatoimikamarille tehdä ne esitykset ja ehdotukset, jotka tarpeelliseksi katsotaan.

3 §.

Konttorin vakinaisena henkilökuntana on johtaja, aktuaari sekä tarpeellinen määrä laskuapulaisia.

Tarvittaessa voidaan konttoriin myös ottaa ylimääräistä palveluskuntaa.

4 §.

Johtajan, joka ei ole oikeutettu pitämään muuta virkaa, joka on esteeksi hänen virkatoiminnalleen, valitsee kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin julistettua viran avonaisena haettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa ja sittenkun rahatoimikamari oman lausuntonsa ohella on hakemuskirjat lähettänyt valtuustolle.

Aktuaarin nimittää virkaan rahatoimikamari, sittenkun virka sen toimesta on ollut julistettu kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisena haettavaksi ja johtaja on hakijoista antanut lausuntonsa.

Sekä johtaja että aktuaari otetaan epämääräiseksi ajaksi ja kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

Laskuapulaiset sekä mahdollisesti tarpeellisen ylimääräisen palveluskunnan ynnä vahtimestarin ottaa ja erottaa johtaja.

5 §.

Johtajan velvollisuutena on:

- 1) johtaa ja valvoa konttorin työtä sekä itse ottaa siihen osaa, niin myös jakaa eri tehtävät henkilökunnan kesken;
- 2) rahatoimikamarille tilivelvollisena hoitaa konttorin tarverahoja;
- 3) hoitaa konttorin ulkomainen kirjeenvaihto;
- 4) kutsuttaessa olla asiantuntijana saapuvilla kunnallisten hallitusten ja lautakuntain kokouksissa, joissa tilastoluontoisia asioita käsitellään; sekä
- 5) muutoin valvoa kunnallistilaston etuja.

6 §.

Aktuaarin velvollisuutena on:

- 1) johtajan ohjeen mukaan olla hänelle apuna konttorissa suoritettavissa töissä;
- 2) hoitaa konttorin registraattorin tehtävät;
- 3) hoitaa konttorin kirjastoa ja arkistoa;
- 4) huolehtia konttorin julkaisujen vaihdosta muiden koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa; sekä
- 5) johtajan ollessa laillisesti estettynä hoitaa hänenkin tehtäviään.

7 §.

Johtaja, aktuaari ja vakinaiset laskuapulaiset saavat vuosittain palkkatujensa vähenemättä, eivät kuitenkaan molemmat ensinmainitut yhtäaikaa, kuukauden kesälomaa.

8 §.

Konttorin toiminnalle tarpeellisten tietojen hankkimiseksi on konttorilla oikeus olla välittömässä kirjeenvaihdossa koti- ja ulkomaisten laitosten kanssa, ja kaupungin hallitukset, lautakunnat ja muut kunnallisviranomaiset ovat velvolliset konttorille antamaan tietoja hoidettavinaan olevista kunnallishallinnon haaroista.

9 §.

Kaupungin hallitukset, lautakunnat ja muut kunnallisviranomaiset ovat oikeutetut konttorin kirjastosta saamaan lainoja.

10 §.

Konttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä rahatoimikamarin määräämänä aikana.

Helsingin kaupungin verotusvalmistelukunnan johtosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto huhtikuun 26 päivänä 1910 oli päättänyt asettaa kaupungin verotusvalmistelukunnan sekä samalla antanut 1) valmistelukunnan tehtäväksi valtuustolle lähettää johtosääntöehdotuksensa, lähetti maistraatti kirjelmässä huhtikuun 20 päiväältä valtuustolle valmistelukunnan laatiman tuollaisen ehdotuksen 2).

Rahatoimikamarin annettua lausunnon 2) asiasta päätti 3) kaupunginvaltuusto verotusvalmistelukunnalle vahvistaa seuraavan johtosäännön:

Helsingin kaupungin verotusvalmistelukunnan johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin verotusvalmistelukunnan tehtävänä on kaupungin kunnallistaksoituksen yksityiskohtainen valmistelu, ollen valmistelukunta siinä

1) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 86 ja seur. — 2) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — 3) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 39 §.

kohtien velvollinen läpikäymään ja tarkastamaan vuodekseen laaditun henkilöluettelon sekä ehdottamaan itsekkunkin verovelvollisen maksettaviksi pantavat veroäyrit.

Verotusvalmistelukunnan velvollisuus on sen ohella asianomaisten viranomaisten pyynnöstä antaa lausuntoja taksoitusasioista sekä joka vuodeksi laatia ehdotus Helsingin kaupungin kunnalliseksi ääniluetteloksi.

2 §.

Verotusvalmistelukuntaan kuuluu puheenjohtaja, kaksi jäsentä ja sihteeri. Puheenjohtajan valitsee maistraatti epämääräiseksi ajaksi molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla, jota vastoin kaupunginvaltuusto valitsee jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan huhtikuun 1 päivästä lukien. Sihteerin valitsee verotusvalmistelukunta niinkään epämääräiseksi ajaksi molemminpuolisella kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla.

3 §.

Verotusvalmistelukunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta sekä on päätäntövaltainen, kun puheenjohtaja ja molemmat jäsenet ovat saapuvilla. Kuitenkin voidaan asiat, joilla ei ole periaatteellista merkitystä, ratkaista vaikkakin ainoastaan kaksi on saapuvilla, jos he ovat päätöksestä yhtä mieltä.

4 §.

Puheenjohtajan velvollisuutena on:
valmistella ja verotusvalmistelukunnan kokouksissa esitellä esiintyvät asiat;

johtaa valmistelukunnan toimintaa;

laatia tarpeellinen yksityiskohtainen suunnitelma valmistelukunnan työtä varten sekä koota sitä varten tarpeellinen aineisto;

toimia sihteerinä sekä verotuslautakunnan ensimmäisessä osastossa että tarkastuslautakunnassa;

allekirjoittaa valmistelukunnan kirjelmät; sekä

toimeen asettaa ja siitä erottaa tarpeellinen konttorihenkilökunta, tarpeelliset ylimääräiset apulaiset ja vahtimestari.

5 §.

Sihteerin velvollisuutena on:

pitää tulleiden asiain ja lähteväin toimituskirjain diaria;

verotusvalmistelukunnan kokouksissa pitää pöytäkirjaa ja varmentaa valmistelukunnasta annettavat toimituskirjat;

puheenjohtajan ohjeen mukaan olla apuna asiain valmistelussa;

toimia sihteerinä verotuslautakunnan toisessa osastossa sekä tarpeen mukaan myös tarkastuslautakunnan kokouksissa.

6 §.

Vuosittain syyskuun kuluessa tulee verotusvalmistelukunnan rahatoimikamariin antaa ehdotus ensintulevan vuoden menosäännöksi.

Sen ohella on vuosittain toukokuun kuluessa laadittava ja kaupunginvaltuustolle lähetettävä kertomus verotusvalmistelukunnan toiminnasta kulu-neena vuonna.

7 §.

Puheenjohtaja ja sihteeri nauttivat joka kesä virkalomaa kuukauden kumpikin, kun se töiden tasaista kulkua estämättä voi käydä päinsä.

Työväenasiain
lautakunnan
sihteerin johto-
säännön
muutos.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan maaliskuun 7 päivänä oli antanut ¹⁾ työväenasiain lautakunnan toimeksi laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen siten uudesti laadituksi ja täydennetyksi lautakunnan sihteerin johtosäännöksi, kuin johtui valtuuston päätöksestä tänne perustaa kunnan vähävaraisten oikeusaputoimisto, esitti lautakunta kirjelmässä maaliskuun 30 päivältä, että lautakunnan sihteerin toukokuun 26 päivänä 1903 vahvistetun johtosäännön neljäs kohta muutettaisiin seuraavaksi:

antaa lautakunnan ohjeitten mukaan ja aikana, jonka lautakunta määrää, Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimistossa maksuttomasti työväenluokkaan kuuluville henkilöille tietoja ja neuvoja kysymyksissä, jotka koskevat toiselta puolen työntekijäin sekä toiselta puolen työnantajain ja julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita.

Asiaa esiteltäessä myöntyi ²⁾ kaupunginvaltuusto lautakunnan esitykseen.

Helsingin kau-
pungin museon
lautakunnan
johtosääntö.

Täyttääkseen kaupunginvaltuuston Helsingin muinaismuistolausunnalle kesäkuun 13 päivänä antaman tehtävän ³⁾ toimittaa valtuustolle ehdotuksen lautakunnan uudeksi johtosäännöksi lähetti lautakunta kirjelmässä ⁴⁾ lokakuun 14 päivältä valtuustolle sellaisen ehdotuksen.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun lausunnon asiasta vahvasti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto, samalla kun päätti että mainittua lautakuntaa oli vastedes sanottava „Helsingin kaupungin museon lautakunnaksi“ seuraavan johtosäännön:

Helsingin kaupungin museon lautakunnan johtosääntö.

1 §.

Helsingin kaupungin museon lautakunnan, jolle Helsingin kaupungin museon hoito on uskottu, tehtävänä on ottaa talteen ja koota sellaisia esineitä, jotka ovat omansa puolelta tai toiselta valaisemaan kaupungin historiaa, sen ulkoasua ja sen yhteiskuntaelämää. Sitä varten tulee lautakunnan:

koota kuvia kaupungista, osaksi hankkimalla vanhempia näköalakuvia, osaksi järjestelmällisesti kuvauttamalla sellaisia kaupunginosia, katuosia sekä huomattavampia rakennuksia, jotka joutuvat muutoksen alaisiksi tai hävitettäväiksi;

pitää, milloin käy päinsä, huolta siitä, että myöskin merkillisemmät tapaukset tulevat kuvien avulla säilytetyiksi;

koota kaupungin historialle arvokkaita esineitä, kuten muistoja kaupungissa toimineista laitoksista, muutokuvia yhteiskunnan merkkimiehistä, sivistys-

¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 206 ja seur. — ²⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 2 §. —

³⁾ Ks. tätä kert. siv. 40 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 39. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 2 §.

historiallisia esineitä yksityiskodeista kuin myöskin kaupungin historiaan kohdistuvia käsikirjoituksia ja painotuotteita, sekä kaupungissa ilmestyneet sanomalehdet; niin myös

huoltaa, että museoon hankitut kokoelmat asianmukaisesti pannaan luetteloon, järjestetään ja hoidetaan.

2 §.

Lautakuntaan kuuluu kolme kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa jäsentä, ja valitsee lautakunta yhden näistä puheenjohtajaksi.

3 §.

Lautakunta kokoontuu säännöllisesti kerran kuukaudessa, ei kuitenkaan kesäisin, ja muuten ylimääräisiin kokouksiin niin usein kuin asianhaarat vaativat, ja on jokaisessa kokouksessa pidettävä pöytäkirjaa. Vuosikertomus lautakunnan toiminnasta annetaan kaupunginvaltuustolle tammikuussa.

4 §.

Museon hoitoa valvoo lähinnä museonhoitaja, jonka kaupunginvaltuusto lautakunnan lausunnon hankittuaan valitsee. Hänen asianaan on museossa esiintyvien töiden tekeminen ja valvominen ja ylipäänsä museon etujen katsominen sekä edelleen pöytäkirjan pitäminen lautakunnan kokouksissa. Hänen tulee vähintään kahdesti viikossa, lautakunnan määrääminä aikoina, olla tavattavana museossa.

5 §.

Lautakunnan rahavaroja hoitaa museonhoitaja; kuitenkin ovat rahanmaksuääräykset lautakunnan puheenjohtajan tehtävät. Varainkäytöstä on tammikuussa annettava tili rahatoimikamariin.

6 §.

Museon palvelusväkeen, jonka lautakunta ottaa ja erottaa, kuuluu vakinaisesti palkattu, museon vieressä asuva vahtimestari sekä tarvittava tilapäinen vartijahenkilökunta.

7 §.

Museo pidetään yleisölle avoinna lautakunnan määrääminä aikoina alhaisesta, lautakunnan vahvistamasta pääsymaksusta, joka tulee museon hyväksi.

Sittenkun kaupunginvaltuusto rahasääntöä vuonna 1910 järjestäessään oli rahatoimikamarin ehdotuksesta päättänyt ¹⁾ asettaa valiokunnan lähemmin valmistelemaan kysymystä erityisten määräysten käytäntöön saattamisesta, mikäli koski sellaista henkilöiden vastaanottamista kaupungin sairaaloihin, kansakouluihin ja kasvatustaloksiin, joilla ei ole kotipaikkaoikeutta Helsingin kaupungissa, valitsi ²⁾ valtuusto mainitun valiokunnan jäseniksi herrat Lasseniuksen ja Relanderin sekä lääketieteentohtori J. Hagelstamin.

Rauennut kysymys kaupungin ulkopuolelta kotoisin olevain henkilöjen vastaanottoa kaupungin sairaaloihin y. m. koskevain määräysten antamisesta.

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 147 ja 148. — ²⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 31 §.

Valiokunta antoi sittemmin mietinnön ¹⁾ asiasta. Siinä valiokunta m. m. lausui hankkimansa selvityksen tosin osottaneen, että sairaita, joihin nähden kaupungilla ei ole ollut laillista hoitovelvollisuutta, oli joskus otettu Marian sairaalaan sekä että toisista pitäjistä kotoisin olevia kansakouluoppilaita oli, luultavasti ei kuitenkaan ylen suurta määrää, käynyt kaupungin kansakouluissa, mutta että sellaiset seikat tuskin lienevät vältettävissä Helsingin kokoisessa ja muutenkin sen asemassa olevassa kaupungissa. Niin ankarain määräysten antaminen, että niiden kiertäminen olisi aivan mahdoton, olisi tosin teoreettisesti toteutettavissa, mutta näytti enemmän kuin epävarmalta, voitaisiinko sellaisia määräyksiä käytännössä pitää voimassa loukkaamatta sangen tärkeitä eettillisiä vaatimuksia. Jos esimerkiksi pantaisiin todistus hengillepanosta nyt vaadittavan papintodistuksen sijasta sairaalaan tai kansakouluun ottamisen ehdoksi, olisi tällainen toimenpide, paitsi ettei se kuitenkaan olisi kyllin tehokas tarkoitukseensa, oleva varsin kohtuuton ainakin vastikään tänne muuttaneisiin henkilöihin nähden, joilla ei olisi tilaisuutta heti panettaa itseään täällä hengille, kun henkikirjoitus toimitetaan vain kerran vuodessa. — Mitä erittäin tuli Helsingin maalaiskuntaan, huomautti valiokunta, että se oli verukkeita tekemättä suorittanut sairasmaksut sieltä kotoisin olevain henkilöjen puolesta.

Valiokunta ehdotti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että muu toimenpide asiassa saisi raueta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi ²⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen.

Kansakoulu-
lääkärien joh-
tosääntö.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 6 päivänä 1910 oli kansakoulujohtokuntaan palauttanut ³⁾ kysymyksen kaupungin kansakoulujen sairaanhoidon uudesti järjestämisestä kahden vaihtopuolisen ehdotuksen laatimiseksi molempien tarpeelliseksi katsottujen koululääkärien johtosäännöksi, lähetti johtokunta kirjelmässä ⁴⁾ tammikuun 18 päivältä valtuustolle sellaiset ehdotukset.

Terveystoimikunnan annettua lausunnon ⁴⁾ näistä ehdotuksista päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto noudatettavaksi vahvistaa seuraavan johtosäännön:

Helsingin kaupungin kansakoululääkärien johtosääntö.

1 §.

Kansakoulujen terveysolojen valvomiseksi perustetaan kaksi lääkärinvirkaa, toinen suomenkielisiä ja toinen ruotsinkielisiä kouluja varten.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 54. — ²⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 29 §. — ³⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 98 ja 99. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 34 §.

2 §.

Koululääkärinvirat täyttää, sittenkun maistraatti on julistanut ne haettaviksi, kaupunginvaltuusto, kuultuaan kansakoulujohtokuntaa ja terveydenhoitolautakuntaa, epämääräiseksi ajaksi, mutta kuuden kuukauden irtisanomisen ehdolla; ja tulee näihin virkoihin pyrkivien näyttää omaavansa tarpeelliset tiedot kouluhygieniassa.

3 §.

Kumpaisenkin koululääkärin velvollisuutena on hänen hoitoonsa annettuihin kouluihin nähden:

- 1) olla läsnä kansakoulujohtokunnan kokouksissa;
- 2) avustaa tarkastajia, johtajia ja opettajia kaikilla terveydellisillä neuvoilla ja ohjauksilla, joihin koulujen olot saattavat antaa aiheita;
- 3) kunkin lukuvuoden alussa sitä varten vahvistetun kaavakkeen mukaisesti tutkia kaikki uudet oppilaat ja näistä tutkimuksista tehdä muistoonpanoja, jotka kirjoitetaan lomakkeille, kustakin oppilaasta erikseen, sekä huomioltensa perusteella antaa luokkaopettajille tarpeenmukaisia ohjeita sairaaloihin lapsiin nähden;
- 4) pitää erikoisen huomion alaisina lapsia, jotka ovat henkisesti kehitymättömiä tai tylsämielisiä;
- 5) käydä jos suinkin mahdollista neljästi vuodessa kullakin luokalla ja tutkia ne lapset joiden tutkiminen katsotaan tarpeelliseksi;
- 6) tutkia oppilaan kotioloja, kun koulun tai oppilaan terveysolot sitä vaativat;
- 7) valvoa opetuksen hygieniää sekä erittäin pitää silmällä voimistelun opetusta;
- 8) tarkastaa koulutalojen terveydellisiä oloja, varsinkin puhtaanapitoon ja tuulluttamiseen nähden sekä kulkutautien aikana erikoisesti kiinnittää huomiota näihin seikkoihin ja terveydentilaan kouluissa;
- 9) olla lukukausien aikana kolmasti viikossa kansakoulujohtokunnan hyväksymänä aikana tavattavana kansakoulujen kansliassa;
- 10) antaa lukuvuoden päätyttyä kertomus toiminnastaan; sekä
- 11) antaa terveydenhoitolautakunnalle kuukausittain ilmoituksia kouluissa esiintyvistä tulirokko-, tuhkarokko-, kurkkumätä-, hinkuyskä- ja isorokkotaudintapauksista sekä sitä paitsi, milloin terveydenhoitolautakunta katsoo siihen syytä olevan, muista esiintyvistä tarttuvista taudeista, kuin myöskin näiden tautien aiheuttamista terveydellisistä toimenpiteistä.

4 §.

Kansakoulujen johtokunnalla on oikeus myöntää koululääkärille virkavapautta ja ottaa hänelle viransijainen korkeintaan kuukaudeksi; pitempikäikaisen virkavapauden myöntäminen on kaupunginvaltuuston asia.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan lokakuun 11 päivänä 1910 oli päättänyt asettaa kaupungin teknillisten laitosten

Kaupungin
teknillisten
laitosten halli-

tuksen ohjesääntö ja näiden laitosten toimitusjohtajain johtosääntö.

yhteisen hallituksen sekä samalla antanut ¹⁾ hallituksen tehtäväksi valtuustolle lähettää ehdotuksen hallituksen ohjesäännöksi ynnä sen virkamiesten johtosäännöiksi, lähetti hallitus kirjelmässä ²⁾ helmikuun 8 päiväältä valtuustolle ehdotuksen tuollaiseksi ohjesäännöksi.

Rahatoimikamarin annettua asiasta lausunnon ²⁾ palautti ³⁾ kaupunginvaltuusto sen hallitukseen, jotta se laatisi ehdotuksen teknillisten laitosten toimitusjohtajain johtosäännöksi.

Hallituksen lähetettyä valtuustolle tuollaisen ehdotuksen ⁴⁾ sekä rahatoimikamarin annettua siitä lausunnon ⁵⁾ esitti hallitus kirjelmässä ⁶⁾ joulukuun 13 päiväältä, että kaupunginvaltuusto, luopumalla asiasta aikaisemmin tekemästään päätöksestä, päättäisi että teknillisten laitosten toimitusjohtajat eivät ole mainittujen laitosten hallituksen jäseniä.

Ennen muuhun toimenpiteeseen ryhtymistä asiassa päätti ⁷⁾ kaupunginvaltuusto painattaa viimeksi mainitun esityksen.

Liikennekonttorin virkain täyttämisen.

Täytettäessä alempana mainittuja liikennekonttorin virkoja valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto niihin seuraavat henkilöt, nimittäin: nuoremmiksi kirjureiksi, tammikuun 1 päivästä lukien, apulaisvaakamestari F. A. Ekebomin ja konttorikirjoittaja I. H. Lagerströmin, nuoremmaksi kassanhoitajaksi konttorikirjoittaja H. H. Konsinin, vanhemmiksi konttorikirjoittajiksi neidit J. S. Gummeruksen ja E. E. Nordströmin, nuoremmiksi konttorikirjoittajiksi neidit H. J. Wallénin ja V. M. Strömbergin sekä apulaisvaakamestariksi ylioppilas G. E. A. Tidermanin.

Virkaero liikennekonttorin konttorikirjoittajalle sekä konttorin virkain jälleen täyttämisen.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto liikennekonttorin vanhemmalle konttorikirjoittajalle neiti E. E. Nordströmille eron hänen konttorikirjoittajatoimestaan, syyskuun 1 päivästä lukien, sekä valitsi samasta ajasta lähtien mainittuun konttoriin vanhemmaksi konttorikirjoittajaksi nuoremman konttorikirjoittajan neiti H. J. Wallénin ja nuoremmaksi konttorikirjoittajaksi neiti S. Favorinin.

Kaupungin-asemakaava-arkkitehdinviran täyttämisen.

Kaupungin-asemakaava-arkkitehdinviran vakinaiseksi pitäjäksi valitsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto arkkitehti B. Jungin, velvoittaen hänet alistumaan virkaan liittyviin tehtäviin nähden ehkä toimeenpantaviin muutoksiin.

Rakennuskonttorin puhtaana-pito- ja kamreeriosaston johtajanviran täyttämisen.

Rakennuskonttorin puhtaana-pito- ja kamreeriosaston johtajanviran vakinaiseksi johtajaksi valitsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto herra J. Sjöholmin, velvoittaen hänet alistumaan virkaan liittyviin tehtäviin nähden ehkä toimeenpantaviin muutoksiin.

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 179 ja seur. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 19 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — ⁵⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 64. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 72. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 25 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 17 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 41 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 29 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 30 §.

Rakennuskonttorin kamreeriosaston johtajaksi valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto herra G. Hallin, velvoittaen hänet alistumaan virkaan liittyviin tehtäviin nähden ehkä toimeenpantaviin muutoksiin.

Täytettäessä kaupungin hiljattain perustetun vähävaraisten oikeusaputoimiston ²⁾ oikeusavustajan ja oikeusavustajan apulaisen virkoja valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto varatuomari G. Poppiuksen oikeusavustajaksi ja varatuomari W. Beckerin oikeusavustajan apulaiseksi.

Kaupungin hiljattain perustetun revisionikonttorin ⁴⁾ kaupunginreviisorin- ja reviisorinvirkoja täytettäessä valitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto kaupunginreviisoriksi laamanni T. J. Boismanin ja revii-soriksi kaupunginkirjanpitäjän, kapteeni G. Winterin.

Jälleen täytettäessä kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin avonaista johtajanvirkaa valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto siihen mainitun laboratorin assistentin, insinööri J. R. Dillströmin.

Täytettäessä kaupungin vaivaihoidon väliaikaista ylitarkastajanvirkaa ⁷⁾ valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto siihen ent. kuvernöörin I. Gordien.

Täytettäessä hiljattain perustettuja kaupungin kansakoululääkäriinvirkoja ⁹⁾ valitsi ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto lääketieteentohtori M. Oker-Blomin suomalaisten sekä lääketieteentohtori R. Sieversin ruotsalaisten kansakoulujen lääkäriksi.

Täytettäessä hiljattain perustettua kaupunginkirjaston kirjastonhoitajan apulaisvirkaa ¹¹⁾ valitsi ¹²⁾ kaupunginvaltuusto siihen filosofiankandidaatti V. Kilven.

Yövärtija K. Laineen hakemuksen päästä Ruoholahden viereisen ranta-alueen vartijaksi sekä saada lupa sinne teettää vartijan-asunnon kaupunginvaltuusto epäsi ¹³⁾.

Helsingin kauppavaltuutettujen kirjelmässä helmikuun 27 päivältä tehdyn esityksen johdosta, että kaupunginvaltuusto valitsisi kaksi jäsentä kaupungin pörssilaitoksen uudesti järjestämistä varten asetettavaan komiteaan, valitsi ¹⁴⁾ valtuusto mainittuun komiteaan herrat Ramsayn ja Schybergsonin.

Kirjelmässä maaliskuun 4 päivältä lähetti ¹⁵⁾ maistraatti kaupunginvaltuuston tiedoksi jäljennöksen k. senaatin siviilitoimituskunnan kirjeestä läänin kuvernöörille joulukuun 20 päivältä 1910,

Oikeusaputoimiston oikeusavustajanvirkein täyttämisen.

Kaupungin revisionikonttorin reviisorinvirkein täyttämisen.

Terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajanviran jälleen täyttämisen.

Kaupungin vaivaihoidon väliaikaisen ylitarkastajanviran täyttämisen.

Kaupungin kansakoululääkärien virkein täyttämisen.

Kaupunginkirjaston kirjastonhoitajan apulaisviran täyttämisen.

Evätty hakemuksen rantavartijan toimeenottamisesta.

Komitea Helsingin pörssilaitoksen uudesti järjestämistä varten.

Valtioapu Val-konauha-yhdistykselle.

¹⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 31 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 206 ja seur. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 39 §. — ⁴⁾ Ks. tätä kert. siv. 209 ja seur. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 6 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 19 §. — ⁷⁾ Ks. tätä kert. siv. 215. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 18 §. — ⁹⁾ Ks. tätä kert. siv. 232 ja 233. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 19 §. — ¹¹⁾ Ks. tätä kert. siv. 216 ja 217. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 30 p. 3 §. — ¹³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 9 §. — ¹⁴⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 19 §. — ¹⁵⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 7 §.

joka kirje koski Valkonauha-yhdistykselle myönnettyä valtioapua sen täällä voimassa pitämiä kahta lasten turvakotia ¹⁾ varten.

Lupa Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle lainan ottamiseen.

Kirjelmässä ²⁾ maaliskuun 28 päivältä pyysi Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunta lupaa saada mainitussa kirjelmässä lähemmin mainittuja talorakennuksia sekä aikaisempain kiinnityslainain, yhteensä 220,000 markan, konverttausta varten ottaa uuden, enintään 475,000 markan suuruisen kiinnityslainan.

Rahatoimikamarin annettua siltä vaaditun ³⁾ lausunnon ²⁾ asiasta myöntyi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto äänestettyään johtokunnan anomukseen.

Kaupungin voikauppaa koskeva esitysehdotus.

Kaupunginvaltuustolle annetussa esitysehdotuksessa ehdotti herra Häggman, että valtuusto antaisi terveydenhoitolautakunnan toimeksi heti laatia tarkan selvityksen sekä kaupungin voikaupasta yleensä että voivastikkeiden valmistuksestakin ja valtuustolle tehdä ehdotuksen niiksi toimenpiteiksi, joita sellainen tutkimus aiheuttaisi.

Kaupunginvaltuusto pani esitysehdotuksen pöydälle ⁵⁾ johonkin seuraavaan kokoukseen, minkä ohessa valmistusvaliokunta sai toimekseen ehdottaa, miten esitysehdotusta olisi valmisteltava.

Tervehdyssähkösanoma.

Vaasan kaupungin perustamisen kolmisatavuotismuiston johdosta päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto lähettää tervehdyssähkösanoman Vaasan kaupunginvaltuustolle.

Muistosanoja.

Herra Lundeniuksen kuoleman johdosta lausui kaupunginvaltuuston puheenjohtaja syyskuun 5 päivänä ⁷⁾ pidetyssä kokouksessa muutamia muistosanoja vainajasta sekä ilmoitti laskeneensa valtuuston puolesta seppeleen herra Lundeniuksen hautajaisissa.

Satavuotismuisto Helsingin julistamisesta pääkaupungiksi.

Kirjelmässä syyskuun 7 päivältä kiinnitti rahatoimikamari kaupunginvaltuuston huomiota siihen, että vuonna 1912 sata vuotta oli kulunut siitä, kun Helsinki ^{maaliskuun 27} ^{huhtikuun 8} päivänä 1812 annetulla k. käskykirjeellä julistettiin maamme pääkaupungiksi, sekä esitti, eikö kaupunginviranomaisten olisi muistomerkin pystyttämällä taikka muulla sopivaksi havaitulla tavalla juhlittava tämän toimenpiteen muistoa.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁸⁾ kaupunginvaltuusto antaa erikoisvaliokunnalle, johon valittiin herrat Ramsay ja Mattsson, todellinen valtioneuvos A. Gripenberg, pormestari A. Aminoff sekä valtioarkistonhoitaja R. Hausen, toimeksi asiaa valmisteltuaan tehdä valtuustolle ehdotuksen siitä.

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 197. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — ³⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 13 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 23 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 37 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 1 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 1 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. syysk. 19 p. 17 § ja marrask. 14 p. 34 §.

Valiokunta ehdotti sittemmin:

että kaupunginvaltuusto antaisi rahatoimikamarin toimeksi sopia filosofiantohtori S. Nordenstrengin kanssa huhtikuun 8 päiväksi 1912 julkaistavan juhlakirjoituksen laatimisesta, joka sisältäisi suppean kuvauksen kaupungille tärkeimmistä tapahtumista kuluneiden sadan vuoden aikana; sekä

että valtuusto, samalla kun tekisi periaatteellisen päätöksen Helsingin kaupungin historian kirjoittamisesta, antaisi valmistusvaliokunnan toimeksi laatia ja tarkoitusta varten pidettävässä juhallisessa kaupunginvaltuuston kokouksessa vastamainittuna päivänä esittää valtuustolle täydellisen ehdotuksen mainitun päätöksen toteuttamiseksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä päätti ¹⁾ kaupunginvaltuusto 22 äänellä 18 vastaan, jotka annettiin valiokunnan ehdotuksen hyväksymisen puolesta, että mihinkään toimenpiteisiin puheena olevan satavuotismuiston johdosta ei ryhdyttäisi.

Kirjelmässä joulukuun 16 päivältä lähetti ²⁾ maistraatti valtuustolle kenraalikuvernööriltä saapuneen kiertokirjeen, jossa kiellettiin virallisesti viettämästä satavuotismuistoa Viipurin läänin jälleen yhdistämisestä muuhun Suomeen.

Kielto viettää satavuotismuistoa Viipurin läänin jälleen yhdistämisestä muuhun Suomeen.

Sittenkun kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 13 päivänä 1910 oli antanut ³⁾ erikoisvaliokunnan toimeksi laatia ja valtuustolle lähettää ehdotuksen valtuuston annettavaksi lausunnoksi maistraatin uuden työjärjestyksen ehdotuksesta, antoi valiokunta mietinnön ⁴⁾ asiasta sekä esitti, että kaupunginvaltuusto puoltaisi puheena olevaa työjärjestyksen ehdotusta mietinnön oheisessa ehdotuksessa lähemmin esitetyin muutoksin ja lisäyksin.

Lausunto maistraatin uuden työjärjestyksen ehdotuksesta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä hyväksyi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto valiokunnan esityksen.

Kirjelmässä tammikuun 14 päivältä oli maistraatti vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa, eikö olisi syytä kaupungin pikaajurien voimassa olevien järjestyssääntöjen 5 §:ään tehdä seuraava lisäys:

Lausunto pikaajurien järjestyssääntöihin ehdotetusta lisäyksestä.

Ajaessa saa käyttää ainoastaan n. s. englantilaismallista piiskaa.

Asiaa esiteltäessä päätti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto maistraatille ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut mitään muistuttamista sitä vastaan että ehdotettu lisäys tehdään edellä mainittuihin järjestyssääntöihin.

1) Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 10 §. — 2) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 31 §. — 3) Ks. 1910 vuod. kert. siv. 197. — 4) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — 5) Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 1 §. — 6) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 10 §.

Lausunto kaupungin automobiililiikenteen y. m. järjestyssääntöehdotuksesta.

Maistraatti oli kaupunginvaltuustolta vaatinut lausuntoa kahdesta kaupungissa harjoitetun automobiililiikenteen sekä ammattimaisen automobiililiikenteen järjestyssääntöjen ehdotuksesta sekä niinkään ehdotuksista taksoiksi taksametriautomobiililla ajosta kaupungissa ynnä automobiilien katsastuksesta ja automobiilinkuljettajain tutkimisesta.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli asettamalleen ¹⁾ erikoisvaliokunnalle, johon kuuluivat herrat Engström, F. von Wright ja Walldén, antanut toimeksi ehdotuksen laatimisen pyydytyksi lausunnoksi sekä valiokunta oli laatinut mietinnön ²⁾ asiasta, päätti ³⁾ valtuusto antaa lausuntonsa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti, paitsi mikäli koski automobiilien kulkunopeutta, johon nähden valtuusto lausui, että suurin luvallinen kulkunopeus tunnissa päiväsaikaan olisi määrätävä: henkilöliikennettä varten aiotun automobiilin ja kevyen tavara-autobiilin, n. s. pakettiautobiilin, 20 kilometriksi, 1,500 kilogrammaa kevyempäin varsinaisten tavara-autobiilien 15 kilometriksi sekä muiden tavara-autobiilien 10 kilometriksi, minkä ohessa valtuusto esitti, että ehdotetut korvaukset autobiilien katsastuksesta huojustettaisiin kumpikin puoleen määräänsä.

Lausunto terveydenhoito- ja palojärjestysten sekä järjestyssääntöantamisen ta huvilayhdyskunnille.

Läänin kuvernöörin vaatimaksi lausunnoksi ehdotetun terveydenhoitojärjestyksen antamisesta Malmbyn—Staffansbyn huvilayhdyskunnalle, palojärjestysten antamisesta Brändön, Dickursbyn, Boxbackan, Malmbyn—Staffansbyn ja Sockenbackan huvilayhdyskunnille sekä järjestyssääntöantamisesta Sockenbackan huvilayhdyskunnille, jotka kaikki yhdyskunnat sijaitsivat Helsingin pitäjässä, päätti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa, että mainittujen terveydenhoito- ja palojärjestysten sekä järjestyssääntöantaminen ei kohdannut estettä kaupungin puolelta.

Lausunto „paketti-iltamain“ oikeasta laadusta.

Läänin kuvernöörin vaatimaksi lausunnoksi kaupungin v. t. poliisimestarin esityksen johdosta, että hankittaisiin selvitys „paketti-iltama“ nimisten huvitusten oikeasta laadusta, päätti ⁵⁾ kaupunginvaltuusto ilmoittaa että, koska kysymys tarkoitti arpajaisista ja uhkapelistä voimassa olevain lainsääntösten tulkintaa eikä valtuustolla ollut mitään tekemistä mainittujen lainsääntösten soveltamisen kanssa, valtuusto ei katsonut asiakseen antaa pyydytyä lausuntoa.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeuden hakemusten johdosta.

Puoltavan lausunnon antoi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 12 tapauksessa Suomen kansalaisoikeutta tarkoittavista hakemuksista.

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 53 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — ³⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 13 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 7 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 8 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 2 §, helmik. 21 p. 1 §, maalisk. 21 p. 4 §, huhtik. 4 p. 3 §, huhtik. 25 p. 1 ja 2 §, kesäk. 13 p. 12 §, syysk. 5 p. 11 ja 12 §, syysk. 19 p. 5 ja 6 § sekä lokak. 3 p. 5 §.

57 tapauksessa puolsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto myöntymistä ulkomaalaisten tekemiin hakemuksiin saada kaupungissa harjoittaa elinkeinoa.

Puoltavan lausunnon antoi ²⁾ kaupunginvaltuusto 2 tapauksessa ulkomaalaisten tekemistä hakemuksista saada omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta kaupungissa.

Niinikään antoi kaupunginvaltuusto puoltavan lausunnon hakemuksista, jotka tarkoittivat kaupan harjoittamista kaupungissa 2 tapauksessa myrkyllisillä aineilla ³⁾, 4 tapauksessa kaustisella soodalla ⁴⁾ ja 1 tapauksessa lipeäkiivellä ⁵⁾.

Sitä vastoin ehdotti ⁶⁾ kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa evättäväksi hakemusta saada kaupungissa yleisön käytettävänä pitää biljaardia.

Puoltavan lausunnon antoi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto 6 tapauksessa hakemuksista saada harjoittaa palo- ja väkiviinan tukku-kauppaa.

Hakemuksista saada toiselle siirtää yksityishenkilölle tai yhtiölle myönnetyn oikeuden väkiviinajuo- main vähittäismyyntiin antoi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto 4 tapauksessa puoltavan lausunnon.

Väkiviinajuo- main anniskelu-oikeutta tarkoittavista hakemuksista antoi kaupunginvaltuusto 3 tapauksessa puoltavan ⁹⁾ ja 2 tapauksessa epäävän ¹⁰⁾ lausunnon, minkä ohessa valtuusto 4 tapauksessa puolsi ¹¹⁾ myöntymistä toiselle henkilölle myönnetyn tuollaisen oikeuden siirtämistä tarkoittaviin hakemuksiin.

Saatuaan maistraatilta vastaanottaa 81 hakemusta luvan myöntämisestä mallasjuo- main vähittäismyyntiin kesäkuun 1 päivän 1911 ja saman päivän 1913 välisenä aikana ynnä v. t. poliisimestarin lausunnon hakemuksista sekä väkiviina- ja mallasjuoma-asiain valmistelua varten asetetun erikoisvaliokunnan mietinnön ¹²⁾ asiasta

Lausuntoja elinkeino-oikeutta ja kiinteän omaisuuden omistamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja myrkyllisten aineiden y. m. kauppaamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja biljaardin pitolupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja palo- ja väkiviinan tukku-kaupan harjoittamislupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja väkiviinajuo- main vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja väkiviinajuo- main anniskelulupaa tarkoittavista hakemuksista.

Lausuntoja mallasjuo- main vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista.

¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 1, 38 ja 39 §, tammik. 31 p. 2—4 §, helmik. 21 p. 42 §, maalisk. 7 p. 4—7 §, maalisk. 21 p. 1 ja 2 §, huhtik. 25 p. 3—8 §, toukok. 9 p. 18—20 §, toukok. 30 p. 3 ja 4 §, kesäk. 13 p. 8—11 §, syysk. 5 p. 2—10 §, syysk. 19 p. 1—4 §, lokak. 3 p. 1 ja 2 §, lokak. 17 p. 2 §, lokak. 31 p. 1—4 §, marrask. 14 p. 2—4 §, marrask. 28 p. 2—4 §, jouluk. 22 p. 14 ja 15 § sekä jouluk. 30 p. 4 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 5 § ja toukok. 30 p. 5 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 3 § ja maalisk. 21 p. 3 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 2 §, huhtik. 25 p. 9 ja 10 § sekä syysk. 19 p. 7 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 28 p. 5 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 33 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 3 §, helmik. 21 p. 5 §, toukok. 9 p. 27—29 § ja syysk. 5 p. 34 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. helmik. 21 p. 4 ja 6 §, toukok. 9 p. 16 § ja jouluk. 22 p. 16 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 6 §, toukok. 9 p. 22 § ja syysk. 5 p. 17 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 6 § ja huhtik. 4 p. 5 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 5 §, toukok. 9 p. 21 §, jouluk. 12 p. 9 § ja jouluk. 30 p. 5 §. — ¹²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

päätti 1) kaupunginvaltuusto puoltaa myöntymistä 74:ään edellä mainituista hakemuksista, mutta sitä vastoin ehdottaa muut 7 hakemusta evättäviksi.

Sitä paitsi antoi kaupunginvaltuusto 3 tapauksessa puoltavan 2) ja 1 tapauksessa epäävän 3) lausunnon mainitun laatusista hakemuksista, minkä ohessa valtuusto 4 tapauksessa puolsi 4) myöntymistä hakemuksiin toiselle henkilölle myönnetyn mallasjuomain vähittäismyyntioikeuden siirtämisestä.

1 tapauksessa kaupunginvaltuusto puolsi 5) ja 1 tapauksessa ehdotti evättäväksi 6) mallasjuomain anniskeluoikeutta tarkoittavat hakemukset.

Lausuntoja mallasjuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista.
Lausuntoja viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeutta tarkoittavista hakemuksista antoi kaupunginvaltuusto 5 tapauksessa puoltavan 7) ja 4 tapauksessa epäävän 8) lausunnon, minkä ohessa valtuusto 1 tapauksessa puolsi 9) ja 9 tapauksessa ehdotti evättäväksi 10) hakemuksia toiselle henkilölle myönnetyn tuollaisen oikeuden siirtämisestä.

Lausunto viinien y. m. vähittäismyyntioikeuden epäyksen johdosta tehdystä valituksesta.

Yhdessä tapauksessa vaati 11) kaupunginvaltuusto hyljättäväksi valitusta, joka oli tehty viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyyntioikeuden epäystä koskevan maistraatin päätöksen johdosta.

Lausuntoja viinien y. m. anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista.
Väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, mallasjuomain anniskelun sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäiskauden järjestämisen ynnä ensiksi mainitun liiketoiminnan yksinoikeuden pitentäminen.

Viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain anniskeluoikeutta tarkoittavista hakemuksista antoi kaupunginvaltuusto 1 tapauksessa puoltavan 12) ja 1 tapauksessa epäävän 13) lausunnon.

Kun se kahden vuoden aika, joksi maistraatti oli myöntänyt väkiviinajuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksia, päättyisi kesäkuun 1 päivänä 1912, oli maistraatti kirjelmässä marraskuun 4 päivältä m. m. paloviinan ja muiden poltettujen tai tislattujen väkiviinajuomain myynnistä kesäkuun 9 päivänä 1892 annetun asetuksen 6 §:n johdosta, jättänyt kaupunginvaltuuston päätettäväksi, olisiko ja kuinka monta tuollaista oikeutta seuraavaksi myyntikaudeksi, luettuna ensinmainitusta päivästä samaan päivään vuonna 1914, luovutettava sekä missä seuduin kaupunkia vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja ei saisi olla.

1) Valt. pöytäk. huhtik. 4 p. 7 §. — 2) Valt. pöytäk. huhtik. 25 p. 12 § sekä toukok. 30 p. 12 ja 13 §. — 3) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 14 §. — 4) Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 23 §, syysk. 5 p. 16 § sekä marrask. 14 p. 5 ja 6 §. — 5) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 17 §. — 6) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 6 §. — 7) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 6—10 §. — 8) Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 11 ja 11 a § sekä syysk. 5 p. 13 ja 15 §. — 9) Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 16 §. — 10) Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 41 §, toukok. 9 p. 15, 17, 24 ja 26 §, syysk. 5 p. 14 ja 16 §, marrask. 14 p. 7 § ja jouluk. 22 p. 17 §. — 11) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 18 §. — 12) Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 17 §. — 13) Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 6 §.

Edelleen oli maistraatti samassa kirjelmässä mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisestä huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 10 §:n säännökseen nähden pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, olisiko ja kuinka monta tuollaisten juomain anniskelu-oikeutta edellä mainituksi ajanjaksoksi luovutettava sekä mihin kaupungin seutuun anniskelupaikkoja ei saisi sijoittaa.

Lisäksi oli maistraatti edellä mainitussa kirjelmässä eräistä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain kaupan rajoituksesta toukokuun 2 päivänä 1895 annetun asetuksen 2 §:n säännöksen johdosta pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa siitä, olisiko ja kuinka monta mainitun laatuista oikeutta annettava seuraavaksi myyntikaudeksi, edellä mainitulla tavalla lukien, sekä missä osissa kaupunkia vähittäismyyntipaikkoja ei saisi olla.

Maistraatti oli kirjelmän oheen pannut poliisimestarin näistä asioista antamat lausunnot, joissa ehdotettiin, että alue, jossa puheena olevia oikeuksia tulisi myönnettäväksi, saisi pysyä ennallaan sekä että oikeuksia annettaisiin sama lukumäärä kuin paraikaa kuluvana myyntikautena.

Lopuksi oli maistraatti kaupunginvaltuustolle niinikään lähettänyt Helsingin anniskeluosakeyhtiön johtokunnan valtuustolle osotetun kirjelmän lokakuun 26 päivältä, jossa ilmoitettiin että, jos väkiviinajuomain anniskelu ja myynti kaupungissa edelleen pysytettäisiin yksinoikeutena kesäkuun 1 päivän 1912 ja saman päivän 1914 välisenä kaksivuotiskautena, oli yhtiö halukas jatkamaan mainitun yksinoikeuden käyttämistä.

Asianomaisen valiokunnan annettua mietinnön ¹⁾ näistä asioista ja eräistä kaupunginvaltuustolle asiassa tehdyistä esityksistä sekä sittenkun valtuustolle lisäksi oli annettu esityksiä asiasta, näiden joukossa eräs herra Ehrnroothin y. m. allekirjoittama ²⁾, päätti ³⁾ valtuusto palauttaa asian valiokuntaan edelleen valmisteltavaksi.

Valiokunta antoi sittemmin uuden mietinnön ⁴⁾ asiasta, minkä jälkeen kaupunginvaltuusto pani asian pöydälle ⁵⁾ sekä antoi erikoisvaliokunnalle, johon valittiin herrat Lundqvist, Lassenius, Häggman ja Walldén ynnä esittelijäsihteeri A. Listo, toimeksi valtuustolle tehdä ne sekä viinien että väkevämpäin väkiviinajuomain myyntiä koskevat ehdotukset, jotka asiasta hankitun lisäselvityksen johdosta näyttivät oikeutetuilta.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli tarkastettava kaupungin 1912 vuoden meno- ja tulosääntöehdotus, valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto

Budjettivaliokunnan jäsenten vaali.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 55. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 61. — ³⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 23 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 67. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 19 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 30 §.

herrat Alfthanin, Wallensköldin, Ziliacuksen, af Forselleksen, Stenrothin, Tallbergin ja F. von Wrightin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten vaali.

Niinikään valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehiksi vuodeksi 1911 herrat Häggmanin ja Wiggin sekä pörssivälittäjä A. Grönbergin ja kauppias A. E. Sundströmin ynnä näiden varamiehiksi insinööri B. Huberin ja konttorinjohtaja K. E. Grönlundin.

Jäsenen vaali valiokuntaan, jonka tuli käsitellä kysymystä kaupungin poliitikasta huvilayhdyskuntia kohtaan.

Jäseneksi valiokuntaan, joka oli asetettu pohtimaan kysymystä mitä politiikkaa kaupungin olisi noudatettava läheisyydessään sijaitsevia huvilayhdyskuntia ²⁾ kohtaan, valitsi ³⁾ kaupunginvaltuusto herra Lundeniuksen sijaan, joka oli kuolemalla eronnut, herra Stenrothin.

Ehdotettu holhouslautakunnan puheenjohtaja.

Holhouslautakunnan puheenjohtajaksi vuosiksi 1912—1915 ehdotti ⁴⁾ kaupunginvaltuusto raastuvanoikeudelle esittelijäsihteeri J. A. Nordmania.

Jäsenen vaali kasvatustalokuntaan.

Kasvatustalokunnan jäseneksi 1911 vuoden loppuun valitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto koulunjohtajatar S. Häggmanin sijaan, joka oli kuollut, kansakoulunopettajatar B. von Nandelstadhin.

Jäsenten vaali Helsingin kaupungin museon lautakuntaan.

Niinikään valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto jäseniksi Helsingin kaupungin museon lautakuntaan vuosiksi 1912—1914 valtioarkistonhoitajan R. Hausenin, filosofiantohtori K. K. Meinanderin sekä arkkitehti M. Schjerfbeckin.

Jäsenten vaali oikeusapulautakuntaan.

Edelleen valitsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto jäseneksi päätettyyn oikeusapulautakuntaan ⁸⁾ 1913 vuoden loppuun herra Almqvistin, professori W. Chydeniuksen ja oikeusneuvosmies W. F. Heimbürgerin sekä lautakunnan varajäseniksi vuodeksi 1911 varatuomari K. Sundmanin ja lakitieteentohtori K. Ignatiuksen.

Vapautuksia vaivashoitohallituksen jäsenyydestä ja uusien jäsenten vaali.

Tehtyjen hakemusten johdosta vapautti ⁹⁾ kaupunginvaltuusto kauppias Th. Studen ja tohtorinrouva F. Hultin olemasta vaivashoitohallituksen jäsenenä ja valitsi jäseniksi heidän sijaansa ent. kuvernöörin I. Gordien 1912 vuoden sekä leskivaltioneuvoksetar A. Öhmanin 1911 vuoden loppuun.

Vapautus vaivashoitohallituksen varajäsenyydestä ja uuden varajäsenen vaali.

Tehdyn hakemuksen johdosta vapautti ¹⁰⁾ kaupunginvaltuusto kenraalimajuri H. Åkermanin olemasta vaivashoitohallituksen varajäsenenä sekä valitsi varajäseneksi hänen sijaansa luutnantti E. G. Poppiuksen 1911 vuoden loppuun.

Jäsenen vaali uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikuntaan.

Jäseneksi uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikuntaan valitsi ¹¹⁾ kaupunginvaltuusto hovineuvos C. Nummelinin sijaan, joka oli kuollut, ent. protokollasihteerin B. Wasastjernan.

¹⁾ Valt. pöytäk. lokak. 17 p. 31 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. siv. 149. — ³⁾ Valt. pöytäk. syysk. 5 p. 50 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 15 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. marrask. 3 p. 21 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 22 p. 34 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 21 p. 22 §. — ⁸⁾ Ks. tätä kert. siv. 206 ja seur. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. tammik. 31 p. 24 § ja huhtik. 4 p. 20 §. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. toukok. 9 p. 5 §. — ¹¹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 16 §.

Jäseniksi kansakoulujohtokuntaan valitsi ¹⁾ kaupunginvaltuusto elokuun 1 päivään 1912 asti eversti E. Bæckmanin sijaan, joka oli kuollut, protokollasihteeri K. Malinin sekä ensintulevaksi kolmi-vuotiskaudeksi filosofiantohtori O. Mantereen ja kamreeri H. Bengelsdorffin.

Jäsenten vaali
kansakoulu-
johtokuntaan.

Sittenkun kaupunginvaltuusto oli valitsijamiehiksi kaupungin kansakoulupiirien kouluneuvostojen jäseniä lukuvuodeksi 1911—12 valitsemaan valinnut ²⁾ herrat Groundstrøemin, Krogiuksen, Wiggin, Hertzbergin ja Tolletin sekä valitsijamiehet olivat valtuustolle antaneet mainittuun tehtävään valitsemainsa henkilöjen luettelon, päätti ³⁾ valtuusto lähettää sanotun luettelon kansakoulujohtokunnalle.

Jäsenten vaali
kaupungin
kansakoulu-
piirien koulu-
neuvostoihin.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1911 vuoden tilejä tarkastamaan valitsi ⁴⁾ kaupunginvaltuusto herra A. F. Lindbergin ja professori E. Nordströmin.

Sedmigrad-
skyn pienten-
lastenkoulun
ja Marian
turvakodin
tilintarkasta-
jain vaali.

Jäseniksi siihen valiokuntaan, jonka tuli valmistella väkiviina- ja mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain myyntiä koskevia asioita, valitsi ⁵⁾ kaupunginvaltuusto herrat Lundqvistin, Polónin, Lasseniuksen, Salingren ja Lindelöfin.

Valiokunnan
valitseminen
väkiviina- ja
mallasjuomain
sekä viinien
y. m. myyntiä
koskevia asi-
oita valmistele-
maan.

Samaten valitsi ⁶⁾ kaupunginvaltuusto Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1910 vuoden tilejä tarkastamaan kaupunginkassanhoitaja S. Ehrstedtin.

Helsingin an-
niskeluosake-
yhtiön tilin-
tarkastajan
vaali.

Edelleen valitsi ⁷⁾ kaupunginvaltuusto jäseniksi valiokuntaan, jonka oli annettava ehdotus Helsingin anniskeluosakeyhtiön 1910 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi, herrat Heikelin, Rosenqvistin, V. von Wrightin, Pesosen ja Ehrnroothin.

Voittovarain
valiokunnan
jäsenten vaali.

Jäseniksi valiokuntaan, jonka oli jaettava vuodelta 1911 apurahoja kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta, valitsi ⁸⁾ kaupunginvaltuusto herrat A. F. Lindbergin, Pesosen, Wiggin, Groundstrøemin ja V. von Wrightin.

Valiokunnan
valitseminen
jakamaan apu-
rahoja kunnol-
lisen palvelus-
väen palkitse-
misrahastosta.

Puheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi kaupungin lautakuntaan ja hallituksiin niiden henkilöjen sijaan, jotka 1911 vuoden päättyessä olivat erovuoroiset taikka kuolleet, valitsi ⁹⁾ kaupunginvaltuusto:

Kaupungin lau-
takuntain ja
hallitusten pu-
heenjohtajain,
jäsenten ja
varajäsenten
vaalit.

rahatoimikamariin: puheenjohtajaksi todellisen valtioneuvoksen A. Gripenbergin, varapuheenjohtajaksi ent. protokollasihteerin B. Wasastjernan, jäseniksi ent. senaattorin C. Almqvistin ja pankin-

¹⁾ Valt. pöytäk. toukok. 30 p. 29 § ja kesäk. 13 p. 32 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 44 §. — ³⁾ Valt. pöytäk. lokak. 3 p. 27 §. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. kesäk. 13 p. 33 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. tammik. 10 p. 4 §. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. tammik. 17 p. 32 §. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. maalisk. 7 p. 22 §. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. marrask. 14 p. 33 §. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. jouluk. 12 p. 7 §.

johtaja H. Hertzbergin, viimeksi mainitun ent. pormestarin L. Cajandervainajan sijaan, sekä varajäseniksi kamarineuvos N. B. Grotenfeltin, yli-insinööri, filosofiantohtori K. R. von Willebrandin ja insinööri H. Liliuksen;

kaupungin yleisten töiden hallitukseen: jäseneksi kauppias J. Tallbergin sekä varajäseniksi konsuli K. Stockmannin ja insinööri C. Enckellin;

työväenasiain lautakuntaan: jäseneksi aktuaari O. Groundströemin ja varajäseneksi vakuutustarkastaja O. Hallsténin;

kunnan työväilitystoimiston johtokuntaan: puheenjohtajaksi filosofiantohtori S. Ivalon ja hänen varamiehekseen toimittaja E. Erkon, jäseniksi rakennusmestari J. Ahteen ja kirvesmies Th. Lillqvistin sekä varajäseniksi rakennusmestari B. Willmanin ja työmies K. E. Satamavuoren;

kasvatustaloutakuntaan: jäseniksi lääketieteellisensiaatin, vapaaherra E. Cedercreutzin ja neiti B. von Nandelstadin;

oikeusapulautakuntaan: varajäseniksi lakitieteentohtori K. Ignatiuksen ja varatuomari K. Sundmanin;

palotoimikuntaan: jäseniksi insinööri H. Mäklinin ja arkkitehti B. W. Blomin sekä varajäseniksi aistivalliskoulutarkastaja V. Forsiuksen ja johtaja J. Rundqvistin;

terveydenhoitolautakuntaan: puheenjohtajaksi professori O. Heikelin, jäseniksi professori W. Ramsayn, arkkitehti K. Lindahlin, lakitieteentohtori F. O. Liliuksen ja lääketieteellisensiaatti E. Schildtin sekä varajäseniksi ent. senaattorin C. J. Timgrenin, professori A. Juseliuksen, arkkitehti L. Sonckin, apteekkari E. Stigzeliuksen ja lääketieteentohtori V. Wegeliuksen;

Marian sairaalan hallitukseen: jäseniksi ylimäär. professorin H. Holstin, lääketieteentohtori A. B. Lönnqvistin, pankinjohtaja E. Indreniuksen ja insinööri J. Tallbergin;

vaivaishoitohallitukseen: puheenjohtajaksi ent. pormestarin B. Schaumanin, jäseniksi lääketieteellisensiaatti V. Leontjeffin, rouva E. Wegeliuksen ja luutnantti E. G. Poppiuksen sekä varajäseniksi, hylkäämällä vaivaishoitohallituksen kirjelmässä joulukuun 11 päivältä tehdyn esityksen että näitä valittaisiin neljä, koska sen täällä voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön 13 §:n mukaan ei katsottu käyvän päinsä mainittua ohjesääntöä muuttamatta, vapaaherratar A. af Schulténin, varatuomari L. Collanin ja kauppias N. Kochtomowin;

alempain käsityöläiskoulujen johtokuntaan: jäseneksi professori E. Nordströmin;

valmistavan poikain ammattikoulun johtokuntaan: jäseneksi professori E. Nordströmin sekä varajäseniksi insinöörit O. Lönnrotin ja A. Engströmin;

tyttöjen ammattikoulun johtokuntaan: jäseniksi rouva E. Sjöströmin ja neiti A. Furuhjelmin sekä varajäseniksi neidit M. von Troilin ja V. Hjeltin ynnä arkkitehti H. Lindbergin;

Helsingin kaupungin kirjaston hallitukseen: jäseneksi lääketieteentohtori R. Sieversin sekä varajäseneksi filosofiantohtori A. Lönnbeckin;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan: jäseniksi kansakoulutarkastaja A. Liliuksen ja ylimäär. professorin K. R. Wahlforsin; sekä

majoituslautakuntaan: puheenjohtajaksi everstiluutnantti G. E. M. af Enehjelmin sekä varajäseniksi ylikassanhoitaja L. Hisinger-Jägerskiöldin ja alikapteeni M. Tamelanderin.

II. Rahatoimikamari.

Rahatoimikamariin kuuluivat vuoden varrella todellinen valtioneuvos A. Gripenberg, puheenjohtajana, ent. protokollasihteeri B. Wasastjerna, varapuheenjohtajana, ent. pormestari L. Cajander (syyskuun 23 päivään), tehtailija A. A. Nyman, arkkitehti A. Nyberg ja varatuomari A. Ärt. Varajäseninä olivat kamarineuvos N. B. Grotenfelt, yli-insinööri, filosofiantohtori K. R. von Willebrand ja insinööri H. Lilius.

Sihteerinä toimi filosofianmaisteri G. Estlander ja apulaisihteerinä filosofianmaisteri K. Rein.

Rahatoimikamari piti vuoden varrella 73 kokousta, niistä 52 varsinaista ja 21 ylimääräistä.

Vuoden varrella saapui 2,145 asiaa. Näistä ja edelliseltä vuodelta ratkaisematta olevista 179 asiasta käsiteltiin loppuun 2,014, joten siis vuoteen 1912 siirtyi 310 asiaa. Maksumääräyksiä annettiin 5,423. Kamarin pöytäkirjain pykäläluku oli 2,914, lähetettyjen kirjeiden luku taas 713.

Rahatoimikamarin vuoden varrella käsittelemistä asioista mainitaan seuraavat ¹⁾:

A. Kaupungin kiinteän omaisuuden hoitoa koskevat asiat.

1. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutusta koskevat asiat.

Rahatoimikamari möi vuoden varrella alempana mainitut tontit:

Myytyjä
tontteja.

Katu.	Tontin numero.	Korttelin numero.	Ostaja.	Tontin pinta-ala, m ² .	Yksikköhinta m ² :tä, Smk.	Kauppahinta, Smk.
Armfelttie	5	225	Rakennusmestari K. Tiili ²⁾	718.305	—	16,000
S:n	7	225	Sahanomistaja N. Ahlgren ³⁾	779.488	—	15,220

¹⁾ Viitoissa mainitut päivämäärät ja pykälät kohdistuvat rahatoimikamarin pöytäkirjoihin. — ²⁾ Maalisk. 16 p. 20 §. — ³⁾ Maalisk. 16 p. 21 §.

Armfelttie	8	226	Varatuomari C. W. Henrikson ¹⁾	918.662	—	—	18,000	—
S:n	9	225	Sahanomistaja N. Ahlgren ²⁾	779.198	—	—	14,045	—
S:n	10	226	Varatuomari C. W. Henrikson ³⁾	1,006.824	—	—	17,000	—
S:n	12	226	Varatuomari I. Fröjdman ⁴⁾	984.950	17	—	16,744	15
Aurorakatu	15	408	Rakennusmestari S. Poikolainen ⁵⁾	1,283.354	—	—	73,000	—
Pormestarinrinne	3	139	Fastighetsaktiebolaget Skatan ⁶⁾	572.170	40	—	22,886	80
S:n	5	139	Fastighetsaktiebolaget Skatan ⁷⁾	630.726	30	—	18,921	78
S:n	7	139	Tehtailija K. A. Wigg ⁸⁾ ..	526.688	32	—	16,854	02
S:n	9	139	Aktiebolaget J. E. Cronvall ⁹⁾	525.816	—	—	34,200	—
Porvoonkatu	18	375	Rakennusmestari J. Wainio ¹⁰⁾	973.570	12	—	11,682	84
S:n	47	387	Rakennusmestari A. Salovaara ¹¹⁾	617.760	8	—	4,942	08
Chydeniustie	1	224	Opettaja O. W. Pellinen ja rakennusmestari T. Lindgren ¹²⁾	641.335	19	—	12,185	36
S:n	3	224	Johtaja K. V. Suomalainen ¹³⁾	1,047.630	—	—	18,600	—
S:n	5	224	Tilanomistaja N. Toivonen ¹⁴⁾	688.875	—	—	17,500	—
Cygnæuskatu	8	435	Vuokraaja J. Saloranta ¹⁵⁾	1,738.589	48	—	83,452	27
Ehrensvärdtie	2	228	Kauppias A. Konkonen ja maisteri A. Rauanheimo ¹⁶⁾	849.535	—	—	18,100	—
S:n	4	228	Kauppias O. Huttunen ¹⁷⁾	772.969	18	—	13,913	44
S:n	6	228	Tilanomistaja N. Toivonen ¹⁸⁾	915.403	—	—	18,050	—
S:n	19	230	Liikemies E. Rökman ¹⁹⁾ ..	407.470	—	—	8,700	—
S:n	21	230	Rakennusmestari K. O. Johansson ²⁰⁾	487.325	18	—	8,771	85
S:n	23	230	Rakennusmestari V. Lekman ²¹⁾	675.131	—	—	13,500	—
S:n	25	232	Teknikko T. Sohlberg ²²⁾ ..	554.601	17	—	9,428	22
S:n	27	232	Tohtori K. A. Paloheimo ²³⁾	818.364	—	—	15,715	—
S:n	29	232	Tohtori K. A. Paloheimo ²⁴⁾	612.895	—	—	14,825	—
S:n	30	220	Rakennusmestari O. Ahde ²⁵⁾	509.647	—	—	14,725	—
S:n	31	219	Liikemies A. Grönberg ²⁶⁾	468.900	—	—	12,020	—

¹⁾ Maalisk. 16 p. 22 §. — ²⁾ Maalisk. 16 p. 23 §. — ³⁾ Maalisk. 16 p. 24 §. —

⁴⁾ Maalisk. 23 p. 22 §. — ⁵⁾ Maalisk. 30 p. 14 §. — ⁶⁾ Maalisk. 23 p. 23 §. —

⁷⁾ Huhtik. 27 p. 8 §. — ⁸⁾ Maalisk. 23 p. 24 §. — ⁹⁾ Maalisk. 23 p. 25 §. —

¹⁰⁾ Elok. 3 p. 1 §. — ¹¹⁾ Helmik. 9 p. 36 §. — ¹²⁾ Maalisk. 9 p. 20 §. —

¹³⁾ Maalisk. 16 p. 19 §. — ¹⁴⁾ Huhtik. 6 p. 13 §. — ¹⁵⁾ Toukok. 24 p. 14 §. —

¹⁶⁾ Maalisk. 16 p. 25 §. — ¹⁷⁾ Huhtik. 20 p. 11 §. — ¹⁸⁾ Huhtik. 20 p. 12 §. —

¹⁹⁾ Helmik. 23 p. 34 §. — ²⁰⁾ Helmik. 23 p. 32 §. — ²¹⁾ Helmik. 23 p. 33 §. —

²²⁾ Tammik. 26 p. 30 §. — ²³⁾ Maalisk. 16 p. 26 §. — ²⁴⁾ Maalisk. 16 p. 27 §. —

²⁵⁾ Toukok. 18 p. 2 §. — ²⁶⁾ Maalisk. 16 p. 28 §.

Ehrensvärdtie	33	219	Herrat T. Sohlberg ja H. Wainio ¹⁾	695.696	—	—	14,150	—
S:n	35	219	Insinööri Hj. Londén ²⁾ ..	529.150	—	—	13,070	—
Engeltori	2	230	Matkatarkastaja H. Hallamaa ³⁾	492.594	18	—	8,866	69
S:n	3	226	Kauppias A. E. Sundström ⁴⁾	861.000	—	—	22,500	—
S:n	3	232	Maisteri H. Hakosalo ⁵⁾ ..	722.300	20	—	14,446	—
S:n	4	230	Matkatarkastaja H. Hallamaa ⁶⁾	558.000	—	—	12,751	—
S:n	5	226	Rakennusmestari K. Tiili ⁷⁾	623.700	18	—	11,226	60
S:n	5	232	Arkkitehti E. A. Kranck ⁸⁾	577.920	21	—	12,136	32
S:n	6	230	Matkatarkastaja H. Hallamaa ⁹⁾	462.000	20	—	9,240	—
S:n	7	232	Insinööri V. A. Sohlberg ¹⁰⁾	595.082	20	—	11,901	64
Tehtaankatu	32 b	218	Maisteri A. Rauanheimo ja kauppias A. Konkonen ¹¹⁾	749.032	—	—	13,100	—
S:n	32 c	218	Tohtori E. Roos ¹²⁾	777.500	18	—	13,995	—
S:n	32 d	218	Tohtori E. Roos ¹³⁾	723.500	18	—	13,023	—
Fjälldalinkatu	1	424	Rakennusmestari A. J. Hongisto ja maisteri K. J. Öller ¹⁴⁾	689.000	58	—	39,962	—
Neljäs linja	5	318	Poliisikonstaapelinleski W. Mattsson ¹⁵⁾	1,723.345	6	25	10,770	91
Fredriksperinkatu	62	377	Kirvesmies J. A. Leino ¹⁶⁾	519.800	8	—	4,158	40
S:n	64	378	Rakennusmestari J. Eronen ¹⁷⁾	768.400	—	—	6,200	—
Fredrikinkatu	67	405	Työmies K. Toivonen ja levyseppä W. Oksanen ¹⁸⁾	1,510.356	52	—	78,538	51
S:n	69	405	Rakennusmestarit V. Ääri ja A. W. Malmi ¹⁹⁾	1,072.000	56	—	60,032	—
Hesperiakatu	7	463	Aktiebolaget Karamell, chokolad- och marmeladfabriken Westerlund & C:o ²⁰⁾	875.000	45	—	39,375	—
Kaarlenkatu	9	339	Kauppias F. F. Strömberg ²¹⁾	1,284.570	29	—	37,252	53
Museokatu	5	423	Leskirouvat A. Björklund ja A. Kekoni ²²⁾	1,171.532	58	—	67,948	85
S:n	9	435	Isännöitsijä K. Kaarna ja dosentti I. Leiviskä ²³⁾ ..	1,443.000	—	—	90,000	—
S:n	11	436	Herrat T. Sohlberg ja H. Wainio ²⁴⁾	1,035.500	63	—	65,236	50

1) Huhtik. 20 p. 13 §. — 2) Toukok. 18 p. 1 §. — 3) Helmik. 23 p. 35 §. —
4) Helmik. 23 p. 31 §. — 5) Maalisk. 2 p. 20 §. — 6) Helmik. 16 p. 46 §. —
7) Tammik. 26 p. 31 §. — 8) Tammik. 26 p. 35 §. — 9) Helmik. 23 p. 36 §. —
10) Tammik. 26 p. 29 §. — 11) Maalisk. 16 p. 29 §. — 12) Tammik. 26 p. 32 §. —
13) Tammik. 26 p. 33 §. — 14) Maalisk. 9 p. 19 §. — 15) Jouluk. 21 p. 27 §. —
16) Huhtik. 13 p. 25 §. — 17) Kesäk. 1 p. 47 §. — 18) Tammik. 26 p. 34 §. —
19) Jouluk. 21 p. 12 §. — 20) Heinäk. 20 p. 41 §. — 21) Heinäk. 27 p. 9 §. —
22) Tammik. 5 p. 28 §. — 23) Maalisk. 30 p. 13 §. — 24) Huhtik. 20 p. 14 §.

Museokatu	18	424	Kansanvalistusseura ¹⁾	689.000	58	—	39,962	—
Rahapajankatu	1	139	Fastighetsaktiebolaget Ska-					
Pormestaririnne,	3 ja		tan ²⁾	201.645	30	—	6,049	35
välinen maa-	5							
alue								
Nervanderkatu	5	407	Talonomistaja J. Syvä-					
			ranta ³⁾	1,586.866	—	—	105,100	—
S:n	8	408	Liikemies A. Sorjonen ⁴⁾ . .	1,457.370	50	—	72,868	50
S:n	10	425	Rakennusmestari K. A. H-					
			manko ⁵⁾	1,027.560	60	—	61,653	60
Rehbindertie	6	232	Vahtimestari K. E. Vuori-					
			salo ja rakennusmestari					
			A. Lekman ⁶⁾	479.526	—	—	9,325	—
Roosavillakatu	19	485	Rakennusmestari J. Roine ⁷⁾	756.000	30	—	22,680	—
S:n	20	486	Liikemies O. E. Tanner ⁸⁾	1,204.562	32	—	38,545	98
Sibyllankatu	4 ja	284	Asunto-osakeyhtiö Tur-					
	6		va ⁹⁾	2,376.600	14	—	33,272	40
Siuntionkatu	4	378	Rakennusmestari O. Jär-					
			venpää ¹⁰⁾	768.400	9	—	6,915	60
Speranskitie	23	231	Sahanomistaja N. Ahl-					
			gren ¹¹⁾	767.275	—	—	19,310	—
S:n	25	231	Sahanomistaja N. Ahl-					
			gren ¹²⁾	862.997	—	—	23,080	—
Suvilahdenkatu	9	284	Kauppias K. A. Lindström ¹³⁾	1,092.000	16	—	17,472	—
Topeliuskatu	11	487	Rakennusmestari E. Ikä-					
			läinen ¹⁴⁾	1,640.433	—	—	49,215	—
Töölönkatu	1	406	Johtaja J. W. Castrén ¹⁵⁾ . .	902.376	60	—	54,142	56
S:n	24	463	Aktiebolaget Karamell-, chokolad- och marme- ladfabriken Westerlund & C:o ¹⁶⁾	1,134.583	55	—	62,402	06
S:n	26	463		1,303.142	40	—	52,125	68
S:n	52	500		Tehtailija C. E. Lindgren ¹⁷⁾	868.769	30	—	26,063
Vaasankatu	25	361	Kauppias K. G. Mattsson ¹⁸⁾	1,327.500	14	—	18,585	—
S:n	27	361	Huvilanomistajattaret E.					
			Grönblad ja A. Wick-					
			ström ¹⁹⁾	1,237.500	13	—	16,087	50
Weckselltie	1	228	Johtaja K. V. Suomalainen ²⁰⁾	739.084	—	—	17,000	—
Viipurinkatu	9	375	Arkkitehti G. A. Sundelin ²¹⁾	882.515	11	—	9,707	66
Vilhelmsperinkatu	2	286	Asunto-osakeyhtiö Into ²²⁾ . .	2,553.600	17	—	43,411	20
Läntinen viertotie	44	485	Rakennusmestari N. Niemi-					
			nen ²³⁾	852.933	35	—	29,852	66

1) Toukok. 11 p. 25 §. — 2) Jouluk. 21 p. 23 §. — 3) Helmik. 9 p. 35 §. —

4) Kesäk. 1 p. 48 §. — 5) Helmik. 2 p. 34 §. — 6) Toukok. 11 p. 15 §. —

7) Marrask. 30 p. 14 §. — 8) Jouluk. 21 p. 13 §. — 9) Huhtik. 13 p. 42 §. —

10) Syysk. 28 p. 10 §. — 11) Marrask. 16 p. 18 §. — 12) Marrask. 16 p. 19 §. —

13) Helmik. 2 p. 51 §. — 14) Kesäk. 15 p. 29 §. — 15) Kesäk. 15 p. 30 §. —

16) Heinäk. 20 p. 41 §. — 17) Kesäk. 15 p. 31 §. — 18) Maalisk. 9 p. 22 §. —

19) Maalisk. 23 p. 31 §. — 20) Maalisk. 30 p. 15 §. — 21) Kesäk. 22 p. 11 §. —

22) Tammik. 19 p. 38 §. — 23) Lokak. 26 p. 14 §.

Läntinen viertotie	76	513	Vahtimestari G. Nemejkon perilliset ¹⁾	1,214.845	20	—	24,296	90
Hernesaaarenkatu	2	231	Sahanomistaja N. Ahlgren ²⁾	785.860	28	—	22,004	08

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta sekä tilapäistä käyttöoikeutta koskevat asiat.*

Vuokralle annettuja tiluksia ja rakennuksia.

Rahatoimikamari teki vuokrasopimuksen kaupungille kuulu- vasta maasta ja rakennuksista seuraavissa tapauksissa:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuotui- nen vuokra- maksu, Smk.
Leppäsuu, ruumiinavaush.	Lääkintöhallitus ³⁾	1913, huhtik. 30	1,000 —
Arabia, 2 maapalstaa	Pika-ajuri F. Blom ⁴⁾	1914, jouluk. 31	450 —
Böle, palsta n:o 1 c	Kauppias O. S. Holm- gren ⁵⁾	1920, syysk. 1	40 —
Bölenkatu, tontti n:o 5	Vaunureviisori A. Helle ⁶⁾	1940, jouluk. 31	45 —
S:n ” ” 6	Kivityöntekijä J. Wiitakan- gas ⁶⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 7	Kauppias J. Roth ⁶⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 8	Huvilanomistaja A. A. Elo- heimo ⁶⁾	1940, jouluk. 31	90 —
S:n ” ” 10	Ent. kauppias K. Hoff- ström ⁶⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 12	Koneenkäyttäjä J. F. Boll- ström ⁷⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 14	Vanginkuljettaja O. H. Lohi- koski ⁸⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 16	Työmies K. G. Blomberg ⁹⁾	1940, jouluk. 31	60 —
S:n ” ” 19	Leskirouva L. Haukkala ⁶⁾	1940, jouluk. 31	35 —
S:n ” ” 21	Rakennusmestari A. G. By- man ja leskirouva E. S. Karjanen ⁹⁾	1940, jouluk. 31	50 —
S:n ” ” 22	Maanviljelijä K. Karppila ⁶⁾	1940, jouluk. 31	90 —

¹⁾ Tammik. 12 p. 32 §. — ²⁾ Marrask. 16 p. 20 §. — ³⁾ Huhtik. 6 p. 8 §. — ⁴⁾ Huhtik. 27 p. 20 §. — ⁵⁾ Lokak. 19 p. 12 §. — ⁶⁾ Maalisk. 2 p. 38 §. — ⁷⁾ Huhtik. 13 p. 13 §. — ⁸⁾ Huhtik. 20 p. 32 §. — ⁹⁾ Syysk. 7 p. 24 §.

Bölenkatu, tontti n:o 23	Huvilanomistaja F. L. Salovaara ¹⁾	1940, jouluk. 31	40	—
S:n ” ” 24	Veturinkuljettaja V. Laaksonen ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 25	Työmies K. A. Pihl ¹⁾	1940, jouluk. 31	65	—
S:n ” ” 26	Talonomistaja J. A. Salonen ¹⁾	1940, jouluk. 31	100	—
S:n ” ” 27	Talonomistaja K. E. Nordberg ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 28	Kauppias B. J. Vuorio ¹⁾	1940, jouluk. 31	83	—
S:n ” ” 30	Rakennusmestari J. H. Wainio ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 32	Uunintekijä A. Koskinen ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 34	Rakennusmestari A. G. Byman ja leskirouva E. S. Karjanen ²⁾	1940, jouluk. 31	60	—
Laakso, viljelyspalsta n:o 6	Puutarhuri I. Scholin ³⁾	1912, huhtik. 30	600	—
Inarintie, tontti n:o 5	Muurari M. Toivonen ⁴⁾	1939, jouluk. 31	116	60
S:n ” ” 7	Työnjohtaja G. W. Laude ⁵⁾	1939, jouluk. 31	115	30
S:n ” ” 9	Työmies E. Lahtinen ja kirvesmies M. Waltonen ⁶⁾	1939, jouluk. 31	118	—
S:n ” ” 17	Kauppias E. B. Ek ⁷⁾	1939, jouluk. 31	114	90
Evankatu, tontti n:o 1	Kauppias A. Salo ¹⁾	1940, jouluk. 31	30	—
S:n ” ” 3	Ajuri J. R. Järvi ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 4	Huvilanomistaja J. G. Wickström ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 5	Räätäli K. Saksinen ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 6	Maalari J. F. Törnroos ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
Forsbyn mäki, maa-alue	Gammelstadens arbetarför- ening ⁸⁾	1941, toukok. 31	200	—
Greijus, viljelyspalsta n:o 3	Puutarhuri E. V. Heikelberg ⁹⁾	1914, jouluk. 31	175	—
S:n ” ” 24	Rankkuri A. Korhonen ¹⁰⁾	1914, jouluk. 31	50	—
Gumtähti, viljelyspalsta n:o 15, itäpuolisko	Huvilanomistaja J. V. Helenius ¹¹⁾	1914, jouluk. 31	300	—
Gumtähti, viljelyspalsta n:o 19	Työmies K. G. Aaltonen ¹²⁾	1914, jouluk. 31	525	—
Hakasalmi, yläkerros	Taideteollisuusyhdistys ¹³⁾	Toistaiseksi	Maksuton	
Hannankatu, tontti n:o 2	Läkkiseppä K. O. Hinsberg ¹⁾	1940, jouluk. 31	90	—
Hermannin, tontti n:o 1 kortt. 22, lisäalue	Rouva H. Ahola ¹⁴⁾	1941, jouluk. 31	60	—
Hertankatu, tontti n:o 1	Huvilanomistaja L. Jakobsson ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—

¹⁾ Maalisk. 2 p. 38 §. — ²⁾ Syysk. 7 p. 24 §. — ³⁾ Huhtik. 27 p. 29 §. —
⁴⁾ Kesäk. 15 p. 32 §. — ⁵⁾ Elok. 17 p. 6 §. — ⁶⁾ Helmik. 16 p. 47 §. —
⁷⁾ Tammik. 12 p. 1 §. — ⁸⁾ Kesäk. 29 p. 22 §. — ⁹⁾ Helmik. 9 p. 37 §. —
¹⁰⁾ Toukok. 24 p. 35 §. — ¹¹⁾ Lokak. 19 p. 38 §. — ¹²⁾ Elok. 24 p. 7 §. —
¹³⁾ Heinäk. 6 p. 42 §. — ¹⁴⁾ Marrask. 2 p. 14 §.

Hertankatu, tontti n:o 3	Huvilanomistaja K. Rautell ¹⁾	1940, jouluk. 31	70	—
S:n ” ” 7	Veturinkuljettaja A. Jyränkö ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 9	Poliisikonstaapeli M. A. Österman ¹⁾	1940, jouluk. 31	70	—
S:n ” ” 11	Huvilanomistaja J. E. Hildén ²⁾	1940, jouluk. 31	70	—
S:n ” ” 13	Kauppias A. Salo ¹⁾	1940, jouluk. 31	30	—
S:n ” ” 15	Huvilanomistaja O. N. Lempinen ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 17	Työmiehet I. Markkula ja K. O. Laaksonen ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
Keiteleentie, tontti n:o 3	Talonomistaja J. H. Velroos ³⁾	1939, jouluk. 31	119	90
S:n ” ” 4	Kauppamatkustaja J. Kinnunen ⁴⁾	1939, jouluk. 31	202	—
S:n ” ” 5	Talollinen R. Henriksson ⁵⁾	1939, jouluk. 31	140	—
Kortteli n:o 187	Helsingfors magasinsaktiebolag ⁶⁾	2010, kesäk. 30	4,000	—
S:n n:o 199, tehdastontti n:o 7, osa siitä	Insinööri H. Jäderholm ⁷⁾	1916, kesäk. 30	16,620	—
Kyllikinkatu, tontti n:o 13	Muurarinleski I. W. Bergman ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 15	Muurari J. Tuominen ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 17	Sahanhoitaja O. J. Ingmanin alaikäiset lapset ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
Leankatu, tontti n:o 3	Leski M. K. Lindström ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 4	Vaihemies O. Tanner ¹⁾	1940, jouluk. 31	40	—
S:n ” ” 5	Seppä H. Jalava ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 6	Kivityöntekijä J. Kallionpää ¹⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n ” ” 7	Neiti H. Ch. Sacklén ¹⁾	1940, jouluk. 31	60	—
S:n ” ” 8	Rautatienyöntekijä F. E. Perho ¹⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n ” ” 9	Maanviljelijä A. W. Kinnunen ⁸⁾	1940, jouluk. 31	50	—
Lohjantie, tontti n:o 4	Työnjohtaja F. A. Nordfors ⁹⁾	1939, jouluk. 31	120	—
S:n ” ” 6	Huvilanomistaja W. Lindström ¹⁰⁾	1939, jouluk. 31	120	—
S:n ” ” 11	Talonomistaja K. W. Ginman ¹¹⁾	1939, jouluk. 31	95	90
S:n ” ” 13	Talonomistaja K. W. Ginman ¹²⁾	1939, jouluk. 31	125	15

1) Maalisk. 2 p. 38 §. — 2) Maalisk. 30 p. 5 §. — 3) Jouluk. 7 p. 13 §. —
4) Maalisk. 2 p. 21 §. — 5) Syysk. 28 p. 11 §. — 6) Kesäk. 15 p. 40 §. —
7) Huhtik. 6 p. 20 §. — 8) Kesäk. 8 p. 41 §. — 9) Maalisk. 30 p. 16 §. —
10) Maalisk. 30 p. 17 §. — 11) Heinäk. 20 p. 10 §. — 12) Heinäk. 20 p. 11 §.

Lohjantie, tontti n:o 15	Talonomistaja N. Mikkola ¹⁾	1939, jouluk. 31	175	—
Magdalenankatu, tontti n:o 4	Työmies A. Salmenius ²⁾	1940, jouluk. 31	50	—
Maistraatink., tontti n:o 3	Rakennusmestari J. V. Tikka ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n " " 5	Neiti M. V. Nordman ²⁾	1940, jouluk. 31	76	—
S:n " " 9	Kauppias A. Hämäläinen ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n " " 11	Muurari J. G. Levander ²⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n " " 13	Palokonstaapeli D. A. Ylhäinen ²⁾	1940, jouluk. 31	65	—
S:n " " 15	Asemamies O. Ylönen ja jarrumies T. Saari ³⁾	1940, jouluk. 31	55	—
S:n " " 17	Leskirouva A. Gustafsson ³⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n " " 19	Kirvesmies E. Jakobsson-Nisula ⁴⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n " " 21	Puusepäleski A. S. Gustafsson ⁵⁾	1940, jouluk. 31	40	—
S:n " " 23	Fredrikspirin uusityöväenyhdistys ²⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n " " 25	Kirvesmies J. Finnilä ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n " " 27	Oluenpanija A. W. Wallenius ²⁾	1940, jouluk. 31	50	—
S:n " " 29	Kirvesmies H. Kauppinen ²⁾	1940, jouluk. 31	50	—
Martankatu, tontti n:o 4	Leskirouva W. E. Forsström ja lämmittäjä J. Aalto ²⁾	1940, jouluk. 31	120	—
Meilans, asuntopalsta n:o 32	Rakennusmestari K. F. Sundell ⁶⁾	1939, jouluk. 31	150	—
S:n viljelyspalsta n:o 35	Puutarhuri V. Frostell ⁷⁾	1914, jouluk. 31	300	—
S:n " " 41	Ajuri O. W. Heinonen ⁸⁾	1914, jouluk. 31	150	—
Monsas, maa-alue	Metsärevisori A. W. Granit ⁹⁾	1918, maalisk. 26	30	—
Nybondas, asuinrak. y. m.	Rouva S. Alén ¹⁰⁾	1915, jouluk. 31	600	—
S:n " " "	Räätäli K. H. Haapanen ¹¹⁾	1915, jouluk. 31	240	—
S:n, viljelyspalsta n:o 12	Makkarantekijä A. Piehl ¹²⁾	1912, jouluk. 31	400	—
S:n " " n:ot 21, 22 ja 23	Vuokraaja K. G. Karlsson ¹³⁾	1919, jouluk. 31	1,300	—
Raakelinkatu, tontti n:o 3	Työmies A. Hellstén ²⁾	1940, jouluk. 31	82	50
S:n " " 4	Osakeyhtiö Pasila ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n " " 5	Ent. maalari K. A. Lindström ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
S:n " " 7	Jarrumies J. Avellan y. m. ²⁾	1940, jouluk. 31	90	—
Susannankatu, tontti n:o 4	Puuseppä P. Lampén ²⁾	1940, jouluk. 31	60	—
Suokatu, tontti n:o 12	Kauppias A. Juslin ²⁾	1940, jouluk. 31	60	—

Kohoa joka
10:s vuosi
50 %:lla

¹⁾ Lokak. 12 p. 22 §. — ²⁾ Maalisk. 2 p. 38 §. — ³⁾ Maalisk. 30 p. 5 §. —
⁴⁾ Kesäk. 8 p. 41 §. — ⁵⁾ Lokak. 5 p. 33 §. — ⁶⁾ Kesäk. 22 p. 26 §. —
⁷⁾ Helmik. 16 p. 17 §. — ⁸⁾ Huhtik. 27 p. 22 §. — ⁹⁾ Kesäk. 22 p. 17 §. —
¹⁰⁾ Maalisk. 30 p. 21 §. — ¹¹⁾ Maalisk. 2 p. 23 §. — ¹²⁾ Syysk. 14 p. 26 §. —
¹³⁾ Huhtik. 6 p. 34 §.

Vallilantie, tontti n:o 24	Herra A. Flinek ¹⁾	1939, jouluk. 31	138	25
S:n " " 26	Herra A. Flinek ²⁾	1939, jouluk. 31	129	15
S:n " " 28	Konttoristi J. Perkko ³⁾	1939, jouluk. 31	133	—
S:n " " 30	Konttoristi J. Perkko ⁴⁾	1939, jouluk. 31	156	—
Vilhoinkatu n:o 1, katurakennus	Helsingin käsityökoulu ⁵⁾	1915, toukok. 31	Maksuton	
Ärtsärantie, tontti n:o 3	Työnjohtaja K. F. Lindberg ⁶⁾	1939, jouluk. 31	132	—
S:n " " 4	Pika-ajuri J. Alho ⁷⁾	1939, jouluk. 31	120	—
S:n " " 5	Kauppiaat H. J. ja E. B. Ek ⁸⁾	1939, jouluk. 31	158	—
S:n " " 6	Pika-ajuri J. Alho ⁹⁾	1939, jouluk. 31	137	—

Vuokraoikeuden pitennys.

Pitennetty vuokraoikeus myönnettiin seuraaviin tiluksiin:

Tiluksen nimi.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi pitennetty		Vuotuisen vuokramaksu, Smk.
		mistä	mihin	
Alppipaviljonki	Ravintoloitsija N. No-schis ¹⁰⁾	1912, kes. 1	1917, touk. 31	7,000 —
Toukola, tontti n:o 8 rantakorttelissa	Huvilanomistajatar A. Ek ¹¹⁾	1914, tamm. 1	1916, joul. 31	210 —
Tervasaari	Toiminimi Lars Krogius & C:o ¹²⁾	1911, tamm. 1	1916, joul. 31	1,200 —
Kappelin ravintola	Ravintoloitsija O. Carlsson ¹³⁾	1915, touk. 1	1935, huht. 30	15,000 —
				1911, joul. 31 asti, sitten 2,400 —
				1920, huhtik. 30 asti, 17,500 —
				1925, huhtik. 30 asti, 20,000 —
				1930, huhtik. 30 asti, 22,500 —

- ¹⁾ Elok. 31 p. 14 §. — ²⁾ Elok. 31 p. 15 §. — ³⁾ Marrask. 23 p. 14 §. —
⁴⁾ Marrask. 23 p. 15 §. — ⁵⁾ Kesäk. 29 p. 20 §. — ⁶⁾ Heinäk. 20 p. 12 §. —
⁷⁾ Huhtik. 20 p. 15 §. — ⁸⁾ Heinäk. 20 p. 13 §. — ⁹⁾ Huhtik. 20 p. 16 §. —
¹⁰⁾ Kesäk. 15 p. 28 §. — ¹¹⁾ Kesäk. 15 p. 41 §. — ¹²⁾ Marrask. 30 p. 18 §. —
¹³⁾ Syysk. 21 p. 24 §.

Rahatoimikamari hyväksyi seuraavien tilusten vuokraoikeuden siirron :

Vuokra-
oikeuden
siirto.

Tiluksen nimi.	Uuden vuokraajan nimi.
Leppäsuo, asuntotontti n:o 68 c	Everstinrouva A. Berens von Rautenfeld ¹⁾
Sinivuorenmä, huvilatontti n:o 1	Rouva E. Parviainen ²⁾
Böle, tontti n:o 14	Herra A. Seppälä ³⁾
S:n huvilapalsta	Pika-ajuri G. A. Lindholm ⁴⁾
S:n ”	Suutari K. H. Hellgren ⁵⁾
Bölenkatu, tontti n:o 8	Huvilanomistaja A. Lappi ⁶⁾
S:n ” ” 14	Neiti A. Hakkarainen ⁷⁾
S:n ” ” 24	Veturinkuljettaja G. E. Falenius ⁸⁾
Inarintie, tontti n:o 3	Talonomistaja K. A. Lindström ⁹⁾
S:n ” ” 11	} Isännöitsijä T. Johansson ¹⁰⁾
S:n ” ” 13	
S:n ” ” 15	{ Työnjohtaja N. Nieminen ¹¹⁾
S:n ” ” 17	{ Kauppiaanvaimo I. Pasila ¹²⁾
Sirpalesaari	Isännöitsijä L. J. Larsson ¹³⁾
Greijus, viljelyspalsta n:o 12 ja tontti- paikka Rödbackenilla	Kauppias J. A. Sjöblom ¹⁴⁾
Hermannin, tontti n:o 1 a 2 kortt.	{ Pika-ajuri E. Hiltunen ¹⁵⁾
S:n ” ” 2 4 ”	{ Kuorma-ajuri K. F. Nyqvist ¹⁶⁾
S:n ” ” 9 4 ”	{ Pika-ajuri E. Hiltunen ¹⁷⁾
S:n ” ” 7 6 ”	Osakeyhtiö Ainamo ¹⁸⁾
S:n ” ” 2 11 ”	Liikemies W. Blomqvist ¹⁹⁾
S:n ” ” 3 11 ”	Kauppias V. Havu ja muurari G. A. Grönlund ²⁰⁾
S:n ” ” 2 17 ”	Talollisenpoika J. W. Sundell ²¹⁾
S:n ” ” 1 22 ”	Talonomistaja R. W. Michelsson ²²⁾
Humalisto, huvilapalsta n:o 19, itäosa	Herrat S. ja E. Lindblom ²³⁾
S:n ” ” 21	Kaupanhoitaja J. V. Eliala ²⁴⁾
Keiteleentie, tontti n:o 4	Rouva H. Ahola ²⁵⁾
S:n ” ” 6	Huvilanomistaja K. A. Rinne ²⁶⁾
S:n ” ” 7	Kauppiaanvaimo M. Hagelin ²⁷⁾
	Kauppias A. Tarkoff ²⁸⁾
	Pika-ajurit T. A. Lemström ja J. A. Nyholm ²⁹⁾
	Asunto-osakeyhtiö Inarintie ³⁰⁾

¹⁾ Kesäk. 8 p. 40 §. — ²⁾ Huhtik. 13 p. 50 §. — ³⁾ Lokak. 5 p. 31 §. —
⁴⁾ Heinäk. 20 p. 28 §. — ⁵⁾ Marrask. 2 p. 35 §. — ⁶⁾ Syysk. 21 p. 31 §. —
⁷⁾ Lokak. 5 p. 37 §. — ⁸⁾ Elok. 3 p. 21 §. — ⁹⁾ Heinäk. 13 p. 19 §. —
¹⁰⁾ Syysk. 14 p. 24 §. — ¹¹⁾ Helmik. 16 p. 18 §. — ¹²⁾ Jouluk. 21 p. 24 §. —
¹³⁾ Jouluk. 7 p. 48 §. — ¹⁴⁾ Lokak. 26 p. 48 §. — ¹⁵⁾ Helmik. 9 p. 56 §. —
¹⁶⁾ Toukok. 11 p. 40 §. — ¹⁷⁾ Syysk. 14 p. 25 §. — ¹⁸⁾ Helmik. 16 p. 16 §. —
¹⁹⁾ Heinäk. 13 p. 17 §. — ²⁰⁾ Syysk. 28 p. 35 §. — ²¹⁾ Kesäk. 1 p. 80 §. —
²²⁾ Jouluk. 28 p. 25 §. — ²³⁾ Jouluk. 7 p. 50 §. — ²⁴⁾ Syysk. 28 p. 25 §. —
²⁵⁾ Syysk. 21 p. 54 §. — ²⁶⁾ Syysk. 21 p. 42 §. — ²⁷⁾ Elok. 10 p. 13 §. —
²⁸⁾ Lokak. 19 p. 27 §. — ²⁹⁾ Jouluk. 7 p. 16 §. — ³⁰⁾ Helmik. 2 p. 38 §.

Toukola, tontti n:o 4 rantakorttelissa ..	Työmestari C. O. Lindström ¹⁾
Meilans, asuntohuvila n:o 16	Metsänhoitaja A. Ericsson ²⁾
S:n huvilapalsta „ 26	Leipurimestarinleski M. G. Tötterman ja neiti E. M. Tötterman ³⁾
Nybondas, asuntopalsta	Merikapteeni F. Fock ⁴⁾
S:n viljelyspalsta n:o 24	Metsänvartijanleski J. Sohlman ⁵⁾
S:n alue	Neiti A. Mattlin ⁶⁾
Santaholma, 2 aluetta	Helsingfors asfaltaktiebolag ⁷⁾
Sibyllankatu, tontti n:o 1	Insinööri A. F. Wickström ja tilan- omistaja V. A. Österman ⁸⁾
Katajanokka, varastopaikka n:o 1	Kolimpportaktiebolaget i Helsingfors ⁹⁾
S:n „ „ 15	Työnjohtaja J. V. Lehtonen ¹⁰⁾
Merholma, palsta n:o 1	Herra E. Sundström ¹¹⁾
S:n „ „ 2	Rakennusmestari G. E. Jansson ¹²⁾
Vallilantie, tontti n:o 9	{Kaitsija A. Zwegyberg ¹³⁾ {Kauppias J. Svensson ¹⁴⁾
S:n „ „ 12	Talonomistaja H. J. Wirtanen ¹⁵⁾
S:n „ „ 23	Puuseppä T. Johansson ¹⁶⁾
S:n „ „ 25	Lihakauppias N. Wivolin ¹⁷⁾
S:n „ „ 38	Pika-ajuri E. E. Samuelsson ¹⁸⁾
Vaasankatu, vuokrapalsta n:o 21	Kauppias K. G. Mattson ¹⁹⁾
Oulunkylä, huvilapalsta n:o 66	Kirvesmies J. Latva ²⁰⁾
S:n „ „ 85	Kauppias E. Kohonen ²¹⁾
Hernesaari, palstat n:ot 1 ja 3	Rouva L. V. Relander ²²⁾
Ätsärintie, tontti n:o 4	Konttoristi J. Perkko ²³⁾
S:n „ „ 7	Vahtimestari K. E. Kullberg ²⁴⁾

Tilapäisiä
vuokra-
sopimuksia.

Tilapäisluontoisia vuokrasopimuksia pienemmistä, osin vilje-
lykseen, osin varastopaikoiksi y. m. sopivista paikoista teki raha-
toimikamari seuraavissa tapauksissa:

Vuokrapaikka.	Vuokraajan nimi.	Vuokrakausi päättyy.	Vuokra- maksu, Smk.	Muist.
Leppäsuu, varastopaikka	Helsingin rakennustoi- misto ²⁵⁾	3 kuuk. irtis.	480 —	Vuod.

¹⁾ Syysk. 7 p. 25 §. — ²⁾ Toukok. 19 p. 65 §. — ³⁾ Helmik. 2 p. 39 §. —
⁴⁾ Toukok. 11 p. 41 §. — ⁵⁾ Huhtik. 27 p. 23 §. — ⁶⁾ Lokak. 5 p. 32 §. —
⁷⁾ Tammik. 5 p. 35 §. — ⁸⁾ Maalisk. 30 p. 7 §. — ⁹⁾ Elok. 10 p. 16 §. —
¹⁰⁾ Jouluk. 21 p. 6 §. — ¹¹⁾ Maalisk. 23 p. 46 §. — ¹²⁾ Maalisk. 16 p. 48 §. —
¹³⁾ Maalisk. 2 p. 25 §. — ¹⁴⁾ Elok. 31 p. 26 §. — ¹⁵⁾ Maalisk. 16 p. 47 §. —
¹⁶⁾ Heinäk. 13 p. 40 §. — ¹⁷⁾ Elok. 17 p. 28 §. — ¹⁸⁾ Maalisk. 16 p. 31 §. —
¹⁹⁾ Tammik. 5 p. 1 §. — ²⁰⁾ Marrask. 23 p. 35 §. — ²¹⁾ Jouluk. 21 p. 28 §. —
²²⁾ Marrask. 30 p. 37 §. — ²³⁾ Marrask. 9 p. 29 §. — ²⁴⁾ Elok. 17 p. 29 §. —
²⁵⁾ Kesäk. 1 p. 49 §.

Backas, alue	Poliisilaitos ¹⁾	6 kuuk. irtis.	Maksuton	
Sinivuorenmää, veneveistämön paikka ynnä vartijan asunto	Työnjohtaja G. Wickman ²⁾	6 kuuk. irtis.	400	Vuod.
Siltasaarenkatu, varastopaikka	John Stenbergs maskin-fabriksaktiebolag ³⁾	3 kuuk. irtis.	70	Kuuk.
Kaivopuisto, kylpylaitos	Aktiebolaget Simhall ⁴⁾	1913, jouluk. 31	2,500	Vuod.
			1911, jouluk. 31 asti, sitten	
			3,500	
Böle, alue	Leski E. Hedman ⁵⁾	Kesäksi	10	
S:n tonttipaikka	Ent. vartija J. H. Lönnqvist ⁶⁾	6 kuuk. irtis.	175	Vuod.
Bölenkatu, varastop.	Varikonhoitaja W. Jakobsson ⁷⁾	1911, jouluk. 31	165	
Tehtaanpuisto, alue	Rakennusmestari J. Wesanen ⁸⁾	2 kuuk. irtis.	30	Kuuk.
S:n ”	Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ⁹⁾	2 kuuk. irtis.	10	Kuuk.
S:n varastopaikka	Osakeyhtiö Tellervo ¹⁰⁾	1911, jouluk. 31	15	Kuuk.
S:n ”	Talonomistaja R. Granberg ¹¹⁾	2 kuuk. irtis.	20	Kuuk.
Fjälldalinkatu, varastopaikka	Aktiebolaget J. E. Cronwall ¹²⁾	1 kuuk. irtis.	590	Vuod.
Fredriksperi, kivilouhoksen paikka	Kivityöntekijä R. Huovinen ¹³⁾	2 kuuk. irtis.	2	Kuuk.
Fredriksperinkatu, varastopaikka	Kivityöntekijä I. A. Leino ¹⁴⁾	2 kuuk. irtis.	2	Kuuk.
Gumtähti, viljelyspalstan:o 37	Mylläri E. Lindberg ¹⁵⁾	1912, toukok. 31	500	
S:n ” ” 49	Makkarantekijä A. Piehl ¹⁶⁾	3 kuuk. irtis.	125	Vuod.
Merisatama, varastopaikka n:o 9	Pankkivirkamies T. Hyvärinen ja isännöitsijä O. Hyvärinen ¹⁷⁾	6 kuuk. irtis.	603	Vuod.
Meritori, varastopaikka	Aktiebolaget Gamla murbruksfabriken ¹⁸⁾	1911, huhtik. 30	70	Vuod.
Kottby, alue	Rautatietyöntekijä A. Leinonen ¹⁹⁾	3 kuuk. irtis.	25	Vuod.
Kortt. n:o 178, varastop.	Johtaja E. Tilgmann ²⁰⁾	6 kuuk. irtis.	600	Vuod.
S:n ” 178 ”	Sementtiliike P. Halonen ²¹⁾	6 kuuk. irtis.	160	Vuod.

1) Elok. 17 p. 19 §. — 2) Toukok. 24 p. 16 §. — 3) Helmik. 2 p. 50 §. —
4) Huhtik. 6 p. 9 §. — 5) Toukok. 4 p. 26 §. — 6) Maalisk. 16 p. 37 §. —
7) Kesäk. 15 p. 35 §. — 8) Syysk. 28 p. 29 §. — 9) Syysk. 28 p. 40 §. —
10) Tammik. 12 p. 2 §. — 11) Huhtik. 6 p. 38 §. — 12) Heinäk. 13 p. 37 §. —
13) Huhtik. 27 p. 27 §. — 14) Kesäk. 22 p. 24 §. — 15) Toukok. 11 p. 17 §. —
16) Jouluk. 21 p. 25 §. — 17) Heinäk. 20 p. 27 §. — 18) Helmik. 9 p. 38 §. —
19) Maalisk. 23 p. 26 §. — 20) Helmik. 9 p. 57 §. — 21) Huhtik. 13 p. 46 §.

Kortt. n:o 178 varastop.	Kauppias J. Nordberg ¹⁾	6 kuuk. irtis.	800	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Kauppias F. E. Sundström ²⁾	6 kuuk. irtis.	800	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Rakennusmestari J. N. Syvähuoko ³⁾	6 kuuk. irtis.	120	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Insinööri A. Lång ⁴⁾	6 kuuk. irtis.	200	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Kauppias J. Nordberg ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	1,000	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Rakennusmestari K. Oila ⁶⁾	6 kuuk. irtis.	450	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Puutavarakauppias A. Heikkilä ⁷⁾	6 kuuk. irtis.	200	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	Kauppias J. Nordberg ⁸⁾	6 kuuk. irtis.	500	—	Vuod.
S:n ” 178 ”	n:o 22 a Insinööri A. Lång ⁹⁾	6 kuuk. irtis.	200	—	Vuod.
S:n ” 178 ”					
S:n ” 187, ”	ulkop. Helsingfors magasin-aktiebolag ¹⁰⁾	Toistaiseksi	2,800	—	Vuod.
S:n ” 190, ”	Toiminimi Victor Ek ¹¹⁾	6 kuuk. irtis.	14	—	Kuuk.
S:n ” 191, varastopaikkoja	Kolimportaktiebolaget i Helsingfors ¹²⁾	2 kuuk. irtis.	600	—	Vuod.
S:n ” 290, varastop.	Asunto-osakeyhtiö Laakso ¹³⁾	1 kuuk. irtis.	40	—	Kuuk.
S:n ” 352 ”	Rakennusmestari J. Velroos ¹⁴⁾	2 kuuk. irtis.	10	—	Kuuk.
S:n ” 402 ”	Rakennusosakeyhtiö Kotirinne ¹⁵⁾	1 kuuk. irtis.	15	—	Kuuk.
S:n ” 494 ”	Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö ¹⁶⁾	3 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.
Pitkäsillanranta, alue	Osakeyhtiö Siltala ¹⁷⁾	3 kuuk. irtis.	551	—	Vuod.
Toukola, ”	Työmies S. Koivumäki ¹⁸⁾	Kesäksi	15	—	
Malmi, ”	Veturinkuljettaja H. V. Bergström ¹⁹⁾	6 kuuk. irtis.	100	—	Vuod.
S:n varastopaikka	Toiminimi Fredr. Edv. Ekberg ²⁰⁾	6 kuuk. irtis.	20	—	Vuod.
Meilans, asuntopalsta	Työmies K. G. Dubb ²¹⁾	6 kuuk. irtis.	100	—	Vuod.
S:n asuntopaikka	Leski A. Tulander ²²⁾	6 kuuk. irtis.	60	—	Vuod.
S:n niittypalsta	Työmies K. G. Dubb ²¹⁾	6 kuuk. irtis.	150	—	Vuod.
Rahapajanranta, alue	Toiminimi Chr. Jacobsen & söner ²³⁾	1912, huhtik. 30	500	—	
S:n 2 lisä- aluetta	Toiminimi Victor Ek ¹¹⁾	2 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.

kumpain
sestakin

1) Huhtik. 20 p. 45 §. — 2) Heinäk. 6 p. 24 §. — 3) Heinäk. 13 p. 20 §. —
4) Syysk. 21 p. 21 §. — 5) Syysk. 28 p. 13 §. — 6) Lokak. 19 p. 19 §. —
7) Lokak. 26 p. 46 §. — 8) Marrask. 2 p. 33 §. — 9) Tammik. 12 p. 31 §. —
10) Elok. 10 p. 17 §. — 11) Lokak. 5 p. 36 §. — 12) Marrask. 9 p. 34 §. —
13) Marrask. 9 p. 30 §. — 14) Tammik. 26 p. 48 §. — 15) Tammik. 26 p. 49 §. —
16) Syysk. 28 p. 39 §. — 17) Tammik. 5 p. 29 §. — 18) Huhtik. 20 p. 18 §. —
19) Huhtik. 20 p. 20 §. — 20) Toukok. 11 p. 39 §. — 21) Marrask. 30 p. 39 §. —
22) Heinäk. 6 p. 19 §. — 23) Lokak. 12 p. 25 §.

Nickby, viljelyspalstoja ja laidunpalsta	Talonomistaja G. Hougberg ¹⁾	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
Nimrodkatu, tontti n:o 4	Vahtimestari G. Nemejkon perilliset ²⁾	6 kuuk. irtis.	100	—	Vuod.
Pohjoisranta, odotuspaik- viljongin paikka	Toiminimi Lars Krogius & C:o ³⁾	1914, jouluk. 31	300	—	Vuod.
Nybondas, viljelyspalsta n:o 11	Huvilanomistaja K. Willberg ⁴⁾	3 kuuk. irtis.	200	—	Vuod.
Roosavilla, tontinosa	Kirvesmiehet I. Eriksson ja E. Kronlund ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	400	—	Vuod.
Runebergkatu, varasto- paikka	Rakennusosakeyhtiö Tammela ⁶⁾	1911, syysk. 30	25	—	Kuuk.
Ryssänsaari	Kalastaja K. A. Holmström ⁷⁾	6 kuuk. irtis.	118	—	Vuod.
Hietakannas, varastop.	Toiminimi J. A. Nyman & C:o ⁸⁾	6 kuuk. irtis.	150	—	Vuod.
S:n ”	Viipurin sementtivalimo OY. ⁹⁾	6 kuuk. irtis.	448	—	Vuod.
Hietaniemi, alue	Veneenrakentaja M. Nieminen ¹⁰⁾	6 kuuk. irtis.	120	—	Vuod.
S:n varastop.	Kauppias I. Falin ¹¹⁾	6 kuuk. irtis.	120	—	Vuod.
S:n ”	Finska petroleumimport- aktiebolaget Masut ¹²⁾	6 kuuk. irtis.	40	—	Kuuk.
S:n ”	Everstiluutnantti Hj. von Bonsdorff ¹³⁾	1 kuuk. irtis.	12	—	Vuod.
S:n ”	Aktiebolaget J. E. Cronwall ¹⁴⁾	6 kuuk. irtis.	600	—	Vuod.
Katajanokka, varastop.	Kolimportaktiebolaget i Helsingfors ¹⁵⁾	3 kuuk. irtis.	406	—	Vuod.
S:n ”	Toiminimi Lars Krogius & C:o ¹⁶⁾	1911, marr. 30	127	—	
Laivurikatu, ”	Herra V. Sandberg ¹⁷⁾	6 kuuk. irtis.	60	—	Kuuk.
S:n ”	Rakennusmestari R. He- lander ¹⁸⁾	2 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.
Surutoin, huvila-alue	Kauppias A. Lind ¹⁹⁾	3 kuuk. irtis.	40	—	Kuuk.
Sörnäsi, makasiinin- paikka	Toiminimi Schildt & Hallberg ²⁰⁾	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
Sörnäsin rantatie, varas- topaikka	Rakennusliike osakeyh- tiö ²¹⁾	6 kuuk. irtis.	300	—	Vuod.
S:n ” ” litt. C ¹⁾	(Herra Hj. Lindeberg ²²⁾ Pargas kalkbergs ak- tiebolag ²³⁾	6 kuuk. irtis.	490	—	Vuod.

1) Jouluk. 21 p. 33 §. — 2) Tammik. 12 p. 32 §. — 3) Helmik. 23 p. 49 §. —
4) Jouluk. 14 p. 21 §. — 5) Huhtik. 13 p. 45 § ja toukok. 4 p. 65 §. — 6) Kesäk.
29 p. 41 §. — 7) Huhtik. 13 p. 47 §. — 8) Heinäk. 20 p. 16 §. — 9) Elok. 3 p. 30 §.
— 10) Syysk. 7 p. 14 §. — 11) Toukok. 11 p. 60 §. — 12) Lokak. 26 p. 47 §. —
13) Marrask. 2 p. 32 §. — 14) Jouluk. 21 p. 47 §. — 15) Elok. 10 p. 16 §. — 16) Syysk.
7 p. 22 §. — 17) Heinäk. 6 p. 23 §. — 18) Heinäk. 6 p. 38 §. — 19) Marrask. 9 p.
32 §. — 20) Syysk. 21 p. 45 §. — 21) Helmik. 2 p. 36 §. — 22) Helmik. 2 p. 37 §.
— 23) Helmik. 9 p. 39 §.

Sörnäsi, rantatie, varastopaikka litt. C ²	{ Rakennusmestari E. Löppönen ¹⁾ Helsingfors trävaruaffär aktiebolag ²⁾ }	6 kuuk. irtis.	460	—	Vuod.
S:n niemeke, alue	Kauppahuone N. M. Schoschkoff ynnä veljenpojat & C:o ³⁾	1911, lokak. 31	400	—	
S:n vajan paikka	Aktiebolaget Brändö villastad ⁴⁾	6 kuuk. irtis.	25	—	Vuod.
Taipale, palsta n:o 3	Herra A. F. Nyberg ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
S:n ” ” 4	Herra I. Bednarek ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
S:n ” ” 5 a	Herra A. V. Lukan-der ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	100	—	Vuod.
S:n ” ” 5 b	Rouva Linnellin perilliset ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	400	—	Vuod.
S:n ” ” 6	Herra E. J. Ailio ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 7	Herra E. M. Dahlgren ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 8	Herra G. A. Lund ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 9	Herra V. Hällström ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 10	Rouva M. L. Lindholm ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 11	Herra S. Gromoff ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	175	—	Vuod.
S:n ” ” 12	Herra J. B. Hellsten ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	250	—	Vuod.
S:n tontinosa	Aktiebolaget Karamell, chokolad- och marmeladfabriken Westerland & C:o ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	600	—	Vuod.
Topeliuskatu, 2 tontin osaa	Runola osakeyhtiö ⁶⁾	2 kuuk. irtis.	20	—	Kuuk.
S:n varastopaikka	Rakennusmestari H. Lohman ⁷⁾	2 kuuk. irtis.	20	—	Kuuk.
Turholma, niittypalsta	Maanviljelysneuvos J. Cygnæus ⁸⁾	Kesäksi	15	—	
Töölönkatu, varastop.	Merikapteeni Chr. Jacobsen ⁹⁾	1 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.
S:n ”	Toiminimi Kreuger & C:o ¹⁰⁾	1 kuuk. irtis.	40	—	Kuuk.
Ursinin kallio, uimalaitos	Helsingin uimaseura ¹¹⁾	Kesäksi		Maksuton	
Vallila, pajan paikka	Viilari A. Oittinen ¹²⁾	6 kuuk. irtis.	60	—	Vuod.
Vilhonkatu, varastop.	AdhæSION, finskt järn- betonaktiebolag ¹³⁾	2 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.
S:n ”	Osakeyhtiö Vuorikatu ^{7 14)}	2 kuuk. irtis.	50	—	Kuuk.

¹⁾ Helmik. 2 p. 37 §. — ²⁾ Syysk. 7 p. 15 §. — ³⁾ Toukok. 4 p. 51 §. —
⁴⁾ Heinäk. 6 p. 31 §. — ⁵⁾ Lokak. 26 p. 64 §. — ⁶⁾ Maalisk. 23 p. 27 §. —
⁷⁾ Huhtik. 13 p. 49 §. — ⁸⁾ Kesäk. 8 p. 47 §. — ⁹⁾ Huhtik. 13 p. 48 §. —
¹⁰⁾ Elok. 3 p. 17 §. — ¹¹⁾ Huhtik. 13 p. 20 §. — ¹²⁾ Heinäk. 6 p. 37 §. —
¹³⁾ Kesäk. 15 p. 36 b §. — ¹⁴⁾ Kesäk. 22 p. 13 §.

Vilhonkatu, varasto- paikka	AdhæSION, finskt järn- betonaktiebolag ¹⁾	1912, huhtik. 30	50	—	Kuuk.
Länsi Satamakatu, va- rastopaikka	{ Rakennusmestari H. E. Lohman ²⁾ Asunto-osakeyhtiö Kirkkokatu n:o 5 ³⁾	2 kuuk. irtis.	25	—	Kuuk.
Oulunkylä, alue	Liikemies A. Rosqvist ⁴⁾	Kesäksi	50	—	
Itäinen viertotie, alue	Hermannin II T. Y:n V & U-seura Yrittävä ⁵⁾	Toistaiseksi	Maksuvap.		

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 4 vuokrasopimuk-
sista annettua takuusitoumusta. Hyväksytyjä
takuusitou-
muksia.

Kaikkiaan 64 tapauksessa hyväksyttiin kaupungin vuokra-
maille hankkeissa olevain uusien rakennusten tai niillä ennestään
oleviin rakennuksiin tehtävään muutosten piirustukset. Hyväksytyjä
rakennuspii-
rustuksia.

Vuoden varrella toimitettiin kolmivuotiskatselmus 60 tiluksella
sekä sitä paitsi erinäisiä katselmuksia ehdotuksen laatimiseksi tilus-
ten, varastopaikkain y. m. vuokraamiseksi. Toimitettuja
katselmuksia.

Bölen esikaupungissa olevain vuokratonttien arvioimisessa
päätti ⁶⁾ rahatoimikamari vastedes noudatettavaksi Vallilan tonttei-
hin nähden vahvistettuja arvioperusteita. Bölen vuokra-
tonttien arvioi-
misperusteet.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi ⁷⁾ rahatoimikamari las-
tenhoidon edistämisyhdistykselle, jolla oli vuokralla Nimrod- ja
Topeliuskadun kulmauksessa oleva alue, oikeuden kaupunkia kuu-
lematta toiselle henkilölle luovuttaa mainitun alueen hallintaoikeuden. Myönnetty
vapaampi käyt-
töoikeus.

Samanlaisen oikeuden myönsi rahatoimikamari sepänvaimo I.
Illmanille ⁸⁾ hänen entiseltä Backasin tilalta vuokraamiinsa tontti-
paikkaan ja viljelyspalstaan sekä muurari K. F. Wredlundille ⁹⁾
hänen Merholmasta vuokraamaansa palstaan n:o 3 nähden.

Restaurant Börs osakeyhtiön anomuksen johdosta hyväksyi ¹⁰⁾
rahatoimikamari eräin ehdoin yhtiölle siirrettäväksi ravintoloitsija
O. Carlssonin vuokraoikeuden Kappelin ravintolaan. Kappelin ra-
vintolan vuok-
raoikeuden
siirto.

Kaupungin kauppahalleissa olevista myymälöistä ja kellareista
kertyi vuoden varrella vuokratuloja kaikkiaan 86,751 markkaa 25
penniä. Kauppahallit.

Huutokaupan toimitettuaan myönsi ¹¹⁾ rahatoimikamari 20 hen-
kilölle kaikkiaan 20,822 markan maksusta oikeuden tarkoitukseen
määrätyillä kahdellakymmenellä paikalla yhden vuoden aikana
vaunuista myydä virvokejuomia, hedelmiä, jäätelöä y. m. Neljälle
Virvokejuoma-
vaunuja
myyntikojujen
paikat.

1) Marrask. 2 p. 34 §. — 2) Maalisk. 2 p. 46 §. — 3) Heinäk. 20 p. 36 §. —
4) Huhtik. 27 p. 24 §. — 5) Kesäk. 15 p. 53 §. — 6) Syysk. 11 p. 2 §. — 7) Elok. 3
p. 31 §. — 8) Marrask. 2 p. 41 §. — 9) Jouluk. 14 p. 51 §. — 10) Jouluk. 28 p. 27 §. —
11) Maalisk. 27 p. 1 § ja huhtik. 13 p. 27 §.

henkilölle ¹⁾ myönnettiin oikeus yhden vuoden aikana eri paikkoihin asettaa kaikkiaan 8 virvokejuomain, hedelmäin y. m. myyntivaunua, 50 markan maksusta kunkin vaunun; 2 henkilöä ²⁾ sai samanlaisen oikeuden 10 markan viikkomaksusta. Yksi henkilö ³⁾ oikeutettiin yhden vuoden aikana asettamaan kaksi jäätelön myyntivaunua, 100 markan maksusta kumpaisenkin, ja 1 henkilö ⁴⁾ oikeutettiin 200 markan maksusta yhdeksi vuodeksi asettamaan virvokejuomain myyntikioski. Lisäksi oikeutettiin 2 henkilöä ⁵⁾ 50 markan, 57 henkilöä ⁶⁾ 25 markan, 1 henkilö ⁷⁾ 20 markan, 1 henkilö ⁸⁾ 18 markan, 1 henkilö ⁹⁾ 15 markan, 2 henkilöä ¹⁰⁾ 12 markan 50 pennin, 2 henkilöä ¹¹⁾ 12 markan maksusta ja 5 henkilöä ¹²⁾ maksutta eri paikkoihin asettamaan kahvin, virvokejuomain y. m. myyntikojuja. Niinikään oikeutettiin 1 henkilö ¹³⁾ 12 markan maksusta vuoden varrella myymään hedelmiä ja vihanneksia Hietalahden satamassa.

Yhdeltä henkilöltä ¹⁴⁾ lakkautettiin oikeus pitää kahvin y. m. myyntikojua.

Lupa kaupata sanomalehtiä y. m. myyntipöydiltä.

Tehdystä hakemuksesta myönnettiin ¹⁵⁾ toimittaja A. Berndtsonille lupa yhden vuoden aikana, kesäkuun 1 päivästä 1911 lukien, 50 markan maksusta pyörivältä myyntipöydältä Teatteriesplanadin suulla myyttää sanoma- ja aikakauslehtiä sekä kirjoja.

Sanomalehtimyyntikojun asettamislupaa tarkoittava hakemus evätty.

Sitä vastoin evättiin ¹⁶⁾ toimittaja Berndtsonin anomus saada Kappellesplanadin pääkäytävälle asettaa siirreltävän kojun sanomalehtien ja kirjain myyntiä varten.

Kaupungin uimahuoneiden vuokraaminen.

Oikeudet kesällä 1911 kantaa maksut Haapaniemen rannassa sekä Ruoholahden ja Humallahden partaalla olevain kaupungin uimahuoneiden käyttämisestä annettiin ¹⁷⁾, huutokaupan toimitettua, määrätyn ehdoin 3 henkilölle yhteensä 1,304 markan maksusta.

Heinäntekooikeus.

Oikeus heinäntekoon kesällä 1911 eräillä paikoilla ja tiluspalstoilla luovutettiin ¹⁸⁾ 15 henkilölle yhteensä 1,156 markan maksusta.

Laidunoikeus.

Kaikkiaan 308 markan maksusta myönnettiin ¹⁹⁾ 9 henkilölle oikeus kesällä 1911 käyttää eräitä kaupungin maita laitumeksi.

¹⁾ Huhtik. 13 p. 55 § ja huhtik. 20 p. 34 §. — ²⁾ Elok. 3 p. 3 § ja elok. 10 p. 8 §. — ³⁾ Maalisk. 16 p. 36 §. — ⁴⁾ Huhtik. 20 p. 34 §. — ⁵⁾ Maalisk. 30 p. 9 § ja huhtik. 27 p. 13 §. — ⁶⁾ Maalisk. 30 p. 9 §, huhtik. 27 p. 13 §, toukok. 19 p. 49 §, kesäk. 8 p. 20 b §, lokak. 12 p. 23 § ja marrask. 23 p. 19. — ⁷⁾ Kesäk. 15 p. 33 §. — ⁸⁾ Kesäk. 22 p. 10 §. — ⁹⁾ Heinäk. 27 p. 10 §. — ¹⁰⁾ Maalisk. 30 p. 9 § ja elok. 24 p. 14 §. — ¹¹⁾ Syysk. 21 p. 20 § ja syysk. 28 p. 12 §. — ¹²⁾ Maalisk. 30 p. 9 §, huhtik. 27 p. 13 § ja heinäk. 13 p. 43 §. — ¹³⁾ Heinäk. 6 p. 13 §. — ¹⁴⁾ Maalisk. 30 p. 35 §. — ¹⁵⁾ Toukok. 24 p. 33 §. — ¹⁶⁾ Heinäk. 27 p. 21 §. — ¹⁷⁾ Toukok. 18 p. 3 §. — ¹⁸⁾ Toukok. 11 p. 21 §, kesäk. 22 p. 12 ja 27 §, kesäk. 29 p. 19 §, heinäk. 6 p. 12 § sekä heinäk. 27 p. 11 ja 13 §. — ¹⁹⁾ Tammik. 26 p. 62 §, helmik. 23 p. 65 §, maalisk. 23 p. 28 §, maalisk. 30 p. 20 §, huhtik. 6 p. 37 §, huhtik. 27 p. 9 §, toukok. 11 p. 20 §, kesäk. 1 p. 85 § ja kesäk. 29 p. 18 §.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari erinäisille yhdistyksille luvan määrättyinä päivinä vuoden varrella käyttää Hakasalmen ja Hesperian puistoja ¹⁾, Eläintarhan ²⁾ ja Kaisaniemen ³⁾ urheilukenttiä, Kaivopuistoa ⁴⁾, Kyläsaarta ⁵⁾, Eläintarhan Mäntymäkeä ⁶⁾ sekä Haapaniemen ⁷⁾ urheilukenttää urheilukilpailuihin, juhliin, kansanhuveihin, arpajaisiin y. m.

Lupa puistojen y. m. käyttämiseen.

Samaten myönsi ⁸⁾ rahatoimikamari Kisa-Veikot nimiselle urheiluseuralle luvan Eläintarhan urheilukentän vierelle kaupunginpuutarhurin osotuksen mukaan sijoittaa väliaikaisen pukeutumispaviljongin, sillä ehdolla että paviljonki poistetaan kahdeksan päivän kuluttua käskyn saamisesta.

Lupa sijoittaa pukeutumispaviljonki Eläintarhaan.

Aktiebolaget Stadion osakeyhtiön anomukseen myöntyen päätti ⁹⁾ rahatoimikamari, että kaupunginvaltuuston pukeutumispaviljongin teettämistä varten Eläintarhan urheilukentän vierelle myöntämä 10,000 markan määräraha ¹⁰⁾ oli annettava yhtiölle sekä yhtiön kanssa tehtävä sopimus paviljonkia varten tarpeellisen alueen luovuttamisesta sille.

Eläintarhan urheilupaviljonki.

Muinaistieteellisen toimikunnan kirjelmässä maaliskuun 7 päivältä ilmoitettiin ¹¹⁾ tiedoksi, että k. senaatti oli edellisen helmikuun 23 päivänä määrännyt, että Hakasalmen huvilaa ei olisi kesäkuun 1 päivästä lähtien vuokrattava ¹²⁾ valtion tarpeisiin.

Rauennut kysymys Hakasalmen huvilan vuokraamisesta.

It. Henrikinkadun varrella olevalta entisen kaasutehtaan tontilta vuokrattiin kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla seuraavat huoneistot:

Entisen kaasutehtaan tontilla olevain huoneiden, makasiinien y. m. vuokraaminen.

kaksi huonetta kauppias J. Tallbergille ¹³⁾, toinen 250 ja toinen 150 markan vuosivuokrasta;

kaksi huonetta näyttämöestari J. R. Lindströmille ¹⁴⁾, toinen 1,000 ja toinen 600 markan vuosivuokrasta;

yksi huone konekauppaosakeyhtiö Aatralla ¹⁵⁾ 600 markan vuosivuokrasta;

kaksi makasiinia J. E. Cronwall osakeyhtiölle ¹⁶⁾, toinen 1,500 ja toinen 500 markan vuosivuokrasta;

¹⁾ Huhtik. 20 p. 51 §, heinäk. 27 p. 12 § sekä elok. 17 p. 24 ja 25 §. — ²⁾ Helmik. 9 p. 7—9 §, helmik. 16 p. 25 §, huhtik. 27 p. 19 §, toukok. 11 p. 37 §, toukok. 15 p. 12 §, toukok. 24 p. 13 §, kesäk. 8 p. 20 a ja 46 §, heinäk. 27 p. 22 §, elok. 31 p. 6 § sekä lokak. 26 p. 18 §. — ³⁾ Maalisk. 16 p. 52 §, huhtik. 6 p. 4 §, huhtik. 20 p. 23 §, toukok. 4 p. 30 §, toukok. 11 p. 18 §, toukok. 24 p. 15 §, kesäk. 15 p. 37 § ja heinäk. 20 p. 15 §. — ⁴⁾ Maalisk. 9 p. 38 § ja huhtik. 6 p. 47 §. — ⁵⁾ Huhtik. 20 p. 51 §. — ⁶⁾ Huhtik. 13 p. 24 §, toukok. 24 p. 31 § ja elok. 3 p. 2 §. — ⁷⁾ Toukok. 19 p. 72 §. — ⁸⁾ Toukok. 4 p. 22 §. — ⁹⁾ Jouluk. 21 p. 45 §. — ¹⁰⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 59. — ¹¹⁾ Maalisk. 16 p. 56 §. — ¹²⁾ Ks. tätä kert. siv. 26. — ¹³⁾ Marrask. 30 p. 46 §. — ¹⁴⁾ Marrask. 30 p. 51 §. — ¹⁵⁾ Jouluk. 14 p. 52 §. — ¹⁶⁾ Syysk. 21 p. 53 §.

yksi makasiini osakeyhtiö Wicander & Larssonille 1) 650 markan vuosivuokrasta;

yksi hiilivaja kauppias J. Tallbergille 2) 2,000 markan vuosivuokrasta;

yksi kattilahuone konekauppaosakeyhtiö Aatralle 3) 800 markan vuosivuokrasta; sekä

yksi vaja Chr. Jacobsen & söner osakeyhtiölle 4) 250 markan vuosivuokrasta.

Nybondaksen
ulkohuone-
rakennusten
vuokraaminen.

Vuokraaja K. G. Karlssonille vuokrattiin 5) Nybondaksen talosta talli ja navettarakennus kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla 125 markan vuosivuokrasta.

Kalastusoikeus.

Kalastaja A. A. Sylvanderille myönnettiin 6) 1912 vuoden loppuun 80 markan maksusta oikeus harjoittaa kalastusta kaupungin omistamissa osissa Pikku-Huopalahden kyläkunnan jakamatonta kalavettä.

Varastopaik-
kain vuokria.

Muuan osakeyhtiö, joka 5 vuoden aikana oli luvatta käyttänyt erästä Sturekadun osaa puutavarain varastopaikkana, velvoitettiin 7) maksamaan paikanvuokra kaupungille kaikkiaan 500 markkaa.

Siitä että 6 henkilöä ja 2 toiminimeä luvatta oli pitänyt hiekka-varastoja Merisataman rannalla, pantiin 8) heidän maksettavakseen yhteensä 469 markkaa 65 penniä.

Muuan henkilö, joka luvatta oli pitänyt tiliä varastossa eräällä alueella Elisabetintorin vierellä, velvoitettiin 9) siitä maksamaan 60 markkaa.

Paikanvuokraa
jäännotto-
alueista.

Paikanvuokraa talvella 1910—11 Vantaanjoessa olevista jäänottoalueista pantiin 10) 3 toiminimen ja 1 henkilön maksettavaksi yhteensä 230 markkaa.

Lupa jäiden
ottoon.

Luvan talvella 1911—12 pitää Vantaanjoessa jäärataa jäiden ottoa varten myönsi rahatoimikamari satamavahtimestari A. E. Lindholmille 11) 40 markan ja Aug. Ludv. Hartwallin kivennäisvesitehdasosakeyhtiölle 12) 100 markan maksusta.

Oikeudenkäyn-
tiasiamiehen ja
asiantuntijan
vaali.

Rahatoimikamarin asiamieheksi Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön sekä kamarin välisessä riidassa, jossa kamarin tuli edustaa kaupunkia ja joka koski raitioteiden Töölön linjan 13) päätetekohdan määräämistä Rautatientorilla, valitsi kamari kaupungin-insinööri G. Idströmin 14) sekä jäävittömäksi asiantuntijaksi samaan riitaan professori H. Kolsterin 15).

1) Syysk. 28 p. 15 §. — 2) Heinäk. 28 p. 1 §. — 3) Marrask. 23 p. 33 §. — 4) Jouluk. 21 p. 15 §. — 5) Elok. 24 p. 33 §. — 6) Heinäk. 20 p. 17 § ja jouluk. 21 p. 14 §. — 7) Maalisk. 16 p. 32 §. — 8) Heinäk. 20 p. 33 §. — 9) Marrask. 2 p. 47 §. — 10) Huhtik. 20 p. 36 §. — 11) Marrask. 30 p. 47 §. — 12) Jouluk. 21 p. 46 §. — 13) Ks. tätä kert. siv. 36 ja 37. — 14) Helmik. 23 p. 53 § ja maalisk. 2 p. 48 §. — 15) Maalisk. 16 p. 50 §.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 1) rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan laskea väliaikaiset raiteet Makasiininrannan tavaravajan ja Saunakadun väliselle ajotielle, kuitenkin sillä ehdolla että raiteet lasketaan niin, etteivät ne aikaansaa estettä muulle liikenteelle sekä että ne poistetaan kuukauden kuluessa käskyn saamisesta.

Lupa laskea väliaikaiset raiteet Makasiininrannan ja Saunakadun välille.

Niinikään myönsi 2) rahatoimikamari Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiölle luvan yhdistää Hämeenkadun ja Itäisen viertotien raiteet toisiinsa pitkin Toista linjaa kulkevalla yksinkertaisella raiteella.

Lupa yhdistää Hämeenkadun ja It. viertotien raiteet toisiinsa.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 3) rahatoimikamari Aug. Eklöf aktiebolag nimiselle yhtiölle luvan rakennuskonttorin osituksen mukaan laskea väliaikaisen raiteen sekä kahdelle Ruoholahden rannassa sijaitsevalle, yhtiön lastauspaikalla n:o 1 mainitun lahden täytealueella olevalle laiturille että viereiselle rautatieraitteelle asti, kuitenkin sillä ehdolla että raiteet laitureille sijoitetaan niin, etteivät ne haittaa muuta sikäläistä liikennettä eivätkä estä käyttämästä laitureja muiden liikennöitsijäin tarpeisiin sekä että ne, jos tarpeelliseksi katsottaisiin, poistetaan kohta käskyn saatua.

Lupa laskea raide Ruoholahdenrantaan.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi läntisen suomenmaalaisen insinööripiirin maistraatille tekemän ilmoituksen johdosta, että toukokuun 31 päivänä oli ryhdytty laskemaan kapeaa raidetta Pitkän sillan viereisen muonamakasiinin vastapäätä olevasta satamasta kadun poikki mainittuun makasiiniin asti, päätti 4) rahatoimikamari ilmoittaa, ettei kamarilla ollut mainitun raiteen laskemista vastaan mitään muistuttamista, jos se toimitettiin niin, ettei siitä koitunut estettä muulle liikenteelle, sekä että raide kamarin käskystä poistetaan.

Lausunto Pitkän sillan viereiselle muonamakasiinille vievän kapean raiteen laskemisesta.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi 5) rahatoimikamari Helsingin telefoni yhdistykselle eräillä ehdoilla luvan laskea puhelinkaapelirumpuja Siltasaarenkatuun ja Itäiseen viertotiehen.

Lupa puhelinkaapelirumpujen laskemiseen.

Niinikään myönsi 6) rahatoimikamari Helsingin telefoni yhdistykselle eräillä ehdoilla luvan laskea puhelinkaapelin sementtikananan Aurora- ja Museokatuun.

Lupa puhelinkaapelien sementtikananan laskemiseen.

Edelleen myönsi 7) rahatoimikamari Helsingin telefoni yhdistykselle eräillä ehdoilla luvan asettaa puhelinkaapelipatsaita pitkin Fredrikinkatua sekä niinikään luvan Kaivopuiston Itäiseen lehtokujaan huvilain n:o 2 ja 21 välille laskea vieläkin yhden maanalaisen puhelinkaapelin samaan hautaan, missä kaapeleja jo ennestään oli.

Lupa asettaa puhelinpatsaita ja laskea maanalainen puhelinkaapeli.

1) Kesäk. 8 p. 33 §. — 2) Lokak. 26 p. 57 §. — 3) Marrask. 2 p. 31 §. — 4) Kesäk. 15 p. 54 §. — 5) Huhtik. 6 p. 27 §. — 6) Toukok. 19 p. 64 §. — 7) Marrask. 2 p. 52 §.

Lupa ulottaa
puhelinjohto
Vrakholmaan.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi ¹⁾ rahatoimikamari luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitukselle eräillä ehdoilla luvan ulottaa puhelinjohton Sinivuoreenmaan poikki Vrakholmaan.

Lausunto len-
nätinkaapelin
laskemista eräi-
den katujen
alle tarkoitta-
van hakemuk-
sen johdosta.

Maistraatin vaatimaksi lausunnoksi suomenmaalaisen lennätinpiirin päällikön anomuksen johdosta saada Kaisaniemen halki sekä pitkin Puutarha-, Fabianin- ja Pohjois Makasiinikatua viimeksi mainitun kadun varrella olevaan lennätinlaitoksen taloon johtaa maanalaisen lennätinkaapelin päätti ²⁾ rahatoimikamari, kaupungin yleisten töiden hallituksen asiasta antamaan lausuntoon liittyen, ilmoittaa puoltavansa myöntymistä hakemukseen hallituksen esittämällä sekä sillä lisäehdolla, että mainittu kaapeli lennätinkonttorin talon sekä Pohjois Makasiinikadun ja Fabianinkadun kulmauksen väliseltä osalta sijoitetaan ensinmainitun kadun jalkakäytävän ulko-reunan vierelle.

Lupa teettää
lastauslaituri
Hanaholmaan.

Tehdyn anomuksen johdosta myönsi ³⁾ rahatoimikamari osakeyhtiö Aleks. Pelanderille luvan Hanaholman kaakkoislaitaan rakentaa noin 50 metrin pituisen väliaikaisen lastauslaiturin, kuitenkin sillä ehdolla että työ suoritetaan aivan niiden osotusten mukaisesti, joita satamakapteeni antanee, sekä että lastauslaituri heti käskyn saatua poistetaan.

Lupa rakentaa
kaasulaitos
Vrakholmaan.

Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen anomukseen saada rakennuttaa Vrakholmaan pienenlaisen kaasulaitoksen asetonikaasun valmistamista varten rahatoimikamari myöntyi ⁴⁾, sillä edellytyksellä että kaasulaitoksen sijoitus ja piirustukset alistetaan kaupunginviranomaisten tarkastettaviksi ja tutkittaviksi.

Lupa teettää
tie Oulunkylän
ja Baggbölen
kylän välille.

Rahatoimikamarilta oli tilanomistaja J. Kavaleff ynnä erinäiset Oulunkylän huvilayhdykskunnassa asuvat henkilöt anoneet lupaa saada omalla kustannuksellaan Helsingin kaupungin maan poikki teettää 8—10 metriä leveän ajotien Oulunkylän rautatieaseman ja Baggbölen kylän viereisen kylätien välille.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen annettua lausunnon asiasta päätti ⁵⁾ rahatoimikamari eräin hallituksen esittämin ehdoin myöntyä edellä mainittuun anomukseen.

Evätty anomus
luvan saami-
sista Kottbyn
pysäkille vie-
vän tien teet-
tämiseen.

Useiden Kottbyn pysäkin luona asuvain huvilanomistajain anomuksen saada kaupungin metsämaan halki teettää jalkatien heidän asuinpaikoiltaan mainitulle pysäkille rahatoimikamari, kaupungin yleisten töiden hallituksen annettua lausunnon asiasta, epäsi ⁶⁾.

Lupa luistin-
ratain laitta-
miseen.

Tehtyjen hakemusten johdosta oikeutti rahatoimikamari kone-työntekijä K. A. Åströmin ⁷⁾ ja Helsingin luistinklubin ⁸⁾ eräin ehdoin

¹⁾ Huhtik. 6 p. 21 §. — ²⁾ Elok. 17 p. 9 §. — ³⁾ Marrask. 9 p. 21 §. —
⁴⁾ Marrask. 30 p. 49 §. — ⁵⁾ Helmik. 23 p. 42 §. — ⁶⁾ Maalisk. 30 p. 26 §. —
⁷⁾ Jouluk. 14 p. 22 §. — ⁸⁾ Jouluk. 14 p. 41 §.

talvella 1911—12 laittamaan luistinratoja, edellisen Vanhankaupunginselälle Ison Verkkosaaren ja Kyläsaaren välille sekä Helsingin luistinklubin Punanotkon urheilukentälle.

Sitä vastoin epäsi ¹⁾ rahatoimikamari moniaiden henkilöjen tekemän esityksen luistinradan laittamisesta Kaivopuistoon pieniä lapsia varten.

Evätty esitys luistinradan laittamisesta.

Mekanikko H. J. Cohnén anomuksen saada Hakaniementorille asettaa koneellisen ampumaradan rahatoimikamari epäsi ²⁾.

Evättyjä anomuksia luvan saamisesta ampumaratain laittamiseen.

Samaten epäsi ³⁾ rahatoimikamari rouva A. Liljeströmin anomuksen saada asettaa ampumaradan Hesperian puistoon.

Evätty esitys alueen luovuttamisesta ampumaradan paikaksi.

Kolmannen suomenmaalaisen tarkk'ampujarykmentin komentajan tekemän esityksen että Suvilahdenkadun talon n:o 4 vierellä sijaitseva maa-alue luovutettaisiin väliaikaisen ampumaradan paikaksi rahatoimikamari epäsi ⁴⁾.

3. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin tullikamarin esityksestä päätti ⁵⁾ rahatoimikamari maksettavaksi osottaa 412 markkaa 75 penniä nimikilpien ja ohjeiden asettamisesta tullikamari- ja pakkahuonehuoneistoon olleiden kustannusten suoritukseksi. Kuitenkin oli tullikamarille lähetettävässä kirjelmässä huomautettava, että kaupungin viranomaisille oikeastaan olisi ollut suotava tilaisuus päättää, millä tavoin ja kuinka laajasti mainittu työ olisi ollut teetettävä, sekä määrätä siihen käytettävät kustannukset.

Nimikilpien ja ohjeiden sijoittaminen tullikamari- ja pakkahuonehuoneistoon.

Sen johdosta että liikennekonttori oli rahatoimikamarille tehnyt esityksen sopivain lämmityskojeiden sijoittamisesta kaupungin tavaravajoissa tullivahtimestareja varten oleviin koppiloihin, päätti ⁶⁾ kamari, että mainittuihin koppiloihin oli kaupungin yleisten töiden hallituksen toimesta asetettava yhdeksän kaasu-uunia arviolta 500 markan kustannuksilla.

Kaasu-uunien sijoittaminen kaupungin tavaravajoihin.

Kaupungin kirjaston hallituksen esityksestä myönsi ⁷⁾ rahatoimikamari 315 markkaa sähkövalaistuksen laittamiseksi Töölön ja Hermannin haarakirjastoihin.

Sähkövalaistuksen laittaminen Töölön ja Hermannin haarakirjastoihin.

Sen johdosta että kaupungin poliisimestari oli rahatoimikamarille tehnyt esityksen sähkövalojohdon ulottamisesta Backasissa olevaan poliisilaitoksen koiratarhaan, jonka johdon kustannukset poliisikamari korvaisi 800 markalla, päätti ⁸⁾ kamari antaa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen toimeksi teettää mainitun työn.

Sähköjohto Backasissa olevaan poliisilaitoksen koiratarhaan.

¹⁾ Jouluk. 21 p. 42 §. — ²⁾ Toukok. 4 p. 28 §. — ³⁾ Elok. 24 p. 16 §. — ⁴⁾ Lokak. 5 p. 22 §. — ⁵⁾ Elok. 10 p. 14 §. — ⁶⁾ Marrask. 2 p. 38 §. — ⁷⁾ Syysk. 21 p. 49 §. — ⁸⁾ Lokak. 26 p. 55 §.

Aallonmurta-
jan rakenta-
minen.

Suomen höyrylaivaosakeyhtiön tekemään esitykseen väliaikaisen aallonmurtaajan rakennuttamisesta yhtiölle vuokratun, Katajanokan uloimmalla niemekkeellä sijaitsevan hiilivarastopaikan vierelle rahatoimikamari myöntyi ¹⁾.

Ranta-alueen
täyttämisen.

Sen johdosta että luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitus oli anonut lupaa saada täyttää korttelissa n:o 143 VIII kaupunginosassa sijaitsevan, luotsilaitokselle kuuluvan makasiinin viereisen mataltuneen ranta-alueen, päätti ²⁾ rahatoimikamari antaa rakennuskonttorin tehtäväksi toimeenpanna sellaisen täyttämisen.

Suunnitelma
kaupungin
lokaviemäri-
olojen paran-
tamista tarkoi-
taviksi toimen-
piteiksi.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan ehdotuksesta päätti ³⁾ kamari kaupungin yleisten töiden hallitukselta anoa lausuntoa ehdotetun suunnitelman tarpeellisuudesta eräiden kaupungin lokaviemäriolojen parantamista tarkoittavain töiden teettämiseksi sekä ehdotusta, miten suunnitelma olisi aikaansaattava.

Evätty esitys
kanahäkkien
teettämisestä.

Sylvia-yhdistyksen esityksen, että kaupunki vanhan pakka-huoneen pihamaalle teettäisi parikymmentä kiintonaista häkkiä elävien kanain säilyttämistä varten rahatoimikamari epäsi ⁴⁾.

Katuosain puh-
taanapidon
ottaminen kau-
pungin huo-
leksi.

Tehtyjen hakemusten johdosta päätti rahatoimikamari, että kaupunki ottaisi huolekseen seuraavain tonttien omistajain velvollisuutena olevain katujen puhtaanapidon, nimittäin: Vaasankadun ⁵⁾ tontin n:o 15 vuotuisesta 80 markan korvauksesta, joka, sittenkun Vaasankatu oli mainitun tontin viereltä tasotettu koko leveydeltään, kohoaisi 170 markkaan vuodessa, sekä Puistokadun ⁶⁾ tontin n:o 3 200 markan vuosikorvauksesta. Näihin korvausmääriin ei ollut luettu kustannuksia lumenkuljetuksesta eikä jäänhakuusta, jotka työt korvattaisiin erittäin annettavain laskujen mukaan.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen tekemään esitykseen, että katujen puhtaanapitovelvollisuutta koskevan sopimuksen tekeminen kaupungin puolesta tontinomistajan kanssa olisi vastedes oleva hallituksen asia, rahatoimikamari myöntyi ⁷⁾.

Eläintarhan
urheilukentän
järjestyssään-
nöt.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä vahvisti ⁸⁾ rahatoimikamari seuraavat:

Eläintarhan urheilukentän järjestyssäännöt.

1:ksi. Valvomaan että alempana olevia määräyksiä Eläintarhan urheilukentän käyttämisestä tarkoin noudatetaan on urheilukenttää varten asetettu järjestysmies, jonka toimivaltansa piirissä antamia ohjeita ja määräyksiä jokaisen tulee noudattaa.

¹⁾ Huhtik. 13 p. 39 §. — ²⁾ Syysk. 7 p. 43 §. — ³⁾ Kesäk. 8 p. 26 §. — ⁴⁾ Marrask. 23 p. 39 §. — ⁵⁾ Tammik. 5 p. 36 §. — ⁶⁾ Huhtik. 20 p. 48 §. — ⁷⁾ Huhtik. 20 p. 28 §. — ⁸⁾ Kesäk. 1 p. 78 §.

2:ksi. Eri urheiluhaaroja saa harjoittaa ainoastaan niillä kentän paikoilla, mitkä sen piirustuksessa ovat osotettuina ja järjestysmies ilmoituksen johdosta näyttää.

3:ksi. Kiviä ja muita esineitä, joita ei käy lukeminen voimistelu- eikä urheiluvälineiksi, ei saa kentälle sijoittaa.

4:ksi. Kentän pintaa ei saa patsaita kuoppiin pystyttämällä eikä muulla-kaan tavoin vahingoittaa.

5:ksi. Ajoneuvot, automobiilit ja polkupyörät eivät saa tulla kentän alueelle, ellei siihen ole hankittu erityistä lupaa rakennuskonttorilta.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 1) rahatoimikamari työ- mestari K. W. Ginmanille luvan yhteenrakentaa korttelissa n:o 540 sijaitsevat Lohjantien tontit n:ot 11 ja 13.

Lupa tonttien yhteenrakentamiseen.

Niinikään myönsi 2) rahatoimikamari vuokraaja A. Flinckille luvan yhteenrakentaa korttelissa n:o 531 sijaitsevat Vallilantien tontit n:ot 24 ja 26.

Tehtyjen hakemusten johdosta myönsi rahatoimikamari vuoden pitennettyä aikaa seuraavain tonttien rakennuttamiseen:

Pitennetty tonttien rakennuttamisaika.

tehdastyöntekijä H. Saarelle 3) Vallilantien tonttiin n:o 40 nähden;

talonmistaja M. Laalolle 4) Vallilantien tonttiin n:o 44 nähden;

puuseppä E. Kuhaselle 5) Vallilantien tonttiin n:o 42 nähden;

sekä kirvesmies E. Salolle 6) Inarintien tonttiin n:o 19 nähden.

Tehdyn hakemuksen johdosta myönsi 7) rahatoimikamari bygnadsaktiebolaget Sturio yhtiölle eräillä ehdoilla luvan Kasarminkadun tontille n:o 10 aikomaansa uutisrakennukseen sijoittaa ikkunoita kaupungin sähkölaitoksen tonttiin rajoittuvaan seinään.

Lupa sijoittaa ikkunoita tontinrajaan.

Nybondaksen talon päällysmieheksi otti 8) rahatoimikamari toistaiseksi kaupungin yleisten töiden hallituksen työpäällikön, insinööri T. Öllerin, 200 markan vuotuisesta korvauksesta, elokuun 1 päivästä lukien.

Päällysmiehen asettaminen Nybondaksen taloon.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan ylimääräisiksi inventtaajiksi kuluvaksi vuodeksi valittiin 9) herrat Gripenberg ja Wasastjerna.

Ylimääräiset inventtaajat.

Kun kaupunki tarvitsi lyhytaikaista lainaa, päätti 10) rahatoimi-

Lyhytaikaisen

1) Lokak. 5 p. 41 §. — 2) Lokak. 26 p. 58 §. — 3) Maalisk. 2 p. 22 §. — 4) Maalisk. 16 p. 55 §. — 5) Maalisk. 30 p. 22 §. — 6) Jouluk. 14 p. 20 §. — 7) Toukok. 4 p. 21 §. — 8) Heinäk. 6 p. 49 §. — 9) Tammik. 5 p. 4 §. — 10) Tammik. 19 p. 34 §.

lainan ottaminen.

kamari hyväksyä Suomen Yhdyspankin tarjouksen myöntää kaupungille luottoa 4,000,000 markkaa, vakuutena kaupungin omia vekseleitä.

Obligatsioonien arvonta.

Helsingin kaupungin obligatsioonilainoihin kuuluvia obligatioita arvoittaessa joutuivat 1) lunastettaviksi seuraavat numerot:

5 0/0:n lainaa vuodelta 1876 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 1,000 markkaa, n:ot	20, 111, 127, 128, 165, 218, 295, 297, 331, 358, 377, 388, 485 ja 500.
” ” B à 500 ” ”	10, 35, 78, 119, 169, 181, 206, 328, 353, 382, 391, 441, 448, 482, 538, 604, 618, 650, 665, 693, 730, 734, 739, 797, 878, 890, 894, 951, 1,029, 1,033, 1,050, 1,105, 1,185, 1,189, 1,251, 1,340, 1,379, 1,408, 1,442, 1,451, 1,456, 1,470 ja 1,473.
” ” C à 200 ” ”	34, 62, 171, 173, 190, 218, 219, 275, 375, 418, 488, 508, 512, 531, 574, 648, 650, 801, 826, 919, 964, 989, 991, 1,059, 1,101, 1,108, 1,125, 1,137, 1,154, 1,174, 1,182, 1,232 ja 1,249.

4 1/2 0/0:n lainaa vuodelta 1882 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 3,000 markkaa, n:ot	38, 46, 48, 78, 84, 85, 132 ja 134.
” ” B à 1,000 ” ”	3, 12, 34, 40, 94, 101, 106, 123, 169, 208, 215, 277, 322, 346, 362, 367, 373, 385, 394, 412, 423, 430, 432, 468, 471, 476, 486, 496, 550, 551, 554, 562, 591, 598, 609, 617 ja 621.
” ” C à 500 ” ”	23, 42, 97, 102, 117, 133, 144, 244, 271, 303, 307, 328, 332, 334, 343, 357, 383, 455, 491, 500, 523, 532, 537, 571, 587, 597, 623, 640, 667, 679, 690, 691, 698, 703, 705, 738, 749 ja 800.

1) Helmik. 9 p. 22 §, kesäk. 8 p. 52 § ja marrask. 9 p. 49 §.

4 1/2 %:n lainaa vuodelta 1892 (arvonta marraskuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 116, 224 ja 386.
 ” ” B à 1,000 ” ” 192, 302, 388, 391, 709, 734, 812, 866,
 1,010, 1,056, 1,228, 1,380 ja 1,464.
 ” ” C à 500 ” ” 110, 115, 515, 881, 905, 930, 1,101,
 1,232, 1,241, 1,381, 1,388, 1,423, 1,589,
 1,735, 1,775 ja 1,864.

3 1/2 %:n lainaa vuodelta 1898 (arvonta helmikuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. A à 5,000 markkaa, n:ot 74, 91 ja 109.
 ” ” B à 2,000 ” ” 160, 176 ja 432.
 ” ” C à 1,000 ” ” 45, 74, 84, 136, 340 ja 478.
 ” ” D à 500 ” ” 344, 595 ja 1,078.

4 %:n lainaa vuodelta 1900 (arvonta helmikuun 1 päivänä):

Sarjaa litt. B à 2,000 markkaa, n:ot 409, 416 ja 420.
 ” ” C à 1,000 ” ” 635, 670, 914, 972, 1,049, 1,085, 1,157,
 1,159 ja 1,200.
 ” ” D à 500 ” ” 1,347, 1,362, 1,446, 1,449, 1,579, 1,737,
 1,804, 1,890, 1,978, 2,044, 2,056, 2,096,
 2,165, 2,167 ja 2,241.

4 %:n lainaa vuodelta 1902 (arvonta kesäkuun 2 päivänä):

à 500 markkaa, n:ot 21, 28, 219, 221, 265, 359, 448, 540, 774, 1,078, 1,176,
 1,247, 1,412, 1,747, 2,037, 2,174, 2,209, 2,221, 2,309,
 2,338, 2,434, 2,437, 2,503, 2,548, 2,581, 2,676, 2,717,
 2,814, 2,826, 2,929, 2,958, 3,086, 3,135, 3,155, 3,157,
 3,757, 3,975, 4,133, 4,268, 4,492, 4,693, 4,882, 4,893,
 5,017, 5,092, 5,176, 5,456, 5,898, 5,910, 5,962, 6,066,
 6,290, 6,294, 6,518, 6,551, 6,598, 6,678, 6,969, 7,324,
 7,439, 7,534, 7,860, 8,022, 8,200, 8,226, 8,378, 8,397,
 8,586, 8,713, 8,846, 9,287, 9,299, 9,648, 9,684, 9,752,
 9,859, 9,903, 10,043, 10,308, 10,482, 10,661, 10,667,
 10,948, 11,321, 12,144, 12,146, 12,250, 12,309, 12,597,
 12,610, 12,805, 12,806, 12,813, 12,814, 12,825, 13,068,
 13,135, 13,173, 13,401, 13,416, 13,567, 13,965, 14,571,
 14,580, 14,699, 14,912, 15,327, 15,585 ja 15,893.

Korttelissa n:o
199 olevain
tonttien n:ojen
1, 5 ja 7 kaup-
pahinnan suo-
ritus.

Kun kauppaneuvos P. Sinebrychoff oli ilmoittanut suostuvansa jo heinäkuun 1 päivänä vastaanottamaan jällellä olevan osan eli 900,000 markkaa Helsingfors varfs- och fabriksaktiebolag yhtiön kaupungille myymäin, korttelissa n:o 199 IX kaupunginosaa sijaitsevain tonttien n:ojen 1, 5 ja 7 kauppahintaa ¹⁾, päätti ²⁾ rahatoimikamari, puheena olevan rahamäärän hänelle mainittuna päivänä maksettavaksi.

Puutarhalauta-
kunnan diari
y. m.

Kun puutarhalautakunnan toiminta oli lakannut 1910 vuoden umpeen mennessä, päätti ³⁾ rahatoimikamari, että lautakunnan diari, pöytäkirjat, kirjekonseptit ja kirjasto oli luovutettava kaupungin yleisten töiden hallitukselle.

Kaupungin
liittyminen
Suomen höyry-
kattilayhdis-
tykseen.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä päätti ⁴⁾ rahatoimikamari, että kaupunki 11 korkeapaine-höyrykattilalaitoksen omistajana liittyisi Suomen höyrykattilayhdistyksen jäseneksi. Vuotuinen meno kunkin höyrykattilan osalta olisi 60 markkaa.

Ylimääräisen
sihteerin otta-
minen rahatoi-
mikamariin.

Ylimääräiseksi sihteeriksi rahatoimikamariin maaliskuun 1 päivästä kesäkuun 1 päivään otti ⁵⁾ kamari varatuomari J. Ugglan 500 markan kuukausipalkalla. Tarkoitusta varten oli kaupunginvaltuusto myöntänyt 1,500 markan määrärahan.

Samaten otti ⁶⁾ rahatoimikamari varatuomari Ugglan kamarin ylimääräiseksi sihteeriksi kesäkuun ajaksi 500 markan palkkiosta.

Kanslia-apulai-
sen ja pöytä-
kirjurin asetta-
minen raha-
toimikamariin.

Apulaiseksi rahatoimikamarin kansliaan ja pöytäkirjuriksi kamarin kokouksiin lokakuun 1 päivästä vuoden loppuun otti ⁷⁾ kamari varatuomari W. O. Beckerin kaikkiaan 1,000 markan palkalla.

Niinikään määräsi ⁸⁾ rahatoimikamari varatuomari Beckerin edelleen tammikuulla 1912 hoitamaan kamarin pöytäkirjanpidon 333 markan 33 pennin palkkiosta.

Maksamatto-
main verojen
y. m. perimi-
nen.

Maksamattomain verojen ja muiden kaupungille tulevain maksujen perimistä varten päätti ⁹⁾ rahatoimikamari edelleen ja kunnes siitä toisin määrättäisiin palvelukseensa ottaa senaatin ylimääräisen kopistin J. Gahmbergin aikaisemmin määrätyn ehdoin.

Poliisilaitok-
sessa säilytet-
tyjen revolve-
rien ja pat-
ruunain invent-
tausta vaadittu.

Kun rahatoimikamarin tietoon oli tullut, että poliisilaitoksen käytettäväksi kaupungin varoilla vuonna 1906 ostetut ja poliisilaitoksessa säilytetyt 263 revolveria ja 25,000 patruunaa oli aikomus luovuttaa venäläisille sotilasviranomaisille, päätti ¹⁰⁾ kamari läänin kuvernööriltä vaatia että, ennenkuin mainittuja revolvereja ja patruuneja taikka muita kaupungin varoilla ostettuja aseita luovutettiin poliisilaitoksen hallusta, oli näiden luetteleminen ja arvioiminen

¹⁾ Ks. 1910 vuod. kert. siv. 8 ja seur. — ²⁾ Kesäk. 8 p. 64 §. — ³⁾ Tammik. 26 p. 54 §. — ⁴⁾ Jouluk. 14 p. 43 §. — ⁵⁾ Helmik. 23 p. 54 §. — ⁶⁾ Kesäk. 1 p. 66 §. — ⁷⁾ Syysk. 21 p. 52 §. — ⁸⁾ Jouluk. 21 p. 29 §. — ⁹⁾ Jouluk. 7 p. 34 §. — ¹⁰⁾ Kesäk. 2 p. 2 §.

toimitettava kamarin edustajain läsnäollessa, jotta kamarilla olisi tilaisuus kaupungin puolesta vaatia täyttä korvausta kaupungin siten menettämästä omaisuudesta.

Tehdyn anomuksen johdosta oikeutti ¹⁾ rahatoimikamari liikennekonttorin 1910 vuoden menosäännössä polttoaineita y. m. varten olevasta määrärahastaan käyttämään enintään 1,965 markkaa laskukoneen ostoon.

Laskukoneen osto.

Tehtyjen esitysten johdosta oikeutti ²⁾ rahatoimikamari kaupunginvoudinkonttorin, rakennustarkastuskonttorin ja rakennuskonttorin 522 markan 50 pennin, 885 markan ja 1,400 markan hinnasta kunkin ostamaan kirjoituskoneita, yhden kumpaiseenkin ensiksi mainittuun konttoriin sekä kaksi rakennuskonttoriin.

Kirjotuskoneiden osto.

Kaupungin v. t. poliisimestarin esityksestä myönsi ³⁾ rahatoimikamari 800 markkaa apumaksuksi uusien nelipyöräisten henkilöajoneuvojen ostoon poliisilaitoksen käytettäväksi.

Ajoneuvojen osto.

Sen johdosta että kaupungin kirjaston hallitus oli rahatoimikamarille ilmoittanut, että Sörnäsän haarakirjaston huoneistoon joulukuun 1 päivän vastaisena yönä murtautumalla oli anastettu 160 markkaa haaraosastoon marraskuulla kertyneitä varoja sekä ettei minkäänlaisia toiveita ollut varain takaisin saamisesta, päätti ⁴⁾ kamari mainitun rahamäärän poistettavaksi tileistä.

Varastettujen kirjastovarin tileistä poisto.

Liikennekonttorin esityksestä myönsi ⁵⁾ rahatoimikamari vapautuksen liikennemaksuista eräälle määrälle Maitopisara-yhdistyksen hyväksi myytäviä keinoitekoisia kukkia.

Vapautus liikennemaksujen suorittamisesta.

Samaten vapautti ⁶⁾ rahatoimikamari toiminimi M. E. Fazer & C: on suorittamasta liikennemaksuja, 157 markkaa 66 penniä, eräästä ruisjauhomäärästä.

Liikennekonttorin esityksestä myönsi ⁷⁾ rahatoimikamari suoritettuja tuulaaki- ja liikennemaksuja palautettavaksi yhteensä 1,248 markkaa 82 penniä.

Tuulaaki- ja liikennemaksujen palautus.

Niinikään liikennekonttorin esityksestä poistettiin ⁸⁾ tuulaaki- ja liikennemaksuja tileistä kaikkiaan 737 markkaa 62 penniä.

Tuulaaki- ja liikennemaksujen tileistä poisto.

Rahatoimikonttorin ehdotuksesta poistettiin ⁹⁾ vuosilta 1907—10 suorittamatta olevia henkilökohtaisia vaivaismaksuja tileistä kaikkiaan 10,021 markkaa 50 penniä.

Henkilökohtaisten vaivaismaksujen tileistä poisto.

Niinikään poistettiin ¹⁰⁾ tileistä, pääasiallisesti rahatoimikonttorin

Koiraverojen tileistä poisto.

1) Tammik. 9 p. 3 §. — 2) Maalisk. 2 p. 35 §, toukok. 11 p. 67 § ja lokak. 12 p. 34 §. — 3) Maalisk. 23 p. 54 §. — 4) Jouluk. 28 p. 23 §. — 5) Huhtik. 20 p. 44 §. — 6) Jouluk. 14 p. 57 §. — 7) Kesäk. 15 p. 67 §, lokak. 19 p. 36 §, lokak. 26 p. 54 ja 61 §, marrask. 2 p. 42 §, marrask. 9 p. 51 § sekä marrask. 16 p. 53—55 §. — 8) Helmik. 23 p. 2 §, syysk. 28 p. 20 ja 21 § sekä marrask. 16 p. 54 §. — 9) Tammik. 5 p. 40 § ja elok. 17 p. 26 §. — 10) Tammik. 12 p. 37 ja 45 §, toukok. 4 p. 57 §, toukok. 19 p. 51 §, kesäk. 1 p. 51 ja 86 § sekä lokak. 12 p. 49 §.

ehdotuksesta, vuosilta 1904—10 perimättä jääneitä koiraveroja yhteensä 923 markkaa 36 penniä.

Vahingonkorvauksia tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esitysten johdosta myönsi rahatoimikamari työmiehille K. A. Nilssonille ¹⁾ ja K. Hj. Salmelalle ²⁾, jotka kaupungin työssä olivat tapaturman johdosta saaneet ruumiinvammoja, vuotuista vahingonkorvausta, edelliselle 70 ja jälkimäiselle 108 markkaa.

Samasta syystä myönnettiin työmies A. Hietalalle ³⁾ kerta kaikkiaan 75 markkaa sekä työmies K. Eroselle ⁴⁾ 43 markkaa 20 penniä, ja tuli Erosen, jos halusi lisää vahingonkorvausta, vuoden kuluessa tehdä siitä edellä mainitulle hallitukselle uusi anomus uuden lääkärintodistuksen näyttämällä.

Niinikään myönnettiin ⁵⁾ kaupungin työssä tapaturman johdosta surmansa saaneen työmies A. A. Pirttilän jälkeen vuotuista vahingonkorvausta hänen leskelleen E. S. Pirttilälle 144 markkaa, niin kauan kuin hän elää naimattomana, sekä lapsille A. L. ja T. E. Pirttilälle 72 markkaa kumpaisellekin, kunnes täyttivät viisitoista vuotta.

Vedenkulutusmaksujen kannanta.

Yleisön oikeutettujen vaatimusten täyttämiseksi vesijohtolaitoksen hankkiman veden kulutuksesta suoritettavain maksujen kannantaan nähden päätti ⁶⁾ rahatoimikamari kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kanssa neuvoteltuaan, että mainitut maksut saisi lokakuun 1 päivästä lähtien suorittaa rahatoimikonttoriinkin.

A. F. Laurellin stipendira haston koron käyttäminen.

Axel Fredrik Laurellin stipendira haston käytettävänä olevat korot, 99 markkaa, jaettiin ⁷⁾ ruotsalaisen ja suomalaisen normaali-lyseon kesken.

Matka-apuraha kaupungin arkkitehti K. Hård af Segerstadille.

Kaupungin arkkitehti K. Hård af Segerstadille päätti ⁸⁾ rahatoimikamari osottaa edeltäpäin maksettavaksi 400 markan matkaapurahan valmistukseen hänelle tilaisuuden m. m. Tukholmassa uuteen kulkutautisairaalaan tehtävän lämpöjohdon yhteydessä olevista kysymyksistä neuvotella sen liikkeen kanssa, joka oli ottanut mainitun lämpöjohdon hankkiakseen, ja oli mainitusta rahamäärästä 200 markkaa pantava maksettavaksi sairaalan kustannuksista.

Apumaksu englantilaisten opettajain ja opettajatarten vastaanotto-kustannuksiin.

Suomen matkailu- ja matkatoimiston anomuksesta myönsi ⁹⁾ rahatoimikamari 300 markkaa apumaksuksi eräitten englantilaisten opettajain ja opettajatarten vastaanotosta täällä elokuun 13—16 päivänä koituihin kustannuksiin.

Lisämaksu oikeudesta sisustaa kellari-

Sen lisämaksun, mikä bostadsaktiebolaget Hafsgatan n:o 11 nimisen yhtiön oli kaupungille maksettava oikeudesta sisustaa asuin-

¹⁾ Kesäk. 1 p. 62 §. — ²⁾ Jouluk. 7 p. 61 §. — ³⁾ Helmik. 9 p. 49 §. — ⁴⁾ Marrask. 30 p. 32 §. — ⁵⁾ Maalisk. 2 p. 47 §. — ⁶⁾ Heinäk. 20 p. 37 §. — ⁷⁾ Huhtik. 20 p. 43 §. — ⁸⁾ Kesäk. 1 p. 67 §. — ⁹⁾ Elok. 3 p. 29 §.

huoneita Kapteeninkadun varrella korttelissa n:o 182 olevalla tontilla n:o 2 sijaitsevan asuinrakennuksen alakerrokseen, määräsi 1) rahatoimikamari 3,750 markaksi.

kerros asuinhuoneiksi.

C. Muut asiat.

Kaupungin vakuusasiakirjoja tarkastaessaan päätti 2) rahatoimikamari erinäisissä tapauksissa ryhtyä toimenpiteisiin kaupungin oikeuden säilyttämiseksi.

Vakuusasiakirjain tarkastus.

Vuoden varrella hyväksyi rahatoimikamari 7 takuusitoumusta myytyjen tonttien kauppahinnan maksamisesta.

Hyväksytyjä takuusitoumuksia.

Rahatoimikamarin sihteerin esityksestä oikeutti 3) kamari kanslian, kunnes siitä toisin määrättäisiin, kamarille edeltäpäin esittelmättä ratkaisemaan kysymyksiä luvan myöntämisestä avonaisille paikoille ja viertoteiden vierelle kaupunkiin asettaa kahvin myyntikojuja, tilapäisesti saada vaunusta myydä hedelmiä, virvokejuomia y. m. sekä antamaan siitä johtuvat todistukset ja päätöskirjelmät.

Rahatoimikamarin kanslian oikeus ratkaista eräät asiat.

Rahatoimikamari päätti 4) kehottaa kansakoulujohtokuntaa ja talojen isännöitsijää hetimiten ryhtymään toimenpiteisiin vahvistetun kiinnityksen hankkimiseksi niiden vuokrakirjain pysyvyyden turvaamiseksi, joiden nojalla kaupunki oli täältä vuokrannut huoneistoja.

Vuokrakirjain kiinnitys.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksesta vahvisti 5) rahatoimikamari kaavakkeet puhtaanapitolaitoksen ja talonomistajain kesken tehtäviksi, kaupungin toimitettavaa talojen puhtaanapitoa koskeviksi välikirjoiksi sekä päätti, että välikirjat olisivat voimassa marraskuun 1 päivästä lähtien ja puhtaanapitojärjestelmä toimeenpantaisiin mainitun kuukauden kuluessa I, II, III, VIII ja IX kaupunginosassa, joulukuun kuluessa IV, V ja VI kaupunginosassa sekä tammikuun kuluessa vuonna 1912 X, XI, XII, XIII ja XIV kaupunginosassa.

Talojen puhtaanapitoa koskevain välikirjain kaavakkeet.

Aktiebolaget Helsingin sokeritehdas osakeyhtiön johtokunnan tekemän tarjouksen että kaupungille 290,000 markan hinnasta ostettaisiin yhtiön omistama Flemingkadun tehdastontti n:o 17 rahatoimikamari epäsi 6).

Evätty esitys Flemingkadun tontin n:o 17 ostamisesta.

Toiminimi John Stenbergs maskinfabriksaktiebolag yhtiön anomuksen saada Siltasaarenkadun tehdastontin n:o 1 länsiosaan teettää asuinrakennus rahatoimikamari epäsi 7).

Asuinrakennuksen teettämistä tehdastontille tarkoitava anomus evätty.

1) Toukok. 19 p. 59 §. — 2) Heinäk. 14 p. 1 §, heinäk. 19 p. 1 § ja heinäk. 28 p. 2 §. — 3) Helmik. 9 p. 43 §. — 4) Syysk. 7 p. 46 §. — 5) Syysk. 14 p. 19 §. — 6) Jouluk. 7 p. 63 §. — 7) Toukok. 15 p. 19 §.

Lausunto seurakuntain rahan-asiain tilaston järjestämistä koskevasta mietinnöstä.

Saatuaan maistraatilta käskyn antaa sekä oman että tilastokonttorin lausunnon maamme virallisen tilaston uudesti järjestämistä varten asetetun komitean laatimasta, seurakuntain raha-asiain tilaston järjestämistä koskevasta mietinnöstä päätti ¹⁾ rahatoimikamari, lähettäessään maistraattiin konttorin mietinnöstä antaman lausunnon ilmoittaa kaikin puolin yhtyvänsä konttorin mietinnössä olevain ehdotusten johdosta tekemiin lausuntoihin ja muistutuksiin.

¹⁾ Lokak. 5 p. 20 §.

III. Liikennekonttori.

Liikennekamreerin antama kertomus liikennekonttorin toiminnasta vuonna 1911 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Konttorin maksettavaksi panemain, kaupungille tulevain maksujen koko määrä vuodelta 1911 oli Smk 1,189,353: 98, josta määrästä Smk 13,012: 41 oli työpalkkoja, joita oli kannettu vuoden varrella perustetun työkunnan antamasta avustuksesta liikennöitsijöille tulauksessa. Tuulaakia, liikenne- ja mittausmaksuja sekä makasiininvuokraa pantiin maksettavaksi Smk 1,176,341: 57, joten lisäännys edelliseen vuoteen verraten oli Smk 75,056: 02 eli 6.8 %. Tästä lisäännyksestä oli tuulaakia Smk 7,919: 85, liikennemaksuja Smk 69,310: 06 ja mittausmaksua Smk 296: 67, jota vastoin makasiininvuokra väheni Smk:lla 2,470: 56. Makasiininvuokran väheneminen johtui pääasiallisesti siitä, että laivaliike, jota vuonna 1910 jatkui talven umpeen, oli vuonna 1911 keskeytyneenä noin 2 ½ kuukautta, jolloin tavara-vajatkkaan eivät olleet käytännössä.

Tulot.

Verrattuna 1911 vuoden budjetissa laskettuun edellä mainittujen kaupungille tulevain maksujen määrään osotti maksunpano lisäännystä Smk 56,841: 57.

Koko maksettavaksi pannusta määrästä, työpalkat siihen luetuina, tuli pääkonttorin osalle Smk 619,086: 20, haaraosaston I osalle Smk 341,429: 59 ja haaraosaston II osalle Smk 228,838: 19.

Haaraosastossa I maksettaviksi pantuihin määriin on luettu Smk 158,581: 56 yleisessä talletusvarastossa tullatuista tavaroista, Smk 133,638: 18 tullivarastoon pannuista tai sieltä otetuista tavaroista sekä Smk 49,209: 85 postitse saapuneista tavaroista.

Maksunpanokirjoja oli 108,039, joten lisäännys oli noin 7.0 % edelliseen vuoteen verraten. Näiden kirjain koko määrästä tuli pääkonttorin osalle 43,248, haarakonttorin I osalle 43,740 ja haaraosaston II osalle 21,051. Keskimääräinen maksu kutakin maksunpanokirjaa kohti oli pääkonttorissa Smk 14: 32, haaraosastossa I

¹⁾ Kertomukseen liitetyt taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1911.

kutakin yleisen talletusvaraston maksunpanokirjaa kohti Smk 14: 86, kutakin tullivaraston kirjaa kohti Smk 19: 46 ja kutakin posti-kirjaa kohti Smk 1: 84.

Postikirjain luku oli 24.1 % maksunpanokirjain koko luvusta, jota vastoin postikirjain nojalla maksettavaksi pantu rahamäärä oli ainoastaan 4.1 % koko maksettavaksi pannusta määrästä.

Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus.

Vuonna 1911 on talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen alennus vähentänyt kaupungin tuloja Smk 54,338: 12.

Ehdotuksessaan 1912 vuoden tulosäännöksi otti konttori uudestaan puheeksi kysymyksen tämän, konttorin mielestä tarkoituksetoman ja kaupungille tappiota tuottavan toimenpiteen lakkauttamisesta, vaikka konttorin vuonna 1910 tekemä saman suuntainen esitys oli jätetty huomioon ottamatta. Sekä vuonna 1896, jolloin yhä vieläkin voimassa olevaa alennusta päätettiin toistaiseksi suoda, että vuonna 1910, jolloin konttori teki esityksen tämän alennuksen poistamisesta, ratkaistiin tämä asia ylimalkaisten lausuntojen pohjalla, joiden paikkansa pitäväisyyttä ei ollut asiallisilla syillä perusteltu. Tällä kertaa on kaupunginvaltuusto kuitenkin rahatoimikamarin ehdotuksesta asettanut valiokunnan selvittämään tätä rahalliselta kannalta melko tärkeää kysymystä.

Paperin ja paperimassan maastavienti.

Paperia ja paperimassaa, jotka tavarat kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1907 tekemän päätöksen mukaan ovat vapautetut liikennemaksuista, on vuonna 1911 Helsingin kautta lähetetty maasta 23,510 tonnia, joten lisäännys edelliseen vuoteen verraten on 756 tonnia eli 3.3 %. Vuonna 1910 oli mainittujen tavaralajien maastavienti Helsingin kautta 9.5 % ja vuonna 1911 8.2 % näiden tavaralajien koko vientimäärästä. Tähän vientiin on ottanut osaa 38 paperitehdasta, puuhiomoa ja selluloosatehdasta edellisen vuoden 31 teollisuuslaitoksen sijasta.

Kaupungille tämän viennin liikennemaksujen poistamisesta vuonna 1911 koitunut tappio on arvioitavissa 32,000 markan vaiheille.

Kannanta.

Maksettavaksi pannuista määristä on vuoden varrella kertynyt Smk 1,161,210: 17 eli 97.5 % koko määrästä, työpalkatkin siihen luettuina. Edellisenä vuonna oli vastaava suhdeluku 96.7 %. Rästejä vuosilta 1907--10 oli joulukuun 31 päivänä 1911 Smk 4,466: 15 ja vuodelta 1911 (sittenkun Smk 273: 47 oli tileistä poistettu) Smk 27,870: 34, jota vastoin rästejä ainoastaan vuodelta 1910 oli mainitun vuoden päättyessä Smk 36,043: 86, ja kuitenkin oli maksettavaksi pantu määrä vuonna 1911, työpalkat lukuunotettuina, Smk 88,068: 43 suurempi 1910 vuoden maksumäärää.

Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään.

Tavarain punnitsemista tullauksesta erillään toimittaa pyynnöstä liikennekonttorin alainen, valantehnyt vaakamestari. Vuonna 1911 on häntä käyttänyt 35 liikettä 18 ja 17 liikkeen sijasta vuo-

Työkunta.

Kaupunginvaltuuston huhtikuun 25 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaan perustettiin työkunta liikennekonttorin johdossa antamaan liikkeenharjoittajille tarpeellista työapua erikoisen taksan mukaisesta korvauksesta tavaroita tullattaviksi pakkahuoneeseen pantaessa ja sieltä otettaessa sekä niinkään niitä purkaessa ja jälleen pakatessa. Työkunta aloitti toimintansa heinäkuun 1 päivänä. Työkunnan miehistön avun käyttäminen on vapaaehtoisen sopimuksen varassa, mutta kun kaupunki kerran on ottanut palvelukseen liikkeenharjoittajia, vaikkakin alalla, joka oikeastaan kuuluu tullilaitokselle, on sen pyrittävä suorittamaan tämä niin hyvin, että liikkeenharjoittajat huomaavat edulliseksi tullauksessa mikäli mahdollista käyttää työkunnan miehistöä, ja toistaiseksi onkin tämä työskennelty menestyksellä. Mutta toiselta puolen on työkunnan voimassapito kustannettava liikkeenharjoittajain suoritettavilla maksuilla, mikä työkunnan olemassaoloaikana on ollut mahdotonta, syystä että taksa on liian alhainen. Maksettavaksi pantu työpalkka oli ainoastaan 81,7 % työkunnan voimassapitokustannuksista. Jos työkunnan hyväksi luetaan korvaus pakkahuoneen puhtaanapidosta, joka oikeastaan ei myöskään ole kaupungin toimitettava, on kaupungin kärsimä tappio noin 8 % eli Smk 1,310: 84.

Tällainen on tulos siltä vuodenajalta, jolloin liike on suurin ja työaika pisin; tammi—huhtikuulla ovat olot vastamainitussa kohden paljon epäedullisemmat. Konttorin esityksen taksan korottamisesta on kaupunginvaltuusto jättänyt avonaiseksi 1912 vuoden loppuun.

Menot.

Menot, jotka liikennekonttorin 1911 vuoden menosäännössä oli laskettu 118,350 markaksi, olivat todellisuudessa Smk 115,671: 44. Säästynyt on siis Smk 2,678: 56. Jos menot jaetaan kutakin eri määrärahaa kohti, saadaan säästöiksi: palkkausmäärärahassa Smk 63: 99, tarverahain määrärahassa Smk 307: 89 sekä polttoaineita, valaistusta, vedenkulutusta ja kalustoa varten olevassa määrärahassa Smk 2,923: 38, jota vastoin mittaripalkkioita ja sähköhissien käyttökustannuksia varten olevat määrarahat on ylitetty, edellinen Smk:lla 484: 80 ja jälkimäinen Smk:lla 131: 90. Kun maksettavaksi pantu mittaussmaksu, joka on tarkoitettu korvaamaan mittaripalkkion, ylittää mainitun palkkion Smk:lla 52: 86, ei mittaripalkkiota varten olevan määrärahan ylitys vaikuta haitallisesti budjetin tasapainoon. Sähköhissien käyttökustannusten määrärahan ylitys johtuu siitä, että näiden hissien joka toinen vuosi toimitettavan katsastuksen kustannukset on pantu maksettaviksi liikennekonttorin määrärahasta, jota ei ollut edellytetty 1911 vuoden menosääntöä laadittaessa, koska rakennuskonttori kustantaa hissien korjauksen.

IV. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta vuonna 1911 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Palotoimikuntaan, joka on kaupungin palolaitosta tarkastava ja valvova viranomaisena, ovat vuoden varrella kuuluneet seuraavat henkilöt, nimittäin: Palotoimikunnan jäsenet.

Puheenjohtajana: siviili-insinööri Hugo Catani; varapuheenjohtajana: siviili-insinööri Hugo Mäklin; jäseninä: varatuomari Werner Holmberg, arkkitehti Gustaf Estlander ja arkkitehti Berndt Blom; varajäseninä: palovakuutusjohtaja John Rundqvist ja aisti-viialiskoulujen tarkastaja Valter Forsius.

Sihteerin tointa palotoimikunnassa hoiti varatuomari Werner Holmberg.

Palotoimikunta kokoontui vuoden varrella 8 kertaa.

Vuonna 1911 hälytettiin palokuntaa 226 kertaa, niistä 145 kertaa tulipalojen, 49 kertaa nokivalkeain sekä 32 kertaa muiden syiden takia. Edelliseen vuoteen verraten on hälytysten luku lisääntynyt 33:lla ja tulipalojen luku niinkään 33:lla. Sitä paitsi sattui vuoden varrella 59 tulipalonalkua, joiden sammuttamiseen palokunnan apua ei tarvittu. Tulipalot.

Tulipalojen ryhmittäminen kuukausien ja viikonpäiväin kesken näkyy seuraavasta taulukosta:

	Tammikuu.	Helmikuu.	Maaliskuu.	Huhtikuu.	Toukokuu.	Kesäkuu.	Heinäkuu.	Elokuu.	Syyskuu.	Lokakuu.	Marraskuu.	Joulukuu.	Yhteensä.
Sunnuntai	—	3	—	3	—	1	—	—	1	1	1	5	15
Maanantai	4	1	2	2	1	2	3	1	1	4	2	1	24
Tiistai	1	5	1	2	5	2	—	—	—	1	—	3	20
Keskiviikko	—	2	7	—	3	1	2	2	1	2	2	1	23
Torstai	2	1	1	—	—	2	2	5	3	—	3	4	23
Perjantai	1	—	2	1	3	—	—	2	—	3	1	1	14
Lauantai	4	2	1	3	1	4	2	4	2	2	—	1	26
Yhteensä	12	14	14	11	13	12	9	14	8	13	9	16	145

¹⁾ Kertomusta seuranneet taulukkotiedot ovat osittain julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1911.

Vuorokaudenaikaan nähden on 74 tulipaloa sattunut päivällä klo 6 a. p. ja klo 6 i. p. välillä sekä 71 öiseen aikaan klo 6 i. p. ja klo 6 a. p. välillä.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsemisestä on 67 tapauksessa saapunut puhelimesta, 64 tapauksessa palolennättimellä, 13 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta ja 1 tapauksessa palotornissa olevan tähytäjän antamana.

Tulipalojen ryhmittäminen paikkaan nähden käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

	Kivi- taloja.	Puu- taloja.		
Asuinhuone	30	26		Siirto 124
Ullakko	4	7	Puinen silta	1
Kellari	4	1	Rikkalaatikko	1
Porrashuone	2	—	Rikkaläjä	4
Myymälä	4	2	Valaistuspatsas	1
Tehdas	8	4	Moottorivene	1
Makasiini tai ulkokuone	6	8	Olkiläjä	1
Sisustettavana oleva			Rakennustelineet	1
talo	5	—	Varastopaikka	2
Eläväinkuvain teatteri	3	—	Pihamaa	1
Automobiilitalli	3	1	Rautatievaunu	1
Sauna	3	—	Metsämaa	7
Ravintola	—	1		<u>Yhteensä 145</u>
Taidemaalarin työpaja	1	—		
Laboratorio	1	—		
			Siirto <u>74 + 50</u>	
				124

Tulipalojen
syyt.

Syynä tulen irtipääsyyn oli:

Tulisijasta pudonneet kekäleet tai kipinät	26 tap.
Viallinen tulisija tai savujohto	13 „
Varomaton lampun tai suojattoman kynttilän pitely	11 „
Lampun kaatuminen tai räjähtäminen	11 „
Varomaton tulitikkujen pitely	9 „
Huolimaton tulenarkain öljyjen pitely	6 „
Huolimaton tupakoiminen	4 „
Sähkövalojohtojen lyhytsulku	3 „
Tulensekainen tuhka puuastiassa	2 „
Varomaton filmirullan pitely	2 „

Itsesytytys	2 tap.
Murhapoltto	2 ”
Sähkömoottorin kipinät	1 ”
Liian likelle puuseinää sijoitettu rautauuni	1 ”
Epätietoinen tai tuntematon syy	52 ”
	<u>Yhteensä 145 tap.</u>

Eri kaupunginosain kesken ryhmittivät tulipalot seuraavasti: Tulipalojen
ryhmittäminen
eri kaupungin-
osain kesken.

I kaupunginosa	11	XII kaupunginosa	1
II ”	13	XIII ”	7
III ”	15	XIV ”	2
IV ”	20	Läntisen viertotien viereinen järjestämätön kaupungin alue	7
V ”	9	Itäisen viertotien viereinen järjestämätön kaupungin alue	4
VI ”	5	Helsingin pitäjä	3
VII ”	14		
VIII ”	5		
IX ”	1		
X ”	10		
XI ”	18		
		<u>Yhteensä 145</u>	

1911 vuoden palovahinkotilasto osottaa seuraavaa: Palovahingot.

A. Järjestetty kaupunki (paloalue).

Tulen milloin minkin verran vahingoittaman omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk 1,820,120: —
kiinteän omaisuuden	” <u>11,690,995: —</u> 13,511,115: —

ja taas vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk 170,313: 18
kiinteästä omaisuudesta	” <u>114,403: 95</u> 284,717: 13

Vahinko oli siis 2.11 % omaisuuden arvosta.

B. Kaupunkiin kuuluva maa järjestetyn kaupungin ulkopuolella (esikaupungit ja maaseutu).

Vahingoittuneen omaisuuden arvo eli vakuutussumma oli:

irtaimiston	Smk 10,600: —
kiinteän omaisuuden	” <u>119,000: —</u> 129,600: —

ja vahingon suuruus eli palovahingon korvaussumma oli:

irtaimistosta	Smk	2,408: 50	
kiinteästä omaisuudesta	”	<u>4,296: 33</u>	6,704: 83

siis 5.17 % omaisuuden arvosta.

Vuoden palovahinkojen koko summasta Smk:sta 291,421:96 ovat kotimaiset paloapuyhtiöt korvanneet Smk 146,709:19 ja ulkomaiset yhtiöt Smk 117,452:77, minkä lisäksi vakuuttamatonta omaisuutta on turmeltunut 27,260 markan arvosta.

Laajuutensa puolesta on vuoden 145 tulipalosta 19 ollut sen laatuista, että kaksi tai useampia vesisuihkuja palovesiputkesta, isommasta käsivoima- tai höyryruiskusta on tarvittu tulen rajoittamiseen, 42 sellaista, että yksi vesisuihku mainituista voimalähteistä on riittänyt tulen tukahuttamiseen, jota paitsi 84 tulipaloa on sammutettu sankoruiskulla tai oli sammutettu palokunnan paikalle saapuessa.

Huomattavammista tulipaloista mainittakoon:

Fjälldalissa olevan Töölön asfalttitehtaan tulipalo huhtikuun 29 päivänä, jossa tuhoutuneen omaisuuden arvo oli.....	Smk	18,951: 65
Vallininkujan 7:ssä toukokuun 30 päivänä sattunut tulipalo, jonka tuottamat vahingot olivat	”	24,877: 35
Etel. Esplanadikadun 14:ssä kesäkuun 1 päivänä ollut tulipalo, josta palovahingonkorvausta maksettiin	”	49,905: 24
Ruoholahden varastopaikalla heinäkuun 12 päivänä ollut tulipalo, jonka tuottamat vahingot olivat	”	41,725: 46
It. Henrikinkadun varrella sijaitsevalla entisen kaasutehtaan tontilla elokuun 12 päivänä sattunut tulipalo, joka tuotti vahinkoa.....	”	8,335: —

Ainoastaan yksi tapaturma on sattunut vuoden varrella, nimittäin tammikuun 7 päivänä Hietalahdenkadun talossa n:o 9, jolloin muuan alaikäinen tyttö tulta lieteen tehdessään käytti petroolia sytykkeenä ja poltti itsensä niin pahoin, että sittemmin kuoli.

Palokunnan vuoden varrella kulkema matka on ollut:

Tulipalojen johdosta	729.5	kilometriä
Nokivalkeain johdosta	75.5	”
Muiden hälyytysten johdosta	<u>110.2</u>	”
	Yhteensä 915.2 kilometriä	

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunuja käytti yleisö kaikkiaan 1,055 kertaa, niistä 985 kertaa taudintapauksen ja 70 kertaa tapaturman johdosta. Edellisenä vuonna käytettiin näitä vaunuja kaikkiaan 903 kertaa.

Palolaitoksen sairaankuljetusvaunut.

Eri kuukausiensa kesken ryhmittäytyivät kuljetukset seuraavasti:

	Taudin- tapauksia.	Tapa- turmia.	Yhteensä.
Tammikuu	60	7	67
Helmikuu	98	3	101
Maaliskuu	82	2	84
Huhtikuu	83	3	86
Toukokuu	78	13	91
Kesäkuu	93	2	95
Heinäkuu	71	7	78
Elokuu	73	4	77
Syyskuu	85	7	92
Lokakuu	99	9	108
Marraskuu	86	7	93
Joulukuu	77	6	83
	Yhteensä 985	70	1,055

Nämä kuljetukset ovat käsittäneet kaikkiaan 5,752,6 kilometrin matkan.

Palokuntaan kuului vuonna 1911 kaikkiaan 85 miestä, nimittäin: Palomiestistö ja sen jaotus.

Päällystöä: 1 palomestari (palopäällikkö) ja 1 alipalomestari; alipäällystöä: 2 ruiskumestaria, 1 ylikoneenkäyttäjää ja lennätinmekanikko sekä 7 kersanttia; miehistöä: 3 alikoneenkäyttäjää, 24 korpuraalia ja 46 konstaapelia.

Palokunnan miehistön keskimääräinen palvelusaika joulukuun 31 päivänä 1911 oli 5 vuotta ja 6 kuukautta.

Pisin palvelusaika oli 39 vuotta ja 2 kuukautta, lyhin 2 kuukautta.

Palomiestistö oli jaettuna pääaseman ja neljän ala-aseman kesken seuraavasti:

A s e m a.	Päälyst- töä.	Alipää- lystää.	Mie- histää.	Yh- teensä.	Hevosia.
Pääasema Korkeavuoren- kadun varrella	2	6	50	58	15
Pohjoinen asema Viron- kadun varrella	—	1	7	8	2
Kallion asema It. Papin- kadun varrella	—	1	8	9	2
Kampin asema Fredrikin- torin varrella	—	1	4	5	1
Hermannin asema It. Vier- totien varrella	—	1	4	5	1
Yhteensä	2	10	73	85	21

Palokalut ja
varusteet.

Palokunnan pääasiallisimpina tulensammutusvälineinä olivat:

Sähköautomobiili	1	Hyppyypurjeita	4
Höyryruiskuja	3	Hengenpelastuskojeita	6
Kaasuruiskuja	2	Pelastusköysiä	40
Isonlaisia käsivoimaruiskuja	6	Sairaankuljetusvaunuja	2
Sankoruiskuja	10	Pyöräpaareja	3
Kemiallisia sammutuskojeita	4	Pyörättömiä paareja	2
Hydranttivaunuja	10	Savunsiustajia	2
Kalu- ja miehistövaunuja ..	7	Happikoje	1
Kalu- ja miehistörekiä	6	Sidetarvikelaatikkoja	2
Vesirattaita	3	Vöitä karbiinikoukkuineen ..	80
Vesirekiä	4	Kirveitä	90
Vedenlämmityskojeita	3	Teräskankeja	20
Purjekankaisia vesiammeita	4	Jäätuuria	4
Purjekankaisia vesisankoja ..	44	Sorkkarautoja	14
Koneellisia palotikapuita	2	Lapioita	25
Hakatikapuita	18	Suutinputkia	37
Liitostikapuita	22	Vesijohdonpäitä (pystöputkia)	19
Asetetikapuita	5	Haaraputkia	10

Letkuvarasto käsitti:

Kumitettua letkua	2,000 m.
Hamppu- tai pellavaletkua	2,480 „
Nahkaletkua	186 „

Yhteensä 4,666 m.

Palolaitoksen kirjaanpantu irtaimisto jakautui seuraavain eräin Kaluston arvo.
kesken:

Tulensammutusvälineistö	Smk	87,298: —
Palolennätin	„	13,628: —
Hevoset	„	8,400: —
Tallikalusto ja silat	„	942: —
Työkalusto, työkalut ja työpajavarusteet	„	6,555: —
Kasarmin kalusto ja talouskalut.....	„	10,065: 50
Yhteensä Smk		126,888: 50

Vesisäiliö, joka on kolmella johdolla yhdistettynä kaupungin putkijohtoon, vetää 5,000 m³. Palopostit ovat maanalaiset ja niitä on kaikkiaan 792. Katuihin sijoitettujen putkien suurin läpimitta on 812 ja vähin 102 mm. Putkiverkon keskiläpimitta on 262 mm ja kuutiosisäilyys 5,515 m³. Vesipaine on putkissa alimpana sijaitsevilla kaduilla 4 ja korkeimmilla paikoilla 2.25 atm.

Vesijohto.

Hevosia oli 21, ja oli vanhin niistä 22 sekä nuorin 5 vuotias. Keskiikä oli 12 vuotta ja keskimääräinen palvelusaika 7 vuotta 7 kuukautta.

Palokunnan
hevoset.

Kesällä sairastui 3 hevosta täällä liikkuvaan hevosinfluenssaan (keuhkomätään), jolloin 1 hevonen kuoli.

Sairaspäiväin luku on ollut 72.

Ruokintaan on päivittäin käytetty 5 kg. heiniä ja 4 kg. kauroja.

Ylläpitokustannukset, lukuunotettuina kengitys, lääkkeet ja silain korjaus, oli keskimäärin Smk 1:49 hevosta kohti päivässä.

Kaupungissa on 65 palokaappia, niistä 9 yksityisten laitosten omistamia. Lennätinkaapelit ovat ilmajohtoja ja enimmältä osalta tehdyt eristetyistä Hackethal-langasta. Lennätinverkon pituus on kaikkiaan 35,110 m.

Palolennätin.

Sittenkun puhelinyhtiö nyttemmin on osin sijoittanut johtonsa maan alle, osin koonnut ne ilmassa kulkeviin lyijykaapeleihin, ovat palolennätinverkon häiriöt vähentyneet. Ilkivaltaisuudesta on palokuntaa vuoden varrella hälyytetty 8 kertaa sekä palolennättimessä olleen vian takia 2 kertaa.

Kaikilla paloasemilla on puhelin. Puhelinten luku kaupungissa on noin 9,300.

Varamiehistöä toimii Helsingin vapaaehtoinen palokunta, johon nykyään kuuluu noin 400 toimivaa jäsentä. Kunnalla on oma talo kalustohallineen sekä muun muassa moottoriruisku, koneelliset palotikapuut ja moniaita isonlaisia käsivoimaruiskuja. Vapaaehtoinen palokunta on vuoden varrella ollut apuna sammuttamassa kahta tulipaloa, nimittäin Ruoholahden varastopaikalla heinäkuun 12 päivänä sattunutta sekä entisen kaasutehtaan tontilla elokuun 12 päivänä sattunutta.

Varamiehistö.

Harjoitukset,
virantoimitus
y. m.

Harjoituksia on tavallisesti pidetty kunakin arkipäivänä, paitsi lauantaisin, jotka on käytetty huoneistojen ja kalustohallien suur-siivoukseen sekä kylpemiseen. Harjoitukset, joita on pidetty sekä aamu- että iltapäivin, ovat käsittäneet harjoittelua tulensammutus- ja hengenpelastusvälineillä, valjastusta ja liikkeellelähtöä, ohjeiden antamista, paikan tuntemista kaupunginasemakaavan mukaan ja voimistelua.

Virantoimitus on muutoin käsittänyt lennätin- ja vartiopalvelusta paloasemilla, tallinhoitoa, kaluston puhdistusta, ajoharjoituksia ja palokunnan hevosten kävellyttämistä, henkilöiden kuljetusta tapaturmain ja tautien kohdatessa sekä paloasemille kuuluvien pihamaiden ja katuosain puhtaanapitoa.

Palokunnan työpajoissa on työskennellyt 6 miestä, nimittäin yksi suutarina, kaksi puuseppänä ja kolme seppänä, viilaajana tai sorvarina.

Teattereissa ja sirkuksessa on vartijoita pidetty päivä- ja iltanäytäntöjen aikana, nimittäin:

Suomen kansallisteatterissa	3 miestä	217 kertaa
Ruotsalaisessa teatterissa	2 „	284 „
Venäläisessä „	2 „	84 „
Sirkuksessa	2 „	84 „
Kaivopuiston kesäteatterissa	1 mies	88 „
Kansan näyttämössä ylioppilastalolla 1 „	„	67 „

Sitä paitsi on 40 kertaa toimitettu vartioimista kaupungin isommissa kokoussaleissa toimeenpannuissa julkisissa tilaisuuksissa.

Kaksi samariittikurssia, suomen- ja ruotsinkielinen, on toimeenpantu lääkärin johdolla. Kumpaiseenkin kurssiin otti osaa 20 miestä.

Sopivan toiminnan hankkimiseksi miehistölle joutohetkinään kesäkuukausina julistettiin urheilukilpailut toimeenpantaviksi kesäkauden lopulla. Niissä annettiin palkintoina erinäisiä esineitä 200 markan arvosta.

Lomat.

Miehistölle on lomapäiväkirjan mukaan voitu suoda lomaa kullekin miehelle 80—85 tuntia kuukaudessa kesällä sekä 65—70 tuntia muuna aikana vuodesta. Kersantit, vartiokorpraalit ja lennätinkorpraalit saivat lomaa joka neljäs päivä. Sitä paitsi sai kesällä jokainen vähintään vuoden palveluksessa ollut mies lomaa 7—10 vuorokautta sekä alipäällystö 14 vuorokautta.

Palokunnan
terveydentila.

Palokunnan terveydentila on vuoden varrella ollut hyvä. Harjoituksissa, matkalla tulipalotilaisuuksiin sekä tulipaloissa ei ole mainittavia tapaturmia sattunut.

Sairaalassa hoidettiin 7 miestä kaikkiaan 121 vuorokautta. Potilaiden ryhmittäminen taudin laadun mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Taudin laatu.	Potilas- luku.	Sairaan- hoitopäiviä.
Keuhkovika	1	14
Kasvannainen kaulassa .	1	1
Nivelreumatismi	1	43
Umpilisäkkeen tulehdus .	1	24
Ihottuma	1	7
Ruusu	1	11
Vettä polvessa.....	1	21
Yhteensä	7	121

Kaupungin palokunnan kustannukset nousivat vuonna 1911 seuraaviin määriin:

Palolaitoksen
menojen yh-
distelmä.

Palkkaukset, vaatetus, ruoka y. m.	Smk 113,067: 08
Palotalli	” 11,227: 19
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito, vedenkulutus..	” 14,877: 90
Palokalut ja kalusto	” 8,758: 20
Sekalaista	” 3,402: 85
	Smk 151,333: 22
Säästöä budjetissa olevissa määrärahoissa	” 5,401: 78
	Smk 156,735: —

V. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen kertomus Helsingin kaupungin vaivaihoidon hallinnosta vuonna 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Vaivaishoitohallituksen jäsenet, virkamiehet ja muut henkilökunta.

Vaivaishoitohallitukseen ovat kertomusvuonna kuuluneet seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajana: ent. pormestari Björn Schauman (tammikuun 1 päivästä 1909); varapuheenjohtajana: laamanni T. J. Boisman (1911); jäseninä: aluelääkäri, lääketieteellisensiaatti V. Leontjeff (1909—11), ent. kuvernööri Edvard Krogius (1910—12), kauppa-puutarhuri V. F. Sagulin (1910—12), ent. kuvernööri Ivar Gordie (1911—12), valtioneuvoksetar Anni Öhman (1911), pastori Emil Murén (1911—13), kultaseppä Hj. Fagerroos (1911—13) ja prokuristi C. F. Fagerholm (1911—13); varajäseninä: vapaaherratar Anna af Schultén, luutnantti Gustaf Poppius ja varatuomari Ludvig Collan.

Toimitusjohtajana oli pastori J. A. Collan, väliaikaisena ylitarkastajana ent. kuvernööri Ivar Gordie, sihteerinä varatuomari Ludvig Collan, kirjanpitäjänä ja kassanhoitajana herra Frans Rosendahl sekä kaitsijoina (samalla köyhäinkatsastajina) rouva H. von Creutlein ja ylioppilas Herman Myhrberg.

Vaivaishoitohallituksessa köyhäin silmälläpitoa varten Helsingin vaivaishoito-ohjesäännön 27 §:n johdosta olevaan henkilökuntaan ovat, paitsi edellä mainittuja kaitsijoita, kuuluneet rouvat Sigrid Amirchanjanz ja Adèle Stenman sekä neiti Edit Johansson ja herra Thure Fagerlund. Kirjuriapulaisena hallituksessa on rouva Bertha Stenman toiminut.

Työ- ja vaivaistalon henkilökunta.

Työ- ja vaivaistalon henkilökuntaan ovat vuonna 1911 kuuluneet seuraavat henkilöt, nimittäin:

Johtajana: everstiluutnantti Gustaf Mélart; lääkärinä: ylimäär. professori Ernst Ehrnrooth; saarnaajana: pastori Emil Murén; konttoristina: neiti Anna Grönblom; emäntänä neiti H. Kempe; työlaitoksen kaitsijana: herra G. W. Lindroth.

Vaivaishoitohallituksen kokoukset,

Vaivaishoitohallitus on vuoden varrella pitänyt 21 varsinaista ja 8 ylimääräistä kokousta. Näissä on hallitus käsitellyt kaikkiaan

2,404 asiaa, joista 1,931 oli toimitusjohtajan valmistelemia avustusasioita ja 473 kirjeasioita.

asiain luku
y. m.

Vaivahoitohallituksen lähettämiä kirjelmiä oli 685, toimitusjohtajan lähettämiä 647.

Taulusta 1 saa yleiskatsauksen vaivahoidonkansliain toimintaan vuonna 1911. Pääkanslia sijaitsi Aleksanterinkadun 1:ssä ja Sörnäsins haarakanslia Pengerkadun 5:ssä. Kaikkiaan käsiteltiin näissä kanslioissa 28,279 asiaa (edellä mainittuja avustus- ja kirjeasioita lukuunottamatta).

Suoranaista avustusta nauttivain sekä kaupunkiin elätteelle annettujen köyhäin silmälläpitoa varten on kaupunki Helsingin vaivahoidon voimassa olevan ohjesäännön 21 §:n mukaan ollut jaettuna tarkastusalueisiin, joista kukin on ollut jonkin hallituksenjäsenen lähimmän valvonnan alaisena. Nämä tarkastusalueet, lukuun 9, ovat olleet seuraavat:

Tarkastusalueet ja niiden johtajat.

1:nen alue: I, II, III, VIII ja IX kaupunginosa sekä Vuorimieskadun pohjoispuolella sijaitseva osa VII kaupunginosaa, johtaja: valtioneuvoksetar Anni Öhman;

2:nen alue: VI kaupunginosa, johtaja: prokuristi C. F. Fagerholm;

3:s alue: V kaupunginosa ja Vuorimieskadun eteläpuolella sijaitseva osa VII kaupunginosaa, johtaja: ent. kuvernööri Edvard Krogius;

4:s alue: IV kaupunginosa Bulevardikadulta Lapinlahden-, Kansakoulu- ja Simonkadulle asti, johtaja: puutarhuri V. F. Sagulin;

5:s alue: Töölö sekä IV kaupunginosa Lapinlahden-, Kansakoulu- ja Simonkadulta alkaen, johtaja: kultaseppä Hj. Fagerroos;

6:s alue: XI kaupunginosasta Eläintarhan huvilat sekä Ensimmäinen, Toinen ja Kolmas linja ynnä X kaupunginosasta Siltasaari Näkinkujaan asti, johtaja: aluelääkäri V. Leontjeff;

7:s alue: muut XI kaupunginosan osat sekä X kaupunginosa Näkinkujan ja Vilhovuorenkadun väliltä, johtaja: laamanni T. J. Boisman;

8:s alue: XII kaupunginosa sekä Fredrikspaneri, johtaja: ent. kuvernööri Ivar Gordie huhtikuun 1 päivään ja sitten luutnantti Gustaf Poppius;

9:s alue: Vallila, Hermanni, Toukola ja Vilhovuorenkadun pohjoispuolinen X kaupunginosa, johtaja: pastori Emil Murén.

Seitsemännessä ja kahdeksannessa tarkastusalueessa on asianomaisten johtajain alotteesta ollut käytännössä muodosteltu Elberfeldin järjestelmä vapaaehtoisine köyhäinkatsastajineen (hoitajineen).

Vapaaehtoiset köyhäinkatsastajat.

Näiden kanssa on johtaja tavallisesti kerran kuukaudessa pitänyt kokouksia neuvotellakseen ja keskustellakseen turvattien hoidosta ja silmälläpidosta. Seuraavat henkilöt ovat olleet vapaaehtoisina köyhäinkatsastajina:

7:nnessä tarkastusalueessa, jota on johtanut laamanni T. J. Boisman:

Rouvat Emilia Allén ja Augusta Blåfield, neidit Bertha ja Hanna Boisman, Ebba Broman ja Bertha Bäckman, vapaaherra E. Cedercreutz, rouva Ingrid Charpentier, neiti Anna Lisa Colliander (eronnut), herra C. E. Degerholm, neiti Hella Federley, rouva Hanna Grenman, neidit Ellen Hackzell, Constance ja Olga Hedman sekä Hanna Ingman, herra N. Kochtomow, neidit Hedvig von Krämer (eronnut) ja Maria Lagus, rouva M. Lindberg, herra Torsten Lode, rouva Alexandra Orell, neidit Hedvig Poppius ja Hellä Päivänsalo, rouva Olga Relander, neidit Marie, Olga ja Mary Spåre sekä Märtha Stjernvall (eronnut), rouvat Anna Tandefelt ja Thyra Therman, neiti Olga Uggla, rouva Malin Wahlfelt sekä neidit Lilli Winter ja Agnes Widerholm.

8:nnessä tarkastusalueessa jota on johtanut luutnantti Gustaf Poppius:

Neidit Verna Donner, Karin Eklund (eronnut), A. K. Englund, K. M. Erander ja N. Finnberg (uusi), rouvat Anna Furuhjelm, A. S. Frick ja Aina Gordie, neidit E. Hannikainen (uusi) ja S. G. Hirn, herra V. Kantele, neidit A. Karppila, G. K. Kataja, Edit Lindblad (uusi), O. M. Moberg (eronnut), O. M. Oksanen (eronnut), T. M. Paananen, H. A. Paqvalén ja Blenda Simberg, rouva Betty Studd (eronnut), neiti M. M. Valio, rouvat Agda Wasastjerna, Hanna Vasenius, N. A. Wirtanen (eronnut) ja T. E. von Wright sekä neiti H. S. Vähäkallio.

Väliaikaisen
ylitarkastajan
asettaminen.

Huhtikuun 1 päivästä lähtien on kaupunginvaltuuston helmikuun 21 päivänä 1911 asiasta tekemän päätöksen johdosta vaivahoitohallitukseen ollut asetettuna väliaikainen ylitarkastaja, johon toimeen kaupunginvaltuusto valitsi ent. kuvernöörin Ivar Gordien. Tämän uuden virkailijan tehtävät käyvät selville seuraavasta kaupunginvaltuuston vaivahoitohallitukselle lähettämästä kirjelmästä helmikuun 21 päivästä 1911 n:o 79:

„Kirjelmässä kuluva helmikuun 6 päivästä on vaivahoitohallitus kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen väliaikaisen ylitarkastajan asettamisesta kaupungin vaivahoitoon, jolle virkailijalle siirrettäisiin seuraavat kaupungin voimassa olevan vaivahoito-ohjesäännön 25 §:ssä luetellut, vaivahoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvat tehtävät, nimittäin:

b) mikäli mahdollista hankkia tietoja kunnassa olevista puutteenalaisista, erittäinkin alaikäisistä, jotka eivät kotonaan saa asianmukaista hoitoa, sekä sen johdosta tehdä hallitukselle ilmoitus sellaisia toimenpiteitä varten, joihin asianhaarat antavat aihetta;

d) valvoa, että järjestys ja siveellisyys vallitsevat kaupungin vaivaistalossa, minkätähden hänen tulee ainakin kerran viikossa käydä laitoksessa;

e) pitää erittäin silmällä vaivaistalon ulkopuolella hoidettuja, vaivaishoidon elättämiä köyhiä, heidän hoitoaan, ylläpitoaan ja elämänehtojaan, jota varten hänen usein tulee käydä kaupungissa ja sen läheisyydessä elätteelle sijoitettujen köyhien luona;

f) pitää silmällä, että myönnetyt vaivaisavut oikein käytetään;

h) antaa tarkastajille ja köyhäinkatsastajille jos sellaisia on asetettu, tarpeellista ohjausta heidän tehtävissään ja valvoa heidän toimintaansa;

k) antaa vaivaishoitohallitukselle tarpeellista apua köyhiä elätteelle sijoitettaessa;

minkä ohessa vaivaishoitohallitus oli ehdottanut, osin että ylitarkastajan palkka olisi 6,000 markkaa vuodessa, jota paitsi hän olisi oikeutettu matkoja maaseudulle tehdessään lukemaan korvauksen todellisista matkakuluistaan ynnä 8 markan päivärahan, osin myös että väliaikaisen ylitarkastajan virka heti julistettaisiin avonaisena neljäntoista päivän kuluttua haettavaksi sekä että valtuusto itse valitsisi puheena olevan virkailijan kuluvan vuoden jälellä olevaksi ajaksi.

Asiaa tänä päivänä esiteltäessä on kaupunginvaltuusto nähnyt hyväksi myöntyä edellä mainittuun vaivaishoitohallituksen esitykseen, kuitenkin niin että vaivaishoitohallituksen tulee heti julistaa väliaikaisen ylitarkastajan toimi avonaisena haettavaksi viikon kuluessa sekä ennen ensi maaliskuun 6 päivää kaupunginvaltuustolle lähettää ehdotus sen täyttämisestä. Minkä valtuusto täten saa ilmoittaa vaivaishoitohallituksen tiedoksi ja noudatettavaksi.“

Toistaiseksi on ylitarkastaja pääasiallisesti kohdistanut työnsä elätteelleannon järjestämiseen ja Oulunkylän lastenkodin silmälläpitoon.

Lisäksi on ylitarkastaja koko sen ajan, minkä toimitusjohtaja sairauden ja siitä johtuvan ulkomailla oleskelun johdosta on nauttinut virkavapautta (kesäkuun 15 päivästä joulukuun 19 päivään), hoitanut toimitusjohtajan tehtävät.

Saadakseen tilaisuutta entistä laajemmassa mitassa vaivaistaloon ottaa henkilöitä, jotka kivullosuutensa ja voimattomuutensa johdosta tarvitsivat täysihoitoa, päätti vaivaishoitohallitus kokouksessaan marraskuun 13 päivänä m. m. kaupunginvaltuustolle eh-

Työlaitoksen
huoneiston
erään osan
luovuttaminen
kivullosien ja

voimattomain henkilöiden hoitolaksi.

dottaa, että osan työlaitosta saisi käyttää tähän tarkoitukseen. Tähän kaupunginvaltuusto myöntyi marraskuun 28 päivänä ja osotti tarkoitukseen 2,000 markkaa. Tarkoitukseen käytettiin työlaitoksen maalarintyöpaja ja välikäytävä, joten saatiin kokonaista 45 uutta sijaa.

Valiokuntain asettaminen erinäisiä kysymyksiä valmistelevaan.

Valmistelevaan kysymyksiä, jotka olivat vaivaishoitohallituksesta näyttäneet kaipaavan perinpohjaisempaa tutkimusta ennen niiden ottamista ratkaistavaksi, asetettiin jäsenen, laamanni T. J. Boismanin ehdotuksesta, marraskuun 13 päivänä pidetyssä kokouksessa neljä valiokuntaa, nimittäin:

a) valiokunta valmistelevaan kysymystä tuberkulosin vastustamistoimenpiteistä sekä erinäisiä sairaala-asioita, puheenjohtaja: lääketieteellisensiaatti V. Leontjeff, jäsenet: herrat E. Murén, G. Mélar ja L. Collan;

b) valiokunta valmistelevaan kerjäämisen ehkäisykysymystä, puheenjohtaja: ent. pormestari Björn Schauman, jäsenet: herrat I. Gordie, E. Krogius ja C. F. Fagerholm;

c) valiokunta laatimaan ehdotusta toimenpiteiksi yhteistoiminnan aikaansaamiseksi vaivaishoidon ja paikkakunnalla toimivain armeliaisuusyhdistysten kesken, puheenjohtaja: kuvernööri I. Gordie, jäsenet: rouva A. Öhman ja herra G. Poppius;

d) valiokunta laatimaan ehdotusta tarpeellisiksi muutoksiksi Helsingin kaupungin vaivaishoidon voimassa olevaan ohjesääntöön vuodelta 1896, puheenjohtaja: laamanni T. J. Boisman, jäsenet: herrat Björn Schauman, Hj. Fagerroos ja G. Poppius.

Nämä valiokunnat eivät ole kertomusvuoden kuluessa ehtineet antaa mietintöjään.

Muistutuksia vaivaishoitoa vastaan.

Kun valtion vaivaishoidontarkastaja oli täkäläistä vaivaishoitoa vastaan tehnyt erinäisiä muistutuksia, on vaivaishoitohallituksesta näyttänyt tarpeelliselta liitteessä 1) julkaista ne sekä niiden aiheuttamat selitykset ja päätöslauselmat.

Avustettujen koko lukumäärä.

Vaivaishoitohallituksen toimesta hoidetuista, elätetyistä ja rahalla avustetuista on ollut:

	1911.	1910.	1909.	1908.	1907.
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	1,386	1,282	1,239	1,187	1,065
b) Elätteelle annettuja	717	639	625	606	592

1) Tätä liitettä ei ole tässä julkaistu.

c) Kotonaan suoranaista avustusta saaneita ¹⁾	1,534	1,279	1,274	1,266	1,194
d) Vaivaistalosta erillään olevissa mielisairaaloissa, aistivialliskouluissa ja turvakodeissa hoidettuja	61	103	105	95	119
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa (lukuunottamatta Marian, Humaliston ja Hesperian sairaaloita) hoidettuja	209	272	353	432	420
f) Lahjoitettujen rahastojen ko-roista avustusta nauttivia ..	88	90	72	72	73
Yhteensä	3,995	3,665	3,668	3,658	3,463

Kaikkiaan 717:sta Helsingin kaupungin vaivahoidon vuonna 1911 elätteelle antamasta henkilöstä oli:

Elätteelle
annetut.

	15 vuotta vanhempia.	15 vuotta nuorempia.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	37	165	202
„ maaseudulla	219	296	515
Yhteensä	256	461	717

Vastaavat luvut vuodelta 1910 olivat:

	15 vuotta vanhempia.	15 vuotta nuorempia.	Yhteensä.
Elätteellä kaupungissa	31	138	169
„ maaseudulla	213	257	470
Yhteensä	244	395	639

Maaseudulle elätteelle annetuista oli sijoitettuina alempana mainittuihin paikkakuntiin, missä oli vaivahoitohallituksen asettamia asiamiehiä:

Kirkkonummen pitäjään	102
Vihdin	50
Espoon	84
Siuntion	54
Sipoon	109
Nurmijärven	11
Helsingin	46

¹⁾ Ottamatta lukuun avunsaajain perheitä (miestä tai vaimoa ja lapsia).

Tuusulan pitäjään.	26
sekä erinäisiin muihin kuntiin, joissa ei ollut asiamiehiä	<u>33</u>
	Yhteensä 515

Näistä kuoli (4 miestä ja 9 naista)	13
täytti 15 vuotta	26
omaiset ottivat hoitoonsa	8
kasvatuslautakunta otti hoitoonsa	1
otettiin vaivaistaloon	21

Maaseudulle
elätteelle an-
nettujen sil-
mälläpito.

Helsingin kaupungin muilla paikkakunnilla ylläpitämien köyhäin tarkempaa silmälläpitoa ovat 8 kunnassa hoitaneet vaivaishoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet. Näinä ovat vuoden varrella toimineet:

Kirkkonummen pitäjässä: ent. siltavouti K. A. Lönnqvist,	
Vihdin	” ylikonstaapeli G. Grönberg,
Espoon	” neiti Mathilda Bergström,
Siuntion	” ” Victoria Boxström,
Sipoon	” kaitsija A. Stenman,
Nurmijärven	” rouva Alexandra Sivén,
Helsingin	” kaitsija G. A. Fält ja
Tuusulan	” rouva Elin Petrow.

Näiden asiamiesten palkkio on vaihdellut 100 ja 200 markan välillä vuodessa, riippuen elätteelle annettujen luvusta eri paikkakunnilla. Asiamiesten velvollisuutena on:

1:ksi) hankkia tietoja sellaisista henkilöistä kunnassa, jotka ovat halukkaat elätteelle ottamaan lapsia ja iäkkäämpiä vaivaishoitolaisia Helsingin kaupungista, sekä antaa lausuntonsa näiden henkilöiden sopivaisuudesta hoitajan tehtävään ja vaaditusta palkkiosta;

2:ksi) vähintään kerran joka kolmas kuukausi, mutta useaminkin, jos asianhaarat niin vaativat, käydä jokaisen Helsingin vaivaishoidon pitäjään elätteelle antaman lapsen ja iäkkäämmän vaivaishoitolaisen luona ottamassa selkoa heidän hoidostaan sekä tehdä näistä tarkastuksista lyhyet, vaivaishoitohallituksen vahvistaman kaavakkeen mukaiset muistiinpanot ja lähettää ne sitten Helsingin vaivaishoitohallitukselle;

3:ksi) tarpeen vaatiessa ottaa tehtävänsä laiminlyöneeltä hoitajalta heti pois huonosti hoidettu vaivaishoitolainen ja sijoittaa hänet toistaiseksi toisen henkilön huostaan; sekä

4:ksi) viimeksi mainitusta toimenpiteestä, samoin kuin myös hoidokin kuolemasta, vaikeasta sairaudesta tai hoidokkia kohdanneesta tapaturmasta viipymättä ilmoittaa vaivaishoitohallitukselle.

Kokouksessaan joulukuun 29 päivänä vahvisti vaivaishoitohallitus seuraavan johtosäännön kaavakkeineen:

Elätteelle antoa koskeva johtosääntö kaavakkeineen hyväksytty.

Helsingin kaupungin vaivaishoitohallituksen elätteelle antamia lapsia silmällä pitämään asetettujen paikallisasiamiesten johtosääntö 1).

1 §. Kunkin elätteelleantoon alueen paikallisasiamiehen ottaa ja erottaa kaupungin vaivaishoitohallitus.

2 §. Paikallisasiamiehen tulee omalta elätteelleantoon alueeltaan etsiä ja hallitukselle ehdottaa koteja, jotka sopivasti voivat vastaanottaa kasvattilapsia.

3 §. Sopiviksi elätteelle annettujen lasten kasvattajiksi on katsottava aviopuolisoja, mutta leskiäkin, joilla siveelliseltä ja taloudelliselta kannalta katsoen on tarpeelliset edellytykset voidakseen ja tahtoakseen antaa kasvattilapsille huolellista hoitoa ja kasvatusta. Yleensä tulee kasvatusvanhempain harjoittaa käsiammattia taikka maanviljelystä.

Kasvatuskodissa ei tule ennestään olla useampia kuin kaksi omaa alakäistä lasta; eikä kasvattilasten luku lapsettomassa perheessä saa olla kolmea suurempi, elleivät lapset ole sisarusia.

Kasvatusvanhempain asunnon tulee olla tilava ja terveellinen sekä sijaita enintään 5 km:n päässä koulusta.

4 §. Ennenkuin paikallisasiamies kasvatuskotia ehdottaa, tulee hänen ottaa tarkka selko perheestä, niin että hän voi antaa vahvistetun kaavakkeen 2) mukaan laaditun selonteon kaikista seikoista, joilla voi olla merkitystä kodin sopivaisuutta arvostellessa, ja on asiamiehen ehdotusta tehdessään lisäksi ilmoitettava, minkälainen lapsi hänen käsityksensä mukaan on sopiva kasvatuskotiin otettavaksi.

5 §. Ennen lapsen lähettämistä kasvatuskotiin tulee paikallisasiamiehen vaivaishoitohallitukselle lähettää välikirjan ehdotus 3) kaksin kappalein, joista, sittenkun ne on asianmukaisesti tarkastettu ja allekirjotettu, toinen palautetaan asiamiehelle, joka sen antaa kasvatusvanhemmille 4).

6 §. Paikallisasiamiehen tulee lapsen saapuessa elätteelleantoon alueelle itse vastaanottaa hänet sekä heti toimittaa lapsi kasvatusvanhempainsa luo, mistä seikasta ilmoitus viipymättä lähetetään vaivaishoitohallitukselle.

Sen ohessa tulee asiamiehen katsoa, että kouluikäinen lapsi, kohta kun hänet voidaan kouluun ottaa, kirjojetaan sikäläisen koulun oppilaaksi.

7 §. Paikallisasiamiehen tulee lähemmin tutustua kasvatustilapseen ja sen hoitoon käydä kodissa vähintään kerran vuosineljänneksen 5) kuluessa, elleivät erikoiset seikat vaadi taajempia käyntejä.

1) Soveltuvilta kohdin on tämä johtosääntö voimassa elätteelle annettuihin vanhempiinkin henkilöihin nähden. — 2) Ks. liitettä n:o 1. — 3) Ks. liitettä n:o 2. — 4) Vanhempia henkilöitä elätteelle annettaessa käytetään tähänastisia sopimuskaavakkeita. — 5) Näistä käynneistä antaa asiamies selonteon liitteenä n:o 3 olevan kaavakkeen mukaan.

8 §. Paikallisasiamiehen tulee erittäinkin hankkia tarkka tieto kasvattilapsen terveydentilasta, luonteesta ja käytöksestä sekä ahkeruudesta koulussa.

Jos elätteelle annettussa lapsessa huomataan erikoisesti silmään pistäviä taipumuksia, on siitä vaivahoitohallitukselle ilmoitettava.

Jos kasvattilasta kohtaa vaikeanlainen tauti taikka jos se saa huonon hoidon tai tulee pahantapaiseksi, taikka jos muutoin osottautuu, että olot eivät ole lapsen hoidolle tai kasvatukselle sopivat, on paikallisasiamiehen siitä viivyttelämättä tehtävä ilmoitus vaivahoitohallitukselle. Niinikään on asiamiehen mahdollisimman pian ilmoitettava alueelleen elätteelle annettujen lasten keskuudessa sattuneet kuolemantapaukset.

9 §. Paikallisasiamiehen tulee koettaa auttaa ja ohjata kasvattilapsia, joiden puolesta on lakattu maksamasta elätteelleantomaksua, mutta jotka edelleen oleskelevat alueella.

Erikoista huomiota tulee asiamiehen panna 15 vuotta täyttäneisiin lapsiin, jotka hallituksen päätöksen mukaan edelleen saavat elatusapua.

10 §. Kasvattilapselle tarpeellisen lääkärin hoidon kustantaa vaivahoitohallitus, ja asiamiehen tulee valvoa, että tuollaista hoitoa taudintapauksen kohdatessa joutuisasti annetaan.

Niinikään suorittaa vaivahoitohallitus kasvattilapsen kuoltua kulut lapsen hautaamisesta.

Kaikki lääkärin hoidosta, lääkkeistä ja hautauskuluista annetut laskut samoin kuin laskut lapsen koulunkäyntikuluistakin, jotka niinikään kustannetaan vaivahoitovaroista, on asiamiehen todistettava oikeiksi, ennenkuin vaivahoitohallitus ne määrää maksettaviksi.

11 §. Kustakin alueella elätteellä olevasta lapsesta pitää paikallisasiamies lyhyitä muistiinpanoja, jotka lapsen poistuessa kasvatuskodista lähetetään vaivahoitohallitukselle ollakseen ohjeena lapsen vastaisessa hoidossa.

12 §. Tarkastusta elätteelleantoalueella toimitettaessa antaa paikallisasiamies tarkastavalle henkilölle ne tiedot ja muutoin sen avun, mikä voi tarkastusta helpottaa.

13 §. Ennen vuosineljänneksen viimeisen kuukauden 20 päivää tulee asiamiehen olla vaivahoitohallitukselle lähettänyt kasvatustilanteiden kuluvalta vuosineljännekseltä suoritettavain maksujen tilaus.

Näiden varain maksu on toimitettava viivyttelämättä ja niin laskien, että tilauslistat asianmukaisesti kuitattuina voivat olla vaivahoitohallitukselle palautetut ennen seuraavan kuukauden 15 päivää.

14 §. Kuukauden kuluessa vuosineljänneksen päättymisestä tulee paikallisasiamiehen vaivahoitohallitukselle lähettää lyhyt selonteko huomiota ansaitsevista, vuosineljänneksen varrella aikaisemmin ilmoittamattomista oloista elätteelleantoalueella.

15 §. Ne erikoiset kaavakkeet, mitkä hallitus on vahvistanut ohjeeksi paikallisasiamiehen toimitettavissa kasvatustilanteiden tutkimuksissa ja muussa toiminnassa, lähetetään asiamiehelle tilauksesta ja ovat heidän tarkoin noudatettavat.

16 §. Paikallisasiamies saa korvausta 8 markkaa vuodessa kutakin silmälläpitonsa alaista lasta kohti.

Korvaus maksetaan neljännesvuosittain kultakin kuluneelta vuosineljännekseltä.

Sen lisäksi saa asiamies korvauksen postikuluista sekä tekemistään tarkastusmatkoista laskun mukaan.

17 §. Jos elätteelleantoalueella on aikuisia henkilöitä elätteelle annettuina,

saa asiamies näiden silmälläpidosta korvausta 5 markkaa vuodessa kutakin henkilöä kohti ja on velvollinen käymään sellaista elätteelle annettua katsomassa vähintään kahdesti vuodessa.

Siirtoloihin elätteelle annettuihin mielenvikaisiin nähden on erittäin säädetty sekä silmälläpidosta että hoitajain palkkauksesta.

Liite n:o 1.

Selonteko

.....lääninpitäjästä ehdotetusta kasvatuskodista.

Kysymykset:

1. Kasvatusvanhempain täydellinen ristimä- ja liikanimi sekä syntymävuosi?
 2. Heidän ammattinsa?
 3. Heidän asuntonsa (kylä, talo, torppa, huvila)?
 4. Heidän postiosotteensa?
 5. Naimisissa mistä lähtien?
 - Kasvatusäiti leski mistä lähtien?
 6. Montako omaa lasta on kotona, heidän sukupuolensa ja ikänsä?
 7. Käykö kasvatusvanhempia katsominen hyvin tai tyydyttävästi varakkaiksi?
 8. Onko heillä lehmiiä tai muita kotieläimiä, montako?
 9. Käytetäänkö kodissa separoitua maitoa?
 10. Saako lapsi syödä samassa pöydässä ja samaa ruokaa kuin kasvatusvanhemmat?
 11. Montako huonetta ja keittiö (tai tupa) on asunnossa?
 12. Voivatko eri sukupuolta olevat lapset saada makuusijan eri huoneissa?
 13. Saako kasvattilapsi oman makuusijan?
 14. Onko asunnolla terveellinen ja muutoin sopiva asema?
 15. Onko kasvatusvanhemmilla asukkeja tai muita vuokralaisia?
 16. Sairastaako jokin kotona olevista keuhkotautia tai muuta tarttuvaa tautia?
 17. Onko viime aikoina jokin kodissa asuva tietävästi sairastanut sellaista tautia?
 18. Onko kasvatusvanhemmilla ennen ollut kasvattilapsia tai onko heillä nyt niitä, miten he ovat niitä hoitaneet?
 19. Mihin uskontokuntaan kasvatusvanhemmat kuuluvat?
 20. Mitä kieltä kodissa käytetään?
 21. Millä kielellä on kouluopetusta saatavissa?
 22. Kuinka kaukana on kasvatuskoti koulusta (kesällä ja talvella)?
 23. Mikä lapsi olisi erittäin sopiva puheena olevaan kotiin?
 24. Onko kasvatusvanhemmilla esitettävänä mitään ehtoja tai toivomuksia lapsen ikään tai sukupuoleen nähden?
 25. Muita muistiinpanoja:
-ssakuun ..päivänä 191..

Paikallisasiamies.

Liite n:o 2.

Helsingin kaupungin
vaivaishoitohallitus

N:o

Välikirja.

Vuonna 19.....kuunpäivänä

Minä otan täten Helsingin kaupungin vaivaishoitohallitukselta hoidettavakseni ja kasvatettavakseni, joka on syntynytkuunpäivänä, viereisellä sivulla olevassa taulussa mainitun momentin mukaan lasketusta ja neljännesvuosittain maksettavasta korvauksesta, ja sitoudun:

hellästi ja parhaan kykyni mukaan hoitamaan lasta sekä antamaan sille terveellistä ja riittävää ravintoa, sopivan, täydellisen vaatetuksen talvella ja kesällä sekä siistin ja mikäli mahdollista oman makuusijan;

hankkimaan lapselle tilaisuuden koulunkäyntiin, josta johtuvan koulumaksun ja tarpeelliset kouluvälineet vaivaishoitohallitus kustantaa, sekä mikäli mahdollista opetuksen saamiseen sellaisissa taidoissa ja käsitöissä, joiden avulla lapsi vastedes voi saada kunniallisen ja taipumustensa mukaisen elinkeinon;

aina pitämään silmällä lasta ja antamaan sille neuvoja, kehotusta ja hyvää esimerkkiä uutteruuteen, järjestykseen, siveellisyyteen ja kristilliseen elämään;

aikaisin totuttamaan lasta ahkeruuteen ja toimeliaisuuteen, kuitenkin teettämättä hänellä sellaista työtä, mikä voisi haitallisesti vaikuttaa hänen terveyteensä taikka mennä yli hänen voimainsa ja kykynsä;

taudin kohdatessa antamaan lapselle tarpeellista hoitoa vaivaishoitohallituksen kustantaessa sekä lääkärin että lääkkeet; samoin kuin

jos lapsi apumaksun lakattua jää kasvatuskotiin, edelleen lempeästi huoltamaan häntä ja mikäli mahdollista avustamaan hänen toimeentuloaan.

Sen ohessa sitoudun, jos vaivaishoitohallitus katsoo kohtuulliseksi ottaa lapsen takaisin, olemaan mitenkään estämättä sellaista toimenpidettä, vaan heti luovuttamaan lapsen vaivaishoitohallituksen asiamiehelle; niinkään sitoudun olemaan vaivaishoitohallituksen suostumuksetta antamatta lasta toiseen kasvatuskotiin taikka vanhemmille tai sukulaisille.

Samaten vakuutan olevani velvollinen lapsen hoidossa ja kasvatuksessa tarkoin noudattamaan vaivaishoitohallituksen vahvistamia määräyksiä sekä sen virkamiesten ja asiamiesten antamia ohjeita ja neuvoja.

(Paikka, päivä, kuukausi ja vuosi)

(Nimikirjotus)

(Postiosote)

Niin kauan kuin täyttää edellä olevassa välikirjassa mainitut velvollisuutensa ja sitoumuksensa, on hän oikeutettu vaivaishoitohallitukselta kantamaan vahvistetun korvauksen, joka neljännesvuosittain vaivaishoitohallituksen asiamiehen välityksellä hänelle maksetaan.

Vaivaishoitohallitus varaa kuitenkin itselleen oikeuden, kun kohtuulliseksi katsoo, heti ottaa lapsen takaisin, jolloin elätteelleantomaksu paikalla lakkaa.

Helsingissä,kuun .. päivänä

Taulu,

jonka mukaan Helsingin vaivahoitohallituksen elätteelle antamain lasten puolesta maksetaan korvaus, hallituksen joulukuun 29 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaan.

Seitsemää vuotta nuorempina elätteelle annettujen lasten puolesta:

Poikain:		Tyttöjen:	
a) 3 vuotta nuorempien	180 mk vuod.	d) 3 vuotta nuorempien	180 mk vuod.
b) 3—10 vuotiaitten	144 ” ”	e) 3—10 vuotiaitten	144 ” ”
c) 10—15 ”	144 ” ”	f) 10—12 ”	120 ” ”

Näiden lasten puolesta maksetut apurahat muuttuvat lasten tullessa uuteen ikäluokkaan, siihen katsomatta jäävätkö he samaan kasvatuskotiin vai eivät.

Seitsemän vuotta täyttäneinä elätteelle annettujen lasten puolesta:

Poikain:		Tyttöjen:	
g) 7—10 vuotiaitten	144 mk vuod.	k) 7—10 vuotiaitten	120 mk vuod.
h) 10—13 ”	132 ” ”	l) 10—13 ”	108 ” ”
i) 13—15 ”	120 ” ”	m) 13—15 ”	96 ” ”

Seitsemän vuotta täyttäneinä elätteelle annettujen lasten puolesta maksetut apumaksut eivät muutu lapsen tullessa uuteen ikäluokkaan, jos lapsi jää samaan kasvatuskotiin.

Lääkärin ja sairaanhoitokulut samoin kuin koulumaksut ja kouluvälineetkin kustantaa vaivahoito.

Liite n:o 3.

Tarkastuspäivä:
.....kuun
.....kuun

Litt. N:o

Tarkastuspöytäkirja.

Elätteelle annetun nimi:
” syntymävuosi:

Hoitajan nimi:
” sääty tai ammatti:
” osote:

Kysymyksiä:

1. Hoidettiinko elätteelle annettua huolellisesti?
2. Oliko asunto siisti?
3. Minkälaiset olivat elätteelle annetun pito- ja makuuvaatteet?
4. Minkälainen oli hänen terveydentilansa?
5. Oliko elätteelle annetusta hoitajalle mitään hyötyä?
6. Onko elätteelle annettu saanut henkistä hoitoa?

7. Tuntuiko elatusmaksu riittävältä?
8. Harjoitettiin lasta työhön?
9. Kävikö lapsi koulua? Mitä?
10. Minkälainen oli lapsen käytös ollut?
11. Saiko lapsi kotiopetusta?
12. Esittikö hoitaja kanteluja? Mitä?
13. Esittikö elätteelle annettu kanteluja? Mitä?
14. Ehdottaako asiamies mitään toimenpidettä? Minkä?
15. Puoltaako asiamies elätteelle annetun pysyttämistä samassa paikassa?

Asiamiehen nimikirjotus:

Suoranaiset
avustukset.

Suoranaista avustusta koteihinsa saaneista köyhistä oli:

	1911.	1910.	1909.	1908.	1907.
Henkilöitä, jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun arm. asetuksen 2 §:n mukaan ehdottomasti olivat oikeutetut vaivahoittoon	971	685	782	769	806
Puutteenalaisia henkilöjä, jotka eivät ehdottomasti olleet oikeutettuja vaivaishoittoon	563	594	492	497	388
Yhteensä	1,534	1,279	1,274	1,266	1,194

Erinäisissä
laitoksissa
hoidetut.

Helsingin kaupungin vaivahoidon kustannuksella hoidettiin vuonna 1911 alempana mainituissa laitoksissa, aistiviialliskouluissa tai turvakodeissa seuraava henkilömäärä:

Lapinlahden mielenvikaisten keskuslaitoksessa ..	10
Pitkämäen ..	7
Niuvanniemen ..	2
Käkisalmen .. turvalaitoksessa ..	14
Seilin ..	19
Räckhalsin kaatuvatautisten kodissa	6
Vaajasalon kaatuvatautisten hoitolaitoksessa ..	1
Helsingin sokeain miesten työkoulussa	2
Yhteensä	61

Vaivaistalosta
erillään ole-
vissa sairaaloi-
loissa hoidetut.

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa Helsingin vaivahoidon kustannuksella hoidettujen henkilöiden lukumäärä oli:

	1911.	1910.	1909.	1908.	1907.
Yleisen sairaalan eri osastoilla	204	264	312	374	320
Muissa sairaaloissa	5	8	41	58	100
Yhteensä	209	272	353	432	420

Erinäisten vaivaishoidolle lahjoitettujen, rahatoimikamarin hoitamien rahastojen korot on vaivaishoitohallitus jakanut 88 henkilön kesken, jotka maksuosotuksilla ovat rahatoimikonttorista nostaneet heille myönnetyt osuudet.

Lahjoitettujen rahastojen koroilla avustetut.

Nämä korkovarot on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1911 korkoa:	
Aleksandran rahastosta	Smk 200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	” 621: 30
Gustaf Hanellin rahastosta	” 313: 70
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta	” 675: 60
Toukokuussa 1911 korkoa:	
Carl Sierckenin rahastosta.....	” 168: 90
Gustava Katharina Brobergin y. m. rahastoista	” 874: 70
Lokakuussa 1911 korkoa:	
Maria Bergmanin rahastosta	” 603: 25
Joulukuussa 1911 korkoa:	
Adolf Fredrik Sierckin rahastosta ..	” 422: 25
Elsa Maria Lampa'n rahastosta ..	” 622: 15
Lisette Gardbergin rahastosta	” 60: 35
W. J. E. Westzynthiuksen rahastosta ..	” 1,260: 70
Yhteensä	Smk 5,822: 90

Niiden henkilöiden lukumäärä, joita kertomusvuoden eri kuukausina on avustettu ruokavaroilla (ruoka-annoksilla työväenhyörykeittiöistä), sekä niiden henkilöiden lukumäärä, jotka ovat saaneet lääkkeitä vaivaishoidon kustannuksella, näkyy taulusta 1.

Erinäiset avustukset.

Seuraava laskelma osottaa vaivaishoidon tulot ja menot vuonna 1911:

Vaivaishoidon tulot ja menot.

	Smk.	piä.	Smk.	piä.
Tulot.				
Säästöä vuodelta 1910.....	—	—	8,152	94
Vaivaistalon hoidokkien tekemistä töistä	6	10		
Työlaitoksen ” ” ”	7,079	85		
Vaivaistalon maan tuotto	264	15		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	33,527	57	40,877	67
Juoksevan tilin korko.....	—	—	227	16
Nostettu rahatoimikonttorista	—	—	580,000	—
Yhteensä Smk	—	—	629,257	77

	Smk.	ptiä.	Smk.	ptiä.
Menot.				
<i>1. Vainvaishoitohallitus.</i>				
Palkkaukset	21,000	—		
Kaitsijain palkkiot	6,900	—		
Tarkastusmatkain korvaus	1,002	—	28,902	—
<i>2 a) Vainvaistalo.</i>				
Palkkaukset	25,700	—		
Vaatetus	8,025	76		
Ruoka	55,245	16		
Lääkkeet	3,592	15		
Kalusto	1,763	96		
Tarveaineet	998	75		
Polttopuut ja valaistus	15,954	35		
Hevosenrehu	1,956	19		
Korjaustyöt	6,108	67		
Sekalaisia menoja	13,568	33	132,913	32
<i>b) Työlaitos.</i>				
Palkkaukset	4,250	—		
Polttopuut ja valaistus	497	32		
Ruoka	13,137	95		
Vaatetus	4,045	32		
Tarveaineet	7,709	48		
Kalusto ja työkalut	327	47		
Utteruusrahat	2,648	75		
Korjaustyöt	286	80		
Sekalaisia menoja	1,549	62	34,452	71
<i>c) Mielenvikaisten hoitolaitos.</i>				
Palkkaukset	28,485	—		
Vaatetus	8,152	36		
Ruoka	50,715	62		
Lääkkeet	4,264	60		
Kalusto	498	88		
Polttopuut ja valaistus	16,784	91		
Korjaustyöt	10,709	19		
Utteruusrahat	420	—		
Sekalaisia menoja	6,822	61	126,853	17
Siirto	—	—	323,121	20

	Smk.	piä.	Smk.	piä.
Siirto	—	—	323,121	20
<i>3. Laitoksen ulkopuolella olevien köyhien avustaminen.</i>				
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annetuista..	80,741	92		
Sairaanhoitokustannukset	7,214	03		
Mielisairaiden hoitokustannukset	42,486	10		
Lääkkeet	9,701	10		
Suoranaisia avustuksia:				
a) vaivahoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	115,706	97		
b) puutteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivahoitoon	41,057	—		
	156,763	97	296,907	12
<i>4. Sekalaista.</i>				
Hautauskuluja	792	15		
Tarverahoja	3,320	58		
Arvaamattomia menoja	4,282	45	8,395	18
Yhteensä menoja	—	—	628,423	50
Säästö vuoteen 1912	—	—	834	27
Yhteensä Smk	—	—	629,257	77

Vaivahoidon menot, kuukausittain laskettuina, näkyvät taulusta 2.

Seuraava taulu osottaa määrärahain ja menojen välisen eron vuonna 1911:

	Määrärahat menosäännön mukaan ¹⁾ .	Menot.	Määrärahoja ylitetty.	Määrärahoja säästynyt.
Palkkaukset	21,000 —	21,000 —	— —	— —
Kaitsijain palkkio	7,000 —	6,900 —	— —	100 —
Tarkastusmatkain korvaus	800 —	1,002 —	202 —	— —
Vaivaistalo	122,000 —	132,913 32	10,913 32	— —
Työlaitos	35,990 —	34,452 71	— —	1,537 29
Mielenvikaisten hoitolaitos	115,340 —	126,853 17	11,513 17	— —
Elätteelleantokustannukset	75,000 —	80,741 92	5,741 92	— —
Sairaanhoitokustannukset	14,000 —	7,214 03	— —	6,785 97
Mielisairaiden hoitokustannukset	40,000 —	42,486 10	2,486 10	— —
Lääkkeet	15,000 —	9,701 10	— —	5,298 90
Suoranaiset avustukset	140,000 —	156,763 97	16,763 97	— —
Sekalaisia menoja	19,000 —	8,395 18	— —	10,604 82
Yhteensä Smk	605,130 —	628,423 50	47,620 48	24,326 98

¹⁾ Lisämäärärahat lukuunotettuina.

1911 vuoden menosäännön mukaan oli vaivaishoitoa varten osotettu 615,730 markkaa, josta summasta kuitenkin kaupunkilähetys sai käytettäväkseen 13,000 markkaa työlaitostensa voimassapitoon. Vaivaishoidon menoja varten oli siis jälellä 602,730 markkaa, mutta tehdyn anomuksen johdosta myönsi kaupunginvaltuusto vuodeksi 1911 seuraavat lisämäärärahat:

Toukokuun 9 päivänä 1911 tehdyn päätöksen mukaan naishoitajan palkkaamiseksi mielisairaalaan..	Smk	400: —
Marraskuun 28 päivänä 1911 tehdyn päätöksen mukaan lisäsjain hankkimiseksi käyttämällä eräitä työlaitoksen työsaleja vaivaishoitolais- ten asuinhuoneistoiksi	„	1) 2,000: —
		<u>Smk 2,400: —</u>

Niinkuin edellä olevasta 1911 vuoden määrärahaan ja menojen välisen erotuksen osottavasta taulusta näkyy, oli menoja Smk 628,423: 50, jota vastoin määrärahoja (lisämäärärahat lukuunotettuina) oli ainoastaan 605,130 markkaa. Menot ylittivät siis määrärahasumman kaikkiaan Smk:lla 23,293: 50. Vaivaishoitohallitus on kuitenkin kaupunginvaltuustolta hankkinut luvan vaivaishoidon eri tarpeisiin käyttää enintään 35,650 markkaa menosäännössä laskettujen menojen lisäksi.

Vaivaishoidon hallinnosta selkoa tehdessä on myös otettava huomioon muiden kuntain ja yksityisten suorittamat apumaksut ja korvaukset sekä työ- ja vaivaistalon tulot. Kruunun vuodelta 1910 maksettavia korvauksia, joita maaliskuun 17 päivänä 1879 annetun arm. asetuksen 28 §:n perusteella on kruunulta haettu, ei vielä vuonna 1911 ole maksettu.

Kun tässä edellä luetelluista vaivaishoidon menoista, kaikkiaan Smk:sta 628,423: 50, vähennetään mainitut tuloerät, Smk 40,877: 67, nähdään, että kunnan todelliset menot 1911 vuoden vaivaishoidosta olivat Smk 587,545: 83.

Lähinnä edellisinä vuosina nousivat vastaavat menot seuraaviin määriin:

1910	Smk	543,312: 14
1909	„	502,459: 11
1908	„	512,497: 93
1907	„	426,503: 24

1) Tästä käytettiin kuitenkin vuonna 1911 ainoastaan Smk 696: 70.

Seuraava taulu osoittaa eri menojen välisen eron vuosina 1910 ja 1911:

	Menot.		Menot vuonna 1911 vuoteen 1910 verraten			
	1911.	1910.	lisään- tyneet.		vähen- tyneet.	
Palkkaukset	21,000 —	21,000 —	—	—	—	—
Kaitsijain palkkiot	6,900 —	5,400 —	1,500 —	—	—	—
Tarkastusmatkain korvaus	1,002 —	1,118 75	—	—	116 75	—
Vaivaistalo	132,913 32	120,678 34	12,234 98	—	—	—
Työlaitos	34,452 71	33,640 45	812 26	—	—	—
Mielenvikaisten hoitolaitos	126,853 17	120,577 34	6,275 83	—	—	—
Elätteelleantokustannukset	80,741 92	76,546 36	4,195 56	—	—	—
Sairaanhoitokustannukset	7,214 03	11,494 15	—	—	4,280 12	—
Mielisairaiden hoitokustannukset	42,486 10	42,199 35	286 75	—	—	—
Lääkkeet	9,701 10	9,583 21	117 89	—	—	—
Suoranaiset avustukset	156,763 97	124,468 —	32,295 97	—	—	—
Sekalaista	8,395 18	5,858 33	2,536 85	—	—	—
Yhteensä Smk	628,423 50	572,564 28	60,256 09	—	4,396 87	—

Taulussa 3 annetaan erinäisiä tietoja vaivaishoidon ylläpitämisestä mielisairaista.

Henkilöitä, jotka vaivaishoitohallitus syystä tai toisesta kutsutti tai tuotti luokseen poliisin avulla, oli 130.

Henkilöitä, joita toimitusjohtaja on vaivaishoitohallituksen puolesta poliisin pyynnöstä varottanut joutilaisuuden, kerjuun y. m. johdosta oli 4,084, niistä 2,524 miestä ja 1,560 naista.

Kuvernöörin käsiteltäväksi suositeltiin 10 henkilöä, joista 8 miestä ja 2 naista.

Työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1911 on sen johtaja antanut seuraavia tietoja:

Työ- ja vaivaistaloon otettuina on vuonna 1911 ollut kaikkiaan Työ- ja vaivaistalo. 1,386 henkilöä (1,282 vuonna 1910), niistä vaivaistaloon ja sen eri sairausosastoille 1,148 (1,084 vuonna 1910) ja työlaitokseen 238 (198 vuonna 1910).

Vaivaistaloon ja sen eri sairausosastoille otetuista 1,148 henkilöistä oli:

Miehiä	436
Naisia	541
Lapsia	171

Yhteensä 1,148

Ikänsä mukaan ryhmittäytyivät nämä seuraavasti:

10 vuotta nuorempia.....	171
10 ja 20 vuoden välillä	44
20 ” 30 ” ”	170
30 ” 40 ” ”	207
40 ” 50 ” ”	151
50 ” 60 ” ”	130
60 ” 70 ” ”	114
70 ” 80 ” ”	115
80 ” 90 ” ”	44
90 vuotta vanhempia	<u>2</u>
	Yhteensä 1,148

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	206
muilla paikkakunnilla	942

Työlaitokseen otetuista 238 miehestä oli:

15 ja 20 vuoden välillä	9
20 ” 30 ” ”	24
30 ” 40 ” ”	47
40 ” 50 ” ”	46
50 ” 60 ” ”	65
60 ” 70 ” ”	34
70 ” 80 ” ”	11
80 ” 90 ” ”	<u>2</u>
	Yhteensä 238

Näistä oli syntynyt:

Helsingissä	75
muilla paikkakunnilla	163

Koko määrästä 1,386:sta kuoli vuoden varrella 132 (107 vuonna 1910), joista oli:

Miehiä	58
Naisia	53
Lapsia	<u>21</u>

Yhteensä 132

Suurin lukumäärä yhdellä kertaa laitoksessa olevia oli.....	762
Pienin lukumäärä	709
Koko vuoden keskimäärä	756.2

Laitoksessa hoidettujen mielisairaiden lukumäärä vuonna 1911 oli 516 (502 vuonna 1910), joista oli:

Miehiä	236
Naisia	280

Näistä hoidettiin mielisairaalassa 473 (475 vuonna 1910).

Elätteellä oli yksityisten henkilöiden luona maaseudulla 89, niistä:

Miehiä	9
Naisia	19
Lapsia	61

Näistä oli mielisairaita 8 miestä ja 10 naista. Edellä mainituista 89 elätteellä olevasta otettiin laitokseen takaisin 22, niistä 1 mielisairas mies ja 1 mielisairas nainen.

Muihin kuntiin kotiinlähetettyjä tai muiden kuntain asiamiesten pois ottamia oli 48, niistä:

Miehiä	17
Naisia	15
Lapsia	16

Laitoksen kirjoissa oli vuoden alussa 730 ja vuoden lopussa 791 hoidokkia.

Vuoden varrella vaivaistaloon ja sen eri osastoille otetut ovat olleet iäkkäitä, kivullosia, raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, joita viimeksi mainittuja on jonkin aikaa pidetty laitoksessa ja sitten annettu elätteelle yksityisiin, hyväksi tunnettuihin perheisiin, osin kaupunkiin ja osin maaseudulle, hoidettaviksi ja kasvatettaviksi.

Vaivaistaloon otettuja hoidokkeja on kykynsä mukaan käytetty työhön, mikä näkyy jo siitäkin, että suurimman osan kaikista uusista vuoden varrella tehdyistä vaatekappaleista ovat hoidokit valmistaneet, jota paitsi hoidokit niinkään ovat laitoksen vanhoja vaatekappaleita tarpeen mukaisesti pitäneet kunnossa. Vaivaistalon hoidokkien vuonna 1911 valmistamista uusista vaatekappaleista mainittakoon m. m. 146 lakanaa, 312 miehen ja 320 naisen paitaa, 80 pyyheliinaa, 52 patjanpäällystä, 35 korvallisenpäällystä, 180 naisen pukua, 148 röijyä, 59 alushametta, 46 alusliiviä, 92 esiliinaa, 27 pehmustettua päällysnuttua y. m. Kaiken vaatteiden pesun, huoneiden puhtaanapidon y. m. ovat vaivaistalon hoidokit niinkään huoltaneet.

Tarkempia tietoja työlaitoksen toiminnasta vuonna 1911 saadaan taulusta 4. Kuitenkin on lisättävä, että vaivaistalossa vallinneen tilanpuutteen johdosta eräät yksilöt, jotka oikeastaan olisivat kuuluneet vaivaistaloon, ovat olleet sijoitettuina työlaitokseen, minkätähden jokin määrä jalkineita, jotka aikaisemmin on valmistettu työlaitoksessa, on täytynyt ostaa.

Ruuanpitoa laitoksessa on johtajan lähimmän silmälläpidon alaisena hoitanut emännöitsijä 5 palvelijattaren (joulukuun 1 päi-

västä 6 palvelijattaren) avustamana sillä tuloksella, että kustannus kunkin täysi-ikäisen henkilön ylläpidosta koko laitoksessa päivää kohti oli 44.08 penniä (42.83 penniä vuonna 1910). Lähempiä tietoja ruuanpidosta työ- ja vaivaistalossa vuonna 1911 on taulussa 5.

Työ- ja vaivaistalon menot olivat vuonna 1911 kaikkiaan Smk 294,219: 20, vuonna 1910 Smk 274,896: 13.

Menoista tuli:

		1911.	1910.
Vaivaistalon osalle	Smk	132,913: 32	120,678: 34
Työlaitoksen „	„	34,452: 71	33,640: 45
Mielenvikaisten hoitolaitok-			
sen osalle	„	126,853: 17	120,577: 34
	Yhteensä Smk	294,219: 20	274,896: 13

Hoitopäiviä oli vuonna 1911 kaikkiaan 276,030 (249,815 vuonna 1910), nimittäin:

	1911.	1910.
Vaivaistalossa	129,086	115,342
Työlaitoksessa	30,101	27,664
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa	116,843	106,809
	Yhteensä 276,030	249,815

Keskimääräinen kustannus hoitopäivää kohti oli:

	1911.	1910.
Vaivaistalossa	Smk 1: 03.0	1: 04.6
Työlaitoksessa	„ 1: 14.5	1: 21.6
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa „	„ 1: 08.6	1: 12.9
Koko laitoksessa	„ 1: 06.6	1: 10.0

Vaivaistalon henkilökuntaan on vuoden varrella kuulunut, paitsi johtajaa, konttoriapulaista, saarnaajaa ja lääkäriä, 1 emäntä, 2 tutkinnon käynnyttä ja 4 tutkinnon käymätöntä sairaanhoitajataria sekä 7 siivoojataria ja 1 renki. Työlaitoksen henkilökuntaan on kuulunut 1 kaitsija, 2 vahtimestaria ja 1 kaitsijan kirjuriapulainen. Mieli-sairaiden hoitolaitoksessa palveli 1 ylihoitajatar, 24 nais- ja 7 mieshoitajaa ynnä 2 yövartijaa sekä tylsämielisten naisten turvakodissa Greijuksen tilalla 1 ylihoitajatar, 2 naishoitajaa (toukokuun 1 päivästä 3), 1 keittäjätär ja 1 astiainpesijätär.

Vuosi 1911 on laitoksessa kulunut sanottavitta muutoksitta missään suhteessa sekä järjestyksen ja työn mitenkään häiriintymättä. Hoidokkien käytöskään ei ole antanut syytä mainittavampiin muistutuksiin, ja rankaisukeinoihin on harvoin tarvinnut ryhtyä.

A. Sairaala.

Vuonna 1911 on sairaalassa hoidettu 226 henkilöä eli 128 miestä ja 98 naista. Jälellä vuodelta 1910 oli 43 miestä ja 46 naista. Vuoden varrella otettiin sairaalaan 137 henkilöä eli 85 miestä ja 52 naista.

Sairaalasta poistettiin:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Terveinä	11	10	21
Parantuneina	26	12	38
Parantamattomina	15	12	27
Kuolleina	27	18	45
Yhteensä	79	52	131

Vuoteen 1912 oli jälellä 95 henkilöä, nimittäin 49 miestä ja 46 naista.

Poliklininista apua sai vuoden varrella kaikkiaan 1,113 työ- ja vaivaistaloon otettua henkilöä, jotka kaikki olivat kotoisin Helsingin kaupungista.

Sairaanhoitopäiväin luku vuonna 1911 oli 34,637, päivittäinen keskimääräinen potilasluku 94.9 ja keskimääräinen sairaanhoitopäiväin luku potilasta kohti 153.3.

B. Mielenvikaisten hoitolaitos.

Kaupungin työ- ja vaivaistalon mielenvikaisten osastoilla hoidettujen henkilöiden koko lukumäärä vuonna 1911 oli 473 eli 229 miestä ja 244 naista. Edelliseltä vuodelta oli jälellä 132 miestä ja 143 naista. Laitokseen otettiin 198 henkilöä eli 97 miestä ja 101 naista. Laitoksesta poistettiin 190 henkilöä eli 87 miestä ja 103 naista.

Elänteelle annettiin vuoden varrella 8 miestä ja 10 naista. Maaseudulle elänteelle annetuista on laitokseen otettu takaisin 1 mies ja 1 nainen. Elänteelle annetuista kuoli vuoden varrella 3 ja terveytyneinä palautettiin kotiinsa 7. Vuoden päättyessä oli elänteelle annettuina 61 henkilöä.

Tylsämielisten naisten turvakodissa Greijuksen tilalla on vuonna 1911 hoidettu 49 henkilöä; suurin päivittäinen hoidokkiluku oli 37.

Vuoden päättyessä oli vuoteen 1912 jälellä 283 henkilöä, niistä 142 miestä ja 141 naista.

Sairaanhoitopäiviä oli vuoden varrella 102,573 (edellisenä vuonna 97,362), joten kutakin hoidettua henkilöä kohti tuli keskimäärin 216.9 sairaanhoitopäivää. Keskimääräinen päivittäinen potilasluku oli 281.0.

Kotipaikkansa mukaan, mikäli se on saatu selville, ryhmittyi-
vät vuoden varrella laitokseen otetut potilaat seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Helsinki	77	78	155
Muut Uudenmaan läänin paikkakunnat	4	4	8
Suomen muut läänit	12	17	29
Suomen ulkopuoliset paikka- kunnat.....	4	2	6
Yhteensä	97	101	198

Sairaalaan on vuonna 1911 siirretty Lapinlahden keskuslaitok-
sesta 1 mies ja 3 naista sekä Kammion sairaskodista 1 mies ja 3
naista, jotka kaikki sairastivat pitkällistä mielenvikaa. Pitkaniemen
keskuslaitokseen on siirretty 1 nainen, Lapinlahden keskuslaitokseen
1 mies ja 3 naista sekä Kammion sairaskotiin 1 mies ja 2 naista.

Tietoja Sipoon
pitäjässä ole-
vasta mieli-
sairaiden
siirtolasta.

Vuodesta 1901 lähtien työ- ja vaivaistalon mielisairaiden hoito-
laitoksesta Sipoon pitäjään (ynnä rajakkaiseen Helsingin pitäjän
Fastbölen kylään) elätteelle annettuja mielenvikaisia on kaikkiaan
168 (niistä 2 Helsingin pitäjältä).

Näistä annettiin elätteelle:

1901	19
1902	17
1903	19
1904	16
1905	13
1906	15
1907	17
1908	17
1909	8
1910	9
1911	18
Yhteensä	168

Vaivaistalon mielenvikaisten hoitolaitokseen otettiin takaisin:

1902	4
1903	7
1904	9
1905	10
1906	13

1907	10
1908	10
1909	1
1910	4
1911	2
	Yhteensä	70

Koko hoidokkiluvusta, 168 henkilöstä, on vuonna:

1902	otettu omaisten hoitoon	1
1903	” ” ”	2
”	karannut	1
”	kuollut	1
1904	karannut	1
”	kuollut	1
”	otettu omaisten hoitoon	1
1905	kuollut	2
1906	otettu omaisten hoitoon	1
1907	” ” ”	1
”	poistettu terveinä	3
1908	” ”	1
”	karannut	2
1909	otettu omaisten hoitoon	2
”	kuollut	2
1910	”	3
”	otettu omaisten hoitoon	2
1911	kuollut	3
”	terveytyneinä lähetetty kotiinsa	7
	Yhteensä		37

1911 vuoden päättyessä oli elätteelle annettuja:

Sipoossa	59
Helsingin pitäjässä	2
	Yhteensä	61

Elätteelle annettuja, jotka edelleen ovat kirjojettuina laitoksen sairaspäiväkirjaan ja tarpeen vaatiessa voidaan heti ottaa takaisin mielisairaalaan, pitää säännöllisesti silmällä kaksi kaitsijaa, joista toinen asuu Nickbyssä ja toinen Sipoon pitäjän Paipisten kylässä. Kaitsijoina toimivat nykyään herrat A. Stenman ja G. A. Fält, ja on heillä palkkaetuina — paitsi vapaata asuntoa ja polttopuita — ensinmainitulla 1,500 ja jälkimäisellä 1,200 markkaa vuodessa. Elätteelle annettujen ylläpidosta maksetaan 20—30 markkaa kuukaudessa.

Taulu 1. Vaivahoitohallitus.

	Henkilöitä, jotka on lähetetty																				
	Työ- ja vaivaistaloon.								Marian ynnä Humaliston ja Hesperian sairaaloihin.				Yleiseen sairaalaan.								
	Vaivais- taloon.			Sai- raa- laan.		Mieli- sairaa- laan.		Työ- taitokseen, miehiä.	Yhteensä.	Sisätauti- os.	Kirurgiselle os.	Kulhantauti- os.	Yhteensä.	Sisätauti- osastolle.	Kirurgiselle osastolle.	Nästautien osastolle.	Silmätautien osastolle.	Korvatauti- osastolle.	Dermatologiselle osastolle.	Lapsenpääsairautokseen.	Lastenosastolle.
	Miehiä.	Naisia.	Lapsia.	Miehiä.	Naisia.	Miehiä.	Naisia.														
Pääkanslia.																					
Tammikuu	2	8	1	3	—	2	1	—	17	43	5	13	61	1	—	—	—	—	—	4	—
Helmikuu	3	5	3	1	1	1	1	—	15	43	7	21	71	3	2	—	—	—	—	4	2
Maaliskuu	2	2	2	4	1	—	2	1	14	48	11	18	77	2	—	1	1	—	—	—	2
Huhtikuu	2	2	3	1	—	—	2	—	10	34	2	12	48	3	—	2	2	—	1	2	3
Toukokuu	5	3	—	3	2	1	1	1	16	51	8	14	73	1	2	—	1	—	—	1	2
Kesäkuu	5	5	3	—	2	1	—	—	16	53	5	3	61	—	—	—	1	—	—	1	2
Heinäkuu	1	5	4	1	1	1	3	5	21	44	11	6	61	—	—	1	2	—	—	2	2
Elokuu	2	3	2	—	—	3	2	2	14	32	4	12	48	3	—	—	—	—	—	—	1
Syyskuu	7	1	4	—	—	—	2	7	21	36	6	9	51	2	1	3	3	—	—	1	2
Lokakuu	3	5	1	3	—	2	2	9	25	46	4	11	61	1	—	—	1	—	—	1	2
Marraskuu	5	2	4	4	—	1	1	8	25	48	2	16	66	—	—	2	—	—	—	1	3
Joulukuu	6	—	1	1	—	1	—	8	17	44	6	23	73	2	3	2	3	—	—	—	2
Yhteensä	43	41	28	21	7	13	17	41	211	522	71	158	751	18	8	11	13	1	1	17	23
Haarakanslia.																					
Tammikuu	9	10	7	2	—	3	6	6	43	47	10	4	61	1	—	2	1	—	—	5	4
Helmikuu	4	4	11	1	—	15	10	9	54	39	9	3	51	—	2	1	—	1	1	6	1
Maaliskuu	6	10	11	2	1	4	8	8	50	37	11	4	52	—	1	2	—	—	1	9	1
Huhtikuu	2	5	8	2	1	7	7	4	36	25	3	6	34	—	1	2	2	—	—	2	2
Toukokuu	5	11	15	4	2	5	4	8	54	33	5	6	44	—	—	1	—	1	—	—	2
Kesäkuu	9	9	10	—	1	6	4	12	51	31	7	5	43	—	—	1	—	—	—	3	—
Heinäkuu	5	5	8	1	—	—	4	8	31	30	5	9	44	1	1	—	1	1	—	3	2
Elokuu	1	7	11	—	3	6	8	9	45	35	5	12	52	—	—	2	—	—	1	1	1
Syyskuu	2	3	9	1	—	5	6	9	35	35	5	13	53	—	—	2	2	—	—	2	—
Lokakuu	5	3	12	2	—	6	9	13	50	39	3	8	50	3	—	1	1	—	—	—	2
Marraskuu	3	3	11	2	2	6	4	6	37	28	9	12	49	1	3	3	2	—	—	3	2
Joulukuu	11	8	7	—	1	9	4	12	52	41	7	7	55	3	1	3	2	1	—	3	1
Yhteensä	62	78	120	17	11	72	74	104	538	420	79	89	588	9	9	20	11	4	3	39	17
Kaikkiaan	105	119	148	38	18	85	91	145	749	942	150	247	1,339	27	17	31	24	5	4	56	40

nsliain käsittelemät asiat vuonna 1911.

upungin muihin sairaaloihin.	Varattomuuden todistuksia annettu										Vaivashoidon kustannuksella myönnettyjä						Erinäisiä hakemuksia eväyty.	Raha- ja erinäisiä muita asioita.	Yhteensä käsitellyjä asioita.			
	Köyhänaasainajaj. käyttäm. vart.	Eläkehakemusta varten.	Parantolaan pääsemiseksi.	Maksuttom. koulunk. saamiseksi.	Maksuttom. lääkkärinh. saamiseksi.	Vapautuksen saamiseksi					Yhteensä.	Ruokailuppuja.	Yömaajalppuja.	Lääkkeitä.	Hautauksia.	Yhteensä.						
						Kruununveroista.	Kirkollismaksetuista.	Kunnallisveroista.	Tuennusmaksuista.	Työnsiön saantia varten tarpeellisen matkaidistuksen maksuista.										Yhteensä.	Yhteensä.	Yhteensä.
Yhteensä.	14	4	—	3	2	60	2	—	2	87	3	1	167	2	173	62	676	1,082				
Trion Boifon ja Parviaisen lapsenpäästöalokseen.	16	2	1	4	2	23	2	—	1	51	9	4	157	3	173	36	719	1,076				
Lääkärien yksityissairaala.	9	2	—	—	6	6	—	—	2	25	9	4	144	5	162	15	656	955				
Prof. Engströmin klinikk.	21	3	—	1	1	10	2	—	2	39	1	2	140	3	146	31	1,008	1,295				
Tori Eskelinin sairaalaan.	12	2	—	4	2	4	—	11	2	37	—	2	121	10	133	40	1,122	1,428				
	22	1	—	4	1	1	—	2	2	33	3	—	85	8	96	29	979	1,218				
	18	2	1	3	1	1	—	2	5	33	3	—	94	2	99	29	1,003	1,253				
	1	1	—	—	—	—	—	—	1	36	—	—	84	3	87	24	978	1,192				
	16	5	2	29	1	—	5	2	—	60	1	—	52	5	58	19	1,127	1,348				
	14	2	1	2	—	1	27	3	—	50	—	—	117	6	123	35	1,221	1,520				
	15	2	3	5	2	—	20	—	3	50	5	3	97	2	107	34	1,197	1,485				
	1	1	—	—	—	—	—	—	—	33	13	—	104	6	123	16	1,280	1,555				
	3	3	—	—	—	—	—	—	—	534	47	16	1,362	55	1,480	370	11,966	15,407				
	13	1	—	—	2	50	7	—	—	73	8	—	222	3	233	65	710	1,198				
	8	1	—	1	1	35	—	—	1	47	10	2	207	6	225	29	673	1,091				
	12	1	—	1	7	5	—	—	—	26	9	1	277	4	291	13	835	1,281				
	11	2	—	—	1	5	—	—	—	19	2	—	182	4	188	20	698	1,004				
	10	2	1	3	1	—	—	1	2	20	—	—	166	3	169	19	725	1,035				
	7	—	—	1	2	—	—	—	—	10	—	—	114	6	120	13	704	945				
	—	2	—	—	4	—	—	—	1	7	1	—	134	4	139	19	587	836				
	—	2	—	3	3	—	—	—	—	8	2	—	152	6	160	27	609	906				
2	12	2	1	6	1	—	3	1	1	27	2	1	177	6	186	25	632	966				
	11	—	—	—	3	—	18	—	2	34	—	—	174	7	181	28	755	1,105				
	8	—	—	1	4	—	16	—	1	30	5	—	227	4	236	19	767	1,153				
	7	1	—	—	1	3	—	—	—	12	3	—	255	3	261	9	949	1,352				
2	99	14	2	16	30	98	44	2	8	313	42	4	2,287	56	2,389	286	8,644	12,872				
2	3	5	—	—	299	42	13	76	53	210	103	23	28	847	89	20	3,649	111	3,869	656	20,610	28,279

Taulu 2. Helsingin vaiva-

	Tammi- kuu.	Helmi- kuu.	Maalis- kuu.	Huhti- kuu.	Touko- kuu.	Kes- kuu.
1. Vaivaishoitohallitus.						
Palkkaukset.....	1,750 —	1,750 —	1,750 —	1,750 —	1,750 —	1,750 —
Kaitsijain palkkiot	333 32	566 64	587 48	537 48	474 98	71 —
Tarkastusmatkain korvaukset	9 75	— —	136 —	35 80	86 65	9 —
2 a) Vaivaistalo.						
Palkkaukset.....	2,121 65	2,121 65	2,121 65	2,121 65	2,121 65	2,14 —
Vaatetus	2 50	— —	288 —	2,710 84	947 25	39 —
Ruoka 1)	7,726 —	4,633 99	9,483 25	4,126 06	17,357 68	5,76 —
Lääkkeet	20 70	20 70	25 10	703 08	20 70	6 —
Kalusto	500 —	— —	93 15	203 02	55 50	— —
Tarveaineet	— —	— —	991 75	— —	— —	— —
Polttopuut ja valaistus	3,214 30	4,867 50	61 50	654 —	2,682 10	— —
Hevosenuhu	68 20	119 65	577 04	170 —	122 85	21 —
Korjaustyöt	— —	12 05	150 —	274 36	748 93	25 —
Sekalaiset menot	400 60	1,033 01	806 46	372 10	446 15	1,75 —
b) Työlaitos.						
Palkkaukset.....	345 —	345 —	345 —	345 —	345 —	34 —
Polttopuut ja valaistus	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Vaatetus	22 50	— —	— —	1,046 22	50 —	— —
Tarveaineet	22 —	120 45	2,644 48	286 41	1,001 94	5 —
Kalusto ja työkalut	18 —	— —	4 80	37 84	21 35	— —
Utteruusrahat	224 75	243 —	361 —	208 50	166 —	16 —
Korjaustyöt	— —	— —	— —	— —	286 80	— —
Sekalaiset menot	14 60	39 30	47 40	17 45	54 35	— —
c) Mielenrikaisten hoitolaitos ynnä tylsämielisten naisten turvakoti Greijuksessa.						
Palkkaukset.....	2,255 —	2,350 —	2,260 —	2,280 —	2,370 —	2,55 —
Vaatetus	— —	51 50	135 60	3,929 38	45 —	55 —
Lääkkeet	— —	133 10	131 10	871 60	108 35	12 —
Kalusto	— —	— —	12 —	193 59	— —	1 —
Polttopuut ja valaistus	1,802 50	— —	3,196 80	1,641 25	3,125 65	2,28 —
Korjaustyöt	— —	52 32	— —	419 75	5,361 64	2,14 —
Utteruusrahat	35 —	35 —	35 —	35 —	35 —	3 —
Sekalaiset menot	58 50	363 75	263 50	484 35	880 70	7 —
Siirto	20,944 87	18,858 61	26,508 06	25,454 73	40,666 22	21,40 —

1) Myöskin työlaitoksen ja mielenrikaisten hoitolaitoksen.

idon menot vuonna 1911.

einä- kuu.	Elokuu.	Syys- kuu.	Loka- kuu.	Marras- kuu.	Joulu- kuu.	Yhteensä.	Määrä- raha.	Määrä- rahaa säästy- nyt.	Määrä- rahaa ylitetty.
750	1,750	1,750	1,750	1,750	1,750	21,000	21,000	—	—
737 48	474 98	712 48	449 98	537 48	775 22	6,900	7,000	100	—
131 10	22	163 25	—	58 50	264 95	1,002	800	—	202
311 65	2,121 65	2,146 65	2,121 65	2,121 65	2,121 85	25,700	25,700	—	—
115 05	781 75	696 63	77 15	1,187 24	820	8,025 76	6,500	—	1,525 76
566 44	8,070 30	11,066 89	17,010 98	10,738 85	10,556 65	119,098 73	111,500	—	7,598 73
618 21	155 10	899 25	20 70	137 25	903 06	3,592 15	4,000	407 85	—
10	148 50	152 56	126 80	42 60	431 83	1,763 96	2,800	1,036 04	—
—	—	—	—	—	7	998 75	1,200	201 25	—
426 50	1,160 50	1,164 60	40	132 70	1,550 65	15,954 35	14,000	—	1,954 35
120	—	388	171 90	—	—	1,956 19	1,800	—	156 19
72 70	2,919 36	538 97	—	321 40	812	6,108 67	5,000	—	1,108 67
375 45	813 75	620 98	762 94	1,000 95	5,184 50	13,568 33	7,000	—	6,568 33
415	345	385	345	345	345	4,250	4,290	40	—
—	—	—	—	—	497 32	497 32	1,500	1,002 68	—
—	782 30	26 75	—	910 40	1,207 15	4,045 32	2,800	—	1,245 32
141 60	233 10	741 11	46 80	527 40	1,889 69	7,709 48	8,500	790 52	—
—	—	46 45	—	27	172 03	327 47	500	172 53	—
177 25	176 50	270	201 75	227 75	224 75	2,648 75	2,500	—	148 75
—	—	—	—	—	—	286 80	300	13 20	—
4 60	34 60	28 65	37 10	14 60	1,252 37	1,549 62	600	—	949 62
585	2,440	2,325	2,255	2,250	2,260	28,485	28,220	—	265
50	50	50	50	50	50				
148 45	1,064 55	336 63	23 50	1,476	390 05	8,152 36	8,000	—	152 36
266 35	—	747 90	60	9 90	869 20	4,264 60	3,300	—	964 60
3 25	—	140 89	—	—	131 15	498 88	1,700	1,201 12	—
—	2,281	1,144 75	—	—	1,360 46	16,784 91	15,000	—	1,784 91
583 22	697 15	261 32	42	24	1,126 64	10,709 19	10,000	—	709 19
—	70	35	35	35	35	420	420	—	—
294 45	420 40	2,332 58	143 35	72 85	1,434 23	6,822 61	3,800	—	3,022 61
903 75	27,012 49	29,172 29	25,712 20	23,998 52	38,422 75	323,121 20	299,730	4,965 19	28,356 39

	Tammi- kuu.	Helmi- kuu.	Maalis- kuu.	Huhti- kuu.	Touko- kuu.	Kes- kuu.
Siirto	20,944 87	18,858 61	26,508 06	25,454 73	40,666 22	21,46
3. Laitoksesta erillään olevien köyhien avustaminen.						
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annetuista	4,246 35	7,841 80	5,633 92	5,816 95	6,272 45	5,80
Sairaanhoitokustannukset	470 70	159 95	180 40	459 85	300 —	—
Mielisairaiden hoitokustannukset ..	1,887 85	2,057 —	3,616 15	5,173 50	1,866 —	3,70
Lääkkeet	807 55	647 35	890 35	493 90	1,362 50	5
<i>Suoranaisia avustuksia:</i>						
a) vaivahoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille	8,420 —	8,954 —	9,761 48	9,643 10	9,661 68	9,50
b) puutteenalaisille, jotka eivät ehdottomasti ole oikeutettuja vaivahoitoon	3,290 —	3,833 —	4,247 —	3,924 —	3,559 —	3,11
4. Sekalaista.						
Hautauskuluja	72 —	89 —	47 —	55 —	97 —	—
Tarverahamenoja	120 35	222 10	644 80	165 56	251 80	11
Arvaamattomia menoja	148 60	240 41	340 70	686 40	163 25	31
Kustannukset työ- ja vaivaistalon muuttamisesta Forsbyhyn	— —	— —	— —	— —	— —	—
Yhteensä Smk	40,408 27	42,903 22	51,869 86	51,872 99	64,199 90	44,1
Lisämäärärahoja.						
Naishoitajan palkkaamiseksi mielisairaalaan	— —	— —	— —	— —	— —	—
Lisäsijain hankkimiseksi sisustamalla osa työlaitoksen työsaleja vaivahoitolaisten asuinhuoneistoiksi	— —	— —	— —	— —	— —	—
Yhteensä Smk	40,408 27	42,903 22	51,869 86	51,872 99	64,199 90	44,1

Ei- nä- uu.	Elokuu.		Syys- kuu.		Loka- kuu.		Marras- kuu.		Joulu- kuu.		Yhteensä.		Määrä- raha.		Määrä- rahaa säästy- nyt.		Määrä- rahaa ylitetty.	
903 75	27,012	49	29,172	29	25,712	20	23,998	52	38,422	75	323,121	20	299,730	—	4,965	19	28,356	39
301 15	6,278	15	5,511	—	6,183	35	5,249	95	14,604	20	80,741	92	75,000	—	—	—	5,741	92
959 28	375	35	2,180	15	235	90	299	—	1,593	45	7,214	03	14,000	—	6,785	97	—	—
164 25	1,983	—	3,823	40	4,277	10	1,947	—	6,984	10	42,486	10	40,000	—	—	—	2,486	10
299 45	452	05	322	15	1,169	85	654	75	1,571	70	9,701	10	15,000	—	5,298	90	—	—
617 94	9,303	29	9,470	36	10,257	84	9,965	16	11,144	76	115,706	97	100,000	—	—	—	15,706	97
869 —	3,052	—	2,849	—	2,991	—	3,232	—	4,091	—	41,057	—	40,000	—	—	—	1,057	—
92 —	78	—	50	—	100	—	48	—	54	—	792	15	2,000	—	1,207	85	—	—
74 06	44	25	46	95	411	35	133	90	1,047	96	3,320	58	2,000	—	—	—	1,320	58
605 90	294	65	245	18	116	18	249	84	807	34	4,282	45	5,000	—	717	55	—	—
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	10,000	—	—	—
886 78	48,873	23	53,670	48	51,454	77	45,778	12	80,321	26	628,423	50	602,730	—	28,975	46	54,668	96
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Menot mainitaan asian- omaisten osastojen kohdalla.	400	—	—	—	—	—	—
— —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—	—	—
886 78	48,873	23	53,670	48	51,454	77	45,778	12	80,321	26	628,423	50	605,130	—	28,975	46	54,668	96

Taulu 3. Helsingin kaupungin vaivahoidon ylläpitämät mielisairaat henkilöt kymmenvuotiskaudella 1902—11.

V u o s i.	Työ- ja vaivaistalon mielisairaalassa hoidettuja.					Vaivahoidon ylläpitämiä valtion laitoksissa.							Vaivahoidon elätteelle antamia.		
	Vuoden alussa kirjoissa olevia.	Vuoden kuluessa vastaan- otettuja.	Kaikkiaan vuoden kuluessa hoidettuja.	Vuoden kuluessa poistuneita.	Vuoden lopussa jäljellä olevia.	Lapinlahden keskus- laitoksessa.	Niivaniemen keskus- laitoksessa.	Pitäniemen keskus- laitoksessa.	Seilin turvalaitoksessa.	Käiksalmen turva- laitoksessa.	Yhteensä.	Valtion laitoksista vaivahoidon laitoksiin siirrettyjä.	Kaupunkin.	Masendulle.	Yhteensä.
1902.....	97	74	171	52	119	23	4	6	17	19	69	4	6	60	66
1903.....	119	90	209	80	129	28	4	14	17	20	83	13	9	78	87
1904.....	129	80	209	62	147	29	4	9	17	19	78	4	11	80	91
1905.....	147	109	256	91	165	25	3	12	18	17	75	7	12	91	103
1906.....	165	99	264	87	177	21	3	16	18	16	74	13	14	86	100
1907.....	177	160	337	126	211	24	2	17	19	16	78	2	16	97	113
1908.....	211	169	380	141	239	14	2	9	19	16	60	4	13	102	115
1909.....	239	150	389	133	256	12	2	6	19	14	53	2	9	98	107
1910.....	256	175	431	156	275	10	2	7	19	14	52	5	9	92	101
1911.....	275	198	473	190	283	10	2	7	19	14	52	8	10	100	110

Taulu 4. Helsingin kaupungin miesten työlaitoksen toiminta vuonna 1911.

	Päivätöiden luku.					Tulot hoidokkien päivätoista, tarveaineet niihin luettuina.					Keskiarvo päivä-työtä kohti.		
	Raha- tuloja.	Työlai- tokseen tehtyjä töitä.	Vaivais- taloon tehtyjä töitä.	Mielisai- raalalle tehtyjä töitä.	Yhteensä.	Raha- tuloja.	Työlai- tokseen tehtyjä töitä.	Vaivais- taloon tehtyjä töitä.	Mielisai- raalalle tehtyjä töitä.	Yhteensä.			
												Smk.	
Sepäntöyöpaja	1,912	988	22	218	85	1,055	40	875	40	3,137	87	1	64
Suutarintöyöpaja	3,370	2,015	75	336	—	967	85	218	50	3,538	10	1	05
Räätälintöyöpaja	1,155	25	—	757	—	235	25	611	—	1,628	25	1	41
Puusepäntöyöpaja	2,235	966	10	425	35	1,167	60	362	72	2,921	77	1	31
Maalarintöyöpaja	2,705	1,930	25	335	50	1,108	45	1,669	—	5,043	20	1	86
Kirjansitojan töitä ..	93	181	75	2	—	27	40	2	—	213	15	2	29
Sekalaisia töitä	12,266	972	78	20	—	7,233	95	1,433	50	9,660	23	—	79
Yhteensä	23,736	7,079	85	2,094	70	11,795	90	5,172	12	26,142	57	1	10

¹⁾ Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 217 paria nahkakengiä, arvoltaan Smk 1,187: 75.

maa-alueelta korjatut tuotteet vuonna 1911.

	Maitoa.	Ruis- jauhoja.	Lesti- jauhoja.	Puuro- jauhoja.	Vehnä- jauhoja.	Suurimoja.			Lihaa.	Herneitä.	Sikojia.	Perunoita.	Silavaa.	Suola- silakkaa.	Voita.	Kaalin- kupuja.	Lanttua.	Porkkanoita.	Maltaita.	Smk.								
						Ohra-	Kaura-	Tattari-												hl.	hl.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.
						hl.	hl.	kg.												kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.	kg.
Säästöä vuodelta 1910	—	980	200	130	50	6.5	—	150	—	2	87	1,533	—	6,180	45	50	20	20	115	9,945	50							
Osin toimitettu, osin ostettu vuonna 1911	240,214.5	73,662.5	22,550	1,795	6,350	125	48.5	3,450	30,104.2	134.7	—	3,601	8,170.5	6,600	3,271.6	—	10	—	6,396	111,869	80							
Sekalaisia vähäisiä elintarpeita ja ylimääräistä kestitystä vuoden kuluessa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,421	43							
Korjattu vaivaist. v. 1911	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—	426	—							
S:n sekalais. vihanneksia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—							
Ruuanpitoon käytetty (15 kuollut)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,834	25						
Emännöitsijän ja 6 palvelijattaren palkkaukset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,807	50						
Yhteensä	240,214.5	74,642.5	22,750	1,925	6,400	131.5	48.5	3,600	30,104.2	136.7	41	5,166	8,170.5	12,780	3,316.6	950	45	50	6,511	132,354	48							
Siittämällä tullut lisää porsaita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Vähenee myytyjen sikojen sekä jätteiden hinta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264	15						
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132,090	33							
Säästöä vuoteen 1912	—	1,275	325	150	115	3.5	4	100	10	4.5	72	1,138	250	6,300	—	—	9	23	120	10,411	02							
Yht. kustannuksia Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121,679	31							

Muist.: Vuonna 1911 jaettiin kaikkiaan 276,030 täyttä päiväannosta seuraavasti:

Työ- ja vaivaistalossa	129,086	
Työlaitoksessa	30,101	
Mielenvikaisten hoitolaitoksessa	116,843	276,030

Täyden päiväannoksen kustannus oli koko laitoksessa 44.08 p:ää.

VI. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan kertomus vuodelta 1911 ¹⁾ oli seuraavaa sisällystä:

Kasvatuslautakuntaan ovat vuonna 1911 kuuluneet pankinjohtaja Karl W. Saurén puheenjohtajana, aistivalliskoulujen tarkastaja V. Forsius varapuheenjohtajana sekä vapaaherra E. Cedercreutz, vapaaherratar A. af Schultén ja protokollasihteeri Osk. Zitting ynnä osan vuotta koulunjohtajatar Signe Häggman ja hänen kuoltuaan opettajatar Bertha v. Nandelstadh jäsenenä. Vapaaherra Cedercreutz ja neiti v. Nandelstadh, joiden vuoro oli vuoden päättyessä lautakunnasta erota, on valittu uudelleen kolmivuotiskaudeksi 1912—14.

Vuonna 1911 on kasvatuslautakunnan toiminta jatkunut saman suunnitelman mukaan kuin edellisinäkin vuosina. Lautakunnan alaisissa 9 kasvatuslaitoksessa ja koulusiirtolassa, jotka pääasiallisesti ovat verrattavissa kaupungin kansakouluihin ja niiden jatkuoluokkiin, on opetusta mikäli mahdollista toimitettu näille vahvistettujen opetuskaavain mukaisesti, ja yksityisten luo elätteelle annettujen hoidokkiensakin opetuksesta on lautakunta koettanut pitää mahdollisimman hyvää huolta. Samoin kuin aikaisemmin yksityisissä tapauksissa on tänäkin vuonna eräille kasvatuslaitoksista päässeille oppilaille hankittu tilaisuus käydä sopivia jatkokouluja, ja on kustannukset, mikäli niitä on ollut, suoritettu lautakunnalle tätä tarkoitusta varten myönnettyistä varoista. Rippikouluikäisille lapsille on kustannettu erikoinen rippikouluopetus, elleivät he ole voineet käydä yleistä rippikoulua niissä seurakunnissa, missä eri laitokset sijaitsevat.

1911 vuoden alussa oli 172 poikaa ja 59 tyttöä eli yhteensä 231 lasta kasvatuslautakunnan hoidon ja silmälläpidon alaisina. Vuoden varrella on huollettaviksi otettu 31 poikaa ja 23 tyttöä, kun taas samana vuonna 45 poikaa ja 7 tyttöä on lakannut nauttimasta lautakunnan huolenpitoa. 1911 vuoden päättyessä oli siten

¹⁾ Kertomusta seuranneista taulutiedoista ei eräitä ole tässä julkaistu.

jällellä 158 poikaa ja 75 tyttöä eli yhteensä 233 lasta kasvatustaloutakunnan huollettavina.

Edellä mainituista hoidokeista oli 22 pienempään ammatinharjoittajain, käsityöläisten, vahtimestarien y. m. s. lapsia sekä 41 tehdastyöläisten tai ammattitaitoa omaavain työläisten lapsia, jota vastoin muut olivat ilmoitettua ammattitaitoa vailla olevain työläisten tai sellaisten henkilöjen lapsia, joista lähempiä tietoja puuttui. Huostaan otetuista kouluikäisistä lapsista ei 17 ollut ensinkään käynyt kansakoulua tai oli ennen aikojaan keskeyttänyt koulunkäyntinsä, 9:ssä oli huomattavana ilmeistä sukuhuononemista, perinnöllisiä huonoja taipumuksia tai tavalla tai toisella esiintyvää henkistä vajanaisuutta, 62 oli syntynyt avioliiton ulkopuolella, 200:lla oli, mikäli oli tunnettua, molemmat vanhemmat elossa, vaikka nämä monessa tapauksessa elivät erillään, 49 oli varhain kadottanut isänsä ja 36 äitinsä, 16 lapsella oli huostaan otettaessa isintimä ja 9:llä emintimä, tässä ottamatta huomioon niitä lukuisia tapauksia, jolloin isä tai äiti julkisesti elivät salayhteydessä; jompikumpi vanhemmista tai molemmat olivat tiettävästi rikoksesta rangaistuja 10 tapauksessa, kun taas jompikumpi vanhemmista tai molemmat olivat suuressa määrin juoppouteen vajonneita 87 tapauksessa ja sangen suuri köyhyys vallitsi lasten kodeissa 51 tapauksessa.

Niistä 285 lapsesta, jotka vuoden umpeen tai jonkin osan siitä nauttivat kasvatustaloutakunnan huolenpitoa, oli heinäkuun 1 päivänä 2 täyttänyt 7 vuotta, 6 täyttänyt 8 vuotta, 19 täyttänyt 9 vuotta, 17 täyttänyt 10 vuotta, 21 täyttänyt 11 vuotta, 41 täyttänyt 12 vuotta, 32 täyttänyt 13 vuotta, 51 täyttänyt 14 vuotta, 38 täyttänyt 15 vuotta, 30 täyttänyt 16 vuotta, 18 täyttänyt 17 vuotta ja 10 täyttänyt 18 vuotta. 149 lapsella oli suomi ja 136 lapsella ruotsi äidinkielenä. Lasten ryhmittäminen eri kasvatustaloutosten ja koulu-siirtolain kesken näkyy tämän oheisesta taulusta 1, josta myös käy selville elatuspäiväin luku eri laitoksissa sekä keskekustannukset kunkin oppilaan päivittäisestä elatuksesta, siihen lukematta koulunkäynnistä, vaatteista y. m. s. olleita menoja.

Huollettaviksi otettujen lasten terveydentila on ylipäätään ollut hyvä; sairaalahoidon tarpeessa olevat on tuotu Helsinkiin, elleivät ole voineet saada tarpeellista hoitoa lähimmässä kunnan sairaalassa.

Useimpiin taloutakunnan hoidokkeihin nähden on tänäkin vuonna voitu todeta, että heidän käytöksensä ei ole antanut aihetta mainittavasti painaviin muistutuksiin. Kuitenkin on kurinpidollisia vaikeuksia ilmaantunut Bengtsårin kasvatustaloutoksessa, johtuen nämä etusijassa siitä, että laitoksen johtaja on suuren osan vuotta ollut taudin tähden estettynä itse hoitamasta virkaansa.

Kun ilmoituksia eronneista oppilaista ei saavu lautakunnalle näiden lakattua nauttimasta lautakunnan huolenpitoa, on mahdollonta heistä antaa luotettavia tietoja. Mikäli kasvatuslautakunnan tietoon on tullut, ovat kuitenkin useimmat pojat, senkin jälkeen kun ovat lakanneet olemasta lautakunnan silmälläpidon alaisina, yleensä käyttäytyneet hyvin ja elättäneet itsensä kunnollisella työllä, jota vastoin muista ja erittäinkin laitoksista päässeistä tytöistä varsin moni on lisännyt pääkaupungin kaduilla liikkuvia joutilaiden joukkoja.

Kuluneenakin vuonna on kasvatuslautakunta 6 tapauksessa ainoastaan holhouslautakunnan ja raastuvanoikeuden myötävaikutuksella voinut saada hoitoonsa lapsia, joiden vanhemmat ovat vastustaneet sellaista toimenpidettä. Sihteerin huolena oleva holhoojantoimi on siten lisääntynyt 65 tapaukseksi, jotka käsittävät yhteensä 103 lasta, kun taas 1 tapauksessa toinen henkilö on määrätty 3 lapsen holhoojaksi.

Kasvatuslautakunnan toiminnasta on vuoden varrella ollut kustannuksia Smk 126,586: 78, josta määrästä on tarverahoiksi sekä lautakunnan sihteerin ja vahtimestarin palkkioiksi käytetty Smk 4,363: 90. Kun lautakunnan menot oli vahvistetussa vuosirahansäännössä laskettu 145,800 markaksi ja Bengtsårin kasvatuslaitoksen menoista Smk 4,459: 78 on voitu suorittaa Bengtsårin maatilän käteisten tulojen ja menojen välisellä erotuksella, on lautakunnan tarkoituksiin osotetuista varoista säästynyt 23,673 markkaa. Menojen jakautuminen eri laitosten kesken näkyy tämän oheisesta taulusta 2.

Sen johdosta että Bengtsårin kasvatuslaitoksen johtaja on, niinkuin jo mainittiin, suuren osan vuotta ollut taudin tähden estettynä itse hoitamasta virkaansa, ei, kun muutoinkin oli vaikea saada sopivaa henkilöä virkaa hoitamaan, täydellistä maanviljelyskirjanpitoa voitu, niinkuin aikomus oli, ottaa käytäntöön Bengtsårin maatilalla vuonna 1911, mutta on näin tehty 1912 vuoden alusta.

Taulu 1. Kasvatustaloutta hoidettavien lasten ja niiden elatuspäivien luku y. m. vuonna 1911.

	Oppilaita tammik. 1 p:nä 1911.		Tullut lisää v. 1911.		Eronnut v. 1911.		Jälellä tammik. 1 p:nä 1912.		Elatuspäiviä.	Kustannus elatuspäivää kohden, penniä.
	Ruots.	Suom.	Ruots.	Suom.	Ruots.	Suom.	Ruots.	Suom.		
Kasvatustaloutta:										
Bromarvin Bengtsår	32	28	5	10	13	17	24	21	19,945	47
Sipoon Paipinen.....	14	—	6	—	3	—	17	—	5,185	47
Nummen Tavola.....	—	24	—	3	—	4	—	23	7,963	40
Lohjan Karstu.....	—	15	—	20	—	15	—	20	6,247	41
Porvoon Lavers.....	20	—	6	—	7	—	19	—	7,146	52
Lohjan Outamo.....	—	18	—	7	—	5	—	20	6,741	46
Finbyn Aisböle.....	22	—	12	—	2	—	32	—	8,821	48
Vihdin Vanjoki.....	—	21	—	16	—	14	—	23	9,550	40
Porvoon pikkukoulu, Vekkoski.....	8	—	1	—	6	—	3	—	2,486	50
Yksityisten hoidettaviksi annettuja tai muihin kasvatustalouttaisiin tai ammattikoulu. otettuja	5	24	6	6	5	5	6	25	8,560	91
Yhteensä	101	130	36	62	36	60	101	132	82,644	50

Taulu 2. Kasvatustaloutta tulojen ja menojen summittais-tili vuodelta 1911.

<i>Tuloja.</i>	Smk. piä.		<i>Menoja 1).</i>	Smk. piä.	
Säästö vuodelta 1910.....	3,120	50	Tarverahamenoja.....	1,513	90
Nostettu rahatoimikonttorista	115,000	—	Kasvatustaloutta:		
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista.....	2,228	71	Bromarvin Bengtsår.....	39,881	81
Bengtsårista kertyneitä veroja.....	5,267	44	Sipoon Paipinen.....	8,642	13
Yhteensä	125,616	65	Nummen Tavola.....	8,917	85
			Lohjan Karstu.....	8,428	38
			Porvoon Lavers.....	9,082	68
			Lohjan Outamo.....	12,434	26
			Finbyn Aisböle.....	14,956	35
			Vihdin Vanjoki.....	9,431	57
			Porvoon pikkuk., Vekkoski	2,570	75
			Yksityisten hoidettaviksi annetut ja lääkärinpalkkio..	7,877	10
			Yhteensä menoja	123,736	78
			Säästö vuoteen 1912.....	1,879	87
Yhteensä	125,616	65	Yhteensä	125,616	65

1) Tässä lueteltujen menojen lisäksi on kasvatustaloutta palkkoihin käytetty 2,850 markkaa, jonka summan rahatoimikonttori on maksanut.

Taulu 3. Bengtsårin maatilán tulot ja menot vuonna 1911.

	Smk.	p:ää.		Smk.	p:ää.
Tuloja.			Menoja.		
Rahatuloja maatilasta	12,179	—	Rahamenoja maatilasta	7,719	22
Laskettu vuosivuokra maatilán rakennuksista	12,000	—	Puutarhurin palkka 1,200 mk, siitä vähennettyä 12 1/2 0/0:n valtioapu	1,050	—
Yhteensä	24,179	—	Pehtorin palkka 1,000 mk, siitä vähennettyä 12 1/2 0/0:n valtioapu	875	—
			Karjakon palkka 900 mk, siitä vähennettyä 12 1/2 0/0:n valtioapu	787	50
			Hoidokkien tekemät 7,015 päivätöitä maatilán hyväksi à 75 penniä	5,261	25
			Yhteensä menoja	15,692	97
			Voittoa maatilasta v. 1911 ..	8,486	03
Yhteensä	24,179	—	Yhteensä	24,179	—

VII. Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnan kertomus vuodelta 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokuntaan ovat vuonna 1911, samoin kuin lähinnä edellisenäkin vuonna, kuuluneet seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat henkilöt, nimitäin professori K. R. Wahlfors ja kansakouluntarkastaja A. Lilius, valitut vuosiksi 1909—11, professorit Th. Homén ja O. Aschan, valitut vuosiksi 1910—12, yliopettaja t:ri G. Borenius ja pastori E. Murén, valitut vuosiksi 1911—13, sekä johtokunnan valitsema koulujen taloudenhoitaja, luutnantti Aug. Fabritius, joka johtokunnan toimenannosta on hoitanut sen sihteerintehtävätkin.

Puheenjohtajana on vuonna 1911 toiminut professori Wahlfors ja varapuheenjohtajana t:ri Borenius.

Opetuksesta ja koulunhoidosta ovat huolta pitäneet:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa Oikokadun 7:ssä neiti Elin Skogman johtajattarena, opettajatar neiti Blonny Hannén ja opastaja Anna Malmström;

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosastossa Neljännen linjan 13:ssa neiti Nanny Lagerblad; sekä

Marian turvakodissa pastorinrouva Anni Hofström ynnä opastajat Zea Santamäki ja Sigrid Carlsson.

Koulujen toiminta alkoi tammikuun 15 ja 16 päivänä ja kevätlukukausi päättyi toukokuun 31 päivänä yksinkertaisilla päättäjäisjuhlilla. Syksyllä alkoi koulujen toiminta syyskuun 1 päivänä ja päättyi joulukuun 18—20 päivänä tavanmukaisilla luciajuhlilla, joissa varattomimmille oppilaille luvattiin jalkineita, jotka he saivat seuraavan lukukauden alkaessa.

Lukukausien aikana ovat koululapset kunakin päivänä opetuksen päätyttyä saaneet lämmintä ruokaa.

Oppilailta, joiden vanhemmilla on katsottu olevan siihen varoja, on kannettu koulumaksua markka kuukaudessa. Tuollaisen maksun ovat suorittaneet:

Oikokadun koulussa 14 poikaa ja 23 tyttöä kevät- sekä 14 poikaa ja 26 tyttöä syyslukukaudella;

Kallion koulussa 28 oppilasta kevät- ja 26 oppilasta syyslukukaudella; sekä

Marian turvakodissa 9 poikaa ja 17 tyttöä kevät- sekä 10 poikaa ja 14 tyttöä syyslukukaudella.

Opetus kaikissa kolmessa koululaitoksessa oli järjestetty tunnetun Fröbelin lastentarhametodin mukaisesti, käsittäen siis kertomuksia lasten uskonnollisten ja siveellisten tunteiden herättämiseksi sekä heidän ymmärryksensä ja käsityskykynsä kehittämiseksi, laskentoa, kirjoitusta, käsityötä, ulkolukua, laulua, voimistelua ja liikuntaleikkejä.

Koulutunteja on ollut kolme päivässä, ja on nämä jaettu tavallisesti puoli tuntia kestäviin sekä eräissä aineissa hiukan lyhempiin tai pitempiin oppitunteihin, niinkuin seuraavat eri kouluista annetut tiedot osottavat:

Oikokadun varrella oleva Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.

Kevätlukukauden alussa oli oppilaita 60, nimittäin ensimmäisellä vuosikurssilla 12 poikaa ja 18 tyttöä sekä toisella vuosikurssilla 11 poikaa ja 19 tyttöä.

Oppilaista oli kevätlukukauden alussa:

Ensimmäisellä luokalla:

	2	lasta	4	vuotiaita.
14	”	5	”	
14	”	6	”	

Toisella luokalla:

	1	lapsi	5	vuotias.
24		lasta	6	vuotiaita.
4	”	7	”	
1		lapsi	8	vuotias.

Kevätlukukauden lopussa päästettiin koulusta 42 lasta, nimittäin 14 poikaa ja 28 tyttöä. Näistä siirtyi 1 tyttö neiti Albrechtin yksityiskouluun, 1 tyttö neiti Eichingerin ja 1 tyttö neiti Hertzin

kouluun, 1 poika ja 1 tyttö neiti Laurellin kouluun sekä 1 tyttö valmistavaan kouluun Lappeenrantaan, kaikki muut sitä vastoin alempaan kansakouluun.

Syyslukukauden alussa kirjoitettiin kouluun 15 poikaa ja 27 tyttöä, joten koulussa jälleen oli täysi oppilasluku.

Lasten ikä oli:

Ensimmäisellä luokalla:

4	lasta	4	vuotiaita.
25	”	5	”
1	lapsi	6	vuotias.

Toisella luokalla:

6	lasta	5	vuotiaita.
22	”	6	”
2	”	7	”

Opetusta koulun aineissa on annettu seuraavaa jaoitusta noudattaen:

Kertomuksia: 2 puoltatuntia ensimmäisellä luokalla + 2 toisella luokalla, havainto-opetusta: 2 + 2, laskentoa: 2 + 2, kirjoitusta: 4 + 4, piirustusta: 2 + 2, ompelua: 3 + 2, palmikoimista: 2 + 2, rakentelua: 2 + 0, laulua: 2 + 2, tikkujen asettelua: 1 + 0, pintain asettelua: 1 + 0, muovailua: 1 + 1, paperintaittamista (neljännestunteja): 2 + 1, ulkolukua (neljännestunteja): 2 + 2, voimistelua (neljännestunteja): 2 + 2, vohvelipalmikoimista: 0 + 2, niinitöitä: 0 + 2 (¾ tunteja).

Poissaolot nousivat kevätlukukaudella noin 10 %:iin sekä syyslukukaudella noin 9 %:iin opetustuntien luvusta.

Kalliossa oleva Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.

Kevätlukukauden alussa oli oppilaita 36, nimittäin 20 tyttöä ja 16 poikaa.

Lapsista oli:

12	oppilasta	5	vuotiaita.
20	”	6	”
4	”	7	”

Kevätlukukauden alussa erosi 16 oppilasta 7 vuotta täyttäneinä siirtyäkseen alempaan kansakouluun.

Syyslukukauden alussa oli koulussa taaskin 36 oppilasta, nimit-
tään 21 tyttöä ja 15 poikaa.

Tunnit jakautuivat kouluaineiden kesken seuraavasti:

Uskontoa: 1 puolitunti viikossa, kertomuksia 1, havainto-ope-
tusta 2, laskentaa 2, laulua 2, laulujen sanain ja leikkien harjoitusta
3, voimistelua 2, kirjoitusta 3, piirustusta 3, pintain asettelua 2,
muovailua 1, neulontaa 1, paperintaittamista 1, laululeikkejä 6 ja
käsityötä 6.

Marian turvakoti.

Kevätlukukauden alussa oli oppilaita 60, nimittäin 26 poikaa
ja 34 tyttöä.

Näistä oli silloin:

	2	lasta	4	vuotiaita.
	19	”	5	”
	34	”	6	”
	5	”	7	”

Poissaolot nousivat kevätlukukaudella noin 10 %:iin opetus-
tuntien määrästä.

Kouluaineita opetettiin seuraavaa jaoitusta noudattaen:

15 minuutin opetustunteja: paperintaittamista 2, pintain aset-
telua 2, ulkolukua 2, laulua 3, liikuntaleikkejä 2, havainto-opetusta 2,
laskentaa 2, kirjoitusta 3, piirustusta 2, rakentelua 2, tikkujen aset-
telua 2;

30 minuutin opetustunteja: ompelua 3, palmikoimista 3;

45 minuutin opetustunteja: muovailua 1.

Klo 1/2 11 ja 1/2 12 jälkeen oli oppilailla voimistelua sekä va-
paita tai säännöllisiä leikkejä.

Ensimmäisessä kokouksessaan vuoden varrella tammikuun 26
päivänä käsitteli johtokunta kysymystä Marian turvakodin talon
uudesti rakentamisesta pääasiallisesti siten, että Annankadun var-
relle nykyisen yksikerroksisen rakennuksen sijaan teetettäisiin nel-
kerroksinen kivitalo, jonka pohjakerroksessa olisi neljä myymälä-
huoneistoa ja muissa kerroksissa asuinhuoneistoja, jota vastoin
mainittuun rakennukseen sijoitettu pientenlastenkoulu saisi sopi-
vammman huoneiston kahdesta Ison Robertinkadun puolella sijait-
sevasta ja nykyään kansakouluille vuokratusta huoneesta.

Sittenkun johtokunnan enemmistö oli päättänyt yhtyä tähän ehdotukseen ja niinkään hyväksynyt arkkitehtitoiminimi W. Jungin ja Emil Fabritiuksen tarkoitusta varten laatimat luonnospiirustukset, antoi johtokunta mainitun toiminimen tehtäväksi laatia lopulliset rakennuspiirustukset puheena olevia töitä varten.

Kun Sedmigradskyn pientenlastenkoululle ja Marian turvakodille vahvistettujen sääntöjen mukaan koulujen taloihin ei saa ottaa kiinnityslainaa kaupunginvaltuuston suostumuksetta enempää kuin neljännesosan siitä arvosta, mikä mainituille taloille on kaupunkien yleisessä paloapuyhtiössä vakuuttaessa pantu, päätti johtokunta kokouksessaan helmikuun 27 päivänä kaupunginvaltuustolta anoa sen suostumusta rakennusyritykseen tarpeellisen pääoman hankkimiseen lainan ottamalla ja siinä yhteydessä myös esittää, että lainan saisi ottaa niin paljon suuremman, että ylijäämällä voitaisiin Pohjois Esplanadikadun taloon n:o 21 aikaisemmin kiinnitetyt lainat, yhteensä 220,000 markkaa, konvertata kuoletuslainaksi jossakin tšekäläisessä pankissa, pankit kun paraikaa olivat aikeissa ulkomailta hankkia kuoletuslainaa.

Valitettavasti ei tämän johtokunnan esityksen onnistunut saavuttaa rahatoimikamarin kannatusta, koska kamari kaupunginvaltuuston siltä vaatimassa lausunnossa epäili, pitäisikö johtokunnan laatima kannattavuuslaskelma paikkaansa asunnonvuokrain ruvettua laskeutumaan. Tämän johdosta asian ratkaiseminen viivästyi niin kauan että, kun kaupunginvaltuusto, johtokunnan saatua tilaisuuden vastata edellä mainittuun lausuntoon, päätti myöntyä johtokunnan esitykseen, oli tilaisuus edellä mainitun kuoletuslainan saamiseen menetetty. Tämän johdosta täytyi johtokunnan tyytyä lainaamaan ainoastaan muutosrakennustyötä varten tarvittavat varat.

Tämän edellisessä johtokunnan vuosikertomuksessa selostettu kysymys kaupungin maalle Kallion neljännen linjan varrelle Sedmigradskyn pientenlastenkoulua varten teetetyn koulutalon lunastamisesta kaupungille ratkaistiin siten, että kaupunki kesäkuun 1 päivästä 1912 lähtien ottaa rakennuksen haltuunsa maksamalla korvausta 41,000 markkaa.

Pientenlastenkoulujen tilintarkastuskertomuksesta näkyy, että rahastot ovat vuoden varrella karttuneet, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun rahasto Smk:lla 20,249:20 sekä Marian turvakodin rahasto Smk:lla 5,626:29.

VIII. Kaupunginkirjasto.

Kaupunginkirjaston hallituksen kertomus vuodelta 1911 ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Kirjaston hallitukseen ovat kuten edellisenäkin vuonna kuuluneet päätitirehtööri Richard Sievers puheenjohtajana, professori J. N. Reuter ja lehtori Hugo Bergroth varsinaisina jäseninä sekä filosofiantohtori Albin Lönnbeck, professori Kustavi Grotenfelt ja professori Yrjö Hirn varajäseninä.

Laitoksen henkilökunnasta mainittakoon seuraavaa: kirjastonhoitajanapulaiseksi valitsi kaupunginvaltuusto joulukuun 30 päivänä filosofian kandidaatti Volter Kilven, vastaperustettuun varsinaiseen amanuenssintoiimeen määrättiin tammikuun 14 päivänä filosofian maisteri Greta Andersin ja ylimääräiseksi amanuenssiksi Sörnäs in haaraosastoon otettiin lokakuun 20 päivänä neiti Emilia Salovius neiti Hilja Jokisen tilalle, joka oli toimestaan eronnut. Eräs kirjaston amanuensseista, neiti Sigrid Jansson, on vuoden varrella tehnyt opintomatkan Englantiin.

Kaupunginkirjaston toiminnassa ja oloissa ei vuonna 1911 ole tapahtunut mainittavampia muutoksia; sensijaan ovat asianomaiset vuoden kuluessa tehneet päätöksiä, jotka epäilemättä tulevat olemaan varsin tärkeitä kirjaston vastaiselle kehitykselle.

Tapahtuneista muutoksista mainittakoon erikoisesti, että suomenkielisen kirjallisuuden lainaus on huomattavasti lisääntynyt, että kirjastoon on hankittu pienempi määrä vieraskielistä (saksalaista, ranskalaista ja englantilaista) kirjallisuutta sekä liitetty pääkirjaston ruotsinkielisen lainausosaston kirjakokoelmaan, että kirjaston lukusaliin on „Taidetta kouluihin“ yhdistyksen kautta hankittu jäljennöksiä eteväin maalarien teoksista sekä että Töölön ja Hermannin haaraosastojen huoneistoihin on hankittu sähkövalaistus. Lisäksi on vielä mainittava, että työt Sörnäs in kirjastorakennuksen valmis-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1911.

tamiseksi ovat alotetut ja edistyneet niin pitkälle, että on oletettavissa rakennuksen valmistuvan syyskesästä 1912. Määräraha uuden kirjastorakennuksen sisustamiseksi on myöskin myönnetty.

Vuoden varrella tehdyistä, kirjastolaitoksen vastaiseen kehitykseen tähtäävistä päätöksistä on tärkein kaupunginvaltuuston määräys lainausmaksujen poistamisesta vuoden 1912 alusta alkaen. Lainausliike tulee tämän johdosta tuntuvasti lisäätymään. Valtuusto onkin vuoden 1912 alusta päättänyt ottaa laitoksen palvelukseen kirjastonhoitajanapulaisen sekä korottanut kirjastonhoitajan palkkaetuja valmistaakseen hänelle tilaisuuden kokonaan omistautua kirjaston töihin. Kirjaston hallitus on vahvistanut uudet lainaussäännöt, jotka astuvat voimaan samalla kuin määräys maksuttomista kirjalainoistakin. Näiden sääntöjen mukaan on lainaajalla, jos hän siten haluaa, oikeus käyttää kahta lainauskorttia, joista toinen oikeuttaa lainoihin koko kirjakokoelmasta, toinen kirjaston tietokirjallisuudesta. Uusiin lainaussääntöihin sisältyy myöskin muutettuja tai selvennettyjä määräyksiä oikeudesta kirjalainoihin, kirjasakkojen suorittamisesta, hävinneiden tai vahingoittuneiden kirjojen korvaamisesta, kirjojen palauttamisesta sellaisessa tapauksessa, että perheessä on puhjennut tarttuva tauti y. m.

Muuan erittäin tärkeä asia on vuoden kuluessa ollut pohdinnan alaisena, jääden edelleen kuitenkin ratkaisemattomaksi. Asia koskee erikoisen lasten ja nuorison lukusalin ja lainausosaston sekä kypsyneemmälle yleisölle tarkoitettun opintosalin perustamista pääkirjaston yhteyteen. Kirjaston hallitus, joka jo kahdessa edellisessä vuosikertomuksessa on huomauttanut kuinka tarpeen vaatimat tällaiset lukusalit olisivat, pyysi viime toukokuussa kirjelmässä rahatoimikamarille, että tämä antaisi kaupungin rakennuskonttorille toimeksi tutkia onko mahdollista lisärakennuksella laajentaa kirjastorakennusta Rikhardinkadun varrella. Rahatoimikamari on lykännyt asian kaupungin yleisten töiden hallitukselle. Kirjastorakennuksen ilmanvaihtolaitteiden parantaminen on viimeksi mainitun hallituksen päätöksestä lykätty kunnes rakennuksen laajentamiskysymys on tullut ratkaistuksi.

Pääkirjaston lainausosastot ovat vuonna 1911 kuten aikaisemminkin olleet yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, toisena pääsiäispäivänä, juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona, joulupäivänä ja sunnuntaisin suvella (kesä—elokuussa). Kaikkiaan oli lainauspäiviä 346, 334:n sijasta vuonna 1910, jolloin kirjasto kirjavaraston tarkastuksen vuoksi pidettiin suljettuna 1—15 p:nä kesäkuuta. Lainausaika on ollut sama kuin edellisinäkin vuosina: arkipäivin klo 1—3 ja 5—8 i. p., sunnuntaisin ja pyhäpäivinä klo 4—7 i. p.

Sörnäsän haaraosastossa on kirjasto ollut yleisön käytettävissä tammi—toukokuussa sekä syys—jouluukuussa samoina päivinä kuin päälaitoksessakin: arkipäivin klo 5—8 sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivinä klo 4—7 i. p. Kesä—elokuussa oli lainausosasto entiseen tapaan avoinna tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin, paitsi juhannuspäivänä (lauantai). Lainauspäivien lukumäärä oli 309, 302:n sijasta vuonna 1910.

Töölön ja Hermannin haaraosastoissa annettiin niinkään kirjoja lainaksi samoina päivinä kuin pääkirjastossa, kesäkuukausina kuitenkin ainoastaan keskiviikkoisin ja lauantaisin. Muuton vuoksi oli Töölön haaraosasto sulettu yhden päivän kesäkuussa. Töölön haaraosastossa oli lainauspäiviä 294, 293:n sijasta vuonna 1910, Hermannin haaraosastossa 295, 293:n sijasta vuonna 1910. Lainausaika on ollut klo 5—7 i. p.

Pääkirjastosta lainattiin viimeksi kuluneena vuonna 191,814 kirjaa (182,838 v. 1910), Sörnäsän haaraosastosta 38,593 (32,918 v. 1910), Töölön haaraosastosta 8,660 (9,201 v. 1910) ja Hermannin haaraosastosta 5,233 (4,951 v. 1910). Yhteensä annettiin koko laitoksesta lainaksi 244,300 (229,908 v. 1910). Kutakin lainauspäivää kohti lainattiin pääkirjastosta 554, Sörnäsän haaraosastosta 125, Töölön haaraosastosta 29, Hermannin haaraosastosta 18, yhteensä 726 kirjaa; vastaavat luvut vuodelta 1910 ovat: 547, 109, 31, 17, 704. — Kertamaksulla suoritettuja lainoja oli pääkirjastossa 116,848 (v. 1910: 105,910) kun taas 67,181 (v. 1910: 68,596) annettiin puolenvuodentilauksella ja 7,785 (v. 1910: 8,332) kuukausitilauksella; Sörnäsän haaraosastossa oli kerralta maksettujen lainain lukumäärä 27,299 (v. 1910: 23,478), puolenvuodentilauksella annettujen 9,010 (v. 1910: 7,919) ja kuukausitilauksella 2,284 (v. 1910: 1,521); Töölön haaraosastossa annettiin kerralta maksettuja lainoja 5,797 (v. 1910: 6,042), kun taas puolenvuodentilauksella otettuja oli 1,985 (v. 1910: 2,136) ja kuukausitilauksella 878 (v. 1910: 1,023); Hermannin haaraosastossa oli kertalainoja 3,597 (v. 1910: 3,225), puolenvuodentilauksella annettuja 801 (v. 1910: 1,009) ja kuukausitilauksella 835 (v. 1910: 717); koko laitoksesta annettiin siis yhteensä 153,541 (v. 1910: 138,655) kertalainaa kun taas puolenvuodentilauksella otettuja lainoja oli 78,977 (v. 1910: 79,660) ja kuukausitilauksella 11,782 (v. 1910: 11,593). — Suomalaisia kirjoja lainattiin pääkirjastosta 87,236 (45.48 %), ruotsalaisia 104,274 (54.36 %), saksalaisia, ranskalaisia ja englantilaisia 304 (0.16 %); Sörnäsän haaraosastosta suomalaisia 27,717 (71.82 %) ja ruotsalaisia 10,876 (28.18 %); Töölön haaraosastosta suomalaisia 5,889 (68.0 %) ja ruotsalaisia 2,771 (32.0 %); Hermannin haaraosastosta suomalaisia 2,627 (50.20 %) ja ruotsalaisia 2,606 (49.80 %); yhteensä suomalaisia 123,469 (50.54 %) ja ruotsalaisia

120,831 (49.46 %). Vuonna 1910 taas oli pääkirjastossa suomalaisia lainoja 77,924 (42.62 %) ja ruotsalaisia 104,914 (57.38 %); Sörnäsän haaraosastossa suomalaisia 21,314 (64.75 %) ja ruotsalaisia 11,604 (35.25 %); Töölön haaraosastossa suomalaisia 5,362 (58.28 %) ja ruotsalaisia 3,839 (41.72 %); Hermannin haaraosastossa suomalaisia 2,412 (48.72 %) ja ruotsalaisia 2,539 (51.28 %); yhteensä suomalaisia 107,012 (46.55 %) ja ruotsalaisia 122,896 (53.45 %). — Mitenkä paljon prosenteissa kirjavaraston eri osastoista on vuoden kuluessa lainattu koko laitoksessa, selviää allaolevasta yhdistelmästä:

	1911.	1910.
I. Uskontoa	0.35	0.39
II. Historiaa ja elämäkertoja	3.43	3.27
III. Maantietoa ja matkakuvauksia	1.60	1.46
IV. Romaaneja, kertomuksia ja satuja	85.80	86.42
V. Runoja, näytelmiä, kirjallisuus-, oppi- ja taidehistoriaa	3.12	3.25
VI. Terveys- ja lääkintöoppia, luonnontiedettä, matematiikkaa ja teknologiaa	2.07	2.05
VII. Oikeus- ja valtiotiedettä, yhteiskunnallisia kysymyksiä, valtiopäiväasiakirjoja ja taloutta	0.73	0.62
VIII. Kieliä	0.81	0.70
IX. Muita ja sekalaisia aineita	2.09	1.84
	Yhteensä	100.00 100.00

Kirjastosta vuonna 1911 lainaksi annetuista kirjoista on 220 vielä takaisin tuomatta. Näistä on 201 lainattu pääkirjastosta, 13 Sörnäsän ja 6 Töölön haaraosastosta.

Vuoden lopussa oli pääkirjastoon kirjottautunut lainaajaksi (lainaajien merkitseminen alettu 1 p. toukok. 1909) 16,938 henkilöä (8,025 suomalaiseen, 8,913 ruotsalaiseen lainausosastoon). Lainajista on miehiä 5,685, naisia 6,213 ja lapsia 5,040. Ruumiillisen työn tekijöitä oli miespuolisista lainaajista 2,985 ja naispuolisista 2,050. Vuonna 1911 merkittyjen uusien lainaajien lukumäärä on 3,849. — Sörnäsän haaraosastoon on 1 p:stä toukokuuta 1910 kirjottautunut lainaajaksi 2,209 henkilöä, näistä 750 vuonna 1911, Töölön haaraosastoon 1 p:stä lokakuuta 1910 555 henkilöä, niistä 234 vuonna 1911, ja Hermannin haaraosastoon samaten 1 p:stä lokakuuta 1910 315 henkilöä, niistä 150 vuonna 1911.

Muutokset, joiden alaisena kirjavarasto on ollut v. 1911, käyvät allaolevasta taulusta:

Kirjallisuus- osasto.	Nidosten lukumäärä.													
	Tammik. 1 p. 1911.			Poistettu 1911.			Tullut lisäksi 1911.			Lisäys 1911.			Tammik. 1 p. 1911.	
	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yh- teensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.	Yhteensä.	Suomal. kirjoja.	Ruotsal. ja ulkom. kirjoja.
I	1,108	748	1,856	—	6	6	25	32	57	25	26	51	1,133	774
II	1,227	2,156	3,383	16	21	37	71	135	206	55	114	169	1,282	2,270
III	740	1,282	2,022	3	6	9	27	102	129	24	96	120	764	1,378
IV	9,843	15,782	25,625	301	429	730	1,128	1,285	2,413	827	856	1,683	10,670	16,638
V	2,579	2,203	4,782	8	9	17	225	246	471	217	237	454	2,796	2,440
VI	911	1,142	2,053	2	3	5	64	84	148	62	81	143	973	1,223
VII	915	835	1,750	—	4	4	64	75	139	64	71	135	979	906
VIII	178	257	435	3	2	5	14	25	39	11	23	34	189	280
IX	933	1,221	2,154	2	3	5	97	151	248	95	148	243	1,028	1,369
X ¹⁾	2,013	3,230	5,243	27	16	43	202	219	421	175	203	378	2,188	3,433
Yhteensä	20,447	28,856	49,303	362	499	861	1,917	2,354	4,271	1,555	1,855	3,410	22,002	30,711

Lainausliikkeestä oli tuloja:

K u u k a u s i.	Pääkirjasto.		Sörnäsän haaraosasto.		Töölön haaraosasto.		Hermannin haaraosasto.		Yhteen Smk.
	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	Smk.	p:iä.	
Tammikuu	1,039	75	197	20	51	30	30	85	1,319
Helmikuu	892	60	164	20	48	40	24	95	1,130
Maaliskuu	928	50	182	80	49	05	24	65	1,185
Huhtikuu	886	85	163	65	37	80	24	65	1,112
Toukokuu	741	85	124	35	24	20	19	30	909
Kesäkuu	703	85	111	75	13	55	12	05	841
Heinäkuu	711	55	132	70	17	10	16	45	877
Elokuu	679	05	119	25	16	35	11	80	826
Syyskuu	793	45	136	65	34	25	20	50	984
Lokakuu	796	75	148	90	38	10	22	50	1,006
Marraskuu	819	20	161	15	39	85	30	95	1,051
Joulukuu	711	40	154	25	36	55	27	—	929
Yhteensä	9,704	80	1,796	85	406	50	265	65	12,173

¹⁾ X:nteen osastoon on viety hakemistoteokset, lastenkirjat, sidotut sanomaleh- aikakauskirjavuosikerrat y. m., jotka ovat yleisön käytettävänä lukusaleissa, mutta ainoastaan Sörnäsän haaraosastosta lainataan koteihin. Muihin osastoihin kuuluvien kir- laatu ilmenee siv. 335 olevasta kirjallisuusryhmittelystä. — ²⁾ Vuonna 1911 lisäksi tul- kirjoista oli 222 saksan-, englannin- tai ranskan-kielistä.

Nämä summat jakaantuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjasto.			Sörnäsin haaraosasto.			Töölön haaraosasto.			Hermannin haaraosasto.			Yhteensä.		
	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.	Luku.	Smk.	p.
Kertalainoja à 5 p.	116,848	5,842	40	27,299	1,364	95	5,797	289	85	3,597	179	85	153,541	7,677	05
vuolenvuodentilauksia à 1 m.	1,678	1,678	—	174	174	—	39	39	—	18	18	—	1,909	1,909	—
kuukausitilauksia à 25 p.	710	177	50	198	49	50	55	13	75	52	13	—	1,015	253	75
sakkoja à 50 p. ..	2,947	1,473	50	283	141	50	59	29	50	44	22	—	3,333	1,666	50
Suom. luett. myyty à 5 p.	340	17	—	—	—	—	33	1	65	—	—	—	373	18	65
Suom. luett. myyty à 10 p.	—	—	—	35	3	50	46	4	60	44	4	40	125	12	50
Suom. luett. myyty à 15 p.	15	2	25	125	18	75	—	—	—	—	—	—	140	21	—
Suom. luett. myyty à 20 p.	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	4	—
Suom. luett. myyty à 25 p.	30	7	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	7	50
Suom. luett. myyty à 30 p.	37	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	11	10
Suom. luett. myyty à 35 p.	67	23	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67	23	45
Suom. luett. myyty à 60 p.	11	6	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	6	60
Ruots. luett. myyty à 5 p.	—	—	—	—	—	—	11	—	55	—	—	—	11	—	55
Ruots. luett. myyty à 10 p.	785	78	50	43	4	30	19	1	90	28	2	80	875	87	50
Ruots. luett. myyty à 15 p.	—	—	—	36	5	40	—	—	—	—	—	—	36	5	40
Ruots. luett. myyty à 60 p.	145	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	87	—
Sekalaista	—	296	—	—	34	95	—	25	70	—	25	60	—	382	25
Yhteensä	—	9,704	80	—	1,796	85	—	406	50	—	265	65	—	12,173	80

Vuonna 1910 kertyi lainausliikkeestä tuloja pääkirjastossa Smk 9,526: 10, Sörnäsin haaraosastossa Smk 1,628: 25, Töölön haaraosastossa Smk 441: 75, Hermannin haaraosastossa Smk 241: 75, yhteensä Smk 11,837: 85.

Päälaitoksen lukusalit olivat vuonna 1911 yleisölle avoinna joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuspäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä. Kuten edellisinä vuosina olivat alakerran lukusalit avoinna klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja pyhäpäivin klo 8:aan), yläkerran lukusalit taas klo 5—9 i. p. (sunnuntai- ja pyhä-

päivin sekä pyhänaattoina klo 4—8 i. p., kesäkuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään joka päivä klo 5—8 i. p.). Sanomalehtisalisissa oli vuoden kuluessa yleisön käytettävissä 29 suomalaista sanomalehteä 40 kappaleena ja 23 ruotsalaista 34 kappaleena, yhteensä 74 kappaleena sekä 9 suomalaista ja 7 ruotsalaista aikakauskirjaa, 1 kpl. kutakin; muissa lukusaleissa 68 suomalaista ja 62 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä 92 ja 78 kappaleena, 1 norjalainen aikakauskirja, 1 englantilainen, 1 ranskalainen ja 2 saksalaista kuvalehteä sekä 6 suomalaisella ja ruotsalaisella tekstillä varustettua aikakauskirjaa, 1 kpl. kutakin. — Käyntien lukumäärä oli v. 1911 301,127, joista alakerran huoneistojen osalle tuli 212,675, yläkerran suomalaisen lukusalin osalle 45,241 ja ruotsalaisen 43,211 käyntiä; keskimäärin oli käyntien luku päivää kohti 589, 125, 120, yhteensä 834. Vuonna 1910 taas oli käyntejä kaikkiaan 227,821, joista 143,861 alakerran, 46,675 yläkerran suomalaisessa ja 37,285 yläkerran ruotsalaisessa lukusalissa; keskimäärä päivää kohti oli 399, 135 ja 108, yhteensä 642. — Suuri ero vuosien 1910 ja 1911 käyntilukumäärien välillä alakerran lukusalissa perustuu pääasiassa tarkempaan tilastoon, joka on saavutettu sillä että sanomalehtihuoneen oveen on sovitettu itsetoimiva avausten laskija.

Sörnäsän haaraosaston lukusali oli vuoden kuluessa yleisölle avoinna joka päivä, paitsi pitkänäperjantaina, juhannusaattona, juhannus-, jouluaatto- ja joulupäivänä, klo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä kuitenkin ainoastaan klo 9—12 a. p. ja klo 6—9 i. p.). Siellä oli esillä 14 suomalaista sanomalehteä 22 kappaleena ja 11 ruotsalaista 15 kappaleena, yhteensä 37 kappaleena. Sitä paitsi oli kirjastohuoneessa 48 aikakauskirjaa ja lastenlehteä, joista 25 suomalaista 31 kappaleena ja 23 ruotsalaista 27 kappaleena. Mainituista aikakauslehdistä oli 3 ruotsalaista ja 3 suomalaista yleisön käytettävänä lukusalissa.

Töölön, Hermannin ja Tehtaankadun 36:ssa olevan haaraosaston lukusalit olivat yleisön käytettävissä joka päivä, paitsi juhannusaatto-, juhannus-, jouluaatto- ja joulupäivänä (Töölön ja Hermannin haaraosastojen myöskin pitkänäperjantaina), sanomalehtihuoneet klo 10 a. p.—2 i. p. ja 4—9 i. p., aikakauslehtihuoneet Töölössä klo 5—7 i. p., Hermannissa klo 5—8 i. p. ja Tehtaankadun varrella klo 6—8 i. p. Kesä—elokuussa pidettiin kuitenkin Töölön haaraosaston aikakauslehtihuonetta, kuten kirjastoakin, auki ainoastaan keskiviikkoisin ja lauantaisin; Hermannin haaraosaston aikakauslehtihuone on sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sulettu jo klo 8:lta illalla. Töölön haaraosastossa on ollut esillä sanomalehtiä 7 suomalaista 9 kappaleena ja 5 ruotsalaista 7 kappaleena, aikakauskirjoja ja lastenlehtiä 11 suomalaista ja 9 ruotsalaista, 1 kpl. kutakin, Hermannin haara-

osastossa 7 suomalaista sanomalehteä 10 kappaleena ja 4 ruotsalaista 5 kappaleena sekä 12 suomalaista ja 9 ruotsalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kpl. kutakin ja Tehtaankadun varrella olevassa haaraosastossa 8 suomalaista 13 kappaleena ja 7 ruotsalaista 11 kappaleena sekä 13 suomalaista ja 12 ruotsalaista aikakauskirjaa ja sanomalehteä, 1 kpl. kutakin.

Lahjoja ovat kirjastolle antaneet teollisuushallitus, postisäästöpankin hallitus, uusmaalainen osakunta, Argentinan konsulivirasto, tohtorinrouva Crohns, lehtori J. A. Streng-vainajan perilliset, neiti Jenny Florin, kolleega A. W. E. Modeen, amanuenssi Ingrid Hellström sekä sanoma- ja aikakauslehtien Hufvudstadsbladet, Kotilähetys, Kristillinen raittiuslehti, Syd-Österbotten ja Pohjalainen toimitukset. Sitä paitsi ovat Deichmannin kirjasto Kristianiassa ja Aarhus'in valtiokirjasto kuten edellisinäkin vuosina ystävällisesti lähettäneet julkaisunsa kirjastolle.

Painosta on julkaistu asialuettelolla varustettu luettelo kirjaston koko suomenkielisestä kirjavarastosta, sekä suomalainen ja ruotsalainen lisäluettelo vuonna 1910 kirjastoon hankitusta kirjallisuudesta, luettelo pääkirjaston suomalaisessa lukusalissa esillä olevasta kirjallisuudesta sekä kertomus kirjaston toiminnasta vuonna 1910.

Kirjastolla on vuoden kuluessa ollut kunnia nähdä vierainaan Deichmannin kirjaston Kristian iassakirjastonhoitajan H. Nyhuusin, Tanskan sivistysministerion kirjastokonsulentin professori A. S. Steenbergin sekä kirjastonhoitajia Moskovasta ja Räävelistä. Tutkimusvierailulla on kirjastossa vuoden kuluessa käynyt kirjastonhoitajia Viipurista, Porista, Vaasasta, Pietarsaaresta, Lohjalta ja Kirkkonummelta sekä osanottajat kouluuylihallituksen tammikuussa järjestämiin kursseihin seminaarien kirjastonhoitajia varten ja yhdistyksen Svenska folkskolans vänner lokakuussa järjestämiin kursseihin maaseudun kirjastonhoitajia varten.

IX. Rakennustarkastus.

Rakennustarkastajan maistraatille antama kertomus vuodelta 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Vuonna 1911 on toimitettu 1,281 kirjoihin rekisteröityä katselmusta, annettu 328 katselmuskirjaa ja kirjoitusta sekä tarkastettu 532 rakennelaskelmaa ja 347 rakennuspiirustusta. Valvonnan alaisia rakennuspaikkoja oli 450, niistä vuonna 1911 lisäksi tulleita 215 uutistyötä ja 132 rakennus- ja tulisijanmuutosta sekä 103 vuodelta 1910 keskeneräistä rakennustyötä. Vuonna 1911 valmistuneiden rakennusten kuutiosisällys oli 1,374,521 m³, ja on mainittuna vuonna valmistunut 5,886 huonetta, 1,768 keittiötä ja 7,666 tulisijaa.

Johtosääntönsä 1 §:n mukaan on Helsingin kaupungin rakennustarkastaja velvollinen pitämään silmällä rakennustoiminnan yleistä kehitystä kaupungissa sekä maistraatille tekemään ehdotuksia niiksi yleisiksi määräyksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, mitkä siinä kohden havaittaneen tarpeellisiksi. Mainittuun johtosäännön määräykseen viitaten en voi olla uudestaan huomauttamatta yhdenmukaisen menettelyn saavuttamiseksi olevan välttämätöntä, että viranomaisten toimesta mahdollisimman pian laaditaan ja asianmukaisesti vahvistetaan ohjeet rakenteiden ja rakennusaineiden lujuuden laskemisessa noudatettaviksi. Semmoisia ohjeita on kaikissa Euroopan sivistysmaissa.

Edellä lausutun johdosta ja sekä aikaisempiin vuosikertomuksiini että muihin kirjelmiini viitaten on minulla kunnia maistraatilta anoa, että maistraatti erittäin kiireellisinä käsittelisi:

- 1) kaupungin uutta rakennusjärjestystä koskevan kysymyksen ja
 - 2) kysymyksen ohjeiden laatimisesta noudatettaviksi rakennusrakenteiden laskemisessa.
-

X. Rakennuskonttori.

Rakennuskonttorin insinööriosaston työpäällikön vuodelta 1911 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten oli menosäännössä osotettu arviolta 15,000 markkaa, mutta tämä summa ylitettiin Smk:lla 707: 52. Kadut ja yleiset paikat.

Kesän kuluessa päällystettiin I noppakivillä seuraavat kadut ja avonaiset paikat: Saunakadun pohjoinen kolmannes, määräraha 45,000 markkaa, kustannukset Smk 41,697: 02; Kanavatori ja Pohjoisranta saaristolaisveneiden kytkypaikan kohdalta, määräraha 15,000 markkaa, kustannukset Smk 15,291: 75; Kasarminkatu saman kadun kansakoulutontin n:o 21 viereltä, määräraha 6,000 markkaa, kustannukset Smk 7,690: 62; kaupungille kuuluva Erottajakadun osa, määräraha 26,800, kustannukset Smk 24,580: 28; Eteläranta tarkastuspaviljongin ja Makasiininrannan väliltä, määräraha 15,000 markkaa, kustannukset Smk 15,162: 44, sekä 9 metriä leveä ajotie viistoon Senaatintorin poikki Nikolainkadulta Aleksanterinkadulle, määräraha 21,000 markkaa, kustannukset Smk 21,697: 83. Sauna- ja Erottajakadun kiveämistä varten olleista määrärahoista säästyti, edellisestä 3,302 markkaa 98 penniä ja jälkimäisestä 2,219 markkaa 72 penniä, mikä osittain johtui siitä, että raitiotieyhtiön oli toimilupansa mukaisesti otettava osaa mainitun työn kustannuksiin, jota seikkaa ei ollut otettu huomioon kustannusarviota laadittaessa. Sitä vastoin ylitettiin Kanavatorin kiveämismääräraha Smk:lla 291: 75 ja Kasarminkadun kiveämismääräraha Smk:lla 1,690: 62, sen johdosta että eräät asfaltoimistyön kustannukset oli väärin pantu maksettaviksi tämän työn määrärahasta sekä syystä että kävi välttämättömäksi louhia kalliota kadun liikanousun alentamiseksi. Etelärannan korjausmääräraha ylitettiin Smk:lla 162: 44 sekä viistoon Senaatintorin poikki kulkevan ajotien määräraha Smk:lla 697: 83.

Tokankadun ja Kalastajatorin välinen kaupungille kuuluva Hernesaarenkadun osa päällystettiin ketokivillä. Määräraha oli 5,900 markkaa, kustannuksia Smk 5,685: 86.

Läntisen viertotien tasotus korttelin n:o 422 (museotontin) viereltä tuotti kustannuksia Smk 18,660:14 määrärahan ollessa 19,000 markkaa.

Pitkäsillan ja Sirkuskadun välisen Siltasaarenkadun laajentamiseksi länteen sekä katupinnan alentamiseksi oli menosääntöön pantu 70,300 markkaa. Sittemmin kuitenkin huomattiin tarpeelliseksi laajentaa mainittua katua myöskin korttelin n:o 300 tontille n:o 3, missä vanha puutalo oli vuoden varrella purettu, ja tämä työ voitiin suorittaa osotetulla määrärahalla. Kustannusarviota laadittaessa oletettiin nimittäin kaupungin kustantavan Siltasaarenkadun laajennetun osan noppakiveyksen, mutta tämä pantiinkin talonomistajain velvollisuudeksi. Vaikka siis suurempi ala oli tasotettu, säästy määrärahasta kuitenkin Smk 1,199:06.

Ylioppilastorin jalkakäytävään järjestämistä varten myönnetty 2,950 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 173:09, syystä että tämän työn yhteydessä eräs syöksykaivo täytyi muuttaa toiseen paikkaan.

1911 vuoden menosäännössä osotettiin 15,000 markkaa Itäisen viertotien laajentamiseksi niiltä kohdin, mihin sen varrelle uutisrakennuksia jo oli tehty tai vuoden varrella teetettäisiin, jota paitsi rakennuskonttorilla oli samoja töitä varten käytettävänä vuodelta 1910 siirtyneitä varoja Smk 5,827:98. Vuoden varrella laajennettiin Itäistä viertotietä Kolmannen ja Viidennen linjan väliltä, ja oli tästä työstä kustannuksia Smk 18,264:39. Kumpaisenkin määrärahan säästö siirrettiin vuoteen 1912.

Eräiden kaupungin katuosain varsilla olevain kaiteiden uudistamisesta oli kustannuksia Smk 12,404:35 määrärahan ollessa 11,700 markkaa. Vanhain puukaiteiden sijaan pantiin 280 m. rautakaiteita, nimittäin 190 m. Vilhovuoren- ja Suvilahdenkadun varrelle sekä 90 m. pitkin satamaradan länsiviertä Hernesaaren- ja Munkkisaarenkadun välille. Näistä molemmista kaiteista oli kustannuksia noin 7,000 markkaa, kun taas vanhain puukaiteiden sekä hevosten seisotuspaikkain uudistamisesta ja korjauksesta oli kustannuksia noin 5,400 markkaa.

Pitkäsillan uudesti rakentamista varten oli rahasäännössä osotettu 787,500 markkaa. Tätä suurta siltatyötä ei kuitenkaan saatettu vuoden varrella loppuun, ja tämän johdosta syntynyt säästö siirtyi vuoteen 1912.

Kapteeninkadun puistikon viereinen Tehtaankadun jalkakäytävä teetettiin likimain lasketulla kustannusmäärällä 1,000 markalla.

Sörnäsän rantatie oli kahtena edellisenä vuonna päällystetty ketokivillä Hakaniementorin ja Vilhovuorenkadun väliltä. Jällellä olevan, Vilhovuoren- ja Pääskylänkadun välisen rantatien osan päällystämiseksi ketokivillä oli menosäännössä osotettu 10,700 markkaa, ja tästä määrärahasta säästy Smk 209:01.

Rahapajanrannan itäisimmän tavaravajan itäpuolisen, 30 metrin levyisen osan sekä kahden I. Satamakadun ja korttelin n:o 189 itäpuolitse kulkevan kadun suuntaan käyvän 10 m. leveän ajotien päällystämistä ketokivillä oli kustannuksia Smk 26,510:28. Määräraha oli 27,500 markkaa.

Vaihteiden ja risteyksien kustantamiseksi Rahapajanrannan itäosaan laskettuihin uusiin rautatieraitteisiin myönnetystä 5,700 markan lisämäärärahasta käytettiin ainoastaan Smk 3,922:63.

Leikkikentän laittamiseksi kortteliin n:o 127 Vuorimieskadun varrelle oli osotettu 9,200 markkaa. Tämän työn yhteydessä tasotettiin myös vähäinen lepopaikka korttelin luoteisosassa sekä siihen johtavat käytävät, ja oli näistä töistä kustannuksia Smk 9,429:54.

Vuori- ja Unioninkadun välillä korttelin n:o 41 ja Kaisaniemenpuiston halki kulkevan Vilhonkadun osan tasotukseen osotettu 53,800 markan määräraha käytettiin kokonaan tarkoitukseensa.

Helsinginniemen huvilakaupungissa tasotettiin kaikki vielä tasottamatta olevat tiet ja paikat. Rahasäännössä oli osotettu 16,400 markkaa Ehrensvärdtien tasottamiseksi Rehbinder- ja Armfelttien väliltä sekä 17,300 markkaa Engeltorin tasottamiseksi, lukuunottamatta istutuksia, mutta korttelissa n:o 230 oleva kuja lukuunotettuna. Tasotetut alat olivat, toinen 2,800 ja toinen 3,500 m². Kun mainitut työt teetettiin yhtärintana, ei kustannuksia voitu aivan tarkoin jakaa, minkätähden ensinmainitusta määrärahasta säästyi Smk 2,955:08, jota vastoin jälkimäinen ylitettiin Smk:lla 3,314:43. Kortteliin n:o 227 Ehrensvärdtien tontin n:o 17 länsipuolelle laitettavassa istutuksessa louhittiin kalliota noin 100 m³. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 574:60 määrärahan ollessa 700 markkaa.

Kalliossa ja Sörnäsissä tasotettiin seuraavat kadut:

Viides linja Itäisen viertotien ja Porthankadun väliltä, kaikkiaan 4,400 m², ja oli siitä kustannuksia Smk 75,860:77. Mainittua työtä varten oli vuonna 1910 osotettu 25,000 ja vuonna 1911 50,000 markkaa. Määrärahain kokonaissumma ylitettiin siis Smk:lla 860:77.

Työpaja- ja Panimokatu, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli 2,000 m². Kustannuksia oli Smk 6,390:88 määrärahan ollessa 6,000 markkaa.

Karjalankatu Porvoonkadun ja Eläintarhantien väliltä, yhteensä 4,800 m². Määrärahasta, 36,000 markasta, käytettiin Smk 35,945:42.

Viipurinkatu Porvoon- ja Kotkankadun väliltä, 3,200 m². Määrärahasta, 36,700 markasta, käytettiin Smk 35,941:54.

Porvoonkadun länsiosa Kristiinan- ja Kajaaninkadun väliltä. Tätä työtä varten oli rahasäännössä osotettu 28,000 markkaa, ja kustannuksia oli Smk 27,872:26. Tasotettu pinta-ala oli 2,000 m².

Korttelin n:o 332 tontti n:o 4 oli edellisenä vuonna raken-

nettu ja, jotta liikenne voisi päästä Kaikukujan puoleiselle ulko-
ovelle asti, täytyi mainittu kuja tasottaa sekä varustaa kivipor-
tailla. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 5,921: 95 määrärahan
ollessa 5,800 markkaa.

Töölön kaupunginosassa tasotettiin seuraavat kadut:

Nervanderkatu Ainokadulta Fjälldalinkadulle, 5,600 m². Määrä-
rahasta, 56,000 markasta, säästyivät Smk 4,258: 03.

Cygnaeuskatu Töölön- ja Nervanderkadun väliltä. Tasotusta
varten oli osotettu 21,700 markkaa, josta määrästä käytettiin Smk
20,729: 39. Pinta-ala oli 3,800 m².

Museokatu Töölön- ja Runebergkadun väliltä, 9,000 m². Tästä
työstä oli kustannuksia Smk 60,118: 33 määrärahan ollessa 61,000
markkaa.

Varsinaisessa kaupungissa tasotettiin:

Runebergkatu Fredrikin- ja E. Rautatiekadun väliltä, 6,700 m².
Kustannuksia oli Smk 39,860: 91 määrärahan ollessa 40,100 markkaa.

E. Rautatiekatu Fredrikin- ja Runebergkadun väliltä, 1,400 m².
Tästä työstä oli kustannuksia Smk 13,771: 78 määrärahan ollessa
14,000 markkaa.

Pormestarinrinteen, 1,300 m²:n, tasotusta varten oli kustannus-
arvioon merkitty 17,400 markkaa. Korttelin n:o 139 tontin n:o 1
omistaja oli kuitenkin kaupunginvaltuustolta anonut mainitun kadun
länsiosan alentamista, ja tähän tarkoitukseen osotettiinkin 4,000
markan määräraha. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 21,822: 52,
joten määräraha ylitettiin Smk:lla 422: 52.

Busholmassa toimeenpantavaa varastopaikkain järjestämistyötä
varten oli rahasäännössä osotettu 50,000 markkaa. Mutta kun vuo-
den varrella ei ollut hyväksytty mainitun saaren jaoitussuunnitel-
maa, ei siellä voitu mainittavampia töitä toimittaa, minkätähden
määrärahan säästö siirrettiin vuoteen 1912.

Bölen kaupunginosassa tasotettiin seuraavat kadut:

Bölenkatu Magdalenan- ja Esterinkadun väliltä, Esterinkatu
Bölen- ja Maistraatinkadun väliltä, Maistraatinkatu Esterin- ja Mag-
dalenankadun väliltä sekä Magdalenankatu ja Martankatu. Näistä
töistä oli kustannuksia yhteensä Smk 45,456: 11 määrärahan ollessa
50,000 markkaa. Tasotettu ala oli kaikkiaan 8,500 m².

Kanavia ja viemärejä varten myönnetty 29,000 markan määrä-
raha ylitettiin Smk:lla 3,934: 31. Kustannukset jakautuivat seuraavien
alitilien kesken:

Kanavat ja
viemärit.

Kanavat	Smk	13,950: 80
Kaivokset ja kaivot	”	17,071: 04
Ojat	”	1,912: 47
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>32,934: 31</u>

Täydennystöitä varten osotetusta 5,000 markan määrärahasta säästy Smk 145: 57.

Ehrensvärdtien alle korttelin n:o 232 tontilta n:o 25 Armfelttien alaiseen kanavaan sekä saman korttelin tontilta n:o 27 Rehbindertien alaiseen kanavaan laskettiin 250 m. 12" putkea, 5 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannuksia oli Smk 10,516: 75 määrärahan ollessa 10,600 markkaa.

Engeltorin alle korttelin n:o 226 tontilta n:o 5 Rehbindertien alaiseen kanavaan laskettiin 30 m. 12" putkea sekä 1 tarkastuskaivo Smk:n 2,013: 10 kustannuksilla määrärahan ollessa 2,050 markkaa.

Engeltorin alle Armfelttielle asti mainittua toria etelässä rajoittavan istutuksen halki laskettiin 85 m. 12" putkea sekä 2 tarkastuskaivoa. Kustannuksia oli Smk 3,832: 13 määrärahan ollessa 3,800 markkaa.

Engeltorin alle Ehrensvärdtielle asti mainittua toria lännessä rajoittavan istutuksen halki laskettiin 55 m. 12" putkea sekä 1 tarkastuskaivo. Kustannuksia oli Smk 2,886: 93 lasketun määrän, 3,000 markan, sijasta.

Karjalankadun alle Loviisankadun ja Alppilantien välille laskettiin 145 m. 12" ja 65 m. 15" putkea, 4 tarkastus- ja 4 syöksykaivoa kaikkiaan Smk:n 9,213: 86 kustannuksilla. Määräraha oli 9,300 markkaa.

Viipurinkadun alle korttelin n:o 373 tontilta n:o 14 Kotkankadun alaiseen kanavaan asti laskettiin 220 m. 12" putkea ynnä 3 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannuksia oli Smk 9,225: 88 määrärahan ollessa 9,600 markkaa.

Runebergkadun alle korttelin n:o 217 tontilta n:o 3 E. Rautatiekadulle asti tehtiin 200 m. pituinen laskukanava 12" putkesta sekä 3 tarkastus- ja 3 syöksykaivoa. Tästä työstä oli kustannuksia Smk 6,229: 02 määrärahan ollessa 6,500 markkaa.

E. Rautatiekadun alainen, Fredrikinkadulta Leppäsuonkadulle sekä viimeksi mainitun kadun alitse Nordenskiöldkadun alaiseen kanavaan kulkeva 545 m. pitkä kanava tehtiin 225 m:n pituudelta 12" ja 320 m:n pituudelta 18" putkesta sekä varustettiin 7 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla kaikkiaan Smk:n 19,795: 87 kustannuksilla. Määräraha oli 19,700 markkaa.

Nervanderkadun viereisten tonttien kuivattamiseksi oli ehdotettu teetettäväksi 280 m:n pituinen 12" kanava sekä siihen sijoitettavaksi 4 tarkastus- ja 5 syöksykaivoa korttelin n:o 407 tontin n:o 5 ja korttelin n:o 425 tontin n:o 12 välille, mutta syystä että korttelin n:o 424 tontti n:o 1 vietti vahvasti Museokatua päin, täytyi 40 m. pitkä 12" kanava tehdä mainitulta tontilta Museokadun alaiseen

kanavaan sekä varustaa 1 tarkastuskaivolla, minkä johdosta määräraha 11,900 markkaa ylitettiin Smk:lla 697: 63.

Cygnæuskadun alle korttelin n:o 435 tontilta n:o 12 lähtien tehtiin 80 m. pitkä kanava 12" putkesta sekä varustettiin 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla likimain lasketulla kustannusmäärällä 3,400 markalla.

Museokadun alle Minervakadulta Töölönkadun alaiseen kanavaan sekä Ahlqvistkadulta Runebergkadulle asti teetetty 15" kanava oli 380 m. pitkä sekä varustettiin 6 tarkastus- ja 7 syöksykaivolla. Kustannuksia oli 14,628 markkaa määrärahan ollessa 14,600 markkaa.

Museokadun alle Aurorakadun ja Läntisen viertotien välille ei voitu kanavaa vuoden varrella rakentaa, syystä että menosääntöön ei ollut merkitty määrärahaa mainitun katuosan tasottamista varten. Määräraha siirtyi sentähden vuoteen 1912.

Arabian huvila-alueella laskettiin vuoden varrella 110 m. 12" putkea, 40 m. 15" putkea, 120 m. 18" putkea ynnä 6 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa. Kustannukset nousivat likimittäin myönnettyyn rahamäärään 8,600 markkaan.

Topeliuskadun alitse kaupungin nykyisen vaivaistalon alueelle vievää kanavaa jatkettiin 320 m:n pituudelta tekemällä 260 m. 18" ja 60 m. 12" putkesta sekä varustamalla se 5 tarkastus- ja 4 syöksykaivolla. Määrärahasta, 9,700 markasta, säästyi Smk 2,008: 80, syystä että putkijohdon kävi siirtäminen niin, että kallionlouhinta suurelta osalta vältettiin.

Katkaisevan kanavan teettämiseksi Kaisaniemen puiston halki yhdistämään Kaisaniemen ravintolan kohdalla Töölönlahteen laskevaa viemäriä Siltavuorenrannan alaiseen kanavaan oli osotettu 47,000 markkaa. Rautatiehallituksen kanssa neuvoteltua täytyi kanavan alkuperäistä suuntaa jonkin verran muuttaa, niin että viemäri alkoi jo Läntiseltä viertotieltä ja tuli 700 m. pitkä laskettujen 540 m:n sijasta. Kanavaa tehtiin 250 m. 121 sm. korkeista sekä 450 m. 105 sm. korkeista sementtiputkista ja se varustettiin 10 tarkastus- ja 2 syöksykaivolla. Työstä oli kustannuksia Smk 49,094: 80, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 2,094: 80.

Vesisäiliönkadun alle korttelien n:ojen 372 ja 373 välille laskettiin 80 m. pitkä viemärijohto 12" putkesta ja tehtiin siihen 1 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa Smk:n 3,154: 79 kustannuksilla. Määräraha oli 3,400 markkaa.

Bölen kaupunginosassa laskettiin: 280 m. 18" putkea Bölenkadun alle, 35 m. 12" putkea Maistraatinkadun alle, 60 m. 12" putkea Martankadun alle, 100 m. 18" putkea Magdalenankadun alle sekä tehtiin 10 tarkastus- ja 8 syöksykaivoa. Kustannuksia oli kaikkiaan Smk 22,230: 45 määrärahan ollessa 22,400 markkaa.

Pormestarinrinteen alainen, 95 m. pitkä 12" kanava ynnä 2 tarkastus- ja 2 syöksykaivoa tehtiin likimäärin osotetulla määrärahalta 5,300 markalla.

Erään sähkölaitoksen alueella olevan viemärijohdon muuttamiseksi toiseen paikkaan tehtiin 290 m. pitkä 120 sm. korkea viemärijohdot pitkin Sörnäsintietä Vilhovuorenkadulta etelään. Sen ohessa teetettiin mainittuun johtoon 5 tarkastuskaivoa. Tämän työn kustannukset ylittivät myönnetyn 20,000 markan määrärahan Smk:lla 1,831: 32, syystä että työtä täytyi jouduttaa ja sentähden ajoittain teettää yötä ja päivää.

Teiden erinäisiä korjauksia varten oli osotettu 10,000 markkaa, mutta vuoden varrella toimitetuista tarpeellisista korjauksista oli kustannuksia Smk 12,265: 01.

Tiet.

Viertoteiden erinäisiä korjauksia varten oleva 15,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 650: 82.

Viertotiet.

Pitkin Läntistä viertotietä Roosavillakadulta Nimrodkadulle teetettiin jalkakäytävä Smk:n 4,054: 51 kustannuksilla määrärahan ollessa 4,000 markkaa.

Jalkakäytävän teettämiseksi pitkin Itäistä viertotietä Hermanista Toukolaan oli rahasäännössä osotettu 7,100 markkaa, mutta määräraha ylitettiin Smk:lla 1,252: 80, syystä että tarvittava täyte- maa täytyi kuljettaa etäiseltä paikalta, minkä johdosta kuljetus- kustannukset kohosivat.

Kustannuksia rantasiltain, siltain y. m. erinäisistä korjauksista oli Smk 31,885: 96, joka summa jakautui seuraavain alitilien kesken:

Satamat.

Satamat	Smk	3,587: 54
Rantasillat	”	8,751: 94
Sillat	”	8,521: 71
Pojut	”	1,610: 50
Nostorana	”	54: 15
Väliaikaiset laiturit	”	4,647: 14
Aallonmurtaja	”	341: 35
Täytetyöt	”	3,798: 14
Sekalaista	”	573: 49

Yhteensä Smk 31,885: 96

Rahasäännössä oli näitä töitä varten osotettu 25,000 markkaa, ja määrärahan ylitys johtui siitä, että edellä mainitut korjaukset, joita ei ollut voitu laskea budjettia laadittaessa, täytyi ehdottomasti teettää.

Jäillemenosilloista ynnä laiturien ja jäärailojen viereisistä aidoista oli kustannuksia Smk 6,727: 41 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Satamain ruoppaukseen oli osotettu 20,000 markkaa, mutta tämä rahamäärä ylitettiin Smk:lla 2,196: 10, jotta saataisiin aikaan höyrylaivaliikenne Sörnäsiin teetetylle uudelle tiilenpurkauslaiturille.

Ruoppavarastopaikan järjestämiseksi sähkö- ja kaasulaitoksen tonttien rantaan Sörnäsissä osotettu 7,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 1,702: 23.

Sörnäsin läntisen sillan laajentamisesta ja pitentämisestä oli kustannuksia Smk 21,096: 81. Määräraha oli 22,000 markkaa.

Kustannuksia Sörnäsin keskimäisen sillan jatkamisesta ja laajentamisesta oli Smk 26,119: 76 määrärahan ollessa 26,300 markkaa.

Pohjoissataman T-muotoisen sillan keskiosan korjaamisesta oli kustannuksia Smk 8,215: 55 lasketun määrän 8,400 markan sijasta.

Taivallahden partaalla oleva vaivaistalon laituri rakennettiin uudestaan Smk:n 3,335: 57 kustannuksilla. Määräraha oli 4,000 markkaa.

Sinivuorenmaan lounaisrannassa oleva yleinen laituri rakennettiin uudestaan Smk:n 2,214: 54 kustannuksilla. Tätä työtä varten oli rahasäännössä osotettu 2,100 markkaa.

Eteläsataman eteläisen laiturisiiven itäosan korjauskustannukset nousivat likimittäin laskettuun summaan 5,500 markkaan.

Makasiininrannan puusta olevan osan uudistamiseen osotettu 17,700 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 1,434: 33, syystä että korjausta täytyi toimittaa laajemmalla kuin oli laskettu.

Hietaniemen kaatolaiturin korjauksesta oli kustannuksia Smk 103: 56 yli osotetun määrärahan 4,000 markan.

Sörnäsin satamassa teetettiin kaasulaitoksen rantaan 100 m. pitkä tiilenpurkauslaituri Smk:n 34,993: 78 kustannuksilla tarkoitukseen osotetun määrärahan ollessa 34,300 markkaa.

Merisatamaan teetettiin väliaikainen purkauslaituri, jota varten osotetusta 3,600 markan määrärahasta säästyivät Smk 803: 18.

Merisatamaan teetetävää kytkylaituria varten osotettu 775 markan määräraha käytettiin miltei kokonaan tarkoitukseensa.

Työkalut.

Erinäisten työkalujen ostoon ja korjaukseen käytettiin Smk 9,988: 60. Huomattavammista tähän tiliin tehdyistä ostoista mainittakoon: 2 hevoskiertomyllyä, 2 rautapiiruranaa, 400 m. työraiteita, 2 tasapunnituskonetta, 2 diafragmapumppua, lapioita, rautakankia, moukareja, reunaustaltoja, piikkikuokkia, noppakivivasaroita y. m. Rahasäännössä osotettu määräraha oli ainoastaan 7,000 markkaa, joka siis ylitettiin Smk:lla 2,988: 60.

Kuuden vanhan kasteluvaunun muutostöistä oli kustannuksia laskettu määrä 3,600 markkaa.

Lakaisukoneen ostoon myönnetystä 1,800 markan määrärahasta säästyivät Smk 56: 80.

Kahden ruoppaproomun korjauksesta oli kustannuksia Smk 6,460: 07 määrärahan ollessa 6,000 markkaa.

Täydellisen, höyrykattilalla, porilla y. m. varustetun porakoneen ostoon oli osotettu 5,000 markkaa, mutta kun tällä rahamäärällä ei saatu sekä porakonetta että kattilaa, ostettiin ainoastaan ensinmainittu 2,180 markalla ja ylijäämä siirrettiin vuoteen 1912 lisämäärärahan kera käytettäväksi höyrykattilan ostoon.

Kustannuksia hengenpelastuskalujen y. m. kunnossapidosta oli Smk 4,036: 92. Määräraha oli 4,000 markkaa.

Sekalaista.

Virutushuoneiden ja viruslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten osotetusta 10,000 markan määrarahasta säästyivät Smk 1,796: 50, syystä että useat virutushuoneet olivat jonkin osan vuotta terveydenhoitolautakunnan käskystä suljettuina.

Merisataman ja Sörnäsintien kahden virutushuoneen korjausta varten osotettu 3,600 markan määräraha ylitettiin Smk:illa 963: 44 ja kahden avonaisen viruslaiturin korjausmääräraha 2,400 markkaa Smk:illa 210: 47.

Hengenpelastuskalujen ostoon käytettiin 2,500 markkaa, jonka rahamäärän kaupunginvaltuusto oli osottanut mainittuun tarkoitukseen.

Määrärahoja kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Åggelbyn kartanossa toimitetuista korjauksista oli kustannuksia Smk 1,588: 70. Kaupunginvaltuusto oli tähän tarkoitukseen myöntänyt 1,700 markkaa.

Tavaravajoihin sisustettiin vuotien säilytys huoneita kaupunginvaltuuston osottamalla 700 markan summalla.

Kaupungille kuuluvan Neljännen linjan osan viertämiseen vuonna 1910 osotetusta määrarahasta oli jäljellä Smk 8,186: 80, ja kuluneena vuonna päällystettiin sekä katu että jalkakäytävä, jolloin määrarahasta jäi käyttämättä Smk 864: 99.

Nostamattomia määrärahoja.

Rahapajanrannan itäiseen suuntaan kulkevan ajotien kiveäminen, jota varten 1910 vuoden rahäsäännössä oli osotettu 40,800 markkaa, suoritettiin vuoden varrella loppuun, ja määrarahasta säästyivät Smk 3,172: 71.

Töölönkadun tasotusta Dagmar- ja Aurorakadun väliltä, Arkadiakadun tasotusta E. Rautatie- ja Henrikinkadun väliltä sekä ruoppavarastopaikan järjestämistä Sörnäsintien niemekkeelle, joita töitä varten olivat määrarahat siirtyneet edelliseltä vuodelta, ei voitu teettää, minkätähden määrarahat edelleen siirrettiin vuoteen 1912.

Edelliseltä vuodelta siirtyneestä, Hakaniemenrannan rantasillan pohjoisosan rakentamiseen myönnetyn määrärahan säästöstä Smk:sta 3,296: 51 käytettiin vuoden varrella Smk 3,275: 03.

Säästöpankinrannan tasotus ja viertäminen suoritettiin vuoden

varrella loppuun, ja säästyivät tarkoitusta varten 1909 vuoden rahassäännössä osotetusta 7,000 markan määrärahasta Smk 735: 67.

Vuonna 1908 myönnettyä määrärahaa Hakaniementorin päällystämiseen II noppakivillä Sörnäsintien rantatien jatkoksen pohjoispuolelta ei kuluneenakaan vuonna käytetty, minkätähden määräraha edelleen siirrettiin vuoteen 1912.

Kaupunginarkkitehdin antama kertomus huonerakennusosaston töistä vuonna 1911 oli seuraava:

Rakennukset
ja talot.

Erinäisten korjausten määräraha oli 46,925 markkaa, josta rahamäärästä oli töiden valmistuttua säästynyt Smk 1,901: 63.

Lumenkuljetukseen y. m. kaupungin taloista osotettu 6,000 markan määräraha on osin kuluneena vuonna sattuneiden runsaiden lumisateiden ja osin senkin johdosta että rakennusten ja talojen luku vuosi vuodelta lisääntyy, osottautunut riittämättömäksi taroitukseensa ja sentähden ylitetty Smk:lla 2,850: 89.

Varahöyrykattilain hankkiminen sekä Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen korjaukset, joita tarkoituksia varten oli osotettu 12,600 markkaa, maksoivat Smk 13,242: 92, joten myönnetty määräraha ylitettiin Smk:lla 642: 92.

Raatihuoneen ja kaupunginkirjaston sisäisistä korjauksista, poliisilaitoksen käytettävänä Aleksanterinkadun taloissa n:oissa 22 ja 24, Pengerkadun 5:ssä ja Ratakadun 10:ssä olevissa huoneistoissa toimitetuista erinäisistä korjauksista, eteläisen ja pohjoisen palotornin ynnä paloasemain korjauksista, Marian sairaalan erinäisistä korjauksista sekä istutusten laittamisesta sairaalan vierelle, Makasiininrannan tavaravajain korjauksista sekä Katajanokan tavaravajain samanlaisista töistä oli kustakin kustannuksia vähemmän kuin oli laskettu, joten vastaavista määrärahoista kustakin säästyivät Smk 746: 85, 388: 37, 291: 31, 293: 59, 858: 62, 276: 07, 616: 52, 1,728: 50, 777: 65 ja 376: 13.

Kaupunginkirjaston tuulluutuksen parantamiseksi myönnetystä 4,800 markan määrärahasta käytettiin vuoden varrella ainoastaan Smk 204: 54 ja ylijäämä, Smk 4,595: 46, siirrettiin 1912 vuoden budjettiin. Tämä johtui siitä, että vuoden varrella nostettiin kysymys Rikhardinkadun varrella olevan kirjastotalon laajentamisesta ja uudestirakentamisesta, ja oli kaupungin yleisten töiden hallituksen päätöksen mukaan kysymys rakennuksen tuulluutusolojen parantamisesta ratkaistava siinä yhteydessä.

Erinäisistä Bengtsärin kasvatuslaitoksen korjaustöistä oli kustannuksia Smk 12,805: 78 määrärahan ollessa 8,000 markkaa. Vajaus,

Smk 4,805: 78, joka siirrettiin 1912 vuoden budjettiin, syntyi pääasiallisesti siitä, että työn jatkuessa yksissä neuvoin rahatoimikamarin ja kasvatuslautakunnan edustajain kanssa päätettiin työt teettää tuntuvasti laajemmassa mitassa kuin aikaisemmin oli ajateltu.

Seurahuoneen samanlaisista töistä oli laajain, ehdottomasti tarpeellisten katonkorjausten johdosta kustannuksia Smk 9,661: 07 lasketun määrän 7,000 markan sijasta, joten määräraha ylitettiin Smk:lla 2,661: 07. Vajaus siirrettiin ja merkittiin 1912 vuoden budjettiin.

Kaupungin talojen sähköjohtojen uudistukseen myönnetystä 10,500 markan arviomäärärahasta säästy, sittenkun eräät työt oli suoritettu, Smk 6,826: 18, joka summa siirrettiin vuoteen 1912 käytettäväksi samanlaisiin tarkoituksiin tarpeen mukaan.

Uuden työ- ja vaivaistalon, uuden kulkutautisairaalan, Hieta-niemen- ja Kristiinankadun varrella olevain kunnan työväenasuntojen työt sekä Vallilaan hankkeissa olevain työväenasuntojen ynnä Kallion kansakoulutalon valmistelutyöt suoritettiin erikoisten rakennustoimikuntain silmälläpidon alaisina.

Erinäiset Kallion uuden paloaseman valmistavat työt, piirustukset sekä osa rakennustarpeita y. m. on pantu kirjaan Smk:n 12,637: 39 arvoiseksi, jota vastoin määrärahan ylijäämä, Smk 137,362: 61 on siirretty 1912 vuoden budjettiin.

Vuoden varrella valmistunutta Hermannin uutta paloasemaa ryhdyttiin käyttämään tarkoitukseensa elokuun 1 päivästä. Tätä rakennusta varten myönnetty 25,000 markan määräraha riitti niiden kahden rakennuksen teettämiseen, mitkä asemalla on. Tässä yhteydessä kuitenkin oli tarpeellista teettää erinäisiä tasotustöitä, joita varten määräraha oli merkitty 1912 vuoden budjettiin. Osa viimeksi mainituista töistä täytyi kuitenkin teettää jo vuonna 1911, jotta asema täysin vastaisi tarkoitustaan. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 821: 07.

Korkeavuorenkadun talon n:o 39 oston 125,000 markasta sekä Sipooseen rakennettavaa kunnan uutta mielisairaalaa varten tarpeellisen maan oston Smk:sta 67,702: 30 toimitti rahatoimikamari.

Kallion uuden kaupunginkirjastotalon rakennustyöt aloitettiin vuoden varrella ja edistyivät niin, että rakennus saatiin katon alle ennen kylmän vuodenajan alkamista. Rakennusta varten myönnettyä 200,000 markan määrärahaa ei käytetty kokonaan, syystä ettei töitä suoritettu vuoden varrella loppuun. Vuoden säästö Smk 84,863: 05 siirrettiin sentähden 1912 vuoden budjettiin.

Tehtaankadun kansakoulun erinäisiä maalaustöitä varten osotetusta määrärahasta oli töiden valmistuttua säästynyt Smk 137: 50,

kun taas erinäisistä Marian sairaalan talli-, vaja- ja jääkellarirakennuksissa toimitetuista rakennustöistä, joita varten oli myönnetty 15,750 markkaa, oli menoja Smk 17,563: 72, pääasiallisesti sen johdosta että kahden laskujohdon louhintatöiden kustannukset nousivat yli lasketun määrän.

Vanhankaupungin uusi poliisivartiotupa otettiin käytäntöön vuoden viimeisenä kuukautena, vaikkeivät kaikki työt silloin vielä olleet loppuun suoritettut. Kun 1912 vuoden budjettiin oli merkitty määrärahoja eräitä tarpeellisia louhinta- ja tasotustöitä varten ja osa näistä niinkään oli jo vuonna 1911 suoritettu, siirrettiin vajuus, Smk 1,480: 52, vuoteen 1912.

Eläintarhan urheilukentän vierelle rakennettavaa pukeutumispalviljonkia varten myönnettyä 10,000 markan apurahaa ei käytetty vuoden varrella, syystä että yhtiötä puheena olevan rakennuksen teettämistä varten ei ollut saatu aikaan, niinkuin tätä menoerää rahasaäntöön merkittäessä oli edellytetty.

Ratakadun kansakoulun viereisten katujen ja jalkakäytävään kiveämistä sekä koulutalon maalaustöitä varten myönnetty määräraha ylitettiin Smk:lla 2,332: 39, pääasiallisesti sen johdosta että työt suoritettiin jonkin verran laajemmin kuin alkuaan oli edellytetty.

Siltavuorenrannan ja Katajanokan pohjoisrannan uusien käymäläin ynnä vuonna 1910 alotettujen, Bengtsärin kasvatustalokseen kuuluvan Södergårdin kivitalon muutosrakennustöistä oli kustannuksia likimittäin sama määrä kuin oli laskettu; ensinmainitun työn määrärahasta, 3,000 markasta, säästyivät Smk 25: 66, jälkimäinen määräraha, 15,000 markkaa, ylitettiin Smk:lla 621: 08.

Edellä mainittujen töiden lisäksi on kaupunginvaltuuston erinäisten määräysten johdosta teetetty seuraavat työt, nimittäin: Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen muutostyöt, määräraha 800 markkaa, kustannukset Smk 828: 62, vajuus Smk 28: 62; erinäiset köyhäinasianajajan huoneiston sisustustyöt, määräraha 700 markkaa, kustannukset 700 markkaa; kulkutautisten hevosten talli, määräraha 2,500 markkaa, kustannukset Smk 1,362: 20, säästö Smk 1,137: 80; sotaväen majoitus poliisimaneesiin, määräraha 13,500 markkaa, kustannukset 13,500 markkaa; Vilhon- ja Puutarhakadun varrella olevan kaupungin talon muutostyöt, määräraha 10,000 markkaa, kustannukset Smk 12,110: 84, vajuus Smk 2,110: 84; Hakasalmen huvilan sisäiset korjaustyöt, määräraha 1,500 markkaa, kustannukset Smk 3,917: 71, vajuus Smk 2,417: 71, siirretty 1912 vuoden samalaisten töiden määrärahaan; raatihuoneessa olevan asianajajan työ- ja odotushuoneen sisustus, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk 751: 19, vajuus Smk 251: 19; tullikamarin sisustustyöt, määräraha 500 markkaa, kustannukset Smk 318: 85, säästö Smk 181: 15.

Koleraparakkien muutosrakennustyöstä, jota varten oli myönnetty 23,000 markan arviomääräraha olematta asian ratkaisussa noudatetun suuren kiireen johdosta ehditty laatia tarkkaa kustannusarviota, oli kustannuksia Smk 9,742: 66 enemmän kuin määrärahaa oli osotettu. Tämä määrärahan ja kustannusten välinen suuri ero johtui osin edellä mainitusta asianlaidasta, osin myös siitä, että puheena olevia töitä täytyi jouduttaa, jotta ne ehtisivät valmistua terveydenhoitoviranomaisten määräämän ajan kuluessa. Terveydenhoitoviranomaisten toimesta lieneekin kaupunginvaltuustolle tai valmistusvaliokunnalle tehty ilmoitus, että arviomääräraha olisi osottautuva riittämättömäksi.

Huonerakennusosastoa varten vuokratun huoneiston korjauskustannuksiin oli osotettu 2,400 markkaa, josta määrärahasta säästy Smk 410: 16.

Paitsi edellä lueteltuja töitä varten on vuoden varrella laadittu suuri joukko piirustuksia ja suunnitelmia, joista mainittakoon: Hermannin uuden paloaseman, Vanhankaupungin uuden poliisivartiotuvan, Kallion uuden kansankirjastotalon pää-, työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Forsbyn työ- ja vaivaistalon rakennuksen D ja Bengtsårin Södergårdin kivitalon muutosrakennustyön muutetut piirustukset, kulkutautisairaalan rakennusten I, II, IV, V ja IX työ- ja yksityiskohtaiset piirustukset, Hakaniementorin uuden kauppahallin luonnospiirustukset, Eläintarhan vesisäiliön muutosrakennustyön, vesijohtolaitoksen uuden vesisäiliön, uuden työ- ja vaivaistalon portinvartijantuvan ja ruumiinavaushuoneen luonnospiirustukset sekä vihdoin Pitkäsillan, erinäisten vajain, käymäläin y. m. eräiden rakennustaiteellisten yksityiskohtain piirustukset.

Kaupunginasemakaava-arkkitehdin antama kertomus kaupunginasemakaavaosaston töistä vuonna 1911 oli seuraava:

Sittenkun Helsingin kaupunginasemakaava-toimikunta kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti oli 1910 vuoden päättyessä lakannut toimimasta ja toimikunnan tehtävät oli annettu kaupungin yleisten töiden hallituksen toimeksi, on kaupunginasemakaavaosaston johtaja välittömästi jatkanut niitä töitä, joita kaupunginasemakaava-toimikunta aikaisemmin oli valmistellut, mutta ei ehtinyt loppuun suorittaa.

Tärkeimpänä näistä töistä mainittakoon erään Meilansin osan sekä emäradan itäpuolella Kottbyn pysäkin luona sijaitsevain alueiden kaupungille kuuluvain osain kaupunginasemakaavain laatiminen, jotka molemmat asemakaavat vuoden varrella valmistuivat, annettiin hallituksen tarkastettaviksi ja saavuttivat sen hyväksymisen.

Kaupungin-
asemakaava-
osaston työt.

Paitsi näitä alueita varten laadittiin ehdotukset XV kaupunginosan ja erään XIV kaupunginosan alueen sekä eräiden Karjalankatua XII kaupunginosassa ympäröiväin korttelien kaupungin-
asemakaavain muutoksiksi. Ensiksi mainittu ehdotus, jonka hallitus hyväksyi kaupunginasemakaavaosaston laatimassa muodossa, aiheutti lääkintöviranomaisia tekemään anomuksen sen Espoonkadun osan poistamisesta, mikä nykyään voimassa olevassa asemakaavassa jää korttelien n:ojen 526 ja 527 väliin; jälkimäinen ehdotus, jota hallitus niinkään puolsi, laadittiin sen johdosta että rahatoimikamarissa oli nostettu kysymys pienehkön huvilakaupungin perustamisesta Eläintarhaan. Tätä huvilakaupunkia varten laati osasto rakennusjärjestyksenkin, jota paitsi ryhdyttiin laatimaan suureen mittakaavaan tehtävää erikoiskarttaa mainitusta kaupunginosasta asemakaavaan piirrettyine rakennusasemineen.

Hallituksen käskystä laati kaupunginasemakaavaosasto suunnitelman Kaisaniemen puiston järjestämiseksi, jonka suunnitelman hallitus vähäisin muutoksin hyväksyi.

Suuremmista töistä, jotka vuoden varrella pantiin alulle, mutta osin jäivät keskeneräisiksi, osin palautettiin osastoon uudestaan suunniteltaviksi, mainittakoon: ehdotus Eläintarhan uudesti järjestämiseksi sekä suuren, yhtäjaksoisen keskuspuiston suunnittelemissä Helsinkiin, ehdotus huvilakaupungin järjestämiseksi nykyiseen tehdaskortteliin n:o 178 VI kaupunginosaan, ehdotus laivaveistämötontin käyttämiseksi sekä Kaivopuiston ja Munkkisaaren välisen merenrannan järjestämiseksi ja kaunistamiseksi.

Sen ohessa suoritti kaupunginasemakaavaosasto moniaita sille kuuluvia pienempiä töitä, niinkuin karttoja kaupunginvaltuuston päättämää kaupunginasemakaavanmuutoksia varten, ehdotuksia Töölön kaupunginosan korttelien sisäisiksi rakennusrajoiksi sekä hallituksen kokouksissa kaupunginasemakaava-asioiden käsittelyä varten tarpeellisia piirustuksia, jota paitsi hallitukselle annettiin kirjallisia lausuntoja ja promemorioita kaikkien suurempain kaupunginasemakaava- ja puistosuunnitelmain yhteydessä, joita kaupunginasemakaavaosasto antoi hallituksen tarkastettaviksi.

Geodeettisen
osaston työt.

Kaupungingeodeetin laatimassa geodeettisen osaston vuonna 1911 suorittamain töiden luettelossa oli seuraavat määrät erilaatuisia toimituksia y. m.:

Tontinmittauksia	155
Tontinarvioimisia	109
Huvila- ja varastopaikkain y. m. maankatselmuksia	62

Kolmivuotiskatselmuksia	68
Käymäläkatselmuksia	2
Tarkastuskatselmuksia	90
Rajanpaalutuksia ja kivijalankatselmuksia	138
Mittauskirjan jäljennöksiä	10
Maatiluksien, varastopaikkain y. m. karttoja ..	12

Rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtajan vuodelta 1911 antama kertomus oli seuraavaa sisällystä:

Puhtaanapitolaitoksen menot vuonna 1911 ovat tuntuvasti ylittäneet rahasääntöön merkityt määrärahasummat katujen puhtaanapidon melko suuren laajenemisen johdosta VI, XIII ja XIV kaupunginosassa sekä viertoteillä ja teillä. Mainitut kaupunginosat on ennen lakaistu ainoastaan kerran tai kahdesti viikossa, mutta liikenteen lisääntymisen johdosta on ne nyttemmin lakaistu päivittäin. Ajoteiden hiekoitus hevosten liukastumisen estämiseksi on tässä kohden kovennettujen vaatimusten johdosta vuonna 1911 ulotettu uusiinkin katualoihin. Sama on laita katujen kastelunkin, jota viimekesäisen vähäisen sademäärän johdosta täytyi toimittaa miltei herkeämättä. Se seikka ettei lisämäärärahaa katujen puhtaanapitoa varten anottu, johtui osaksi siitä, että puhtaanapitolaitos oli laskenut saavansa tuloja katujen puhtaanapidosta VI kaupunginosassa, mutta kun sikäläisiä oloja ei saatu vuoden varrella järjestetyiksi, ei mainituista töistä kirjoitettu laskuja.

Puhtaanapito-
toiminta.

Puhtaanapidon kustannukset jakautuivat eri tilien kesken seuraavasti:

Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapitoon käytettiin vuoden varrella Smk 2,231: 49 määrärahan ollessa 5,000 markkaa.

Vartijain palkkauksesta oli kustannuksia Smk 11,658: 03 osotetun määrän 7,000 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui siitä, että kaatopaikoilla olevain vartijain palkkaus oli pantu maksettavaksi tältä eikä edelliseltä tililtä, joka sentähden osottaa säästöä Smk 2,768: 51.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapitoon oli osotettu 15,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 24,604: 43. Kaupungin yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapitomääräraha on nykyisten terveyshoidollisten vaatimusten johdosta aivan liian niukka, erittäinkin sittenkun näissä laitoksissa käytetystä vedestä nyttemmin on suoritettava vesijohtolaitokselle korvaus, jota varten ei ollut määrärahaa 1911 vuoden rahasäännössä.

Käymäläin ja mukavuuslaitosten korjauksia varten oli osotettu 2,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 1,877: 48.

Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 139,048: 52 lasketun määrän 115,000 markan sijasta. Tämän määrärahan riittämättömyys johtuu puhtaana pidettävään katualain suuresta lisääntymisestä sekä ajanmukaiselle puhtaanapidolle nyttemmin asetetuista suurista vaatimuksista. Tämän työn kustannukset jakautuivat seuraaviin eriin:

Työnjohto	Smk	6,000: —
Työkalut	„	5,019: 52
Lakaisu	„	57,508: 29
Rikkainkuljetus	„	33,348: 80
Lumenkuljetus	„	23,946: 85
Auraaminen	„	1,940: 40
Hiekoitus	„	11,284: 66
Yhteensä Smk		139,048: 52

Keskikaupungin katujen kastelusta oli kustannuksia Smk 23,576: 22 osotetun määrän 15,000 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui siitä, että nyttemmin kastellaan ei ainoastaan keskikaupungin vaan laidempanakin olevain kaupunginosain katuja ja että vuoden varrella satoi vähän.

Vedenkulutusta varten oli osotettu 14,500 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 21,055: 60. Tämän määrärahan ylitys johtui siitä, että rahasääntöön oli määräraha pantu ainoastaan arviolta eikä aikaisemman kokemuksen pohjalla.

Viertoteiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 51,360: 86 määrärahan ollessa 40,000 markkaa. Viertoteiden liikenteen lisääntymisen johdosta on osottautunut tarpeelliseksi muuttaa niiden puhtaanapitoa. Lähempänä kaupunkia sijaitsevat viertotiet lakaistaan nykyään kahdesti eikä vain kerran päivässä sekä loitompana sijaitsevat osat kerran päivässä eikä vain kahdesti viikossa. Määräraha on tästä syystä ylitetty, ja työkustannukset jakautuivat seuraavain erikoiseräin kesken:

Työnjohto	Smk	6,269: 69
Työkalut	„	1,601: 02
Lakaisu	„	26,096: 15
Rikkainkuljetus	„	8,638: —
Lumenkuljetus	„	5,886: 90
Auraaminen	„	419: 40
Hiekoitus	„	2,449: 70
Yhteensä Smk		51,360: 86

Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapitoon käytettiin 1,000 markan määrärahasta Smk 998: 77.

Teiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 22,632: 36 määrärahan ollessa 18,000 markkaa. Määräraha ylitettiin lisääntyneen liikenteen ja sen vaatiman tehokkaamman puhtaanapidon johdosta.

Venesatamain y. m. puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 1,628: 85. Määräraha oli 700 markkaa.

Jäiden puhtaanapidosta oli kustannuksia Smk 5,715: 52 määrärahan ollessa 1,500 markkaa. Kaatopaikoilla voimaan saatettujen kovennettujen määräysten johdosta olivat eräät yksityiset puhtaanapitäjät sekä venäläinen sotaväki ruvenneet käyttämään jäitä käväistysten kaatopaikkoina. Osin tästä syystä, osin sen johdosta että myrsky viime keväänä ajoi jäitä ja joukon ajelehtivaa tavaraa satamiin, on määräraha näin tuntuvasti ylitetty.

Miehistön ja ajomiesten palkkaukseen oli osotettu 125,000 markkaa, mutta kustannuksia oli Smk 144,466: 02. Kaksijakojärjestelmän käytäntöön ottamisen johdosta irtisanottiin syyskuussa talonomistajain kanssa tehdyt vanhat sopimukset, ja lukuisat talonomistajat, jotka eivät olleet vielä päättäneet sopimuksia uudistaa, halusivat tämän johdosta saostuskaivonsa tyhjennettäviksi. Osin tästä syystä ja osin kaksijakojärjestelmän käytäntöön ottamisen johdosta ylitettiin määräraha. Lisämäärärahaa ei anottu, syystä että nämä työt suoritettiin vasta marras- ja joulukuulla, johon aikaan uutta järjestelmää ruvettiin käyttämään.

10 hevosen rehuista oli kustannuksia Smk 9,985: 07 lasketun määrän 7,600 markan sijasta. Määrärahan ylitys johtui osin reuhintain kohoamisesta, osin siitä että influenssaan sairastuneille hevosille tarvittiin lääkkeitä ja hoitoa.

Erinäisiä kustannuksia desinfiomisaineista, työkaluista y. m. oli Smk 14,697: 96 määrärahan ollessa 7,800 markkaa. Lannankuljetukseen käytettyjen rautatievaunujen päällysrakenteen korjaus on helmikuun 3 päivänä 1911 tehdyn sopimuksen mukaan puhtaanapitolaitoksen kustannettava. Tämä seikka ja kun erikoista rahamäärää ei ollut tätä tarkoitusta varten osotettu, vaikutti osaltaan tuntuvasti määrärahan ylittämiseen.

Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiatin ja kansien korjauksesta oli kustannuksia Smk 15,804 määrärahan ollessa 12,080 markkaa. Vuonna 1911 on tältä tililtä kustannettu erinäisiä töitä yksityisten talonomistajain puolesta, mutta laskut mainituista töistä kirjoitettiin vasta vuonna 1912. Näistä töistä on kertynyt 3,162 markkaa.

Rautatierahteja maksettiin vuonna 1911 Smk 30,640: 50. Määrärahan 25,000 markan ylitys johtui siitä, että vaunullisen rahti kohosi Smk:sta 6: 60 Smk:aan 14: 40.

Yleinen käymälän puhtaanapito.

Kannellisten käymäläästiain, rikka-astiain ja ajoneuvojen ostoa, maksunosotuslomakkeiden y. m. hankintaa varten oli 43,000 markan määräraha, joka ylitettiin 704 markalla, sen johdosta että maksunosotuslomakkeet painettiin metallilevyille pahvin sijasta.

Kaupunginpuutarhurin antama kertomus puutarhaosaston töistä vuonna 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Säät y. m.

Toimintaa Helsingin kaupungin istutuksissa on vuonna 1911 harjoitettu likimain samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina.

Sää oli meidän oloihin nähden tavattoman lämmin ja kuiva. Sadetta tuli sängen säästeliäästi 5 jopa 6:kin viikon väliajoin, mistä johtui, että kaiken kasvullisuuden kastelua täytyi toimittaa erittäin runsaasti. Paitsi nurmia sekä istutettuja uusia puita ja pensaita täytyi kaduilla ja kävelypaikoilla olevia vanhempia lehtopuitakin kastella.

Alavammilla paikoilla, missä vesijohtovettä oli riittävästi saatavana, kehittyi istutusten kasvullisuus nopeasti ja rehevästi ja kukinta oli erittäin runsas, jota vastoin ylävämmillä paikoilla, niinkuin Ullanlinnanvuorilla, missä veden saanti oli niukempi, oli nurmien ja muunkin kasvullisuuden kehitys yleensä huonompi.

Kaupunginpuutarhassa toimitettavaa kasviviljelystä varten tuli lisäksi edellisenä vuonna muokattu yrttimäisten (monivuotisten) kasvien viljelykseen varattu vähäinen maa-alue. Näitä kasveja, joita on yhä yleisemmin ruvettu käyttämään uudenaikaisessa puutarha-arkkitehtuurissa, istutettiin vuoden varrella kaupunginpuutarhaan 13,535 tainta edelleen kehitettäväksi.

Kaupunginistutusten kukkaislaitteissa käytettyjä lehti- ja kukkasveja oli 40,063. Puita ja pensaita istutettiin 455.

Istutusten,
puutaimistojen
y. m. voimassa-
pito.

Kaupunginistutusten hoitoon osotetusta 99,140 markan määrärahasta käytettiin ainoastaan Smk 89,859: 93, joten siis säästyi Smk 9,280: 07. Tämä seikka johtunee siitä, ettei kaupunginpuutarhuri ollut selvillä määrärahan kulumisesta. N. s. kuukausitauluja puutarhaosastojen menoista ei voitu rakennuskonttorista saada muuta kuin ajoittain noin 2—3 kuukauden väliajoin, ja kunnossapitomäärärahan ylityksen välttämiseksi supistettiin töitä sentähden vuoden loppupuoliskolla enemmän kuin tarve olisi vaatinut.

Mainitun epäkohdan poistamiseksi on puutarhaosasto nyttemmin ottanut käytäntöön omat kirjat, joihin menot merkitään. Tämän johdosta voi kaupunginpuutarhuri milloin tahansa saada selville eri tilien aseman.

Kaupungin eri istutusten, puutaimistojen y. m. kunnossapitokustannukset vuonna 1911 näkyvät seuraavasta taulusta:

Ainespiha	Smk	636: 92
Aleksanteri II:n patsas	”	516: 28
Ateneum	”	286: —
Elisabetinpuistikko	”	456: 17
Eläintarha	”	4,917: 17
Erottajanpuistikko	”	553: 22
Esplanadit	”	13,699: 91
Fredrikintori	”	84: 52
Hakasalmi ja Hesperia	”	1,276: 70
Haudat	”	274: 60
Kaisaniemi	”	2,227: 39
Kaivopuisto	”	15,097: 88
Kapteenikadunpuistikko	”	374: 31
Kasvisuojat	”	15,293: 55
Katajanokanpuistikot	”	2,013: 76
Kaupunginpuutarha	”	2,773: 21
Kirurgisen sairaalan istutukset	”	867: 04
Konstantininkadun puistikko	”	84: 76
Koulutori	”	1,027: 98
Lapinlahdenpuistikko	”	387: 28
Lönnotinpuistikko	”	436: 19
Marian sairaalan istutukset	”	746: 81
Punanotko	”	959: 96
Puutaimistot	”	4,854: 16
Ritarihuoneenpuistikko	”	637: 08
Sohvat	”	21: —
Suomen pankin puistikko	”	308: 96
Säätytalonpuistikko	”	1,312: 16
Talli	”	206: 50
Teknillisen korkeakoulun puistikko ..	”	460: 79
Tokantori	”	89: 60
Ullanlinnanvuoret	”	10,574: 83
Vanha kirkko	”	2,188: 15
Sekalaista	”	4,215: 09
Yhteensä	Smk	89,859: 93

Eläintarhan urheilukentälle asetettiin järjestysmies, joka aloitti virantoimituksensa kesäkuun alussa ja jatkoi sitä syyskuun loppuun. Määrärahasta, 600 markasta, käytettiin 575 markkaa.

Eläintarhan urheilukentän kunnossapidosta oli kustannuksia Smk 1,007: 57 määrärahan ollessa 1,000 markkaa.

Järjestysmiehen
asettaminen.

Eläintarhan
urheilukenttä.

- Punanotkon leikkikenttä. Punanotkon leikkikentän kunnossapitoa varten oli 500 markan määräraha, joka ylitettiin Smk:lla 65: 09.
- Käymäläin puhtaanapito. Kahden Eläintarhassa olevan käymälän puhtaanapidosta oli kustannuksia ainoastaan Smk 239: 86 määrärahan ollessa 500 markkaa.
- Asuinrakennusten polttoaineet. Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita, lämmitystä, valaistusta ja siivoamista varten oli osotettu 1,152, 360 ja 150 markan määrärahat, joista kustakin käytettiin Smk 1,107: 69, 358: 68 ja 168: 02 eli yhteensä Smk 1,634: 39.
- Talvipuutarha. Talvipuutarhan kunnossapitoa ja koristelua varten oli osotettu 6,000 markkaa. Tämä määräraha ylitettiin Smk:lla 532: 36, joka summa tarvittiin talvella epäkuntoon joutuneen lämpöjohdon korjaukseen sekä kahden vedenpitävän venttiilin hankkimiseen.
- Tallipalvelijaston palkkausta, kaupunginpuutarhan tallin rehuja y. m. menoja varten oli Smk:n 6,029: 70 määräraha, josta käytettiin Smk 5,887: 70.
- Kasvisuojain korjaus. Tehtaankadun ja kaupunginpuutarhan vanhempain kasvisuojain korjauksista oli kustannuksia 1,831 markkaa määrärahan ollessa 2,000 markkaa.
- Tien kunnossapito. Alppilasta etelään korkeimmalle näköalapaikalle vievälle tielle ajettiin 208 kuormaa hiekkaa, jota paitsi toimitettiin tavalliset tien korjaustyöt. Tarkoitukseen osotetusta määrärahasta, 1,500 markasta, käytettiin Smk 1,436: 95.
- Nurmien ja kävelyteiden uudistus. Katajanokan puistikossa Rahapajankadun eteläpuolella samoin kuin Ritarihuoneen puistikossakin ovat nurmet ja kävelytiet uudistettiin. Vanhan kirkon puistikossa tasotettiin viistoon puistikon halki johtavat tiet, jotka talvisaikaisen hiekoituksen johdosta olivat käyneet liian korkeiksi. Näistä töistä oli kustannuksia Smk 4,476: 42 määrärahan ollessa 4,500 markkaa.
- Aitausten kunnossapito. Paitsi tavallista kunnossapitotyötä ja talviaitain poistamista toimitettiin 4,285 aitauskepin maalaus ja aidattiin Simonkadun viereinen avonainen paikka sekä ostettiin 800 rautaista aitauskeppiä. Kustannuksia oli kaikkiaan Smk 2,729: 29 määrärahan ollessa 3,500 markkaa.
- Mullanvalmistus kaupungin-istutuksia varten. Eläintarhassa olevat vanhemmat multavarastot muokattiin ja uusia tehtiin Mäntymäen luoteispuolelle. Määrärahasta, 3,500 markasta, käytettiin Smk 3,446: 67.
- Hyötylavoihin ostettiin lantaa 557 markalla. Tarkoitusta varten oli 650 markan määräraha.
- Kaupungin vesilinnut. Kaupungin vesilintujen hoitoa varten osotettu 1,000 markan määräraha ylitettiin Smk:lla 270: 68, syystä että lintujen lukumäärä kesäkuukausina oli ollut entistä jonkin verran suurempi.
- Leposohvat. Leposohvain korjauksesta oli kustannuksia Smk 2,265: 50 lasketun määrän 2,200 markan sijasta.

Työkalujen ostoa ja korjausta varten oleva 2,500 markan määrärahaa ylitettiin Smk:lla 418: 48, sen johdosta että puutarhatyökaluja tarvittiin enemmän kuin oli voitu arvata.

Työkalut.

Henrikinesplanadin puiden suojusristikkojen hankkimiseen käytettiin rahasääntöön pantu määräraha.

Suojusristikkojen hankkiminen.

Kustannuksia istutusten kasteluun, rakennuksiin ja kasvisuojain suihkukaivoihin y. m. käytetystä vedestä, jotka vesijohtokonttori oli likimääräisesti laskenut 12,000 markaksi, oli kesäkuukausina vallinneen tavattoman kuivan ja lämpimän sään johdosta Smk 15,215: 94.

Vedenkulutus-kustannukset.

Eläintarhassa teetettiin budjetissa hyväksytyt tiet enimmältä osalta rakennuskonttorin insinööriosaston toimesta. Raivaustyöt, jotka puutarhaosasto teetti, täytyi, sen johdosta että ensiksi mainitut työt näyttivät käyvän kalliimmiksi kuin oli laskettu, rajoittaa kasvullisuuden siistimiseen uusien teiden lähivierillä. Samasta syystä ei voitu toimittaa kasvullisuuden raivausta Hakasalmen puistossa.

Teiden teettämisen Eläintarhaan.

Mainituista töistä oli kuitenkin kustannuksia jonkin verran enemmän kuin vuosirahansäännössä oli laskettu, ja johtui tämä siitä, että alotetut työt täytyi saattaa loppuun, jotta uusia teitä voitaisiin käyttää liikenteeseen. Määräraha oli 25,000 markkaa ja se ylitettiin Smk:lla 2,339: 42.

Kaupungin kasvikoelmain ja puutarhahoidon uusia kasvivojoja tai säännöllistä voimassapitoa varten välittömästi tarpeellisia rakennuksia varten oli osotettu 25,000 markkaa. Tästä summasta käytettiin Smk 2,905: 60 uuden lämpöjohtokattilan ostoon sekä väliaikaisen kattilahuoneen sisustamiseksi erääseen kaupunginpuutarhan vanhemmista kasvisuojista. Ostettu kattila tulee myöhemmin käytettäväksi kaupunginpuutarhaan vastedes rakennettavissa kasvisuojissa. Määrärahan järeillä oleva osa varattiin vuonna 1912 teettäviä kasvisuojia varten.

Kasvivajain kunnossapito.

Käymälän teettämiseksi Eläintarhaan oli osotettu 2,500 markkaa, mutta summasta käytettiin ainoastaan Smk 1,201: 49.

Käymälän teettäminen.

Vesipostin laittamisesta Eläintarhaan oli kustannuksia Smk 454: 35 lasketun määrän 750 markan sijasta.

Vesipostin laittaminen.

Savilan puutaimiston kuntoonpanotyöt käsittivät pääasiallisimmin tien teettämisen välittömästi yhtyväksi kaupunginpuutarhaan päin kulkevaan tiehen. Teettämällä tämä tie on aikaansaatu mukava yhdysväylä kaupunginpuutarhan ja Savilan välille. Paitsi näitä töitä kaivettiin maata puutaimiston alueelle teettävään teiden paikalta sekä luotiin maavalli puutaimiston länsirajalle, mihin istutettiin kuusiaita. Määrärahasta, 2,500 markasta, käytettiin Smk 2,102: 79.

Savilan puutaimiston kuntoonpano.

Kaisaniemeen laitettiin kaksi tenniskenttää, jotka voidaan luoda

Tenniskenttää laittaminen.

vuttaa käytettäväksi keväällä 1912. Määräraha, 6,600 markasta, käytettiin Smk 5,559: 29 ja loput varattiin teräslankaverkon hankkimiseksi kenttään ympärille.

Tokantorin
järjestely.

Tokantorin järjestely saatettiin vuoden varrella loppuun ja sikäläiset istutustyöt aloitetaan keväällä 1912. Torin tasotukseen tarvittavista tarveaineista oli kustannuksia hiukan enemmän kuin oli laskettu. Määräraha oli 4,000 markkaa ja se ylitettiin Smk:lla 376: 25.

Punanotkon
istutus- ja
tasotustöiden
jatkaminen.

Punanotkon tasotus- ja istutustöiden jatkamista varten oli budjetissa osotettu 10,000 markkaa. Tästä summasta käytettiin Smk 8,774: 73 erinäisten tarveaineiden kuljetukseen sekä lähinnä leikkikenttää olevain alain tasotukseen ja kylvöön. Sitä paitsi tasotettiin kävelyteitä Merimiehenkadun jatkoksen molemmin puolin sekä poistettiin tileistä 865 kuormaa eräästä notkossa olevasta multa-varastosta. Jäljellä oleva määräraha, Smk 1,225: 27, varattiin seuraavan vuoden töitä varten.

Kaivopuiston
tasotustyöt.

Kaivopuistossa tasotettiin huvilapalstain n:ojen 7 ja 8 välillä Itäisen ja Ison Lehtotien välisenä suoranaisena yhdysväylänä oleva tie. Puiston lounaisosassa viitoitettiin vanhaa varustusta kohti kulkeva uusi tie, joka päällystettiin 60 sm. paksulla kivikerroksella; alastomille kallioille ajettiin 1,101 kuormaa multaa vastaisen kasvullisuuden alustaksi. Näitä töitä varten olevasta 5,000 markan määrärahastä käytettiin Smk 4,637: 77.

Kelkkaratain
laittaminen.

Kaisaniemeen laitettiin tavanmukaiset 4 kelkkarataa, jotka luovutettiin yleisölle helmikuun 13 päivänä ja suljettiin suojaisen sään johdosta maaliskuun 4 päivänä. Määrärahaa oli 1,600 markkaa, kustannuksia Smk 1,385: 06.

Ajotien teettämiseksi rautatielinjan länsipuolitse Fredriksperiin oli pantu määräraha puutarhaosaston vuosirahansääntöön, mutta työn teetti rakennuskonttorin insinööriostas.

Sekalaiset työt.

Sitä vastoin teetti puutarhaosasto seuraavat vuosirahansääntöön merkitsemättömät työt, nimittäin: Marian sairaalan uutisrakennusten viereisten avonaisten paikkain tasotuksen ja osittaisen istutuksen, kunnan työväenasuntojen viereiset tasotus- ja istutustyöt, 5 jalavan istuttamisen Toukolan kansakoulun vierelle sekä 9 lehmuksen istuttamisen Annankadun kansakoulun vierelle.

Eläintarhan
kansakoulu-
puutarha.

Eläintarhan kansakoulupuutarhaan ajettiin käytävään tasottamiseksi 1,374 kuormaa hiekkatäytettä, joka työ pantiin kaupungin kansakoulujohtokunnan maksettavaksi.

Kirurgisen sairaalan edustalla olevat, aikaisemmin kiveyksellä päällystetyt pihamaat peitettiin hiekalla. Työn kustansi yleisten töiden lihallitus.

Helsingin kaupungin metsäin hoitoa varten asetetun metsänhoitajan kertomus vuodelta 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Edellisenä vuonna aloitettu tukkipuiden lukeminen suoritettiin loppuun osassa Greijuksen metsää sekä Malmin ja Dalin huvilaluodeilla, jolloin luettiin kaikkiaan 3,704 mäntyä, 1,240 kuusta ja 1 koivu, jotka 18 englannin jalan korkeudella olivat vähintään 6 englannin tuumaa läpimitaten.

Tukkipuiden lukeminen.

Tukkipuiden kaato Greijuksen metsäalueella saatettiin niinkään vuoden varrella loppuun, ja maksettiin kaatamisesta, ajosta y. m. Smk 4,532: 58. Tällöin saatiin parruja, rakennushirsiä, piiruja, ratapölkkyjä, pollareja ja halkoja, mitkä kaikki on käytetty kaupungin tarpeisiin.

Tukkipuiden kaato.

Apuharvennusta toimitettiin vuoden varrella Forsbyn, Gumtähden, Kottbyn ja Åggelbyn kartanon metsissä, jolloin saatiin 146 m³ koivutukkeja, 38.5 pituusmetriä hirsiiä ja 121 metristä syltä halkoja, jotka on toimitettu osin Oulunkylän lastenkotiin sekä työ- ja vaivastaloon, osin kaupungin tarpeisiin ja metsänvartijain asuntoihin.

Apuharvennus.

Metsänperkausta on vähänlaisessa määrässä toimitettu, koska saatua puutavaraa vain vähäiseltä osalta käy hakkaaminen haloiksi. Peitehirsien sijasta kallionlouhinnassa käytettäväksi on kertomusvuonnakin valmistettu rautalangalla sidottuja risukimppuja.

Metsänperkaus.

Metsäpaloja tai niiden alkuja syntyi vuoden varrella 13 kertaa eri paikoilla Meilansin, Greijuksen ja Forsbyn mailla, jolloin tulelle alttiiksi joutui kaikkiaan 2.25 hehtaaria maata, tulen kuitenkin aikaansaamatta mainittavaa vahinkoa kasvavalle metsälle, vaan kävi se enimmäkseen kulovalkeana aukeilla paikoilla. Sammutustyössä oli kaupungin palokunta apuna 4 ja Bölen palokunta 3 kertaa.

Metsäpalot.

Vahingonteko on tuntuvasti vähentynyt, sittenkun entisten lisäksi 16 kieltotaulua oli sijoitettu sopiviin paikkoihin teiden varille ja metsän rinteisiin sekä puhelimet hankittu metsänvartijain asuntoihin.

Vahingonteko.

Samasta syystä, mikä edellisessä vuosikertomuksessa mainittiin, on ylimääräistä vartiomiestistöä palkattu juhannus- ja joulupyhän edellisiksi päiviksi, ja oli tästä kertomusvuonna kustannuksia Smk 497: 07.

Ylimääräinen vartioiminen.

Katsaus metsänhoidosta y. m. olleisiin työkustannuksiin.

Menot ja tulot

Menoja.

Tukkien kaato, kuljetus y. m.	Smk	4,532: 58
Apuharvennus, kuljetus y. m.	„	1,954: 92
Metsänperkaus y. m.	„	165: 13

Ilmoitustaulujen asettaminen	Smk	30: 65
Ylimääräinen vartioiminen	”	497: 07
Metsäpalojen sammutus ja silmälläpito	”	294: 19
Tukkien lukeminen ja maalaus	”	46: 20
	Smk	<u>7,520: 74</u>

Tuloja.

Saatujen metsätuotteiden y. m. arvo	Smk	16,682: 52
Säästö vuodelta 1911 oli siis	”	9,161: 78

XI. Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kertomus vuodelta 1911 oli seuraavansisältöinen:

Lokakuun 11 p:nä 1910 päätti kaupunginvaltuusto, että Helsingin kaupungin teknillisiä laitoksia, vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitosta varten oli asetettava yhteinen hallitus, johon kuuluisi kaksi kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi valitsemaa jäsentä ja yhtä monta varajäsentä, yksi rahatoimikamarin vuodeksi määräämä jäsen ja varajäsen sekä, itseoikeutettuina jäseninä teknillisten laitosten toimitusjohtajat ja heidän assistenttinsa varajäseninä.

Hallitukseen valitsivat sittemmin: kaupunginvaltuusto kauppaneuvos Hj. Schildtin ja filosofianmaisteri A. E. Alfthanin jäseniksi, samalla määräten puheenjohtajan toimeen kauppaneuvos Schildtin, sekä insinööri Fredr. Rosbergin ja pankinjohtaja H. Hertzbergin varajäseniksi ja rahatoimikamari protokollasihteeri Björn Wasastjernan jäseneksi ja tehtailija A. A. Nymanin varajäseneksi, jota paitsi teknillisten laitosten toimitusjohtajat insinöörit Albin Skog, vapaaherra E. Cedercreutz ja B. Wuolle, kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen mukaisesti tulivat itseoikeutettuina jäseninä hallitukseen, varamiehinään insinöörit John Lillja, A. Häggblom ja L. Åberg.

Siten asetettu hallitus ryhtyi toimeensa vuoden 1911 alussa, ja on se vuoden kuluessa, tavallisesti kerran viikossa kokoontuen, mutta tarpeen vaatiessa useamminkin, käsitellyt joukon asioita, jotka ovat koskeneet joko hallitusta semmoisenaan tai teknillisten laitosten hoitoa ja käyttöä. Hallituksen käsittelemät tärkeämmät asiat ovat aiheuttaneet lausuntoja tai esityksiä kaupunginvaltuustolle, joista tässä mainittakoon seuraavat:

a) *Hallitus:*

helmikuun 8 p:nä ehdotus hallituksen ohje- ja vuosirahansäännöiksi;

lokakuun 28 p:nä ehdotus teknillisten laitosten toimitusjohtajain johtosäännöksi;

joulukuun 13 p:nä ehdotus hallituksen mainitun ohjesääntöehdotuksen muuttamisesta hallituksen kokoonpanoa koskevissa kohdissa;

b) *Vesijohtolaitos:*

tammikuun 25 p:nä myöhästyneestä vedenkulutusmaksusta määrätyn korotuksen poistamisesta;

toukokuun 13 p:nä vesijohtoveden puhdistamisesta;

toukokuun 17 p:nä vesijohtolaitoksen kaupungille suoritettavan pääomavelan laskemisesta;

lokakuun 13 p:nä laitoksen Vanhassakaupungissa olevaa turbiinia varten tarvittavasta määrärahasta;

lokakuun 20 p:nä vedenkulutusmaksuista myönnettyjen alenusten korvaamisesta laitokselle;

lokakuun 20 p:nä laitoksessa toimeenpantavista laajennuksista, ja näitä varten tarvittavien määrärahojen myöntämisestä;

c) *Kaasulaitos:*

toukokuun 3 p:nä vanhan kaasulaitoksen tontin ja sillä olevain rakennusten luovuttamisesta kaupungin huostaan sekä tämän kiinteistön arvon poistamisesta laitoksen tilikirjoista;

d) *Sähkölaitos:*

helmikuun 1 p:nä koron laskemisesta Kasarmintorin varrella olevan aseman kirjanpitoarvolle rakennusajalla;

maaliskuun 1 p:nä sähkövoiman johtamisesta Brändön ja Oulunkylän huvila-alueille;

maaliskuun 1 p:nä 283,000 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä vuodeksi 1911 erikoisehdotuksen mukaan käytettäväksi;

toukokuun 3 p:nä osakeyhtiö Gottfr. Strömbergin anomuksesta, että yhtiölle myönnettäisiin pitennetty toimilupa sähköliikkeen harjoittamiseen tai korvaus sen lakkauttamisesta;

toukokuun 3 p:nä piirustukset ja kustannusarviot laitoksen ala-asemia varten Kallion ja Töölön kaupunginosissa;

toukokuun 24 p:nä kiireellisiä kaapelitöitä varten tarvittavien määrärahojen myöntämisestä;

syyskuun 21 p:nä anomus, että laitokselle myönnettäisiin korvaus kaupungin eri taloissa ilmaiseksi tehdyistä yhdistämistöistä;

lokakuun 20 p:nä laitoksessa toimeenpantavista laajennuksista ja näihin tarvittavien rahavarojen myöntämisestä.

XII. Vesijohtolaitos.

Helsingin kaupungin vesijohtolaitoksen toimitusjohtajan antama kertomus vesijohtolaitoksen toiminnasta vuonna 1911 ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Hallinto, käyttö, vedenkulutus y. m.

Vesijohtolaitoksen hallintoa, joka aina vuoden 1910 loppuun on ollut rahatoimikamarin valvonnan alaisena, on tämän vuoden alusta johtanut äsken muodostettu Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallitus. Vesijohtolaitoksen hallinto.

Laitoksen hoidossa on sitä paitsi tapahtunut se muutos, että laitoksella nykyään on itsenäinen kirjanpito ja oma kassa, ja hoitaa tätä osastoa kamreeri.

Kemiallinen vedenpuhdistaminen on tänä vuonna sujunut aivan normaalisesti ja saavutetut tulokset ovat vielä entistä paremmat. Kemiallinen vedenpuhdistus.

Alla oleva taulu näyttää bakteripesäkkeiden lukumäärän sm³:ssä joki- ja vesijohtovettä sekä puhdistustehon vuosina 1904—11:

V u o s i.	Bakteripesäkkeitä sm ³ :ssä.						Puhdistusteho, %.
	Jokivesi.			Vesijohtovesi.			
	Keski- määrä.	Suurin määrä.	Pienin määrä.	Keski- määrä.	Suurin määrä.	Pienin määrä.	
1904.....	5,719	80,000	117	448	9,300	15	92.2
1905.....	7,814	60,000	93	426	3,060	13	94.5
1906.....	6,364	115,000	72	524	7,700	25	91.8
1907.....	5,465	88,000	223	307	8,150	13	94.4
1908.....	6,933	120,000	107	603	16,700	13	91.3
1909.....	11,190	181,200	220	545	27,400	4	95.13
1910.....	4,841	91,100	96	70	1,000	0	98.55
1911.....	4,303	93,000	64	59	1,448	0	98.63

¹⁾ Eräät kertomuksen oheisista taulukkotiedoista ovat osaksi julaistut Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1911.

Bakteriologinen keskipuhdistusteho on siis vuonna 1911 ollut 98.63 %.

Yksityiskohtaiset, joka vuorokautta koskevat tiedot saostamisesta, selkeytymisestä ja suodattamisesta ovat jälempänä olevassa kemistin kertomuksessa ¹⁾.

Vesijohtovesi on ollut vain hiukan kovempaa kuin ennen kemiallisen puhdistustavan käytäntöön ottamista, mutta kattilakiveä muodostavien aineiden määrää on koetettu vieläkin vähentää. Hallitus on myöskin tehnyt esityksen kaupunginvaltuustolle vesijohtoveden kovuuden määräämisestä noin 2°:ksi, mutta mitään päätöstä ei tässä suhteessa vielä ole tehty.

Vedensaanti.

Vedensaanti Vantaanjoesta on vuonna 1911 ollut hyvin vaihteleva, mutta sitä on suurimpana osana vuotta järjestelty sekä vanhojen turbiinipumppujen avulla että myöskin uudella 300 hv. turbiinilla, joka teki ensimmäisen kierroksensa helmikuun 12 päivänä.

Vantaanjoen
vedenkorkeus.

Vantaanjoen vedenkorkeus vuonna 1911 padon kynnykseen verrattuna näkyy seuraavasta taulukosta:

K u u k a u s i.	Keski- korkeus, m.	Korkein, m.	Matalin, m.
Tammikuu	+ 0.240	+ 0.45	+ 0.09
Helmikuu	+ 0.047	+ 0.21	— 0.15
Maaliskuu	— 0.022	+ 0.13	— 0.18
Huhtikuu	+ 0.550	+ 1.65	— 0.18
Toukokuu	+ 0.330	+ 0.99	— 0.02
Kesäkuu	— 0.033	+ 0.04	— 0.12
Heinäkuu	— 0.030	+ 0.02	— 0.18
Elokuu	— 0.026	+ 0.03	— 0.11
Syyskuu	— 0.030	+ 0.11	— 0.12
Lokakuu	+ 0.070	+ 0.53	— 0.14
Marraskuu	+ 0.532	+ 0.92	+ 0.22
Joulukuu	+ 0.204	+ 0.48	+ 0.10
Koko vuonna	+ 0.152	+ 1.65	— 0.18

Jäänlähtö joessa alkoi huhtikuun 21 päivänä veden korkeuden ollessa + 1.2 metriä ja huhtikuun 24 päivänä nousi vesi 1.65 m. padon kynnyksen yli, eli siis korkeammalle kuin koskaan ennen vuonna 1904 tapahtuneen itäisen jokihaaran perkaamisen jälkeen.

Vedenkulutus.

Vedenkulutus on tänä vuonna ollut 4,501,509 m³ vastaten 4,255,940 m³ viime vuonna, joten lisäys on 5.77 %, samalla kun kirkonkirjoihin merkitty keskiväkiluku on lisääntynyt 4.13 %:lla.

¹⁾ Ks. siv. 384 ja seur.

Tänä vuonna on ensi kertaa kaikilla kuluttajilla ollut mittari ja oli niiden osottama vesimäärä 3,543,949 m³ eli 78.7 % koko pumputusta vedestä.

Jällellä oleva vesimäärä 21.3 % ei kuitenkaan ole voinut kulua putkiverkon huuhteluun, vesisäiliön puhdistukseen, tulipalojen sammutukseen ja putkiverkon vuotoihin, vaan on siitä melkoisen määrän täytynyt tulla kuluttajien hyväksi kulutuksena, jota mittarit eivät osota. Itse asiassa on siis vielä paljon tehtävää mittarien tarkastuksen ja tarkistuksen saattamiseksi täysin tyydyttävälle kannalle. Joukko vanhempimallisia mittareita täytyykin jättää pois käytännöstä, koska ne eivät ole tarpeeksi herkkiä.

Seuraava taulukko näyttää keskikulutuksen vuorokaudessa henkeä kohti y. m. eri vuosina:

V u o s i.	Maksavia kuluttajia.	Keskikulutus vuorokaudessa, m ³ .	Keskikulutus henkeä kohti vuorokaudessa, litraa.			Korkein kulutus henkeä kohti vuorokaudessa, litraa.
			Yksityisten tarpeisiin.	Yleisiin tarpeisiin.	Yhteensä.	
1895	1,173	4,051	32	24	56	96
1900	1,286	5,515	39	21	60	83
1905	1,452	7,110	43	19	62	87
1910	1,670	11,660	54	27	81	101
1911	1,743	12,333	57	25	82	112

Myönnettyjä määrärahoja ei yleensä ole ylitetty, vaan on päinvastoin jäänyt säästöjä, usein suuriakin summia. Niinpä on säästö pumppulaitoksen käyttökustannuksista yli 15,000 markkaa, mikä johtuu käyttövoiman halpenemisesta sen jälkeen kun uusi 300 hv. vedellä käypä turbiinigeneraattori on pantu käyntiin. Suodattimia ja selkeytymisaltaita varten myönnetystä määrärahasta on myöskin jäänyt säästöä yhteensä yli 26,000 markkaa, ja täytyy tämän katsoa johtuneen kemiallisen puhdistustavan käytössä saavutetusta kokemuksesta. Sitä vastoin ovat korjaus- ja hoitokustannukset nousseet noin 20,000 markkaa yli myönnetyn määrärahan. Syynä tähän ei ole ollut ainoastaan Vanhassakaupungissa olevien koneiden ja pumpujen hoitokustannusten lisääntyminen, vaan on se johtunut myöskin tänä vuonna toimitetuista vanhan turbiinikuurnan suurista korjauksista, sekä rakennusten laudoittamisesta ja maalaamisesta, kuin myöskin Vanhankaupungin alueen tasottamisesta.

Veden myynnistä ja mittarien vuokrista kertyneet tulot nousivat noin 51,000 markkaa yli lasketun summan, johon summaan sisältyy kaupungin oma kulutus Smk 27,152: 05. Yksityisille tehosteistä asettamistöistä saatu voitto nousee Smk 19,505: 84 yli lasketun

summan, Smk 20,000: —, ja säästö, joka menoarviossa on otettu Smk:si 554,875: —, on Smk 646,650: 46, eli Smk 91,775: 46 laskettua summaa suurempi.

Menot hallinnosta, käytöstä ja kunnossapidosta.

Hallituksen palkkion ja vesijohtokonttorin aiheuttamat menot jakautuivat vuonna 1911 seuraaviin eriin:

Vesijohtokonttori.

Hallituksen palkkio	Smk	4,333: 33
Palkkoja ja palkkioita	„	28,049: 98
Konttori- ja piirustusapulaiset	„	9,115: —
Konttorihuoneiston vuokra, lämpö, valo ja siivoaminen	„	7,367: 16
Sekalaisia menoja	„	7,670: 83
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>56,536: 30</u>

Laboratorista on vuonna 1911 ollut seuraavat menot:

Laboratori.

Kahden kemistin palkat	Smk	9,600: —
Vahtimestarin palkka, menoja heksanöljystä, tarveaineista y. m.	„	3,539: 33
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>13,139: 33</u>

Vuoden kuluessa kaupunkiin pumputtu vesimäärä oli 4,501,509 m³.

Vedennosto.

Seuraava taulukko näyttää kuukausittain pumpputun vesimäärän sekä myöskin sen jakautumisen eri pumppulaitosten kesken:

Kuukausi.	Turbiini-pumppulaitos.		Höyry-pumppulaitos.		Keskipakois-pumput.		Yhteensä m ³ .	Vedennosto vuoro-kaudessa.		
	Tuntia.	m ³ .	Tuntia.	m ³ .	Tuntia.	m ³ .		Keski-määrin, m ³ .	Enin-tään, m ³ .	Vähin-tään, m ³ .
Tammikuu ..	1,442	283,309	—	—	247	77,017	360,326	11,623	14,709	7,914
Helmikuu ..	1,290	252,220	—	—	258	81,518	333,738	11,919	14,398	7,491
Maaliskuu ..	1,413	274,309	—	—	229	69,212	343,521	11,081	12,224	7,186
Huhtikuu ..	1,314	248,925	—	—	285	87,681	336,606	11,220	13,310	7,228
Toukokuu ..	1,437	268,274	1	170	416	134,790	403,234	13,008	16,897	7,704
Kesäkuu ..	1,394	261,970	—	—	410	128,029	389,999	13,000	16,010	7,332
Heinäkuu ..	1,233	230,633	—	—	476	141,269	371,902	11,997	14,542	6,816
Elokuu	731	140,922	495	118,175	521	146,047	405,144	13,069	16,374	7,771
Syyskuu ..	987	187,577	171	40,554	546	163,577	391,708	13,057	14,481	7,825
Lokakuu ..	1,408	265,393	—	—	368	119,822	385,215	12,426	13,935	7,672
Marraskuu ..	1,380	258,175	—	—	412	134,492	392,667	13,089	16,782	8,377
Joulukuu ..	1,400	262,337	—	—	387	125,112	387,449	12,498	14,818	7,571
Koko vuonna	15,429	2,934,044	667	158,899	4,555	1,408,566	4,501,509	12,333	16,897	6,816

Vanhin turbiinipumppulaitos on siis nostanut vettä 2,934,044 m³, eli 65.2 % koko vesimäärästä, höyrypumppu 158,899 m³, eli 3.5 % ja uudet keskipakoispumput 1,408,566 m³, eli 31.3 %.

Menot vedennostosta olivat seuraavat:

a) *Turbiinipumppulaitos.*

Osuus ylikoneenhoitajan palkasta	Smk	500: —
Koneenhoitajat ja apulaiset	”	4,888: 88
Muut käyttö- ja hoitokustannukset	”	2,275: 35
Pumppujen korjaus ja kunnossapito.....	”	5,481: 70
Vesikuurnan ” ” ”	”	5,142: 57
	Yhteensä Smk	18,288: 50

Kun turbiinipumpuilla on kaupunkiin pumputtu 2,934,044 m³ vettä, niin on jokainen m³ maksanut 0.62 penniä.

b) *Höyrypumppulaitos.*

Osuus ylikoneenhoitajan palkasta	Smk	500: —
Koneenhoitajat ja apulaiset	”	1,200: —
Lämmittäjät ja apurit, päivätöitä	”	791: 85
Hiiliä höyrykattiloiden lämmittämiseen	”	4,255: 85
Öljyä, trassia y. m.	”	421: 28
Kattiloiden ja koneiden korjaus ja kunnossapito..	”	843: 50
	Yhteensä Smk	8,012: 48

Höyrypumpulla on pumputtu kaupunkiin 158,899 m³ vettä, joten jokaista m³ kohti tulee 5.04 penniä.

c) *Keskipakoispumppulaitos.*

Osuus ylikoneenhoitajan palkasta	Smk	1,000: —
Koneenhoitajat ja apulaiset	”	7,499: 84
Lämmittäjät ja apurit, päivätöitä	”	1,849: 65
Antrasiitti imukaasulaitokseen.....	”	2,076: 60
Öljy, trassi ja muut aineet	”	1,996: 33
Koneiden ja pumppujen korjaus ja kunnossapito..	”	4,000: 94
5 % korko korkeajännityskaapelille kaupungista..	”	3,500: —
Helsingin kaupungin sähkölaitoksen lasku 294,310 kilowattitunnista à 0.10	”	29,431: —
	Yhteensä Smk	51,354: 36

Vähennetään suodatinhiekan pesukustan-

nukset	3,255: —		
Laitoksen valaistuskustannukset	855: —	Smk	4,110: —
		Yhteensä	Smk 47,244: 36

Osin kaupungin sähkölaitoksesta saatu, osin imukaasumoottorien ja vesivoimalla käyvän uuden generaattorin kehittämä voima, joka käyttää keskipakoispumppuja, on mitattu ja laskettu seuraavasti:

Selkeytyneen veden suodattimiin pumppuamiseen	232,000 kw.tuntia
Veden kaupunkiin pumppuamiseen	427,000 ”
Suodatinhiekan pesuun	21,700 ”
Laitoksen valaistukseen	5,700 ”
Yhteensä	686,400 kw.tuntia

Jokainen käytetty kilowattitunti on siis maksanut 51,354.36 : 686,400 eli 7.48 penniä, ja johtuu tämä verrattain halpa hinta suuresta vesivoimalla saadusta energiamäärästä. Eri voimalähteistä on nimittäin saatu seuraavat määrät:

Kaupungin sähkölaitoksesta	294,310 kw.tuntia
Imukaasumoottorit ovat kehittäneet	99,090 ”
Uusi vesivoimalla käypä generaattori on kehittänyt	293,000 ”
Yhteensä	686,400 kw.tuntia

Kustannukset suodattimiin ja kaupunkiin pumppuamisesta keskipakoispumpuilla olivat seuraavat:

Suodattimiin pumppuaminen	Smk 16,632: —
Kaupunkiin ”	” 30,612: 36
Yhteensä	Smk 47,244: 36

eli näillä pumpuilla kaupunkiin pumputusta vesimäärästä, 1,408,566 m³, 2.17 penniä kuutiometrissä ja suodattimiin pumppuamisesta, jos kustannukset jaetaan vuoden kuluessa kaupunkiin pumputulle koko vesimäärälle, 4,501,509 m³, 0.37 penniä kuutiometrissä.

Kun vuosikustannukset, Smk 73,545: 34, jaetaan vuoden kuluessa pumputulle vesimäärälle, 4,501,509 m³, ovat pumppuamiskustannukset yhteensä keskimääriin 1.634 penniä kuutiometriltä.

Suodattami-
nen.

Suodattamisesta on 1911 vuoden kuluessa ollut seuraavat kustannukset:

Osuus ylikoneenhoitajan palkasta	Smk	500: —
Ylimääräinen koneenhoitaja	”	1,440: —
Hiekan seulominen ja suodattimiin kuljettaminen	”	1,135: 43
Suodatinhiekan pesun käyttökustannukset	”	3,255: —
Suodattimien ja niihin kuuluvien putkijohtojen korjauskustannukset	”	693: 46
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>7,023: 89</u>

eli jaettuna kaupunkiin pumputulle koko vesimäärälle, 0.156 penniä kuutiometriltä.

Selkeytyminen.

Selkeytymisestä on vuoden kuluessa ollut seuraavat kustannukset:

Osuus ylikoneenhoitajan palkasta	Smk	500: —
Apuritöitä, kuljetuksia y. m.	”	15,327: 23
Aluminisulfaattia	”	34,233: 39
Kalkkia ja soodaa	”	11,976: 03
Altaiden ja niihin kuuluvien johtojen korjaus ja kunnossapito	”	2,287: 61
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>64,324: 26</u>

Jos tämä summa jaetaan kaupunkiin pumputulle koko vesimäärälle, tulevat selkeytymiskustannukset olemaan 1.43 penniä kuutiometriltä.

Sekalaisia
menoja Van-
hassakaupun-
gissa.

Sekalaisiksi menoiksi Vanhassakaupungissa on merkitty seuraavat erät:

Maanvuokra puhdistuslaitoksen alueesta ja suojelus- alueesta	Smk	1,000: —
Rakennusten kunnossapito ja korjaukset	”	11,518: 83
Siltojen, raitioteiden, aitojen ja laiturien korjaukset ja kunnossapito	”	1,714: 19
Vedenkorkeudenosottajien ja erilaisten johtojen korjaus ja kunnossapito	”	644: 67
Tasotukset ja istutukset	”	3,418: 83
Polttoaineet ja rakennusten lämmitys	”	5,874: 07
Sähkövalaistuksen laittaminen ja lamput	3,034: 76	
virtakustannukset	855: —	” 3,889: 76
Puhtaanapito	”	1,481: 90
Yövärtija	”	1,295: 80
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>30,838: 05</u>

mikä vastaa 0.685 pennin kustannuksia kustakin kaupunkiin pumputusta m³ vettä.

Jos myöskin laboratorin kustannukset otetaan huomioon, nousevat itse vedenpuhdistuslaitoksen kustannukset jokaisesta pumpusta m^3 vettä 4.20 penniin.

Johtoverkosta on vuonna 1911 ollut seuraavat menot:

Johtoverkko.

Putkimestari, palkka	Smk	3,600: —
Sulkujen ja palopostien hoito ja pakkaselta suojeleminen sekä johtoverkon huuhtelu	„	3,939: 50
Johtoverkon, palopostien ja sulkujen korjaus ja kunnossapito	„	5,026: 79
Vapaakaivojen, suihkukaivojen ja hevosten juottoruuhien korjaus ja kunnossapito	„	2,250: 72
Satamapostien sekä niihin kuuluvien johtojen ja letkujen korjaus ja kunnossapito	„	2,947: 08
Yhteensä	Smk	17,764: 09

Vuoden kuluessa on korjattu 8 vuotoa, joista 4 on ollut liitosvuotoa. Keskimäärin sattui yksi vuoto jokaista 12.8 kilometriä kohti. Hoitokustannuksia oli yhteensä Smk 173: 30 kilometriä kohti.

Vesisäiliöstä oli seuraavat menot:

Vesisäiliö.

Säiliönvartija, palkka	Smk	500: —
Vesisäiliön ja vartijan asunnon kunnossapito sekä polttoaineet	„	404: 33
Yhteensä	Smk	904: 33

Käytännössä olevien vesimittarien luku on vuoden 1911 kuluessa lisääntynyt 83:lla ja oli niitä vuoden lopussa 2,624. Mittarien aukkojen läpimitat selviävät seuraavasta erikoisluettelosta:

Vesimittarien hoito ja kunnossapito.

Aukon läpimitta	13	20	25	30	40	50	75	100	150 mm.
Luku	291	690	503	375	361	250	123	20	11 kpl.

Vuoden kuluessa on työpajassa korjattu ja tarkistettu yhteensä 1,182 mittaria eli 45.05 % kaikista käytännössä olevista.

Mittarien lukemis-, tarkastamis- ja tarkistamis- sekä hoitokustannukset olivat seuraavat:

Mittarien lukeminen ja lukemien yhdistely	Smk	9,447: 35
Korjaus- ja tarkistuskustannukset, tästä kertyneet tulot poisluettuina	„	8,573: 49
Yhteensä	Smk	18,020: 84

Jokaisen käytännössä olevan mittarin kustannukset ovat siis nousseet 6 markkaan 87 penniin vuodessa.

Sekalaisia
menoja.

Sekalaisiin menoihin on merkitty seuraavat erät:

Mittaukset ja tutkimukset	Smk	1,069: 73
Palovakuutusmaksut	”	2,735: 03
Kunnallismaksut Helsingin maalaiskunnalle	”	1,050: 05
Hevosruuhien vedenlämmityslaitosten käyttö ja kunnossapito	”	1,543: 25
Laskujen jakelu	”	825: —
Puhelinmaksut	”	741: —
Vahingonkorvaukset työmiehille sattuneista ruumiinvammoista	”	535: 90
Pohjavesitutkimukset	”	10,237: 28
Kaupungin kassassa olevan konttokuranttitilin korko	”	19,837: 18
Kurssitappio	”	17: 63
Vapaakaivon laittaminen Töölöön	”	532: 45
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 39,124: 50</u>

Tänä vuonna saatiin professori J. Gust. Richertiltä Tukholmasta pohjavesitutkimusten jatkamista koskeva lausunto, ja on niitä toimitettukin kauempana kaupungista. Insinööri Skogin ja filosofianmaisteri Bergmanin käytyä muutamissa seuduissa Saksassa sekä Dresdenin kansainvälisessä hygieenisessä näyttelyssä päätettiin alkaa myöskin kokeet professori Richertin ehdottamalla tavalla, suodattamalla Tikkurilan aseman luona olevan hiekkaharjun pintavettä, jota varten valmistavat työt olivatkin käynnissä vuoden lopussa.

Työpaja.

Työpajan suoranaiset menot olivat seuraavat:

Työpajanjohtaja, palkka (paitsi asuntoa ja lämpöä)	Smk	2,400: —
Putkimestari	”	3,000: —
Työpajan rakennusten korjaus ja kunnossapito sekä aidat	”	123: 37
Työpajatontin ja rakennusten puhtaanapito, valaistus ja lämmitys	”	1,866: 11
Työpajan päivystäjä ja yövartija	”	827: 10
Maksuttomat korjaukset	”	262: 02
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 8,478: 60</u>

Vesimittarien
ja työkalujen
osto.

Vuoden kuluessa ostettiin:

Vesimittareita	Smk	5,695: 08
Työkaluja ja kalustoa	”	12,334: 51
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 18,029: 59</u>

joka summa on viety poistona kirjoihin.

Jos edellä mainitut todelliset menot yhdistetään ja kustannukset jaetaan jokaiselle kaupunkiin pumputulle kuutiometrille vettä, saadaan seuraava taulukko: -Menojen yhdistelmä.

	Hallinto ja käyttö.		Kunnossapito ja korjaukset.		Muut menot.		Yhteensä.		Kustannukset m ³ :stä vettä. penniä.
	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	
1) Hallituksen palkkio ja konttori	56,536	30	—	—	—	—	56,536	30	1.256
2) Laboratorio	9,600	—	—	—	3,539	33	13,139	33	0.292
3) Vedennosto	58,076	63	15,468	71	—	—	73,545	34	1.634
4) Suodattaminen	6,330	43	693	46	—	—	7,023	89	0.156
5) Selkeytyminen	62,036	65	2,287	61	—	—	64,324	26	1.429
6) Muita menoja Vanhassa kaupungissa	855	—	28,983	05	1,000	—	30,838	05	0.685
7) Johtoverkko	3,600	—	14,164	09	—	—	17,764	09	0.395
8) Vesisäiliö	500	—	404	33	—	—	904	33	0.020
9) Vesimittarien hoito ja kunnossapito	9,447	35	8,573	49	—	—	18,020	84	0.400
10) Sekalaisia menoja	—	—	—	—	39,124	50	39,124	50	0.869
11) Työpaja	5,400	—	3,078	60	—	—	8,478	60	0.188
12) Vesimittarien ja työkalujen osto	—	—	—	—	18,029	59	18,029	59	0.401
Yhteensä	212,382	36	73,653	34	61,693	42	347,729	12	7.725

Jos sitä paitsi lasketaan korkoa ja kuoletusta peruspääomalle ehdotettujen, mutta ei vielä lopullisesti vahvistettujen sääntöjen mukaan, saadaan seuraavat menot:

4.7 % korko Smk:lle 5,880,008:04	Smk	276,360:38
Kuoletus samalle summalle	„	126,581:20
Yllä olevat menot	„	347,729:12

Lasketut menot yhteensä Smk 750,670:70

Kustannukset jokaisesta kaupunkiin pumputusta kuutiometristä vettä ovat siis:

Hallinto, käyttö y. m.	7.725	penniä
Peruspääoman korko	6.139	„
„ kuoletus	2.812	„
Yhteensä	16.676	penniä

Mutta kun kaupungin omaa ja yksityistä kulutusta on veloitettu ainoastaan 3,516,906 kuutiometristä, tulevat samojen edellytysten mukaan kustannukset jokaisesta myydystä kuutiometristä vettä olemaan 21.345 penniä.

Laajennukset ja pääoma-arvon lisäykset.

Putkiverkon
laajentaminen.

Vuoden kuluessa on suoritettu seuraavat työt, joista on koitunut alla mainitut kustannukset:

Vesijohto	Erottajakadun itäisen sivun alle, Ludviginkadun ja Erottajatorin välillä	Smk	2,813: 64
”	” Porvoon-, Viipurin- ja Kajaaninkatu- jen alle	”	67,948: 29
”	” Karjalan- ja Viipurinkatu- jen alle, Porvoon- ja Tallikadun välillä	”	14,437: 92
”	” Nervanderkadun alle, Aino- ja Fjälldalinkadun välillä	”	14,970: 90
”	” Cygnæuskadun alle, Nervander- ja Töölönkadun välillä sekä viimemainitun kadun alle n:o 9:ään saakka	”	7,485: 60
”	” Museokadun alle, Töölön- ja Runebergkadun välillä	”	17,790: 06
”	” Runebergkadun alle, Fredrikin- ja Eteläisen Rauta- tiekadun välillä	”	10,142: 32
”	” Leppäsuonkadun alle, Pohjoisen Rautatie- ja Nordenskiöldkadun välillä	”	8,321: 10
”	” Ehrensvärdkadun alle, Tehtaankadun ja Armfelt- tien välillä	”	13,916: 61
”	” Engelauekan läntisen ja itäisen sivun alle	”	11,276: 93
”	” Engelauekan alle, Ehrensvärdtiehen saakka	”	2,730: —
”	” Engelauekan alle, Armfelttiehen saakka	”	3,358: 31
”	” Bölen esikaupungissa kuin myöskin osa johto- verkkoa siellä	”	67,266: 44
”	” Pormestarinrinteen alle	”	7,759: 73
Johtoverkon täydennys, sulut ja palopostit		”	3,247: 68
Vesijohdon uusiminen	Nikolainkadun alla, Oiko- ja Viron- kadun välillä	”	5,839: 07
”	” ” Erottajakadun alla, Ison Robertin- ja Ludviginkadun välillä	”	4,583: 15
”	” ” Mariankadun alla, Elisabetin- ja Vironkadun välillä	”	2,977: 50
”	” ” Konstantininkadun alla, Kulma- ja Vironkadun välillä sekä Kirkkokaka- dulta n:o 1:een saakka	”	7,464: 07
”	” ” Mauritsinkadun alla, Kruununhaan- ja Maneesinkadun välillä	”	3,059: 66
”	” ” Maneesinkadun alla, Konstantinin- kadun ja Mauritsinkadun välillä	”	1,718: 98
”	” ” Rauhakadun alla, Nikolain- ja Kon- stantininkadun välillä	”	3,689: 48
”	” ” Vuorikadun alla, Vilhon- ja Puutar- hakadun välillä	”	1,834: 94

Vesijohdon uusiminen Fabianinkadun alla, Hallituskadulta n:o 34:ään saakka	Smk	4,536: 68
Halkovaja kehähirsistä ja laudoista	”	1,708: 97
Turbiinipumppulaitoksen tiilinen lisärakennus	”	4,073: 13
90 sl. keskipakoispumpun paikoilleen asettaminen, sekä sähkömoottori	”	5,258: 25

Siirretyillä määrärahoilla on toimitettu:

Avonaisten suodattaintaiden muuttaminen sel- keytymisaltaiksi	Smk	39,324: 33	
800 mm. tulojohto Vanhassakaupungissa ..	”	3,966: 17	
Vesijohto Viidennellä linjalla	”	12,786: 50	
” Rahapajanrannassa	”	564: 50	56,641: 50
	Yhteensä Smk		356,850: 91

Jo useampia vuosia kestänyt putkiverkon uusiminen I—IX kaupunginosissa on siten saatettu loppuun.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen esityksestä vahvisti kaupunginvaltuusto marraskuun 14 p:nä vesijohtolaitoksen velan kaupunginkassaan joulukuun 31 päivänä 1910 Smk:ksi 5,880,008: 04, joten, verrattuna vuoden 1910 vuosikertomuksessa olevaan pääoma-arvoon, on voitu tileistä poistaa Smk 679,221: 87 ja on tämä tapahtunut seuraavan jaoituksen mukaan:

Poistot.

Rakennukset kaupungin maalla	Smk	10,000: —
Pumput, turbiinit ja koneet, pikasuodatinraken- nus, katetut selkeytymisaltaat, sekoitusra- kennus ja laboratorio (noin 25 % niiden ar- vosta)	”	200,000: —
Avonaiset selkeytymisaltaat, osa ulkokuonera- kennuksista, vajat, säilytyskuoneet, kellari, savutorvi, purkamispaikka, pikasuodattimet, putkijohdot ja sillat, kaikki kaupungin alueen ulkopuolella (noin 25 % niiden ar- vosta)	”	100,000: —
Vesi- ja kastelupostit, vapaakaivot, hevosten juottoruuhet ja sekalaiset (50 % niiden ar- vosta)	”	36,000: —
Putkiverkko	”	283,221: 87
Vesimittarit	”	50,000: —
	Yhteensä Smk	679,221: 87

Vesijohdon
pääoma-arvo.

Jos otetaan huomioon myöskin, että vuoden 1910 vuosikertomukseen on otettu osa sinä vuonna ennakolta maksetuilla varoilla tehtyjä töitä, on vesijohtolaitoksen pääoma-arvo joulukuun 31 p. 1911 seuraava:

Pääoma-arvo joulukuun 31 p. 1910	Smk	5,880,008: 04
Vuonna 1910 ennakolta maksetuilla varoilla suoritettut työt	”	20,691: 24
Vuonna 1911 tehdyt työt	”	356,850: 91
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 6,257,550: 19</u>

Tämä pääoma-arvo voidaan jakaa seuraavasti:

Vanhassakaupungissa.

¹⁵ / ₁₆ Vanhankaupungin putouksesta	Smk	94,100: —
Patorakennus kivistä sekä vesikuurna	”	24,000: —
Uusi vesikuurna	”	28,614: 18
Pumppuhuone tiilestä	”	34,073: 13
2 kpl. pumppuja ynnä turbiinit	”	30,000: —
1 ” 300 hv. säätäjällä varustettu turbiini sekä sähkögeneraattori	”	26,800: —
Kone- ja höyrykattilarakennus tiilestä	”	68,751: 47
Höyrypumppulaitos johtoineen, perustus ja 3 kpl. höyrykattiloita	”	70,000: —
Savutorvi	”	5,000: —
Asuinrakennus tiilestä	”	38,000: —
Ulkohuonerakennus kehähirsistä ja laudoista	”	400: —
Sekalaisia ulkohuonerakennuksia ..	”	3,108: 97
Hiilivaja kehähirsistä ja laudoista ..	”	2,000: —
Hiilenpurkamispaikka ja raiteet	”	1,000: —
Amerikkalaisten pikasuodattimien rakennus sekä vesisäiliöt ja kaivot	”	175,000: —
8 kpl. amerikkalaisia pikasuodattimia johtoineen	”	190,000: —
3 kpl. katettuja selkeytymisaltaita ..	”	140,000: —
3 ” avonaisia ” ..	”	99,324: 33
Sekotusrakennus	”	30,000: —
Kalkin ja soodan sekoituskone	”	5,000: —
Imukaasugeneraattorit, moottorit ja sähkömoottoripumput	”	125,660: 61

Sähkönmuuntaja	Smk	5,000: —	
Putkijohdot, järjestelykaivot, vedenottamo ja putkijohtosillat	”	43,303: 59	
Antrasiittivaja ja laivalaituri	”	3,400: —	
Kalkin ja kemikaalien säilytysvaja ..	”	4,500: —	
Öljykellari	”	1,500: —	
Kemistin asunto puusta	”	12,000: —	
Koneenhoitajain asunto puusta	”	24,200: —	
Laboratorirakennus puusta	”	12,000: —	1,296,736: 28
<i>Vesisäiliö</i>	”	224,742: 75	
Vahtitupa hirsistä	”	2,500: —	227,242: 75
<i>Vesijohtotyöpaja</i> tiilestä	”	30,000: —	
UlkoHuonerakennus kehähirsistä ja laudoista	”	5,000: —	35,000: —
<i>Vesipostit</i> satamissa	”	17,562: 88	
<i>Vapaakaivot</i>	”	9,218: 04	
6 kpl. hevosten juottoruuhia	”	9,276: 95	36,057: 87
<i>Johtoverkko</i>	”	— —	4,426,488: —
<i>Vesimittarit</i>	”	163,870: —	
<i>Koneet ja työkalut</i>	”	72,155: 29	236,025: 29
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>6,257,550: 19</u>

Vuoden kuluessa suoritettujen töiden kautta on putkiverkon pituus, sekä palopostien ja sulkujen luku muuttunut seuraavalla tavalla:

Johtoverkon pituus.

	812 mm. putkea. m.	610 mm. putkea. m.	457 mm. putkea. m.	406 mm. putkea. m.	305 mm. putkea. m.	203 mm. putkea. m.	152 mm. putkea. m.	127 mm. putkea. m.	102 mm. putkea. m.	Yhteensä putkea. m.	Paloposteja. kpl.	Sulkuja. kpl.
31 p. jouluk. 1910	3,122	713	4,201	4,944	12,382	11,798	22,580	17,108	20,092	96,940	751	893
Lisäys v. 1911	—	419	95	8	463	1,888	2,458	2,153	13	7,497	50	50
Vähennys v. 1911	—	—	—	—	103	—	—	—	1,830	1,933	9	16
31 p. jouluk. 1911	3,122	1,132	4,296	4,952	12,742	13,686	25,038	19,261	18,275	102,504	792	927

Putkiverkon keskiläpimitta oli 262 mm. ja kuutiosisältö n. 5,515 m³.

Vesijohdon taloudellinen tulos.

Vesijohdon
taloudellinen
tulos.

Työpajan tänä vuonna suorittamia liittämisiä johtoverkkoon oli 168 seuraavan erityisluettelon mukaan:

Aukon läpimitta	20	25	30	40	50	75	100	125	150 mm.
Luku	5	40	26	30	14	47	4	1	1 kpl.

ja kertyi näistä töistä tuloja Smk 200,831: 57

Työpajan menot olivat vuonna 1911 seuraavat:

Työkustannukset	61,238: 43	
Aineet ja muut menot	<u>100,087: 30</u>	161,325: 73
Vuoden voitto		<u>39,505: 84</u>
	Smk	200,831: 57

Aikaisemman erikoisluettelon mukaan (ks. siv. 376)

olivat työpajan yleiset menot	8,478: 60
joten työpajan puhdas voitto on	<u>31,027: 24</u>
	Yhteensä Smk 39,505: 84

Tulos vesijohtolaitoksen käytöstä kokonaisuudessaan, sellaisena kuin sen kirjanpito osottaa, selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Tuloja.

Maksuja yksityiskulutuksesta	846,809: 67	
” kaupungin omasta kulutuksesta ..	91,202: 05	
Vesimittarien vuokrat	38,479: 50	
Korotus myöhästyneistä vesimaksuista	653: 73	
Tulot hevosten juottoruuhista	<u>1,071: 38</u>	978,216: 33
Työpajan tekemistä töistä saatu voitto		39,505: 84
Maanvuokra suojelusalueesta		<u>175: —</u>
	Yhteensä Smk	1,017,897: 17

Menoja.

Aikaisemman erikoisluettelon mukaan (ks. siv. 377) ..	347,729: 12
Vuodelle 1912 siirretty määräraha	50,057: 24
Vuodelta 1910 ” ”	<u>26,539: 65</u>
	Smk 371,246: 71
Vuoden voitto	<u>646,650: 46</u>
	Yhteensä Smk 1,017,897: 17

Kuutiometriltä vettä on ollut tuloja:

Yksityiskulutuksesta	26.971	penniä.
Kaupungin omasta kulutuksesta	24.178	”
Kun kaikki tulot jaetaan myydylle vesimäärälle	28.943	”
” ” ” ” kaupunkiin pumputulle vesimäärälle.....	22.612	”

Kun vesimittareista kertyneet tulot jaetaan kaikkien vuoden lopussa käytännössä olevien mittarien kesken, tekee vuokra kustakin mittarista Smk 14: 66 vuodessa.

Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.

Varat.

Pääoma-arvo erityisluettelon mukaan siv. 380—381 ..	6,257,550: 19	Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.
Tarveainevarasto	300,858: 37	
Kassa	13,916: 05	
Peruutettaviksi tulevia tullimaksuja	2,324: 77	

Saatavia:

Vesimaksuja	260,636: 40	
Laskuja asettamistöistä	77,392: 94	
Muita laskuja	<u>1,114: 10</u>	339,143: 44

Kaupunginkassa:

Konttokuranttitilillä	13,295: 55	
Nostamattomia määrärahoja	<u>90,975: 42</u>	104,270: 97
Uusia vesijohtotöitä tehty v. 1911, mutta keskeneräisinä siirretty vuodelle 1912		2,256: 97
Etukäteen maksetuilla määrärahoilla suoritetuista töistä	<u>25,425: 40</u>	
Yhteensä Smk		7,045,746: 16

Velat.

Kaupunginkassa:

Nostettuja lainavaroja	6,259,807: 16	
Nostamattomia lainavaroja	<u>75,797: 95</u>	6,335,605: 11
Velkaa eri henkilöille		13,433: 35
Siirrettyjä määrärahoja		<u>50,057: 24</u>
	Smk	6,399,095: 70
Säästö		<u>646,650: 46</u>
Yhteensä Smk		7,045,746: 16

Säästö on 10,33 % pääoma-arvosta vuoden lopussa.

Kun säästöstä vähennetään 4,7 % korko peruspääomalle, eli Smk 276,360: 38 ja ehdotetun suunnitelman mukaan laskettu kuoletus Smk 126,581: 20, saadaan vuoden nettovoitoksi Smk 243,708: 98.

Vesijohtolaitoksen laboratorin johtajan kertomus veden puhdistamisesta Vanhankaupungin pikasuodatinlaitoksessa sekä laboratorin toiminnasta vuonna 1911 ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Vedenpuhdistaminen.

Saostaminen,
selkeytyminen
ja neutrali-
soiminen.

Vuonna 1911 on toimitettu melkoisia laajennuksia vesijohtolaitoksen kemiallisella puhdistusasemalla. Kaksi edellisenä vuonna korjattua ja selkeytymisaltaiksi muutettua entistä avointa suodatinallasta otettiin jo keväällä käytäntöön uutta tarkoitustaan varten. Kesällä muodostettiin viimeinen entisistä hiekkasuodattimista selkeytymisaltaaksi, jota paitsi laskettiin uusi 600 mm. johto, kahden vanhemman putkijohdon lisäksi, johtamaan näissä altaissa puhdistettua vettä suodatinlaitoksessa olevaan pumppukaivoon. Laitoksen käytettävänä on siis nyt viisi selkeytymisallasta, jaettuna kahteen ryhmään. Vuonna 1909 uusitut katetut altaat, joiden yhteinen kuutiosisältö on noin 4,200 m³, varustettiin tänä vuonna toisella juoksutinjohdolla, niin että nyt voidaan altaita yhdistellä toisiinsa eri tavoin.

Edellä mainitut kolme avoinaista allasta, joista jokainen sisältää noin 1,800 m³, muodostavat keskenään toisen ryhmän, jossa puhdistaminen voi tapahtua katetuista altaista riippumattakin. Näitä kolmea allasta voidaan yhdistellä eri tavoilla sekä toisiinsa että katettuihin altaisiin.

Veteen voi sekoittaa saostavia tai neutralisoivia aineita altaiden yhteisessä järjestelykaivossa, molempien ryhmien erityisissä tulojohdoissa, katettujen altaiden keskuskaivossa, viimemainittua kaivoa ja avonaisia altaita yhdistävässä johdossa sekä viimemainittujen altaiden laskujohtojen yhtymäkohdassa, johon paikkaan on laitettu erityinen katettu rakennus, joka sijaitsee altaiden keskuskaivon ja ryhmän kone- ja suodatinrakennuksen luona olevan päätekaivon puolivälissä.

Vuoden kuluessa on käytetty kaikkia altaita ja on niitä yhdisteltä seuraavalla tavalla:

¹⁾ Osa kertomusta seuranneista taulukoista on tästä jätetty pois.

Vuoden alusta huhtikuun 14 päivään toimivat ainoastaan molemmat katetut altaat, mainittuna päivänä täytettiin myöskin ensimmäiseksi valmistunut avonainen allas ja yhdistettiin edellisiin. Saman kuun 30 päivänä vaihdettiin äskenmainittu avonainen allas toiseen samanlaiseen, jonka jälkeen käytettiin vuorotellen kolmea näistä neljästä, kunnes selkeytyminen kesäkuun 18 päivänä voitiin supistaa kahteen altaaseen. Syyskuun 25 päivänä otettiin myöskin käyttöön äsken valmistunut kolmas avonainen allas, josta lähtien saostaminen ja selkeytyminen tapahtui aina marraskuun 5 päivään yksinomaan tässä allasryhmässä; tällä aikaa korjattiin molempia katettuja altaita. Mainitusta päivästä vuoden loppuun olivat nämä katetut altaat taas yhdistettyinä yhteen avonaiseen. Näiden viimeksi mainittujen käyttöön ei pakkanen tällä aikaa ole sanottavasti vaikuttanut.

Vuonna 1911 tehtiin ehdotus puhdistustavan osittaisesta muuttamisesta. Tammikuun 20 p:nä päivätyssä kirjelmässä ehdotti johtaja, että tähän saakka puhdistuksessa käytetty neutralisoimisaine, kalkki, vaihdettaisiin kalsinoituun soodaan, koska silloin ei vesijohtovesi voisi minkään vertaa muodostaa kattilakiveä. Hankittuaan ehdotuksesta asiantuntijain lausunnon, päätti hallitus kokeilla ehdotetulla menettelytavalla yhden kuukauden aikana, maaliskuun 15 p:stä lähtien. Kokeilu-aikaa pitennettiin kuitenkin aina toukokuun 15 p:ään. Vedenpuhdistamisesta maaliskuun 15 p:stä huhtikuun 30 p:ään on johtaja jättänyt hallitukselle erityisen kertomuksen, joka, samoin kuin muut asiassa syntyneet kirjelmät sisältyvät kaupunginvaltuuston painettujen asiakirjain n:oon 52 vuodelta 1911. Senvuoksi voidaan tässä sivuuttaa kaikki yksityiskohdat ja ainoastaan mainita, että kokeilu-aikana huomattiin, täysin yhtäpitävästi ehdotuksen ja edeltäpäin tehdyn kustannusarvion kanssa, että vettä voi edullisesti puhdistaa soodalla neutralisoiden, jolloin kattilakiven muodostuminen on ammattimiesten lausunnon mukaan ei vain suuresti vähentynyt, vaan on myöskin ennen kova ja kiteinen kattilakivi nyt ollut pehmeää, huokoista ja helposti poistettavaa, sekä että nykyisin tarvittavan vesimäärän puhdistuskustannukset tulisivat kohoamaan noin 12,000 markalla vuodessa; tällöin riittäisi noin 25 g. panos kalsinoitua soodaa m³ kohti tekemään veden kyllin alkaliseksi. Täten puhdistetun veden huomattiin olevan melkein yhtä kovaa kuin Vantaan vesi, eli toisin sanoen yhtä kovaa kuin kaupungin vesijohtovesi oli vesijohdon käytäntöön ottamisesta aina vuoteen 1909 saakka.

Kun on ollut eri mieliä vesijohtoveden ehdotetun kalkkipitoisuuden vähennyksen terveydellisestä merkityksestä, eivät kaupungin-

viranomaiset ole vielä vuoden 1911 kuluessa asiaa lopullisesti käsitelleet.

Hallitus on kuitenkin kirjelmässään lokakuun 13 päivältä kaupunginvaltuustolle ehdottanut, että kaupungin vesijohtovettä puhdistettaessa ainoastaan osa kalkkia korvattaisiin soodalla ja että kemikaalipanokset järjestettäisiin aina sen mukaan, miten jokiveden laatu milloinkin vaatii, jotta johtovesi pysyisi kautta vuoden Vantaan veden maksimikovuisena, noin 2 asteisena.

Usein mainitun kokeiluajan kuluessa ei jätetty koettelematta myöskään mahdollisuutta jo ennen alumiinisulfaattipanosta sekoittaa jokiveteen sekä saostamiseen että tämän reaktion kautta vapautuneen hiilihapon neutralisoimiseen tarvittava koko alkaalimäärä (sooda), kun se nyt voitiin liuoksena sekottaa veteen. Tämä menetelytapa ei kuitenkaan osoittautunut edulliseksi, sillä se vaikutti huomattavan epäedullisesti selkeytymisprosessiin. Sakan muodostuminen ei ollut niin täydellinen kuin ennen, ja se painui pohjaan paljon hitaammin, joten vesi ei myöskään tullut selkeytymisen kautta yhtä kirkkaaksi kuin entistä menettelytapaa käyttämällä. Sitä paitsi oli sakka hiukan taipuvaista jälleen liukenemaan.

Kokeilu varmensi siis että puhdistus tapahtuu parhaiten ja helpoimmin sekä tulee myöskin halvimmaksi, jos neutralisoiminen, joko kalkilla tahi soodalla, tapahtuu vasta sitten, kun muodostunut paksu sakka on suurimmaksi osaksi laskeutunut pohjaan, t. s. selkeytymisprosessin lopussa.

Samoin kuin vuonna 1910, on tänäkin vuonna edellisessä vuosikertomuksessa esitetyillä perusteilla puhdistuksessa käytetty kalsinoitua soodaa tarpeen vaatiessa lisäämään jokiveden alkalisuutta. Muuten on neutralisoiminen, paitsi maaliskuun 15 p:stä toukokuun 15 p:ään, toimitettu kalkkimaidolla kuten edellisenäkin vuonna.

Laskujen mukaan, joita ei kuitenkaan voida pitää aivan tarkkoina, syystä että ne perustuvat ainoastaan suodattimien käyntiajan muistiinpanoihin ja vedenkorkeushavaintoihin selkeytymisaltaissa, on vuoden 1911 kuluessa sekoitettu kemikaaleja yhteensä 4,912,363 m³:iin jokivettä.

Alumiinisulfaattia on käytetty 318,837 kg., keskipanos m³:iin jokivettä on siis 64.9 g. Käytetyillä emäksisellä alumiinisulfaatilla on ollut keskimäärin seuraava kokoumus prosenteissa esitettynä:

Veteen liukenemattomia aineksia	0.16 %
Alumiinioksiidia Al ₂ O ₃	17.83 „
Rikkihappoa SO ₃	38.10 „
Vettä	43.91 „

Vuoden kuluessa on käytetty 61,624 kg. kalsinoitua soodaa, josta 20,281 kg. on mennyt neutralisoimiseen edellä mainittuna ko-keilu aikana, jolloin 811,345 m³ alumiinisulfaattilla puhdistettua vettä neutralisoitiin, ja oli keskipanos siis 25.0 g. kuutiometrille.

Jällellä oleva soodamäärä eli 41,343 kg. on käytetty n. k. alku-soodana, tarpeen vaatiessa lisäämään jokiveden alkalisuutta ennen alumiinisulfaattiliuoksen veteen sekoittamista. Tämä on tapahtunut seuraavina aikoina: vuoden alusta helmikuun 13 p:ään, huhtikuun 2 p:stä kesäkuun 17 p:ään sekä lokakuun 8 p:stä vuoden loppuun, eli yhteensä 206 vuorokautena. Näinä päivinä puhdistettiin 2,621,210 m³ jokivettä, keskipanos on siis 15.8 g. m³:iin; jaettuna vuoden kuluessa käsitellylle vesimäärälle, on panos keskimäärin 8.4 g. m³:iin. Kalsinoidun soodan kokoumus prosentteissa esitettyä oli keskimäärin seuraava:

Natriumkarbonaattia	98.80 %
Keittosuolaa	n. 1.00 „

Sammutettua kalkkia on käytetty noin 114,500 kg. Tällä on neutralisoitu 4,017,000 m³ vettä, joten keskipanos on 28.5 g. m³ kohti. Koska sammutettu kalkki ei kumminkaan ole sisältänyt keskimäärin enempää kuin noin 42 % kalsiumioksiidia, nousee keskipanos parhaimmassa tapauksessa, kalkkimäärän täydellisesti veteen liuetessa, joka nähtävästi ei koskaan tapahdu, 12 g. m³ kohti.

Kun kemiallisen puhdistustavan ominaisuuksista on saatu täysin vakaantunut kokemus ja kun laitoksen selkeytymisaltat nykyään ovat riittävän tilavat, on vuoden 1911 kuluessa ilman mitään vaikeuksia saavutettu kaikin puolin hyvä selkeytymisteho, jonka takia suodattaminenkin on tapahtunut erinomaisen edullisesti. Kemiallisesti käsitellyn jokiveden ja kaupunkiin pumpputun puhtaan veden määrään suhde oli vuonna 1911 ainoastaan 1.09, vastaten 1.15 vuonna 1910 ja 1.42 vuonna 1909. 4,912,363 m³:stä kemiallisesti käsiteltyä jokivettä on 4,501,509 m³ pumpputtu puhtaana kaupunkiin; selkeytymisaltaiden tyhjennyksiin ja puhdistuksiin on mennyt 84,000 kuutiometriä, jällellä oleva osa on käytetty laitoksessa suodattimien pesuun ja huuhteluun.

Vuonna 1911 suodatettiin vettä pikasuodattimilla noin 4,828,000 m³ 2,171 suodatusjakson kuluessa, joten kukin suodatin on suodattanut yhtämittaa keskimäärin 2,224 m³ selkeytynyttä vettä, mikä vastaa 18 tunnin 32 minuutin käyntiaikaa. Vuonna 1910 olivat vastaavat luvut 1,795 m³ 14 tunnissa 58 minuutissa ja vuonna 1909 ainoastaan 757 m³ 6 tunnissa 19 minuutissa.

Suodattaminen.

Suodattimien pesuun on, pesupumpun voimanmenekkiin ja sen antoisuuteen perustuvan laskelman mukaan, mennyt 155,400 kuutiometriä puhdasta vettä, joka jaettuna 2,171 pesulle tekee keskimäärin 72 kuutiometriä. Saman laskuperusteen mukaan käytettiin vuonna 1910 keskimäärin 134 m³ kutakin pesua kohti, ja vaikka veden kulutus oli pienempi, oli pesujen luku kuitenkin suurempi, eli 2,631. Pidennetystä selkeytymisajasta on siis ollut se etu, että suodattimet työskentelevät pitemmän ajan yhtämittaa, ja että niiden pesu voidaan toimittaa nopeammin ja pienemmällä veden- ja voimankulutuksella.

Laboratorin toiminta.

Laboratorin
toiminta.

Laboratorin toiminnan päätarkoituksena on ollut kuten tähänkin saakka mahdollisimman tarkasti ja monipuolisesti valvoa ja johtaa puhdistuslaitoksen toimintaa, sekä pitää silmällä jokiveden ja siitä aiheutuvia johtoveden vaihteluja fysikaalisessa, kemiallisessa ja bakteriologisessa suhteessa.

Vuosi 1911 oli ilmastotieteellisessä (klimatologisessa) suhteessa sangen vaihteleva. Huhtikuulla oli melkoinen tulva. Huhtikuun 23 päivänä oli veden pinta 165 sm. padon kynnyksen yläpuolella, korkeammalla siis kuin koskaan muulloin itäisen jokihaaran perkaamisen jälkeen, joka on tuntuvasti alentanut tulvain korkeutta. Voidaan sentähden varsin todennäköisesti olettaa joen tänä keväänä olleen melkoista vuolaamman kuin tavallisesti. Luonnollisesti oli veden kokoomus myös poikkeuksellinen. Paitsi sitä, että tavalliset aineet esiintyvät suuresti miedontuneina, joka kävi selville hyvin alhaisesta alkalisuudesta ja alhaisimmasta tähän saakka havaitusta liuenneiden elimettömien ainesten pitoisuudesta, oli vesi tavallisuuden mukaan sameaa siihen sekoittuneen saven takia. Tästä huolimatta sujui puhdistaminen, puhdistuskeinoja sopivasti käyttämällä, tasaisesti ja säännöllisesti.

Kesällä sitä vastoin vallitsi suuri kuivuus, jonka vuoksi jokiveden kokoomus kesäkuun puolivälistä lokakuun alkuun oli mahdollisimman hyvä ja puhdistukselle erittäin sopiva. Elokuun lopussa ja syyskuun alussa oli jokiveden suolapitoisuus ja alkalisuus korkein tähän saakka laboratoriossa havaittu.

Syksyllä kohosi taas kuten tavallisesti humusainepitoisuus, josta johtui hyvin korkea väriaste (enint. 672), korkea permanganaatinkulutus ja alhainen alkalisuus.

Kaikkien näiden vaihteluiden aikana pysyi johtovesi yhtä kirikkaana, sen suolapitoisuus ja alkalisuus vaihtelivat verrattain

vähäpätöisesti, ja ainoastaan muutamina päivinä oli vesi heikosti värillistä (korkein 21 astetta).

Yksityiskohtaisen selvityksen joki- ja johtoveden laadusta antaa oheellinen taulu 1), joka sisältää vuoden kuluessa tehdyt sekä joki- että johtoveden täydelliset kemialliset analyysit. Sinä aikana, jolloin neutralisoitiin soodalla, maaliskuun 15 p:stä toukokuun 14 p:ään, tehtiin joki- ja johtoveden suhteen suuri joukko täydellisiä joskin muutamissa suhteissa vähemmän laajaperäisiä analyyskejä tämän kysymyksen yksityiskohtaisempaa tutkimista varten.

Huomattavimmat eroavaisuudet joki- ja johtoveden välillä ovat jo aikaisemmissa vuosikertomuksissa täydellisesti osotetut, joten niiden toistaminen olisi vain entisten selitysten kertaamista. Tässä voidaan kuitenkin mainita, että jokiveden keskikovuus täydellisten analyysien mukaan on ollut 1.54 ja johtoveden 2.33 astetta. Johtoveden keskikovuus niiden 10 kuukauden aikana, jolloin puhdistuksessa käytettiin kalkkia, oli 2.57, josta 19.26 mg/l kalkkia ja 4.62 mg/l magnesiumia. Jokiveden keskikovuus on samana aikana analyysien mukaan ollut 1.58, perustuen 8.38 mg/l:aan kalkkia ja 5.31 mg/l:aan magnesiumia. Kalkin lisäys on siis keskimäärin ollut 10.9 g. kalsiumioksiidia m³ kohti (vert. siv. 387).

Puhdistuksen bakteriologinen teho vuonna 1911 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

K u u k a u s i.	Bakteripesäkkeitä 1 sm ³ :ssä.			Puhdistusteho, %.		
	Vantaan vesi.	Selkey- tynyt vesi.	Johto- vesi.	Saostami- sen ja sel- keytymi- sen.	Suodat- tamisen.	Koko- nais- teho.
Tammikuu	740	60	16	91.89	73.33	97.84
Helmikuu	676	58	10	91.42	82.76	98.52
Maaliskuu	1,331	99	16	92.56	83.84	98.80
Huhtikuu	29,725	1,879	463	93.69	75.36	98.44
Toukokuu	984	31	10	96.85	67.74	98.98
Kesäkuu	176	4	1	97.73	75.00	99.43
Heinäkuu	209	9	1	95.69	88.89	99.52
Elokuu	200	7	2	96.50	71.43	99.00
Syyskuu	1,456	81	10	94.44	87.65	99.31
Lokakuu	5,342	228	50	95.73	78.07	99.06
Marraskuu	6,471	225	103	96.52	54.22	98.41
Joulukuu	4,326	126	20	97.09	84.13	99.54
Keskiarvo	4,303	234	59	94.56	74.79	98.63
1910	4,841	314	70	93.51	77.71	98.55

¹⁾ Taulukkoa ei ole otettu tähän.

Puhdistusteho on edellisestä vuodesta yhäkin kohonnut; johtoveden keskibakteripitoisuus on alin tähän saakka Helsingissä havaittu. Vuonna 1910 sattui vain jonkun ainoan kerran että suode oli sterilistä t. s. ettei ainoatakaan pesäkettä kehittynyt niitä lihapeptoniliemiselatiinissa viljeltäessä, mutta vuonna 1911 on tämä tapahtunut siksi usein, että näyttää olevan syytä mainita kerrat.

Alempana oleva taulukko osottaa paitsi näitä sterilisiä näytteitä, myöskin niiden suodenäytteiden lukumäärän, joista kehittyi enempi kuin 100 pesäkettä sm³ kohti sekä ne eri kuukausien päivät, jolloin tämä on tapahtunut.

K u u k a u s i.	Sterilisten näytteiden luku.	Päivien luku.	Enemmän kuin 100 pesäkettä sisältäneiden näytteiden luku.	Päivien luku.
Tammikuu.....	0	0	0	0
Helmikuu.....	1	1	0	0
Maaliskuu.....	1	1	0	0
Huhtikuu.....	0	0	131	27
Toukokuu.....	3	3	0	0
Kesäkuu.....	99	24	0	0
Heinäkuu.....	53	22	0	0
Elokuu.....	34	23	0	0
Syyskuu.....	37	18	7	1
Lokakuu.....	3	1	17	4
Marraskuu.....	0	0	32	5
Joulukuu.....	8	5	10	3
Yhteensä	239	98	197	40

2,124:stä tutkitusta suodenäytteestä on siis 239 eli 11.3 % huomattu yhteensä 98 päivänä steriliksi; yli 100 pesäkettä sisältäviä näytteitä, jotka suurimmaksi osaksi ovat huhtikuulta, jolloin joki tulvi ja jokiveden bakteripitoisuus oli suuri, oli ainoastaan 197 eli 9.3 % koko luvusta, ja tavattiin niitä paljon harvempina päivinä, 40, kuin sterilisiä näytteitä.

Kymmenen eri kertaa on selkeytynyt vesi jo ennen suodattamista ollut sterilistä. Bakteriologinen teho on siis jo pelkän saostamisen ja selkeytymisen avulla voinut saavuttaa maksimiarvonsa, 100 %. Käytettävämme olevat tiedot kirjallisuudesta osottavat tehon olevan 15 ja 75 % välillä; meillä saostamisen ja selkeytymisen kautta saavutettu teho on keskimäärin 95 %.

Laboratorin tutkimustavoista ansainnee mainita, että vesinäytteen reaktioni nykyään esitetään täsmällisesti veden vetyioni-

konsentratsioonilla, mitattuna Sörensenin kolorimetrinen menettelytavan mukaan.

Pehmeää vettä, etupäässä pehmeää pohjavettä käyttävät vesijohtolaitokset saavat kaikki milloin missäkin määrin taistella tuota vielä toistaiseksi lopullisesti selvittämätöntä ilmiötä vastaan, jota kutsutaan ruostumiseksi. Vasta sitten, kun johtovesi on saavuttanut niin korkean kalkkisuola-, kalsiumikarbonaattipitoisuuden, että suolat alkavat eroittautua vedestä ja laskeutua putken seinämille, mikä tapahtuu vasta noin 7:ssä karbonaattikovuusasteessa, ei ruostumisella enää ole mitään mainittavaa käytännöllistä merkitystä, sillä silloin putken seinämiin kerrostuneet suolat estävät vedessä löytyvän ilman ja vapaan hiilihapon syövyttämästä rautaa.

Niillä paikkakunnilla, joilla ei voi saada niin kovaa vettä, ja niihin kuuluvat useimmat pohjoismaiden kaupungit, muiden muassa Helsinki, on johtoputkien, etenkin pienien eristämättömien sisäjohtojen ruostumismahdollisuus hyvin suuri, jonka vuoksi tällaisista johdoista saatu vesi voi olla ruosteen ruskeuttamaa. Kun nykyinen johtovetemme on hyvin paljon ilman vaikutuksen alaisena ja siis, kuten analyysit osottavat, sisältää runsaat määrät vapaata happea, on vettä puhdistettaessa koetettu mahdollisimman mukaan vähentää toista ruostumisen aiheuttajaa, vapaata hiilihappoa, menemättä kuitenkaan niin pitkälle, että vesi kadottaisi luonnollisen kokoomuksensa, t. s. että vedessä löytyvä vapaa hiilihappo kokonaan häviäisi.

Tällöin on puhdistuslaitoksen puolesta tehty kaikki mitä on voitu. Varma keino ehkäistä veden huonontumista ruosteen takia ennen sen käyttäjille joutumista on käyttää galvanoituja putkia eristämättömien rautaputkien asemesta. Täten on menetelty monissa muissa paikoissa, esim. Viipurissa, ja Ruotsissa pyritään myöskin yleensä välttämään tavallisia rautaputkia.

Tarkoituksella tutkia millä menestyksellä meilläkin voitaisiin käyttää galvanoituja putkia, asetettiin kevättalvella 1911 suodatinrakennukseen 12 mm. läpimittaiseen noin 40 m. pitkään galvanoituun putkeen hana, ja tästä putkesta lasketusta vedestä tehtiin analyysijä.

Tällöin kävi selville, että kun vesi oli kauemman aikaa (4—5 vuorokautta) seisonut putkessa, sen vapaan hapen pitoisuus oli melkoisesti vähentynyt; happi oli hapettanut sinkin sinkkioksiidiksi. Vesi olikin hanasta laskettaessa jonkun verran maitomaista sekä alkalisempaa ja johtokykyisempää kuin ennen. Happeutuminen väheni vähitellen, ja veteen jäi aina vähemmän ja vähemmän irtautunutta ja liuennettua sinkkiä, lopulta tuskin 1 mg. litraa kohti. Juomavedessä löytyvällä sinkillä, jota monessa paikassa on havaittu

suuressakin määrässä, ei ole terveydellisessä eikä toksikologisessa suhteessa mitän merkitystä.

Kokeilua häiritsti tuontuostakin suurempien keskipakoispumppujen putkeen puristama ilma; putki haaraantui nimittäin yhdestä pumppujen paineputkista lähtevästä sivuhaarasta. Tällaisten olosuhteiden vallitessa ei tietysti voitu saada aivan tarkkoja arvoja. Aikomuksena on sen vuoksi antaa tutkimukselle käytännöllisempi pohja, tutkimalla vettä niistä paikoista kaupungissa, joissa on käytetty galvanoituja putkia. Saatujen tietojen mukaan ovat tällaiset putket osottautuneet edullisiksi.

Yleiskuvan vuoden aikana laboratoriossa tehdyistä analyyseistä antaa seuraava luettelo:

Täydellisiä vesianalyysejä:

Vantaan vedestä	33	näytettä.
Johtovedestä	31	”
Pohjavedestä	5	”

Osittaisia tutkimuksia:

Suodatetusta vedestä	4	”
Pannuvedestä	3	”
Johtovedestä	16	”
Kattilakivestä	3	”
Alumiinisulfaatista	1	lähetyksestä.
Soodasta	4	”
Kalkista	3	”

Puhdistuskulun tarkastusta varten:

Kemiallisia analyysejä	8,233	näytettä.
Bakteriologisia analyysejä	3,227	”
Yhteensä tutkimuksia	11,563	”

XIII. Kaasulaitos.

Kaasulaitoksen toimitusjohtajan antama kertomus kaasulaitoksen toiminnasta vuonna 1911 sisälsi seuraavaa:

Yleiskatsaus kaasulaitoksen toimintaan.

Vuosi 1911 on ensimmäinen, jolta voidaan antaa kertomus koko vuoden toiminnasta kaupungin uudella kaasulaitoksella Sörnäsissä. Yleiskatsaus kaasulaitoksen toimintaan.

Työt kaasulaitoksella ovat jatkuneet ilman häiriöitä ja myöskin tulokset ovat vastanneet uudenaikaisesti järjestettyyn laitokseen liittyneitä toiveita.

Jos vertaa kaasunvalmistuskustannuksia Sörnäsin uudella laitoksella vanhan Henrikinkadulla olleen laitoksen kustannuksiin, huomaa useissa menoerissä tapahtuneen melkoisia säästöjä.

Sensijaan että kivihiilen kuletukselle vanhalle laitokselle suoritettiin hevosilla ja tuli tonnia kohden maksamaan noin Smk 1: 75, maksaa sen purkaus nyt, kuluneena kesänä aivan hiilitarhan alapuolelle rakennetun purkamissillan valmistuttua, vain noin 50 penniä tonnilta. Täten saadaan kaasulaitoksen vuotuisessa kivihiilentuonnissa säästöä noin Smk 22,000: —.

Kivihiilen siirto hiilitarhasta uunihuoneeseen maksoi vanhalla laitoksella 40—45 penniä tonnilta. Tarkoituksenmukaisten siirtolaitosten avulla on kustannukset uudella laitoksella voitu saada alenemaan 22 penniin tonnilta, mikä jo nyt vastaa noin Smk:n 3,400: — vuotuista säästöä.

Suurin säästö on kumminkin saavutettu työkustannuksista retorttihuoneessa. Vuonna 1911 tekivät nämä Smk 16,795: 15 eli 95 penniä kaasuksi tehtyä kivihiilitonnia kohti, sensijaan että ne vanhalla laitoksella nousivat Smk:aan 3: 02 kivihiilitonnilta. Säästö on kaasuksi valmistetulta kivihiilimäärältä v. 1911 noin Smk 36,700: —.

Teknilliset tulokset ovat myöskin olleet erittäin tyydyttävät. Kaasunsaanti kaasuksi tehdystä kivihiilitonnista on ollut 315 m³ ja koksinsaanti, jos vähennetään uunien lämmittämiseen kulutettu määrä, 55.83 % kaasuksi tehdyn kivihiilimäärän painosta. Tervaa on saatu 48.18 kg. kaasuksi tehtyä kivihiilitonnia kohden.

Ammoniakkitehdas pantiin käyntiin vasta vuoden kuluessa, eikä siitä ole vielä vuonna 1911 saatu niitä tuloksia, joita on voitu odottaa.

Koksilla, tervalla ja ammoniakkituotteilla on kumminkin kuluneena vuonna saatu takaisin noin 99 % kivihiilikustannuksista.

Käyttötulosten edullisuuden huomaa selvimmin, jos niitä vertaa viimeisten edellisten vuosien laskettuihin kaasunvalmistuskustannuksiin. Nämä valmistuskustannukset ovat 7.18 pennistä m³:ltä vanhassa laitoksessa vuonna 1909 ja 5.9 pennistä vuonna 1910, jolloin valmistus tapahtui osaksi vanhassa osaksi uudessa laitoksessa, alenneet vuonna 1911 4.33 penniin.

Kaasunvalmistus on edelliseen vuoteen verraten lisääntynyt 659,210 m³ tehden kaikkiaan 5,593,140 m³.

Huomattava kaasunkäytön lisäys johtuu pääasiallisesti vuoden kuluessa vallinneesta suuresta yritteliäisyydestä rakennusteollisuuden alalla. Mutta samalla kun kaasun käyttö keittämisen- ja lämmitystarkoituksiin on nopeasti kasvanut, on valaistukseen käytetyn kaasun myynti edelleen alentunut.

Valaistukseen käytetyn kaasun kulutuksen väheneminen ja lämmittämiseen käytetyn kaasun kulutuksen suuri lisääntyminen on aiheuttanut myydyn kaasun keskihinnan säännöllisen alentumisen niin että se vuonna 1911 oli ainoastaan 16.43 penniä m³:stä myytyä kaasua.

Vielä vuonna 1906 oli keskihinta noin 21 penniä.

Vuonna 1911 suoritetut uutistyöt ovat tarkoittaneet kaupungin kaasujohtoverkon laajentamista Kallion ja Töölön kaupunginosiin sekä erinäisten keskeneräisten töiden lopettamista Sörnäsän kaasulaitoksella.

Kaupungin katuvalaistuksen parantamiseksi on, paitsi erinäisillä kaduilla toimitettuja lyhtyjen järjestelyjä, myöskin kokeiltu uusilla n. k. matalapaineisilla vahvalampulla. Näitä lampuja on asetettu Länsirantakadulle, Bulevardikadulle sekä Kauppa- ja Senaatintorille.

Vanhan kaasulaitoksen tontti on luovutettu kaupungille ja on kaasulaitos saanut oikeuden poistaa kirjoistaan tontin ja rakennusten y. m. arvon Smk 500,000: —.

Kaasulaitoksen toiminnan taloudellinen tulos on osottautunut edullisemmaksi kuin meno- ja tuloarviossa oli edellytetty. Tulojen lisäys johtuu osaksi edullisista kivihiilenostoista ja hyvistä teknillisistä käyttötuloksista mutta ennen kaikkea siitä, että vuoden valmistusmäärä on melkoista suurempi kuin meno- ja tuloarviossa oli otaksuttu.

Vuoden kokonaisvoitto tekee Smk 560,177: 15, josta uutistöihin

on käytetty 197,410: 01, Smk 13,710: — varattu pääjohtoverkon laajentamiseen erinäisillä kaduilla vuoden 1911 menosääntöön merkittyjen määrärahojen mukaan sekä Smk 349,057: 14 merkitty kirjoihin käytettävissä olevana voittona.

Lähempiä tietoja kaasulaitoksen käytöstä annetaan seuraavassa saavutettuja teknillisiä ja taloudellisia tuloksia koskevassa esityksessä.

Teknilliset tulokset.

Kaasunvalmistus.

Tilivuonna on valmistettu 5,593,140 m³ kivihiilikaasua. Valmistuksen lisäys edelliseen vuoteen verraten on 13.36 %.

Kaasun-
valmistus.

Suurin kuukautinen valmistusmäärä	m ³	696,440
Pienin ” ” ” ”	”	249,440
Keskimääräinen päivittäinen valmistus ..	”	15,324
Retorttivuorokausia vuoden kuluessa ..	kpl.	18,258
Retorttipanosten luku	”	36,301
Retorttipanosten korkein määrä	”	79
” alin ”	”	22
Kivihiilipaino retorttipanosta kohden	kg.	488.66
Kaasunsaanti 100 kg:sta kaasuksi tehtyjä kivihiiliä	m ³	31.53
Kaasunvalmistukseen on kulunut tavallisia kaasuhiiliä	tonnia	17,739

Vaikkakin uunit ovat rakennetut niin, että vesikaasupuhallusta voidaan käyttää kaasutusmenetelmän viimeisellä asteella, ei tähän ole turvauduttu koska uuninkorjauksien välttämiseksi on pidetty edullisempana, ettei kuumuutta uuneissa kohoteta liian korkeaksi. Uunit ovatkin kestäneet erittäin hyvin, joten ainoastaan vähäpätöisiä korjauksia on tarvinnut suorittaa.

Kaasun lämpöarvo on keskimäärin ollut 5,243 kal.

Kaasulaitokseen tuotuna ovat kaasuksi tehdyt hiilet vuoden kuluessa maksaneet Smk 19: 13 tonni.

Vuoden lopussa oli varastossa jällellä 9,899 tonnia kivihiiliä.

Sivutuotteet.

Koksi.

Lukuunottamatta uunien lämmittämiseen käytettyä määrää, on vuoden kuluessa kaasunvalmistuksesta saatu 9,903,622 kg. eli 186,874 hl. koksia. Sivutuotteet.

Toimitettujen punnitsemisien mukaan on hehtolitra kuivaa koksia painanut keskimäärin 53 kg., kun paino ennemmin, vaakasuorauuneja käytettäessä oli noin 43 kg. hehtolitralta. Pystysuorauuneista saadun kaksin kaupp-arvo on siis noin 23 % suurempi kuin tavallisista vaakasuorauuneista saadun kaksin.

Vuoden kuluessa on myyty:

Pientämätöntä koksia	112,086	hl.
Piennettyä koksia	7,018	”
Koksimurskaa	29,264	”

Keskimyyntihinta on ollut:

Pientämättömän kaksin	Smk	1: 77
Piennetyn kaksin	”	2: 23

Kivihiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa:

Prima kivihilitervaa	3,994	tynn.
Sekunda ”	76	”

Koko tervamäärä

4,070 tyynn. eli 854,700 kg.
Tervansaanti tonnilta kaasuksi tehtyjä kivihiliä.. 48.18 ”

Vuoden kuluessa on myyty:

Prima tervaa	3,795	tynn.
Sekunda ”	86	”

Keskimyyntihinta on ollut:

Prima tervaa	Smk	11: 03
Sekunda ”	”	3: 86

Ammoniakkituotteet.

Ammoniakkitehtaassa on vuoden kuluessa valmistettu:

Rikkihappoista ammoniakkia	48,656	kg.
Kaustista ammoniakkia (0.91° Bé) ..	33,080	”

Vuoden kuluessa on myyty:

Rikkihappoista ammoniakkia	28,400	kg.
Kaustista ammoniakkia	30,480	”

Suurin osa tuotannosta on täytynyt viedä ulkomaille, koska kotimainen kulutus ei vielä ole riittävä.

Kuona ja tuhka.

Kuonaa ja tuhkaa on myyty:

15 kuormaa..... Smk 1: — kuormalta.

Ylijäämä kuonasta on käytetty kaasulaitoksen alueen tasotustöihin.

Kaasunkulutus.

Kaasunkulutus on vuoden kuluessa noussut 5,591,640 m³:iin, osottaen siis 13.58 % lisäystä edellisen vuoden kulutukseen verrattuna.

Kaasunkulutus.

Enimmin käytettiin kaasua joulukuun 22 p:nä, jolloin kulutus oli 25,840 m³.

Vähimmin kului kaasua kesäkuun 24 p:nä, jolloin käytettiin ainoastaan 4,640 m³.

Suurin kulutus tuntia kohti on ollut 2,300 m³.

Kulutus on jakaantunut seuraavalla tavalla:

Kaupungin katuvalaistus	13.17 %	736,275 m ³
” kulutus virastoissa, kouluissa, sairaaloissa y. m.	1.63 ”	91,284 ”
Yksityinen kulutus	76.97 ”	4,304,222 ”
Kaasulaitoksen oma kulutus	1.70 ”	94,846 ”
Vuoto ja tiivistys	6.53 ”	365,013 ”
	<u>Yhteensä 100.00 %</u>	<u>5,591,640 m³</u>

Yksityinen kaasunkulutus.

Vuoden kuluessa on uusia mittareita tullut lisää 2,145 kpl., joista 805 kpl. on automaattimittareita.

Yksityinen kaasunkulutus.

Kaupungissa paikoilleen asetettujen kaasumittarien koko lukumäärä oli vuoden lopussa 13,239 kpl.

Mittareista oli 12,100 kpl. asetettu lämpökaasun mittaamista varten ja 1,139 kpl. valokaasun mittaamista varten.

Lämpökaasumittareihin oli vuoden lopussa yhdistettynä 742 valaistusliekkiä, jotka paloivat lisämaksua vastaan.

Mittarien kautta myydyistä kaasusta, jonka määrä kaikkiaan oli 4,395,506 m³, on 634,730 m³ eli 14.44 % ollut valokaasua ja 3,760,776 m³ eli 85.56 % lämpökaasua.

Mittarien kautta myyty kaasumäärä vuodesta 1901 lähtien näkyy seuraavasta taulusta:

	Valokaasu.	Lämpökaasu.	Yhteensä.
1901	636,379 m ³	184,292 m ³	820,671 m ³
1902	644,366 „	321,286 „	965,652 „
1903	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „
1904	796,996 „	720,083 „	1,517,079 „
1905	834,568 „	940,004 „	1,774,572 „
1906	918,931 „	1,267,987 „	2,186,918 „
1907	952,467 „	1,782,871 „	2,735,338 „
1908	993,297 „	2,283,547 „	3,276,844 „
1909	865,221 „	2,620,925 „	3,486,146 „
1910	745,482 „	3,149,128 „	3,894,610 „
1911	634,730 „	3,760,776 „	4,395,506 „

Vuoden 1911 kuluessa on valokaasun kulutus vähentynyt 110,752 m³ eli 14.86 %, samalla kun lämpökaasun kulutus on lisääntynyt 611,648 m³ eli 19.42 %. Huomattava valokaasun käytön väheneminen johtuu osaksi siitä, että joukko kaasulaitoksen suurempia kuluttajia, niiden joukossa yliopiston laboratorit, jotka aikaisemmin ovat saaneet kaasun 20 % alennuksella valokaasun hinnasta, viime vuonna ovat kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan saaneet kaasun lämpökaasun hinnasta ottamalla huomioon lisämaksun yhteisiin johtoihin yhdistetyistä valaistusliekeistä. Näiden laitosten kaasunkulutus, joka ennemmin laskettiin valokaasuksi, lasketaan nykyään lämpökaasuksi.

Kaasumoottorien luku oli edelleen 16 kpl. (163.5 hv.).

Yleinen valaistus.

Yleinen
valaistus.

Paikoilleen asetettujen polttimien lukumäärä oli vuoden lopussa 2,255 kpl., niistä 2,002 kpl. tavallisia pystyjä auerpolttimia, 100 kpl. n. s. säästöpolttimia, 49 kpl. 100 n. k. inverttipolttimia, 54 kpl. noin 200 n. k. polttimia ja 50 kpl. 300 n. k. polttimia.

Polttimet ovat jaetut siten, että 1,382 liekkiä palaa klo 12 yöllä sekä 873 päivänkoittoon.

Puolenyön lyhtyjen palamisaika oli vuodessa 1,733 tuntia, kokoyön lyhtyjen 3,541 tuntia.

Joulukuun pimeinä päivinä on lamppujen annettu aamuisin palaa puoli tuntia yli tavallisen valaistusajan ja torivalaistusta varten on pidetty palamassa 1 vahvavalolamppu ja 23 auerliekkiä aamutunteina tammi-, helmi- ja joulukuun aikana.

Lyhtyjä ja lamppuja oli vuoden lopussa yhteensä 1,843 kpl., nimittäin:

1,445 kpl.	tavallisia Helsingin mallisia, 1-polttimisia lyhtyjä.
283	” ” ” ” 2- ” ”
26	” pallolasisia, seisovavaloisia 1- ” ”
8	” pyöreälasisia ” 1- ” ”
1	” isoja 5- ” ”
11	” tavallisia 1- ” inverttilyhtyjä.
19	” ” 2- ” ”
20	” vahvavalo-matalapainelamppuja à 300 nk., 1-polttimisia
7	” ” ” ” à 600 ” 2- ”
17	” ” ” ” à 600 ” 3- ”
6	” ” ” ” à 1,000 ” 3- ”

Lyhdyt ovat kaikilla kaduilla asetetut vuorotellen kummallekin puolelle ja ovat lyhtyjien keskinäiset välimatkat, mitattuna kadun pituussuunnan mukaan, vaihdelleet 15.4 m:stä (Pohj. Esplanadikadulla) 54 m:iin (Ruoholahdenkadulla).

Lyhtyjien keskimääräinen välimatka mitattuna kadun pituussuunnan mukaan on 31.6 m. Valaistusta uusille kaduille järjestettäessä on säännöllisesti valittu noin 25—35 m. välimatka.

Lyhtyjien sytyttämistä, sammuttamista ja hoitoa varten on palveluksessa ollut edellisellä vuosipuoliskolla 32 lyhdynsytyttäjää ja 6 auerlampunhoitajaa sekä jälkimmäisellä 33 lyhdynsytyttäjää ja 6 auerlampunhoitajaa.

Yhden lyhdynsytyttäjän sytytettävänä ja hoidettavana on ollut noin 56 lyhtyä, ja kukin auerlampunhoitaja on hoitanut noin 376 poltinta.

Syksyn kuluessa on asetettu paikoilleen 110 itsesytyttäjää, joita yksi lyhdynsytyttäjistä hoitaa.

Katuvalaistukseen on käytetty 6,679 hehkusukkaa tavallisissa auerpolttimissa, 729 hehkusukkaa inverttipolttimissa ja 2,465 lasisilinteriä pystyissä polttimissa sekä 85 vetolasia inverttilampuissa.

Tavallisessa auerpolttimissa on kulunut 3.3 hehkusukkaa ja 1.23 vetosilinteriä vuodessa.

Vuoto ja tiivistys.

Kaupungin kaasujohdoissa huomattujen kaasuvuotojen lukumäärä oli tänä vuonna 39. Putkenmurtumia sattui 14, niistä 1 100 mm. putkessa, 2 75 mm. putkissa, 6 50 mm. sekä 5 35 mm. putkissa.

Suurin osa vuodoista (25) on syntynyt liitoskohdissa lämpövaihteluiden vuoksi, jotka ovat aiheuttaneet liikettä putkessa. Suurin osa tämänlaatuisista vuodoista (16) on ilmaantunut pääjohdossa

Vuoto ja tiivistys.

Fredrikinkadun alla, jossa on pitkiä putkimittoja mannesmanputkea ja epäsuotuisesti muodostettuja muhveja.

Tiivistyksen ja vuotojen kautta menetetty kaasumäärä oli tänä vuonna 365,013 m³ eli 6.53 0/0.

Teknillisten tulosten yhdistelmä.

Teknilliset tulokset.	Kaasunvalmistus.	1911.	1910.	1909.	1908.	1907.
	Kivihiilikaasua..... m ³	5,593,140	4,933,930	4,533,880	4,223,450	3,424,070
	Vesikaasua	—	—	—	51,640	100,210
	Yhteensä kaasua..... m³	5,593,140	4,933,930	4,533,880	4,275,090	3,524,280
	Kaas. teht. tav. kivih. kg.	17,739,384	16,200,000	16,619,590	14,992,913	11,224,510
	” ” cannelhiiliä ”	—	529,000	93,000	378,000	435,838
	Yht. kaas. teht. kivih. kg.	17,739,384	16,729,000	16,712,590	15,370,913	11,660,348
	Cannelhiilissä	0/0	3.16	0.6	2.46	3.74
	Retorttipanoksia	kpl. 36,301	74,805	97,930	90,706	81,703
	Retorttivuorokausia ..	” 18,258	22,890	25,072	21,090	17,312
	Korkein määrä täytettyjä retortteja	” 79	101	109	104	80
	Alin määrä täytettyjä retortteja	” 22	29	12	19	14
	Retorttipanosten keskipaino	kg. 488.7	502.4	170.65	169.5	142.07
	Kaasuntuotanto retorttivuorokaudelta	m ³ —	—	180.83	200.26	197.8
	Kaasunsaanti 100 kg. hiiliä	hl. 31.53	29.49	27.13	27.47	29.4
	Koksinsaanti.....	” 186,874	164,617	164,375	167,266	124,558
	” tonnilta kivih. ”	” 10.5	9.8	9.83	10.88	10.68
	”	kg. 9,903,622	7,407,765	7,396,875	7,526,970	5,605,110
	” 100 kg. hiiliä.. ”	” 55.83	44.28	44.26	48.97	48.07
	Tervansaanti	” 854,700	734,212	683,790	619,160	491,372
	” tonnilta	”	”	”	”	”
	kivihiiliä	” 48.18	43.89	40.91	40.28	42.15
	Kaasunkulutus.					
	Kaasua katuvalaist. . . m³	736,275	688,324	661,366	633,089	590,900
	” yksit. valaist. ”	634,730	745,482	865,221	993,297	952,467
	” ” lämmit. ”	3,760,776	3,149,128	2,620,925	2,283,547	1,782,871
	Kaasulaitoksen oma kulutus	” 94,846	93,827	73,420	61,547	89,741
	Vuoto ja tiivistys	” 365,013	246,269	312,008	302,730	107,351
	” ” ”	0/0 6.53	5.00	6.88	7.08	6.09
	Korkein kaasunkulutus vuorokaudessa m³	25,840	23,400	20,090	21,290	17,090
	Alin kaasunkulutus vuorokaudessa	” 4,640	3,960	3,900	3,200	2,620

Raha-asioita koskevia tietoja ja taloudelliset tulokset.

Laajennuksia ja arvonlisäyksiä.

Voittovaroilla laskettuja pääjohtoja:

Nikolainkadun alle Elisabetin- ja Oikokatujen välillä . . .	60 m. 150 mm.	Pääjohto- verkko.
Uuden Vilhonkadun alle Unionin- ja Vuorikatujen välillä	270 " " "	
Arkadiakadun alle Runeberg- ja Aurorakatujen välillä . .	250 " " "	
Katajanokan pohjoisrannan alle	340 " " "	
Aurorakadun alle Länt. viertotien ja n:o 9 välillä	175 " " "	
Viidennen linjan alle It. viertotien ja Porthaninkatujen välillä	200 " 125 "	
Oikokadun alle Nikolain- ja Kristianinkatujen välillä sekä Kristianinkadun alle Oiko- ja Välikatujen välillä	280 " " "	
Länt. viertotien alle Kammion- ja Humalistonkatujen välillä	280 " " "	
Meilanskadun alle Länt. viertotien ja Roosavillakatujen välillä	70 " " "	
Flemingkadun alle Viidennen linjan ja Franzéninkadun välillä	280 " " "	
Rataväliläpikäytävän alle Pääskylän- ja Lautatarhakatujen välillä	50 " " "	
Rauhankadun alle Nikolain- ja Mariankatujen välillä	100 " 100 "	
" " Mariankadun ja n:o 6 välillä	60 " " "	
Arkadiakadun alle Aurora- ja Pohj. Rautatiekatujen välillä	150 " " "	
Kammionkadun alle Töölön- ja Topeliuskatujen välillä . .	120 " " "	
Topeliuskadun alle Kammionkadun ja n:o 13 välillä	125 " " "	
Flemingkadun alle Fredriksperinkadun ja n:o 25 välillä	120 " " "	
Ehrensivärdtien alle	310 " " "	
Karjalankadun ja Eläintarhantien alle kulkutautisairaalaan saakka	600 " " "	
Museokadun alle Aurora- ja Töölönkatujen välillä	210 " " "	
Fredriksperinkadun alle Fleming- ja Kotkankatujen välillä	620 " " "	
Porvoonkadun alle Kotkan- ja Karjalankatujen välillä . .	220 " " "	
Speranskintien alle Armfelttien ja n:o 21 välillä	125 " " "	
Maneesinkadun alle Konstantinin- ja Mauritsinkatujen välillä	80 " 80 "	
Fabianinkadun alle Kirkko- ja Vilhonkatujen välillä	100 " " "	
Runebergkadun alle Fredrikin- ja Etel. Rautatiekatujen välillä	300 " " "	
Pohj. Rautatiekadun alle Länt. viertotien ja Runebergkatujen välillä	160 " " "	

Arkadiakadun alle Runebergkadun ja n:o 31 välillä	130	m.	80	mm.
Töölönkadun alle Museo- ja Cygnæuskatujen välillä	230	"	"	"
Flemingkadun alle Fredriksperinkadun ja n:o 25 välillä	60	"	"	"
Dagmarkadun alle Museo- ja Nervanderkatujen välillä ..	210	"	"	"
Nervanderkadun alle Dagmarkadun ja n:o 13 välillä	80	"	"	"
Harjukadun alle Vaasankadun ja n:o 2 välillä	80	"	"	"
Kotkankadun alle Fredriksperin- ja Porvoonkatujen välillä	110	"	"	"
Karjalankadun alle Porvoon- ja Fredriksperinkatujen välillä	110	"	"	"
Työpajankadun alle Tynnyrintekijänkadun ja n:o 3 välillä	90	"	"	"
Tynnyrintekijänkadun alle Lautatarhan- ja Työpajankatujen välillä	100	"	"	"
Lautatarhankadun alle Panimo- ja Tynnyrintekijänkatujen välillä	70	"	"	"
Annankadun alle Uudenmaankadun ja n:o 9 välillä	50	"	"	"
Engelaukean alle	160	"	50	"

Menosääntöön oli sitä paitsi merkitty pääjohdon laskemiset Pohj. Rautatiekadun, Roosavillakadun, Meilanskadun, Flemingkadun, Fredriksperinkadun ja Vilhovuorenkadun alle, mutta kun näitä töitä ei vuonna 1911 ollut voitu lopettaa, siirrettiin käyttämätön osa näihin tarkoituksiin myönnetystä määrärahasta, Smk 13,710:—, vuoteen 1912.

Vuonna 1911 suoritettujen töiden kautta on tullut entisen lisäksi 1,095 j. m. 150 mm. putkea, 1,160 j. m. 125 mm. putkea, 2,760 j. m. 100 mm. putkea, 1,960 j. m. 80 mm. putkea ja 160 j. m. 50 mm. putkea eli yhteensä 7,135 j. m.

Vanhoja putkia on otettu maasta:

795 j. m. 50 mm. ja 75 j. m. 75 mm. putkea.

Vuoden kuluessa laskettujen johtojen arvo on Smk 76,351: 46.

Vuoden 1911 lopussa oli kaupungin pääjohtojen yhteenlaskettu pituus 87,625 m., jakaantuen eri putkisuuruuksille seuraavasti:

	700	680	620	570	500	450	400	300	250
	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.
Metriä	368	522	401	464	1,479	90	180	6,609	2,827
	200	150	125	100	1) 75	63	50	38	
	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	mm.	
Metriä	3,505	5,044	5,670	17,306	26,634	6,505	8,731	1,290	

Pääjohtoverkon keskisuuruus on 173 mm. ja sen koko kuutiosisältö noin 2,068 m³.

1) Tähän sisältyvät myöskin 80 mm. johdot.

Lyhdyt patsaineen ja tarpeineen.

Vuoden kuluessa on seuraava määrä lyhtyjä tullut lisäksi:

Lyhdyt patsaineen ja tarpeineen.

Yksiliekkisiä auerlamppuja:

Annankadulle	4
Antinkadulle	1
Arkadiakadulle	10
Aurorakadulle	3
Edelfelttielle	6
Ehrensvärdtielle	12
Engelaukealle	3
Erottajakadulle	3
Galitzintielle	4
Hakaniementorille	2
Hallituskadulle	1
Hämeenkadulle	6
Kanavarannalle	2
Kasarminkadulle	8
Katajanokan pohjoisrannalle	5
Katajanokanrannalle	2
Korkeavuorenkadulle	6
Ludviginkadulle	2
Länt. viertotielle	10
Marian sairaalaan	2
Museokadulle	13
Näkinkujalle	3
Pohj. Rautatiekadulle	18
Pohjoissatamaan	4
Ratakadulle	3
Rehbindertielle	2
Rikhardinkadulle	2
Speranskitielle	5
Sörnäsin rantatielle	2
Tehtaankadulle	1
Toiselle linjalle	4
Topeliuskadulle	2
Töölönkadulle	4
Unioninkadulle	2
Vilhonkadulle	2
Vladimirinkadulle	4
Yrjönkadulle	3

Yhteensä 166

Vahvavalolamppuja:

Länt. rantakadulle.....	20	lamppua	300	nk.
Bulevardikadulle	17	”	600	”
Pitkällesillalle	1	”	”	”
Senaatintorille.....	4	”	”	”
Pitkällesillalle	1	”	1,000	”
Kauppatorille	2	”	”	”
Eteläsatamaan.....	2	”	”	”

Yhteensä 47 lamppua

Paitsi näitä uusia lyhtyjä on 40 yksiliekkistä poltinta vaihdettu kaksoispolttimiin.

Vuoden kuluessa on kaduilta, joille on laitettu sähkövalo, poistettu 70 auerlamppua, joista 29 kpl. 2-liekkisiä.

Vuoden kuluessa lisäksi tulleitten lyhtyjen ja polttimien sekä puupylväitten ja poistettujen seinävarsien sijaan asetettujen valurautapatsaitten arvo tekee, jos vanhojen aineiden arvo vähennetään, Smk 28,240: 26.

Kaupunkiin asetetuista lyhdyistä on:

1,365 kpl.	rautapylväillä tai -varsilla	olevia lyhtyjä.
424 ”	valurautaisilla seinävarsilla	” ”
54 ”	puupylväillä	olevia lyhtyjä.

Kaupungin keskiosien valaistuksen parantamiseksi laitettujen uusien lyhtyjen asettamiseen on kulunut 740 m. 50 mm. putkea sekä uusien lyhtyjen laittamiseen petrolilamppujen sijaan 370 m. 50 mm. putkea.

Yksityiset johtolaitokset.

Yksityiset
johtolaitokset.

Vuoden kuluessa on asetettu 71 uutta liittymisjohtoa, joihin on mennyt:

75 mm. teräspotkea	20	m.
50 ” ”	1,492	”
50 ” takorautaputkea	68	”

Vuoden kuluessa asetettujen uusien liittymisjohtojen tuottama arvonlisäys on Smk 10,177: 99.

Sörnäsän kaasulaitos.

Vuoden kuluessa on uudella kaasulaitoksella käytetty:

Sörnäsän
kaasulaitos.

Tasotustöihin.....	Smk	12,229: 07
Uuteen hiilenpurkamislaitokseen	”	2,319: 10
Syöttöpumppuun ja höyryjohtoihin	”	7,200: 69
Ammoniakkitehtaan aparaatteihin	”	29,900: 01
Ammoniakkitehdasrakennuksen ja vesikaasulaitok- sen töiden lopettamiseen.....	”	7,934: 37
Vesikaasulaitoksen kaasukellon ympäri rakennetun rakennuksen töiden lopettamiseen	”	14,451: 47
Kaasukellon paikoilleen asettamiseen ja maalaami- seen	”	1,593: 10
Hankittuihin työkalukoneisiin.....	”	1,147: 19
Rautatieraitteisiin kaasulaitoksen alueella	”	5,962: 91
Makasiinirakennuksen töiden lopettamiseen	”	2,427: 02
Kaivoihin pihamaalla.....	”	1,276: 34
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 86,441: 27</u>

Sörnäsän kaasulaitoksen arvo on siis kasvanut Smk:lla 86,441: 27.

Sörnäsistä kaupunkiin johdettu painejohto.

Sähkömerkinantolaitoksiin ja puhelimiin kaasulaitoksen ja kau-
pungissa olevan jakokellon välillä on käytetty Smk 2,477: 94.

Sörnäsistä
kaupunkiin
johdettu paine
johto.

Kalusto.

Kaasulaitoksen kaluston lisäykset tekevät Smk 11,874: 71

Kalusto.

Kaasumittarit.

Vuoden kuluessa kaupunkiin asetettujen uusien mit-

Kaasumittarit

tarien arvo on.....	Smk	70,765: 59
joista tavallisia mittareita.....	”	37,457: 55
ja automaattimittareita	”	33,308: 04

Arvonlisäysten yhdistelmä.

Arvonlisäysten yhdistelmä.	Pääjohtoverkko	Smk	76,351: 46
	Lyhyt, pylvää ja lyhtyjen liittymisjohdot	„	28,240: 26
	Yksityiset liittymisjohdot	„	10,177: 99
	Kalusto	„	11,874: 71
	Kaasumittarit	„	70,765: 59
	Sörnäsän kaasulaitos	86,441: 27	
	Sörnäsistä kaupunkiin johdetun paine- johdon työt	2,477: 94	„ 88,919: 21
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 286,329: 22</u>
	joista on suoritettu voittovaroilla	Smk	197,410: 01
	„ „ „ lainavaroilla	„	88,919: 21
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 286,329: 22</u>

Kaasun hinta.

Kaasun hinta. Kaasun hinta oli vuonna 1911:

Valaistukseen käytetyn kaasun	25 p. m ³
Porras- ja pihavalaistukseen käytetyn kaasun ..	23 „ „
Lämmitykseen käytetyn kaasun	15 „ „

Valokaasusta on myönnetty 2 % alennusta, jos yhden huoneiston vuosikulutus on ollut yli 2,000:— markkaa sekä senjälkeen 1 %:sta aina 10 %:iin saakka jokaiselta tämän määrän yli menevältä täydeltä tuhannelta markalta.

Kaupungin kuluttamasta valokaasusta myönnetään 10 % alennus. 5 Smk lisämaksua vastaan liekkiä kohden vuodessa myönnettiin oikeus kiinnittää lämpökaasujohtoon korkeintaan kolme valokaasuliekkiä.

Katuvalaistus.

Katuvalaistus. Katuvalaistukseen kuluneesta 736,275 m³ kaasua on kaupunki maksanut

	Smk	147,118: 10
--	-----	-------------

Tästä määrästä on mennyt kustannuksiin:

Lyhtyjen sytyttäminen, sammuttaminen ja hoito	Smk	46,688: 10
Hehkusukkia ja lasisilintereitä, väkiviinaa y. m. . .	„	5,128: 33

Korjauskustannukset	Smk	6,515: 09
Lyhdynsytytysaseman vuokra	”	1,150: —
Osuus hoitokustannuksista	”	464: 80
Lyhtyjen, pylväitten ja lyhtytarpeiden korko ja kuoletus	13,028: 92	
Osuus kaasulaitoksen muun omaisuuden arvon korosta ja kuoletuksesta ..	<u>42,259: 18</u>	” 55,288: 10
Kaasukustannukset	”	<u>31,883: 68</u>
	Yhteensä Smk	147,118: 10

Katuvalaistukseen käytetty kaasu on maksanut 19.98 penniä m³:ltä, nimittäin:

Kaasun valmistushinta	4.33	
Osuus kaasulaitoksen ja johtoverkon koroista ja kuo- letuksista	5.74	
Korko ja vuoden poistot lyhtyjen, pylväiden ja tar- peiden arvosta	1.77	
Osuus hoitokustannuksista	<u>0.06</u>	11.90 p:iä
Lyhtyjen sytyttäminen, sammuttaminen ja hoito	6.34	”
Hehkusukat, silinterit, väkiviina y. m.	0.70	”
Korjauskustannukset	0.88	”
Lyhdynsytytysaseman vuokra	0.16	”
	Yhteensä	19.98 p:iä

Poistot.

Kaasulaitoksen kiinteistöjen ja kaluston tileistä on poistettu seuraavat määrät: Poistot.

Vanhan kaasulaitoksen tontti sekä sillä löytyvät rakennukset ovat siirtyneet kaupungille Smk 500,000:— summaa vastaan, joka määrä on kirjoista poistettu seuraavasti:

It. Henrikinkadun varrella olevat rakennukset ..	Smk	82,631: 08
Uunit tarpeineen	”	20,551: 32
It. Henrikinkadun varrella olevat aparaatit putki- johtoineen	”	18,423: 06
It. Henrikinkadun varrella oleva kaasulaitoksen tontti	”	300,000: —
Pääjohtoverkko	”	<u>78,394: 54</u>
	Yhteensä Smk	500,000: —

Poistoja, jotka nousevat samaan määrään kuin vuoden voitto-varoista on käytetty arvonlisäyksiin, on sitä paitsi tehty seuraavan jaon mukaan:

Pääjohtoverkko yli edellä poistetun Smk 78,394: 54	Smk	434: 86
Lyhdyt, pylväät ja liittymisjohdot	„	6,097: 54
Yksityiset liittymisjohdot	„	10,177: 99
Kalusto	„	11,874: 71
Kaasumittarit	„	102,659: 44
Sörnäsän kaasulaitos	„	66,165: 47
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 197,410: 01</u>

Tulot ja menot.

Tulot.

Tulot ja menot. Katuvalaistukseen käytetty kaasu	147,118: 10	
Yksityiskulutukseen „ „	715,104: 34	
Kaasumittarien vuokra	2,522: 57	
Kelloissa olevien kaasumäärien ero	77: —	864,822: 01
Yksityisten kaasujohtolaitosten asettaminen	— —	294,503: 16
Koksia myyty	303,218: —	
Tervaa „	45,849: 65	
Kuonaa ja grafiittia myyty	535: —	
Ammoniakkia „	26,824: 20	376,426: 85
Korko	— —	313: 34
Vuokria	— —	6,200: —
Vuodesta 1910 siirretty pääjohtoverkon laa- jentamista varten myönnetty määrä- raha	— —	1,300: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 1,543,565: 36</u>

Menot.

Kivihiilet ja kivihiilityö	348,746: 04	
Erinäisiä aineksia ja työkaluja	1,598: 52	
Työpalkat retortihuoneessa	18,523: 36	368,867: 92
Kustannukset sivutuotteista	43,301: 23	
Polttoaineet, öljy sekä höyry- pannun ja konevoiman kus- tannukset	37,931: 47	
Kaasunpuhdistukseen käytetyt ai- neet ja työpalkat	9,490: 40	
Sähkövoima ja -valaistus sekä polttoaineet ja hehkusukat	9,313: 20	

Vesimaksu	7,618: 12		
Muut käyttökustannukset	<u>19,673: 53</u>	127,327: 95	
Käyttöinsinöörin palkka	6,000: —		
Kone- ja kaasumestarien palkat	<u>12,550: —</u>		145,877: 95
Vakuutusmaksut	— —		5,811: 54
Uunien korjaukset	2,795: 84		
Aparaattien „	12,123: 57		
Rakennusten „	4,108: 95		
Kaasukellojen korjaukset	855: 67		
Kaluston „	5,499: 92		
Pääjohtojen „	<u>6,002: 74</u>		31,386: 69
Hallinto ja konttori	— —		25,178: 44
Katuvalaistus	— —		59,946: 32
Yksityiskulutus	— —		79,208: 12
Työ- ja aineskustannukset asettamistöistä	— —		237,282: 65
Korko kaupunginkassaan	10,608: 08		
Poistot	<u>197,410: 01</u>		208,018: 09
Konttorin vuokra	11,000: —		
Verstas- ja myyntihuoneistojen vuokra ..	<u>8,220: 50</u>		19,220: 50
Pääjohtoverkon laajentamista varten myön-			
nettyä määrärahaa siirretty	— —		13,710: —
Voitto kaasunvalmistuksesta	300,057: 13		
„ asettamistöistä	<u>49,000: 01</u>		349,057: 14
		Yhteensä Smk	1,543,565: 36

Valmistuskustannukset.

Mahdollisimman selvän kuvan saamiseksi valmistuskustannuksista on ylläolevat meno- ja tuloerät yhdistetty sopivalla tavalla seuraavaan tauluun, jossa on eri sarakkeeseen merkitty se määrä, jolla kukin erä vaikuttaa hyötyä tuottavasti käytetyn kaasun kustannuksiin m³ kohti.

Valmistus-
kustannukset

Vuoden 1911 tulojen ja menojen yhdistelmä sekä eri erien jakaantuminen kutakin myydyin kaasun m³:iä kohti.

Menoja:		Penniä kaasu- m ³ kohti.
Kivihiilet ja kivihiilityö	348,746: 04	6.796
Uunityö	18,523: 36	0.361
Kustannukset sivutuotteista	<u>43,301: 23</u>	0.844
	410,570: 63	8.001

Tuloja:				
Koksi	303,218: —		5.909	
Terva	45,849: 65		0.893	
Kuona ja grafiitti	535: —		0.010	
Ammoniakki	26,824: 20		0.523	
Kelloissa olevien kaasumäärien ero	77: —	376,503: 85	0.002	7.337
Jälellä menoista kivihiiliin ja uunien käyttöön	34,066: 78		0.664	
Muut kaasunvalmistuskustannukset	85,625: 24		1.669	
Insinööri ja kaasumestarit	18,550: —		0.361	
Yhteensä varsinaisia valmistuskustannuksia	138,242: 02		2.694	
Ylläpito ja korjaukset	31,386: 69		0.612	
Kaupunginkassan konttokurantti- tilin korko	10,608: 08		0.207	
Palo- ja tapaturmavakuutusmak- sut	5,811: 54		0.113	
Hallituksen ja toimeenpanevan johtajan palkat	17,166: 34		0.334	
Konttorikustannukset ja vuokra	19,012: 10	83,984: 75	0.370	1.636
Koko valmistuskustannukset ..		222,226: 77		4.330
Yksityisen kaasunkulutuksen kustannukset	79,208: 12		1.543	
Katuvalaistuksen kustannukset ..	59,946: 32		1.168	
Yksityisten kaasujohtotöiden kus- tannukset:				
Hallinto ja konttori sekä putkimesta- rin ja varastokir- janpitäjän palkat	32,475: 97			
Työ- ja aineskustan- nukset, korjauk- set, vuokra	213,027: 18	245,503: 15		4.784
Pääjohtoverkon laa- jentamista var- ten myönnettyä määrärahaa siir- retty	13,710: —			
Vuoden poistot	197,410: 01	211,120: 01	595,777: 60	4.114 11.609
Yhteensä Smk		818,004: 37		15.939

Tätä vastaavia tuloja:			
Katuvalaistukseen käytetty			
kaasu	147,118: 10		2.867
Yksityiskulutus:			
valaistukseen	153,544: 95		
keittämiseen	<u>561,559: 39</u>	715,104: 34	13.935
Kaasumittarien vuokra, korkoa	2,835: 91		0.055
Yksityisten kaasujohtolaitosten asettaminen	294,503: 16		5.739
Vuokria	<u>6,200: —</u>	1,165,761: 51	<u>0.120</u> 22.716
Vuodesta 1910 siirretty pääjohtoverkon laajentamista varten myönnetty määräraha		<u>1,300: —</u>	<u>0.025</u>
		1,167,061: 51	22.741
Jos tästä vähennetään yllä olevat menot		<u>818,004: 37</u>	<u>15.939</u>
saadaan vuoden ylijäämä Smk		<u>349,057: 14</u>	<u>6.802</u>

Voitto- ja tappiotili.

Debet.

Poistoja pääjohtoverkon tililtä	434: 86			Voitto- ja tappiotili.
„ lyhtyjien, pylväiden ja tarpeiden tililtä	6,097: 54			
„ yksityisten johtolaitosten tililtä....	10,177: 99			
„ kaluston tililtä.....	11,874: 71			
„ kaasumittarien tililtä.....	102,659: 44			
„ kaasulaitoksen uutisrakennuksen tililtä	<u>66,165: 47</u>	197,410: 01		
Seuraavaan vuoteen siirrettyjä määrärahoja, jotka on myönnetty pääjohtoverkon laajentamista varten:				
Pohj. Rautatiekadun alle	1,100: —			
Roosavillakadun	1,170: —			
Meilanskadun	2,500: —			
Flemingkadun	4,000: —			
Fredriksperinkadun	2,740: —			
Vilhovuorenkadun	<u>2,200: —</u>	13,710: —		
Jäännöstili:				
Säästö		<u>349,057: 14</u>		
		<u>Yhteensä Smk 560,177: 15</u>		

Kredit.

Yksityisten kaasunkuluttajain tili:	
Voitto yksityisten kaasunkulutuksesta	445,553: 13
Katuvalaistuksen tili:	
Osuus kaasulaitoksen perustamisarvon koroista ja kuole- tuksesta	55,288: 10
Asettamistöiden tili:	
Voitto asettamistöistä ja myydyistä tarpeista	49,000: 01
Mittarinvuokrien tili:	
Vuokraa kaasumittareista	2,522: 57
Vuokrien tili:	
Asunto- ja tonttivuokraa Suvilahdesta	6,200: —
Korkojen tili:	
Sekalaisia korkotuloja	313: 34
Seuraavaan vuoteen siirrettyjen määrärahojen tili:	
Pääjohdon ulottaminen Mariankadun alle	1,300: —
	<u>Yhteensä Smk 560,177: 15</u>

Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.*Varat.*

Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.

Kiinteistöjen tili.

Kehäjohto	729,899: 87
Pääjohtoverkko	420,638: 80
Lyhdyt, patsaineen ja tarpeineen	160,770: 38
Yksityiset johtolaitokset	47,552: 64
Runebergkadun jakokello	275,000: —
Kaasulaitoksen uutisrakennus Sörnäsissä:	
Pääjohtoverkko laitoksen piirissä	23,437: 13
Rakennukset	1,275,761: 03
Kaasukellot	260,679: 87
Uunit tarpeineen	656,721: 89
Aparaatit ja putkijohdot	735,180: 16
Hiilenpurkamislaitokset	23,318: 13
Alueen piirissä oleva rautatie, erinäiset putkijohdot, kai- vot, aidat y. m.	45,938: 41
Tasotustöiden kautta lisääntynyt tonttiarvo	192,981: 80
	<u>3,214,018: 42</u>
	4,847,880: 11

Kaluston tili.

Kaasunvalmistukseen tarvittava kalusto	2,608: 76	
Katuvalaistukseen " "	3,255: 24	
Putkenlaskutöihin " "	10,559: —	
Konttorin kalusto	17,403: 56	
Myymälän "	2,557: 50	
Tehtaankonttorin "	4,927: 50	
Laboratorin "	3,811: 37	
Korjaustyöpajan "	11,278: 38	
Sekalainen "	16,483: 74	72,885: 05

Kaasumittarien tili.

Kaupunkiin asetettuja kaasumittareita		188,157: 01
---	--	-------------

Raaka-aineiden tili.

Tavalliset kivihiilet	189,360: 23	
Muut raaka-aineet	132,635: 51	321,995: 74

Tavaratili.

Sekalaisia lampuja, keittäjiä y. m.		54,770: 92
---	--	------------

Valmistustili.

Kaasua kelloissa		2,848: —
----------------------------	--	----------

Sivutuotteiden tili.

Koksivarasto	72,000: —	
Tervavarasto	9,025: —	
Ammoniakkivarasto	780: —	
Ammoniumsulfaattivarasto	5,469: 12	87,274: 12

Yksityisten töiden tili.

Päättämättömät työt		29,300: 50
-------------------------------	--	------------

Sekalaisten tili.

Perimättömiä saatavia töistä, koksista y. m.		100,005: 78
--	--	-------------

Kaasunkuluttajain tili.

Perimättömiä saatavia kaasusta		67,530: 90
--	--	------------

Vekselien tili.

Vekseleitä salkussa		2,591: 45
-------------------------------	--	-----------

Kassatili.

Kassasäästö		1,287: 49
-----------------------	--	-----------

Yhteensä Smk 5,776,527: 07

Velat.

Kaupunginkassa.

It. Henrikinkadun kaasulaitoksen ostoarvo	1,400,000: —	
josta vähennetään tontin ja rakennus-		
ten lunastus	<u>500,000: —</u>	900,000: —
Velka kaupunginkassaan konttokurantin mukaan		277,242: 50

Lainavarojen tili.

Lainavaroja Sörnäsän kaasulaitoksen uutis-		
rakennuksia varten	3,215,508: 31	
Lainavaroja kehäjohtoa ja kaasukelloa var-		
ten	<u>1,004,899: 87</u>	4,220,408: 18

Tallettajain tili.

Talletuksia		2,258: 70
-------------------	--	-----------

Sekalaisten tili.

Maksamattomia laskuja y. m.		13,850: 55
----------------------------------	--	------------

Seuraavaan vuoteen siirrettyjen määrärahojen tili.

Seuraavaan vuoteen siirrettyjä määrärahoja, jotka on		
myönnetty pääjohtoverkon laajentamista varten:		
Pohj. Rautatiekadun alle	1,100: —	
Roosavillakadun ”	1,170: —	
Meilanskadun ”	2,500: —	
Flemingkadun ”	4,000: —	
Fredriksperinkadun ”	2,740: —	
Vilhovuorenkadun ”	<u>2,200: —</u>	13,710: —

Voitto- ja tappiotili.

Vuoden säästö		349,057: 14
		<u>Yhteensä Smk 5,776,527: 07</u>

Kaasulaitoksen voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset.

	1900—10.	1911.	Yhteensä.
Voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset. Pääjohtoverkko	351,087: 29	76,351: 46	427,438: 75
Lyhdyt pylväineen ja tarpeineen	102,254: 06	28,240: 26	130,494: 32

Yksityiset johtolaitokset..	57,322: 56	10,177: 99	67,500: 55
Rakennukset	3,564: 25	— —	3,564: 25
Uunit tarpeineen	77,108: 23	— —	77,108: 23
Aparaatit ja putkijohdot..	30,459: 36	— —	30,459: 36
Kalusto	51,507: 34	11,874: 71	63,382: 05
Kaasumittarit	284,155: 41	70,765: 59	354,921: —
Hernesaarenkadun var- rella oleva öljykaasu- laitos	215,730: 47	— —	215,730: 47
Yhteensä	1,173,188: 97	197,410: 01	1,370,598: 98
Kaupungin käytettävänä oleva voitto			2,289,973: 68
Arvonlisäykset ja käytettävänä oleva voitto			3,660,572: 66

Kaasulaitoksen poistot.

	Poistoja.			Laitoksen arvo. Poistot.	
	1901—10.	1911.	Yhteensä.	1900.	1911.
Pääjohtoverkko	189,779: 55	78,829: 40	268,608: 95	261,809: —	1,150,538: 67
Lyhdyt, pylväineen ja tarpeineen	77,626: 40	6,097: 54	83,723: 94	114,000: —	160,770: 38
Yksityis. johtolaitokset	29,769: 92	10,177: 99	39,947: 91	20,000: —	47,552: 64
Rakennukset	444,664: 66	107,443: 94	552,108: 60	524,000: —	1,425,761: 03
Uunit tarpeineen	146,556: 91	20,551: 32	167,108: 23	90,000: —	656,721: 89
Aparaatit ja putkijoh- dot	74,036: 30	47,477: 03	121,513: 33	62,000: —	758,617: 29
Kaasukellot	22,000: —	1,593: 10	23,593: 10	22,000: —	385,679: 87
Öljykaasulaitos	104,512: 97	— —	104,512: 97	— —	— —
Hiihlenpurkamislait. ..	— —	2,319: 10	2,319: 10	— —	23,318: 13
Rautatie, sekal. putki- johdot, kaivot, aidat y. m.	— —	7,239: 25	7,239: 25	— —	45,938: 41
Kalustot	20,137: 71	13,021: 90	33,159: 61	6,191: —	72,885: 05
Kaasumittarit	64,104: 55	102,659: 44	166,763: 99	— —	188,157: 01
It. Henrikinkadun var- rella oleva tontti ..	— —	300,000: —	300,000: —	300,000: —	— —
Tasotustöiden kautta lisääntynyt tontti- arvo	— —	— —	— —	— —	192,981: 80
Yhteensä	1,173,188: 97	697,410: 01	1,870,598: 98	1,400,000: —	5,108,922: 17

Kaasulaitoksen suhde kaupunginkassaan joulukuun 31 p:nä 1911.

Kaasulaitoksen suhde kaupun- ginkassaan joulukuun 31 p:nä 1911.	Velkaa tammikuun 1 p:nä 1911	Smk 210,552: 35		
	Käytettävänä oleva säästö vuodelta 1910	„ 332,309: 49	542,861: 84	
	Vuoden kuluessa nostettu Rahatoimikonttorin maksa- mia laskuja	„ 338,000: —		
	Korkohyvitystä	„ 660: —		
	Maksettu rahassa	„ 10,608: 08	349,268: 08	892,129: 92
	Kaasua katuvalaistukseen ja lyhtyjenhoitajain palkat sekä aineskus- tannukset	„ — —	339,215: 04	
	Kaasua sisävalaistukseen Toimitettu koksia ja suori- tettu töitä	„ 147,118: 10		
	Kustannukset petrolivalais- tuksesta	„ 19,188: 35		
	Velkaa kaupunginkassaan joulukuun 31 p:nä 1911	„ 22,922: 35		
		„ 86,443: 58	275,672: 38	614,887: 42
			<u>277,242: 50</u>	

Petrolivalaistus.

Petrolivalais-
tus. Vuoden lopussa käsitti petrolivalaistus 878 petrolilamppua seuraavan jaon mukaan:

Kokoyön pumppulyhtyjä	252 kpl.
Puolenyön „	158 „
Kokoyön painelamppuja	97 „
Puolenyön „	371 „
	<u>Yhteensä 878 kpl.</u>

Lyhtyjen koko määrä on vuoden kuluessa vähentynyt yhdellä, siten että 92 lamppua, jotka ovat asetetut uusien liikeväylien var-
sille sekä valaistuksen parantamiseksi niille kaduille, joilla se on
huomattu liian heikoksi, vastaa 93 niiltä kaduilta poistettua lamppua,
joilla on otettu käytäntöön kaasu- tai sähkövalo.

Uudet lyhdyt ovat asetetut seuraaville kaduille:

Aurorakadulle	4 kpl.
Cygnæuskadulle	1 ”
Uudelle Vilhonkadulle (väliaikaisesti)	11 ”
Hietaniementielle	11 ”
Fredrikinkadulle	2 ”
Lapuankadulle	1 ”
Ruoholahdenkadulle	6 ”
Kallion kirkon alueelle	1 ”
Viidennelle linjalle	4 ”
Castréninkadulle	3 ”
Porvoonkadulle	1 ”
Agricolakadulle	2 ”
Kaarlenkadulle	5 ”
Karjalankadulle	1 ”
Kotkankadulle	1 ”
Sörnäsin rantatielle	11 ”
Haapaniemenkadulle	2 ”
Pengerkadulle	3 ”
Kustavinkadulle	2 ”
Vanhankaupungin tielle	20 ”

Yhteensä 92 kpl.

Vuoden menot petrolivalaistukseen, aineksien ja kaluston ostoon sekä työkalujen kunnossapitoon tekivät Smk 86,443: 58 jakaantuen seuraavasti:

Petrolia 191,370 kg.	Smk	30,369: 82
Sytyttäjien ja esimiesten palkat	”	43,225: 95
Ostettu 3 kpl. täyttämiskannuja	Smk	19: 50
” 71 ” varapolttimia	”	355: —
” 5 ” öljykannuja	”	5: —
	”	379: 50
Hoitokustannukset: palkkoja	”	1,173: 27
” aineksia	”	10,262: 04
	”	11,435: 31
Tapaturmavakuutus	”	335: 49
Kaasunkulutus	”	381: 38
Työpajan vuokra	”	300: —
Sekalaisia menoja	”	667: 20
	Yhteensä Smk	87,094: 65

Vähennetään vuoden kuluessa myydyistä aineista,

velaksi annetuista työkuksannuksista y. m.

651: 07

Yhteensä Smk 86,443: 58

Petrolivalaistuksen vuosikustannukset olivat vuonna 1911 lyhytä kohti:

Koko yön palavista pumppulyhdyistä	à	290	n. k.	noin	Smk	125:—
Puolen yötä palavista	”	à	290	”	”	94:—
Koko yön	”	painelyhdyistä	à	65	”	99:—
Puolet yöstä	”	”	à	65	”	82:—

XIV. Sähkölaitos.

Helsingin kaupungin sähkölaitoksen toimitusjohtajan antama kertomus sähkölaitoksen toiminnasta vuonna 1911 oli seuraavansisältöinen:

Sähkölaitos on vuonna 1911, laitoksen toisena kokonaisena tili-vuotena, kehittynyt yhtä ripeästi ja saavuttanut yhtä suotuisia tuloksia kuin aikaisemmankin toimintansa ajalla. Tehtyjä laajennuksia on seurannut vastaava tilaajain liittyminen ja suurentuneen kulutuksen vaikutuksesta on käyttötalous huomattavasti parantunut, antaen hyviä toiveita seuraavalle vuodelle, kunhan vain kehitys saa jatkua suuremmitta häiriöittä.

Vuoden kuluessa suoritettut uutistyt ja laajennukset.

Tärkeimmät uutistyt 1911 vuoden kuluessa ovat lisätyn kaupunginvaltuuston joulukuun 13 p:nä 1910 päättämät Kallion ja Töölön ala-asemien sekä näihin kuuluvain johtoverkkojen rakentamiset. Näitten laitoksien lopullinen suunnittelu alkoi vuoden alussa heti kun lisätty valtuusto oli tarkoitusta varten määrännyt tontit, joista sekä rakennuspiirustukset että johtoverkko olivat riippuvaiset. Rakennuspiirustukset on arkkitehti Selim A. Lindqvist laatinut.

Uutistyt ja laajennukset.

Kuten tunnetaan sijaitsee Kallion ala-asema Kaarlenkadun 5:ssä ja Töölön asema Runebergkadun 52:ssa. Edellisessä alettiin perustuksen kaivaminen ja louhimistyt huhtikuun 5 p:nä ja Töölössä paria päivää myöhemmin. Kallion aseman perustustyt tulivat epäsuotuisan maanlaadun tähden sekä pitkällisemmiksi että kalliimmiksi kuin oli arvioitu, Töölössä sitä vastoin oli maaperä erittäin suotuisa. Työt sujuivat niin, että varsinaisiin rakennustöihin voitiin ryhtyä molemmilla asemilla melkein samaan aikaan kesäkuun alkupuolella ja saatiin rakennukset katon alle heinäkuun lopulla. Rakennukset ovat, kuten sähkölaitoksen pääasemakin Sörnäsissä, kokonaan rautabetongista, seinät vain paikalla valmistetuista sementtitiilistä. Rakennustyön erittäin nopea joutuminen johtuu suurimaksi osaksi tällaisesta rakennustavasta, vaikka osa ansiosta onkin tunnustettava rautabetonkiurakoitsijalle, Wiipurin sementtivalimo

osakeyhtiölle, joka on suorittanut työnsä sekä nopeasti että kaikin tavoin kiitettävästi.

Koska sähkölaitos on jo ennättänyt kehittää kykenevän monttöörihenkilöstön, voitiin kaikki monipuoliset mittakoneisto- ja telinelaitokset itse rakentaa ja pystyttää, joten ainoastaan tarvittavat kojeet tilattiin ulkomaalta. Seurauksena ei ollutkaan yksinomaan halpuus, vaan ennen kaikkea suunnitelman mukainen työn suoritus rakennustöitten yhteydessä, minkä kautta asemien nopea valmistuminen kävi mahdolliseksi.

Alkuperäisin oli aikomuksena saada Kallion asema käyntiin syyskuun keskivaiheilla ja Töölön asema lokakuun alussa, mutta myöhästyneitten kone- ja kojehankintain tähden ei tämä käynyt laatuun. Sentähden joutui Kallion aseman koneisto käyntiin ensimmäistä patterin latausta varten vasta lokakuun 9 p:nä, siis noin 6 kuukautta perustustöitten alkamisen jälkeen, jonka jälkeen tilaajain laitteitten kytkeminen, jota edeltäkäsikin oli talo- ja nousujohtoja asettamalla valmistettu, voitiin aloittaa lokakuun 11 p:nä. Töölön asema joutui käyntiin lokakuun 29 p:nä. Tilaajain yhdistäminen saatiin pääasiallisesti suoritetuksi marraskuun kuluessa.

Kaikki johtoverkkotyöt teki sähkölaitos itse urakoitsijoita käyttämättä. Lopullista ehdotusta tehtäessä ilmenneitten syitten tähden poikettiin muutamissa kohdissa esiehdotuksesta siinä, että muutamia syöttö- ja jakelujohtoja, jotka alkujaan oli ajateltu ilmajohtoina tehtäviksi, asetettiin maan sisään. Nämä muutokset hyväksyi valtuusto aikoinaan.

Suuremmista hankkijoista mainittakoon seuraavat:

Allmänna svenska elektriska aktiebolaget, insinööritoimisto Zitting ja C: on edustamana, hankki Kallion asemalle yhden 350 kw. moottorigeneraattorin ja yhden 350 kw. kaskadimuuntajan.

Russische Tudor-Accumulatoren-Fabrik A. G., hankki 2 akkumulaattoripatteria, toisen 250 kw. (3,000 amp. tunt.) Kallion asemalle ja toisen 125 kw. (1,500 amp. tunt.) Töölön asemalle.

AB. Gottfr. Strömberg OY., hankki kaksi 250 kw. asynkroonimuuntajakonetta sekä yhden tasauskoneen Töölön asemalle.

Siemens-Schuckertwerke G. m. b. H., Siemens & Halsken teknillisen toimiston edustamana, hankki mittakoneet ja telinelaitoksissa tarvittavat kojeet sekä kaikki maakaapelit ja niihin tarvittavat varusteet.

AB. Svenska metallverken, Västerås, hankki kaiken johtoverkkoon tarvittavan kirkkaan kuparijohdon samoin kuin koneistotelinelaitteisiin tarvittavat kuparikiskot.

OY. Viipurin sementtivalimo, suoritti kaikki rautabetonityöt sekä valmistit tarvittavat sementtitiilet.

Koska uusien ala-asemien kustannuksista ei vielä ole voitu tehdä kirjanpäättöä, ei lopullisia numeroita toistaiseksi voida esittää. Seuraavia loppusummia voidaan kuitenkin pitää kutakuinkin oikeina:

Kallion asema	Smk	529,820: 02
Töölön asema	„	343,139: 66

Määrärahat olivat:

Kallion asemaa varten	Smk	558,000: —
Töölön asemaa .. „	„	385,000: —

Pääasemalle on vuonna 1911 asetettu viides höyrykattila, joka on osa syksyllä vuonna 1909 päätetyistä ensimmäisistä laajennus- töistä, joista suurin osa suoritettiin vuoden 1910 kuluessa ja joista loput, ekonomiser-laitokset, tulevat tämän vuoden kuluessa tehtäviksi. Laajennukset

Viimeksi asetettu kattila on saman suuruinen ja mallinen kuin laitoksen aikaisemmatkin kattilat ja on samoin kuin edellisetkin kone- ja siltarakennusosakeyhtiön hankkima. Ainoa eroavaisuus vanhempien ja uuden kattilan välillä on se, että jälkimäiseen on valittu viime aikoina Saksassa yleiseksi tullut uusi Babcock & Wilcox mallinen, n. k. Petry-Dereux arina. Toistaiseksi ei voida sanoa miten tämä arina tulee vastaamaan toiveita, sillä useitten seikkain vuoksi kattilan valmistuminen huomattavasti myöhästyi, niin että se joutui käytäntöön vasta tämän vuoden kuluessa, vaikka sen piti valmistua jo lokakuun 1 p:ksi.

Putkijohdot uutta kattilaa varten asetti kone- ja siltarakennusosakeyhtiö, ainoastaan putkitarpeet hankki berliniläinen toiminimi Gesellschaft für Hochdruck-Rohrleitungen. Pyrkimyksenä on ollut päästä niin paljon kuin mahdollista riippumattomaksi ulkomaisista hankkijoista, osaksi kotimaisen teollisuuden kannattamiseksi, osaksi kotimaisten ammattilaisten kehittämiseksi sellaisiin töihin, joissa tarpeen sattuessa nopea ja ammattitaitoinen apu voi tulla tarpeelliseksi. — Putkien lämpöeristystyön ovat niinkään kotimaiset työntekijät suorittaneet kotimaisilla aineilla.

Pääasemaa koskevista viime vuoden kuluessa tehdyistä töistä mainittakoon vielä erään viemärin siirtäminen, joka aikaisemmin kulki sähkölaitoksen alueen läpi ja joka pilasi lauhduttajaan tarvittavan jäähdytysveden. Työn suoritti kaupungin rakennuskonttori.

Kasarintorin asemalle asetettiin viime vuonna neljäs muuntaja. Tämän 1,000 kw. (1,500 hv.) n. k. kaskadimuuntajan on Allmänna svenska elektriska aktiebolaget hankkinut. Sopimuksen mukaan

piti tämän muuntajan valmistua lokakuun 1 p:ksi, mutta on se myöhästynyt noin 4 kuukautta.

Johtoverkko.

Niitten laajennustöitten joukossa, jotka lisätty kaupunginvaltuusto joulukuun 13 p:nä 1910 päätti tehtäviksi, oli myöskin kolmannen 3×95 mm² korkeajännitteis-maakaapelin asettaminen pää- ja Kasarmintorin asemien välille. Suurin osa tästä työstä suoritettiin kesällä vuonna 1911 samoilla kaduilla käynnissä olevien toisten kaapelitöitten yhteydessä. Jällellä oleva osa — Pitkänsillan ja Fabianinkatujen välillä — tulee vuonna 1912 asetettavaksi. Samaten tehtiin korkeajännitteiskaapelityöt uutta Fredriksperin kulkutautisairaala, uutta vaivaistaloa ja uutta Sörnäsän niemessä olevaa transformaattori-asemaa varten. Korkeajännitteistöihin kuuluvat myöskin syksyn kuluessa tehdyt yhdistysjohdot Brändön ja Oulun- kylän huvilayhdyskuntiin, joista edellinen joutui marraskuun puolivälissä ja jälkimäinen jouluaattona käytäntöön.

Vanhan matalajännitteis-verkon laajennukset tehtiin kaupunginvaltuuston joulukuun 13 p:nä 1910 vahvistaman ehdotuksen mukaisesti, johon kuului uudet syöttöjohdot Fabianin- ja Pohj. Esplanadikatujen, Hernesaaren- ja Tokankatujen kulmaukseen, sekä jakelujohdot Rehbinden-, Ehrensvärd-, Galitzin- ja Armfelteille.

Teknillisten laitosten hallituksen esityksestä myönsi valtuusto arvaamattomiin kaapeli- ja johtotöihin 40,000 markkaa. — Osa tästä määrästä on käytetty Vallilan alueen jakeluverkkoon sekä It. viertotien kaapelitöihin.

Sähkökatuvalaistus.

Sähkökatuvalaistus on 1911 vuoden kuluessa järjestetty Henrikin- kaduille ja Henrikinesplanadille, Runeberginesplanadille, Erottajalle, Kolmikulmantorille, Koulutorille, It. viertotielle ja Vallilaan, joihin töihin on käytetty yhteensä Smk 49,107: 65. Mainituista kaduista valaistaan Henrikin- ja Runeberginesplanadit, Koulutori ja Vallilan alue hehkulamput, toiset kaarilamput.

Käsitellessään 1912 vuoden menoarviota on valtuusto sitä paitsi päättänyt kaarilamppuvalaistuksen asetettavaksi kumpaisellekin Esplanadi- ja Aleksanterinkadulle Unioninkatuun saakka sekä kaikille näiden välisille poikkikaduille sekä sitä paitsi hehkulamppuvalaistuksen esplanadeille. Tulevan valaistuskauden alusta tulee sitä paitsi X:n, XI:n ja XII:n kaupunginosan öljyvalaistus vaihdettavaksi hehkulamppuvalaistukseen.

Käyttö.

A. Pääasema.

Pääaseman käyttö.

Höyrykattilalaitoksessa oli vuoden kuluessa käytännössä 4 Babcock & Wilcox kattilaa 1,200 m² yhteisellä tulipinnalla, joitten

lisäksi syksyn kuluessa asetettiin viides 400 m² tulipintainen kattila. Yhteensä ovat kattilat olleet käytännössä 9,492 tuntia, josta ajasta kahdelle 200 m² kattilalle tulee, toiselle 1,800 ja toiselle 1,861 tuntia ja kahdelle 400 m² kattilalle, toiselle 3,303 ja toiselle 2,528 tuntia. Sekä käyttötuntien luvusta että keskimääräisestä höyrytyksestä, joka oli noin 12.22 kg. neliometriä kohti, nähdään, ettei kattilalaitos vielä ollut täysin käytetty. Hiilenkulutus oli vuoden kuluessa 5,985.65 tonnia, eli keskimäärin 1.55 kg. hyödyllistä kilowattituntia ja 1.49 kg. kehitettyä kilowattituntia kohden, joten höyrytalous on edellisestä vuodesta parantunut 18.6 %:lla. Suotuisa tulos riippuu osaksi lisääntyneestä kulutuksesta, osaksi paremmista hiililajeista, erittäinkin merkistä „Lambton“, joka sekoitettuna vähemmän kaasurikkaitten skotlantilaisten hiilien kanssa on antanut erittäin hyviä tuloksia. Keskimääräinen höyrytysmäärä oli 6.27 kg. höyryä yhdellä kg:lla hiiliä. Parempia hiililajeja alettiin kuitenkin vasta vuoden loppupuolella käyttää ja oli suotuisin kuukauden keskimääräinen höyrytysmäärä 6.94 kg. höyryä yhdellä kg:lla hiiliä. Kattilain lämmittämiseen kulunut hiilimäärä on 3.8 % koko hiilenkulutuksesta. Jätkekuva polttokaasujen tarkastuksen käytäntöön otto ja tuloksien mukaisten palkkioitten jako lämmittäjille on myöskin osaltaan vaikuttanut kattilatalouden suotuisiin tuloksiin.

Koneistoa ei ole viime vuoden kuluessa lisätty. Käyttötuntien yhteinen luku on 7,412, jakaantuen siten, että toinen 750 kw. koneista oli käytännössä 2,762, toinen 2,872 tuntia ja kolmas, 2,000 kw. kone, 1,778 tuntia.

Kehitettyjen kilowattituntien lukumäärä on 4,015,710, joten lisäys edelliseen vuoteen verraten on 47.95 %. Lauhdutuskoneisto kulutti 161,760 kwt. ja muu oma kulutus oli 85,110 kwt. Hyödyllisesti jaettujen kiertovirtakilowattituntien luku oli 3,853,950, joten lisäys oli 49.95 %. Ala-asemille on jaettu 3,384,720 kwt. ja suoranaisena kiertovirtana 386,120 kwt.

Suurin kuormitus pääasemalla, 2,030 kw., oli joulukuun 13 p:nä klo 3.55 i. p. Suurin vuorokautinen kulutus, 23,150 kwt., oli samana päivänä. — Hyödyllinen vuotuinen keskikuormitus oli 548 kw. ja keskimääräinen vuotuinen höyrynkulutus oli 9.73 kg. kilowattituntia kohti.

B. Kasarmintorin asema.

Kasarmintorin ala-asemalle asetettiin syystalven kuluessa neljäs muuntajakone, jonka suuruus on 1,000 kw., joten aseman konevoima nykyään on 3,000 kw. Hankintasopimuksen mukaan piti uuden

Kasarmintori:
ala-aseman
käyttö.

kaskadimuuntajan olla valmis lokakuun 1 p:ksi, mutta myöhästyi sen hankinta niin paljon, ettei se vuonna 1911 ensinkään joutunut käytäntöön.

Koneitten käyntituntien luku oli 8,122, joista 500 kw. kone I oli 3,449 tuntia, 500 kw. kone II 3,561 tuntia ja 1,000 kw. kone III 1,112 tuntia käynnissä.

Vuoden kuluessa kehittivät muuntajakoneet 2,683,740 kwt. eli 41.94 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Akkumulaattoripatterin lataamiseen kulutettiin 343,170 kwt. ja patterista purettiin 257,480 kwt. Keskimääräinen vaikutusaste oli siis 75.03 %. Patterista purettu kwt. määrä oli ainoastaan 9.9 % koko kwt.-luvusta, mikä johtui siitä, että loppuvuodella pääaseman koneisto kävi yötä päivää. Tämän vuoksi patterin käyttäminen jonkin verran väheni, koska primäärikoneet suurimman kuormituksenkin aikana yksin riittivät. Yksinään antoi patteri virtaa 1,949 tuntia eli 24.0 % koko käyttöajasta.

Johtoverkkoon jaettiin 2,598,050 kwt. eli 42.4 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Suurin kuormitus Kasarmintorin asemalla 1,360 kilowattia oli joulukuun 13 p:nä. Suurin vuorokautinen kulutus oli 15,580 kwt. ja luettiin se joulukuun 22 p:nä. Ala-aseman kokolailla suotuisampi tulos edelliseen vuoteen verraten huomataan siitä, että koko virranmenekki kasvoi 42.4 %:lla suurimman kuormituksen kasvaessa vain 6.25 %:lla.

C. Kallion asema.

Kallion ala-aseman käyttö.

Kallion asema, jossa aluksi on kaksi 350 kw. muuntajakonetta sekä yksi 250 kw. akkumulaattoripatteri, alkoi säännöllisen toimintansa lokakuun 9 p:nä. Muuntajista on toinen ollut käynnissä 707, toinen 453 tuntia.

Kehitettyjen kilowattituntien lukumäärä oli 156,460 ja jaettujen kwt:ien luku 145,300. — Patteri on ottanut virranjakoon osaa 19 %:lla.

Aseman suurin kuormitus, 300 kw., oli joulukuun 15 p:nä. Suurin vuorokautinen virranmenekki oli 3,010 kwt.

D. Töölön asema.

Töölön ala-aseman käyttö.

Töölön asema joutui käyntikuntoon lokakuun 29 p:nä ja oli siellä silloin yksi 250 kw. muuntaja ja yksi 125 kw. akkumulaattoripatteri.

Kehitettyjen kilowattituntien lukumäärä oli 43,800 ja jaettujen 31,230. Suurin hetkellinen kuormitus 64 kw. oli joulukuun 22 p:nä ja suurin vuorokautinen virranmenekki oli 675 kwt.

Kaapeliverkko.

Kaapeliojen pituus on vuoden kuluessa lisääntynyt 8,536 m. Kaapeliverkko. joten niitä vuoden lopussa oli kaikkiaan 67,656 m. Sitä paitsi on entisiä korkeajännitteiskaapelien oja paikoittain laajennettu. Pituus ja suuruus joulukuun 31 p:nä 1911 selviävät seuraavasta taulukosta:

70—100 sm. syvien kaapeliojen pituus metreissä.

Pituus metreis- sä joulukuun 31 p:nä 1911	Ojien leveys, sm.									Yhteensä eri- suuruisia kaa- pelioja.
	30—35.	40—45.	50—55.	60—65.	70—75.	80—85.	100—105.	115—120.	130—135.	
	5,216	38,860	6,860	13,335	240	1,100	230	1,515	300	67,656

Korkeajännitteisverkkoa on laajennettu kahdella 3×50 mm² kaapelilla, jotka kulkevat pääasemalta Kallion asemalle, sekä kahdella 3×35 mm² kaapelilla, jotka kulkevat Kallion asemalta Töölön asemalle. Sitä paitsi on kolmas 3×95 mm² kaapeli osittain asetettu pää- ja Kasarmintorin asemien välille. Korkeajännitteiskaapeli on myöskin johdettu Brändöseen, Fredriksperin kulkutautisairaalaan (osittain) ja Oulunkylään. Oulunkylän korkeajännitteisjohto on osaksi ilmajohtona, osaksi maakaapelina johdettu. Telefonikaapeli on johdettu pääasemalta Kallion aseman kautta Töölön asemalle. Kaapelien pituus ja vahvuus selviää seuraavasta taulukosta:

Asetettuja korkeajännitteis- ja telefonikaapeleita.

	3×95 mm ² , m.	3×50 mm ² , m.	3×35 mm ² , m.	3×25 mm ² , m.	3×16 mm ² , m.	3×10 mm ² , m.	5-joh- toista telefoni- kaape- lia, m.	Yhteensä m.	Kupari- paino, kg.
Vuonna 1909 ase- tettuja kaapeleita	6,721	4,160	—	—	—	—	6,700	17,581	23,900
Vuonna 1910 ei laa- jennettu	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vuonna 1911 ase- tettuja kaapeleita	2,100	3,690	4,390	1,490	750	265	4,040	16,725	16,300
Yhteensä	8,821	7,850	4,390	1,490	750	265	10,740	34,306	40,200

Korkeajännitteisilmajohtoja.

Vuonna 1911 ase- tettuja	—	—	—	—	3×16 mm ² 2,700	—	—	2,700	1,160
-----------------------------------	---	---	---	---	----------------------------------	---	---	-------	-------

Tasavirtaverkossa tehdyt laajennukset selviävät tarkemmin seuraavasta taulukosta:

<i>Tasavirtaverkko-kaapelit.</i>														
	500 mm ² m.	400 mm ² m.	310 mm ² m.	240 mm ² m.	185 mm ² m.	150 mm ² m.	120 mm ² m.	95 mm ² m.	70 mm ² m.	50 mm ² m.	35 mm ² m.	25 mm ² m.	Yh- teensä m.	Kupari- paino, kg.
Vuonna 1909 asetettua eris- tettyä kaapelia	2,878	17,695	17,258	3,810	5,785	11,871	36,900	31,354	1,972	10,256	2,000	—	141,779	235,100
Vuonna 1909 asetettua eris- tämätöntä kaapelia	—	1,850	2,520	—	2,710	3,620	—	4,050	4,840	30,000	—	11,000	60,590	46,000
Vuonna 1910 asetettua eris- tettyä kaapelia	—	3,970	1,150	—	—	—	1,722	7,460	—	3,030	—	—	17,332	27,378
Vuonna 1910 asetettua eris- tämätöntä kaapelia	—	—	—	—	—	—	—	1,360	3,710	4,580	—	1,520	11,170	4,227
Vuonna 1911 asetettua eris- tettyä kaapelia	—	—	3,270	2,920	—	—	—	2,480	2,300	—	—	—	10,970	18,865
Vuonna 1911 asetettua eris- tämätöntä kaapelia	—	—	—	—	—	—	—	830	—	2,520	—	—	3,350	1,805
Yhteensä	2,878	23,515	24,198	6,730	8,495	15,491	38,622	47,534	12,822	50,386	2,000	12,520	245,191	333,375

<i>Tasavirtaverkon ilmajohdot.</i>												
	6 mm ² m.	10 mm ² m.	16 mm ² m.	25 mm ² m.	35 mm ² m.	50 mm ² m.	70 mm ² m.	95 mm ² m.	150 mm ² m.	Yhteensä m.	Kupari- paino, kg.	
Vuonna 1911 asetettuja ilma- johtoja	100	8,500	22,630	1,375	6,400	23,340	20,080	23,650	4,050	110,125	55,210	

Sörnäsän niemeen on asetettu transformaattoripylyvä. Matalajännitteisen kiertovirran ilmajohtoverkko on laajentunut seuraavasti:

Matalajännitteinen kiertovirta-ilmajohtoverkko.

	6 mm ² ,	16 mm ² ,	25 mm ² ,	50 mm ² ,	Yhteensä	Kupari-
	m.	m.	m.	m.	m.	kg.
Vuonna 1909 asetettuja	—	—	1,300	3,900	5,200	2,025
” 1910 ”	320	—	2,430	2,840	5,590	1,780
” 1911 ”	—	1,050	—	5,200	6,250	2,470
Yhteensä	320	1,050	3,730	11,940	17,040	6,275

Yhteinen kaapelipituus oli vuoden lopulla 410,862 m. ja kuparipaino 434,195 kg., joten lisäys vuodesta 1910 oli 155,520 m. ja 95,810 kg.

Talojohtojen luku lisääntyi 365:llä, joten niiden koko luku joulukuun 31 p:nä oli 994.

Liittymismäärä.

Liittyneitten tilaajien lukumäärä oli vuoden lopulla 7,036, joten tilaajain lisäys oli 2,896 eli 69.95 % edelliseen vuoteen verraten.

Yhdistettyjen mittarien luku oli 7,858 vastaten 4,732 edellisenä vuonna, joten lisäys oli 66.06 %.

Pauschal-tilaajien lukumäärä oli 45.

Yhdistettyjen hehkulamppujen lukumäärä oli vuoden lopulla 103,611 kpl., joitten liittymisarvo oli 2,965 kw., vastaavien lukujen ollessa edellisenä vuonna 67,826 kpl. ja 2,310 kw. Lukumäärän lisäys oli siis 52.8 % ja liittymisarvon lisäys 28.4 %, josta voidaan selvästi huomata asteettainen siirtyminen metallilankalamppujen käyttämiseen. Kaarilamppujen luku on lisääntynyt 78:lla, joista 60 kpl. on asetettu katuvalaistusta varten, loput yksityisille.

Yhdistettyjen moottorien luku on lisääntynyt 356:lla, vastaten noin 1,420 hv:aa, eli 55.3 % lukumäärän ja 77.3 % hevosvoimien suhteen. Moottorien koko lukumäärä oli vuoden lopussa 1,005 kpl., ja näitten liittymisarvo oli noin 2,755 kw.

Keitto- y. m. lämmityskojeitten lukua on tietojen puutteellisuu- den vuoksi vaikea tarkalleen ilmoittaa. Tietoja on noin 166:sta, joitten liittymisarvo oli noin 72 kw.

Koko yhteenlaskettu liittymisarvo on edellä olevan mukaan 5,859 kw., joten lisäys on 2,000 kw. eli noin 51.8 %.

Liittymis-
määrä.

Virranjako.

Virranjako.

Hyödyllisesti jaettujen s. o. tilaajain mittarien mukaan luettujen kilowattituntien lukumäärä oli vuoden kuluessa 2,923,172 kwt. vastaten 53.2 % lisäystä vuoteen 1910 verraten. Tämä energiamäärä jakaantui seuraavasti:

	Kwt.	%.
Sisävalaistukseen kulutettu.....	1,600,781	54.8
Katuvalaistukseen „	57,341	2.0
Voimavirtana „	1,153,463	39.4
Omiin tarpeisiin „	111,587	3.8
Yhteensä	2,923,172	100.0

Mainitusta virtamäärästä oli:

	Kwt.
Korkeajännitteistä kiertovirtaa	425,988
Matalajännitteistä „	21,396
„ tasavirtaa	2,475,788
Yhteensä	2,923,172

josta:

Valaistusvirtana käytettiin	1,701,188 kwt.
Voimavirtana „	1,221,984 „
Yhteensä	2,923,172 kwt.

ja tästä tuli:

Yksityisten kuluttajien osalle	{	1,516,679 kwt. (89.2 %) valaistukseen.
		804,385 „ (65.8 %) voimaan.
Kaupungin osalle, johon sisäl- tyy laitoksen oma kulutus	{	184,509 kwt. (10.8 %) valaistukseen.
		417,599 „ (34.2 %) voimaan.

Keskimääräinen tulo kilowattitunnilta oli 35.6 penniä, eli:

Valovirrasta	46.7 penniä
Voimavirrasta	19.8 „

jakaantuen yksityisten ja kaupungin osalle seuraavasti:

	Valovirta.	Voimavirta.
Yksityisten kulutus	48.2 penniä	24.2 penniä
Kaupungin „	33.7 „	11.4 „

Taloudellinen tulos.

Sähkölaitoksen käytön taloudellinen tulos vuonna 1911 selviää Taloudellinen seuraavasta esityksestä: tulos.

<i>Tulot.</i>	Tilinpäätöksen mukaan.	Tulo- ja meno- arviossa.
Sähkövirrasta	1,041,641: 18	886,000: —
Vuokrista	24,495: 83	24,800: —
Sisäjohtotöistä ja myydyistä sähkötarpeista	74,989: 77	30,200: —
Korkoja ja kurssivoittoja ..	224: 17	— —
Yhteensä Smk	1,141,350: 95	941,000: —

Bruttotulot, jotka nousivat 21.29 % arvioituja tuloja suuremmiksi, olivat 44.8 % suuremmat edellisen vuoden tuloja.

<i>Menot.</i>	Tilinpäätöksen mukaan.	Tulo- ja meno- arviossa.
Hallinto	72,230: 68	66,500: —
Käyttö	179,687: 45	184,000: —
Jakelu	83,842: 38	84,000: —
Sekalaisia menoja	55,672: 34	45,000: —
Yhteensä Smk	391,432: 85	379,500: —

Hallintokustannukset nousivat tulo- ja menoarvion määrää jonkin verran suuremmiksi siitä syystä, että Kallion ja Töölön asemat tulivat loppuvuodella käytäntöön, jota ei menoarviossa oltu edellytetty. Sekalaiset menot olivat myöskin arvioitua määrää suuremmat, mikä johtuu pääasiallisesti siitä, että hallinto- ja asemarakennusten lämmitys, valaistus ja puhtaanapito on tullut kalliimmaksi kuin arvioitiin. — Höyrytalouden parantuminen ja edulliset hiilenostot ilmenevät siten, että käyttökustannukset ovat pienemmät kuin menoarviossa, vaikka virranmenekki oli noin 30 % arvioitua määrää suurempi.

Bruttoylijäämä oli 749,918: 10 Smk, ollen 14.43 % laitoksen rakennuspääomasta tammikuun 1 p:nä 1911.

Voittovaroista käytettiin:

Sähkötekniikko Otto A. Blomqvistille	110,000: —
Mittarien ostoon	Smk 94,771: 89
Sähkökatuvalaistuksen asettamiseen .. „	49,107: 65
joka määrä hallituksen hyväksymän jaon mukaan poistettiin laitoksen rakennuspääomasta, (katso seuraava sivu).	143,879: 54

Muita poistoja:

a) Kaivohuoneen sisäjohtotyöt kaupunginvaltuust- ton päätöksen mukaan	4,805: 17
b) virrankulutusmaksuja	3,713: 08
c) tehdyistä sisäjohtotöistä	236: 82
d) kalustosta	9,914: 51
	<u>Yhteensä Smk 272,549: 12</u>

Jäännöksen Smk 477,368: 98, joka on Smk 150,868: 98 suurempi menoarviossa arvioitua määrää, on hallitus kirjelmässään kaupunginvaltuustolle tämän vuoden maaliskuun 8 p:ltä ehdottanut käytettäväksi seuraavalla tavalla:

Rakennuspääoman, Smk:n 5,191,528: 57 korkoihin tammikuun 1 p:nä 1911	Smk 249,193: 37
Ylimääräisiin kuoletuksiin	„ 51,368: 98
Voittovaroina kaupunginkassaan	„ 176,806: 63
	<u>Yhteensä Smk 477,368: 98</u>

Sähkölaitoksen perustamisarvo.

Sähkölaitoksen
perustamis-
arvo.

Tilinpäätöksen mukaan oli laitoksen perustamis- arvo 1910 vuoden lopussa	Smk 5,295,752: 66
Arvonlisäys vuonna 1911	„ 472,910: 10
	<u>Smk 5,768,662: 76</u>
Poistoja 1)	„ 258,018: 14
Arvo joulukuun 31 p:nä 1911	Smk 5,510,644: 62

Eri laitosten osalle jakaantuu se seuraavasti:

Pääasema	Smk 1,628,569: 69
Kasarmintorin ala-asema ja hallintorakennus....	„ 1,548,705: 18
Johtoverkko	„ 1,895,932: 76
Sähkömittarit	„ 311,281: 87
Kalusto	„ 82,047: 47
Katuvalaistus	„ 44,107: 65
	<u>Yhteensä Smk 5,510,644: 62</u>

1) Poistot jakaantuvat seuraavasti:

Poistettu 1910 vuoden voitosta kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti	Smk 104,224: 09
Uusien mittarien hankintakustannuksia sekä sähkökatuvalais- tuksen asettamiskustannuksia vuonna 1911 vastaava poisto ..	„ 143,879: 54
Poistettu kaluston arvosta	„ 9,914: 51
	<u>Yhteensä Smk 258,018: 14</u>

Poistojen jako:

Rakennukset Sörnäsissä	2,600: —
Höyrykattilalaitos	25,000: —
Turbogeneraattorit	68,009: 70
Muuntajat	15,394: 10
Mittakoneisto pääasemalla	6,166: 50
” ala-aseilla	9,444: 94
Akkumulaattoripatterit	22,000: —
Juoksuranat ja apukoneisto	3,228: 96
Korkeajännitteiskaapelit	8,724: 52
Matalajännitteiskaapelit	58,733: 62
Talojohdot	3,441: 86
Katuvalaistus	10,359: 43
Mittarit	15,000: —
Kalusto	9,914: 51
	<hr/>
Yhteensä Smk	258,018: 14

Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.

Varat.

Pääasema	697,412: 16	
Höyrykattilalaitos	379,020: 15	
Koneisto mittakoneineen	541,634: 56	
Akkumulaattoripatteri	10,502: 82	1,628,569: 69
Kasarmintorin asema	1,122,499: 08	
Koneisto mittakoneineen	289,863: 09	
Akkumulaattoripatteri	136,343: 01	1,548,705: 18
Johtoverkko		1,895,932: 76
Sähkömittarit	311,281: 87	
Pääaseman kalustoa	11,473: 94	
Kasarmintorin aseman kalustoa ..	3,160: 05	
Kallion aseman kalustoa	990: 24	
Töölön ” ”	1,283: 47	
Konttorin ” ”	34,274: 97	
Verstaan ” ”	3,276: 65	
Johtoverkon kalustoa	3,751: 20	
Laboratorin ”	3,399: —	
Varaston ”	6,775: 59	
Näyttelyn ”	5,861: 95	
Mittariosaston ”	6,749: 71	
Montteerausverstaan kalustoa ..	1,050: 70	82,047: 47
		393,329: 34

Bilanssi joulukuun 31 p:nä 1911.

Tarpeita varastossa pääasemalla . . .	3,032: 08	
” ” Kasarmintorin asemalla	548: 65	
” ” Kallion ase- malla	109: 90	
” ” Töölön ase- malla	731: 50	
” ” verstaassa . .	3,601: 50	
” ” johtoverkkoa varten	51,177: 28	
” ” montteeraus- verstaassa . .	<u>4,330: 91</u>	63,531: 82
Varaston jäännös		217,634: —
Näyttelyn varasto	<u>33,576: 12</u>	314,741: 94
Talojen yhdistyskustannukset		242,774: 95
Maksamattomia virtamaksuja vuosilta 1909 —10		307: 50
Velotettuja, kantamattomia virtamaksuja vuo- delta 1911	<u>221,843: 24</u>	222,150: 74
Konttokuranttitili rahatoimikonttorissa	120,656: 25	
Kassatili, jäännös	<u>1,453: 28</u>	122,109: 53
Käyttökustannusten tili:		
Käyttötarpeita pääasemalla	1,588: 69	
” Kasarmintorin asemalla	1,277: 40	
” Kallion asemalla	1,236: 20	
” Töölön ”	<u>288: 53</u>	4,390: 82
Hiiliä varastossa	<u>65,650: 50</u>	70,041: 32
Korkoja		83: 90
Katuvalaistuslaitteiden asettamisesta		44,107: 65
Sekalaisten tili:		
Eri saatavia		66,412: 50
Utistustyöt lainavaroilla:		
Pääasema	3,619: 40	
Kallion asema	109,745: 18	
Töölön ”	64,735: 49	
Pääaseman mittakoneisto	1,530: 17	
Johtoverkko	469,082: 86	
Muuntaja Kasarmintorin ase- malla	13,559: 86	

Koneisto, akkumulaattoripatteri ja mittakoneisto Kallion ase- malla	43,087: 83	
Samat Töölön asemalla	43,485: 49	
Yleisiä kustannuksia.....	<u>9,640: 81</u>	758,487: 09
Korkotili, lainavarojen korkoja	<u>17,582: 07</u>	<u>776,069: 16</u>
	Yhteensä Smk	7,325,028: 66

Velat.

Helsingin kaupunginkassaan	6,611,150: 95	
Akkumulaattoripatterien kunnossapito ..	30,300: —	
Maksamattomia palkkoja.....	161: 40	
Sekalaisten tili:		
Eri velkoja	<u>206,047: 33</u>	6,847,659: 68
Voitto- ja tappiotili, nettovoitto.....		<u>477,368: 98</u>
	Yhteensä Smk	7,325,028: 66

XV. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan kertomus vuodelta 1911 oli seuraava:

Lautakunnan
jäsenet ja
virkamiehet.

Joulukuun 13 päivänä 1910 valitsi kaupunginvaltuusto majoituslautakunnan puheenjohtajaksi eversti M. af Enehjelmin, jäseneksi turkkuri A. Lundqvistin sekä varajäseniksi ylikassanhoitajan vapaa-herra L. Hisinger-Jägerskiöldin ja alikapteeni M. Tamelanderin, jota paitsi edelliseltä vuodelta oli jäsenenä kapteeni Oscar Wasastjerna.

Aikaisemmissa viroissaan lautakunnassa olivat sihteeri, asessori Emil Lindroos, majoitusmestari, sotakamreeri Emil af Forselles ja kielenkääntäjä, alikapteeni Gunnar Winter, viimeksi mainittu kuitenkin ainoastaan maaliskuun loppuun, jolloin hän erosi lautakunnan kielenkääntäjän toimesta. Tätä virkaa toistaiseksi hoitamaan otti lautakunta everstiluutnantti E. S. Tigerstedtin. Viimeksi mainitun kuoltua heinäkuun 20 päivänä hoiti kielenkääntäjän tointa alikapteeni Max Möller elokuun 16 päivään sekä siitä lähtien alikapteeni K. B. Fogelholm, jonka lautakunta elokuun 14 päivänä otti kielenkääntäjäksi.

Lautakunnan
toiminta.

Vuonna 1911 on lautakuntaan saapunut seuraava määrä kirjeitä ja lähetteitä, nimittäin Uudenmaan läänin kuvernööriltä 1, maistraatilta 15, kaupunginvaltuustolta 3, rahatoimikamarilta 14, komendanttihakemustalolta 790, erinäisiltä viranomaisilta 63 ja erinäisiltä henkilöiltä 56 eli yhteensä 942. Saman ajan kuluessa on lautakunnasta lähetetty 180 kirjettä ja reversaalia sekä 555 vuokra-rahain tilausta eli kaikkiaan 735 lähtevää toimituskirjaa.

Seuraavat taulukot osottavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten lukumäärän, jotka vuonna 1911 ovat täällä nauttineet majoitusetuja, että myös kaikki tästä johtuneet kustannukset.

A. Vuokrarahat.

Vuokrarahat.

Majoituslautakunta on alempana mainitulle, tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluvalla sotilashenkilöiden ja sotilaallisten

laitosten lukumäärälle vuonna 1911 tilannut vuokratrahoja vahvistetun tariffin mukaan seuraavat määrät:

	Kenraaleja 1).		Esi- ja yliupseereja.		Alipäällystää ja miehistää.		Virastoja.	Smk.		
	Naimettomia.	Naimettomia.	Naimettomia.	Naimettomia.	Naimettomia.	Naimettomia.				
1. Olomajoitus.										
<i>a) Helsingin linnueväki.</i>										
Tammikuu	1	—	132	105	13	15	5	31,459	47	
Helmikuu	1	—	127	107	14	15	5	31,392	44	
Maaliskuu	1	—	128	103	16	17	5	32,112	65	
Huhtikuu	1	—	131	101	17	17	5	31,030	81	
Toukokuu	1	—	135	126	17	16	5	33,261	33	
Kesäkuu	3	—	149	177	15	16	5	42,391	32	
Heinäkuu	2	—	169	167	20	15	5	45,019	—	
Elokuu	2	—	179	175	16	20	5	46,125	13	
Syyskuu	3	—	162	113	13	20	5	37,406	59	
Lokakuu	3	—	165	103	14	17	5	37,379	87	
Marraskuu	2	—	160	96	14	17	5	36,064	24	
Joulukuu	2	—	154	92	13	13	5	33,473	56	
									437,116	41
<i>b) Erotettu santarmisto.</i>										
Tammikuu	—	—	10	7	74	1	6	5,732	79	
Helmikuu	—	—	10	7	71	1	6	5,613	48	
Maaliskuu	—	—	10	8	92	1	6	6,068	93	
Huhtikuu	—	—	10	7	88	1	6	6,320	—	
Toukokuu	—	—	11	7	88	1	6	7,074	32	
Kesäkuu	—	—	11	7	96	1	6	6,758	05	
Heinäkuu	—	—	11	7	96	1	6	6,867	84	
Elokuu	—	—	12	7	96	1	6	6,635	79	
Syyskuu	—	—	12	6	97	1	6	6,907	51	
Lokakuu	—	—	11	6	95	1	6	6,643	50	
Marraskuu	—	—	11	6	93	1	6	6,220	50	
Joulukuu	—	—	13	6	9	2	6	6,850	34	
									77,693	05
2. Satunnaisesti komennettuja.										
<i>Upseereja ja virkamiehiä.</i>										
Tammikuu, 95 päivää	—	10	—	19	—	—	—	496	—	
Helmikuu, 137 ”	—	12	—	22	—	—	—	724	—	
Maaliskuu, 120 ”	—	7	—	18	—	—	—	584	—	
Huhtikuu, 185 ”	—	6	—	20	—	—	—	840	—	
Toukokuu, 169 ”	—	15	—	25	—	—	—	964	—	
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	3,608	—	
									514,809	05

1) Satunnaisesti komennettujen kenraalien joukkoon on myös luettu rykmentinpäälliköt ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutettuja samansuuruisiin vuokratrahoihin.

	Kenraa- leja.		Esi- ja yliup- seereja.		Alipääl- lystää ja miehis- tää.		Virastoja.	Smk.	
	Naineita.	Naimat- tomia.	Naineita.	Naimat- tomia.	Naineita.	Naimat- tomia.			
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	3,608	514,809 46
Kesäkuu, 231 päivää	—	10	—	33	—	—	—	1,176	
Heinäkuu, 473 ”	—	16	—	36	—	—	—	2,508	
Elokuu, 95 ”	—	10	—	22	—	—	—	500	
Syyskuu, 272 ”	—	22	—	44	—	—	—	1,452	
Lokakuu, 208 ”	—	12	—	27	—	—	—	1,076	
Marraskuu, 295 ”	—	24	—	37	—	—	—	1,688	
Joulukuu, 116 ”	—	23	—	18	—	—	—	788	12,796
Yhteensä Smk	—	—	—	—	—	—	—	—	527,605 46

Siten on Venäjän valtakunnan-
rahaston korvattavasta olomajoituk-
sesta maksettu vuokratrahoja:

Helsingin linnueväelle	437,116: 41	
erotetulle santarmistolle	77,693: 05	
josta määrästä on maksettu takaisin	110: —	77,583: 05
		514,699: 46

sekä tilapäisestä komennuk-
sesta, joka 1 §:n mukaan arm. asetuk-
sessa heinäkuun 22 päivästä 1897,
mikä koskee erinäisten pykäläin
muuttamista tammikuun 18 päivänä
1882 annetussa arm. asetuksessa
sotilasmajoituksen suorittamisen
perusteista Suomen suuriruhtinas-
kunnassa, on korvattava yleisistä
varoista:

upseereille ja sotilasvirkamie- hille	12,796: —	
josta määrästä on maksettu takaisin ..	96: —	12,700: —
Yhteensä Smk		527,399: 46

B. Luontoismajoitus.

Luontoismajoi-
tus.

Seuraavalle määrälle venäläiseen sotaväkeen kuuluvia henki-
löitä on lautakunta vuonna 1911 osottanut luontoismajoitusta voi-
massa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäälystoa.		Alipäälystoa ja miehistoa.		Asuin- ja virka- huoneita.	Keittiöitä.
	Naineita.	Naimat- tomia.	Naineita.	Naimat- tomia.		
Olomajoitusta tammik. 1 p:stä—heinäk. 1 p:ään:						
Helsingin linnueväelle.....	1	1	1	10	10	4
Erotetulle santarmistolle	—	—	—	20	20	20
Olomajoitusta heinäk. 1 p:stä—jouluk. 31 p:ään:						
Helsingin linnueväelle.....	1	1	1	10	10	4
Erotetulle santarmistolle	—	—	—	30	30	30

Luontoismajoituksesta oli vuonna 1911 kustannuksia:

	Smk.	p.	Smk.	p.
<i>a) linnueväen:</i>				
Asunnonvuokra	4,316	—		
Lämmittämiseen käytetyistä koivuhaloista	197	45		
Leipomiseen ja ruuankeittoon käyt. havupuuhaloista	233	60		
Valaistuksesta.....	42	85		
Alipäälystön ja miehistön vuodeoljista	90	90	4,880	80
<i>b) santarmien:</i>				
Asunnonvuokra	13,859	—		
Lämmittämiseen käytetyistä koivuhaloista	940	43		
Leipomiseen ja ruuankeittoon käyt. havupuuhaloista	180	96		
Valaistuksesta.....	73	57		
Vuodeoljista	79	12	15,133	08
Yhteensä	—	—	20,013	88
Kun tästä vähennetään korvaus, joka on tilattu:				
<i>a) linnueväelle:</i>				
Venäjänsä valtakunnanrahastosta olomajoituksesta	3,315	—		
<i>b) santarmeille:</i>				
olomajoituksesta	8,865	50	12,180	50
niin jää erotukseksi Smk	—	—	7,833	38

joka niinmuodoin on kaupungin tappio luontoismajoituksesta vuonna 1911. Tämä tappio on syntynyt pääasiallisesti siitä, että vuoden varrella edelleen on tilattu melko suuri määrä huoneistoja erotetun santarmiston aliupseereille, joita huoneistoja varten voimassa olevassa taksassa säädetty korvaus on laskettu liian alhaiseksi, minkä-

tähden lautakunta onkin ehdottanut sen korottamista tariffissa, jonka olisi pitänyt olla noudatettavana kesäkuun 1 päivästä 1910, mutta jota ei ole vielä vahvistettu.

Lautakunnan
kustannukset.

C. Sekalaiset kustannukset.

	Smk.
Palkkiot lautakunnan virkamiehille ja palveluskunnalle	9,300 —
Tarverahamenoja	689 13
Yhteensä	9,989 13

Kustannuksien
yhdistelmä.

Venäläisen sotaväen majoituksesta Helsingissä vuonna 1911 olleiden kustannusten yhdistelmä:

	Smk.	Smk.	Smk.	Smk.
A. Maksetut vuokrat.				
<i>Olomajoituksesta:</i>				
Helsingin linnueväelle	— —	437,116 41		
erotetulle santarmistolle	77,693 05			
josta määrästä on palautettu	110 —	77,583 05	514,699 46	
<i>Tilapäisestä komennuksesta:</i>				
upseereille ja virkamiehille	— —	12,796 —		
josta määrästä on takaisin maksettu ..	— —	96 —	12,700 —	527,399 46
B. Kustannukset luontoismajoituksesta.				
<i>Olomajoituksesta:</i>				
Helsingin linnueväelle	— —	— —	4,880 80	
erotetulle santarmistolle	— —	— —	15,133 08	20,013 88
C. Sekalaiset kustannukset.				
Palkkiot ja tarverahat	— —	— —	— —	9,989 13
Kun tästä vähennetään seuraavat korvaukset:				557,402 47
<i>Venäjän valtakunnanrahastolta:</i>				
vuokratrahoista	— —	514,699 46		
luontoismajoituksesta	— —	12,180 50	526,879 96	
<i>Suomen valtiovarastolta:</i>				
vuokratrahoista	— —	— —	12,700 —	539,579 96
on kaupunki vuonna 1911 suorittanut majoituskustannuksia yhteensä Smk	— —	— —	— —	17,822 51

Sen johdosta että, niinkuin jo vuodelta 1910 annetussa kertomuksessa mainittiin, oli ilmoitettu 2:sen ja 3:nnen suomenmaalaisen tarkk'ampujarykmentin kolme komppaniaa sijoitettavan olomajoitukseen Helsinkiin, on kaupunki katsonut tarpeelliseksi mainittuna vuonna ostaa Suvilahdenkadun talon n:o 4 ja sisustaa sen sotaväen majapaikaksi. Mainittu talo on siitä lähtien edelleen vuonna 1911 ollut luovutettuna sotaväen tarpeisiin. Niinkuin tämän oheisesta taulusta näkyy, on majoituslautakunta tilannut Helsingin kaupungille tästä majoituksesta vuodelta 1911 tulevaa korvausta kaikkiaan 94,104 markkaa, jota paitsi rahatoimikamari lienee tilannut k. senaatin kaupungille 1911 vuoden alkupuoliskolta myöntämän korvauksen kuormastovajasta ja keittiöstä, 300 markkaa. Koska lautakunnan sanottuun taloon majoitettua sotaväkeä varten vuonna 1911 maksettavaksi osottama rahamäärä mainitun taulun mukaan on kaikkiaan Smk 15,037: 66, jää kaupungin hyväksi taloon majoitetusta sotaväestä korvausta Smk 76,066: 34. Lautakunta katsoo kuitenkin tässä yhteydessä olevan huomauttaminen, että Helsingin kaupungille on lautakunnan mainittuun tarkoitukseen maksettaviksi hyväksymäin rahamääräin lisäksi koitunut erinäisiä menoja puheena olevan talon sisustamisesta ja hoidosta y. m., jotka menot rahatoimikamari on välittömästi osottanut maksettaviksi.

Suvilahdenkadun talon n:o 4 osto.

Suvilahdenkadun taloon n:o 4 majoitetuista 600 miehestä ali-päällystää ja miehistää sekä 3 komppaniankansliasta, 3 varuskamariasta, 1 päiväystyöseerinhuoneesta sekä 6 hevosen tallitilasta on vuonna 1911 tilattu korvausta:

Vuoden alkupuoliskolla	Smk 46,902: —
” jälkipuoliskolla	” 46,902: —
Kuormastovajan ja keittiön korvaukseksi on vuoden jälkipuoliskolta tilattu k. senaatin myöntämä hyvitys, luettuna 600 markan mukaan vuodelta	” 300: —
	<u>Yhteensä Smk 94,104: —</u>

Edellä mainitusta kaupungille tulevasta korvauksesta jää:

Venäjän valtakunnanrahaston maksettavaksi	Smk 93,804: —
Suomen valtiovaraston maksettavaksi	” 300: —
	<u>Yhteensä Smk 94,104: —</u>

Vuonna 1911 on majoituslautakunta Suvilahdenkadun taloon n:o 4 majoitettua sotaväkeä varten maksettavaksi hyväksynyt seuraavat rahamäärät:

12,958 kg. vuodeolkia	Smk	1,726: 94
2,070 hl. höyryhiiliä	”	5,343: —
408.24 m ³ havupuuhalkoja	”	2,623: 13
Sähkövirtaa y. m.	”	4,787: 20
Vettä ja sekalaista	”	557: 39
	Yhteensä Smk	<u>15,037: 66</u>

XVI. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan kertomus vuodelta 1911 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan vuonna 1910 kuuluvista jäsenistä oli lakitieteentohtori A. W. Gadolinin vuoro vuoden lopussa erota lautakunnasta, mutta kun kaupunginvaltuusto joulukuun 13 päivänä mainittua vuotta valitsi hänet uudestaan lautakunnan jäseneksi, ovat lautakuntaan vuonna 1911 kuuluneet hän ja edelliseltä vuodelta jällellä olevat, puheenjohtaja, esittelijäsihteeri J. A. Nordman, kamreeri Axel Rikberg ja lakitieteentohtori Axel Charpentier. Lautakunnan sihteerinä on edelleen toiminut protokollasihteeri Ivar Groundstroem.

Holhouslautakunta on niinkuin edellisinäkin vuosina kokoon-
tunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia pidettiin kahdesti kuukaudessa. Kokouksia on siten ollut 45.

Lautakunnan holhouskirjan kappaleessa oli 1911 vuoden alussa mainittuna kaikkiaan 432 holhousta, joista 230 perustui määräykseen ja 202 oli laissa määrättyjä holhouksia, sekä 48 uskotunmiehen tointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden varrella lautakunnan holhouskirjaan kirjoitettu 1910 vuoden jälki- ja 1911 vuoden alkupuoliskolla lisäksi tulleet kaikkiaan 100 holhousta ja uskotunmiehen tointa. Vuoden varrella holhouskirjassa siten mainituista 580 holhouksesta ja uskotunmiehen toimesta poistettiin kuitenkin erinäisistä syistä vuoden varrella 71. Tämän johdosta oli lautakunnan holhouskirjan kappaleessa 1911 vuoden päättyessä kaikkiaan 509 holhousta ja uskotunmiehen tointa eli 469 holhousta, joista 266 perustui määräykseen ja 203 oli laissa määrättyjä, sekä 40 uskotunmiehen tointa.

Vuoden varrella on lautakunta saanut kaupungin ruotsalaisten, suomalaisten ja saksalaisen evankelis-luterilaisen seurakunnan kirkkoherranvirastoilta vastaanottaa säädetyt luettelot sellaisista 1910 vuoden jälki- ja 1911 vuoden alkupuoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeensä jättämille alaikäisille lapsille holhooja ehkä olisi määrättävä; ja on lautakunta katsonut 53:lla mainituista kuolinpesistä olevan sellaisen varallisuuden, että

Lautakunnan jäsenet.

Kokoukset.

Holhous- ja uskotunmiehen toimia.

Luetteloja van-
najaista, joilta
oli jälkeensä jää-
nyt alaikäisiä
lapsia.

tili alaikäisten omaisuuden hoidosta olisi annettava. Tuollaisia luetteloja ei ole saapunut metodisti-episkopaliselta, baptisti-, eikä roomalais-katoliselta seurakunnalta, ja on kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkoherranvirasto tänä samoin kuin kaikkina edellisinäkin vuosina laiminlyönyt tuollaisen luettelon antamisen.

Lautakunnan
toiminta.

Vuoden varrella on lautakunnan pyynnöstä määrätty tai on lautakunnan mieltä kuultu määrättäessä holhoojia 44 ja uskottujamiehiä 27 tapauksessa sekä 24 täysikäisen henkilön asettamisesta holhunalaiseksi ja 2 tuollaisen henkilön vapauttamisesta holhunalaisuudesta ynnä 9 kysymyksestä, jotka koskivat vanhempien erottamista oikeudesta kasvattaa lapsiaan, ja 4 kysymyksestä, jotka koskivat äidin pysyttämistä lastensa holhoojana uusiin naimisiin mentyään.

Niinikään on lautakunta antanut lausunnon 27 tapauksessa holhotin kiinteistön myyntiä ja 12 tapauksessa holhotin kiinteistön kiinnitystä koskevista asioista sekä käsitellyt 1 kysymyksen kiinteistön hankkimisesta vastiketta vastaan, 1 kysymyksen kiinteän omaisuuden nauttimisesta pitemmäksi ajaksi, 12 kysymystä lainan ottamisesta alaikäisen puolesta sekä 1 kysymyksen velan vastattavaksi ottamisesta toisen puolesta.

Holhouslain 43 ja 48 §:n säännösten nojalla on lautakunta antanut holhoojille neuvoja 1 tapauksessa holhotin varain sijoittamisessa ja 2 tapauksessa muissa tärkeämissä hoitokysymyksissä, jota paitsi lautakunta on asianomaisille antanut neuvoja moniaissa vähemmän tärkeissä kysymyksissä.

Muistutuksia
tilinteon lai-
minlyönnin
johdosta.

Niistä holhoojista ja uskotuista miehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §:n mukaan ovat olleet velvolliset lautakunnalle antamaan tilin hoidokkiensa omaisuuden hoitamisesta, on 10 määrättyä ja 22 lakiperäistä holhoojaa sekä 3 uskottuamiestä laiminlyönyt täyttää tämän velvollisuutensa säädetyn ajan kuluessa, minkätähden lautakunta on mainitun lain 53 § säännöksen mukaan siitä ilmoittanut raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin lautakunta on velvoittanut asianomaiset holhoojat ja uskotutmiehet oikomaan antamia laskuja tai heiltä vaatinut tietoja ja todisteita, on lautakunnan osoituksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 5 tapauksessa, joista lautakunnan sentähden on täytynyt tehdä ilmoitus raastuvanoikeudelle. Niinikään on lautakunnan samanlaisesta syystä täytynyt tehdä esitys kahden holhoojan erottamisesta toimestaan ja toisen heistä asettamisesta syytteen alaiseksi.

35 holhouksesta on raastuvanoikeus lautakunnan esityksestä määrännyt, että vastaiset tilit holhuvarain hoitamisesta saavat käsittää vuotta pitemmän ajan.

XVII. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1911 oli seuraavaa sisällystä:

Vuosi 1911 muodostaa käännekohdan maksuttoman oikeusavun antamiseksi kaupungin varattomalle väestölle vuonna 1886 perustetun laitoksen toiminnassa. Silloisen sovintolautakunnan esityksestä asetti nimittäin kaupunginvaltuusto vuonna 1910 valiokunnan laatimaan ehdotusta silloisen köyhäinasianajolaitoksen uudesti järjestämiseksi. Valiokunnan laatima ehdotus hyväksyttiin, ja maaliskuun 7 päivänä 1911 kaupunginvaltuusto vahvisti sen sekä johtosäännön Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimistolle, jonka nimen laitos silloin sai. Samalla määrättiin toimiston toiminta aloitettavaksi seuraavan huhtikuun 1 päivästä. Tuona lyhyenä 3 viikon aikana ei kuitenkaan ehditty suorittaa kaikkia muutoksen vaatimia toimenpiteitä, vaan tuli oikeusaputoimisto täyteen käyntiin vasta seuraavan kesäkuun keskivaiheilla.

Sittenkun edellä mainitussa kaupunginvaltuuston kokouksessa asetettu oikeusapulautakunta, johon kuuluivat professori Wilhelm Chydenius, entinen senaattori Carl Almqvist ja oikeusraatimies W. F. Heimbürger varsinaisina sekä lakitieteentohtori Kaarlo Ignatius ja varatuomari Knut Sundman varajäseninä, oli huhtikuun 7 päivänä perustautunut sekä puheenjohtajakseen valinnut professori Chydeniuksen, päätti lautakunta kokouksessaan toukokuun 22 päivänä, että oikeusaputoimisto oli pidettävä avoimna kaikkina arkipäivinä klo 1/2 10—11 a. p. sekä sitä paitsi tiistaisin ja perjantaisin klo 7—8 i. p., jolloin työväenasiain lautakunnan sihteerikin olisi toimistossa tavattavana; että ilmoitus toimiston aukioloajoista oli julkaistava seuraavain työväenluokan enimmin lukemain sanomalehtien, nimittäin Hufvudstadsbladetin, Uuden Suomettaren, Helsingin Sanomain ja Työmiehen päivälissä, sekä että diarinpidossa oli käytettävä korttiluettelo. Samalla vahvistettiin korttien nimikkeet y. m. sekä määrättiin, että oikeusavustajan korttien tuli olla valkeita, oikeusavustajan apulaisen punaisia ja työväenasiain lauta-

kunnan sihteerin vihreitä, näin selvyuden saavuttamiseksi sekä että helpommin voitaisiin välttää eri virkailijain korttien sekaantumista. Samassa tilaisuudessa niinkään määrättiin, mitkä tiedot olisi pantava toimiston toiminnasta laadittavaan tilastoon. Tämän mukaisesti on tämänkin kertomuksen tilasto laadittu, sittenkun kortti-luettelo voitiin kesäkuun 17 päivänä ruveta käyttämään.

Sittenkun kaupunginvaltuusto toukokuun 9 päivänä oli valinnut varatuomari G. Poppiuksen oikeusavustajaksi sekä varatuomari Werner Beckerin oikeusavustajan apulaiseksi, saattoi uusi laitos alkaa toimintansa.

Lisäksi mainittakoon, että oikeusaputoimistolle vahvistetun johtosäännön 12 §:n johdosta oikeusapulautakunnan puheenjohtaja on toimiston toimintaa koskevissa asioissa ollut tavattavana kotonaan kaikkina arkitiistaina ja -perjantaina klo 1/2 7—1/2 8 i. p., josta asiasta julkipanokin on ollut toimistohuoneiston odotushuoneessa.

Toimistossa vastaanotettiin vuonna 1911 kaikkiaan 5,908 käyntiä vastaavan lukumäärän ollessa edellisenä vuonna 4,821 ja vuonna 1909 taas 4,986. Näiden lisäksi tulevat ne käynnit, jotka kaupungin työväenasiain lautakunnan sihteerin on vastaanottanut niinä kahtena iltana viikossa, jolloin hän on antanut tietoja ja neuvoja asioissa, jotka ovat koskeneet toiselta puolen työntekijäin sekä toiselta puolen työnantajain tai julkisten viranomaisten ja laitosten välisiä suhteita, joita käyntejä tässä puheena olevana kertomusvuonna oli 679, joten käyntejä koko vuonna oli kaikkiaan 6,587.

Vuoden eri kuukausien kesken jakautuivat käynnit seuraavasti:

Tammikuu (24 päivää)	494
Helmikuu (24 ”)	484
Maaliskuu (26 ”)	533
Huhtikuu (23 ”)	453
Toukokuu (26 ”)	504
Kesäkuu (24 ”)	470
Heinäkuu (26 ”)	457
Elokuu (27 ”)	494
Syyskuu (26 ”)	599
Lokakuu (26 ”)	463
Marraskuu (26 ”)	554
Joulukuu (24 ”)	403

Yhteensä 5,908

Kun toimisto on vuoden varrella ollut avoinna kaikkiaan 302 päivänä, on oikeusavustajain vastaanottamain käyntien luku siis ollut päivittäin keskimäärin 19.56 oltuaan edellisenä 15.96 ja vuonna 1909 taas 16.46.

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 49 ja vähin 6.

Kesäkuun 17 päivään asti, jolloin korttiluettelo otettiin käytäntöön, oli diariin kirjoitettu kaikkiaan 118 asiaa. Edelliseltä vuodelta oli ratkaisematta 25 asiaa, joten siis diariin kirjoitettujen asiain koko luku oli 143. Näiden asiain laatu ja käsittely käy selville tämän oheisesta taulusta ¹⁾.

Työväenasiain lautakunnan sihteeri alkoi kesäkuun 27 päivästä lähtien pitää samanlaista tilastoa kuin oikeusavustajatkin.

Alempana olevat numerotiedot osottavat kävijäin luvun tästä ajankohdasta lähtien vuoden eri kuukausina:

Kesäkuun 27 päivästä heinäkuun 31 päivään ..	19
Elokuulla	41
Syyskuulla	42
Lokakuulla	14
Marraskuulla	38
Joulukuulla	38
Yhteensä	192

Vähin päivittäisten vastaanottojen luku oli 1 ja suurin 12. Kesäkuun 27 ja seuraavan heinäkuun 31 päivän väliseltä ajalta, jolloin virkaa heti uuden järjestelmän käytäntöön tultua hoiti sijainen, eivät tiedot ole täydellisiä ja ovat sentähden liian alhaiset. Lokakuulla oli sihteeri opintomatalla Tukholmassa ja vastaanottoja hoitivat tuon ajan yksinomaan oikeusavustajat, mikä seikka selittää mainitun kuukauden vähäisen vastaanottojen luvun. Tammi-kuun 1 päivästä kesäkuun 27 päivään oli vastaanottoja ollut 487. Oikeusavun uudesti järjestämisen johdosta on sihteerin luona kävijäin luku siis huomattavasti vähentynyt.

Alempana olevat tilastotiedot osottavat asiain luvun, laadun y. m. kesäkuun 17 päivästä vuoden loppuun:

Asioita oli 579 ja niistä käsiteltiin loppuun 533.

Vireille pannuista asioista ratkaistiin suullisesti 107 ja kirjallisesti 426, jota vastoin 46 asiaa jätettiin avonaiseksi.

Kirjallisia toimituksia oli 493, niistä hakukirjoja 133.

Säätynsä ja ammattinsa mukaan ryhmittäivät kävijät seuraavasti:

Työnantajia.....	4
Työntekijöitä:	
miehiä	176
naisia	90

¹⁾ Kertomusta seuranneet taulukkotiedot ovat julkaistuina Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuodelta 1911.

Palkollisia:	
miehiä	12
naisia	118
Käsityöläisiä:	
miehiä	43
naisia	39
Avio- ja leskivaimoja	101
	<u>Yhteensä 583</u>

Vuonna 1911 käsitellyt asiat käy laatunsa perusteella ryhmit-
täminen seuraavasti:

Velvoiteoikeus:	
vuokrasopimuksia	25
työ- ja tariffisopimuksia	98
muita saamisoikeuksia	232
Esineoikeus	25
Perheoikeus	99
Perintöoikeus	5
Elinkeino-oikeus (paitsi työsopimuksia)	5
Kauppaoikeus " "	1
Yleiset maksut	11
Tapaturmavakuutus	8
Apukassat	9
Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	40
Vähäpätöisiä rikosasioita	21
	<u>Yhteensä 579</u>

XVIII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus vuodelta 1911 oli seuraavansisältöinen:

Helsingin kaupunginvaltuuston työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1911 seuraavat henkilöt, nimittäin lakitieteentoh-
tori Leo Ehrnrooth, puheenjohtaja, aktuaari Oskar Groundstroem, varapuheenjohtaja, professori C. E. Holmberg, professori Uno Lindelöf, pastori Emil Murén, puutarhurimestari V. F. Sagulin ja johtaja E. W. Walldén. Varajäseninä olivat kirjaltaja Fr. Ahlroos, prokuristi C. F. Fagerholm, toimistonjohtaja A. H. Karvonen, valtioneuvos Edv. Krogius, johtaja W. A. Lavonius, insinööri Jon. Reuter ja filosofianmaisteri G. R. Snellman. Lautakunnan sihteerinä on edelleenkin toiminut lakitieteenkandidaatti Einar Böök.

Lautakunnan
kokoonpano.

Sen johdosta että lautakunnan monivuotinen jäsen ja puheenjohtaja kunnallisneuvos V. von Wright 1910 vuoden päättyessä oli eronnut näistä toimista ja lautakunta siten oli menettänyt jäsenen, joka oli etevällä tavalla ottanut osaa lautakunnassa tehtyihin tärkeisiin kunnallispoliittisiin alotteisiin, merkittiin lautakunnan ensimmäisessä tämänvuotisessa istunnossa tammikuun 28 päivänä pöytäkirjaan lautakunnan tunnustus mainitusta kunnallisneuvos von Wrightin toiminnasta sekä ne kaipauksen tunteet, joita hänen eroamisensa oli herättänyt lautakunnan jäsenissä.

Lautakunta on kertomusvuoden varrella käsitellyt seuraavat huomattavammat asiat ja niistä joko antanut vaaditut lausunnot tahi tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen, milloin syytä on ollut.

Edelliseltä vuodelta oli lautakunnassa vireillä sihteerin nostama kysymys erityisen kunnallisen lautakunnan asettamisesta asuntokysymyksiä varten, jota asiaa koskeva lautakunnan ja terveydenhoitolautakunnan yhteisesti asettaman kolmimiehisen komitean laatima ehdotus oli pantu pöydälle joulukuun 16 p:nä 1910 pidetyssä istunnossa. Asia lähetettiin tammikuun 28 p:nä edellä mainittuun komiteaan, jonka tuli tarkemmin valmistella kysymystä kunnallisen

Ehdotus asuntolautakunnan asettamisesta.

asuntotoimiston perustamisesta. Lopullinen ehdotus esiteltiin lautakunnan istunnossa toukokuun 22 p:nä, jolloin lautakunta päätti ehdotuksen lähettää kaupunginvaltuustolle sellaisen puoltosanan ja lausunnon kera kuin lautakunnan samana päivänä laatimasta kirjelmästä tarkemmin näkyy ¹⁾). Valtuusto lähetti sitten asian terveydenhoitolautakuntaan, joka sitä ja erittäinkin vakinaisen asunontarkastuksen järjestämistä koskevaa puolta tarkastamaan asetti valiokunnan, johon työväenasiain lautakuntaa kehoitettiin valitsemaan kaksi jäsentä. Lautakunnan toimenannosta ottivat maisteri Snellman ja lautakunnan sihteeri osaa mainitun komitean keskusteluihin, ja komitea antoi mietintönsä ja ehdotuksensa terveydenhoitolautakunnalle vuoden lopulla.

Työväenopisto.

Istunnossaan joulukuun 16 p:nä 1910 oli lautakunta silloin eroavan puheenjohtajansa, kunnallisneuvos V. von Wrightin ehdotuksesta päättänyt uudestaan valmisteltavaksi ottaa lautakunnan useasti ennen turhaan tekemän ehdotuksen työväenopiston perustamisesta Helsingin kaupunkiin. Asia oli aluksi käsiteltävänä maaliskuun 30 ja huhtikuun 11 p:nä pidetyissä istunnoissa, jolloin käsittelyn pohjaksi pantiin se ehdotus, minkä lautakunta oli kaupunginvaltuustolle lähettänyt kirjelmässään n:o 9 huhtikuun 25 p:ltä 1907 ²⁾). Jälkimmäisessä istunnossa annettiin lautakunnan sihteerin toimeksi laatia selostus maamme kunnallisista työväenopistoista ja niiden järjestämisestä. Tämä selostus, laajennettuna esitykseksi työväenopetuksesta Suomessa, sen ohjelmasta ja järjestämisestä jaettiin lautakunnan jäsenille ja esiteltiin lautakunnan istunnossa marraskuun 15 p:nä (*Työväenopetus Suomessa, sen ohjelma ja järjestäminen*, eripainos Valvojan 11 ja 12 n:osta 1911). Mainitussa istunnossa sihteeri sai toimekseen siinä tapahtuneen keskustelun ja tehtyjen periaatteellisten päätösten pohjalla laatia ehdotuksen säännöiksi aiotulle työväenopistolle kunnallisena laitoksena. Tämä ehdotus oli käsiteltävänä lautakunnan istunnossa joulukuun 6 p:nä, jolloin se vähäisin muutoksin hyväksyttiin ensimmäisessä käsittelyssä, minkä ohella lautakunta päätti asian toiseen käsittelyyn asiantuntijoina kutsua kuultaviksi nykyisten ylempäin työväenkurssien johtokuntain esimiehet ja johtajat. Asiaa ei ehditty enempää valmistella ennen vuoden umpeen menemistä.

Työväenkurssit.

Ylempäin työväenkurssien johtokuntain laatimat ehdotukset 1912 vuoden menosäännöksi tarkasti lautakunta istunnossaan syyskuun 27 p:nä ja lähetti ne puoltosanansa kera rahatoimikamariin. Lautakunta sai mielihyväkseen nähdä, että puheenalaisten kurssien

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 28 vuodelta 1911. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 15 vuodelta 1907.

määrärahat tällä kertaa jo otettiin kamarin laatimaan kaupungin 1912 vuoden menosääntöehdotukseen sekä sittemmin kaupunginvaltuuston vahvistamaan rahasääntöön, ollen määräraha suomenkielisiä kursseja varten 15,000 ja ruotsinkielisiä varten 10,000 markkaa.

Kirjelmässä maaliskuun 10 p:ltä 1910 oli lautakunta kaupunginvaltuustolle esittänyt, että valtuusto päättäisi hetimiten ottaa valmisteltavaksi kysymyksen vähävaraisille annettavan kunnallisen oikeusavun yhdenmukaisesta järjestämisestä. Tämän johdosta oli valtuusto maaliskuun 15 p:nä s. v. asiaa käsittelemään asettanut valiokunnan, joka vuoden lopulla antoi mietintönsä ja ehdotuksensa, mikä sittemmin rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon kera kaupunginvaltuuston tammikuun 31 p:nä 1911 tekemän päätöksen johdosta lähetettiin lautakuntaan lausunnon saamista varten. Asiaa käsiteltiin lautakunnan istunnoissa helmikuun 9 ja 14 p:nä, jona viimeksi mainittuna päivänä lautakunnan lausunto päivättiin¹⁾. Seuraavan maaliskuun 7 p:nä kaupunginvaltuusto pääasiassa hyväksyi edellä mainitun valiokunnan mietinnön ja päätti siis kaupunkiin perustaa kunnallisen oikeusaputoimiston vähävaraisia varten. Toimisto olisi erityisen oikeusapulautakunnan silmälläpidon alaisena ja sitä hoitaisivat oikeusavustaja, oikeusavustajan apulainen ja työväenasiain lautakunnan sihteeri, johon nähden lautakunnan käskettiin laatia ja valtuustolle antaa ehdotus valtuuston päätöksestä johtuvaksi sihteerin johtosäännön muutokseksi ja täydennykseksi. Mainitun tehtävän täyttääkseen lautakunta maaliskuun 30 p:nä päivätyssä kirjelmässään ilmoitti, ettei lautakunta ollut havainnut päätöksen vaativan tekemään vastamainittuun johtosääntöön muuta muutosta kuin lisäyksen sen 4 kohtaan, jotta kävisi selville, että sihteerin asiana olevat oikeusaputoimitukset tästä lähtien suoritetaan kunnan yleisessä oikeusaputoimistossa. Lautakunnan ehdottaman lisäyksen kaupunginvaltuusto vahvisti toukokuun 9 p:nä. Kun iltavastaanottoja uudessa oikeusaputoimistossa aluksi olisi kahtena iltana viikossa, tiistaisin ja perjantaisin, määrättiin lautakunnan istunnossa toukokuun 22 p:nä, että sihteerin vastaanotot, joita viime vuosina oli ollut kolmena iltana viikossa, nimittäin maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin, vastedes rajoitettaisiin kahteen viikonpäivään, tiistaihin ja perjantaihin. Samana päivänä lautakunta päätti kaupunginvaltuustolta anoa 100 markan suuruisia viransijaisuusmäärärahaa kuukauden kesäloman hankkimiseksi sihteerille useinmainitusta oikeusavustuksesta, jommainen etu oli myönnetty oikeusavustajillekin. Tähän anomukseen valtuusto kesäkuun 13 p:nä

Kunnallinen
oikeusapu.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6 vuodelta 1911.

myöntyi, ja sittemmin heinäkuun aikana hoiti sihteerin virkatehtäviä lakitieteenkandidaatti Heikki Borenius.

Sihteerin toiminnasta lainopillisten neuvojen antajana, alkuvuodesta itsenäisesti ja sittemmin oikeusaputoimistossa, on tietoja sihteerin antamassa erillisessä kertomuksessa.

Työttömyys.

Niinkuin viime vuosikertomuksesta käy selville, oli lautakunta jo aikaisemmin kiinnittänyt huomiotaan työttömyyskysymykseen. Kertomusvuonna tähän kuuluvain asiain käsittely kuitenkin syrjäytyi, sen johdosta että oli valmisteltavina kaksi suurta kysymystä, nimittäin asuntolautakunnan asettaminen ja työväenopiston perustaminen. Sen ohella näytti olevan syytä odottaa hallituksen asettaman työttömyyskomitean mietintöä ja ehdotuksia, jotka ilmestyivätkin painosta kesän kuluessa. Lähetepäätöksessä lokakuun 22 p:ltä maistraatti sittemmin käski lautakunnan yksissä neuvoin vaivahoitohallituksen kanssa antaa lausunnon mainitusta mietinnöstä, ja päätti lautakunta kehottaa hallitusta valitsemaan vaaditun lausunnon ehdotusta laatimaan kaksi jäsentä yhteiseen komiteaan, jonka jäseniksi lautakunta puolestaan valitsi herrat G. R. Snellmanin ja W. A. Lavoniuksen sekä sihteerinsä, ja oli ehdotus tarkastettava vaivahoitohallituksen ja lautakunnan yhteisessä kokouksessa. Komitean jäseniksi vaivahoitohallitus valitsi laamanni T. J. Boismanin ja luutnantti Gustaf Poppiuksen. Komitea, jonka töihin herra Lavoniuksella ei ollut tilaisuutta ottaa osaa, kokoontui moniaita kertoja ja sen lausuntoehdotus oli valmiina vuoden vaihteessa. Lausunto voitiin kuitenkin hallituksen ja lautakunnan yhteisessä kokouksessa esitellä vasta seuraavan vuoden alussa.

Samalla kun kaupunginvaltuusto oli maaliskuun 7 p:nä nähnyt hyväksi evätä työttömäin komitean puolesta valtuustolle tehdyn anomuksen 260 markan suuruisen vuokra-avun myöntämisestä komitean vuokraamaa kansliahuoneistoa varten, oli valtuusto lautakunnan periaatteellisesti tutkittavaksi antanut kysymyksen, olisiko mainitulle komitealle vastedes varattava tarpeellinen kansliahuoneisto jostakin kaupungin omistamasta talosta. Lautakunta päätti saman kuukauden 30 p:nä hankkia lausunnon asiasta kunnan työväälitystoimiston johtokunnalta. Tämä lausunto saapui huhtikuun 10 p:nä päivätyssä kirjelmässä ja esiteltiin lautakunnassa jo seuraavana päivänä. Lautakunta kuitenkin katsoi puheenalaisen asian olevan likeisimmässä yhteydessä työttömyyden seurausten ehkäisemistä koskevan kysymyksen kanssa kokonaisuudessaan ja pani sentähden asian pöydälle enemmän selvityksen hankkimista varten. Kun työttömäin asettama avustuskomitea syksyllä sai huoneiston neljännen piirin poliisikonttorin talosta ja huoneistokysymys siten oli

seuraavaksi talveksi ratkaistu, ei asiaa vielä ennen kertomusvuoden umpeen menemistä otettu lopullisesti valmisteltavaksi.

Uusi laajankantoinen kysymys otettiin lautakunnan ohjelmaan joulukuun 6 p:nä pidetyssä istunnossa, jolloin lautakunnan sihteeri esittämässään promemoriassa ehdotti, että lautakunta tekisi kaupunginvaltuustolle esityksen komitean asettamisesta, joka tutkisi Helsingin ravintoaineiden hinta- ja menekkioloja sekä siten saadun selvityksen nojalla ehdottaisi tässä kohden aikaansaataavissa olevia parannuksia. Puheenalaisen esityksen tarkempaa perustelemista varten jätettiin asia odottamaan teollisuushallituksen työtilastollisessa osastossa tekeillä olevaa tilastollista selvitystä viime vuosina vallinneista elintarpeitten hinnoista.

Lautakunnan annettua asianaan olevat lausunnot anniskelu-osakeyhtiön edellisen vuoden voittovaroista myönnettäviä määrärahoja koskevista anomuksista myönsi kaupunginvaltuusto lautakunnan puoltosanon johdosta toukokuun 30 p:nä määrärahoja Valkonauhayhdistykselle sen suojelutoimintaa varten, Helsingin raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle, Martta-yhdistyksen Helsinginosastolle, tehtaalaisnaisten kodille, Suomen naisyhdistykselle sen työläisnaisten kesäsiirtolaa varten ja Helsingin palvelijataryhdistykselle.

Kaupunginvaltuuston helmikuun 21 p:nä myöntämällä luvalla liittyi lautakunta vuoden varrella jäseneksi yhteiskunnalliseen keskusliittoon ja kansainväliseen työttömyyden vastustamisliittoon (Association internationale pour la lutte contre le chômage).

Kertomusvuoden kuluessa oli lautakunnalla 10 istuntoa; vuonna 1910 oli niitä 11 ja vuonna 1909 taas 7. Lähetettyjä kirjeitä oli 33 (30 vuonna 1910, 38 vuonna 1909).

Työväenasiain lautakunnan sihteerin toiminnastaan vuonna 1911 lautakunnalle antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Kun sihteerin toiminta lautakunnassa esillä olleiden asiain valmistelussa ja käsittelyssä käy selville lautakunnan vuosikertomuksesta, mainitaan tässä ainoastaan sihteerin toiminta vähävaraisten oikeusavustajana.

Kunnallisen oikeusavustuksen uudestijärjestämisestä on johdunut, että tietojen muistoon merkitsemistä neuvonetsijäin säädystä ja ammatista sekä tiedustelujen laadusta ei ole vuoden umpeen toimitettu yhtäläisiä periaatteita noudattaen, joten ei ole voitu laatia yhtenäistä tilastoa. Vuoden alkukuukausina tehtiin muistoonpanot saman kaavion mukaan kuin ennen, mutta siitä lähtien kun neuvonetsijöitä ruvettiin vastaanottamaan vastaperustetussa oikeusapu-

Elintarve-
kysymys.

Anniskeluva-
roista myönne-
tyt määrärahat.

Erinäisiä
tietoja.

Kunnallisen
oikeusavustuk-
sen antoa kos-
keva tilasto.

toimistossa, merkittiin tiedot muistoon pääasiallisesti vain siinä ylimalkaisessa muodossa, jota oikeusavustajat käyttivät, mutta juhanuksesta lähtien ryhdyttiin noudattamaan oikeusaputoimiston tilaston uutta järjestelmää, joka perustuu korttirekisteriin ja on sihteerin ehdotuksesta järjestetty saksalaiseen malliin, tavalla mikä tuonnempana näkyi. Näin ollen annetaan seuraavassa koko vuodelta ainoastaan summittaistietoja neuvonetsijäin lukumäärästä, jota vastoin seikkaperäiset tiedot ulottuvat kesäkuun 27 p:stä vuoden loppuun, ja on nämä viimeksi mainitut myös pantu oikeusaputoimiston vuosikertomukseen.

Käyntien luku:

Tammikuu	128	Elokuu	41
Helmikuu	65	Syyskuu	42
Maaliskuu	94	Lokakuu	14
Huhtikuu	54	Marraskuu	38
Toukokuu	125	Joulukuu	38
Kesäkuu (21 p. asti)	21	Yhteensä	679
Heinäkuu	19		

Heinäkuulla hoiti sihteerin tehtäviä viransijainen, joka ei ollut täysin perehtynyt neuvonetsijäin käynneistä tehtävän tilaston laatimistapaan. Lokakuussa teki sihteeri lyhyen sosiaalisen opintomatkan Tukholmaan. Nämä seikat ovat vaikuttaneet mainittujen kuukausien numerotietoihin.

Niinkuin tästä näkyy, oikeusavun uusi järkiperäinen järjestäminen on johtanut siihen, että sihteerin luona käyneiden neuvonetsijäin luku on tuntuvasti vähentynyt. Jo siitä seikasta, että on tilaisuutta päivittäin määräaikona varmasti ja ilman sanottavaa ajanhukkaa saada oikeusapua, johtuu että vakinaisia oikeusavustajia käydään puhuttelemassa yleisemmin kuin sihteerinä ja niinä kahtena iltana, jolloin yhteinen vastaanotto pidetään, toistelevat eräät neuvonetsijät aikaisemmissa vastaanottotilaisuuksissa esittämiensä asioita.

Seuraava, vuoden jälkipuoliskolla vallinnutta liikettä valaiseva seikkaperäinen luettelo niinikään osottaa, että sihteerin neuvoja pyytäneet pääasiallisesti ovat miespuolisia työntekijöitä ja että asiat miltei yksinomaan koskevat työ- tai tariffisopimuksia ja niistä johtuvia riitakysymyksiä.

Asioita oli kaikkiaan 99 ja niistä käsiteltiin loppuun 92. Suullisella toimituksella käsiteltiin näistä 42 asiaa ja kirjallisella toimituksella 50 asiaa sekä 7 jätettiin ratkaisematta.

Kirjallisten toimitusten luku oli 48.

Säädyn ja ammatin mukaan jakautuivat neuvonetsijät seuraavasti:

Työnantajia	4
Työntekijöitä:	
miespuolisia	84
naispuolisia	5
Palkollisia:	
miespuolisia	—
naispuolisia	1
Käsityöläisiä:	
miespuolisia	1
naispuolisia	3
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	5
Yhteensä	103

Laatunsa puolesta voidaan vuonna 1911 käsitellyt asiat ryhmittä seuraavasti:

Velvoiteoikeus:	
vuokra-asioita	3
työ- ja tariffisopimuksia	71
muuta saamisoikeuksia	2
Esineoikeus	5
Perheoikeus	3
Perintöoikeus	3
Elinkeino-oikeus (paitsi työoikeutta)	—
Kauppaoikeus	—
Yleiset maksut	2
Tapaturmavakuutus	3
Apukassat	1
Erinäiset tiedustelut ja valitukset	4
Vähäpätöiset rikosasiat	2
Yhteensä	99

XIX. Kunnan työnvälitystoimisto.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan kertomus vuodelta 1911 ¹⁾ sisälsi seuraavaa:

Toimiston johtokunta ja henkilökunta.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokuntaan kuuluivat vuonna 1911 filosofiantohtori Santeri Ivalo, puheenjohtajana, toimittaja Eero Erkko, varapuheenjohtajana, sekä tehtailija K. A. Wigg, rakennusmestari Juho Ahde, muurari K. A. Pastell ja kirvesmies Th. Lillqvist jäsenenä. Varajäseninä olivat uunitehtailija Aug. Malmi, rakennusmestari J. Johansson, maalari Anton Caselius ja muurari K. Saxberg.

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat johtaja A. H. Karvonen, naisosaston apulaiset rouvat Ina Petelius ja Olga Rytönen, sekä miesosaston apulainen H. E. Blomqvist. Rouva Petelius oli sairauden vuoksi osan vuotta virkavapaa ja hoiti hänen tehtäviään sillä aikaa neiti Aini Parkkonen.

Toimiston liike vuosina 1903—11.

Toimiston liike yhdeksän ensimmäisen vuoden aikana näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi.	Miesosasto.			Naisosasto.			Yhteensä.			Työnhakijoita 100 palkkaa kohden.	100:sta tarjotusta paikasta täytettiin.
	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.	Työnhakemuksia.	Tarjottuja paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.		
1903.....	5,493	2,615	2,461	1,184	430	287	6,677	3,045	2,748	219	90
1904.....	6,399	3,630	3,232	1,676	839	602	8,075	4,469	3,834	181	86
1905.....	5,200	2,733	2,547	2,413	1,561	1,210	7,613	4,294	3,757	177	87
1906.....	6,098	3,336	3,157	2,432	1,972	1,394	8,530	5,308	4,551	161	86
1907.....	5,655	3,642	3,200	2,912	2,568	1,708	8,567	6,210	4,908	138	79
1908.....	7,747	4,258	4,065	3,441	2,538	1,930	11,188	6,796	5,995	165	88
1909.....	7,930	2,977	2,804	3,883	2,794	2,143	11,813	5,771	4,947	205	86
1910.....	8,613	4,260	3,449	3,728	2,884	2,219	12,341	7,144	5,668	173	79
1911.....	8,285	4,134	3,777	3,866	2,915	2,345	12,151	7,049	6,122	172	87

¹⁾ Eräitä kertomusta seuranneita tilastotauluja ei ole tähän otettu.

Verratessa toimiston eri vuosien liikettä toisiinsa, huomaa että välitysten määrä vuoden 1909 jälkeen, jolloin se sen edelliseen vuoteen nähden oli mennyt alaspäin, on huomattavasti kasvanut. Liike näyttää yleensä jo vakaantuneen niin ettei suurempia vaihteluja ole havaittavissa.

Välitystilasto toteaa yleisesti havaitun tosiasian, että työsuhteet paikkakunnalla ovat olleet kahtena viime vuotena paljon paremmat kuin vuonna 1909. Mainittuna vuonna oli näet 100 tarjottua paikkaa kohden 205 työnhakemusta, mutta vuonna 1910 vain 173 ja vuonna 1911 172.

Toimiston liike edelliseen vuoteen verraten osoittaa jatkuvaa edistystä. Työnhakemusten luku on tosin jonkun verran alentunut, aiheutuen yhä parantuneista työsuhteista, mutta paikkain välitysten määrä on lisääntynyt.

Toimiston liike vuonna 1911.

Vuoden kuluessa tehtiin 12,151 työnhakemusta, edellisen vuoden 12,341 sijasta, joten niiden luku oli vähentynyt 190:llä eli 1.5 %. Näistä oli: miesosastolla 8,285, edellisenä vuonna 8,613, vähennys 328 eli 3.8 %; naisosastolla 3,866, edellisenä vuonna 3,728, lisäys 138 eli 3.7 %.

Työnhakemuksia teki 6,429 eri henkilöä, 3,834 miestä ja 2,595 naista, jotka uudelleen työttömiksi jouduttuaan uudistivat työnhakemuksensa yhteensä 5,722 eri tapauksessa.

Äidinkielen mukaan jakaantuvat työnhakijat seuraavasti:

	Suomen- kielisiä.	Ruotsin- kielisiä.	Muun- kielisiä.
Miehiä	3,109	702	23
Naisia	2,393	202	—
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 5,502	904	23

Perheen elättämisvelvollisuus oli 1,877 miehellä ja 165 naisella.

Työpaikkoja tarjottiin vuonna 1911 7,049 hengelle, 4,134 miehelle ja 2,915 naiselle. Edelliseen vuoteen verrattuna on työpaikkain tarjonta miesosastolla vähentynyt 126:lla eli 3.0 % ja naisosastolla lisääntynyt 31:llä eli 1.1 %. Tarjottujen työpaikkain koko lukumäärä on vähentynyt 95:llä eli 1.3 %.

Tarjottujen paikkain luvun väheneminen johtuu siitä, ettei metsätöihin maaseuduille tehty niin suuria väentilauksia kuin edellisenä vuonna eikä palvelusväkeäkään haettu yhtä runsaasti. Viimeksi mainittuun seikkaan lienee vaikuttanut sekin, että yleinen maanviljelijäin liitto perusti oman työnvälitystoimiston, mikä kuitenkin vuoden toimittuaan lakkasi. Helsingissä tarjottujen työpaikkain luku on sitä vastoin kummallakin osastolla kasvanut, miesosastolla 3,008:sta 3,526:een, joten lisäys tekee 518 (17.2 %), naisosastolla 2,127:stä 2,303:een, eli 176 (8.3 %). Toisilla paikkakunnilla tarjottujen paikkain

luku on vähentynyt, miehille tarjotut paikat 1,252:sta 608:aan eli 51.4 % ja naisille tarjotut 757:stä 612:een eli 19.2 %.

Tarjotuista paikoista täytettiin 6,122 eli 86.8 %, vuonna 1910 5,668, joten välitettyjen paikkain luku lisääntyi 454:llä eli 8.0 %. Näistä oli miesten paikkain välityksiä 3,777, (vuonna 1910 3,449) lisäys 328 eli 9.5 %, sekä naisten paikkoja 2,345, (vuonna 1910 2,219) lisäys 126 eli 5.7 %. Toisille paikkakunnille välitti toimisto 342 miestä (vuonna 1910 488) ja 377 naista (vuonna 1910 421) eli yhteensä 719 henkeä (vuonna 1910 909), joten vähennys tekee 190 eli 20.9 %. Välitysten vähentyminen toisille paikkakunnille aiheutui osittain yllä mainitusta yleisen maanviljelijäin liiton paikanvälityskonttorin toiminnasta, osittain siitä, että maaseudulle tarjottuihin metsätöihin eivät työnhakijat talvella tarvitse turvautua niin suuressa määrin kuin edellisenä vuonna. Vaikka välitykset toisille paikkakunnille edelliseen vuoteen verraten vähentyivät, lisääntyivät ne omalla paikkakunnalla siinä määrin, että yleinen välitysten määrä kuitenkin lisääntyi.

Tarjotuista paikoista jäi suhteellisesti vähän täyttämättä, ainoastaan 927 eli 13.2 %, nekin suurimmaksi osaksi toisilla paikkakunnilla. Helsingissä miehille tarjotuista paikoista jäi täyttämättä ainoastaan 91 paikkaa ja naisille tarjotuista 335, sekä miehille toisilla paikkakunnilla tarjotuista paikoista 266 ja naisille tarjotuista 235.

Työsuhteet paikkakunnalla ovat kahtena viimeisenä vuonna olleet erittäin hyvät. Vuoden 1911 alussa näytti siltä, että rakennustoiminta ei tulisi jatkumaan yhtä vilkkaasti kuin edellisenä vuonna, sillä rakennustarkoituksiin liikenevät pääomat olivat käytetyt, mutta kun erinäiset rahalaitokset hankkivat uusia pääomia ulkomailta ja rahamarkkinain tila muutoinkin kevätpuoleen parani, aloitettiin uusia rakennusyrityksiä vieläkin runsaammin kuin edellisenä vuonna. Uudet rakennusyritykset aloitettiin tosin jonkun verran myöhemmin, jonka takia työväkeä oli talvikuukausina joutilaina verrattain paljon. Suurin osa rakennusammattilaisista sai kyllä työtä edellisenä suvena aloitettujen rakennusten valmistustöissä, mutta kun uutta työväkeä oli tänne siirtynyt toisilta paikkakunnilta ja kun uudet yritykset alkoivat vasta huhti-, touko- ja kesäkuulla, ei vuoden ensimmäisinä kuukausina kaikille töitä riittänyt. Joutilaina oli etupäässä apurityöläisiä, kivityömiehiä, kirvesmiehiä ja muurareita. Metallityöaloilla oli sitä vastoin verrattain runsaasti töitä.

Työnhakijain luku ei kuitenkaan talvikuukausina noussut suuremmaksi kuin edellisenä vuonna. Tammikuulla oli miespuolisia työnhakijoita 1,308 (vuonna 1910 1,261), helmikuulla 793 (vuonna 1910 911), maaliskuulla 774 (vuonna 1910 827). Toimiston välityksellä oli yksityisten palveluksessa paikkakunnalla töitä saatavissa talvikuu-

kausina verrattain vähän, keskimäärin mainittuina kuukausina vain noin 125 miehelle kuukaudessa, niistäkin suuri osa lyhytaikaisia töitä. Toimisto oli jo ennen joulua ryhtynyt hankkimaan tietoja töistä toisilla paikkakunnilla. Metsätöitä saikin toimisto tietoonsa riittävästi, mutta niihin ei suurempaa määrää työnpuutteisia lähtenyt. Osittain tähän vaikutti sekin, että toimistolla ei nyt, kuten edellisenä vuonna, ollut varoja käytettävissä matka-avustukseen ja työkalujen ostamiseen työttömille. Hallituksen myöntämistä varoista työnpuutteisten avustamiseksi toisille paikkakunnille töihin edelliseltä vuodelta jääneen säästön, jonka toimisto oli vuoden vaiheessa tilittänyt, sai se kyllä takaisin käytettäväkseen, mutta niin myöhään — vasta maaliskuulla — ettei sitä enää voitu juuri ollenkaan tarkoitukseensa käyttää, vaan säilytettiin se seuraavan työttömyyskauden varalle. Toimiston käytettävissä oli kuitenkin joku määrä vapaapilettejä rautatiellä joten, jos halukkaita lähtijöitä olisi ollut, olisi suurempikin määrä työnhakijoita päässyt töihin maaseuduille. Talvikuukausina, tammi- ja maaliskuussa, lähetti toimisto maaseuduille 71 miestä (vuonna 1910 211), joista osa sai vapaan matkan.

Työttömät anoivat töitä kaupunginvaltuustolta ja odottivat tuloksia edellisen vuoden lopulla perustetun „työttömäin komitean“ avustuspuhista. Kunta järjesti nyt, kuten ennenkin rahasääntöön otettuja töitä talven kuluessa verrattain suuressa määrin. Näissä töissä sai töitä toimiston välityksellä tammi—maaliskuussa yhteensä noin 600 miestä. Siten oli mahdollista kaikkien ulkotöihin kykenevään perheellisten miesten ja osan yksinäisiäkin saada työansiota kaupungissa.

Naispuolisille työnhakijoille oli paikkoja riittävästi muille paitsi vaimoille ja niille vanhemmille naisille, jotka hakivat siivoojan ja pesijän toimia. Näille ei ollut läheskään riittävästi töitä saatavana. Työttömäin komitean anomuksen johdosta myönsi kaupunginvaltuusto yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 5,000 markkaa töiden järjestämistä varten naisille. Täten naisetkin voivat saada työansiota suuremmassa määrin.

Työnpuutetta oli vielä jonkun verran huhtikuullakin, mutta kesäkuukausina oli töitä runsaasti. Vaikka toimiston välitystilasto osoittaa hakijoita silloinkin olleen enemmän kuin tarjottuja paikkoja, johtuu se siitä, että työnhakijat tavallisesti aina jonkun työn loputtua ilmoittautuvat työnhakijoiksi ja siten tulevat toimiston kirjoin, mutta saavat taas itse töitä jonkun päivän kuluttua. Vaikka toimiston kirjoissa usein oli runsaasti työnhakijoita, täytyi kuitenkin sanomalehti-ilmoituksilla hankkia väkeä tarjottuihin työpaikkoihin.

Suurempaa työvoiman puutettakaan ei paikkakunnalla ollut, sillä tänne tuli paljon työväkeä muilta paikkakunnilta. Eräinä

aikoina ei kuitenkaan ollut riittävästi muurareita, kattopeltiseppiä, palvelijattaria ruokatarjoiluihin ja pienempipalkkaisiin paikkoihin. Maaseudulle ei toimisto saanut palvelukseen eikä muihinkaan maanviljelijäystöihin riittävästi väkeä.

Vuoden viimeisellä neljänneksellä ilmaantui kuitenkin työnpuutetta, kuten muinakin syksyinä, vaikka myöhemmin, vasta marras- ja joulukuulla. Toimiston välityksellä oli syyskautenakin sangen runsaasti töitä saatavissa sekä kaupungissa että varsinkin maaseudulla. Kaikki eivät kuitenkaan saaneet työtä kaupungissa, jonka vuoksi osa työttömistä lähti maaseudulla tarjottuihin töihin. Toimisto saattoikin nyt tarjota matka-avustusta aivan varattomille yllämainituista varoista, jotka hallitus oli toimistolle palauttanut työttömäin avustamiseksi näiden lähtiessä työansiolle toisille paikkakunnille. Syys- ja marraskuussa tuli palvelijattaria runsaasti maaseudulta, joten naispuolisia työnhakijoita oli suhteellisesti paljon, joskin palvelijain kysyntäkin oli vilkas. Naisista kuitenkin ne, jotka eivät saaneet kaupungissa palvelusta, menivät vähitellen maaseudulla tarjottuihin paikkoihin. Vuoden viimeisellä neljänneksellä lähetti toimisto maaseudulle 119 miestä ja 103 naista. Tämä vähensi jossain määrin työttömäin lukua kaupungissa. Työttöminä oli joulukuun loppupuolella kaupungissa noin 300 miestä. Naisilla ei ollut vuoden lopulla mainittavampaa työnpuutetta.

Kunnallinen
työnvälitys
Suomessa
vuonna 1911.

Kaikkien kunnallisten työnvälitystoimistojen yhteenlaskettu liike edellisiin vuosiin verrattuna ei ole suurestikaan muuttunut. Työnhakemusten määrä on alentunut 434:llä, tarjottujen paikkain luku lisääntynyt 100:lla ja välitettyjen paikkain määrä kasvanut 350:llä. Välitysten määrä on alentunut Turussa ja Tampereella, lisääntynyt Helsingissä, Viipurissa, Vaasassa ja Oulussa. Lisäksi on tullut Porin toimisto. Tarkemmin näkyy liike seuraavasta taulusta:

	Työnhakemuksia.			Tarjottuja paikkoja.			Täytettyjä paikkoja.		
	1909.	1910.	1911.	1909.	1910.	1911.	1909.	1910.	1911.
Helsingissä ..	11,813	12,341	12,151	5,771	7,144	7,049	4,947	5,668	6,122
Turussa	2,898	2,558	1,648	569	533	336	531	499	282
Porissa	—	—	403	—	—	172	—	—	91
Tampereella ..	3,005	2,597	3,236	1,689	1,271	1,104	1,418	1,151	986
Viipurissa	3,172	3,768	3,310	1,320	1,406	1,605	803	823	848
Vaasassa	1,553	1,395	1,469	890	901	1,018	767	672	765
Oulussa	778	559	567	409	409	480	280	223	292
Yhteensä	23,219	23,218	22,784	10,648	11,664	11,764	8,746	9,036	9,386

Julkinen työn-
välitys Ruot-
sissa vuonna
1911.

Ruotsissa on julkinen työnvälitys edistynyt sangen ripeästi. Aluksi oli toimistoja vain suuremmissa kaupungeissa, mutta viime vuosina on perustettu läänintoimistoja, joiden alaisina toimii lukuisia

alatoimistoja eri kunnissa. Sen ohella on itsenäisiä kunnallisia toimistoja suuremmissa kaupungeissa. Työnvälityksen järjestäminen on yhä yleisemmin siirtynyt lääninedustuksen, lääninkäräjään, asiaksi. Kuluneena vuonna oli toimessa 16 läänintoimistoa ja 14 itsenäistä kunnallista toimistoa sekä 53 alatoimistoa ynnä vielä useita työnvälitysasiamiehiä. Uusia toimistoja suunnitellaan edelleen. Pienempäin paikkakuntain toimistoissa on liike vielä sangen pieni, mutta suurempien kaupunkien toimistojen liike on jo huomattavan suuri.

Toimistojen toiminnasta esitettäköön tässä seuraavat tiedot:

	Työnhakemuksia.	Avonaisia paikkoja.	Täytettyjä paikkoja.
Koko maa	164,802	125,024	84,802
Tukholma	35,733	29,345	18,141
Göteborg	16,868	16,017	11,723
Malmö	17,009	9,507	7,692
Östergötlanin lääni.....	12,688	10,684	6,734
Norrköping	9,511	6,385	4,254
Hälsingborg	8,677	5,081	3,736
Uppsalan lääni	6,152	5,045	3,601
Västmanlanin lääni	4,700	3,403	2,368
Örebro	4,083	2,107	2,032
Kristianstadin lääni	3,969	4,000	2,015
Koko maa vuonna 1910 ..	143,297	103,579	67,010
” ” ” 1909 ..	126,261	84,548	52,044

Muiden toimistojen välitysten määrä on alle 2,000.

XX. Verotusvalmistelukunta.

Verotusvalmistelukunnan antama kertomus vuodelta 1910 ja 1911 ¹⁾ oli seuraavansisältöinen:

Huhtikuun 26 p:nä 1910 päätti kaupunginvaltuusto mahdollisimman tehokkaan ja oikeudenmukaisen verotuksen aikaansaamista varten asettaa heti verotusvalmistelukunnan, johon kuuluisi maistraatin asettama puheenjohtaja sekä kaksi kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä. Sittenkun maistraatti oli määrännyt senaatinkamreeri A. Rikbergin puheenjohtajaksi sekä kaupunginvaltuusto valinnut apteekkari Edw. Stigzeliuksen ja protokollasihteeri Björn Wasastjernan valmistelukunnan jäseniksi, kokoontui valmistelukunta järjestäytyvään kokoukseen kesäkuun 9 p:nä 1910. Valmistelukunnan seuraavassa kokouksessa kesäkuun 13 p:nä otettiin verotuslautakunnan sihteeri Oskar Studd valmistelukunnan sihteeriksi.

Kesällä suoritettujen valmistavain töiden jälkeen alkoi verotusvalmistelukunta syyskuussa pitää säännöllisiä kokouksia, jolloin kuluvaan vuotta varten tehty henkikirja läpikäytiin ja tarkastettiin sekä valmistettiin ehdotus kunkin verovelvollisen maksettavaksi pantavista veroäyrestä. Samanlainen työ on sittemmin suoritettu myöskin vuonna 1911. Muista valmistelukunnan käsittelemistä asioista mainittakoon valmistelukunnan valmistama johtosääntönsä ehdotus, minkä kaupunginvaltuusto vahvisti toukokuun 30 p:nä 1911, kuin myöskin ne lausunnot, jotka valmistelukunnalta ovat vaaditut erinäisissä verotuskysymyksissä. Sellaisia lausuntoja on annettu vuonna 1910 64 ja vuonna 1911 217. Verotusvalmistelukunta on kokoontunut vuonna 1910 55 kertaa ja vuonna 1911 95 kertaa.

Kun verotusvalmistelukunta on toiminut ainoastaan lyhyen ajan, on vielä liian aikaista tehdä varmoja päätelmiä valmistelu-

¹⁾ Kertomukseen liitetyt tilastotiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa vuosilta 1910 ja 1911.

kunnan toiminnan tuloksista. Mainittakoon tässä kuitenkin, että maksavien veroäyrien lukumäärä lisääntyi vuonna 1910 20,391 ja vuonna 1911 22,472 äyriä, jota vastoin veroäyri, joka vuonna 1909 oli 16 markkaa 40 penniä ja vuonna 1910 16 markkaa 70 penniä, aleni vuonna 1911 16 markaksi 15 penniksi.

Verotettujen lukumäärä oli vuonna 1909 23,770, vuonna 1910 27,459 ja vuonna 1911 29,531, tehden siis vuonna 1909 21.24 %, vuonna 1910 23.13 % ja vuonna 1911 23.99 % kaupungin hengille pannusta väestöstä. Verotettujen yhteenlasketuista vuosituloista oli taksoitettu veromäärä vuonna 1909 3.86 %, vuonna 1910 3.92 %, mutta vuonna 1911 ainoastaan 3.79 %. Tässä ei ole kuitenkaan unohdettava, että taksoitettu veromäärä vuodesta 1910 vuoteen 1911 kohosi ainoastaan noin 220,000 markalla noin 412,000 markkaa vastaan vuodesta 1909 vuoteen 1910.

Tarkastuslautakunta alensi verotuslautakunnan panemaa veroäyrien lukumäärää vuonna 1909 17,258:lla, vuonna 1910 11,402:lla ja 1911 17,056:lla äyrillä, ja kuitenkin, kuten mainittu, lisääntyi maksavien veroäyrien lukumäärä vuonna 1910 20,391:llä ja vuonna 1911 22,472:lla äyrillä.

Verotettujen taksoitetut vuositulot olivat vuonna 1909 101,388,400 markkaa, vuonna 1910 110,526,800 markkaa ja vuonna 1911 119,865,200 markkaa. Lisäys vuodesta 1909 vuoteen 1910 oli siis 9,138,400 markkaa ja vuodesta 1910 vuoteen 1911 9,338,400 markkaa.

ASIAREKISTERI.

Aallonmurtajan rakentaminen	268
Aistivallisia asiaa käsittelevän kokouksen toimeenpaneminen	141
Aitausten kunnossapito	360
Ajoneuvojen osto	273
Aktuaari, maistraatin, hänelle myönnetty palkankorotus	179
Ala-asetat, sähkölaitoksen, Kalliossa ja Töölössä	78, 419, 424
Albrecht, A., viskaalinleski, hänelle myönnetty apuraha	163
Aleksanterinkadun talon n:o 26 muutostöitä varten myönnetty määräraha ..	58
Alemmat käsityöläiskoulut, niiden johtokunnan jäsenen vaali	244
" " niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu	
määräraha	186
" " tonttien osottaminen niiden paikaksi	67
Alennus, liikennemaksujen, talvipurjehduskauden aikana	122, 278
Alppipaviljongin vuokraoikeuden pitennys	30
Alue mallasjuomain anniskelua ja vähittäismyyntiä varten	241
" viinien y. m. vähittäismyyntiä varten	241
" väkiviinajuomain anniskelua ja vähittäismyyntiä varten	240
Aluelääkäri, Töölön alueen, hänelle myönnetty palkankorotus	182
Aluelääkäri, toisen, palkkaaminen Kallion alueelle	132, 182
Amanuenssin palkkaaminen kaupunginkirjastoon	141
Ammattikoulut, tonttien osottaminen niiden paikaksi	67
" katso myös Alemmat käsityöläiskoulut, Tyttöjen ammatti-	
koulu ja Valmistava poikain ammattikoulu.	
Ampumarata, evätty esitys alueen luovuttamisesta sellaista varten	267
Ampumaratain laittaminen, evätty sitä koskeva anomus	267
Andersin, Greta, filosofianmaisteri, otettu kaupunginkirjaston amanuenssiksi	332
Andersson, A. K., ent. vahtimestari, hänelle myönnetty apuraha	163
Andström, E., leskirouva, evätty eläkkeen antamista hänelle koskeva anomus	164
Anniskeluoikeuksia, mallasjuomain	240
" viinien y. m.	240
" väkiviinajuomain	239
Anniskeluoikeus, mallasjuomain, sen järjestäminen	240
" väkiviinajuomain, sen järjestäminen	240
" " " yksinoikeuden pitentäminen	240
Anniskeluosakeyhtiö, katso Helsingin anniskeluosakeyhtiö.	
Apuharvennus kaupungin metsissä	363
Apukoulu tylsämielisiä lapsia varten, sen opettajiston palkkaetujen parannus	140
Apulaisen palkkaaminen ensimmäiselle kaupunginlääkärille	132
" " kaupunginasemakaava-arkkitehdille	203
" " liikennekamreerille	121

Apulaisen palkkaaminen rakennustarkastukseen	129
Apumaksu englantilaisten opettajain ja opettajatarten vastaanottokustannuksiin	274
Apuraha aistiviihollisasiaa käsittelevän kokouksen toimeenpanemista varten ..	141
Apurahan anomuksia.....	164
Apurahat, katso myös Eläke, Helsingin anniskeluosakeyhtiö sekä Matkasti- pendi.	
Apurahoja erinäisille henkilöille	162, 163
” kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahastosta	161
Arbetets vänneryhdistykselle, Sörnäsän, anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” ” -yhdistyksen emäyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voitto- varoista myönnetty määräraha.....	155
” ” ” läntiselle haaraosastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha.....	155
Arestihuoneen laittaminen Bengtsårin kasvatuslaitokseen.....	74
Arkeologinen toimikunta, katso Muinaistieteellinen toimikunta.	
Arvioiminen, vaihdettavaksi ehdotettujen tiluspalstain	17
Arvioimisperusteet, Bölen vuokratonttien.....	261
Arvonta, obligatsioonien.....	270
Asemakaava, katso Kaupungin asemakaava.	
Asetuskokoelma, kunnan, sen kodifioimista varten myönnetty määräraha	167, 192
Asiain poistaminen kaupunginvaltuuston diaarista	195
Asianajajain työ- ja odotushuoneen laittaminen raatihuoneeseen	58, 352
Asiantuntijan vaali raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön sekä kaupungin välisessä riidassa	36, 264
Asuinhuoneiden sisustaminen kellarikerrokseen	173, 275
Asuinrakennuksen teettäminen tehdastontille, evätty sitä koskeva esitys ...	275
Asuntolautakunta, kysymys sellaisen asettamisesta	203, 447
Aukko, Töölönlahden rautatiepenkereen alainen	111
Automobiili, poliisilaitokselle kuuluva, sen myymistä koskeva lausunto.....	131
Automobiililiikenteen järjestyssäännöt	238
Avustavan kansakoululääkärin määrääminen.....	139
Avustetut vaivashoidon kautta, niiden lukumäärä	294
Avustusta koteihinsa vaivashoidolta saaneet henkilöt	302
Backasissa oleva poliisilaitoksen koiratarha, sähköjohdon ulottaminen sinne	267
Baggbölen ja Oulunkylän kyläin välille teetettävä tie	266
Bakteripesäkkeiden lukumäärä vesijohtovedessä	367
Becker, W. O., varatuomari, otettu oikeusavustajan apulaiseksi	235
” ” ” ” ” rahatoimikamarin kanslia-apulaiseksi ja pöytäkirjuriksi.....	272
Bengtsårin kasvatuslaitos, aresti- ja kokoushuoneen laittaminen sinne	74
” ” rakennuskonttorin siellä tekemät muutosrakennus- työt.....	352
” ” sen korjauksia varten myönnetty määräraha..	73, 350
” ” ” rakennustöitä varten myönnetty määräraha	73, 190
” maatila, sikalan laittaminen sinne	190
” maatilan tulot ja menot	326
Berguddin ja Suuren Verkkosaaren välille laitettava ilmakuljetusrata	38
Betonkirakenteiden tarkastamista varten palkattava teknillisesti sivistynyt ammattimies.....	181

Bilanssi, kaasulaitoksen, joulukuun 31 päivänä 1911	412
„ sähkölaitoksen, joulukuun 31 päivänä 1911	431
„ vesijohtolaitoksen, joulukuun 31 päivänä 1911.....	383
Biljaardin pitämiseen myönnetty lupa	239
Boisman, T. J., laamanni, valittu kaupunginreviisoriksi.....	235
Brenner, A. U., leskirouva, hänelle myönnetty apuraha	163
Brändö villastad osakeyhtiön hakemus sähkövirran saamisesta kaupungin sähkölaitoksesta	148, 189
„ „ „ ja kaupungin välinen toimilupakirja	31
Budjettivaliokunta, sen jäsenten vaali	241
Busholman itäosan vuokraoikeuden luovutus	96, 98, 100
„ järjestäminen	94
Böle, ylemmän kansakoulun perustamista sinne koskeva esitys	216
Bölen vuokratonttien arvioimisperusteet	261
Desinfiointi , kotien, siitä annettujen laskujen periminen	194
„ „ sitä varten myönnetyn määrärahan ylitys	135
„ tuberkelitautisten asuntojen	135
Desinfiointsijan asettaminen terveydenhoitolautakuntaan.....	135
„ „ terveyspoliisiin	133
Diakonissalaitoksen tuberkuloosisten lasten kotia varten 1912 vuoden meno- sääntöön otettu määräraha.....	183
Dillström, J. R., insinööri, valittu terveydellisten tutkimusten laboratorioin johtajaksi	235
Ekebom, F. A. , apulaisvaakamestari, valittu liikennekonttorin nuoremmaksi kirjuriksi	234
Elinkeino-oikeuksien hakemuksia.....	239
Elintarpeiden hinta kaupungissa.....	451
Eläinsuojelusyhdistys, Suomen, sen toimintaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha.....	156
Eläintarha, ehdotus sen uudestijärjestämiseksi.....	354
„ pienehkön huvilakaupungin perustaminen sinne	354
„ teiden teettäminen sinne	361
Eläintarhan kansakoulupuutarha.....	362
„ urheilukenttä, järjestysmiehen asettaminen sinne	359
„ urheilukentän järjestyssäännöt	268
„ „ käyttämiseen myönnetty lupa	263
„ „ vierelle rakennettava pukeutumispaviljonki	263, 352
Eläke-edut, kansakoulujen opettajiston	200
„ kasvatustaitosten johtajain	200
„ kaupungin palveluksessa olevain työntekijäin	201
„ „ virka- ja palvelusmiesten	199, 201
Eläkkeet ja apurahat, myönnetyt.....	161, 162, 163
„ „ „ 1912 vuoden menosääntöön otetut	191
Elänteelle vaivahoidon toimesta annetut henkilöt	295
Elänteelleantoa koskeva johtosääntö	297
Englantilaisten opettajain ja opettajatarten vastaanotto.....	274
Ensimmäinen kaupunginlääkäri, apulaisen palkkaamista varten hänelle myön- netty määräraha	132
Eristystalli influenssaa sairastavia hevosia varten.....	137
Eronen, K., työmies, hänelle myönnetty vahingonkorvaus	274

Esitysehdotus kauppa- ja merenkulautakunnan asettamisesta	203
” kaupungin voikauppaa koskeva	236
” rahaston perustamisesta lainojen antamiseksi asuntotarkoitukseen	167
” Senaatintorin tasotusta koskeva	93
” tonttiverotaksan uudistamisesta	172
F abritius, E., arkkitehti, hänelle myönnetty viransijaisuuspalkkio	127
Fagerholm, E., ent. sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty apuraha	162
Favorin, S., neiti, valittu liikennekonttorin nuoremaksi konttorikirjuriksi	234
Filharmoninen seura, kysymys apurahan myöntämisestä sille	142, 187
Flemingkadun tontin n:o 17 ostaminen	276
Forsbyn mäen alueen vuokralle antaminen	25
Fredriksperi, katso Bôle.	
G eodeettinen osasto, rakennuskonttorin, sen vuosikertomus	354
Gordie, I., ent. kuvernööri, valittu vaivashoidon väliaikaiseksi ylitarkastajaksi	235
Greijuksen lisäsairaala, sairaanhoitajattaren palkkaaminen siihen	138
Gripenberg, M., rakennustarkastaja, hänelle myönnetty matkastipendi	168
Gummerus, J. S., neiti, valittu liikennekonttorin vanhemmaksi konttorikirjuriksi	234
H aapaniemen uimahuoneen vuokraaminen	262
” urheilukentän käyttämiseen myönnetty lupa	263
Haarakirjastot, Töölön ja Hermannin, sähkövalaistuksen laittaminen niihin	267
Hakaniemen torille rakennettava kauppahalli	74, 189
Hakasalmen huvilan käyttäminen	40
” ” sisäpuolista korjausta varten myönnetty määräraha	42, 352
” ” vuokraaminen	26, 263
” puiston käyttämiseen myönnetty lupa	263
Hakomäki, M., työmies, hänelle myönnetty apuraha	162
Halkominen, tonttien	197
Halkopiha, kaupunkilähetyksen, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
” pelastusarmeijan, evätty anomus määrärahan myöntämisestä sen voimassapitoon	171
Hall, G., valittu rakennuskonttorin kamreeriosaston johtajaksi	235
Hallintaoikeus, erään Suruttoman tiluksen n:o 25 alueen	7
” kaupungille kuuluvain alueiden, sen luovuttamista koskevia sopimuksia	22
” Pohjois Blekholman palstan n:o 3	30
Hallitus, kaupungin yleisten töiden, puutarhalautakunnan diaarin y. m. luovuttaminen sille	272
” ” ” ” sen johtosääntö	218
” ” ” ” ” jäsenten ja varajäsenten vaali	244
” kaupunginkirjaston, sen jäsenen ja varajäsenen vaali	245
” Marian sairaalan, sen jäsenten vaali	244
” teknillisten laitosten, sen ohjesääntö	233
” ” ” ” vuosikertomus	365
” ” ” ” ” vuosirahansääntö	143
Hammasklinikka kansakouluoppilaille, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Hanaholma, lastauslaiturin teettäminen sinne	266

Heikkojen lasten apukoulu, katso Apukoulu tylsämielisiä lapsia varten.	
Heinänteko-oikeus	262
Helsingfors svenska folkhögskola nimiselle seuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Helsingin anniskeluosakeyhtiö, sille myönnetty määräraha Korkeasaaren ja Seurasaaren laitteiden kunnossapitoa varten	110, 154, 156
” anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan vaali	243
” ” voittovarot, niiden jakamista varten asetettu valiokunta	243
” ” ” vuodelta 1910	154, 451
” filharmoninen seura, katso Filharmoninen seura.	
” kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” kansanopistoseuralle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” kaupungin kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.	
” ” museon lautakunnan johtosääntö	230
” ” ” ” jäsenten vaali	242
” ” ” ” menosääntö	129
” ” ” perustaminen	40
” ” vähävaraisten oikeusaputoimisto, katso Oikeusaputoimisto.	
” kaupunkikunnan työnjohtajaliiton tekemä esitys kaupungin palveluksessa olevain työnjohtajain ja piirustajain palkkaetujen parantamisesta	127
” kuuromyökkäyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” käsityökoulu, huoneiston vuokraton luovutus sille	26
” ” sen johtokunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” makasiiniosakeyhtiö, VIII kaupunginosan makasiinikorttelin n:o 187 luovuttaminen sille	25
” nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” palvelijataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
” raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön ja kaupungin välinen riita ..	36, 264
” raittiusyhdistysten keskustoimikunnalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156, 451
” talonomistajayhdistyksen esitys vesimittarinvuokran poistamisesta	146
” torvisoitokunta, kysymys apurahan myöntämisestä sille ..	142, 187
” työvänyhdistyksen naisosaston esitys virutshuoneiden rakentamisesta	80
” uimaseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
” ” Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille ..	26
” vapaaehtoinen palokunta	287
Helsinginkadun jatkaminen	7
Hembygdsknignings vänner i Nyland nimisen yhdistyksen tekemä esitys Armfelttien tontin n:o 12 rakennusoikeuden rajoittamisesta	198
Hengenpelastuskalujen y. m. hankkimista varten myönnetty määräraha ..	152
Henkilökohtaisten vaivaimaksujen poisto	273

Henriksson, H. M., kaasulaitoksen työntekijä, hänelle myönnetty apuraha ..	163
Hermannin haarakirjasto, sähkövalaistuksen laittaminen sinne	267
” paloaseman yksityiskohtaiset piirustukset ja kustannusarvio hyväksytty sekä aseman tonttipaikka osotettu	60
Hesperian puiston käyttämiseen myönnetty lupa	263
Hiekkavarasto Merisataman rannalla, siitä maksettava vuokra	264
Hietala, A., työmies, hänelle myönnetty vahingonkorvaus	274
Historiallis-tilastollinen teos Suomen kaupunkien kehityksestä vuosina 1875—	
99, sellaisen laatimista varten asetetun komitean kustannukset	167
” ” ” ” kaupunkien kehityksestä vuosina 1875—	
99, sellaisen laatimista varten asetetun komitean lakkauttaminen	195
” ” ” ” kaupunkien kehityksestä vuosina 1875—	
99, sitä varten kootun aineiston antaminen kaupungin tilastokonttorille	195
Holhouslautakunnan puheenjohtaja, ehdotettu	242
” vuosikertomus	441
Houruinhoitajain, naispuolisten, asettaminen poliisilaitoksen siveysosestoon	131
Houruinhoito, katso Melisairaat.	
Humallahden uimahuoneen vuokraaminen	262
Huoneistojen osottaminen rekryytejä varten	42
Huonerakennusosasto, rakennuskonttorin, sen huoneiston vuokraamiseksi	
myönnetty määräraha	128
” ” ” ” vuosikertomus	350
Huutokaupalla luovutetut uimahuoneet	262
” ” virvokejuomavaunujen ja myyntikojujen paikat ..	261
Huvilakaupungin järjestäminen Eläintarhaan	354
” ” VI kaupunginosan tehdaskortteliin n:o 178..	354
Huvilayhdyskunnille laadittava terveydenhoito- ja palojärjestys sekä järjestyssääntö	238
Hylkysaari, katso Vrakholma.	
Hyväksyminen rakennuspiirustusten	261
” takuusitoumusten	261, 275
Hård af Segerstad, K., kaupunginarkkitehti, hänelle myönnetty matkapuraha	274
Hämeenkadun ja It. viertotien raiteiden yhdistäminen toisiinsa	265
Högsandin parantola, kansakouluoppilaiden sinne sijoittamista varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Höyrykattilayhdistys, Suomen, kaupungin liittyminen siihen	272
Ikkunoiden sijoittaminen tontinrajaan	269
Ilmakuljetusradan laittamiseen myönnetty lupa	38
Itäpäivälästäntarha, katso Kansanlastentarha.	
Influensaa sairastavia hevosia varten perustettava eristystalli	137
Inventtaajat, kaupunginkassan	111
” ” ylimääräiset	269
Inventtaus, poliisilaitoksessa säilytettyjen revolverien ja patruunain	272
Istutukset, Marian sairaalan	109
Istutuksia varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	191
Istutusten kunnossapito	103, 358
” laittamista varten myönnetty määräraha	109

Itäisen viertotien ja Hämeenkadun raiteiden yhdistäminen toisiinsa	265
” ” kunnossapito	102
Jansson, Y. K., konttoristi, hänelle myönnetty matkastipendi	168
Jatkoluokat, Kallion kansakoulun, koulukeittiön laittaminen niille	11
Johtaja, rakennuskonttorin kamreeriosaston, hänen valitsemisensa	235
” ” puhtaanapito-osaston, hänen valitsemisensa	234
” terveydellisten tutkimusten laboratorioin, ” ”	235
Johtajat, vaivashoidon tarkastuspiiriin	291
Johtokunnat, kaupungin sivistyslaitosten, kysymys lähemmästä yhteistyöstä niiden kesken	217
Johtokunta, alempain käsityöläiskoulujen, sen jäsenen vaali	244
” kunnan työnvälitystoimiston, sen puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali	244
” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sen jäsenten ja varajäsenten vaali	245
” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sille myönnetty lupa lainan ottamiseen	236
” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, sille myönnetty vastuunvapaus	114
” tyttöjen ammattikoulun, sen jäsenten ja varajäsenten vaali	245
” valmistavan poikain ammattikoulun, sen jäsenen ja varajäsenten vaali	244
Johtosäännönmuutos, työväenasiain lautakunnan sihteerin	230
Johtosääntö, Helsingin kaupungin museon lautakunnan	230
” kansakoululääkärien	232
” kaupungin yleisten töiden hallituksen	217, 218
” oikeusaputoimiston	206
” rakennuskonttorin	217, 220
” teknillisten laitosten toimitusjohtajain	234
” tilastokonttorin	226
” vaivashoitohallituksen elänteelle antamia lapsia silmällä pitämään asetettujen paikallisasiamiesten	297
” verotusvalmistelukunnan	228
Johtoverkko, sähkölaitoksen	422
” vesijohdon	375, 378, 381
Juhlahuoneisto, yleinen, sellaisen aikaansaaminen	54, 57
Julkaiseminen, tilastoaineiston	128
Julkisivu, Aleksanterinkadun talon n:o 28, määräyksiä sen teettämisestä	44
Julkisivupiirustukset, XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusten, niiden tarkastus	196
Jung, B., arkkitehti, valittu kaupunginasemakaava-arkkitehdiksi	234
Juovutusjuomat, katso Viinit ja muut miedommat juovutusjuomat.	
Jäiden ottoon myönnetty lupa	264
Järjestysmiehen asettaminen Eläintarhan urheilukentälle	359
Järjestyssäännön laatiminen huvilayhdyskunnille	238
Järjestyssäännöt, Eläintarhan urheilukentän	268
” pika-ajurien	237
Järjestyssääntöehdotus, kaupungin automobilliliikenteen	238
Järjestäminen, Eläintarhan	354
” Kaisaniemen puiston	354

Järjestäminen, Kaivopuiston ja Munkkisaaren välisen merenrannan	354
„ Tokantorin	362
Jäädytyslaitoksen laittaminen Rantatorin kauppahalliin	76, 77
Jääkellarin rakentaminen uuteen työ- ja vaivaistaloon	65
Jäänlähtö Vantaanjoessa	368
Jäänottoalueet, Vantaanjoessa olevat, niistä maksettava paikanvuokra	264
Kaapelityöt, sähkölaitoksen, niitä varten myönnetty määräraha	147
Kaapeliverkko, sähkölaitoksen	425
Kaasujohdot, Tehtaankadun kansakoulutalon, niiden muutostöitä varten myön-	
netty määräraha	67
Kaasulaitoksen arvonlisäysten yhdistelmä	406
„ bilanssi joulukuun 31 päivänä 1911	412
„ kalusto	405
„ käyttämättömät voittovarot	147
„ poistot vuonna 1911	407, 415
„ pääjohtoverkko	401, 402
„ pääjohtoverkon laajentamista varten myönnetty määräraha	92
„ „ rakennusten y. m. korjausta ja kunnossapitoa	
varten myönnetty määräraha	92
„ rakentaminen Vrakholmaan	266
„ suhde kaupunginkassaan joulukuun 31 päivänä 1911	416
„ taloudelliset tulokset	408
„ teknilliset tulokset	395, 400
„ virkamiehet, lahjapalkkion myöntäminen heille	146
„ voitto- ja tappiotili	411
„ voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset	414
„ vuosikertomus	393
Kaasulaitos, entisen kaasutehtaan tontin y. m. arvon poistaminen sen tileistä	146
„ kuorma-automobiiliin hankkiminen sille	146
„ siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	194
„ sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	188
„ Sörnäsissä	405
Kaasumittarit	405
Kaasun hinta	406
Kaasunkulutus	397
Kaasunvalmistus	395
„ sen kustannukset	409
„ „ sivutuotteet	395
Kaasutehdas, entinen, sen tontilla olevain huoneiden, makasiinien y. m. vuok-	
raaminen	263
Kaasu-uunien sijoittaminen tavaravajoihin	267
Kaasuvalaistus, katujen	406
Kaavakkeet, talojen puhtaanapitoa koskevain välikirjain	275
„ vaivashoitohallituksen elänteelle antamia lapsia koskevat 299, 300, 301	
Kadut ja yleiset paikat, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrä-	
rahat	93, 190
„ „ „ rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat	341
Kaisaniemen puiston uudestijärjestäminen	104, 354
„ urheilukentän käyttämiseen myönnetty lupa	263
Kaivuhuoneen sähköjohtojen uudistusta varten myönnetty määräraha	80
Kaivopuisto, kaupunginpuutarhurin siellä tekemät tasotustyöt	362

Kaivopuiston kylpylaitoksen korjauksia varten myönnetty määräraha	80
" " vuokraoikeuden pitennys	29
" käyttämiseen myönnetty lupa	263
Kalahalli, Rantatorin, kemiallisen jäädytyslaitoksen laittaminen sinne	76, 77
Kalastusoikeus myönnetty	264
Kalavesi, Drumsön lohkokunnan, sen laillinen jako	85
Kallio, sähkölaitoksen toiminnan ulottaminen sinne	78, 419
" toisen aluelääkärin palkkaaminen sinne	132, 182
Kallion kirkkoa varten luovutettu maa-alue	29
" paloasema	59, 189
" suomenkielisen kansakoulun jatkoloukkia varten laitettava koulukeittiö	12
" uusi kaupunginkirjastotalo	351
Kalliossa oleva sähkölaitoksen ala-asema	78, 419, 424
Kaluston osto poliisilaitokseen	131
Kamreeriosasto, rakennuskonttorin, sen johtajanviran täyttäminen	234
Kanahäkkien teettäminen, evätty sitä koskeva esitys	268
Kanavat ja viemärit, 1912 vuoden menosääntöön niitä varten otetut määrärahat	101, 190
Kanavoimistytöt, rakennuskonttorin toimittamat	344
Kannanta, liikennekonttorin maksujen	278
" vedenkulutuskasojen	274
Kansainvälinen työttömyyden vastustamisliitto, työväenasiain lautakunnan liittyminen siihen	128, 451
Kansakoulu, ylempi, sellaisen perustaminen Fredriksperiin	216
Kansakouluhammasklinikkaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Kansakouluille tulevan valtioavun laskemisen peruste	138
Kansakoulujen erinäiset uudistukset	216
" n. s. apukoulun opettajiston palkkaetujen parannus	140
" opettaja- ja opettajataryhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" opettajiston eläkeoikeus	200
" palkkausmääräykset	138
" taloudenhoitaja, hänelle myönnetty palkankorotus	139
" taloudenhoitajan kanslia-apulaiselle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys	139, 186
" valtioapujen korottaminen	139
" valtioavut vahvistettu	139
" yhteisopetuksen saattaminen laajempaan käytäntöön	216
Kansakoulujohtokunnan esitys Alex. Ärtin lahjoitusrahaston korkovarain käyttämisestä	153
Kansakoulujohtokunta, sen jäsenten vaali	243
Kansakoululapset, heidän virkistyskotiensa voimassapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" kesäsiirtoloita varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" maksuttomia kylpyjä heille Ursinin kallion uimalaitoksessa	26
" paikkoja varten heille Högsandin parantolassa anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" ruokaa varten heille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Kansakoululääkärien johtosääntö	232

Kansakoululääkäri en palkankorotus	140
" palkkaus vahvistettu	140
" vaali	235
Kansakoulupiiri en kouluneuvostojen jäsenten vaali	243
Kansakoulupuutarha, Eläintarhan	362
Kansakoulut, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ...	186
Kansakoulutalo, Ratakadun, sen sähkövalojohtojen kustannuksia varten myön-	
netty määräraha	67
" " siinä teetettäviä töitä varten myönnetty määrä-	
raha	67, 190, 352
" Tehtaankadun, sen kasusjohdon muutostöitä varten myönnetty	
määräraha	67
" " siinä teetettäviä töitä varten myönnetty määrä-	
raha	67, 190, 351
" Toukolan, sen laudoitus ja ulkopuolinen maalaus	67, 190
Kansalaisoikeuden, Suomen, anomukset	238
Kansanjuhlien y. m. pitämiseen myönnetty lupa	263
Kansanlastentarhain toiminta	158
Kansanlastentarhoja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty	
määräraha	154, 155
Kansanopisto, Helsingin ruotsalainen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista	
myönnetty määräraha	155
Kansanopistoseura, Helsingin, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön-	
netty määräraha	155
Kanslia-apulaisen asettaminen rahatoimikamariin.	272
Kanslisti, maistraatin, hänelle myönnetty palkankorotus	179
Kant, F., ent. sairaanhoitajatar, hänelle myönnetty apuraha	163
Kapari, H., tyttöjen ammattikoulun opettajatar, hänelle myönnetty palkan-	
lisäys	138
Kapean raiteen laskeminen Pitkänsillan viereisen muonamakasiinin luo ...	265
Kappelin ravintolan uudestirakennuttaminen	30
" " vuokraoikeuden pitennys	30
" " " siirto	261
Kasarmialue, Katajanokan, sen omistus- ja käyttöoikeus	83
Kasarmintorin kauppahalli, sähkövalaistuksen laittaminen siihen	77
Kassanhoitaja, satamakonttorin, hänelle myönnetty palkankorotus	180
Kasvatuslaitosten valtioavun korottaminen	139
" " vahvistaminen	139
Kasvatuslautakunnan huoltamain lasten elatuspäiväin luku	325
" jäsenille ja sihteerille myönnetty päiväraha ja matka-	
kulu jen korvaus	129
" jäsenten vaali	242, 244
" tulot ja menot	325
" vuosikertomus	322
Kasvisuojain korjaus	360
Kasvitieteellisen puutarhan erään alueen luovutus Unioninkadun laajentamista	
varten	12
Kasvivajain kunnossapito	361
Katajanokalla olevan hiilivarastopaikan vierelle rakennettava väliaikainen	
aallonmurtaja	268
Katajanokan kasarmialueen omistus- ja käyttöoikeus	83
" tonttien ja alueiden omistus- ja käyttöoikeus	84

Katsastus, kaupungin irtaimen omaisuuden	114
Katsastusmiehet, kaupungin irtaimen omaisuuden	242
" " kaupunginkassan	111
" " " ylimääräiset	269
Katselmukset, rahatoimikamarin toimittamat	14, 261
" " rakennustarkastajan toimittamat	340
Katselmusmiehet kaupungin kiinteää omaisuutta varten	81
Kattilakivimuodostus, vesijohtoveden	144
Katu- ja laiturivalaistusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	182
Katuosain puhtaanapidon ottaminen kaupungin huoleksi	268
Katuvalaistus	406, 422
Kaupan harjoittaminen juovutusjuomilla, katso Vähittäismyynti.	
" " " myrkyllisillä aineilla	239
" " " virvokejuomavaunuista, myyntikojuista y. m.	261
Kauppa- ja merenkulkulautakunnan asettaminen	203
Kauppahalli, Kasarmintorin, sähkövalaistuksen laittaminen siihen	77
" " Rantatorin, jäädytyslaitoksen laittaminen siihen	76, 77
Kauppahallien myymälöistä kertyneet vuokratulot	261
Kauppahallin rakentaminen Hakaniementorille	74, 189
Kauppahinnan suoritus, korttelissa n:o 199 olevain tonttien n:ojen 1, 5 ja 7 ..	272
Kauppaoppilaitoksia varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ..	186
Kauppatorin länsiosan kiveämistä varten myönnetty määräraha	92
Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiehet	114
" " " kiinteä omaisuus, sen katselmusmiehet	81
" " " " siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
" " " " metsäin hoito	363
" " " " vartioiminen	363
" " " " museo, katso Helsingin kaupungin museo.	
" " " " velkoja varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ..	178
" " " " virastoja varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat ..	179
" " " " virastojen huoneistot	46
Kaupunginarkkitehdille myönnetty matka-apuraha	274
Kaupunginarkkitehdin vuosikertomus	350
Kaupunginasemakaava, erään Meilansin osan	353
" " " Kottbyn pysäkin luona sijaitsevain alueiden	353
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin apulaisen palkkaus	127
" " " " apulaisviran perustaminen	203
" " " " " viransijaisen palkkaaminen	127
" " " " " " vuosikertomus	353
Kaupunginasemakaava-arkkitehdin viran täyttäminen	234
Kaupunginasemakaavan muutos, kortteleita n:ot 401, 402 ja 403 koskeva	4
" " " " " " 436, 439 y. m. koskeva	2
" " " " " " korttelia n:o 139 koskeva	5
" " " " " " " 140 "	3
" " " " " " " 187 "	5
" " " " " " " 333 "	5
" " " " " " " 485 "	6
" " " " " " " 498 "	3
" " " " " " " puistokadun teettämiseksi Töölön- ja Taival- lahden välille	2
" " " " " " " Siltavuoren	4

Kaupungeedeetin vuosikertomus	354
Kaupunginkassan inventaajat	111
" ylimääräiset inventaajat	269
Kaupunginkirjasto, amanuenssien palkkaaminen siihen	141
" sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	187
" ylimääräisten apulaisten palkkaaminen siihen	141
Kaupunginkirjastolle annetut lahjat	339
Kaupunginkirjaston johtokunnan jäsenen ja varajäsenen vaali	245
" kirjaluettelot	339
" kirjastonhoitajan apulaisen palkkauksen vahvistus	141, 187
" " apulaisviran täyttäminen	235
" " palkkaetujen parannus	141, 187
" kirjavarasto	336
" kirjoja sekä aikakaus- ja sanomalehtiä varten myönnetty määräraha	141
" korjaukset	74, 350
" lainamaksujen poistaminen	141, 187, 333
" lainaussäännöt	333
" vuosikertomus	332
Kaupunginkirjastotalo, Kallion uusi	351
Kaupunginmaan vuokraaminen	21
Kaupunginosa, XIII, sen korttelien sisäpuoliset rakennusrajat	83
" " taidemuseon rakentaminen sinne	19
" " teollisuusmuseon rakentaminen sinne	20
" " XIV ja XV, niiden rakennusten julkisivupiirustusten tarkastus	196
Kaupunginosain maantieteellisten nimien ehdotus	111
Kaupunginpuutarhurin vuosikertomus	358
Kaupunginreviisorinviran täyttäminen	235
Kaupungintalon rakentaminen	42
Kaupunginvaltuusmiehet	1
Kaupunginvaltuuston diariin kirjoitettujen asiain poistaminen	195
" kokoukset y. m.	2
" kokoushuoneisto	121
" kokoussaliin hankittava ozonikoje	121
" sihteerille myönnetty virkavapaus	121
" sihteerin viransijaisen palkkaaminen	121
" valmistusvaliokunta	1
Kaupunginviskaalien viransijaisten palkkaaminen	121
Kaupunkikunnat, yhteistyön aikaansaaminen niiden kesken	199
Kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Kaupunkilähetyksen turvakodin voimassapito	169
Kauttakulkutavaran liikennemaksuista vapauttamista koskevan päätöksen selitys	122
Keittiöparakin rakentaminen poliisimaneesin vierelle	192
Kelkkaratain laittaminen	362
Kellarikerroksen sisustaminen asuinhuoneiksi	173, 274
Kemiallinen vedenpuhdistus	367
Kemiallisen jäädytyslaitoksen laittaminen Rantatorin kauppahalliin	76, 77
Kertomuksia niiden yhdistysten ja laitosten toiminnasta, joille on myönnetty apurahoja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista	156

Kertomus kaupungin irtaimen omaisuuden katsastamisesta	114
” ” ” 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä.....	111
” ” ” ” tilien ja hallinnon tarkastuksesta.....	112
” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilien tarkastuksesta.....	114
Keski-Uudenmaan raittiuspiirille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	154
Keskuslainakassa osakeyhtiö, Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain, lahjoitusrahastovarain sijoittaminen siihen	152
Keskuspuiston perustaminen	354
Kesäloma, kaupunginviskaalien	121
” maistraatin jäsenten ja virkamiesten	115
” raastuvanoikeuden puheenjohtajan, jäsenten ja notaarien	120
” työväenasiain lautakunnan sihteerin.....	128
Kesäpuutarha, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Kesäsiirtolaa varten Helsingin nuorten miesten kristilliselle yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” ” lapsille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
” ” työläisnaisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Kesäsiirtoloita varten kansakouluoppilaille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” ” kaupunkilähetykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Kesätyöskentelyn järjestämistä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Keuhkotauti, katso Tuberkulosi.	
Kielenkääntäjä, majoituslautakunnan, hänelle myönnetty palkankorotus	142
Kielto viettää satavuotismuistoa Viipurin läänin jälleen yhdistämisestä muuhun Suomeen	237
Kiinnityksen myöhemmäksi siirtäminen	172
Kiinnitys, vuokrakirjain	275
Kiinteistö- ja rakennuslasku Helsingissä vuonna 1910, siinä kootun tilastoaineiston järjestäminen ja julkaiseminen	128
Kiinteä omaisuus, kaupungin, sen katselmusmiehet.....	81
” ” ” siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
Kiinteän omaisuuden omistamiseen myönnetty lupa	239
Kilpi, V., filosofian kandidaatti, valittu kaupunginkirjaston kirjastonhoitajan apulaiseksi	235
Kirjalainamaksut, kaupunginkirjaston, niiden poistaminen	141, 187, 333
Kirjasto, katso Kaupunginkirjasto.	
Kirjastonhoitaja, kaupunginkirjaston, hänelle myönnetty palkankorotus	141, 187
Kirjastonhoitajan apulainen, kaupunginkirjaston, hänen palkkauksensa vahvistettu	141, 187
” apulaisviran perustaminen kaupunginkirjastoon	216
Kirjastovarain, varastettujen, poistaminen tileistä	273
Kirjavarasto, kaupunginkirjaston	336
Kirjotuskoneiden osto	273
Kirkko, Kallion, alueen luovuttaminen sen paikaksi	29

Kirkon rakentaminen uuteen työ- ja vaivaistaloon	65
Kiveäminen, Kauppatorin, sitä varten myönnetty määräraha	92
Kivulloisten ja voimattomien henkilöiden hoitolan laittaminen työlaitoksen huoneistoon	293
Kodifioiminen, kunnan asetuskokoelman	167, 192
Koirain hoitoa ja lopettamista varten myönnetty määräraha	169
Koiratallia varten myönnetty määräraha	61
Koiratarha, Backasissa oleva poliisilaitoksen, sähköjohdon ulottaminen sinne	267
Koiraverojen poistaminen tileistä	273
Kojut, myynti-, niiden paikkain vuokralle antaminen	261
Kokoushuoneen laittaminen Bengtsårin kasvatustalokseen	74
Kolerakulkutaudin aiheuttamat toimenpiteet	133
Koleraparakit, sähkövalaistuksen laittaminen niihin	63
Koleraparakkien luovutus kulkutautisairaaloiksi	133
” muutosrakennustyö	353
Kolmisatavuotismuisto Vaasan kaupungin perustamisesta, sen johdosta lähetytetty tervehdyssähkösanoma	236
Kolmivuotiskatselmukset, kaupungingeodeetin suorittamat	355
Komitea ehdotuksen laatimista varten lähemmän yhteistyön järjestämiseksi kaupungin sivistyslaitosten johtokuntain kesken	217
” kaupungissa vallitsevaa työttömyyttä tutkimaan asetettu	450
” kysymystä varten eläke-edun varaamisesta kunnan palveluksessa oleville työntekijöille	202
” ” ” Helsingin pörssilaitoksen uudestijärjestämisestä	235
” lausunnon antamista varten raastuvanoikeuden viidennen osaston asettamisesta vakinaiselle kannalle	120
” Suomen kaupunkien kehitystä vuosina 1875—99 käsittelevän historiallis-tilastollisen teoksen julkaisemista varten	167, 195
” katso myös Toimikunta ja Valiokunta.	
Komiteakustannusten poistaminen tileistä	167
Konsin, H. H., konttorikirjoittaja, valittu liikennekonttorin nuoremmaksi kassanhoitajaksi	234
Korjaukset, Bengtsårin kasvatustaloksen	73, 350
” kaasulaitoksen rakennusten, pääjohtoverkon y. m.	92, 188
” Kaivopuiston kylpyhuoneen	80
” ” uimahuoneiden	80
” katujen ja yleisten paikkain	93, 190
” kaupungin talojen	350
” kaupunginkirjaston	74, 350
” Korkeavuorenkadun talon n:o 39	58
” Marian sairaalan	63, 350
” paloasemain	59, 350
” palotornien	59, 350
” poliisilaitoksen huoneistojen	61, 350
” raatihuoneen	58, 350
” satamain	103, 190
” seurahuoneen	80, 351
” teiden	102, 190
” tulli- ja pakkahuoneen	58, 352
” vesijohtolaitoksen rakennusten, pääjohtoverkon y. m.	90, 188
” viemärkanavain	101, 190
” viertoteiden	102, 190

Korjaukset, Vilhonkadun talon n:o 1	80
” Vuorimieskadun talon n:o 9	79
” Äggelbyn kartanon	81
Korkeasaaren laitteiden kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voitto- varoista myönnetty määräraha	110, 154, 156
Korkeasaari, vesijohdon ulottaminen sinne	92
Korkeavuorenkadun talon n:o 39 korjaus- ja sisustustöitä varten myönnetty lisämääräraha	58
Korkomäärän poistaminen tileistä	172
Korkovarain maksu A. F. Laurellin stipendirahastosta	274
” ” Helsingin ukkokotiyhdistykselle	153
” ” Johan Gustaf Wilckmanin rahastosta	152
Korot, vaivashoidolle lahjoitettujen rahastojen, niiden käyttö	303
” 1912 vuoden tulosäännön mukaan	192
Korvaus, Gottfr. Strömberg osakeyhtiölle myönnetty	151
” ruumiinvammasta	274
” voimassa olevan vuokrasopimuksen rikkomisesta	40
Koti, miesten, sitä varten pelastusarmeijalle myönnetty määräraha	156
” nuorten naisten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön- netty määräraha	156
” tehtaalaisnaisten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön- netty määräraha	156
Kotien desinfiomisesta annettujen laskujen periminen	194
” desinfiomismäärärahan ylitys	135
Kottbyn pysäkillä vievän tien teettäminen	266
” pysäkin luona sijaitsevien alueiden kaupunginasemakaava	353
Koulukeittiön sisustaminen Kallion suomenkielisen kansakoulun jatkuoluokille ..	11
Kouluneuvostot, kansakoulupiirien, niiden jäsenten vaali	243
Koulupuutarhan järjestäminen Eläintarhaan	362
Kreikkalais-venäläinen kirkko, Katajanokan, sitä ympäröivän maan omistus- ja käyttöoikeus	87, 88
Kristilliselle työväenyhdistykselle myönnetty korvaus voimassa olevan vuok- rasopimuksen rikkomisesta	40
Kristillisten nuorten miesten yhdistysten maailmankonferenssin järjestämistä varten myönnetty määräraha	170
Kujan rakennuskustannusten poistaminen tileistä	152
Kulkutautien vastustamista varten myönnetty määräraha	132
Kulkutautisairaala varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	189
Kulkutautisairaalan lopulliset piirustukset ja kustannusarvio	62
Kunnallinen asuntolautakunta, sellaisen perustaminen	447
” oikeusapu	443, 451
” ” sen uudestijärjestäminen	449
” työnvälitys Suomessa vuonna 1911	458
Kunnallisverotus vuosina 1910 ja 1911	460, 461
Kunnan asetuskokoelman kodifioiminen	167, 192
” eristystalli influenssaa sairastavia hevosia varten	137
” sairaanhoitajarten luvun lisääminen	134
” sairaanhoitajattaren palkkaaminen Hermannisiin	132, 134
” työnvälitystoimiston apulaiselle myönnetty virkavapaus	128
” ” johtajalle myönnetty palkanlisäys	181
” ” johtokunnan puheenjohtajan, jäsenten ja vara- jäsenten vaali	244

Kunnan työnvälitystoimiston miesapulaiselle myönnetty palkanlisäys	181
” ” toiminta vuosina 1903—11	454
” ” vuosikertomus	454
” uimahallin rakentaminen	80
” uuden mielisairaalan rakentaminen	61
Kunniapalkinnon osto Uudenmaan pursiklubin viisikymmenvuotisjuhlaan ..	169
Kuoletusapumaksut 1912 vuoden tulosäännön mukaan	192
Kuoletuksuunnitelmat, teknillisten laitosten	142
Kuoletusvarat, teknillisten laitosten, niiden käyttäminen	189
Kuoppauspaikka, kuolleiden eläinten	90
Kuorma-automobiilin hankkiminen kaasulaitokselle	146
Kustannusarvio, uuden kulkutautisairaalan	62
Kuuromykkäyhdistys, Helsingin, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Kylpylaitos, Kaivopuiston, sen korjauksia varten myönnetty määräraha	80
” ” ” vuokraoikeuden pitennys	29
Kyläsaaren käyttämiseen myönnetty lupa	263
Kyt kyläiturin teettäminen Pohjoisrantaan	103, 191
Kyt kymaksu, veneiden	103
Kyt kypojijujen hankkiminen	170
Käsityö- ja tehdasyhdistys, tonttien luovuttaminen sille	20
Käsityökoulu, Helsingin, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Käsityöläiskoulut, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	186
” tonttien osottaminen niitä varten	67
” katso myös Alemmat käsityöläiskoulut.	
Kävelyteiden uudistus	360
Käymäläin rakentaminen	80, 190, 352, 361
Käymälöihin laitettava sähkövalaistus	80
Käyttö, lainavarojen	179
” laivaveistämötonttien	23
” teknillisten laitosten kuoletusvarain	189
” tyttöjen ammattikoulun huoneiston	215
Käyttöoikeus, erään Seurasaaren osan	27
” Katajanokan kasarmialueen	83
” kaupungin vesialueen, kaupunkia ympäröivien saarien sekä Katajanokan tonttien ja alueiden	84
” rahatoimikamarin myöntämä vapaampi	25, 261
Köyhäinasianajaja, katso Oikeusaputoimiston oikeusavustaja.	
Köyhäinasianajokonttorin huoneiston muutostöitä varten myönnetty määrä- raha	130, 352
Köyhäinasianajolaitoksen uudestijärjestäminen	206
Köyhäinkatsastajat, vaivashoidon vapaaehtoiset	291
Laajentaminen, kaasulaitoksen pääjohtoverkon	92
” sähkölaitoksen	78, 79
” Unioninkadun	12
” vesijohtolaitoksen	90
Laboratorio terveydellisiä tutkimuksia varten, sen johtajanviran jälleen täyt- täminen	235
” ” ” ” ” työtä koskevain määräys- ten muuttaminen	135

Laboratoori, vesijohtolaitoksen, sen johtajan antama vuosikertomus	384
" " " menot	371
" " " toiminta	388
Lagerström, I. H., konttorikirjoittaja, valittu liikennekonttorin nuoremaksi kirjuriksi	234
Lahjapalkkion myöntäminen kaasulaitoksen virkamiehille	146
" " kansakoulunopettajanleskille S. Lindforsille ja H. Salolalle.....	140
" " ulosottoapulaisille.....	121
Lahjoitusrahasto, katso Rahasto.	
Lahjoitusrahastovarain sijoitus Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassaan	152
Lahjoja, kaupunginkirjastolle annettuja	339
Lahti, W. A., ent. kansakoulunopettaja, hänen apurahananomuksensa	164
Laidunoikeus myönnetty	262
Lainain antaminen asuntotarkoituksiin	167
" " Vallilan rakennustoiminnan edistämiseksi	164
Lainamaksut, kaupunginkirjaston, niiden poistaminen	141, 333
Lainan ottamiseen Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myönnetty lupa	236
Lainat, kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otetut.....	270
" " " pitemmälle takaisinmaksuajalle otetut 7, 51, 57, 78, 147, 173	
" " " 1912 vuoden tulosaännön mukaan	195
Lainausliike, kaupunginkirjaston.....	334
Lainaus säännöt, kaupunginkirjaston	333
Lainavaroja käytettäessä noudatettava menettely	179
Laiturivalaistusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	182
Laivaveistämöntonttien kauppahinta.....	178
" " käyttäminen	23
Lankkuaitauksen laittaminen työ- ja vaivaistalon alueen ympäri	65
Lapsia, alaikäisiä, joille holhooja on määrättävä	441
Larsson, J. F., rakennusmestari, hänelle myönnetty apuraha.....	162
Laskukoneen osto	273
Laskut, kotien desinfiomisesta annetut, niiden periminen	194
Lastauslaiturin teettäminen Hanaholmaan	266
" " Pieneen Verkkosaareen.....	38
„Lasten päivänä“ toimeenpantavaa valaistusta varten myönnetty määräraha	170
Lastenhoitoyhdistys, katso Yhdistys lastenhoidon edistämiseksi.	
Lastenkodit, Valkonauha-yhdistyksen, rauennut kysymys niiden ottamisesta kaupungin haltuun	168
Lastenkotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155, 156
Lastenseimi, Sörnäsini, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Lastentarha, katso Kansanlastentarha sekä Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.	
Laudoitus, Toukolan kansakoulutalon.....	67
Laurellin, A. F., stipendirahaston vuosikorkojen käyttö	274
Lausunto asuntolautakunnan asettamisesta	203
" " biljaardin pitämisestä	239
" " elinkeino-oikeuden hakemuksista	239
" " It. viertotien kunnossapitoa koskevasta asiasta.....	102

Lausunto	Kaisaniemen puiston uudestijärjestämisestä	106
”	kansanlastentarhain toiminnan järjestämisestä	158
”	Katajanokan maa-aluetta koskevasta asiasta	90
”	kaupungin automobiili liikenteen y. m. järjestyssääntöehdotuksesta	238
”	” rakennusjärjestyksen määräyksistä poikkeamisesta...	198
”	kaupunginmaan vuokraamisesta	21
”	kaupunginosain maantieteellisten nimien ehdotuksesta	111
”	kaupungintalon rakentamisesta.....	42, 52
”	kaupunkilähetyksen turvakodin voimassapidosta.....	169
”	kiinteän omaisuuden omistamislupaa tarkoittavista hakemuksista..	239
”	lennätinkaapelin laskemisesta eräiden katujen alle	266
”	” ” Uudenmaan kasarmin ja Viaporin välille	39
”	maalalaisen puhelinkaapelin laskemislupaa tarkoittavasta hakemuksesta.....	265
”	maistraatin jäsenten ja virkamiesten viransijaisten palkkaamisesta	114
”	” uuden työjärjestyksen ehdotuksesta	237
”	mallasjuomain anniskelu oikeuksista	240
”	” vähittäismyyntioikeuksista	239
”	myrkyllisten aineiden y. m. kauppalupaa tarkoittavista hakemuksista.....	239
”	naispuolisten hourinhoitajain asettamisesta poliisilaitoksen siveyso- sastoon	131
”	„paketti-iltamain“ oikeasta laadusta	238
”	palo- ja väkiviinan tukkukaupan harjoittamisesta	239
”	pika-ajurien järjestyssääntöihin ehdotetusta lisäyksestä	237
”	Pitkän sillan viereiselle muonamakasiinille vievän kapean raiteen laskemisesta	265
”	poliisilaitoksen automobiiliin myymisestä.....	131
”	” uuden vuosirahansäännön ehdotuksesta	131
”	revisionilaitoksen perustamisesta.....	209
”	seurakuntain raha-asiaintilastoa koskevasta mietinnöstä	276
”	Suomen kansalaisoikeuden hakemuksista.....	238
”	sähkövalojohdotpatsaiden asettamisesta Katajanokan merikasinolle..	39
”	sähkövirran toimittamisesta Brändön ja Oulunkylän huvilayhdyskuntiin	148
”	terveydenhoito- ja palojärjestysten sekä järjestyssäännön laatimisesta huvilayhdyskunnille	238
”	tonttiarvon nousun hyödyn varaamisesta kunnalle.....	196
”	tonttien halkomisasioista	197
”	” osottamisesta kaupungin kansakoulujen sekä ammatti- ja alempain käsityöläiskoulujen paikaksi	68, 70, 72
”	työkunnaf järjestämisestä kaupungin pakkahuoneeseen	123
”	viinien y. m. anniskelu oikeuksista	240
”	” ” ” vähittäismyyntioikeuden epäyksen johdosta tehdystä valituksesta.....	240
”	” ” ” vähittäismyyntioikeuksista	240
”	väkiviinajuomain anniskelu oikeuksista	239
”	” ” vähittäismyyntioikeuksista	239
	Leikkikenttä, Punanotkon	360
	Leikkikurssien järjestämistä varten myönnetty määräraha.....	141
	Lennätinkaapelin laskeminen eräiden katujen alle	266

Lennätinkaapelin laskeminen Uudenmaan kasarmin ja Viaporin välille.....	39
Leppäsuon huvilan viereisen ruumiinavaushuoneen vuokralle antaminen....	26
Liikennekamreeri, apulaisen palkkaaminen hänelle	121
Liikennekonttorin konttorikirjoittajalle myönnetty virkaero	234
" virkain täyttäminen	234
" vuosikertomus	277
Liikennemaksu, palmusiementen	121
Liikennemaksujen alennus talvipurjehduskausina	122, 278
" palautus	122, 273
" suorittamisesta myönnetty vapautus.....	273
" tileistä poisto	273
Liikkeellepano, venäläisen sotaväen, sen aiheuttamia toimenpiteitä	199
Likaveden puhdistusaseman teettäminen	101
Lill-Meilansin luovutus M. G. Stenius osakeyhtiölle.....	17
Lindfors, S., kansakoulunopettajanleski, hänelle myönnetty lahjapalkkio	140
Lisämaksu oikeudesta sisustaa kellarikerros asunhuoneiksi.....	173, 274
Lisätty kaupunginvaltuusto 16, 19, 23, 51, 57, 59, 60, 62, 65, 74, 77, 78, 79, 91, 98, 99, 147, 176	
Lokaviemäriolot, kaupungin, niiden parantaminen	268
Luetteloja vainajista, joilta on jälkeen jäänyt alaikäisiä lapsia	441
Luistinradan laittaminen Kaivopuistoon, evätty sitä koskeva anomus.....	267
Luistinratain laittamiseen myönnetty lupa	266
Lukeminen, tukkipuiden, kaupungin metsissä	363
Lumenkuljetusta varten kaupungin taloista myönnetty määräraha	350
Lunastus, erään Suruttoman tiluksen n:o 25 alueen hallintaoikeuden	7
" Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin koulu- talon	11, 189, 331
" Åggelbyn kylässä olevan maa-alueen	10
Luontoismajoitus.....	436, 437
Luotsi- ja majakkalaitoksen ylläpidon esitys ranta-alueen täyttämisestä..	268
Luotsilaitoksen makasiinialue, selvitys sen omistus- ja käyttöoikeudesta	88
Luovuttaminen, It. viertotien tonttien n:ot 41, 43 ja 45.....	8, 10
Lupa biljaardin pitämiseen	239
" Hämeenkadun ja It. viertotien raiteiden yhdistämiseen toisiinsa	265
" ikkunoiden sijoittamiseen tontinrajaan	269
" ilmakuljetusradan laittamiseen	38
" jäiden ottoon	264
" kaasulaitoksen rakentamiseen Vrakholmaan	266
" kiinteän omaisuuden omistamiseen.....	239
" lainan ottamiseen	236
" lastauslaiturien teettämiseen	38, 266
" lennätinkaapelin laskemiseen eräiden katujen alle	266
" luistinratain laittamiseen	266
" maalaisen puhelinkaapelin laskemiseen	265
" myrkyllisten aineiden kauppaamiseen	239
" puhelinjohdon ulottamiseen Vrakholmaan	266
" puhelinkaapeliin sementtikanaavan laskemiseen	265
" puhelinkaapelirumpujen laskemiseen	265
" puhelinpatsaiden asettamiseen	265
" puistojen käyttämiseen	263
" pukeutumispaviljongin rakentamiseen Eläintarhaan	263
" raiteen laskemiseen Ruoholahdenrantaan.....	265

Lupa sanomalehtien y. m. kauppaamiseen myyntipöydiltä	262
„ sähköjohtojen rakentamiseen Oulunkylään	38
„ sähkövalojohtopatsaiden asettamiseen Katajanokan merikasinolle	39
„ tien teettämiseen Oulunkylän ja Baggbölen kyläin välille	266
„ tonttien yhteenrakentamiseen	269
„ vaihderaiteen sijoittamiseen Sörnäsän rantatielle	37
„ väliaikaisten raiteiden laskemiseen Makasiininrannan ja Saunakadun välille	265
„ katso myös Lausunto ja Oikeus.	
Lyhyt patsaineen ja tarpeineen, vuonna 1911 kaduille asetetut	403
Lyhennys, katso Poisto.	
Lyhytaikaisen lainan ottaminen	269
Lääkäri, työ- ja vaivaistalon, hänen vuosikertomuksensa	311
Lääkärit, kansakoulu-, katso Kansakoululääkärit.	
Lääninvankilan tilusalue, Katajanokalla oleva, selvitys sen omistus- ja käyttöoikeudesta	89
Maailmankonferenssi, kristillisten nuorten miesten yhdistysten	170
Maalaus, kansakoulutalojen, sitä varten myönnetty määräraha	67
Maantieteellisten nimien antaminen kaupunginosille	111
Maistraatin aktuaarille myönnetty palkankorotus	179
„ jäsenten ja virkamiesten viransijaisten palkkaamista varten myönnetty määräraha	114
„ kanslistille myönnetty palkankorotus	179
„ tarverahain määrärahan ylitys	116
„ uuden työjärjestyksen ehdotus	237
Maitopisara-yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Majoituksesta olleiden kustannusten yhdistelmä	438
Majoitus poliisimaneesiin	352
„ sotaväkeä liikekannalle asetettaessa	199
Majoituslautakunnan esitys huoneiston osottamisesta rekryytejä varten	42
„ kielenkääntäjälle myönnetty palkankorotus	142
„ puheenjohtajan ja varajäsenten vaali	245
„ vuosikertomus	434
Majoitusta nauttivien henkilöiden lukumäärä	434
„ varten myönnetty määräraha	187
Makasiinikorttelin n:o 187 VIII kaupunginosassa vuokraaminen	24
Makasiininrannan ja Saunakadun välille laskettavia väliaikaisia raiteita	265
Makasiinivuokran anteeksi antaminen	123
Makkien puhtaanapito vuonna 1911	357
„ puhtaanapitoa varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	110, 191
Maksamattomain verojen periminen	272
Malén, A., siivoojatar, hänelle myönnetty apuraha	162
Mallasjuoma-asiain valmisteluvaliokunnan vaali	243
Mallasjuomain anniskelun järjestäminen	240
„ anniskeluoikeuksien myöntäminen	240
„ myyntioikeuksien myöntäminen	239
Malmin kaatopaikalle teetettäviä korjauksia y. m. varten myönnetty määräraha	110
Marian sairaala, istutusten laittaminen sen vierelle	109

Marian sairaala, sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat..	183
” sairaalan hallituksen jäsenten vaali.....	244
” ” hoitajatarten lisääminen	183
” ” korjauksia varten myönnetty määräraha	63
” ” määrärahain ylitys	134
” ” päivämaksujen ylitys	134
” turvakodin talon uudestirakentaminen	330
” turvakoti, katso Sedmigradskyn pientenlastenkoulu.	
Martha-yhdistyksen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Matka-apuraha, katso Matkastipendi.	
Matkailu- ja matkatoimisto, Suomen, sille myönnetty määräraha englantilais- ten opettajain ja opettajatarten vastaanottoa varten	274
Matkakulujen korvaus, kasvatuslautakunnan jäsenille ja sihteerille myönnetty	129
Matkastipendi, Gustav Pauligin lahjoitusrahastosta	168
” kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstadille.....	274
” professori V. Sucksdorffille	168
” puhtaanapitolaitoksen johtaja J. Sjöholmille.....	168
” rakennustarkastaja M. Gripenbergille	168
Meilansin kaupunginasemakaava	353
Meno- ja tulosääntö, Helsingin kaupungin vuodelta 1912 40, 42, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 73, 74, 77, 79, 80, 90, 91, 92, 93, 94, 100, 101, 102, 103, 110, 120, 121, 122, 127, 132, 134, 139, 141, 142, 148, 151, 167, 168, 177	
Menoerät, teknillisten laitosten, niiden järjestäminen	188
Menot, sekalaiset, 1912 vuoden menosäännön mukaan	192
Merikasino, Katajanokan, lausunto sähkövalopatsaiden asettamisesta sinne ..	39
Mesterton, A., kaupunginviskaali, hänen viransijaisensa palkkaaminen	121
Metsänhoidon kustannukset	363
Metsänhoitajan vuosikertomus	363
Metsäpalot	363
Metsät, kaupungin, metsänperkaus niissä	363
” ” niiden hoito	363
” ” ” vartioiminen	363
Mielenvikaisten hoitolaitoksen rakentaminen	61, 189
” ” ” vuosikertomus	311
Mielisairaat, Sipoon pitäjään elätteelle annetut	312
” vaivahoidon ylläpitämät kymmenvuotiskaudella 1902—11	320
Miesten työlaitos, katso Työlaitos.	
Mietintö, katso Lausunto.	
Monistaminen, rakennuspiirustusten	167
Muinaismuistolautakunnalle laadittava uusi johtosääntö ja uusi vuosirahan- sääntö	41
Muinaismuistolautakunnan esitys museon perustamisesta y. m.....	40
” ” ” vanhempain valokuvain ostamisesta	129
” ” ” muuttaminen Helsingin kaupungin museon lauta- kunnaksi	129
Muinaistieteellinen toimikunta, Hakasalmen huvilan vuokraaminen sille..	26, 263
” ” ” sen anomus käyttöoikeuden saamisesta erää- seen Seurasaaren osaan	27
Muistomerkkiä varten luovutetun maan korvauksen anteeksi antaminen	171
Muistosanoja senaattori Fr. Lundeniuksen kuoleman johdosta	236
Muistutuksia tilinteon laiminlyönnin johdosta	442

Muistutuksia vaivashoitoa vastaan.....	294
Mukavuuslaitoksen rakentaminen Kolmikulmatorille	80
Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten	360
Museo, Helsingin kaupungin, katso Helsingin kaupungin museo.	
Museorakennuksen rakentaminen XIII kaupunginosaan	19
Myrkyllisten aineiden kauppa, sen harjoittamiseen myönnetty lupa	239
Myydyt tontit, rahatoimikamarin toimesta	246
Myymälät, kauppahallien, vuokria niistä	261
Myynti, korttelin n:o 139 maa-alueen.....	5
” mallasjuomain	239
” poliisilaitoksen automobiiliin	131
” Siltavuoren maa-alueen	3
” tonttien, katso Tontti.	
” viinien y. m.....	240
” väkiviinajuomain	239, 240
Myyntikojujen paikat	261
Myyntitarjous, Drumsön kartanon	13
” Flemingkadun tontin n:o 17.....	275
” Vilhonkadun tontin n:o 5 erään osan.....	13
Myöhemmäksi siirtäminen, kiinnityksen	172
Mäntymäen käyttämiseen myönnetty lupa	263
Naispuolisten houreinhoitajain asettaminen poliisilaitoksen siveyosastoon..	131
Naisyhdistys, Suomen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Nilsson, K. A., työmies, hänelle myönnetty vanhingonkorvaus	274
Nimikilpien asettaminen tullikamari- ja pakkahuonehuoneistoon	267
Nordman, J. A., esittelijäsiht., ehdotettu holhouslautakunnan puheenjohtajaksi	242
Nordström, E. E., neiti, hänelle myönnetty virkaero liikennekonttorin vanhemman konttorikirjoittajan toimesta	234
” ” ” ” valittu liikennekonttorin vanhemmaksi konttorikirjoittajaksi	234
Nostorana, Makasiininrannassa oleva, sen laittaminen sähkövoimalla käyväksi	191
Nuorisokirjasto, kaupunkilähetyksen, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Nuorisoseurain edustajain vastaanottokustannuksia varten myönnetty määräraha	170
Nybondaksen talo, päällysmiehen asettaminen sinne	269
” ” sen ulkokuonerakennusten vuokraaminen.....	264
Obligatsionien arvonta.....	270
Obligatsionilainan ottaminen	173
Odotushuoneen laittaminen raatihuoneeseen asianajajia varten	58
Ohjeiden sijoittaminen tullikamari- ja pakkahuonehuoneistoon	267
Ohjesääntö, revisionikonttorin	212
” teknillisten laitosten hallituksen	233
Oikeudenkäyntiasiamiehen ja asiantuntijan vaali	264
Oikeuksia mallasjuomain anniskeluun	240
” ” vähittäismyyntiin	239
” viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain anniskeluun	240
” ” ” ” ” ” vähittäismyyntiin	240
” väkiviinajuomain anniskeluun	239

Oikeuksia väkiviinajuomain vähittäismyyntiin	239
Oikeus harjoittaa kalastusta kaupungin kalavedessä	264
" heinäntekoon	262
" käyttää erinäisiä kaupungin maita laitumeksi	262
" katso myös Lupa.	
Oikeusapu, kunnallinen, sen järjestäminen	449
" oikeusavustajan antama	443
" työväenasiain lautakunnan sihteerin antama	451
Oikeusapulautakunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	242, 244
Oikeusaputoimiston johtosääntö	206
" oikeusavustajanvirkain täyttäminen	235
" vuosikertomus	443
" vuosirahansääntö	130
Oikeuspalatsin rakentaminen	46
Oker-Blom, M., lääketieteentohtori, valittu kansakoululääkäriksi	235
Olin, K. O., ulosottoapulainen, hänelle myönnetty apuraha	163
Omaisuus, kaupungin irtain, sen katsastusmiesten vaali	242
" " kiinteä, siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
" tulipalon kautta hävinnyt, palovahingonkorvaus siitä	283, 284
" " " " " sen arvo tai vakuutussumma	283, 284
Omistusoikeus, Katajanokan kasarmialueen	83
" kaupungin vesialueen, kaupunkia ympäröiväin saarien sekä Katajanokan tonttien ja alueiden	84
Opettaja- ja opettajataryhdistys, Helsingin kansakoulujen, sille anniskeluosake- keyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Opetus- ja sivistyslaitoksia varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrä- rahat	186
Orkesterien apurahat	142, 187
Osakeyhtiö Aktiebolaget Beton'in vastuunalaisuus uuden työ- ja vaivaistalon rautabetonkitöiden vikanaisuuksista	65
" " Brändö villastadin ja kaupungin välinen toimilupakirja	31
" " Gottfr. Strömbergille myönnetty korvaus	151
" " Simhall, Kaivopuiston kylpylaitoksen vuokraaminen sille	29
" G. F. Stockmannin anomus luvan saamisesta pihamaan päällystämiseen lasikatolla	198
" Helsingfors aktiebostäderin vuokraaman Surutoin-nimisen alueen lunastus	7
" Helsingin filharmoninen seura, katso Filharmoninen seura.	
" " raitiotie- ja omnibus-, katso Helsingin raitiotie ja om- nibusosakeyhtiö	36, 264
" Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassa, lahjoitus- rahastovarain sijoitus siihen	152
Osto, ajoneuvojen	273
" Aleksanterinkadun talon n:o 26	189
" isonlaisen ruoppauslaitoksen	191
" kirjotuskoneiden	273
" laskukoneen	273
" poliisilaitoksen kaluston	131
" Suvilahdenkadun talon n:o 4	439
" tonttien, katso Tontti.	

Osto, vanhempain valokuvain Helsingistä	129
” vesimittarien ja työkalujen	376
” katso myös Lunastus ja Myyntitarjous.	
Osuusliike Elannolle myönnetty lupa vaihderaiteen sijoittamiseen Sörnäsän rantatielle	37
Oulunkylä, lupa sähköjohtojen rakentamiseen sinne	38
” katso myös Äggelby.	
Oulunkylän huvilayhdyskunta, sähkövirran toimittaminen sinne	148, 189
” ja Baggbölen kyläin välille teetettävä tie	266
Ozonikojeen hankkiminen kaupunginvaltuuston kokoussaliin	121
Paalusillan teettäminen Sörnäsän rautatielinjan poikki	93
Pahantapaisten lasten turvakoteja varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	187
Paikanvuokraa jäänottoalueista	264
Paikkoja virvokejuomavaunuja ja myyntikojuja varten	261
Pakaa, katso Backas.	
„Paketti-iltamat“, niiden oikeaa laatua koskeva lausunto	238
Pakkahuone, kaupungin, työkunnan järjestäminen siihen	123
” katso myös Tulli- ja pakkahuone.	
Pakkahuonehuoneistoon asetettavat nimikilvet ja ohjeet	267
Palautus, liikennemaksujen	273
” ” evätty sitä koskeva anomus	122
” tuulaakimaksujen	273
” vesimaksujen	146
Palkankorotus kansakoulujen n. s. apukoulun opettajistolle	140
” ” taloudenhoitajalle	139
” kansakoululääkäreille	140, 186
” kansakouluvahtimestareille	186
” kaupungin palveluksessa oleville työnjohtajille ja piirustajille, evätty sitä koskeva esitys	127
” kaupunginkirjaston kirjastonhoitajalle	141, 187
” liikennekonttorin vahtimestareille	180
” maistraatin aktuaarille	179
” ” kanslistille	179
” majoituslautakunnan kielenkääntäjälle	142
” raatihuoneenrengille	179
” satamakonttorin kassanhoitajalle	180
” ” kirjanpitäjälle, evätty sitä koskeva anomus ..	127
” ” vahtimestareille	180
” Töölön alueen aluelääkärille	182
” ulosottoapulaisille, evätty sitä koskeva anomus ..	121
” vaivashoitohallituksen kassanhoitajalle	184
” ” kirjanpitäjälle	184
” ” sihteerille	184
Palkanlisäys, henkilökohtainen, kansakoulujen taloudenhoitajan kanslia-apulaiselle	139
” tyttöjen ammattikoulun opettajattarelle	138
Palkkaus, kaupungin asemakaava-arkkitehdin apulaisen	127
Palkkio, Pitkäsillan rakennustoimikunnan jäsenille	151
Palkkionlisäys, henkilökohtainen, liikennekonttorin kamreerille	180
” kansakoulujen johtajille ja johtajattarille	186

Palkkionlisäys, kasvatustalokunnan vahtimestarille	181
" liikennekonttorin kahdelle nuoremmalle kirjurille	180
" " kirjanpitäjälle	180
" Marian sairaalan hierojalle	183
" toiselle kaupunginvoudille	179
Palmusiementen liikennemaksu	121
Paloasemain korjaukset	59, 350
Paloaseman rakentaminen Hermannisiin	60, 190, 351
" " Kallioon	59, 189, 351
Palojärjestyksen laatiminen huvilayhdyskunnille	238
Palokunnan hevoset	287
" miehistö ja sen jaotus	285
" palokalut ja varusteet	286
" terveydentila	288
" varamiehistö	287
Palokunta, vapaaehtoinen, sitä koskevia tietoja vuodelta 1911	287
Palolaitoksen menojen yhdistelmä	289
" sairaankuljetusvaunut, niiden käyttäminen	285
Palolaitosta varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	182
Palolennätin	287
Palomiehistön harjoitukset y. m.	288
" lomat	288
Palopostit	287
Palotoimikunnan jäsenten ja varajäsenten vaali	244
" vuosikertomus	281
Palotornien korjaukset	59, 350
Palovahingonkorvaus hävinneestä omaisuudesta	283, 284
Paloviinan tukkukaupan harjoittaminen	239
Palvelijatarhottia varten Helsingin palvelijatarhdistykselle anniskeluosake- yhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Palvelusväen, kunnollisen, palkitseminen	161
Paperin ja paperimassan maastavienti	278
Papinviran, vakinaisen, perustaminen kaupungin sairaaloihin ja vaivaistaloon	214
Paraisten kalkkivuoriosakeyhtiön esitys kaupungin satamaoloista	102
Parantola, risatautisten lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Patruunat ja revolverit, poliisilaitoksessa säilytetyt, niiden inventtaus	272
Pauligin lahjoitusrahastosta myönnetty matkastipendi	168
Pelastusarmeijalle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Pelastusarmeijan anomus määrärahan myöntämisestä sen kustantaman halko- pihan voimassapitoa varten	171
Pelastusasemien voimassapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määrä- raha	156
Periminen, kotien desinfioimisesta annettujen laskujen	194
" maksamattomien verojen y. m.	272
Peruutus, komiteatehtävän	195
Petrolivalaistus	416
Pienen Verkkosaaren ja Verkkosaaren höyrysaahan välille laitettava ilmakul- jetusrata	38
Pieni Verkkosaari, lastauslaiturin teettäminen sinne	38
Piirustajat, kaupungin palveluksessa olevat, evätty esitys heidän palkkaetu- jensa parantamisesta	127

Piirustukset, Hermannin paloaseman yksityiskohtaiset.....	60
" raitiotielaitteen	36
" rakennuskonttorin tekemät.....	353
" uuden kulkutautisairaalan lopulliset	62
Pika-ajurien järjestyssääntöihin ehdotettu lisäys	237
Pikku-Huopalahden kyläkunnan jakamaton kalavesi, kalastuksen harjoittami- seen siinä myönnetty oikeus	264
" " kylässä olevain tilusten vaihto.....	16
Pippingsköldin turvakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön- netty määräraha.....	156
Pirttilä, E. S., työmiehenleski, hänelle myönnetty apuraha	162, 274
Pitennys, tonttien rakennuttamisajan.....	19, 197, 269
" vuokraoikeuden.....	29, 30, 254
" väkiviinajuomain vähittäismyynnin yksinoikeuden	240
Pitkäsillan rakennustoimikunnan jäsenille myönnetty palkkio.....	151
" uudestirakentaminen	342
" vieriselle muonamakasiinille vievän kapean raiteen laskeminen	265
Pohjois Blekholman palstan n:o 3 hallintaoikeuden takaisin ottaminen	30
Pohjoisrantaan teetettävä kytkylaituri	103, 191
Poisto tileistä, entisen kaasutehtaan tontin arvon	146
" " erään kujan rakennuskustannusten	152
" " henkilökohtaisten vaivaismaksujen	273
" " koiraverojen	273
" " korttelissa n:o 217 olevain tonttien lunastushinnan korkomäärän	172
" " liikennemaksujen	273
" " tuulaakimaksujen	273
" " varastettujen kirjastovarain.....	273
Poliisilaitokselle kuuluvan automobiiliin myynti	131
Poliisilaitoksen huoneistojen korjaukset	61, 350
" kaluston osto	131
" koiratallia varten myönnetty määräraha	61
" koiratarha, sähköjohdon ulottaminen sinne.....	267
" siveysosestoon palkattavia naispuolisia houruinhoitajia.....	131
" uuden vuosirahansäännön ehdotus	131
Poliisilaitoksessa säilytettyjen revolverien ja patruunain inventtaus	272
Poliisilaitosta varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha.....	182
Poliisimaneesin sisustamista varten myönnetty määräraha	42
" vierelle rakennettava keittiöparakki	192
Poliisimiehen oikeuttaminen maksutta käyttämään raitiovaunujen siltapaik- koja	35
Poliisimiehistöle myönnetty oikeus maksuttomiin kylpyihin Ursinin kallion uimalaitoksessa	27
Poliisitalon rakentaminen	42
Poliisivartiokonttori, Vanhankaupungin.....	61, 352
Polttoaine- ja valaistuspäärärahat, kaupungin viranomaisten hallitusten ja lautakuntain, niiden laskeminen	180
Poppius, G., varatuomari, valittu oikeusaputoimiston oikeusavustajaksi.....	235
Pormestarinrinteen tasotusta varten myönnetty määräraha	93
Portinvartijanასunnon rakentaminen työ- ja vaivaistaloon	65
Puhdistusaseman rakentaminen Eläintarhaan.....	101
Puhelinjohdon ulottaminen Vrakholmaan.....	266
Puhelinkaapeli, maanalainen, sellaisen laskemiseen myönnetty lupa.....	265

Puhelinkaapelien sementtikanavan laskemiseen myönnetty lupa	265
Puhelinkaapelirumpujen laskemiseen myönnetty lupa	265
Puhelinpatsaiden asettaminen	265
Puhtaanapito, katujen	268
" talojen, sitä koskevain välikirjain kaavakkeet	275
Puhtaanapitolaitos, siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	194
" sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määrä- raha	110, 191
Puhtaanapito-osasto, rakennuskonttorin, sen johtajanviran täyttäminen	234
" " " " vuosikertomus	355
Puistojen käyttämiseen myönnetty lupa	263
Punanotkon istutus- ja tasotustöiden jatkaminen	362
" leikkikenttä	360
Punnitseminen, tavarain, tullauksesta erillään	278
Puutaimistojen voimassapito	358
Puutarhalautakunnan diaarin y. m. luovuttaminen kaupungin yleisten töiden hallitukselle	272
Puutarhaviljelys, kaupungin	108
Puutarhuri, katso Kaupunginpuutarhuri.	
Päivämaksut, Marian sairaalan, niiden korottaminen	135
Päiväraha ja matkakulujen korvaus kasvatuslautakunnan jäsenille	129
Päällysmiehen asettaminen Nybondaksen taloon	269
Päällystäminen, pihamaan	198
Pääoma-arvo, vesijohdon	380
Pörrsilaitos, Helsingin, komitean asettaminen sen uudestijärjestämistä varten	235
Pöytäkirjurin asettaminen rahatoimikamariin	272
Raajarikkoisten lasten opetusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	187
Raastuvanoikeuden kaikkien osastojen sijoittaminen erityiseen oikeuspalatsiin	46
" puheenjohtajain, jäsenten ja notaarien viransijaisten palk- kausta varten myönnetty määräraha	116
" viidennen osaston asettaminen vakinaiselle kannalle ...	120
" viidettä osastoa varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	120
Raastuvanoikeudessa esiintyviä asianajajia varten laitettava työ- ja odotus- huone	58
Raatihuoneen korjaukset	58, 350
Raha-asiaan tilasto, seurakuntain, sen järjestäminen	276
Rahapajan tontti, Katajanokalla oleva, selvitys sen omistus- ja käyttöoikeu- desta	88
Rahasto, A. F. Laurellin stipendi-, sen korkovarain käyttö	274
" Alex. Ärtin, sen korkovarain käyttö	153
" F. J. von Beckerin lahjoitus-, apurahan myöntämistä siitä koskeva anomus	153
" Johan Gustaf Wilckmanin, sen korkovarain jako	152
" kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, siitä annetut apurahat	161
" vastaista ukkokotia varten, suoritus sen varoista	153
" W. Wavulinin lahjoitus-, sen käyttö	153
Rahaston perustaminen lainojen antamiseksi asuntotarkoituksiin	167
Rahastot, vaivashoidolle lahjoitetut, niiden korkojen jakaminen	303
Rahatoimikamari, kanslia-apulaisen ja pöytäkirjurin palkkaaminen siihen ..	272

Rahatoimikamari, ylimääräisen sihteerin palkkaaminen siihen	121
Rahatoimikamarin jäsenet vuonna 1911	246
" kanslia, sen oikeus eräiden asioiden ratkaisemiseen	275
" kokoukset y. m.	246
" puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali.	243
" ylimääräisen sihteerinviran täyttäminen	272
Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin 1910 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä	112
Raiteiden laskeminen Makasiinirannan ja Saunakadun välille	265
Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön sekä kaupungin välinen riita.	36, 264
Raitiotielaitteen hyväksytyt piirustukset ja selitelmä	36
Raitiotielinjan päätökohdan määräämistä koskeva kysymys	36, 264
Raitiotien rakentaminen Helsingin kaupungin ja Brändön huvilakaupungin välille	31
Raitiotieverkon ulottaminen kulkutautisairaalaan asti.	37
Raittiusseurain edustajain vastaanotokustannuksiin myönnetty määräraha ..	170
Rakennukset ja talot, kaupungin, niiden korjaukset	350
" " " " niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrarahat	189
Rakennusjärjestyksen eräiden pykäläin muuttaminen toisin kuuluviksi.	81
" määräyksistä poikkeaminen	198
Rakennuskonttoria varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrarahat.	180
Rakennuskonttorin varteettisen osaston vuosikertomus	354
" huonerakennusosaston huoneiston vuokraamiseksi myönnetty määräraha	128
" " vuosikertomus	350
" insinööriosaston vuosikertomus	341
" johtosääntö	217, 220
" kamreeriosaston johtajanviran täyttäminen	235
" kaupunginasemakaava-osaston vuosikertomus	353
" kaupunginistutusten osaston vuosikertomus	358
" nostamattomia määrärahoja	349
" puhtaanapito-osaston johtajanviran täyttäminen	234
" " vuosikertomus	355
" työkalut	348
Rakennuslasku Helsingissä vuonna 1910, sen tilastoaineiston järjestäminen ja julkaiseminen	128
Rakennusosakeyhtiö Enen, sen anomus korttelin n:o 139 kaupunginasemakaavan muuttamisesta	5
Rakennuspiirustukset, rahatoimikamarin hyväksymät	261
" rakennuskonttorin laatimat	353
" rakennustarkastajan tarkastamat	340
Rakennuspiirustusten monistaminen	167
Rakennusrajat, sisäiset, eräiden XIII kaupunginosan korttelien	83, 354
" " korttelin n:o 492.	83
Rakennustarkastajan vuosikertomus	340
Rakennustarkastukseen palkattava apulainen.	129
Rakennustoimikunta, Pitkäsillan, sen jäsenille myönnetty palkkio.	151
" uuden työ- ja vaivaistalon, sen jäsenen vaali	242
Rakennustoiminta Vallilassa, sen edistäminen	164, 192
Rankkurin asunnon muuttaminen	90

Ranta-alueen täyttäminen	268
Rantatorin kauppahalli, jäädytyslaitoksen laittaminen siihen	77
Rantavartijan toimeen ottaminen, evätty sitä koskeva hakemus	235
Rasituksia, yleisiä, varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	187
Ratkaisemattomat asiat, kaupunginvaltuuston diaariin merkityt	195
Rautatieläisten, unkarilaisten, vastaanotosta koituvia kustannuksia varten myönnetty määräraha	170
Rautatien rakentaminen Hämeenlinnan kaupungista Päijänteelle	171
Rautatietorilla määrätty raitioteiden Töölön linjan päätekohta	36, 264
Rekryyttejä varten osotettava huoneisto	42
Rekryyttien majoittaminen poliisimaneesiin	42
Revisionikonttorin ohjesääntö	212
" reviisorinvirkain täyttäminen	235
" vuosirahansääntö	130
Revisionilaitoksen perustaminen	209
Revolverit ja patruunat, poliisilaitoksessa olevat, niiden inventtaus	272
Risatautisten lasten parantolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Rouvasväenyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Ruoholahden uimahuoneen vuokraaminen	262
Ruoholahdenrantaan laskettava raide	265
Ruokaa varten köyhille kansakouluoppilaille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Ruoppauslaitoksen osto	191
Ruttolaboratorin laittaminen	26
Ruuanlaitokurssien järjestämistä varten työväenluokan naisille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Ruuanpito, työ- ja vaivaistalon	321
Ruumiinauvaushuone, Leppäsuon viereinen, sen vuokralle antaminen	26
" sellaisen rakentaminen uuteen työ- ja vaivaistaloon ..	65
Ruumiinvarma, tapaturman tuottama, vahingonkorvaus siitä	274
Ruumishuoneen rakentaminen uuteen työ- ja vaivaistaloon	64
Röntgenosasto, Marian sairaalan, sitä varten myönnetty määräraha	134
Sairaala, kulkutauti-, katso Kulkutautisairaala.	
" Marian, katso Marian sairaala.	
" mieli-, katso Mielenvikaisten hoitolaitos.	
" työ- ja vaivaistalon, sen vuosikertomus	311
Sairaalat, kaupungin, varattomain henkilöiden hoitamista varten niissä myönnetty määräraha	185
Sairaaloihin, kaupungin, perustettava vakinainen papinvirka	214
Sairaankuljetusvaunut, palolaitoksen, niiden käyttäminen	285
Salmela, K. Hj., työmies, hänelle myönnetty vahingonkorvaus	274
Salola, H., kansakoulunopettajanleski, hänelle myönnetty lahjapalkkio	140
Sanomalehtien kauppaaminen myyntipöydiltä	262
Sanomalehtimyöntikojun asettaminen, evätty sitä tarkoittava hakemus	262
Santaholman järjestäminen	94
Satamakonstaapelin luvun lisääminen	127
Satamakonttorin kassanhoitajalle myönnetty palkankorotus	180
" kirjanpitäjän palkankorotus, evätty sitä koskeva anomus ..	127
" vahtimestareille myönnetty palkankorotus	180

Satamamaksujen alennus talvilaivaliikenteen aikana	122
Satamaolot, kaupungin, evätty niitä koskeva esitys	102
Satamat, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	103, 190
” rakennuskonttorin toimittamat työt niissä	347
Satavuotismuisto Helsingin julistamisesta pääkaupungiksi	236
” Viipurin läänin jälleen yhdistämisestä muuhun Suomeen	237
Saunakadun ja Makasiininrannan välille laskettavat väliaikaiset raiteet	265
Savilan puutaimiston kuntoonpano	361
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle myön-	
netty lupa lainan ot-	
tamiseen	236
” ” ” ” ” johtokunnalle myön-	
netty vastuunvapaus	114
” ” ” ” ” omistama Neljännen	
linjan varrella oleva	
koulutalo .. 11, 189,	331
” ” ” ” ” omistaman talon uu-	
destirakentaminen ..	330
” ” ” ” ” tilintarkastajain vaali	243
” ” ” ” ” vuosikertomus	327
Sekalaiset menot 1912 vuoden menosäännön mukaan	192
” tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
Selkeytyminen, vesijohtoveden	374, 384
Sementtikanaava puhelinkaapeleja varten, sellaisen laskeminen Aurora- ja	
Museokatuun	265
Senaatintorin poikki viistoon kulkevan ajotien uudestaan kiveäminen ..	57, 341
” tasotus	42, 93
Seurahuoneen korjaukset	80, 351
” poistaminen	54
Seurakuntain raha-asiantilaston järjestäminen	276
Seurasaaari, sen laitteiden kunnossapitoa varten anniskeluosakeyhtiön voitto-	
varoista myönnetty määräraha	110, 154, 156
” ulkoilmamuseon perustaminen sinne	27
Sievers, R., lääketieteentohtori, valittu ruotsalaisten kansakoulujen lääkäriksi	235
Sihteerin, ylimääräisen, palkkaaminen rahatoimikamariin	121
Siirto, vuokraoikeuden, rahatoimikamarin hyväksymä	255, 261
Siltavuoren alueen myynti	3
Sipoon pitäjässä oleva melisairaiden siirtola	312
” pitäjään elätteelle annetut melisairaamat	312
Sisustustyöt, Korkeavuorenkadun talon n:o 39, niitä varten myönnetty lisä-	
määräraha	58
” poliisimaneesin, niitä varten myönnetty määräraha	42
Sisäiset rakennusrajat, eräiden XIII kaupunginosan korttelien	83
” ” korttelin no 492	83
Siveysoasto, poliisilaitoksen, naispuolisten houruinhoitajain asettaminen	
siihen	131
Sivistyslaitokset, kaupungin, kysymys lähemmästä yhteistyöstä niiden johto-	
kuntain kesken	217
Sjöholm, J., puhtaanapitolaitoksen johtaja, hänelle myönnetty matkastipendi	168
” ” valittu puhtaanapitolaitoksen johtajaksi	234
Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. nimisen osuuskunnan anomus jäädy-	
tyslaitoksen teettämisestä Länsirannan kauppahalliin	76

Skärgårdsfiskarens andelslag m. b. t. nimisen osuuskunnan anomus saada kyllin tilava huoneisto Hakaniementorin uudessa kaup- pahallissa.....	74, 76
Soittokuntain apurahat.....	142, 187
Sokeiden työkoulua varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha.....	156
Sosiaalinen keskusliitto, katso Yhteiskunnallinen keskusliitto.	
Sotaväkeen kuuluvat henkilöt, jotka nauttivat majoitusta.....	434
” ” ” vuokrarahojen edeltäpäin osottaminen heille.....	142
Sovintolautakunta, kaupungin sekä Helsingin raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön välisessä riidassa.....	36, 264
Stenius, G., satamakonttorin kirjanpitäjä, hänen palkankorotusanomuksensa eväty.....	127
” M. G., osakeyhtiö, sen ja kaupungin välinen tilusvaihto.....	16
Stipendi, katso Matkastipendi.	
Stockmann, G. F., osakeyhtiö, sen ja kaupungin välinen sopimus tonttien käyttämistä.....	43
Sucksdorff, V., professori, hänelle myönnetty matkastipendi.....	168
Suodattaminen, vesijohtoveden.....	374, 387
Suojusristikkojen hankkiminen.....	361
Suomen eläinsuojelusyhdistykselle myönnetty määräraha anniskeluosakeyhtiön voittovaroista.....	156
” ” myönnetty määräraha koirain hoitoa ja lopettamista varten.....	169
” höyrykattilayhdistys, kaupungin liittyminen siihen.....	272
” kansalaisoikeuden hakemuksia.....	238
” kaupunki- ja maalaiskuntain keskuslainakassa osakeyhtiö, lahjoitus- rahastovarain sijoitus siihen.....	152
” matkailu- ja matkatoimistolle myönnetty määräraha englantilaisten opettajain ja opettajatarten vastaanottoa varten.....	274
” naisyhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha.....	156, 451
” tavaravälittäjäyhdistyksen esitys kaupungin tavaravajain käyttä- misestä voimassa olevain määräysten muuttamisesta.....	217
” uimaliiton esitys kunnan uimahallin rakentamisesta.....	80
Suruttoman tiluksen n:o 25 alueen hallintaoikeuden lunastaminen.....	7
Suunnitelma kaupungin lokaviemäriolojen parantamista tarkoittaviksi toimen- piteiksi.....	268
Suuren Verkkosaaren ja Berguddin välisen ilmakuljetusradan rakentaminen.....	38
Suvilahdenkadun talon n:o 4 osto.....	439
Svahn, M. L., ent. naistyöläinen, hänelle myönnetty apuraha.....	162
Sylvander, A. A., kalastaja, hänelle myönnetty kalastusoikeus.....	264
Sylvia-yhdistyksen esitys kanahäkkien teettämistä.....	268
Sähköjohdon ulottaminen Backasissa olevaan poliisilaitoksen koiratarhaan..	267
Sähköjohtojen, Kaivohuoneen, uudistusta varten myönnetty määräraha....	80
” pitämiseen kaupungissa myönnetyn luvan pitennys, eväty sitä koskeva anomus.....	151
” rakentaminen Oulunkylään.....	38
Sähkökatuvalaistus.....	422
Sähkölaitoksen ala-asemat Kalliossa ja Töölössä.....	78, 424
” arvo.....	430
” bilanssi joulukuun 31 päivänä 1911.....	431

Sähkölaitoksen johtoverkon liittämisestä taloihin olleiden kustannusten korvaaminen	148
” kaapelitöitä varten myönnetty määräraha	147
” kaapeliverkko	422
” kustannusten lopullinen järjestäminen	147
” käyttämättömät voittovarot	147
” käyttötuloksia	422, 423, 424
” laajentamista varten myönnetty määräraha	78, 79
” liittymismäärä	427
” maksettavaksi pannun korkosumman poistaminen tileistä ..	147
” taloudelliset tulokset	429
” uutisrakennukset ja laajennukset vuonna 1911	419, 421
” vuosikertomus	419
Sähkölaitos, siitä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	194
” sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	189
Sähköraitiotie, Brändö villastad osakeyhtiölle myönnetty lupa sellaisen rakentamiseen	31
Sähkövalaistuksen laittaminen Kasarmintorin kauppahalliin	77
” ” koleraparakkeihin	63
” ” Töölön ja Hermannin haarakirjastoihin	267
” ” yleisiin käymälöihin	80
Sähkövalojohtopatsaiden asettaminen Katajanokan merikasinolle	39
Sähkövirran jako	428
” toimittaminen Brändön ja Oulunkylän huvilayhdyskuntaan	148
Säästö vuodelta 1911, 1912 vuoden tulosäännön mukaan	192
Sörnäsän kaasulaitos	405
” puuseppäosakeyhtiölle myönnetty lupa ilmakuljetusradan teettämiseen	38
” rautatielinjan poikki teetettävää paalusilta varten myönnetty määräraha	93
Taidemuseon paikan luovutusehdoja muutettu	19
Taideteollisuuskeskuskoulun huoneisto	41
Taideteollisuusyhdistys, Hakasalmen huvilan yläkerran maksutta luovuttaminen sille	41
Takaisinsuoritus, katso Palautus.	
Taksa, kaupungin pakkahuoneen työkunnan	125
” tonttivero-, sen uudistaminen	172
Taksaehdotus, terveydellisten tutkimusten laboratorioin	136
Taksoitus 1912 vuoden tulosäännön mukaan	195
Takuusitoumuksia, rahatoimikamarin hyväksymiä	261, 275
Talojen puhtaanapitoa koskevain välikirjain kaavakkeet	275
Talot, kaupungin, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	189
” katso myös Tontti.	
Taloudenhoitaja, kansakoulujen, hänelle myönnetty palkankorotus	139
Talvipurjehduskauden aikainen liikennemaksujen huojenus	122, 278
Talvipuutarha	360
Tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta myönnetty vahingonkorvaus	274
Tarkastus, kaupungin vakuusasiakirjain	275
” ” 1910 vuoden tilien ja hallinnon	112
” XIII, XIV ja XV kaupunginosan rakennusten julkisivupiirustusten	196
” rakennustarkastuksessa noudatettavan sivusaatavataksan	130

Tarkastus, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin 1910 vuoden tilien ja hallinnon	114
Tarkastuskonstaapelin palkkaaminen kaupungin rantasilloilla ja rannoilla olevain varastopaikkain olojen valvomista varten	180
Tarkastuslautakunnan alentamien veroäyrien lukumäärä	461
Tarkastuspiirit, vaivahoidon	291
Tarverahain, maistraatin, määrärahan ylitys	116
” terveydenhoitolautakunnan, määrärahan ylitys	132
Tasottaminen, Harjutorin	8
” Kaivopuiston	362
” Punanotkon	362
” Senaatintorin	42, 93
Tavarain punnitseminen tullauksesta erillään	278
Tavaravajat, kaupungin, kaasu-uunien sijoittaminen niihin	267
” ” niiden korjauksia varten myönnetty määräraha	58
” ” ” käyttämisestä voimassa olevain määräysten muuttaminen	217
Teatterien apurahat	142, 187
Tehdaskortteli n:o 178 VI kaupunginosassa, huvilakaupungin perustaminen sinne	354
Tehdastontti n:o 1 Siltasaarenkadun varrella, evätty anomus luvan saamisesta asuinrakennuksen teettämiseen sinne	275
Tehtaalaisnaisten kotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Teiden teettäminen Eläintarhaan	361
Teknilliset laitokset, niistä odotettavat tulot 1912 vuoden tulosäännön mukaan	194
” ” niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	188
” ” katso myös Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Vesijohtolaitos.	
Teknillisten laitosten hallituksen ohjesääntö	233
” ” ” vuosikertomus	365
” ” ” vuosirahansääntö	143
” ” kuoletussuunnitelmat	142
” ” kuoletusvarain käyttäminen	189
” ” menoerien järjestäminen	188
” ” toimitusjohtajain johtosääntö	234
Tenniskenttään laittaminen	361
Teollisuuseumio, tontin varaaminen sellaista varten	20
Tervasaaren vuokraoikeuden pitennys	30
Terveydyssähkösanoma Vaasan kaupungin perustamisen kolmisatavuotismuiston johdosta	236
Terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajanviran jällellen täyttäminen	235
” ” ” työtä koskevain määräysten muuttaminen	135
Terveyden- ja sairaanhoitoa varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	182
Terveydenhoitojärjestyksen laatiminen huvilayhdyskunnille	238
Terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahan ylitys	132
Terveystoimistolle veneeristen tautien vastustamista varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Thomasson, A. E., ulkotyöntekijä, hänelle myönnetty apuraha	163
Tiderman, G. E. A., ylioppilas, valittu liikennekonttorin apulaisvaakamestariksi	234

Tien teettäminen Kottbyn pysäkille	266
” ” Oulunkylän ja Baggbölen kyläin välille	266
Tiet ja viertotiet, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat.....	102, 190
” ” ” rakennuskonttorin rakentamat ja korjaamat	347
Tilaaajat, sähkölaitokseen liittyneet, niiden lukumäärä	427
Tilapäiset vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät	256
Tilastoaineiston järjestäminen ja julkaiseminen.....	128
Tilastokonttorin johtosääntö	226
Tilien tarkastus, kaupungin 1910 vuoden	112
” ” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin	114
Tilinpäätös, 1910 vuoden	111
Tilintarkastajan vaali, Helsingin anniskeluosakeyhtiön	243
” ” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin	243
Tilinteko holhottien omaisuuden hoitamisesta	442
Tilkan niitylle laitettava kuolleiden eläinten kuoppauspaikka	90
Tilukset, rahatoimikamarin vuokralle antamat	250
Tilusvaihto, kaupungin ja M. G. Stenius osakeyhtiön kesken.....	16
Toimikunnan asettaminen kunniapalkinnon ostamista varten Uudenmaan pursiklubin viisikymmenvuotisjuhlaan.....	169
” ” kysymystä varten kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin työtä koskevain määräysten muuttamisesta	137
” ” uuden obligatsioonilainan ottamista varten	173
Toimilupakirja, kaupungin ja Brändö villastad osakeyhtiön välinen	31
Toimiluvan lakkaamisesta koituvasta tappiosta myönnetty korvaus.....	151
Toipumakotia varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Tokantorin järjestely.....	362
Tontin varaaminen teollisuusmuseota varten	20
Tontit n:ot 1 ja 3 Dagmarkadun varrella, niiden osottaminen suomenkielisten kansakoulujen paikaksi	71
” ” 22, 24 ja 26 Fjälldalinkadun varrella, niiden osottaminen ruotsinkielisten kansakoulujen paikaksi	71
” ” 2 ja 4 Helsinginkadun varrella, Helsingfors aktiebstäder yhtiölle myönnetty oikeus niiden lunastamiseen	8, 9
” ” 41, 43 ja 45 Itäisen viertotien varrella, niiden hallintaoikeuden luovutus	8, 10
” ” 62 ja 64 Läntisen viertotien varrella, niitä koskeva asemakaavamuutos	3
” ” 1 ja 5 Myllytien varrella, niiden kauppahinnan suoritus	272
” ” ” ” ” ” ” ” ” käyttäminen	23
” ” ” ” ” ” ” ” ” osto	6
” ” 7 ja 9 Pohjois Rautatiekadun varrella, niiden myynti huutokaupatta	20
” ” 5 ja 7 Pormestarinrinteen varrella, niitä koskeva asemakaavamuutos	6
” ” 37 ja 39 Roosavillakadun varrella, niitä koskeva asemakaavamuutos	3
” ” 1, 2 ja 3 Siltavuorenpenkereen varrella, niiden osottaminen suomenkielisten kansakoulujen paikaksi	71

Tontit n:ot 1 ja 2 Sofiankadun varrella, niiden käyttämistä koskeva sopimus	43
” ” ” ” ” ” ” ” osto	55, 57
” ” 41 ja 43 Topeliuskadun varrella, niiden osottaminen ruotsinkielisten kansakoulujen paikaksi	70
” ” 18 ja 20 Töölönkadun varrella, niiden myynti	20
” ” 72 ” 74 ” ” ” osottaminen ruotsinkielisten kansakoulujen paikaksi	70
” ” 25 ja 27 Vaasankadun varrella, niiden myynti	19
” rahatoimikamarin myymät	246
Tontti n:o 2 Aleksanterinkadun varrella, sen osottaminen suomenkielisten kansakoulujen paikaksi	70
” ” 12 Armfelttien varrella, sen rakennusoikeuden rajoittaminen	198
” ” 17 Flemingkadun varrella, sen myyntitarjous	275
” ” 7 Hesperiakadun varrella, sen myynti	20
” ” 47 Itäisen viertotien varrella, Helsingfors aktiebostäder yhtiölle myönnetty oikeus sen lunastamiseen	8, 9
” ” 61 ” ” ” ” sen vuokraoikeuden pitennys	30
” ” 5 Kaarlenkadun varrella, sen antaminen sähkölaitoksen käytettäväksi	78
” ” 3 Kansakoulukadun varrella, sen osottaminen alempain käsityöläiskoulujen ja valmistavan poikain ammattikoulun paikaksi	70, 73
” ” 7 Kasarminkadun varrella, sen käyttäminen	68, 69
” ” 19 Lapinlahdenkadun varrella, kansakoulutalon rakentaminen sinne	70
” ” 18 Museokadun varrella, sen myynti	19
” ” 9 Neljännen linjan varrella, siellä olevan koulutalon lunastus 11, 189,	331
” ” 12 Porthankadun varrella, sitä koskeva asemakaavanmuutos	5
” ” 10 Punavuorenkadun varrella, sen osottaminen suomenkielisten kansakoulujen paikaksi	72
” ” 3 Rahapajakadun varrella, sitä koskeva asemakaavanmuutos	6
” ” 23 Runebergkadun varrella, sen osottaminen tyttöjen ammattikoulun paikaksi	68, 73
” ” 52 ” ” ” ” ” antaminen sähkölaitoksen käytettäväksi	78
” ” 7 Saunakadun varrella, sen kauppahinnan suoritus	272
” ” ” ” ” ” ” käyttäminen	23
” ” ” ” ” ” ” osto	6
” ” 1 Sofiankadun varrella, sen osto	57
” ” 8, Toukolan rantakorttelin, sen vuokraoikeuden pitennys	30
” ” 5 Unioninkadun varrella, sen pihamaan päällystäminen	198
” ” ” ” ” ” ” Senaatintorin puoleista julkisivua koskevia määräyksiä	44
” ” 1 Vilhonkadun varrella, siellä olevain huoneistojen vuokraton luovutus	26
” ” 2 ” ” ” ” poliisitalon rakentaminen sinne	51
” ” 5 ” ” ” ” sen osan myyntitarjous	13
” ” 6 Vuorimieskadun varrella, sen osottaminen ruotsinkielisten kansakoulujen paikaksi	70
Tonttiarvon nousun hyödyn varaaminen kunnalle	196
Tonttien halkominen	197
” myynti rahatoimikamarin toimesta	246
” rakennuttamisaika pitennetty	197, 269

Tonttien yhteenrakentaminen	5, 197, 269
Tonttipaikan osottaminen Hermannin paloasemaa varten	60
Tonttiverotaksan uudistaminen	172
Torikaupanpaikka, XI ja XII kaupunginosan	8
Torvisoittokunta, Helsingin, apurahan myöntämistä sille koskeva kysymys 142, 187	
Toukka, I., kaasulaitoksen työntekijä, hänelle myönnetty apuraha	163
Tuberkelitautisten asuntojen desinfiointia varten myönnetty määräraha....	135
" kansakouluoppilaiden virkistyskotia varten anniskeluosake-	
yhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" lasten koti, diakonissalaitoksen, sitä varten 1912 vuoden	
menosääntöön otettu määräraha	183
Tuberkulosipaviljonki, Marian sairaalan, vesiklosettien teettäminen sinne....	63
Tukkipiiden kaato kaupungin metsissä	363
" lukeminen kaupungin metsissä	363
Tukkukaupan harjoittaminen palo- ja väkiviinalla	239
Tulipalojen kautta hävinneen omaisuuden arvo tai vakuutussumma ...	283, 284
" lukumäärä ja laatu	281, 282, 283
Tulirokkosairaalain voimassapito	133
Tulli- ja pakkahuoneen korjaukset	58, 350
" " " muutostyöt	58
Tullikamarin huoneiston sisustustyöt	58, 352
" huoneistoon asetettavat nimikilvet ja ohjeet	267
" posti- ja varasto-osaston maksunpanon toimittaminen	121
Tuloa tuottavat oikeudet 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
Tulosääntö, katso Meno- ja tulosääntö.	
Tulot, sekalaiset, 1912 vuoden tulosäännön mukaan	193
Turbiinin hankkiminen Vanhankaupungin vesijohtolaitokseen	77
Turvakodit, pahantapaisten lasten, niitä varten 1912 vuoden menosääntöön	
otettu määräraha	187
Turvakoti, kaupunkilähetyksen, sen voimassapito	169
Tuulaakimaksujen palautus	273
" poistaminen tileistä	273
Tuulaakimaksun laskeminen	172
Tylsämielisten lasten opetusta varten 1912 vuoden menosääntöön otettu mää-	
räraha	187
Tyttöjen ammattikoulu, sen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali ...	245
" " " opettajattaren palkanlisäys	138
" " sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määrä-	
raha	186
" " tontin osottaminen sen paikaksi	68, 69, 72
Työ- ja vaivaistalo, hoitajattaren palkkaaminen siihen	138
" " " sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	
189	
" " " ulkohuoneiden teettäminen sinne	63
" " " uutisrakennusten teettäminen sinne	64
" " " vakinaisen papinviran perustamista siihen koskeva esitys	
214	
" " vaivaistalon Greijuksen lisäsairaala, sairaanhoitajattaren palkkaami-	
nen siihen	138
" " " henkilökunta	290
" " " mielenvikaisten hoitolaitoksen vuosikertomus	311
" " " rautabetonkitöiden vikanaisuuksien korjaaminen	65
" " " ruuanpito	321
" " " sairaalan vuosikertomus	311

Työ- ja vaivaistalon toiminta	307
Työjärjestys, maistraatin uusi	237
" terveydellisten tutkimusten laboratorioin	135
Työkaluja varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	191
Työkälyt, rakennuskonttorin	348
Työkodit, köyhäin lasten, niitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Työkoulu, lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Työkoulua varten sokeain ystävään yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Työkunnan järjestäminen kaupungin pakkahuoneeseen	123
Työkunta, kaupungin pakkahuoneen, sen taksa vahvistettu	125
" " " " toiminta vuonna 1911	280
" " " " sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	192
Työlaitos, miesten, sen huoneiston erään osan luovuttaminen kivulloisten ja voimattomain henkilöiden hoitolaksi	293
" " " toiminta	320
" " " siinä teetettäviä muutostöitä varten myönnetty määräraha	63
Työläisnaisille toimeenpantuja ruuanlaittokursseja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Työläisnaisten kesäsiirtolaa varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
Työn jakamista varten köyhille naisille myönnetty määräraha	138, 156
Työnjohtaja, rakennuskonttorin, hänen vuosikertomuksensa	341
Työnjohtajat ja piirustajat, kaupungin palveluksessa olevat, niiden palkkatujen parantaminen	127
Työnpuute, katso Työttömyys ja Työttömät.	
Työnvälitys, julkinen, Ruotsissa vuonna 1911	458
" kunnallinen, Suomessa vuonna 1911	458
Työnvälitystoimiston, kunnan, apulaiselle myönnetty virkavapaus	128
" " johtajalle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys	181
" " johtokunnan puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali	244
" " miesapulaiselle myönnetty henkilökohtainen palkanlisäys	181
" " toiminta vuosina 1903—11	454
" " vuosikertomus	454
Työpaja, vesijohtolaitoksen	376
Työsuhteet Helsingissä vuonna 1911	456
Työt, yleiset, niiden hallituksen johtosääntö	218
" " " " jäsenten ja varajäsenten vaali	244
" " " " niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	189
Työttömyys kaupungissa	450
Työttömain asettaman komitean anomus määrärahan myöntämisestä huoneiston vuokraamiseksi	171
Työtupa, Töölössä oleva lasten, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Työväenasiain lautakunnan jäsenen ja varajäsenen vaali	244
" " liittyminen kahteen järjestöön	128, 451

Työväenasiain lautakunnan sihteerin johtosäännön muutos	230
" " " viransijaisen palkkaaminen	128
" " " vuosikertomus	451
" " " vuosikertomus	447
Työväenasunnot Vallilassa, niitä varten myönnetyn määrärahan käyttäminen	166
Työväenkurssit	448
Työväenopiston perustaminen	448
Täyttäminen, ranta-alueen	268
Töölön haarakirjasto, sähkövalaistuksen laittaminen siihen	267
" sokeritehdasosakeyhtiön anomus maksettavaksi pannun makasiinin- vuokran anteeksi antamisesta	123
Töölönlahden rautatiepenkereen alainen aukko	111
Töölössä oleva sähkölaitoksen ala-asema	78, 419, 424
Ugglä, J., varatuomari, otettu rahatoimikamarin ylimääräiseksi sihteeriksi ..	272
Uimahallin, kunnan, rakentaminen	80
Uimahuoneiden korjauksia varten myönnetty määräraha	80
" vuokraaminen	262
Uimalaitos, Ursinin kallion, sen käyttäminen	26
Uimaseura, Helsingin, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" " " luovutettu uimalaitos	26
Ukkokotiyhdistykselle luovutettuja lahjoitusvaroja	153
Ulkohuonerakennukset, Nybondaksen talon, niiden vuokraaminen	264
Ulkoilmamuseo, kaupungin osanotto sen vuotuisiin voimassapitokustannuksiin	29
" sellaisen aikaansaaminen	27
Ulkomaalaisille myönnetty oikeus elinkeinon harjoittamiseen kaupungissa ..	239
" " " kiinteän omaisuuden omistamiseen kaupun- gissa	239
Ulosottoapulaisten palkanparannus- y. m. anomukset	121
Unioninkadun laajentaminen	12
Unkarilaisten rautatieläisten vastaanottokustannuksia varten myönnetty mää- räraha	170
Urheilukenttä, Eläintarhan, järjestysmiehen asettaminen sinne	359
" " " sen järjestyssäännöt	268
" " " kunnossapito	359
" " " käyttämiseen myönnetty lupa	263
" Kaisaniemen, " " " " " " "	263
Urheilupaviljongin rakentaminen Eläintarhaan	263
Ursinin kallion uimalaitoksen käyttäminen	26
Uspenskin tuomiokirkko, sen viereistä muistomerkkiä varten luovutetun maan korvauksen anteeksi antaminen	171
" " " sitä ympäröivän maan omistus- ja käyttöoikeus ..	87, 88
Uudenmaan pursiklubin viisikymmenvuotisjuhlaan ostettava kunniapalkinto	169
Uudestijärjestäminen, köyhäinasianajolaitoksen	206
Uudestitasotus, Pormestarinrinteen eteläosan	93
Uudistaminen, tonttiverotaksan	172
Uudistuksia kansakouluopetukseen	216
Vaali, budjettivaliokunnan	241
" Helsingin anniskeluosakeyhtiön tilintarkastajan	243
" " " kaupungin museon lautakunnan jäsenen	242

Vaali, kansakoulujohtokunnan	243
” kansakoululääkärien	235
” kansakoulupiirin kouluneuvostojen	243
” kasvatustalokunnan jäsenten	242, 244
” kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten	242
” ” lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, jäsenten ja varajäsenten	243, 244, 245
” kaupungin asemakaava-arkkitehdin	234
” kaupunginkassan inventtaajain	111
” ” ylimääräisten inventtaajain	269
” kaupunginkirjaston kirjastonhoitajanapulaisten	235
” kaupunginreviisorin	235
” liikennekonttorin apulaisvaakamestarin	234
” ” nuoremman kassanhoitajan	234
” ” nuorempain kirjuriin	234
” ” ” konttorikirjoittajain	234
” ” vanhempain ”	234
” oikeusapulautakunnan jäsenten	242
” oikeusaputoimiston oikeusavustajan	235
” ” ” apulaisten	235
” rakennuskonttorin kamreeriosaston johtajan	234
” ” puhtaanapito-osaston johtajan	234
” revisionikonttorin reviisorin	235
” Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin tilintarkastajain	243
” terveydellisten tutkimusten laboratorin johtajan	235
” uuden työ- ja vaivaistalon rakennustoimikunnan jäsenen	242
” vaivaishoidon väliaikaisen ylitarkastajan	235
” vaivaishoitohallituksen jäsenten ja varajäsenen	242
” valiokuntain, johtokuntain y. m., katso Johtokunta ja Valiokunta.	
” voittovarain valiokunnan jäsenten	243
Vahingonkorvauksia tapaturman tuottamasta ruumiinvammasta	274
Vahingonteko kaupungin metsissä	363
Vahtimestareille, satamakonttorin, myönnetty palkankorotus	180
Vaihderaiteen sijoittaminen Sörnäsän rantatielle	37
Vaivaishoidon kustannuksella erinäisissä laitoksissa sekä vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidetut henkilöt	302
” määrärahojen ylitys	138
” tarkastuspiirit	291
” tulot ja menot vuonna 1911	303, 306, 307, 316
” väliaikaisen ylitarkastajan palkkauksen vahvistus	137
Vaivaishoitoa koskevia kysymyksiä varten asetettuja valiokuntia	294
” varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	184
” vastaan tehtyjä muistutuksia	294
Vaivaishoitohallituksen asiamiehet maaseudulle elätteelle annettujen henkilöiden silmälläpitoa varten	296
” ” kansliain käsittelemät asiat	314
” ” puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali	242
” ” vuosikertomus	290
Vaivaishoitohallitus, vapautus sen jäsenyydestä	242
” ” ” varajäsenyydestä	242
Vaivaishoitoon asetettava väliaikainen ylitarkastaja	215, 235, 292

Vaivaismaksut, henkilökohtaiset, niiden poisto	273
Vaivaistalo, katso Työ- ja vaivaistalo.	
Vakuusasiakirjat, kaupungin, niiden tarkastus	275
Valaistus, katu- ja laituri-, sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrähärahat	182
Valaistuslaitokset, katso Kaasulaitos, Sähkölaitos ja Teknilliset laitokset.	
Valaistuspäärärahat, kaupungin viranomaisten hallitusten ja lautakuntain, niiden laskeminen	180
Valiokunta ehdotuksen antamista varten Helsingin pääkaupungiksi julistamisen satavuotismuiston viettämiseksi	236
” kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston apurahojen jakamista varten	243
” kysymystä varten apurahain antamisesta soittokunnille ja teattereille	142
” ” ” kansanlastentarhain toiminnan järjestämisestä	158
” ” ” kaupungin poliitikasta huvilayhdyskuntia kohtaan	149, 242
” ” ” ” tavaravajain käyttämisestä voimassa olevain määräysten muuttamisesta	217
” ” ” ” ulkopuolelta kotoisin olevain henkilöjen vastaanottamisesta kaupungin sairaaloihin	231
” ” ” kaupungintalon rakentamisesta	52
” ” ” rahaston perustamisesta lainojen antamiseksi asuntotarkoituksiin	167
” ” ” rautatien rakentamisesta Hämeenlinnan kaupungista Päijänteelle	171
” ” ” viransijaisuuspalkkioiden myöntämisestä virkaloman hankkimiseksi kaupungin virka- ja palvelusmiehille	117
” voittovarain-, sen jäsenten vaali	243
” väkiviina-, mallasjuoma- y. m. asiain valmistelua varten	243
” katso myös Budjettivaliokunta, Kaupunginvaltuusto, Komitea ja Toimikunta.	
Valiokuntain asettaminen erinäisiä vaivaishoitoa koskevia kysymyksiä valmistelemaan	294
Valitsijamiehet kansakoulupiirien kouluneuvostojen vaalia varten	243
Valkonauha-yhdistykselle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
” ” myönnetty valtioapu	235
” -yhdistyksen lastenkotien ottaminen kaupungin haltuun	168
Wallén, H. J., neiti, valittu liikennekonttorin nuoremaksi konttorikirjoittajaksi	234
” ” ” ” ” ” ” vanhemmaksi ”	234
Vallilan huvila-alueen korttelien n:o:jen 530—551 rakennusjärjestyksen 1 ja 6 §:n muuttaminen toisin kuuluviksi	81
” rakennustoiminnan avustusrahasa	192
” ” edistäminen	164
Valmistava poikain ammattikoulu, sen johtokunnan jäsenen ja varajäsenen vaali	244
” ” ” sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu määräraha	186

Valokuvain ostaminen muinaismuistolautakunnan kokoelmiin	129
Valtioapu, kansakoulujen	138, 139, 194
" " esitys sen korottamisesta	139
" kasvatuslaitosten	139, 194
" " esitys sen korottamisesta	139
" Valkonauha-yhdistykselle myönnetty	235
Valtioavut 1912 vuoden tulosäännön mukaan	194
Vanhankaupungin työväenyhdistykselle vuokrattu alue	25
" uusi poliisivartiotupa	61, 352
Vantaanjoessa olevat jäänottoalueet, niistä maksettava paikanvuokra	264
Vapaaehtoinen palokunta	287
Vapaaehtoiset köyhäinkatsastajat	291
Vapautus kauttakuluttavaran liikennemaksujen suorittamisesta	122
" liikennemaksujen suorittamisesta	273
" vaivashoitohallituksen jäsenyydestä	242
" " varajäsenyydestä	242
" velvollisuudesta laajentaa Töölönlahden rautatiepenkereen alaista aukkoa	111
Varaaminen, tontin, teollisuusmuseota varten	20
Varamiehistö, palokunnan	287
Varasairaala, Puutarhakadun	39
Varastettujen kirjastovarain poistaminen tileistä	273
Varastopaikan järjestäminen muokkaamattomia vuotia varten	169
Varastopaikat, kaupungin rantasilloilla ja rannoilla olevat, tarkastuskonstaapelin asettaminen niiden valvomista varten	180
Varastopaikkain vuokria	264
Varattomain henkilöiden hoidattamiseksi kaupungin sairaaloissa myönnetty määräraha	185
Vastuunvapaus kaupungin hallintoviranomaisille vuodelta 1910	113
" Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtokunnalle	114
Wavulinin lahjoitusrahaston käyttäminen	153
Vedenkorkeus, Vantaanjoen	368
Vedenkulutus	368, 369, 370
Vedenkulutuskustannukset, kaupungin istutusten y. m.	361
Vedenkulutusmaksujen kannanta	274
" myöhästynyt suorittaminen	143
" määrärahaain merkitseminen menosääntöön	185
" palautus	146
Vedennosto	371
Vedenpuhdistus	367, 384
Vedensantia, maksutonta, tarkoittava hakemus	146
Veistokouluja varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Velkoja varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat	178
Veneiden kytkymaksu	103
Venäjän valtakunnanrahaston korvattavat majoituskustannukset 436, 437, 438, 439	
Verkkosaaren höyrysahan ja Pienen Verkkosaaren välille laitettava ilmakuljetusrata	38
Verojen, maksamattomain, periminen	272
Verotettujen lukumäärä vuosina 1909, 1910 ja 1911	461
" taksoitetut vuositulot vuosina 1909, 1910 ja 1911	461

Vilhonkadun talon n:o 1 muutos- ja korjaustöitä varten myönnetty määräraha	80
Winqvist, M. O., vahtimestarinleski, hänelle myönnetty apuraha	162
Winter, G., alikapteeni, valittu revisionikonttorin reviisoriksi	235
Viransijainen, kaupunginvaltuuston sihteerin	121
" rakennustarkastajan	168
" työväenasiain lautakunnan sihteerin	128, 181
Viransijaiset, kaupunginviskaalien	121
" kunnan työnvälitystoimiston apulaisten	128
" maistraatin jäsenten ja virkamiesten	114, 179
" raastuvanoikeuden puheenjohtajain, jäsenten ja notaarien	116, 179
Viransijaisuuspalkkio kaupunginasemakaava-arkkitehdin viran hoitoa varten	127
" kaupunginviskaalien virkain hoitoa varten	121
Virastot, kaupungin, niitä varten laitettavia huoneistoja vastaiseen kaupungin-	
taloon	46
" " " " 1912 vuoden menosääntöön otetut määrä-	
rahat	179
Virka- ja palvelusmiehet, kaupungin, eläke-edun varaaminen heille	199
" " " " heidän palkanmaksutapansa	114
Virkaero liikennekonttorin vanhemmalle konttorikirjoittajalle E. E. Nord-	
strömille	234
Virkavapaus kaupunginvaltuuston sihteerille	121
" kunnan työnvälitystoimiston apulaiselle	128
Virkistyskodit, tuberkelitautisten kansakouluoppilaiden, niitä varten anniskelu-	
osakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
Virutushuoneiden rakentaminen	80
Virvokejuomavaunujen paikat	261
Voikauppaa kaupungissa koskeva esitysehdotus	236
Voimistelu- ja leikkikurssien järjestämisestä varten myönnetty määräraha	141
Voitto- ja tappiotili, kaasulaitoksen	411
Voittovarain valiokunnan vaali	243
Voittovarat, kaasu- ja sähkölaitosten, niiden käyttäminen	147
Vrakholma, kaasulaitoksen rakentaminen sinne	266
" puhelinjohdon ulottaminen sinne	266
Vuokraaminen, entisen kaasutehtaan tontilla olevain huoneiden, makasiinien y.m.	263
" Forsbyn mäen alueen	25
" Hakasalmen huvilan	26
" kaupungin uimahuoneiden	262
" makasiinikorttelin n:o 187	24
" Nybondaksen ulkoaluerakennusten	264
" ruumiinavaushuoneen	26
Vuokrakirjain kiinnitys	275
Vuokralle rahatoimikamarin toimesta annetut tilukset ja rakennukset	250
Vuokraoikeuden luovutus kaupunkia kuulematta	25
" pitennykset	29, 30, 254
" siirto	255, 261
Vuokraoikeus Busholmaan, sen luovuttamista kaupungille koskeva sopimus	96, 98, 100
Vuokrarahain osottaminen edeltäpäin maksettavaksi sotilashenkilöille	142
Vuokrasopimukset, rahatoimikamarin tekemät tilapäiset	256
Vuokratontit, Bölen, niiden arvioimisperusteet	261
Vuokria kauppahallien myymälöistä	261
" kaupungin talojen huoneistoista	193

Vuokria, varastopaikkain	264
Vuorimieskadun talon n:o 9 korjaustöitä varten myönnetty määräraha	79
Vuosirahansääntö, Helsingin kaupungin museon lautakunnan	129
" oikeusaputoimiston	130
" poliisilaitoksen uusi	131
" revisionikonttorin	131
" teknillisten laitojen hallituksen	143
Vuotia, muokkaamattomia, varten järjestettävät varastopaikat	169
Vähittäismyynti, viinien y. m., sen järjestäminen	240
" väkiviinajuomain, sen järjestäminen	240
" " " yksinoikeuden pitentäminen	240
Vähittäismyyntioikeuksia, mallasjuomain	239
" viinien y. m.	240
" väkiviinajuomain	239
Väkiviinajuoma-asiain valmisteluvaliokunnan vaali	243
Väkiviinajuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksien myöntäminen	239
" anniskelun ja vähittäismyynnin järjestäminen	240
" " " " yksinoikeuden pitentäminen	240
Väkiviinan tukkukaupan harjoittaminen	239
Väliaikaiset kulkutautisairaalat	133, 184
Välikirjain kaavakkeet, talojen puhtaanapitoa koskevain	275
Yhdistyksille myönnetty avustukset anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 155, 156	
Yhdistys Arbetets vänner, katso Arbetets vänner.	
" Eläinten ystävät, sille myönnetty määräraha koirain hoitoa ja lopettamista varten	169
" Helsingin nuorten miesten kristillinen, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" " uimaseura, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" " " Ursinin kallion uimalaitoksen luovuttaminen sille	26
" hyväntekeväisyyden järjestämis-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" " " " myönnetty määräraha töiden jakamiseksi köyhille naisille	138, 156
" Konvalescenthem-Toipumakoti, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" lastenhoidon edistämiseksi, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" Maitopisara, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" Martha-, sen Helsingin osastolle anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" risatautisten lasten parantola-, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	156
" Ruokaa Helsingin köyhille kansakouluoppilaille, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty määräraha	155
" Sokeain ystävät, sen maksutonta vedensaantia tarkoittava esitys ..	146

Yhdistys Sokeain ystävät, sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myön-		
netty määräraha	156	
” ” ” ” F. J. von Beckerin lahjoitusrahastosta myön-		
netty määräraha	153	
” Suomen höyrykattila-, kaupungin liittyminen siihen	272	
” ukkokoti-, sille suoritettut varat	153	
” Valkonauha-, sen lastenkotien ottaminen kaupungin haltuun	168	
” ” sille anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnetty		
määräraha	155	
Yhteenrakentaminen, tonttien	5, 197,	269
Yhteiskunnallinen keskusliitto	128,	451
Yhteisopetus kansakouluissa		216
Yhteistyön aikaansaaminen kaupunkikuntain kesken		199
” ” sivistyslaitosten johtokuntain kesken		217
Yksinoikeus, väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, sen pitentä-		
minen		240
Yleinen käymäläin puhtaanapito		357
” ” ” sitä varten 1912 vuoden menosääntöön otettu		
määräraha	110,	191
Yleiset paikat, niiden puhtaanapito		356
” ” niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat		
	93,	100,
		190
” ” rakennuskonttorin niillä suorittamat työt		341
” rasiukset, kaupungille kuuluvat		187
” työt, niiden hallituksen johtosääntö		217
” ” ” ” jäsenten vaali		244
” ” ” niitä varten 1912 vuoden menosääntöön otetut määrärahat		189
Ylimääräiset inventtaajat, kaupunginkassaan		269
Yliopistolle myyty maa-alue		3
Yliopiston luovuttama maa-alue Unioninkadun laajentamista varten		12
Ylitarkastajan, väliaikaisen, palkkaaminen vaivashoitoon	137,	215,
		235
Ylitys, koleraparakkien korjausmäärärahaan		133
” kotien desinfioimismäärärahan		135
” maistraatin tarverahain määrärahan		116
” Marian sairaalan määrärahan		134
” terveydenhoitolautakunnan tarverahain määrärahan		132
” vaivashoidon määrärahaan		138
Yömaja, pelastusarmeijan, sitä varten anniskeluosakeyhtiön voittovaroista		
myönnetty määräraha		156
Äggelbyn huvilayhdyskunta, katso Oulunkylä.		
” kartanon korjaustyöt		81
” kylässä olevan maa-alueen hankinta		10
Ärtin , Alex., rahaston korkovarain käyttäminen		153

OIKAISTAVIA.

- Siv. 26, riv. 6—7 ylh., on: *arkeologinen toimisto*; lue: *muinaistieteellinen toimikunta*.
„ 60, „ 14 alh., „ 26,000; lue: 25,000.
„ „ „ 10 „ „ 25,500; „ 26,500.
„ 187, reunanimikkeessä, on: *kuluvat*; lue: *kuuluvat*.
„ 188, riv. 18 ylh., on: *kaupunginvaltuusto*; lue: *kaupunginvaltuusto*.
„ 193, „ 21 „ „ *talon n:o 1*; lue: *talon n:o 38*.
„ 386, „ 13 „ „ *alkamäärä*; lue: *alkamäärä*.
-
-

